

ಅಥ ಋಗ್ವೇದೀಯಃ ಪೂರ್ವಪೋಡಶಸಂಸ್ಕಾರಪ್ರಯೋಗಃ

(ಉತ್ತರಸೋಪಾಕರ್ಮ, ಋತುಶಾಂತಿ, ಅಶ್ವತ್ಥೋದ್ಯಾಪನಾ, ಅರ್ಕವಿವಾಹ, ಕುಂಭವಿವಾಹ, ಅಶ್ವತ್ತವಿವಾಹ,
ಕವಳವಿವಾಹ, ಕಾತ್ಯಾಯನೀವ್ರತ, ದೂರ್ವಾಯುಷ್ಯಚರುಹೋಮ, ವಿಶೇಷಕಲಶಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾ, ಪ್ರಮೋದೋಕ್ತಾಶ್ವ)

ಸಂಪಾದಕ:

ವೇದಮೂರ್ತಿ ಚಿತ್ರಾಪುರ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್ಯ:

ಗ್ರಂಥಪರಿಶೋಧಕ:

ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ: ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಶರ್ಮಾ

ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಗ್ರಂಥಾಲಯ, ಉಡುಪಿ.

VANDANA BOOK HOUSE
Dealers in Philosophical
Religious & Sanskrit Books
No. 241, - 2nd Main Cross,
N. R. Colony, BANGALORE - 560 019.
Ph: 25770826

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ: ಶಕವರ್ಷ ೧೯೨೧ [ಕ್ರಿ.ಶ. 2000]

ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ: ಶಕವರ್ಷ ೧೯೨೪ [ಕ್ರಿ.ಶ. 2003]

ತೃತೀಯ ಮುದ್ರಣ: ಶಕವರ್ಷ ೧೯೩೧ [ಕ್ರಿ.ಶ. 2010]

ಪ್ರಕಾಶಕರು:

ಶ್ರೀಮನ್ಮದ್ವಾಸುದ್ಧಾಂತಗ್ರಂಥಾಲಯ

ರಥಬೀದಿ, ಉಡುಪಿ - 576 101. [Phone: 2526755]

ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಅಕ್ಷರಸಂಯೋಜನೆ:

'ಶ್ರೀನವದೂರ್ಗಾ ಲೇಔಟ್‌ಲಿಸ್ಟ್' C/o. ಡಾ. ಕೆ. ಪದ್ಮನಾಭ ಕೇಶವಯ್ಯ, ಉಡುಪಿ-576102. [Phone: 2531159; 9342438727]

ಮುದ್ರಕರು:

ಮಣಿಪಾಲ್ ಪ್ರೆಸ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್, ಮಣಿಪಾಲ್.

ಎಲ್ಲಾ ಹಕ್ಕುಗಳು ಕಾಯ್ದಿರಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮಾತು

ಈ ಕರ್ಮಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವತ್ತಿದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೂ ಸ್ವಜಾತಿವಿಹಿತಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿವೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದವನಿಗೆ ಜೋಡರಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ವಿಹಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಈ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಆತನ ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಹೊಂದಿ ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನ, ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಮಾನವನೆಂದೆನಿಸಿ, ಇಹದಲ್ಲೂ ಪರದಲ್ಲೂ ಸುಖಿಯಾಗಬಲ್ಲನು. ಇಂದಿನ ಲೌಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಜೀವನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಉಪನಯನದ ಬಳಿಕ ಸಮಾವರ್ತನಪರ್ಯಂತ ಗುರುಕುಲವಾಸದಲ್ಲಿಿದ್ದು ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರವಿತ್ತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಜೋಡರಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಈಗಿನ ಜನಜೀವನ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೂ ಲೌಕಿಕಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಈ ಜೋಡರಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ವಿಹಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದು ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿದೆ.

ಈ ಜೋಡರಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮೊದ್ವಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಇದುವರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಇಲ್ಲದಿರಲು ನಾವು ದೊರಗಿಬಿಟ್ಟ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರೇವೆ. ಚಿತ್ರಾಪುರ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸಮ್ಮತಿ ಆರಯವನ್ನು ವೇಳಕೊಂಡಾಗ, ಅವರು ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ತಾಳಿಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಬರವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ವಿರಚನೆ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಆತ್ಮೀಯರ ಸಲಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ವಿವಾಹ ಪೂರಣದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮರ್ಶನ, ಸೂತ್ರವೇಷ್ಣನ(ಕೇಣಬಂಧನ), ಅಕ್ಷತಾರೋಪಣ, ಮಂಗಲಸೂತ್ರಬಂಧನ, ನಾಗಬಲಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮ್ಮತಿ ಆತ್ಮೀಯರಾದ ವಿದ್ವಾನ್ ಶ್ರೀ ಪಿ. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಶರ್ಮಾ, ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ಶ್ರೀಮನ್ಮದ್ವಾಸುದ್ಧಾಂತ ಪ್ರಯೋಧಿನೀ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಉಡುಪಿ ಇವರು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪರಿಶೋಧಕರಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಅಕ್ಷರಸಂಯೋಜಕರಾಗಿ ಡಾ. ಕೆ. ಪದ್ಮನಾಭ ಕೇಶವಯ್ಯರು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸುಂದರ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಮಣಿಪಾಲ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್ ಪ್ರೆಸ್, ಮಣಿಪಾಲ್ ಇವರು ನಿರ್ವಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ವಿಷಯದೊಳಗೆ ಈ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಹೊಂದಿತೆಂದಾದರೆ ನಮ್ಮ ಪರಿಶ್ರಮವು ಸಫಲವಾಗಿ ಸ್ಥಾನನೇವೆಗೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ಮನಸ್ಸು ಉತ್ತಮಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಇತಿ ಸಜ್ಜನವಿಧೇಯ,

ಪ್ರಕಾಶಕ.

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

೧. ಮೊದಲ ನುಡಿ	7	೧೩. ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸವಿಧಿ	86
೨. ಶ್ಲೋಕ ತಿಳಿಗಳು	9	೧೪. ಉಪನಯನಸಂಸ್ಕಾರಪ್ರಯೋಗ	87
೩. ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ	11	೧೫. ಅವಶ್ಯಾರಣಿಮ್	91
		೧೬. ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯಮ್	94
೧. ಗಣಪತಿಪೂಜೆ	1	೧೭. ಗಾಯತ್ರಿಪದೇಶ	96
೨. ಸಮಗ್ರಪೂಜಾಕ್ರಮ	1	೧೮. ಅನುಪ್ರವಚನೀಯಹೋಮ	98
೩. ಜೋಡಿತಸಂಸ್ಕಾರ	1	೧೯. ಮೇಧಾಜನಮ್	99
೪. ರೋಗೀಯಪ್ರಾಣಾಹುತಫಲಕಾರಣ	2	೨೦. ಮಹಾನಾಂದೀ-ಮಹಾವ್ರತಮ್-ಉಪನಿಷದ್ವ್ರತಮ್-	
೫. ಪ್ರಸಂಗಧಾನಮ್	3	ಗೋಧಾನಮ್	109
೬. ಗರ್ಭಾಧಾನಪ್ರಯೋಗ	24	೨೧. ಸಮಾಪ್ತಗನಪ್ರಯೋಗ	110
೭. ಕಲರಗ್ರಹಣವಿಧಿ	30	೨೨. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿವ್ರತಲೇಖಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಮ್	111
೮. ಪ್ರಸವನಾಸವಲೇಖಭಸ್ಮಮಂತ್ರೋನ್ನಯನಾನಿ		೨೩. ವಿವಾಹಪ್ರಯೋಗ	124
(ವಿಷ್ಣುಬಲಿ)	40	೨೪. ವಾಗ್ಧಾನಮ್	127
೯. ಪಾತಕಮರ್-ನಾಮಕರಣಪ್ರಯೋಗ	64	೨೫. ಕನ್ಯಾವರಣಮ್	131
೧೦. ಉಪನಿಷತ್ಪ್ರಯೋಗ	72	೨೬. ಮೃದುವರ್ತನವಿಧಿ	132
೧೧. ಅಸ್ತಪಾನಸಂಸ್ಕಾರ	75	೨೭. ನಿರೀಕ್ಷಣಮ್	135
೧೨. ಚೂಡಾಕರ್ಮಪ್ರಯೋಗ	78	೨೮. ವಿವಾಹಹೋಮ	144

೨೯. ಗೃಹಪ್ರವೇಶವಿಧಿ	150	೪೯. ಕುದ್ರಿವಿಚಾರ	298
೩೦. ಅಭಿಮರ್ಶನಮ್	152	೫೦. ಪೋಷಣ್ಣಲಕ್ಷಣಮ್	298
೩೧. ಸೂತ್ರವೇದನಮ್	154	೫೧. ಪುಣ್ಯಾಹಮಂಡಲಲಕ್ಷಣಮ್	298
೩೨. ಮಂಗಳಸೂತ್ರಬಂಧನಮ್	157	೫೨. ಪಂಚವ್ರತವಿಚಾರ	298
೩೩. ಅಕ್ಷತಾಲೇಖನಮ್	155	೫೩. ನಾಂದೀವಿಚಾರ	299
೩೪. ಸಾಗರವಿಧಿ	158	೫೪. ದೇವನಾಂದೀವಿಚಾರ	300
೩೫. ದೀಪಾವಳಿವಿಧಿ	168	೫೫. ನಾಂದೀವ್ಯಾಕ್ರಿಕಾಳ	300
೩೬. ಉತ್ತರವೇಶೋಪವೇಶಮ್	171	೫೬. ನಾಂದೀಕರ್ತೃನಿಯಮ	301
೩೭. ವತ್ಸಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಮ್	200	೫೭. ಸ್ತಂಭಲರಚನಾವಿಚಾರ	301
೩೮. ಸುತುಪಾತಿ	206	೫೮. ಗೃಹ್ಯಕರ್ಮಸು ಅಗ್ನಿವಿಚಾರ	302
೩೯. ಅಶ್ವತ್ಥಾವ್ಯಾಹವಪ್ರಯೋಗ	221	೫೯. ಅಗ್ನಿಪ್ರಸ್ತನಮ್	302
೪೦. ಸರ್ವತೋಭದ್ರಮಂಡಲಮ್	228	೬೦. ಸಮದ್ಯೋಮೃತ್ ಲಕ್ಷಣಮ್	303
೪೧. ಅರ್ಕವಿವಾಹಪ್ರಯೋಗ	263	೬೧. ಪರಿಷೇಷನಾಟಕಮ್	303
೪೨. ಸಂಭವಿವಾಹಪ್ರಯೋಗ	268	೬೨. ಪವಿತ್ರವಿಚಾರ	303
೪೩. ಅಶ್ವತ್ಥವಿವಾಹವಿಧಿ	275	೬೩. ಕೂರ್ಚವಿಚಾರ	304
೪೪. ಕವಚ(ರಂಭಾ)ವಿವಾಹ	275	೬೪. ಯೋಗ್ಯಾಯೋಗ್ಯದರ್ಭಾ	304
೪೫. ಕಾತ್ಯಾಯನೀಪ್ರತಿವಿಧಿ	278	೬೫. ಇದ್ರವೃಕ್ಷವಿಚಾರ	305
೪೬. ದೂರ್ವಾಯುಪ್ರಚಾರಕೋಮಪ್ರಯೋಗ	281	೬೬. ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ವಿಚಾರ	306
೪೭. ದೀಪಕಲರಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನವಿಧಿ	290	೬೭. ಸ್ವರ್ಗಪಾತ್ರವಿಚಾರ	306
೪೮. ಪ್ರಮಾಣಶ್ಲೋಕ	298	೬೮. ಪವನಪ್ರಕಾರ	307

೩೯. ಅಗ್ನಿನಾಮನಿ	308	೩೩. ಗ್ರಂಥಿಯೋಮನಿಜೇಧವಿಚಾರ	313
೪೦. ಅಗ್ನಿಃ ಜಪ್ತವಿಚಾರ	309	೩೪. ಪೂರ್ಣಾಹುತಿವಿಚಾರ	313
೪೧. ನಿರ್ವಾಪಾದಿವಿಚಾರ	310	೩೯. ಆಶೀರ್ವಾದಗದ್ಯಾನಿ	314
೪೨. ಅಪದಾನಧರ್ಮವಿಚಾರ	311	೪೦. ವಿಶೇಷಸಂಕಲ್ಪ	317
೪೩. ದ್ರವ್ಯಪ್ರಮಾಣವಿಚಾರ	311	೪೧. ಗೋತ್ರಪ್ರಮಾಣಾಂ ವಿವರಣಮ್	318
೪೪. ಆಹುತಿಮುದ್ರಾವಿಚಾರ	312	೪೨. ಸ್ತುತಿಬಂಧನ	330
೪೫. ಅಜ್ಯಭಾಗವಿಚಾರ	312	೪೩. ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತಮಂತ್ರಾ	367
೪೬. ಸ್ವಪ್ನಕ್ಷದ್ಯೋಮವಿಚಾರ	313		

ಮೊದಲ ನುಡಿ

ಒಂದುಕು ಬಂಗಾರವಾಗಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಯೋರ್ವನ ಆಸೆ-ಆಶಾಂಕ್ಷೆ ಸಹಜ. ನಕ್ಷರವಾಗುವ ಈ ಶರೀರದೊಂದಿಗೆ ಚಂಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತಿರ್ದಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕರ್ಮಮಾರ್ಗದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಆತ್ಮವು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಪಡುವುದೇ ಬಂಗಾರವೆಂದು. ಲೋಕ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಸಂಪತ್ತು, ಸ್ತ್ರೀ, ಗೃಹಾದಿ ಸುಖಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಅವು ಕೇವಲ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಸುಖಮಯವೆನಿಸಬಹುದು. ನೈಜ ಸುಖಾನುಭವವಾಗಲು ಧಾರ್ಮಿಕಬುದ್ಧಿಯ ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳ ಮಾರ್ಗವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಅಪರಿವೇಶನು ವೇದ, ಋಷಿಪ್ರಣಿತ ಸ್ತುತಿ, ಸದಾಚಾರ ನಿಷ್ಠೆ, ಆತ್ಮಪ್ರಸನ್ನತೆ - ಒಳಗೆ ನಾಲ್ಕು ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಗಳು. ಅಸೇಕ ಋಷಿಗಳು ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗವು ಕಾಲಮಾನಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿಜಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೈಯುವಂತೆ, ವೇದರಾಶ್ವಗಳನ್ನು ಮಥನ-ಮಗನ-ಚಿಂತನಮಾಡಿ ಮತ-ಸಂಪ್ರದಾಯ, ದೇಶ-ಕಾಲ ಮೊದಲಾದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿ ಸಮಗ್ರ ಮನವಕುಲಕ್ಕೆ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವರು. ಸ್ತುತಿಗಳ ಆಧಾರದಂತೆ ಸುಲಭಾನುಷ್ಠಾನಗೈಯಲು ಕೆಲವು ಆಚಾರ್ಯರು - ಆಶ್ರಲಾಯನ, ಬೋಧಾಯನ, ಸಾಂಖ್ಯಾಯನ, ಗೋಘಟ, ಪಾದರ, ಪಾಶ್ವರಾದಿ ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವರು. ಈ ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನಗಳಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಮೂಲತಃ ದೇಶಕಾಲಮಾನಪ್ರಕಾರ ಆಚಾರ್ಯ ಮತಾನುಯಾಯಿಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವರೆ ಗುರುಕುಲವಾಸ, ಆಧ್ಯಯನ, ಅನುಷ್ಠಾನ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇಂದು ಉದರಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿದೆ. ಇಂದಿನ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಉದ್ಯೋಗವು ಸಹಜವಾದರೂ, ಉದ್ಯೋಗದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಪೋದಿದ ಅನಂತರ ಮಾನಸಿಕ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಜ್ಞಾನದ ಚಿಂತನೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಯೋಧರ್ಮದಂತೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ನಿದ್ರೆಗೊಳಗಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಚಿಂತನ, ವ್ರತಸಾಯಿ ಮಾಡಲು ಬಹಳ ಪರಿಶ್ರಮಪಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಅವಕಾಶಿ ವ್ಯಾನಿಗಳ ತೀರ್ಮಾನದಂತೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಲ್ಲೇ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡಿಸಬೇಕು. ಮಧ್ಯವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಲೋಕಶಿಕ್ಷಣ-ಉದ್ಯೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ, ಅವಶ್ಯವಾದಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಧಾರ್ಮಿಕದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಮೀರದೆ ಅನೀರ-ವಿನೀರ-ಆಹಾರ-ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುವುದು ಖಂಡಿತ. ಜೀವನ ಸಾರ್ಥಕತೆಗೆ

ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರಾಸವುಗಳಿಗಾಗಿ ಮಗುವಿನ ಜನನದಿಂದಲೇ ಸಂಸ್ಕಾರವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರಗಳು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿವೆ. ಸಂಸ್ಕಾರ = ಪರಿಶುದ್ಧತೆ, ಆತ್ಮ ಹಾಗೂ ಶರೀರಗಳಿಗೆ ಆಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗುವ ಕರ್ಮಗಳು. ಆತ್ಮ, ಅಂತಃಕರಣ, ಆಶ್ರಯವಾದ ಶರೀರ ಇವುಗಳಿಗೆ ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಸದಾಬಾರಸಂಪನ್ನತೆ, ಮಾನಸಿಕ ಸಮಾಧಾನಗಳ ಶಕ್ತಿಗಳುಂಟಾಗಿ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಮಾನವನೆಂದಾಗುವನು. ಲೌಕಿಕವಿದ್ಯಾ-ಉದ್ಯೋಗವಂತನಾದರೂ ಇವು-ಪರಗಳಲ್ಲೂ ಸುಖಿಯಾಗುವನು.

ಇಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಖವಾಡದೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಲಾಗುವ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ವಾದ್ಯ-ಪೂಜಾ-ಧ್ವನಿವರ್ಧಕ ಗದ್ದಲಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಲೌಕಿಕ ಉದ್ಯೋಗದಂತೆ ಪೌರೋಹಿತವೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಆಡಂಬರಗಳು ಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಕಬಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿವೆ. ಪೌರೋಹಿತರೂ ಸ್ವಲ್ಪೇಷ್ಠತೆಯಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನವೇನಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೂ ಪೌರೋಹಿತರ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಪೌರೋಹಿತರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸೆ-ಅಭಿಲಾಷೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವ-ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದರೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಬಹುದು. ಕೇವಲ ಶಾಂತಿ-ಹೋಮ-ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳೆಂದೂ; ವ್ರತ, ಪೂಜೆ, ಜಪಗಳೆಂದೂ ಕರ್ಮಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದು ಮಾತ್ರ ಪೌರೋಹಿತರು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ. ಶಿಷ್ಟವರ್ಗದವರನ್ನು, ಪರಿವಾರದವರನ್ನು ಆಯಾಕಾಲಕ್ಕೆ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸುಸಂಸ್ಕೃತರನ್ನಾಗಿಸುವುದೂ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ.

ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೂ, ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಕಾಲ, ಫಲ, ಮಂತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ದೇಶಾಭಿಮಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವೊಂದು ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಹೃದಯರ ಆತ್ಮೀಯ ಸಲಹೆಗಳಿಗೆ ಸದಾ ಸ್ವಾಗತವಿದೆ. ಪುರೋಹಿತ ವರ್ಗದ ಬಂಧುಗಳ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ಚರೆಯಿದೆ.

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

೧. ವಾತ್ಸಲ್ಯಪೂರಿತಚಿತ್ತದಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿದ, ಜನ್ಮದಾತರಾದ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳು.

೨. ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀವಿಶ್ವೇಶ್ವರತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಪೇಜಾವರ ಮಠ, ನನ್ನನ್ನು ಆತ್ಮೀಯ ಶಿಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ಪಾಪಕೀರ್ತಿದ ವಾಸುದೇವ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಮಾರ ಮಠದ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದರು, 'ಯೋಗದೀಪಿಕಾ' ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪೌರೋಹಿತವಾದ ಹೇಳುವರೆ ಅವಕಾಶನೀಡಿ, ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿ, ಸಂಗ್ರಹಪಾಠನೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವುದು ಸ್ಮರಣೀಯ.

೩. ನಮ್ಮ ಓರಿಯರು ಬರೆದಿದ್ದ ತುಳುಲಿಖಿತ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಿಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಹಲವಾರು ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ, ಸಮಯೋಚಿತ ಸೂತ್ರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದವರು ಉಡುಪಿ ವಿದ್ವಾನ್ ಶ್ರೀರಾಮನಾಥಾಚಾರ್ಯರು.

೪. ವೇದೋಕ್ತಮಂತ್ರಗಳೂ, ಪುರಾಣಶ್ಲೋಕಗಳೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವುಗಳಾದರೂ, ಕ್ರಿಯಾಭಾಗವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವರೆ ಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದವರು ಪರಿಮಾರ ಶ್ರೀ ಪಿ. ವೆಂಕಟರಾಜು ಬಾಳರು.

೫. ಪ್ರಯೋಗಮಂತ್ರದ ಭಾವಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ, ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಅವಿರೋಧವಾಗಿ ಬರೆದವರು ಕಾರ್ಕಳ ಶ್ರೀ. ಪಂ. ಗೋವಾಲಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು.

೬. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಪರಿಶೋಧಿಸಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ವಿದ್ವಾನ್ ಶ್ರೀ ಪಿ. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಶರ್ಮಾ, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಧಾಂತ ಪ್ರಬೋಧಿನೀ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾವಾಲಿಶಾಲಾ, ಉಡುಪಿ.

೭. ಪ್ರಕಟನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತವರು, ಉಡುಪಿ ರಥಬಿದ್ವಿಯ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಮಂಡಿಕರಾದ ಶ್ರೀ ರಮೇಶ ಭಟ್ಟರು.

೮. ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಕ್ಷರಸಂಯೋಜಿಸಿ ಜನಾದರಣೆಯವಾಗುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ 'ನವದುರ್ಗಾ ಲೇಸರ್‌ಟೆಕ್'ನ ಡಾ. ಕೆ. ಪದ್ಮನಾಭ ಕೇಕುಣ್ಣಯ್ಯರು ಹಾಗೂ ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಮಣಿಪಾಲ ಪವರ್ ಪ್ರೆಸ್‌ನವರು.

೯. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ-ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಶುಭಹಾರೈಸುವ ಆತ್ಮಿಕಬಂಧುಗಳು.

ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹಾರ್ದಿಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

೬-೧-೨೦೦೦

ಕುಲ್ಕು-574 196, ದ.ಕ

ಚಿತ್ರಾಪುರ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್ಯ

(ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣಾದಿಂದ)

10

ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಪುನಃಸಂಧಾನ

11

ಪುನಃಸಂಧಾನ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ನಿತ್ಯ ಪಾತ-ಸಾಯಂಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವನಾಮಕ ಅಗ್ನಿಯ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನೂ ಸ್ನಾತವ್ರತಸ್ಥ ನಾಗಲು ಸೂರ್ಯನಾಮ ಅಗ್ನಿಯ ಆರಾಧನೆಯನ್ನೂ ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಲು ಯೋಜಕನಾಮ ಗೃಹ್ಯಾಗ್ನಿಯ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನೂ ಸಾಯಂ-ದ್ಯಾತಕಾಲಗಳಲ್ಲೂ ಮಾಡುತ್ತಾ, ತನ್ನ ಶರೀರಾಂತಪರ್ಯಂತವೂ ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲ. ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಡೆಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿದರೂ "ಆಜ್ಞೇನ ಜಲೇನ ವಾ" ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಉಪ್ಪೇಬಿಡುತೆಯಾದರೂ ನಡೆಸಲೇಬೇಕು. ಔಪಾಸನ ನಡೆಸದೆ ಇದ್ದರೆ ತನಗಾಗಲೀ ಮಕ್ಕಳಾಗಲೀ ಸಂಸ್ಕಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರೆ ಅರ್ಹತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅನಿವಾರ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೃಹ್ಯಾಗ್ನಿವಿಚ್ಛೇದನವಾಗಿರಲು ಪುನಃಸಂಧಾನ ವಿಧಾನದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು.

ಗರ್ಭಾಧಾನ

ದಂತೆಗಳನ್ನು ಅಭಂಗವನ್ನಾದಿ ನೂತನವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕುಲದೇವತೆಯನ್ನೂ ಇಪ್ಪದೇವತೆಯನ್ನೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಗುರುಹಿರಿಯರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದಲೂ ಕುಲಪುರೋಹಿತರಿಂದಲೂ ಕೊಡಿಕೊಂಡು ಕರ್ಮ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು. ಪತ್ನಿಯನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ, ನಾಂದೀಶ್ವಾದ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಗರ್ಭಾಧಾನಸಂಸ್ಕಾರ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡುವುದು. ಹೋಮವನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮ. ವಿವಾಹವಾದ ಅನಂತರ ನಿತ್ಯ ಔಪಾಸನ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಾರದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಪುನಃಸಂಧಾನಪೂರ್ವಕ ಗರ್ಭಾಧಾನಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಶಕ್ತನಾದಲ್ಲಿ ಕುಲಪುರೋಹಿತರಿಂದ ಮಾಡಿಸುವುದು. ಸ್ವದಿಲೇಲೇಖನಾದಿ "ಮರುತ್"ನಾಮ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ, ಅನ್ಯಾಧಾನ ಮಾಡುವುದು. ಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ಚರ್ಮದ ಒಂದು ಆಹುತಿ, ಅನಂತರ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಆರು, ಪುನಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ಒಂದು - ಹೀಗೆ ಏಳು ಆಹುತಿಗಳೂ, ಮಧ್ಯೆ ಗೃಹ್ಯೇಶ್ವರವಿಧಾನಗಳಿಂದಲೂ ಗೂಡಿದಂತೆ ಸ್ವಾವಿಧಾನವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮ ಮುಂದುವರಿಸಿ - ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಮವನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ, ಅವಧಾನಧರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ಸಾಮಮಂತ್ರದಿಂದ ಪೋಷಿಸಿ, ಅನಂತರ ವಿಷ್ಣುವಿಗೂ ಪ್ರಜಾಪತಿಗೂ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ತತ್ಸಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕೊಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ವಾವರವಿಹಾರಕವಾದ ವಿಷ್ಣು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪತ್ನಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ದಕ್ಷಿಣಪಾರ್ಶ್ವದಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಬೆರಳುತುದಿಗಳಿರುವಂತೆ

ಪ್ರತಿಪಟೇಕು. ಕೈತೊಳೆದು ಒಂದು ಮುತ್ತರಿದಿಂದ ಓಪ್ಪದೇವತೆಯನ್ನು ಜಪಿಸುವುದು. ಬಳಿಕ ಎಂಬ ಮುತ್ತರೀಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೂ ಐದು ಮುತ್ತರೀಂದ ಸೂರ್ಯನನ್ನೂ ಉಪಸ್ಥಾನ (ಸೇವನೆ) ಮಾಡುವುದು. ಅನಂತರ ಅಶ್ವಗಂಧದ ಬದಲಿಗೆ ದೂರ್ವಾಕುರಿಂದ ರಸವನ್ನು ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲೆ ಒಂದುತ್ತಾ ಪತ್ನಿಯ ಬಲಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಸಮುತ್ತರೀವಾಗಿ ಸುರಿಯಬೇಕು. ಆಕೆಯ ಶ್ವಾಸ ಎಳೆಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಉದರಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದು. ಅನಂತರ ಅಮುತ್ತರೀವಾಗಿ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ, ಸ್ವಪ್ನಕ್ಕಾದಾ ಹೋಮಶೇಷವನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು. ತದಂತವಾಗಿ ಕಲಶಗೃಹಣ ಕರ್ಮ ಮಾಡುವುದು. ಕಲಶಗೃಹಣವನ್ನು ಆಧಾನಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಮಾಡಿ ಪತ್ನಿಯು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ಅಕ್ಕಿಯಿಂದ ದೀಪಾನ ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಸಂಸ್ಕಾರ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವರ ಮತ. ವಿಚಿತ್ರವೂ ಆಗಿದೆ.

ಕಲಶಗೃಹಣ

ಏಕದ ಕಲಶಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಹಿ ವರಣ-ಸವಿತದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ಪೋದಶೋಪಬಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುವುದು. ಪತ್ನಿಯು ಪಕ್ಕಿಧಮುಖವಾಗಿ ಪೂರ್ವದತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು. ದಂಪತಿಗಳು ಎಡದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ೫ ತಾಂಬೂಲ ಒಂದು ಅಡಕೆ ಓದಿದುಕೊಂಡು ಬಲದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ವಗಂಧದ ಕಲಶಕ್ಕೆ ೫ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಮುತ್ತರೀಂದ ಪೂಜಿಸುವುದು. ಪತಿಯು ಸಮುತ್ತರೀವಾಗಿ ಉತ್ತರಕಲಶವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಪತ್ನಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದು. ಪೂಜಾ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಯಥಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಮೂರು ಸಾರಿ ಆಗಬೇಕು. ಮೂರನೇ ಸಲ ಕಲಶವನ್ನು ಓದಿದುಕೊಂಡು ಪತಿಯು ನಿಂತು ಕೊಂಡು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಒಂದು ಸುತ್ತವರೆಂದು ಕಲಶೋದಕವನ್ನು ಪತಿಗೆ ಸ್ವಾಹಿ ತಾನೂ ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಬ್ಬರೂ ಕಲಶವನ್ನು ಯಥಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪತ್ನಿಯು ಗರಸೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಹಾಕಿ ಪೂರ್ವಾದಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಮುಖಮಾಡಿ ಗೇರುವುದು. ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ತಾಂಬೂಲ-ಫಲವನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ವಿವಿಧವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪತ್ನಿಯು ಪತಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ದಕ್ಷಿಣದತ್ತ ಪೂರ್ವದಂತೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಉತ್ತರಪೂಜಾಪೂರ್ವಕ ಕಲಶದೇವತೆಗಳನ್ನು ಐದ್ವಾಸನೆ ಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ತಾಂಬೂಲ-ಫಲ-ಫೋಜನೆ ದಕ್ಷಿಣಾದಿಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಅಕ್ಕಿವಾದದ ಪದವಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ರಾತ್ರಿ ಆಹಾರ ಜೀರ್ಣವಾಗಲು ಏರದನೇ ಯಾವುದಲ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳು ಪ್ರಸನ್ನವನ್ನುಸೃಷ್ಟವರಾಗಿ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಆರಾಧಿಸಿದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಾಗಮ ಮಾಡಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಗರ್ಭಾಧಾನಪ್ರಯೋಗವು ಮುಗಿಯುವುದು.

ಪೂಸವನ-ಅನವಲೋಭನ-ಓಮಂತ-ವಿಷ್ಣುಬಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು

ಪತ್ನಿಯು ಗರ್ಭಧಾರಿಣಿ ಮೂರನೇ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪೂಸವನ-ಅನವಲೋಭನ ಸಂಸ್ಕಾರ ನಡೆಸಬೇಕು. ಇಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಓಮಂತ ದಿನವೇ ನಡೆಸುವುದು ಬಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಪೂಸವನ-ಅನವಲೋಭನ, ಓಮಂತ ಹಾಗೂ ವಿಷ್ಣುಬಲಿಯೆಂಬ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ತಂತೇಣ ಸಮೇಪಿಸಿ ಪೂಜಾಹವಾಚನ ಮಾಡಿ-ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ ಸಂದರ್ಭ "ಕೃತಾದಕ್ಷಿ"ರಂಬ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆ ಪುರಸ್ಕರ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿ, ಮಂಗಳನಾಮಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ, ಅನ್ಯಾಧಾನ ಮಾಡುವುದು. ಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ಒಂದು ಚರೂ ಆಹಾರಿ, ಹಾಗೂ ಧಾತೃದೇವತೆಗೆ ಎರಡು ಆಹಾರಿ, ರಾಹಾದೇವತೆಗೆ ಎರಡು, ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಮೂರು, ಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ಒಂದು ಆಚಾರ್ಯಹುತಿಗಳಿಂದೂ, ಮಧ್ಯೇ ದಧಿಪಾಶನ, ರಸಸೇವನ, ಓಮಂತೋನ್ನಯನಾದಿ ಗೃಹ್ಯೋಕ್ತದಿಕ್ಕುಗಳು ಗಮನಾರ್ಹ. ನಿರ್ವಾಪ ಮಾಡಿ ಚರೂ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು. ಪತಿಯು ಪತ್ನಿಯ ಬಲದ ಕೈಯನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ, ತಾಂಬ ಮೊಸರು ಹಾಕಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಂಡವಾಗದ ಯವ (ಜವೆಗೋಣ್ಣ) ಅಥವಾ ಅಕ್ಕಿ ಒಂದುದನ್ನೂ ವಾತ್ಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪವಾದ ಎರಡು ಉದ್ದಿನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಇಟ್ಟು ಪಾಶನ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮೂರು ಸಾರಿ ಪಾಶನ ಮಾಡಿಸುವುದು. ಪ್ರತಿಸಲವೂ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಒಬ್ಬ ಕನ್ನಿಕೆಯಿಂದ ಅಥವಾ ವಧುವಿನಿಂದಲೇ ಗರಿಕೆಯನ್ನು ರಸಮೂಲದಂತೆ ಜಜ್ಜಿಸಿ, ಶುದ್ಧವಸ್ತ್ರದೊಳಿರಿಸಿ, ಪ್ರಜಾವದಾಂಬು - ಜೀವಪುತ್ರಾಂಬು ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳಿರಡನ್ನು ಜಪಿಸಿ, ಪತಿಯು ಪತ್ನಿಯ ಹಿಂಬದಿ ನಿಂತು ಪಕ್ಕಿಯಿಂದ ಆಕೆಯ ಗಿಬ್ಬೆ ಮೇಲ್ಕುಖಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಮಾಡಿ ಬಲಮೂಗಿನ ಬಲದಲ್ಲಿ ದೂರ್ವಾರಸವನ್ನು ಸಿಂಚನಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಪತ್ನಿಯು ಆಚಮನ ಮಾಡುವುದು. ಅವದಾನಧರ್ಮದಿಂದ ಚರೂಹೋಮ ಮಾಡಿ ಪತ್ನಿಯ ಹೃದಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕು.

ಅನಂತರ ಓಮಂತದ ಅಂಗವಾಗಿ ಪ್ರಧಾನಾಜ್ಞಾಹುತಿ ಕೊಡುವುದು. ಓಮಂತೋನ್ನಯನ ಲಗ್ನ ಸುಲಗ್ನತಾಸ್ಥಿಗೋಸ್ಕರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ತಾಂಬೂಲಫಲ ಕೊಡಬೇಕು. ಗರ್ಭಿಣಿಯೂ ಕೂಡ ಸುಮಾಸಿನಿಯರಿಗೆ ಫಲದಾನ ಕೊಡಬೇಕು. ವಿಪ್ರರು ಮಂಗಳಲಾಘಿಕೆ ವನ್ನು ಪರಿಪಾಕಿಸಲು ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಪತಿಯು ಅಕ್ಕಿಯುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು, ಮೂರು ಬೆಳಗನ್ನಪ್ಪಕ್ಕೆ ಶಲೀ (ಹಂದಿಕೆ), ಮೂರು ಎಸಳು ಪ್ರಾದೇಶಮಾತ್ರದ ಆಗ್ರದರ್ಭಗಳನ್ನು ಜೊತೆಯಾಗಿ ಪತ್ನಿಯ ಪಕ್ಕಿಮ ಯೂ ಉತ್ತರ ಮುಖವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣದತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡು ವ್ರಾಹ್ಮಣಮುತ್ತರಿದಿಂದ ಆಕೆಯ ತಲೆಕೊಡಲು-ಲಲಾಳ ಇವುಗಳ ಸಂಧಿಯ ಮಧ್ಯಭಾಗ ಬೈತಲೆಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ದೇಶಾಚಾರದಂತೆ ಉನ್ನಯನ ಕ್ರಮ ಹೀಗಿದೆ: ಇದಿ ಅಡಕೆ ಎರಡನ್ನು ಪಂಡಿತೇಷ್ಯಾದಿಗಿ ಸಂಯೋಜನಮಾಡಿ, ಚಕ್ರ ಅತ್ತಿಗೆಗೊಳಲು ಶೃಂಗಾರ ಹೂ, ಇತರ ಐದು-ಎಳು ಬಗೆಯ ಬಗ್ಗುಬಗ್ಗದ ಸಾತ್ವಿಕವಾದ ಸುವಾಸನೆಯುಳ್ಳ ಹೂಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಜೋಡಿಸಿ ಕಿಂಚಿದಂತೆ ನೂಲಿನಿಂದ ಪೋಸಿ, ಅದನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು

ಆವಾಹಿ, ಶ್ರೀನೂರ್ದಿಂದ ಪೂಜಾ, ಸುಮುಹೂರ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪೂಜಾದಂ ಆ ಹೂವಿನ ಮುಕುಟವನ್ನು ಪತಿಯು ದರ್ಭಾಂಕುರ ಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಉನ್ನತಿಯ ಮಾಡಿ ಸಮಾಧಿಯಿಂದಿಗೆ ಪತ್ನಿಯ ನಡುವೆನಿಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಆಕೆಯ ಮಡಿಲಿಗೆ ಏದು ಎರಡು ಸಾತ್ರಿಕ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಆಕೆ ಸಹಿತ ಹಾಕಿ ಉಡಿ ತುಂಬಬೇಕು. ಇವೆಷ್ಟು ಆಚಾರವಿರೇವ.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವೀಣಾವಾದ್ಯ ಸಹಿತವಾಗಿ ವಿಪ್ರರಿಂದ ಸಾಮಗಾನ ಮಾಡಿಸುವುದು ಅಥವಾ ತತ್ತ್ವಬಂಧ ಮಂತ್ರವನ್ನಾದರೂ ಮೂರು ಸಲ ಹೇಳಿಸುವುದು. ಅನಂತರ ಹೋಮಶೇಷವನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸಿ ಪತಿಪುತ್ರವಶೇ ಸ್ತ್ರೀಯರು ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ನೀರಾಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಚಾರವಿರೇವದಂತೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟ ಕೋಕಿಲಿಟವನ್ನು ಪತಿಯು ತೆಗೆದು, ಅಡಕೆಯನ್ನು ಪತ್ನಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ಹಿಂದಣೆಯನ್ನು ದೂರ ಬಿಸಾಡಿ, ಹೂಗಳನ್ನು ಕೀರವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಆಕೆಯು ಅಡಕೆಗಳೆರಡನ್ನು ಶುಭ್ರ ಮುಕ್ಕನಲ್ಲಿ ನೆಡಬೇಕು.

ಪುನಃ ಸಂಕಲ್ಪಪೂರ್ವಕ ಈಶಾನ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಲಶ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಆವಾಹನಮಾಡಿ ಕಷ್ಟಾಯ-ಚಕ್ರಾಯ ಅಪ್ಪಣವಾದಿಗಳನ್ನು ಸೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಲಶದ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಚತುರಸ್ರಮಂಡಲ ಮಾಡಿ ಪೂರ್ವ-ಪಶ್ಚಿಮ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರವಾಗಿ ೯ x ೯ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ರಂಗವಲ್ಲಿಯಿಂದ ಬರೆದು ಆರಾವತ್ತಾಲು ಕೋಣೆಗಳ ಮಂಡಲ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು. ನೈಋತ್ಯ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಹೊರಗಿನ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲೂ ಅಂತೆಯೇ ಒಳಗಿನ ವೃತ್ತದಲ್ಲೂ ಆರಳಿಂದ ವಿಷ್ಣುಮಂತ್ರದಿಂದ ಬಲಿಕೊಟ್ಟು, ಅನಂತರ ಉತ್ತರಪೂಜಾಪೂರ್ವಕ ಕರ್ಮ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸಿ ಕಲಶೋದಕದಿಂದ ಮಾಡ್ಪನಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪೂಜನ-ಅನವಲೋಭನ-ಸೀಮಂತ-ವಿಷ್ಣುಬಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಮುಗಿಯುವುದು.

ಜಾತಕರ್ಮ ಪ್ರಯೋಗ

ಜಾತಕರ್ಮಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಶಿಶು ಹುಟ್ಟಿದಾಗದಲ್ಲೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೂ ಇಂದಿನ ಲೋಕಾಚಾರ ಪ್ರಕಾರ ಹನ್ನೊಂದನೇ ಯಾ ಹನ್ನೆರಡನೇ ದಿನ ನಾಮಕರಣ ಜೊತೆಗೆ ಆಚರಿಸುವುದು ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಜನನಾತ್ ಹದಿನೆಂಟನೇ ದಿನ ಹಾಗೂ ಮೂರು ತಿಂಗಳೊಳಗೂ ಮಾಡಬಹುದೆಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಗಾಗಿ ಯುಕ್ತಕಾಲವೆಂದಾಗಿದ್ದರೂ ಅವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಥಾಂತಿ ವಿಷ್ಣುದಿ(ನಿಷ್ಕೃತಿ)ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡ ಬಾರದೆಂದೂ ವಚನವಿದೆ. ಆ ದಿನ ವಂಚಿಗವ್ಯಾಶನ, ಉಪವಿತಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪುಣ್ಯಪವಾಚನ-ಆಭ್ಯುದಯಕ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿ ಗಳನ್ನು ಮಗು, ಪತ್ನಿಯ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವೈಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕಲಶಗೃಹಾದಿವಿಧಿ ನಡೆಸುವುದು. ಬಾಣಂತಿಗೆ ಗಂಡುಮಗುವಾಗಿದ್ದರೆ ೨೦ ದಿನಗಳ

ತನಕವೂ ಹೆಣ್ಣುಶಿಶುವಾಗಿದ್ದರೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ತನಕವೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಶೀರ್ವಿದಿಯೆಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಇದೆ. ಜಾತಕರ್ಮ ನಾಮಕರಣ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಶಿಶುವಿಗೆ ಆದುದರಿಂದ ದೋಷವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ಸೃಷ್ಟಿವಾದ ಶಿಲಾತಲದಲ್ಲಿ ಸಮುಪಮಾಣವಾಗದಂತೆ ಜೇನು-ತುಪ್ಪ (ಬೆಣ್ಣೆ) ವರೆಗೆ, ಬಜಬೇರನ್ನು ಜೊತೆಯಾಗಿ ತೆದು, ಅದೊಂದಿಗೆ ಸುವರ್ಣವನ್ನು ತಿಕ್ಕಿ, ಸುವರ್ಣದಿಂದಲೇ ಶಿಶುವಿಗೆ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿಸುವುದು. ಆ ಸುವರ್ಣವನ್ನು ತೇಳೆದು ಶಿಶುವಿನ ಬಲ-ಎಡ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡುವುದು. ಶಿಶುವಿನ ಎರಡು ಭುಜಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವುದು. ಸೋಂಪಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿಕಡದ ಸೂತ್ರವನ್ನು ರೆಕ್ಕೆಗಾಗಿ ನೂಲಿನಂತೆ ಕಟ್ಟುವುದು. ಶಿಶುವಿನ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸುವುದು. ತಾಯಿಯಿಂದ ಶಿಶುವಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಶವಾನ ಮಾಡಿಸುವುದು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಜಾತಕರ್ಮ ಮುಗಿಯುವುದು. ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶುವಿಗೆ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ವಿಧಿಯನ್ನು ಅವಂತಿಕವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಋಕುವಚನ.

ಪುನಃ ಸಂಕಲ್ಪಪೂರ್ವಕ ನಾಮಕರಣ - ಒಂದು ಹರಿವಾಗದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹರಡಿ ಸುವರ್ಣಾದಿ(ಹಳದಿಬೇರು)ಯಿಂದ ಮೊದಲು ಕಲ್ಲದವತಾ ಹೆಸರು ಅನಂತರ ಮಾಸನಾಮ-ನಕ್ಷತ್ರನಾಮ ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರು ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ವ್ಯವಹಾರಯೋಗ್ಯವಾದ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಮಂತ್ರ ಜಪಿಸಿ ಪೋಷಣೀಪಚಾರಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು. ನಾಮಕರಣಲಗ್ನ ಶುಭವಾಗಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ತಾಂಬೂಲ ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟು, ಬರೆದ ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ ಭಕ್ತನಾಗಿರುವೆ ಎಂದು ಶಿಶುವಿನ ಬಲದ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರುಸಾರಿ ಹೇಳಬೇಕು. ವಿಪ್ರರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಚನ ಪಡೆಯುವುದು.

ಶಿಶುವಿನ ಜನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಗ್ನಾದಿದೋಷಗಳಿದ್ದರೆ ತಕ್ಕ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಳಿಕ ಜಾತಕರ್ಮ-ನಾಮಕರಣವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಜಾತಕರ್ಮ-ನಾಮಕರಣ ಮುಗಿಯುವುದು.

ಉಪನಿಷ್ಠಮೂ ಪ್ರಯೋಗ

ಶಿಶುವಿಗೆ ಮೂರು, ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಸಂಸ್ಕಾರವಿದು. ಶುಭದಿನದಂದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ ಶಿಶುವನ್ನು ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಆಲಂಕರಿಸುವುದು. ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ತಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಸವಿತ್ರದೇವತೆಯನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ಸೈವೇದ್ಯಸುವರ್ಣಕ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಮಗು ಸಹಿತ ಮೂರುಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಂದು ಅನಂತರ ಸಮೀಪದ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಪೂಜೆಸಲ್ಲಿಸಿ, ದೇವತಾನುಗೃಹ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು,

ಸ್ವಕೀಯರಿಗೆ ಅಪಾಹಾರ ಸಮಿತಿಯವರನ್ನು ಉದ್ಘಾತನೆ ಮಾಡುವುದು. ನಾಲ್ಕನೇ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಶುಭವತ್ತ ಶುಭದಿವಸವು ರಾತ್ರಿ ಚಂದ್ರನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಒಪ್ಪಿದುದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಉಪವೃತ್ತಮಾಡು ಪ್ರಯೋಗ ಮುಗಿಯುವುದು.

ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ ಪ್ರಯೋಗ

ಓರವಿಗೆ ಆರನೇ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ ವಿಧವಾಗಿದೆ. ಶುಭದಿನದಂದು ಸ್ವಕೀಯನ ಆಭ್ಯುದಯಕ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿ, ಅನ್ನ-ಹಾಲು-ದೊಸರು-ಜೀನು ಇವುಗಳನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಆರತಿ ಮಾಡುವುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟು, ದೊಸರು-ಜೀನು-ತಾಳು ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಶುಭವಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಪೂಜಾರ್ಥಮುಖಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತ ತಾಯಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿರುವ ಓರವಿಗೆ ಒಂದು ಗ್ರಾಸವನ್ನು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಉಣಿಸಿ ಮುಖಪ್ರಶಾಲನೆ ಮಾಡಿಸುವುದು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಗುವಿಗೆ ಅನ್ನಪ್ರಾಶನಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಶುಭಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ 'ಕರ್ಣಮೇಧ' ಮಾಡುವುದು ಉಪಸಂಸ್ಕಾರವೆನಿಸಿದೆ.

ಚೌಲಕರ್ಮ ಪ್ರಯೋಗ

ಪ್ರಥಮ-ತ್ಯಾಕೀಯ-ಪಂಚಮ ವಯಸ್ಸಲ್ಲಿ ಚೌಲಕಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ದಿನ ಯಜಮಾನನು ಕುಮಾರನನ್ನು ಅಭಂಗಸ್ಥಾನ ಮಾಡಿಸಿ, ತನ್ನ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿ, ಸ್ವಸ್ತಿ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ-ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು. ಸ್ತಂಧಿಲ ಉಲ್ಲೇಖನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ "ಸಬ್ಬ"ನಾಮ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನಾನಂತರ ಅನ್ನಾಧಾನ ಮಾಡುವುದು. ಕುಮಾರನಿಗೆ ಪಾತಕಮಾರ್ಗ ನಾಲ್ಕು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಸೂಕ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಪ್ರತಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ವ್ಯಾಕೃತಿಯಿಂದ ಆಜ್ಞಾಪುತಿ ಕೊಟ್ಟು ಅನಂತರ ಚೌಲ ಪ್ರಧಾನಾಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಪಾತಕಮಾರ್ಗ ನಾಲ್ಕು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಮವು ಕೃತ್ಯಾಕೃತವೆಂದೂ ಚೌಲದಿಂದ ಮುಂದಿನ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಮ ಅವಶ್ಯವೆಂದೂ ಆಶ್ವಲಾಯನರ ಪೇಶನ. ಸ್ಥಾಲೀಪಾಕ ವಿಧಿಯಂತೆ ಸದೇವ ಚೌಲಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಾಕ್ಷಿಹೋಮ ವರ್ಜ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಪವಮಾನ ಅಗ್ನಿಯೂ-ಪ್ರಜಾಪತಿಯೂ ಪ್ರಧಾನದೇವತೆಗಳು. ಪ್ರಧಾನಾಹುತಿಯ ಅನಂತರ ಆಯಾಯ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಗೃಹ್ಯೋಕ್ತವಿಧಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಚೌಲಸಂಸ್ಕಾರ ಹೋಮದ ವಾತ್ಸಾಸಾದನ ಸಂದರ್ಭ ಅಗ್ನಿಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭತ್ತ-ಯವ-ತಿಸಿ-ಮಾಷಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ತಾಯಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಕುಮಾರನ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಎತ್ತಿನ ಸೇಗನ, ಶರ್ಮೀರ್ಷಗಳೂ, ಕೈರಸಾದನೆಯ ಕತ್ತಿ, ಬಿಸೀರು-ತಣ್ಣೀರು, ಬೆಣ್ಣೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು. ಬ್ರಹ್ಮನು ಪ್ರಾದೇಶವಂತತ್ರ ಉದ್ಧರ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ವಿಸಲು ದರ್ಭೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರಬೇಕು.

ಪ್ರಧಾನಾಹುತಿ ಮುಗಿಸಿ ತಂದೆಯು ಕುಮಾರನ ಪಶ್ಚಿಮ(ಉತ್ತರಮುಖವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ)ದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಬಿಸೀರು, ತಣ್ಣೀರು ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನಿತ್ತಿ ಇನ್ನೊಂದು ಪಾತ್ರೆಗೆ ಸಮಬಿಸಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಬೆಣ್ಣೆ ಹಾಗೂ ಸಮ ಬಿಸೀರುರವ ನಿಂದಿನಿಂದ ತೆಗೆದು ಕುಮಾರನ ಎಡ ಕರ್ಣಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ತಲೆಯನ್ನು ಮೂರು ಬಾರಿ ಒದ್ದೆಮಾಡುವುದು. ಬ್ರಹ್ಮನ ಕೈಯಿಂದ ಮೂರು ವಿಸಲು ದರ್ಭೆ ಪಡೆದು ಪಶ್ಚಿಮಾಗವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಜೊತೆಯಾಗಿ ಬಲಕಿವಿಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಕೊಡಲುಸಹಿತ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಅಗ್ರವಾಗುವಂತೆ ಶರ್ಮೀರ್ಷದೊಂದಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಆಕೆಯ ಹಾಗೆಯೇ ಎತ್ತಿನ ಸೇಗನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುವುದು. ಕ್ರಮದಂತೆ ಅದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಮೂರು ಸಾರಿಯೂ ಜಲಕ್ಷೀದನ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ದರ್ಭೆಸಹಿತ ಕೊಡುವುದು ಬೇರೆಬೇರೆ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಬಾರಿ ಮೂರು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಹೇಳಿ ಒಮ್ಮೆ ಕತ್ತರಿಸುವುದು. ಅನಂತರ ಎಡಕಿವಿಯ ಭಾಗದಲ್ಲೂ ಮೂರು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಕತ್ತರಿಸಲು ಒಟ್ಟು ಎಳು ಸಾರಿಯ ಭೇದನದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ವಿಸಲು ದರ್ಭೆಸಹಿತ ಕೊಡಲು ಭೇದನವಾಗುವುದು. ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಆಮೂಲಾಗಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪಿ, ಸಾತತನನ್ನು ಕರೆದು ಕುಲಾಚಾರದಂತೆ ಪಾಗತಿಯಾಗಿ ಕೈರ ಮಾಡುವಂತೆ ಕುಮಾರನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವುದು. ಆಚಾರವಿಶೇಷದಂತೆ ಸೋದರಮಾವನು ಕುಮಾರನನ್ನೂ ತನ್ನ ಮದಿಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿ ಸಾತತನಿಂದ ಕೈರ ಮಾಡಿಸುವ ವಾದಿಕೆ ಇದೆ. ಕೈರ ಮುಗಿಯಲು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ತುಳಸಿ ಸಮೀಪ ಸುಮಂಗಲಿಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಕುಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಗಳ(ಆರತಿನ ವಿಧಿ)ತಜಲ ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡಿಸಿ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಕುಮಾರನನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಪ್ರಾದೇಶದಂತೆ ಕುಳಿತು ಹೋಮಶೇಷವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವುದು. ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಾಸ್ಕರಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷ ಮರ್ಯಾದೆಯೊಂದಿಗೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷ ದಕ್ಷಿಣಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅವರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದುಬೇಕು. ದ್ರಾವಪ್ರಯುಕ್ತದಲ್ಲಿ ಶುಭದಿನದಂದು 'ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ' ಮಾಡಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಚೌಲಕರ್ಮ ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳ್ಳುವುದು.

ಕುಮಾರನಿಗೆ ಜನ್ಮ ತಾ ಮಠ (ಗರ್ಭವಾಸ ಸೇರಿ ಎಂಟು) ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಪ್ರಶಸ್ತವೆನಿಸಿದೆ.

ಯಜಮಾನನು ಸ್ವಾಮ್ಯಾಭಿಷೇಕ-ನಾಂದಿಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಂದು ಹಿರಣ್ಯವನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ವಿವರ ಕೃತ್ಯ ಆಚರಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಲು ಕೃತ್ಯ ರೂಪವಾಗಿ ವಸ್ತದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು. ನಾಂದಿಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಆರು ದಿನ ಮೊದಲೇ ಆಚರಿಸಬಹುದು. ಕುಮಾರನನ್ನು ತಾಯಿ ಜೊತೆ, ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಸಾತ್ವಿಕ ಪದಾರ್ಥಗಳೊಂದಿಗೆ ಭೋಜನಮಾಡಿ, ಅನಂತರ ನಾಶಿನಿಂದ ಕುಲಾಚಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಕೈರಮಾಡಿಸುವುದು. ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ತಂದೆಯು ಚೋದಂತೆ ಅಮಂತ್ರಣ ಕೈರ ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ನಾಶಿನಿಂದ ಮಾಡಿಸುವುದು ರೂಢಿ. ಬಳಿಕ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಗೋಟುಬಿಡನಾದಿ ಪುಂಡ್ರತೀರ್ಥಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಕೊಟಿನ ಹಾಗೂ ಕಾಪಾಯ (ಹಳದಿಯ)ವರ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನುಡಿಸಿ ತಂದೆಯು ಸಪತ್ನಿಕನಾಗಿ ಕುಮಾರನನ್ನು ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡುವುದು. ನವಗ್ರಹಜಪ ಮತ್ತು ಗಾಯತ್ರೀಪಾದಿಗಳಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಪರಣಮಾಡುವುದು. "ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ" ನಾಮಗ್ರಾಹಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ, ಉಪನಯನ ಹೋಮದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಪ್ರವಚನೀಯ ವಿಧಿಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದಿದ್ದರೆ ಉಭಯಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಅನ್ಯಾಧಾನ ನಡೆಸುವುದು. ಆಜ್ಞೆ ಉತ್ತರವನ ಪರಿಯಂತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು.

ಈಶ್ವರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚತುರಸ್ತ್ರಮಂಡಲ ಮಾಡಿ ಮಧ್ಯೆ ಪದ್ಮವನ್ನು ಬರೆದು ಕುಮಾರನ ವರ್ಷಸಂಖ್ಯೆಯಷ್ಟು ಸೇರು ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಹರಿಸಿ ಸುತ್ತಲೂ ತೆಂಗಿನಹಣ್ಣು, ತಾಂಬೂಲ-ಅಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರನನ್ನು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಎಡದ ಕೈಯನ್ನು ನಾಭಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಬಲದ ಕೈಯನ್ನು ಕರ್ಣ-ಸುವರ್ಣಸಹಿತ ಶಿರದ ಮೇಲಿರಿಸುವುದು. ಒಮ್ಮೆ ಒಗದ ಬಿಳಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಟ್ಟಿದನ ಮಾಡಿ ದರ್ಭೆಯ ರಜ್ಜುವನ್ನು ಪಾದ-ತೊಡೆ-ಸೊಂಟ-ಹೃದಯಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಶಿರದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿ ಮಠ ವಿವರಣೆ ಕರ್ಣವನ್ನು ಇಡುವುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಗೆ ಫಲ, ಗೋಟುಬಿಡನೆ, ಉಪವೇಶಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಠಲಾಭವನ್ನು ಪರಿಸುತರಲು, ಸಮುಹಾರ್ತೃಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಉತ್ತರೀಯ, ಅಜಿನ, ಉಪವೇಶಗಳನ್ನು ಜೊತೆಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು, ಕುಮಾರನ ಪಾದಾದಿ ಕೀರ್ತನೆಯಂತೆ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರದಿಂದ ವ್ಯಾಪಕಮಾಡಿ, ಮೊದಲು ಉತ್ತರೀಯ, ಅನಂತರ ಅಜಿನ-ಉಪವೇಶಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬಲದ ಕೈಗಂಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಗೊಳಿಸಿ ಎಡಹಗಲಿನಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಧರಿಸಬೇಕು. ಧಾರಣೆಯ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕುಮಾರನಿಂದಲೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಕುಮಾರನ ಶಿರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಲದ ಕೈಯಿರಿಸಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಮಂತ್ರ, ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರವನ್ನು

ಜಪಿಸುವುದು. ಬಳಿಕ ನೀರಿನಿಂದ ಪೋಷಿಸಿ, ಸುತ್ತಿದ ರಜ್ಜುವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಪ್ರಾವರಣವನ್ನು ಸರಿಸಿ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೊದಲಿಗೆ ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಅಗ್ನಿ, ಬಂಧುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು. ಕುಮಾರನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಅಗ್ನಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಉತ್ತರಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕುಳಿತು ದ್ವಿರಾಜಮನ-ಪವಿತ್ರಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದೆ ಬಂದು ತಂದೆಯ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಆಚಾರ್ಯನು ಆಜ್ಞಾಸ್ಥಾನಸ್ಥಾನಾದಿ ಪ್ರಧಾನಹೋಮ ಪಯಂಕತ ಮಾಡುವುದು. ಪುನಃ ಕುಮಾರನು ಅಗ್ನಿ ಆಚಾರ್ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಯಜಮಾನನು ಕುಮಾರನ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತು, ವಚನಿನ ಅಂಜಲಿಗೆ ಶುದ್ಧ ನೀರು ಸುರಿದು, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ (ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಪಶ್ಚಿಯಿಂದ) ತನ್ನ ಅಂಜಲಿಗೂ ನೀರು ಸುರಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಮಾರನ ಅಂಜಲಿಸ್ವಜಲಕ್ಕೆ ಸುರಿಯಲು ಆ ನೀರು ಕೆಳಗಡೆ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸುರಿಯುವಂತಾಗಬೇಕು. ಕುಮಾರನ ಅಂಗುಷ್ಠಸಹಿತ ಬಲದ ಕೈಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಒಗ್ಗ ಮೂರು ಸಾರಿ ಅವಕ್ರಾರಣೆ ನಡೆಸಿ, ಮಂಟಪದ್ವಾರದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಬಂದು ಅದೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲು, ವಚನಿನ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಆತನ ಹೃದಯವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆಚಾರ್ಯನ ವಚನವನ್ನು ಅಗ್ನಿಯ ಸಮೀಪ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅಗ್ನಿಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅಗ್ನಿ ವಸ್ತ್ರಾನ್, ವಿಭೂತಿಗ್ರಹಣ, ಉಪಸ್ಥಾನಪೂರ್ವಕ ಅಭಿವಾದನ ಮಾಡಿಸುವುದು. ವಚನವು ಆಚಾರ್ಯಾಭಿಮುಖವಾಗಿ, (ಪಾದಿಕವಂತೆ) ತಂದೆ ತನ್ನ ಎಡ-ಬಲ ಕೈಗಳಿಂದ ಎಡ-ಬಲ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಗೋತ್ರ, ಇಾಮ ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯನ ಬಲ-ಎಡ ಜ್ಞಾನವಿನಿಂದ ಪಾದಗಳಂತಕ (ವೈಶ್ವಪ್ರವಾಣಿಯಾಗಿ) ಮುಖ್ಯ ಅಭಿವಾದನಮಾಡಿ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರ, ಉಪವೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ಆಚಾರ್ಯನು ಗೋದಾನಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಫಲದಾನ ಕೊಟ್ಟು ವಚನವನ್ನು ತನ್ನ ಬಲದ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸುವುದು. ವಚನವು ತನ್ನ ಎಡದ ಕೈಯನ್ನು ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿಯೂ ಬಲಗೈಯನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚಿ ಅಂಗುಷ್ಠ-ವಿರಳಗಳಿಂದ ದೃಢೀಕರಿಸಲು ಆಚಾರ್ಯನು ಸಂಪೂಜದಂತೆ ಶಿಷ್ಯನ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಆಚ್ಚಾದಿತರಾಗಿ, ಪ್ರಣಮ-ಪರೀಕ್ಷಾ ಪ್ರವರ್ತಕವಾಗಿ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರವನ್ನು ಮೂರುಸಾರಿ ವಚನವಿನಿಂದ ಹೇಳಿಸುವುದು. ಅನಂತರ ವಚನಿನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬಲದ ಕೈವಿರಳಗಳು ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗುವಂತೆ ಇರಿಸಿ ಮಂತ್ರವನ್ನೂ-ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವುದು. ಬಳಿಕ ರಕ್ತಕಾರ್ಧವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಮಿಗಾಗಿ ಆತನ ಕಟಪ್ರದೇಶವನ್ನು ದರ್ಭೆಯ ರಜ್ಜುವಿನಿಂದ ಮೂರು ಸುತ್ತು ಸುತ್ತಿ ನಾಭಿಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಗಂಭಿರ ಹಾಕುವುದು. ಪರೀವಾಹದಮತ್ತು ತೊಡುವುದು ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಯವ್ರತವನ್ನು ದೇಶಕಾಲಾತ್ಮನುಗಣವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸುವುದು. ರಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಸಬೇಕಾದ ಅನುಪ್ರವಚನೀಯ ವೇದಮವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವೇ ಆಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಸ್ವಪ್ನಕೈದಾದಿಗಳನ್ನು ಬಾಕಿ ಮಾಡಿ ಭ್ರಾತೃಯಾಚನ ಮಾಡಿಸುವುದು.

ವಚನವು ಮೊದಲು ತಾಯಿಯಿಂದಲೇ ಅನಂತರ ತಂದೆಯಿಂದಲೇ ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ಬಂಧುಗಳಿಂದಲೂ ಯಾಚನ ಮೂಲಕ ಭಕ್ತಿ

ಪಡೆಯುವುದು. ಅಪಕಾಶವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸುಮಾನಿಯರಿಂದ ನಿರಾಜನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಕ್ಕಿ ಭಾರದ (ಅಕ್ಕಿಯ ಮುದಿಯು) ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇಂದಿನ ಕಾಲಮಾನ ಪ್ರಕಾರ ಅನುಪ್ರವಚನೀಯ ಕರ್ಮವನ್ನೂ ಮೇಧಾಜನನ ವಿಧಿಯನ್ನೂ ಸದ್ಯವೇ ಮುಗಿಸುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ-ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಮುಗಿಸಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಹೋಮಿಸಿದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಪ್ರವಚನ ಕರ್ಮವನ್ನೂ ಅಂದಿನಿಂದ ನಾಲ್ಕನೇ ದಿನ ಅಥವಾ ಮರುದಿನ ಮೇಧಾಜನನ-ಅವಶ್ಯಕ ನಡೆಸುವುದು ಉತ್ತಮ ವಸ್ತು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಮೇಧಾಜನಸಂಸ್ಕಾರ ಮರುದಿನ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯ(ಚಿತ್ರ)ನ ಜೊತೆ ಅಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಮೆಚುವು ಸಾಯಂಕಾಲ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ ಹಾಗೂ ಉಪನಯನಸಮಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತನಿಗೋಳಿಸಿ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಿಕ್ಷಾಯಾಚನೆಯಿಂದ ಸ್ವೀತ ಅಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಬೇಯಿಸಿ ದೇವತಾತ್ರಯರಿಗೆ ಕಂಚಿತ್ತು ಆಹುತಿ ನೀಡಿ ಹೋಮ ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ, ಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಭೋಜನವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅನಾರ್ಯ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ- ಭಕ್ತ ಮುಗಿದ ತತ್ಕಕ್ಷಣ ಲಭ್ಯವಾದ ಭಿಕ್ಷೆಯ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ದೇವತಾತ್ರಯರಿಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಸರ್ವಾದ ಪ್ರ್ಯಕ್ಷಣ ಕಮವಾಗಿ ಬೇಯಿಸಿ, ಆಹುತಿ ಕೊಡುವುದು, ಅನಂತರ ಸ್ವಪ್ನಕೃದಾದಿ ಹೋಮಲೇಪವನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸುವುದು.

ಬಳಿಕ ಈಶ್ವರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೃತ್ತಿಕೆಯಿಂದ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಪಲಾಶಶಾಮಿ ಅಥವಾ ಬೇರಾವಹಿತ ದರ್ಭೆಯ ಸಸಿಯನ್ನು ಸೆಟ್ಟು, ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸವಿತ್ರದೇವತೆಯನ್ನೂ ಮೇಧಾದೇವತೆಯನ್ನೂ ಆವಾಹಿಸಿ ಪೋಡಲೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುವುದು ಮೆಚುವು ಶುದ್ಧವಾದ ನೀರನ್ನು ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶಾಮಿಪಂಚಮೂಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮೂರು ಸಾರಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕುವುದು. ಅಭಿಷೇಕವಾದ ಮೊದಲ ಕುಳಿತು ಸ್ನಾನಾಗ್ರಪ್ರ್ಯಕ್ಷಣ ಮಾಡಿ ನೂತನ ಉಪವಿತ-ಆಜನ-ದಂಡಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮಂತ್ರಕವಾಗಿ ತಾನೇ ಧರಿಸಿ ಹಲೆಯ ಉಪವಿತಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ವೇದಿಕಾಮೂಲದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಆಶಮನಮಾಡಿ ಆವಾಹಿತ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಉದ್ಘಾಸನ ಗೈದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ತಾಂಬೂಲದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಗೋತ್ರಾಭಿವಾದನ ಮಾಡಿ ಮೇಧಾಸೂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಅಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯುವುದು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಉಪನಯನ ಪ್ರಯೋಗವು ಮುಗಿಯುವುದು.

ಸಮಾವರ್ತನ ಪ್ರಯೋಗ

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾವ್ರತಾದಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಸ್ನಾತಕವ್ರತಸ್ಥನಿಸುವುದೇ ಸಮಾವರ್ತನ ಸಂಸ್ಕಾರವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಮೊದಲು ಉಪನಯನದ ಅನಂತರ ವಿಶೇಷ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಾರ್ಪಣೆಗಾಗಿ ಗುರುಕುಲವಾಸದೊಂದಿಗೆ ಮಹಾನಾನ್ಯ-ಮಹಾವ್ರತ-ಉಪನಿಷದ್ವ್ರತ-ಗೋಧಾನ ವ್ರತಗಳೆಂದು ನಾಲ್ಕು ವ್ರತಗಳನ್ನು ವಿಹಿತವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಇದಿಗ ಅಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ರೂಢಿಯಂತೆ ಆಶ್ರಮವಾಸ-ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಬದಲು ಲೌಕಿಕವಾಗಿ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ನಡೆಸಿ ಗೃಹಸ್ಥಜೀವನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತ ಮೊದಲು ಸಮಾವರ್ತನ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಸಮಾವರ್ತನ ದಿನ ಪುಣ್ಯಾಹ-ನಾಂದಿಲ್ವಾರ್ಧ ಹಿರಿಯರಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು, ತಾನು ಲೌಕಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಬರ್ಯವ್ರತಲೇಪಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಅನುಜ್ಞೆ ಪಡೆದು ಕೃಚ್ಛ್ರ, ಆಚರಿಸಿ, ಸೂರ್ಯನಾಮ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಮೂರು ಸಮಿಧೆಗಳನ್ನು ಓದಿಸಿಕೊಂಡು ಅನ್ಯಾಧಾನ ನಡೆಸುವುದು. ಅನಂತರ ಒಂದು ಸಮಿಧೆಯನ್ನು ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಎರಡು ಸಮಿಧೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಹುತಿ ಕೊಡುವುದು. ಬೇಲದ ವಿಧಿಯಂತೆ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯತಾಪ್ತಯಗಳನ್ನೂ, ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅನಿಡುಹ ಗೋಮುಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು. ಮಹಾನಾಮ್ನಾ ದಿ ವ್ರತಚತುಷ್ಟಯ ಲೋಪಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಾಗಿ ಗಾಯತ್ರಿಯಿಂದ ಆಜ್ಞಾಹುತಿ ಕೊಟ್ಟು, ಸಮಾವರ್ತನ ಆಂಗವಾಗಿ ಪ್ರಧಾನಹೋಮ ನಡೆಸುವುದು. ಬೇಲದಂತೆ ತಾನೇ ಶ್ರುತಕರ್ಮವನ್ನು ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರವ್ರತಾಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಬಳಿಕ ನಾಶಿತನಿಂದ ಅಂದವಾಗಿ ಶ್ರುತಕರ್ಮ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ನೂತನವಸ್ತ್ರ ಉಟ್ಟು, ಗೋಟುಬಿಡದಂತಿರವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಎರಡು ಉಪವಿತ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಉತ್ತರೀಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಆಶಮನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಅಂಜನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೊದಲು ಎಡ-ಬಲ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಕುಂಡಲವನ್ನು ಬಲ-ಎಡ ಕಿವಿಗೂ ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಕಂಕುಮವನ್ನು ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗ ಅನುಲೇಪನಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತಲೆಗೆ ಒಂದು ಮಾಲೆಸುತ್ತಿ, ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಕೊಡೆ ಓದಿಸಿಕೊಂಡು, ವೈಣವನೆಡೆ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಮಾಲೆ ಧರಿಸಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮದ್ದಿಗೆ ತಲೆಗೆ ರಾಮಾಲು ಸುತ್ತಿ, ಕಾಚಿಯಾತ್ರಾಧವಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ವಿಳಿ ಹೆಜ್ಜೆ ನಡೆದು, ಮಾವ ಬಂದು ತಡೆಯಲು ಯಾತ್ರಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾದ ವಾಯು-ಭತ್ತ-ದಂತಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಅಗ್ನಿಸಮೀಪ ಬಂದು ಮೊದಲು ಮೇಲಿಟ್ಟ ಸಮಿಧೆಯನ್ನು ಆಹುತಿ ಕೊಡುವುದು. ಅನಂತರ ಕುಳಿತು ಹತ್ತು ಸಮಿಧೆಗಳನ್ನು ಹೋಮಿಸಿ, ಸ್ವಪ್ನಕೃದಾದಿ ಹೋಮಲೇಪ ಸಮಾವರ್ತನ ಗೊಳಿಸುವುದು. ಸ್ನಾತಕವ್ರತೀಕೃತಬ್ರಹ್ಮನಾಗುವುದು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಮಾವರ್ತನ ಮುಗಿಯುವುದು

ಪ್ರ
ಸ್ತು

ವ
ಸ

ಕನ್ಯಾ-ವರಕಿತ್ಯಗಳು ಮಂಗಳಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕುಲದೇವತೆಯನ್ನೂ ಇಷ್ಟದೇವರನ್ನೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಪುಣ್ಯಾಹ-ನಾಂದಿ ಸಮಾರಾಧನ ಆಚರಿಸುವುದು. ವಿವಾಹದಿನಕ್ಕಿಂತ ಗರಿಷ್ಠ ಹತ್ತು ದಿನ ಮೊದಲು ಶುಭದಿನದಂದು ನಾಂದಿಸಮಾರಾಧನ ನಡೆಸಬಹುದು. ವಿವಾಹದಿನ ವರನು ನಿತ್ಯಾಭಿಷೇಕಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ, ಸ್ನಾತಿಕಾಪಾರ ಸೇವಿಸಿ, ಒಮ್ಮೆ ಒಗ್ಗಿದ ನೂತನವಸ್ತ್ರ ಉಟ್ಟು ಉತ್ತರಿಯ ಧರಿಸಿ, ಮುಂಡಾಸು ಹಾಗೂ ಮಾಲೆಯಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗುವುದು. ವಿಶೇಷ ಸಂಪ್ರದಾಯದಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾದ ವರನು ತುಳಸಿಸ್ಪರ್ಧಾನದಲ್ಲಿ ಕಲಶ-ಕನ್ನಡಿ ಒಡಿಯುವ ಭಂಗಿಯೂ ಜೊತೆಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು. ನಾಲ್ಕು ಸುವಾಸಿನಿಯರು ಅಕ್ಷತೆಕಾಳು ಹಾಕಿ ನಾಲ್ಕು ಕುಂಭೋದಕ ವಸ್ತು ಪ್ರೋಕ್ಷಮಾಡುವುದು. ಅನಂತರ ಮನೆಯೊಳಗೆ ದೇವರ ಮುಂದೆ ಬಾಣೀ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು, ತಾಯಿ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದು ದಂಡವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದಲೂ-ಬಂಧುವರ್ಗದವರಿಂದಲೂ ಪತಿವ್ರತವೇ ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು, ಮಂಗಳಾ ಪುಕ-ಶಕುಂತಲಸ್ಮರಣ, ವಾದ್ಯಘೋಷದೊಂದಿಗೆ ಅನುಕೂಲದಂತೆ ವಾಹನವೇರಿ, ಕಲಶಕನ್ನಡಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಮಂಗಳಲತಾಭರವೃ ಪೂರಕ ವರ್ಧನಗೃಹಕ್ಕೆ ತೆರಳುವುದು. ವರ್ಧನಗೃಹದ ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖಿನಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು, ಕದಿರಾರ್ತಿ, ಪೂರ್ಣಕುಂಭ-ಮಂಗಳಧ್ವಜ-ಶಿರಕ್ಕೆ ಅರಳುಬೆಲ್ಲವಿಹಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಯೋದಯದ ಇಂದಿರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲವನಾಗಿ, ವಾದವೃತ್ತಾಳನ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕನ್ಯಾಒತನಿಂದ ಹಸ್ತಲಾಭವಪೂರ್ವಕ ಗೃಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಮಂಜಪದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖಿನಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಕನ್ಯಾಒತನು ಸಪ್ತಾಕ್ಷಿಣಿನಿ ವರನ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಆಯಾಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಯೋಜಿತವಾಗಿ ಉಪಚರಿಸುವುದು. ಅನಂತರ ಮಂಜಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ವರನಿಗೆ ಬೀಸಣಿಗೆಯಿಂದ ಗಾಳಿ ಹಾಕಲು ವರನು ಕನ್ನೆಯ ತಾಯಿಯು ಕೊಟ್ಟ ಹಾಲನ್ನು ಸಲೇಪ ಪಾನ ಮಾಡಿ, ಕನ್ಯಾಒತನನ್ನು ಕುರಿತು "ಕನ್ಯಾರ್ಥಿ" ಎನಲು ಆತನು "ಸ್ವಾಗತಮ್" ಎಂದು ಹೇಳಿ ವರನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ದಂಡವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಮಂಜಪದ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿಡಬೇಕು.

ವಾಗ್ದಾನ: ವಿವಾಹಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಮಂತ್ರೋತ್ತರೀಯಲ್ಲಿ ವಾಗ್ದಾನವಾಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಈಗ ಮೊದಲು ಲೋಕೋತಿಯಿಂದ ನಡೆಸಿ ವಿವಾಹದಿನವೇ ಸಮಾಪ್ತವಾಗಿ ನಡೆಸುವುದು ರೂಢಿ. ಕನ್ಯಾಒತನು ಪತ್ನಿ ಹಾಗೂ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ತನ್ನ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖಿನಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು, ವರನ ಮಾತಾತಿತ್ಯಗಳೂ, ಬಂಧುಗಳೂ ಪತ್ನಿಮಾಭಿಮುಖಿನಾಗಿ ಕುಳಿತು ಈವರನ ಕನ್ಯಾಪೂರ್ವಕ ಗುರುಕೀರ್ತನಾಪತ್ರಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುವುದು. ಮೊದಲು ವರನ ಪತ್ನಿದವರು, ಗೋತ್ರೋಚ್ಚಾರಣಪೂರ್ವಕ ಪ್ರತಿತಾಮಹ-ತಿತಾಮಹ-ತಿತ್ಯಗಳ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ ವರನಿಗೋಸ್ಕರ, ಕನ್ಯೆಯ ಗೋತ್ರ-ಪ್ರತಿತಾಮಹ-ತಿತಾಮಹ-ತಿತ್ಯವನ ಹೆಸರು

ಪ್ರ
ಸ್ತು

23

ವ
ಸ

ಹೇಳಿ ಮಗಳನ್ನು ವರನುವವು ಎನಲು ದಾತೃವು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ವರನ ಒತನನ್ನು ಗಂಧ-ಅಕ್ಷತೆ-ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಸತ್ತರಿಸಲು, ಕನ್ಯೆಯ ತಂದೆಯನ್ನು ಗಂಧಾದಿಗಳಿಂದ ವರನ ಒತನು ಸತ್ತರಿಸಬೇಕು. ಬಳಿಕ ತಾಂಬೂಲ ಅಡಕೆಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಸ್ವತಃಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದು. ಕನ್ಯೆಯು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಲು ವರನ ಒತನು ಕನ್ನೆಗೆ ಧರಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ವಿವರಗಿ ತಾಂಬೂಲ ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಅಮಂದ ಕನ್ನೆಗೆ ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು ಮಾಡುವುದು. ಅನಂತರ ಲಘುವಪ್ಪದವರೂ ಪುಣ್ಯಹವಾಳಿನ ಮಾಡುವುದು. ವರಪಕ್ಷಿಯ ಉತ್ತರಿಯ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಗ್ದಾನಕ್ರಮದಂತೆ ಉಭಯಪಕ್ಷದ ಗೋತ್ರ-ಗವೋಚ್ಚಾರಣ ಸೂತ್ರ, ಅರಿಸಿನದ ಬೇರು, ಇದಿ ಅಡಕೆ ಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವಿಧವು ಪರಸ್ಪರ ಹಸ್ತಾಂತರಮಾಡಿ ಹಾಕಿ ಗ್ರಂಥಿ ಮಾಡುವುದು ವರನನ್ನು ಕನ್ಯೆಯ ಮಾತಾತಿತ್ಯಗಳು ಮಧುಪರ್ಕಪೂಜೆಯಿಂದ ಸತ್ತರಿಸುವುದು. ನೂತನ ವಸ್ತ್ರ ಧರಿಸಿದ ಕನ್ಯಾ-ವರರನ್ನು ತುಳಸಿಸ್ಪರ್ಧಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕುಂಭೋದಕ ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡುವುದು. ಇಂದ್ರಾಣಿದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕದ ಪಾಂಗುಸೂತ್ರವನ್ನು ಕನ್ನೆಗೆ ಸುವಾಸಿನಿಯರು ಹಾಕಿ ಕಾಲುಂಗರ ಹಾಕಿ ಗೋತ್ರೋಚ್ಚಾರಣ ಗ್ರಂಥಿ ಮಾಡಿದ ಉತ್ತರಿಯವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಪುಟ್ಟಿ ಬಾಣೀಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುವುದು.

ಮಂಜಪದ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ-ಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ಎರಡು ಪದ್ಧಗಳನ್ನು ಬರೆದು ವಸ್ತ್ರ ಪರಿಮಿತ ಅಕ್ಷಿ ಹಾಕಿ-ಮಧ್ಯೇ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಅಮಲೆ ಇರುವಂತೆ ದೀಪವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಒಡಿಯಬೇಕು. ಪೂರ್ವಾರಾಭಿಯಲ್ಲಿ ವರನು ದಂಡವಾಣಿಯಾಗಿ ಪತ್ನಿಮಕ್ಕೆ ಮುಖವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು, ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕರದುಕೊಂಡುಬಂದು ಪತ್ನಿಮಾರಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ವರ್ಧನವರರು ಇಷ್ಟದೇವತೆಯನ್ನು ಪುನಃನಾ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ವಿವರಗಿ ಮಂಗಳದಾತೃಕ ಪರಿಸುತ್ತಿರಲು, ಮಂಗಳವಾದ್ಯಘೋಷ ಮೇಳಗುತ್ತಿರಲು ಅಂತಃಪಟವನ್ನು ಕೇಳುವವರಲು ವಧಾಪು ವರನಿಗೆ ಅಕ್ಷತೆಕಾಳು ಹಾಕಿ ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ಕೊರಳಿಗೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕುವುದು. ವರನೂ ಬಲದ ಕೈಯಿಂದ ವಧಾವಿಗೆ ಅಕ್ಷತೆಕಾಳು ಹಾಕಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕುವುದು. ಸಭಾಸದರು ವರ್ಧನವರರಿಗೆ ಅಕ್ಷತೆಕಾಳು ಹಾಕುವುದು. ವರನು ವಧಾವಿಗೆ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಎರಡೆರಡು ದರ್ಭಾಗದಿಂದ ಆಕೆಯ ಭೂಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಿ ಬಾಣೀ ಕೈತಳೆಳದು ವೃದ್ಧಿಕ್ರಮದ ವರ್ಧನವರರನ್ನು ವೃತ್ತಸ್ಥವಾಗಿ ಪೂರ್ವ-ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖಿಪುಷ್ಪವರನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಕನ್ಯೆಯ ಮಾತಾತಿತ್ಯಗಳು ಕುಳಿತು ಕನ್ಯಾ-ವರನಿಗೆ ಸಂಜಪಮಾಡಿ, ಕಲಿವಾರಾಧನ ಮಾಡುವುದು. ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖಿನಾಗಿ ನಿಂತು ಕನ್ಯೆಯ .ಅಂಜಲಿಯ ಮೇಲೆ ವರ್ಧನವರಿಯನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಕನ್ಯಾಒತನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಕುಡಾಕೆತ್ತಿ ಒಡಿದುಕೊಂಡು ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ಕುಳಿತೊಡತ ಧಾರೆಯಾಗಿ ಸಂಜಿಕೊಂಡು ಗೋತ್ರೋಚ್ಚಾರಣಪೂರ್ವಕ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ವರನು ಕನ್ಯೆಯ ಬಲ ಹೆಗಲು ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಪುಟ್ಟಿ ಕನ್ನೆವೇಕು. ಗೃಹಸೂತ್ರಪ್ರಕಾರ: ಹಾರಹಾಕುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಪರಸ್ಪರ ಗುಡ-ಜಲಿಗಿ-ಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು

ಹಾಕುವುದು. ಅನಂತರ ಕನ್ಯಾದಾನ, ಬಳಿಕ ವಧೂವರರು ತೋಯಿಸಿದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ತಲೆಗೆ ಅಂಜಲಿಯಿಂದ ಹಾಕುವುದು. ಹಾಗೂ ಕುಳಿಸೂತ್ರವನ್ನು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಮನಗಂಟಿಗೆ ಕಟ್ಟುವುದು. ಹಾಗೂ ವಧೂವರರು ಮಾಲೆ ಹಾಕುವುದು. ವರನು ವಧುವಿನ ಕೊರಳಿಗೆ ಮಂಗಲಸೂತ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು. ಇವು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪ್ರಕಾರ ಉಲ್ಲೇಖವಿದ್ದಂತಿಲ್ಲ. ಬಳಿಕ ವಧೂವರರು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹಸಿಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ವಿವಾಹಹೋಮಾಂಗ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡುವುದು. ಕನ್ಯೆಯ ತಾಯಿಯು ತಂದೆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ, ಬೋಜಕನಾಮಗ್ನಿಯಿಂದ ಪ್ರಕ್ಷಾಲಿಸಿ ಅನ್ಯಾಧಾನ ಮಾಡುವುದು. ಪಾತ್ರಾಸಾದಿನ ಸಂದರ್ಭ ಅರಳು ತುಂಬಿದ ಶೋಪ, ಚಪ್ಪಲಿಯಿಂದ ಒಂದು ಕಲ್ಲು ಇನ್ನೊಂದು ಗುಂಡುಕಲ್ಲು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಧಾನಹೋಮವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ವರನು ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ ವಧುವಿನ ಅಂಗಾಭ್ಯಸೂತ್ರ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಮಾಡಲು ವಧು ಎದ್ದು ವರನ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದು. ವರನು ಆಕೆಯ ಅಂಜಲಿಯಲ್ಲಿ ಪೋರಿಸಿ, ಅಭಿಭಾರಮಾಡಿ ಎರಡುಸಲ ಅರಳುಹಾಕಿಸಿ ಪುನಃ ಅಭಿಭಾರಮಾಡಿ, ಪಾತ್ರೆಯ ಅರಳನ್ನು ಅಭಿಭಾರಮಾಡಿ ಆಕೆಯ ಅಂಜಲಿಯನ್ನು ಓದಿದು ಅಂಗುಲಿಯ ತುದಿಗಿಂದಲೇ ಅಗ್ನಿಗೆ ಆಹುತಿ ಕೊಡುವುದು, ಬಳಿಕ ವರನು ಮುಂದೆಹೋಗುತ್ತಾ ವಧುವನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಬರುವಂತೆ ಅಗ್ನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿಸಿ, ವಧುವನ್ನು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಶಿಲೆಯನ್ನು ಬಲ-ಎಡ ಹಾಲುಗೇದ ಅಡಕಿಹಣ ಮಾಡಿಸುವರು. ಹೀಗೆ ಮೂರು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ, ಲಾಹಹೋಮ-ಶಿಲಾರೋಹಣ ನಡೆಸಿ ನಾನಾಧೇ ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ಅರಳು ನೀಡಿದವಾಗಿ ಪೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಗ್ನಿಯ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಎಳೆ ಅಕ್ಕಿರಾಕಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತಾನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತು ವಧುವನ್ನು ಕೈಬಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪಶ್ಚಿಮದ ಒಂದೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದ ಅಕ್ಕಿರಾಕಿಯನ್ನು ದಾಖಿಸುತ್ತಾ ಸಪ್ತಪದಿಯಿಂದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಇಬ್ಬರೂ ಶಿರವನ್ನು ಪೋರಿಸಬೇಕು. ಕನ್ಯಾಕತನು ಕನ್ನಡಿಯ ಮಾರ್ಥಮವಾಗಿ ಶುದ್ಧ ಕಲಶಾದಿಕವನ್ನು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಯಬೇಕು. ದಂಪತಿಗಳು ಅರಂಭತಿಯನ್ನು ಸ್ವರಿಸುತ್ತಾ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ವರನು ಕನ್ಯೆಯ ಕೊರಳಿಗೆ ಮಂಗಲಸೂತ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು. ಉಭಯವಕ್ರದ ನಾಲ್ಕು ಸುಮಾನಿಯರು ವಧೂವರರಿಗೆ ನೀರಾಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ವಧೂವರರು ಎದ್ದು ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಉಭಯವಕ್ರದ ಸುಮಾನಿಯರು ದಕ್ಷಿಣ-ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತು ನೂತನ ಬಾವಣಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ವರನು ಅತ್ಯಂತಸೂತ್ರ ಉಂಗುರವನ್ನು ಬಾವಣಿ ಹಾಕುವುದು. ಸುಮಾನಿಯರು ಆ ಉಂಗುರವನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮೂರೂವರೆ ಮೇಲೆ ವಧೂ ವರರು ಬಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಆ ಉಂಗುರವನ್ನು ವರನು ವಧುವಿನ ಕೈಬಿಡಲಾಗಿ ಹಾಕುವುದು. ಅನಂತರ ಗೃಹಪ್ರವೇಶ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡುವುದು. ಈ ಹೋಮವನ್ನು ವರನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಧೂಗೃಹಪ್ರವೇಶವಾದ ಅನಂತರ ನಡೆಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಇಂದು ವಿವಾಹಮಂಟಪದಲ್ಲೇ ಆಚರಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ವಿವಾಹಹೋಮ ಅನ್ಯಾಧಾನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಾವಿತ್ತಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಆಜ್ಞದಿಂದ ನಾಲ್ಕು

ಆಹುತಿ ನೀಡಿ ಆಜ್ಞಶೇಷವನ್ನು ವರನು ತನ್ನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿ, ಪಶ್ಚಿಮ ಹೃದಯ(ಕಂಠ)ಕ್ಕೂ ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಅನಂತರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾದಿ ಹೋಮಶೇಷ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಹಾಗೂ ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ ತಾಂಬೂಲ ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದು ಕೈಪಾಳವಾಗಿ ಬಿಡುವುದು.

ದೇವತಾಪರಪ್ರಕಾರ ಕನ್ಯಾದಾನವಾದ ಮೇಲೆ ವರನು "ಯತಕ್ಷೀವಾಂಸಂ....." ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ವಧುವಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಬಲಪಾರ್ಶ್ವವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಬೇಕು. ಪುರೋಹಿತನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿತ ಕಲಶೋದವನ್ನು ಪಶ್ಚವರ್ಗದಿಂದ ವಧೂವರರಿಗೆ ಪೂರೈಕೆಸಬೇಕು. ವಧೂವರರು ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿದ ಬೆಳೆನೂಲನ್ನು ದಂಪತಿಗಳ ಕಂಠದೇಶ ಹಾಗೂ ಕಿವಿಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಈಶಾನ್ಯದಿಂದಾಂಧ್ರಿಸಿ ನಾಲ್ಕು ಅಥವಾ ಐದು "ಪರಿತ್ಯಾಗರ್ವಣೋ....." ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದು ಕಂಠದೇಶದ ನೂಲನ್ನು ಕೆಳಗೋದಲೂ ಕಿವಿದೇಶದ ನೂಲನ್ನು ಮೇಲಿನಿಂದಲೂ ತೆಗೆದು ಎರಡಕ್ಕೂ ಹಳದಿ ಬೇರು ಕಟ್ಟಿ ಕುಂಕುಮ ಲೇಪಿಸಿ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ತೆಗೆದ ನೂಲನ್ನು ವರನು "ನೀಲಲೀಲಿತಂ....." ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ವಧುವಿನ ಎಡದ ಮನಗಂಟಿಗೂ, ವಧುವು ಮೇಲಿಂದ ತೆಗೆದ ನೂಲನ್ನು ವರನ ಬಲದ ಮನಗಂಟಿಗೂ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಕಂಕಣಬಂಧನವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಅಕ್ಷತಾರೋಪಣ: ವಧೂವರರು ಕೈತೊಳೆದುಕೊಂಡು ತುಪ್ಪ ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿದ ಹಾಲನ್ನು ವರನು ವಧುವಿನ ಅಂಜಲಿಗೆ ಎರಡು ಸಾಲ ಸರಿಸುವುದು. ತೋಯಿಸಿದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಆಕೆಯ ಅಂಜಲಿಗೆ ಎರಡು ಸಾಲ ಹಾಕುವುದು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ವರನ ಅಂಜಲಿಯಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪ ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿದ ಹಾಲು ಎರಡು ಸಾಲ ತೋಯಿಸಿದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಎರಡು ಸಾಲ ಹಾಕುವುದು. ಕನ್ಯಾದಾತೃವು ದಂಪತಿಗಳ ಅಂಜಲಿಪ್ರ ಅಕ್ಕಿಯ ಮೇಲೆ ಓರಗಿದ್ದ ಹಾಲು ಇರುವುದು. ವಧುವು ಎದ್ದು ನಿಂತು "ಭಗೀಶ ಮೇ ಕಾಮ ಸಮೃದ್ಧ ತಾಮ್ರ" ಎಂದು ವರನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯಬೇಕು. ವರನೂ "ಯಜ್ಞೋ ಮೇ ಕಾಮ ಸಮೃದ್ಧ ತಾಮ್ರ" ಎಂದು ವಧುವಿನ ಶಿರದ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯುವುದು. ಹೀಗೆ ಇನ್ನೆರಡು ಸಲ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ಅನಂತರ ದಂಪತಿಗಳು ಹೂವನ್ನು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಪರಸ್ಪರ ತಿಲಕಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ವರನ ವನಲಾಪನಗೆ ವಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ವರನು ವಧುವಿನ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಮಂಗಲಸೂತ್ರ ಬಂಧಿಸುವುದು. ಅರಳು ತಾಂಡು, ಐದು ಆಮೆ ಮತ್ಸ್ಯ ಲಾಮ ಇವುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಗಣಪತಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ದಂಪತಿಗಳ ಸರಗಿನ ತುದಿಗೆ ಗಂಟುಕಟ್ಟಬೇಕು. ಬಳಿಕ ವಿವಾಹಹೋಮ ಸಪ್ತಪದಿ. ಇದಿಷ್ಟು ವಿಶೇಷ.

ಅವ್ಯುಕ್ತ ವ್ಯಾಸ ಸಂದರ್ಭ: ದಂಪತಿಗಳಿಂದ ಸರೋವರ, ಮಧ್ಯೆ ಕಮಲಾದಿ ಹೂಗಳು, ಹಂಸಾದಿ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಸೂರನು ನೈರುತ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಹಾಗೂ ಉಪ್ಪುಗಳನ್ನು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹರಡಿ ಅಭಿಮುಖಿಗಳಾಗಿರುವಂತೆ ಎರಡು ಆನಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು.

ಸರೋವರದ ಸುತ್ತಲೂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸಪ್ತಮೂರ್ತಿದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಅಷ್ಟದಿಗ್ಗಜಗಳನ್ನೂ ಭೈರವಾದಿ ರಕ್ಷಣದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಪಾಲರನ್ನೂ ಆವಾಹಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ವಧ್ಯವಿನ ತಾಯಿಯು ಅನ್ನ-ಅಪ್ಪ-ಹ-ಧಕ್ಕ-ಫಲವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ದೀಪಸಹಿತ ತಲೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಧ್ಯವರರೊಂದಿಗೆ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬರಬೇಕು. ಬಳಿಕ ದೇವತೆಗಳು ಪೂಜೆ "ಆ ತೂ ನ ಇಂದ್ರ ಕ್ಷಮಂತೋ....." ಎಂದು ಮಂತ್ರದಿಂದ ಎರಡು ಆನೆಗಳ ಸಮೇತ ಅಭಿಮುಖಿಗಳಾಗಿ ನೀತು ಜಲಕ್ಷೇಪಾಮಯ ಸ್ವರವೇರ ಚಂಡ್ರಿ ಪರಸ್ಪರ ಆನೆಗಳನ್ನು ವಿವಿಧಯುಗೋಸ್ಕರಲು ವರನು ನೀಲಮಣಿಹಾರವನ್ನು "ನೀಲಲೋಹಿತಂ....." ಎಂದು ಮಂತ್ರದಿಂದ ವಧ್ಯವಿನ ಕೊಠರಿಗೆ ಕಟ್ಟಬೇಕು.

ಇಂತಹ ಕೆಲವೊಂದು ವಿಶೇಷತೆಗಳು ಗೃಹಪರಿಶಿಷ್ಟ, ಸಮುಚ್ಚಯ, ಪಾರಿಜಾತಗಳಲ್ಲೂ ಇರುವುದರಿಂದ ವಿಹಿತವೆನಿಸಿದರೂ ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೂ ಹೆಚ್ಚಿನವರಲ್ಲಿ ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿವು.

ಆಚಾರವಿಶೇಷ:- ವಧ್ಯ ಎಂದು ಪತಿಗೆ ಅಕ್ಷತೆಕಾಳು ಹಾಕಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪತಿಯ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಆ ಜಲವನ್ನು ತನ್ನ ಶಿರಸ್ಸಿಗೆ ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಎಂದು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಅರಸು ಚೂರ್ಣವನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ಕಲಿಸಿ, ವರನ ಕಪೋಲಗಳಿಗೆ, ಕೈಅಂಜಲಿಯ ಪೃಷ್ಠ(ಅಂಗೈಯ ಒಂಬದಿ)ಗಳಿಗೆ, ಪಾದಗಳಿಗೆ ಲೇಪಿಸಿ ಕೈತೊಳೆದು ಪನ್ನೀರು-ಗಂಧ-ಅಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ಯಥೋಚಿತ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿ ತಾಂಬೂಲ ತನಗೆ ಅಗ್ರವಾಗಿರವಂತೆ ಕೊಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ವರನ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು. ವರನ ಭಗಿನಿಯು ವಧ್ಯವಿನ ಪಾದ ತೋರಿಸುವುದು. ವರನು ಬಲದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಜಲಮಿಶ್ರಿತ ಅರಶಿನ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ಪತ್ನಿಯ ಕಪೋಲಗಳಿಗೂ ಕೈಗಳಿಗೂ ಲೇಪಿಸಿ, ಪನ್ನೀರು-ಗಂಧ-ಹೂಗಳಿಂದ ಉಪಚರಿಸಿ ತಾಂಬೂಲ ಕೊಡುವುದು. ಉಭಯಪಕ್ಷದ ನಾಲ್ಕು ಸುವಾಸಿನಿಯರು ವಧ್ಯವರರಿಗೆ ನೀರಾಜನ ಮಾಡುವುದು. ದೇವತೆಗಳು ಎದ್ದುನಿಲ್ಲಲು ಏಡಿಸಿದ ಚಾಪೆಯನ್ನು ಮಡಚುವುದು.

ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪೂಜಾಪ್ರತಿಮಾಭಿಮುಖಿಗಳಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಮಧ್ಯೇ ದೊಡ್ಡ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಸಿ ಒಕಳ ತಯಾರಿಸುವುದು. ವಧ್ಯವರರು ಅಕ್ಷತೆಕಾಳು ಹಾಕಿ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಂದು ಆ ನೀರನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಉಗುರು ಹಾಕಿ ವಧ್ಯವರರೇ ಹುಡುಕುವ ವಿಧಾನ ಕೆಲವೆಡೆ ಇದೆ. ಅವಶ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಮೂಡಿಕೊಂಡು ವರನು ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ದಂಡವನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಶಿರದ ಬಾಹ್ಯವನ್ನು, ವಧ್ಯವು ತನ್ನ ಉತ್ತರೀಯ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯವನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸುವುದು. ವಧ್ಯವರರ ಬಾಹ್ಯಗಳನ್ನು ನೈಯ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಅನಂತರ ಕೆಲವಗ್ರಹಗಳ ಆಚರಿಸುವುದು.

ವಿಶಾಸನವಿಧಿ - ಕೆಲವಗ್ರಹಸಂಧರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪತ್ನಿಯು ಶೋಭದಿಂದ ಶೋಭಿಸಿದ ತಂಡುಲದಿಂದ ವಿಶಾಸನಮಾಡುವುದು. ಉಪನಯನದಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ ಗೃಹಸ್ಥನು ಪ್ರಥಮ ವಿಶಾಸನವನ್ನು ಸಾಯಂಕಾಲ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ವನಿಸಿದೆ. ವಿವಾಹಾಗ್ರಿಯೋಜನಾಗ್ರಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದು. ಪತ್ನಿಯು ಎರಡು ಆಹುತಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕಿ ನೀರಿನಿಂದ ತೊಳೆದು ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿಡುವುದು. ವರನು ಒಂದು ಸಮಿಧೆಯನ್ನು ತೊಳೆದ ಅಕ್ಕಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪವಾದ ದರ್ಭಗಳನ್ನು ಮೂರು ಬಾರಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ ಸುತ್ತಿಸಿ ಅಗ್ನಿಗೆ ಹಾಕಿ ಕೈತೋರಿಸುವುದು. ಆ ಸಮಿಧೆಯನ್ನು ಅಮಂತ್ರಕವಾಗಿ ಅಗ್ನಿಗೆ ಹಾಕಿ, ಪತ್ನಿಯ ಅಂಜಲಿಯನ್ನು ಅಭಿಧಾರ ಮಾಡುವುದು. ತಂಡುಲವನ್ನು ಪತ್ನಿಯ ಕೈಗೆ ಹಾಕಿ ಅಭಿಧಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಪತ್ನಿಯು ಎರಡು ಪಾಲು ಮಾಡಿ ಬಲದ ಕೈಯ ತಂಡುಲವನ್ನು ಪತಿಗೆ ಕೊಡಲು ಪತಿಯು ಎಡದ ಕೈಯನ್ನು ಎದೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು "ಅಗ್ರಯೇ ಸ್ವಾಹಾ" ಎಂದು ಆಹುತಿ ಕೊಟ್ಟು, ಇನ್ನೊಂದು ಪಾಲನ್ನು ಪತ್ನಿಯ ಬಲಕೈಯಿಂದ ಪಡೆದು "ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ" ಎಂದು ಆಹುತಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರಸ್ಥಾನಪೂರ್ವಕ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಮಾಡುವುದು.

(ವ್ರಾತಕಾಲ ವಿಶಾಸನ ಸಂಧರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ಆಹುತಿ ನೀಡಬೇಕು.)

ಸಂವ್ರದಾಯದಂತೆ ಘೋಷನವಾದ ಮೇಲೆ ವಧ್ಯವರರೂ ಕನ್ಯಾಮಾತಾಚಿತ್ತಗಳೂ ವರನ ಮಾತಾಚಿತ್ತಗಳೂ ಸಾಲಾಗಿ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳಲು, ಸುವಾಸಿನಿಯರು ನೀರಾಜನ ಮಾಡುವುದು. ಎಪ್ಪರು ವೇದೋಕ್ತ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಪೂರ್ವಕ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ವಧ್ಯವನ್ನು ಮಾತಾಚಿತ್ತಗಳು ವರನ ಮಾತಾಚಿತ್ತಗಳ ಸ್ಥಾನದಕ್ಕೆ ಯಥೋಚಿತ ವಚನಗಳಿಂದ ಒಪ್ಪಿಸುವುದು.

ಬಳಿಕ ವಿವಾಹಗೆ ಪೊರತುಪಡಿಸಿ ಶುಭಸಮಯದಲ್ಲಿ ವರನು ವಧ್ಯವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂಧುಗಳೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು, ತೋರಣ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕದಿರಾರ್ಕ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಲಕಾಲು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಒಳಪ್ರವೇಶಿಸಿ ದೇವರಿಗೂ-ಮಾತಾಚಿತ್ತಗಳಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದು. ತಾಯಿ ನೀಡಿದ ಹಾಲು ಕುಡಿದು, ತನ್ನ ಸಂಬಂಧಿ, ಬಂಧುಗಳನ್ನು ವಧ್ಯವಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಾ ಓರಿಯರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯುವುದು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿವಾಹಪ್ರಯೋಗವು ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುವುದು.

ಗಣಪತಿಸ್ತೋತ್ರಮ್

ಹೇರಂಬ ಕುಂಭಲಸಿತಾಮರಕುಂಕುಮಾಂಕ ಮಾರಾರಿಭೃತ್ ಕರಿವಕ್ತ್ರ ಪವಿತ್ರಗಾತ್ರ ।
ಕಾರುಣ್ಯರೂಪ ಸುಕಲಾಪ ಮಹಾಪ್ರತಾಪ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕಾರ್ಯಮುರುದ್ಧೆಯ ಭವೇದವಿಘ್ನಮ್ ॥

ನವಗ್ರಹಸ್ತೋತ್ರಮ್

ಭಾಸ್ವಾನ್ಯೈಃ ಭಾಸಯೇತ್ತತ್ತಂ ಚಂದ್ರಶ್ಚಾಪ್ತಾದಕೃದ್ಭವೇತ್ । ಮಂಗಲೋ ಮಂಗಲಂ ದದ್ಮಾತ್ ಬುಧಶ್ಚ ಬುಧತಾಂ ದಿಶೇತ್ ॥
ಗುರುರ್ಮೇಗುರುತಾಂ ದದ್ಮಾತ್ ಕವಿಶ್ಚ ಕವಿತಾಂ ದಿಶೇತ್ । ಶನಿಶ್ಚ ಶಂಪ್ರಾಪಯತು ಕೇತುಃ ಕೇತುಂ ಜಯೇತ್ಪರ್ಯೇತ್ ॥
ರಾಹುರ್ಮೇಗ ರಹಯೇದ್ರೋಗಂ ಗ್ರಹಾಸ್ತಂಕು ಕರಗ್ರಹಾಃ । ನವಂ ನವಂ ಮಮೈಶ್ವರ್ಯಂ ದಿಶಂತೇತೇ ನವಗ್ರಹಾಃ ॥
ಶನಿಃ ದಿನಮಕೇಃ ಸೂನೋ ಹೃನ್ಯೇಕಗುಣಾನೃಣೇ । ಅರಿಶ್ವಂ ಹರ ಮೇವಭೀಶ್ವಂ ಕುರು ಮಾ ಕುರು ಸಂಕಟಮ್ ॥
ಹರೇರನುಗ್ರಹಾರ್ಥಾಯ ಶತ್ರುಕಾಂ ನಿಗ್ರಹಾಯ ಚ । ವಾದಿರಾಜಯತಿಘ್ನೋಕ್ತಂ ಗ್ರಹಸ್ತೋತ್ರಂ ಸದಾ ಪಠೇತ್ ॥

ಷೋಡಶಸಂಸ್ಕಾರಾಃ

ಶ್ಲೋಕ: ಗರ್ಭಾಧಾನಂ ಪುಂಸವನಂ ಸೀಮಂತೋ ವೈಶ್ವನ್ತೇ ಬಲಿಃ ।
ಚಾತಕಂ ನಾಮ ನಿಷ್ಕಾಮೋನ್ನಾಶನಂ ಚೌಲಕರ್ಮ ಚ ॥
ಉಪನಿಷಿಃ ಮಹಾನಾಡ್ವಿಃ ಮಹಾಪ್ರತಮತಃ ಪರಮ್ ।
ಉಪನಿಷತ್ತ್ವ ಗೋದಾನಂ ಸಮಾವರ್ತನವೇದ ಚ ॥

ವಿವಾಹಶೈವಮಿತ್ಯೇತಾಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾಃ ಪೋಷಕ ಕ್ರಿಯಾಃ ।
 ಆಧಾನಾತ್ ಚೌಲಪರ್ಯಂತಾಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾಃ ದೋಷಮಾರ್ಜನಾಃ ॥
 ಬಂಧನಾತ್ ಸ್ನಾನಪರ್ಯಂತಾಃ ಅತಿಶಯಾಧಾನಮುಚ್ಯತೇ ।
 ವೈವಾಹಿಕೇತಿ ಸಂಸ್ಕಾರಃ ಸ್ವತ್ವ ಉಪನಾಂಗಳ್ವೂರಣಾಃ ॥
 ಸಂಸ್ಕಾರರಹಿತಾ ಯೇ ತು ತೇಷಾಂ ಜನ್ಮ ನಿರರ್ಥಕಮ್ ॥

2

ಅರ್ಥ: ಗರ್ಭಾಧಾನ, ಪುಂಸವನ, ಸೀಮಂತ, ವಿಷ್ಣುಬಲಿ, ಜಾತಕರ್ಮ, ನಾಮಕರಣ, ಉಪನಿಷ್ಕರ್ಮ, ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ, ಚೌಲ, ಉಪನಯನ, ಮಹಾನಿಷ್ಕ, ಮಹಾವ್ರತ, ಉಪನಿಷ್ಕದ್ವೈತ, ಗೋದಾನವ್ರತ, ಸಮಾವರ್ತನ, ವಿವಾಹ -ಹೀಗೆ ಹದಿನಾರು ಮುಖ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಅನವಶ್ಯಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳಾದ ಕೆಲವು ಉಪಸಂಸ್ಕಾರಗಳು. ಗರ್ಭಾಧಾನದಿಂದ ಚೌಲದ ತನಕ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಬೀಜ-ಕ್ಷೀಣಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ದೋಷಮಾರ್ಜನಗೊಳಿಸಿದ ಉಪನಯನ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಸಮಾವರ್ತನದ ತನಕ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಯ ಸಾಧನವು ಮೂಲಕ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅತಿಶಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೆಂದೂ ಕೊನೆಯ ವಿವಾಹವಿಧಿಯು ಜೀವನದ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವು ಪೋಷಕವನ್ನು ಗಳಿಸುವುದೆಂದೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮತ. ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಸಂಸ್ಕಾರರಹಿತನಾದವನ ಬಾಳುವಿಕೆ ನಿರರ್ಥಕವೆಂದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಿವರಣೆ.

ಶೌನಕೀಯಪುಣ್ಯಹಲಘಾತಕಾರಿಕಾಃ

ಶ್ಲೋ: ಸ್ತನ್ಯವಾಚನಮತ್ಯೇಷಂ ಸರ್ವೇಜಾಮೃದ್ವಿಕಾರಣಮ್ । ಆದಾವಂತೇ ಪ್ರಯೋಕ್ತವ್ಯಮಿತಿ ಯಕ್ಷವಿದೋ ವಿದುಃ ॥ ೧
 ವಾಮೇ ಗುರುಪದಂ ಪೋಕ್ತಂ ದಕ್ಷಿಣೇ ಗಣನಾಯಕಃ । ಮಧ್ಯೇ ತು ಮಂಡಲಂ ಕಾರ್ಯಂ ಪುಣ್ಯಹೇ ಸಮುದೀರಿತಮ್ ॥ ೨
 ಅಪ್ಯಾಪಿಂಶತಿಕೇಶಾಭಿಃ । ಸಂಯುಕ್ತಂ ಪೂಜ್ಯಮಂಡಲಮ್ । ದ್ರಾವದಿತಾರಕಾರಣಾಪಂ ಹಸ್ತಮಾತ್ರಂ ವಿದೋ ವಿದುಃ ॥ ೩

ವಿವಂ ತು ಮಂಡಲಂ ಪೋಕ್ತಂ ಕುಂಭಧ್ಯಯಮಥಾಚಾರ್ಯೇತ್ । ಉತ್ತರೇ ವರುಣಂ ಧಾತ್ವಾ ಸವಿತಾರಂ ಚ ದಕ್ಷಿಣೇ ॥ ೪
 ಧೂಪದೀಪೌ ಪ್ರಕರ್ಷಿತೌ ಪುಣ್ಯಹಂ ವಾಚಯೇತ್ಪುನಃ । ಬಹ್ವಚೋತ್ತರಯಾ ತದ್ವದಾಪೋಷಿಷ್ಠಾದಿಭಿಶ್ಚ ॥ ೫
 ವೈಶ್ವದೇವನಾಭಿಮಂತ್ರೌ ಅನೇನ ಭದ್ರೇತಿ ದ್ವಿರ್ಯುಜಾಃ । ಅಪ್ಯಭಿಪ್ರಾಪನ ಇತಿ ಕರ್ಯಾನ್ವರಿತ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ॥ ೬
 ವಿಶೋನ್ವಿದ್ರೇತಿ ತಿಸ್ತಭಿಃ ನವಭಿಃ ಪಾವಮಾನಿಕ್ಯೈಃ । ತರತ್ರಮಂದಿಸೂಕ್ಷೇನ ಸುಚಿವ ಇತಿ ವಿಕಯಾಃ ॥ ೭
 ಯದಂತಿಭಿಃ ದ್ವಾದಶಭಿಃ ಖಿಲಸ್ಯೈಕಮುಜಾ ತಥಾ । ಅಗ್ನಿಶುಚೇತಿ ಮಂತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಮಾರ್ಜನಂ ಸಮುದೀರಿತಮ್ ॥ ೮
 ಕುಶಾಂಬುಧೃತ ಕರ್ತಾರಂ ಪೋಕ್ತವ್ಯೇಯುರೀಮೇ ದ್ವಿಜಾಃ । ಕಾರ್ಯಮಾಭ್ಯುದಯಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಶೌತೇ ಸ್ಮಾರ್ತೇ ಚ ಕರ್ಮಣಿ ॥ ೯
 ಇದಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಪ್ರಕರ್ಮಂತಿ ದ್ವಿಜಾ ವೃದ್ಧಿನಿಮಿತ್ತಕಮ್ । ಶುಭಾರ್ಥಿ ಪ್ರಥಮಾಂತೇನ ವೃದ್ಧೌ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಚರೇತ್ ॥ ೧೦

3

॥ ಇತಿ ಲಘುಹಲಘಾತಕಾರಿಕಾಃ ॥

ಪುನಃಸಂಧಾನಮ್

ಅಮರಾಂಕುಲಾಧೀಶಹವಿರಗ್ನಿಮುಖಾಯಿತಮ್ ।
 ಅವ್ಯಾಪ್ತಮಿತ್ತಮಾರ್ತಾನಾಮಾಶ್ರಯೇ ಶ್ರೀಸಖಂ ಮಹಾಃ ॥

ಅಗ್ನಿರೂಪಾ ದ್ವಿಜಾಃ ವೈವಿಧ್ಯವೈಕಿಕಾರ್ಯಮೇವ ಅನರ್ಹಾ ಭವಂತಿ । ಅತಃ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೇ ಸ್ತೌತಾ ಪ್ರಾತಃ ಸಾಯಂ ಸಮುದ್ಯವನಾಮ್ ।
 ಅಗ್ನಿಃ, ವ್ಯಾತಃ, ಸೂರ್ಯಾಗ್ರಾಮ್, ಅಗ್ನಿಃ, ಗೃಹಪತಿ, ವಿವಾಹದಿನಾತ್ ಸಾಯಂ-ಪ್ರಾತಃ ಯೋಜಕನಾಮ್, ಗೃಹ್ಯಾಗ್ನಿಃ, ಉಪಾಸನಾಂ ಕುರ್ಯತ । ವಿವಂ ಯಾವಜೀವಮಗ್ನೇ ಆರಾಧನಂ ದ್ವಿಜೈಃ ಅವಶ್ಯಂ ಕರಣೀಯಮ್ ।

ಯದಿ ಪ್ರಯೋಗಾದಿಮು ದ್ವಿಪರತಾ ಅಗ್ನೀ ಆರಾಧನಂ ಕರ್ತುಂ ನ ಶಕ್ಯತೇ ತದಾ 'ಅಪ್ಪೇನ ಜಲೇನ ವಾ' ಇತ್ಯಾದಿಸ್ತುತಿವಚನೋತ್ಪಾ
ಯಧಾಶಕ್ತಿ ಕರಣೀಯಮ್ | ಔವಾಸನಾದ್ಧರಣೀ ಸ್ವಪುತ್ರಾಣಾಂ ಶಿಷ್ಯಾಣಾಂ ಚ ಆಧಾನಾದಿವಾಹಾಂತಸಂಸ್ಕಾರಾನ್, ತಥಾ
ಶಾಂತಿಪ್ರಯೋಗಾಂಶ್ಚ ಕರ್ತುಂ ದ್ವಿಜ ಅನರ್ಹಃ ಭವತಿ | ರೋಗಾದಿನಾ ಗೃಹ್ಯಾಗ್ನೇ ವಿಚ್ಛೇದೇ ಪುನಃಸ್ವಂಧಾನವಿಧಿನಾ ಅಗ್ನಿ ಅವಶ್ಯಂ
ಸಂಪಾದನೀಯಂ || ಅತ್ಯೋಕ್ತಮಂತ್ರಾ ಅಗ್ನಿಮುಖಪ್ರಯೋಗೇ ಜ್ಞೇಯಾ ||

ಕಾಲಿಕಾ:

ಉಪಲಿಪತಾದಿಕಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಆಘಾರಾಂತಂ ವಿವಾಹವತ್ | ವಿವಾಹಾಚ್ಛಾಯಾಂತೀರ್ಹುತ್ಯಾ ಲಾಜಮೋಮೋ ಭವೇದಿಹ |
ಗೃಹಪದೇಶನೀಯಾಂಶ್ಚ ಯತ್ಯಾ ಸ್ವಾದೃದಯಾಂಜನಮ್ | ಪರಣೀತಾದಿನಾ ತತ್ರ ಲಾಜಾನಾವಪತಿ ಸ್ವಯಮ್ ||
ಕೃತಸ್ತತ್ರಯಃ ಯಜಮಾನ್ಃ ಸಪತ್ನೀಕಃ ಸ್ವಸ್ತಿದಾಚನಾಭುದಯಿಕೇ ಕೃತ್ಯಾ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತೃ ಕುಭತಿಥೌ ಅಸ್ತದಾದಿಗುರೋಣಾಂ
ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ಯಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ಹೃತಮಲಮಧ್ಯನಿವಾಸಿವಾಸುದೇವಸಂಕರ್ಷಣಪ್ರದಮಾನಿರುಚಿತಮೂರ್ತ್ಯಾದ್ವನಂತಾವತಾರಾತ್ಮಕಾ-
ಗ್ನೌತರ್ಗತಪರಗೇಶಪಶ್ಚಿಪರಶುರಾಮಪ್ಯೇರಾಯಾ ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಪ್ತೀತ್ಯರ್ಥಂ ಔವಾಸನಕಾಲಾತ್ ಏತತ್ ಕಾಲಪರ್ಯಂತಂ ವಿಚ್ಛಿನ್ನಸ್ಯ
ಗೃಹ್ಯಾಗ್ನೇ ಪುನಃಸ್ವಂಧಾನಂ ಕಂಪ್ಯೇ | ಸ್ವಂಡಿಲೀಲೈವಿನಾದಗ್ನಿಪ್ರತಿಪಾದನಂ ಕಂಪ್ಯೇ ||
ಉಲಿಖೇದುರಾಗಾಯಾಮಾಂ ತಸ್ಯಾ ಉಭಯತೋಷಹರೇ | ಪೂರ್ವಾಯಾಮೇ ಉದಕ್ಸಂಸ್ಥೇ ಅಸಂಸ್ತಪ್ತೇ ಚ
ಪೂರ್ವಾಯಾ || ಮಧ್ಯೇ ತಿಸ್ರ ಉದಕ್ಸಂಸ್ಥಾಃ ಪೂರ್ವಾಯಾಮಾ ಅಸಂಹತಾಃ | ಲಿಖಿತಾ ಯೇನ ಶಕಲಂ ಯಾಚ್ಛೇಯಂ ತನ್ನಿಧಾಯ
ಚ | ಅದ್ವಿರಭ್ಯಕ್ಷ್ಯ ಶಕಲಂ ನಿರಸ್ತಾಪ ಉಪಸ್ಥಶೇತ್ | ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಷ್ಣುಶ್ಚ ರುದ್ರಶ್ಚ ಉಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಸರಸ್ವತೀ | ಪಡ್ಯೇಮಾದೇವತಾಃ
ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಸ್ವಂಡಿಲೀಲೈವಿನಕಮಾತ್ ||

ಸ್ವಂಡಿಲಾದಾಗ್ನೇಯಾಂ ದರ್ಭಾನ್ ಪ್ರಸಾರ್ಯ ಅಗ್ನೇರಾಹ್ವಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್

ವಿಹೃಗ್ನೇ ರಾಹೂಗಣೋ ಗೌತಮೋಽಗ್ನಿಸ್ತಪ್ತುಹ್ | ಅಗ್ನೇರಾಹ್ವಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ವಿಹೃಗ್ನ ಇಹ ಹೋತಾ ನಿ ಪೀದಾದಿಭ್ಯಃ ಸು ಪುರವಿತಾ ಭವಾ ನಃ | ಅವತಾಂ ತ್ವಾ ರೋದಸೀ ವಿಶ್ವವಿಸ್ತೇ
ಯಚಾ ಮುಪೇ ಸೌಮಸಸಾಯ ದೇವಾನ್ ||

ತೈವಸಾತ್ರವೈರೇನ ಸಂಪ್ರಚೀಕೃತ ವತ್ಸಾಹೃತಮಗ್ನಿಂ ಪ್ರಸಾರಿತದರ್ಭಾಣಾಮುಪರಿ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ | ಸಂಪುಟಂ ದೂರ್ವೀಕೃತ್
ಮುಷ್ಟ್ಯಾ ದಮಾನಾ ಅತ್ರೇಯೋ ವಸುಪುತೋಽಗ್ನಿಸ್ತಪ್ತುಹ್ | ಅಗ್ನೇರಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಮುಷ್ಟ್ಯಾ ದಮಾನಾ ಅತಿಥಿದುರೋಣಾ ಇಮಂ ನೋ ಯಜ್ಞಮುಪ ಯಾಹಿ ವಿದ್ವಾನ್ | ವಿಶ್ವಾ ಅಗ್ನೇ
ಅಭಯುಜೋ ವಿಹತ್ಯಾ ಶತ್ರುಯತಾಮಾ ಭರಾ ಭೋಜನಾನಿ || ಅತ್ತತಾನ್ ಕಿಪ್ತಾ ರಂ ಸಮಸ್ತಾರ ಮುಂ ಘಟೇ

ಇತಿ ಕ್ವದಾಗ್ನಿಂ ದರ್ಭಾದ್ಯಯೇನ ಪ್ರವೃತ್ಯಾ ಅಗ್ನೇಯಾಂ ನಿರಸ್ಯ ಅಪ ಉಪಸ್ಥಶ್ಚ ಸಮಸ್ತವಾಹೃತಿನಾಂ ಪರಮೇಷ್ಟೇ
ಪ್ರಜಾಪತೇ ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಭೂತಃ ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಪಾದನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ || ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋದಮ್ || ಇತಿ ಪಡ್ಯೇಮಾಸು "ದ್ವಿಜ"
ಇವಾಗಮಗ್ನಿಂ ವಶಿಷ್ಠಾತ್ ಅಗ್ನಾ ಹರಣಿವಾತ್ರಯೋಃ ಅತ್ತತೈವಹೋದಕಮಾಚ್ಯ ಪ್ಯೋಕ್ತಿಕೆಂಧಾನಿ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ |

ಅಗ್ನಿನಾಗ್ನಿಃ ಕಾಕ್ಷಿಃ ಮೇಧಾತಿಥಿರಗ್ನಿರ್ಗಾಯತ್ರೀ | ಅಗ್ನಿಸಮಿಂಧನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿನಾಗ್ನಿಃ ಸಮಿಧತೇ ಕವಿರ್ಗೃಹಪತಿಯವಾ | ಹವ್ಯವಾಡ್ ಮುಹ್ಯಾಸ್ಯಃ ||

ವಿಚ್ಯುತಿಪತೇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ವ್ಯಹೋಽಗ್ನಿಸ್ತಪ್ತುಹ್ | ಅಗ್ನಿಪ್ರವೃತ್ತಲನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ವಿ ಚ್ಯೋತಿಸಾ ಬೃಹತಾ ಭಾತ್ಯಗ್ನಿರಾವಿವಿಶ್ವಾನಿ ಕೃಣುತೇ ಮಹಿತ್ವಾ | ಪ್ರಾದೇವೀಮಾರ್ಯಾಃ ಸಹತೇ ದುರೇವಾಃ
 ಬಿಶೀತೇ ಶೃಂಗೇ ರಕ್ತಸೇ ವಿನಿಶ್ವೇ || ಪುರತೇ ಸತಿ

ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರಪುರಿತಂ ವಂದೇ ಚಾತವೇದಂ ಹುತಾಶನಮ್ | ಸುರಗಾರ್ವಗಾಮನಲಂ ಸಮಿದ್ಧಂ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಮ್ ||
 ಶ್ರೀಯಪ್ಪಪುರುಷಾಯ ನಮಃ ||

ಇತಿ ಪತ್ತಿಸುತಾ ಪ್ರಪುರಿತಂ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ, ನಮಸ್ಕೃತವತ್ಯಾ; ವತ್ಯಾ | ಅಕ್ಷತಪ್ತಪ್ತಾಣಿ ದದಾತ್ |

ಅಗ್ನೇ ಅಹ್ಮಾ ತಾಪಸೋಽಗ್ನಿರಗ್ನಿರನಪ್ತುಶ್ | ಅಗ್ನಿಪ್ರತ್ಯಹ್ಮುಃ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಅಗ್ನೇ ಅಹ್ಮಾ ವದೇಹ ನಃ ಪ್ರತ್ಯಹ್ ನಃ ಸುಮನಾ ಭವ | ಪ್ರ ನೋ ಯಶ್ಚ ವಿಶ್ವತೇ ಧನದಾ ಅಸಿ
 ಸ್ಪೃಶಮ್ || ಏಷ ಓ ದೇವ ಪ್ರದಿಶೋ ನು ಸರ್ವಾಃ ಪೂರ್ವೋ ಓ ಚಾತಾಃ ಸ ಉ ಗರ್ಭೇ ಅಂತಃ | ಸವಿಚಾಯಮಾನಃ
 ಸದಸಿಪ್ತಮಾಗಾಃ ಪ್ರತ್ಯಹ್ಮುಃ ಸಿಪ್ತವಿಶ್ವತೋಮುಖಃ ||

ಓಂ ಮೇಷಾರೂಢಾಯ ವೈಶ್ವಾನರಾಯ ಶಾಂಡಿಲ್ಯಗೋತ್ರಾಯ ವರಪ್ರದಾಯ ಶ್ರೀಯಪ್ಪಪುರುಷಾಯ ನಮಃ | (ಇತಿ ಅಕ್ಷತೋ-
 ರಂತಃ ಸಿಪ್ತ ಸಮುಖಮಿದ್ಧಮ್) | ಪ್ರಾಹ್ಮುಃ ದೇವ ಮಮ ಸಮುಪೀತಾ ಭವ |

ಚತ್ವಾರಿ ಶೃಂಗಾ ಗೌತಮೋ ವಾಮದೇವೋ ಚಾತವೇದಾಽಗ್ನಿಪ್ತುಶ್ | ಅಗ್ನಿಮೂರ್ತಧಾನ್ವೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಚತ್ವಾರಿ ಶೃಂಗಾ ತ್ರಯೋ ಅಶ್ವ ಪಾದಾ ದ್ವೇ ಶೀರ್ಷೇ ಸಪ್ತ ಹಸ್ತಾಸೋ ಅಶ್ವ | ತ್ರಿಧಾ ಬದ್ಧೋ ವೈಶ್ವತೋ
 ರೋರದಿತಿ ವಮೋ ದೇವೋ ಮರ್ತ್ಯಾ ಆ ವಿವೇಶ ||

ಸಪ್ತಪ್ರದತ್ತಾಶ್ವಃ ಸಪ್ತಪ್ರದತ್ತಾಃ ದ್ವಿಶೀರ್ಷಕಃ | ತ್ರಿಪಾತ್ಯಸಪ್ತವದನಃ ಸುಖಾಸಿನಃ ಶುಚಿಸ್ಥಿತಃ || ೧ || ಸ್ವಾಹಾಂ ತು ದಕ್ಷಿಣೇ
 ಪಾರ್ಶ್ವೇ ದೇವೀಂ ವಾಮೇ ಸ್ವಧಾಂ ತಥಾ | ವಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಪಶ್ಯಸ್ವ ಶಕ್ತಿಮನ್ಯಂ ಸ್ವುಚಿಂ ಸ್ತುವಮ್ || ೨ || ತೋಮರಂ ವೈವನಂ
 ವಾಮೇ ಪೃತಪಾತ್ರಂ ಚ ಧಾರಯನ್ | ಮೇಷಾರೂಢೋ ದಟಾಬದ್ಧೋ ಗೌರವರ್ಣೋ ಮಹಾದಶಃ || ೩ || ಧೂಮ್ರಧ್ವಜೋ
 ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಃ ಸಪ್ತಾರ್ಷಿಃ ಸರ್ವಕಾಮದಃ | ಆತ್ಮಾಭಿಮುಖಮಾಸಿನ ವಿವರೂಢೋ ಹುತಾಶನಃ || ೪ ||

ತಿಸ್ರಯನಮರಣಾಪ್ಯವದ್ರವತೀಲಂ ಸುಶ್ಕಾಂಶುಕಮರಣಾವನೇಶಾಕಲ್ಪಮಂಭೋವಸಂಪ್ರಮ್ | ಅಭಿಮತವರಶಕ್ತಿಸ್ತೃಣಾಂಶುತಿ-
 ಪ್ತಂ ನಮತ ಕಣಕಮಾಲಾಂಕೃತಾಂಗಂ ಕೈಶಾನಮ್ || ಶ್ರೀಯಪ್ಪಪುರುಷಾಯ ನಮಃ || ಅಂಗಾರವರ್ಗಮಭಿತೋಽಂಡಬಿ-
 ಪ್ರಭಾಫಿರ್ವಾಪ್ತಂ ವರಪ್ರದಧನುರ್ಧರಮೇಕವಿರಮ್ | ಧ್ಯಾಯೇದಪೀಶಪುರುಷಾತಮುಖೈಃ ಸ್ತುವದ್ಧಿರಾವಿತಮಾತ್ಮವದವಿಂ
 ಪ್ರತಿಪಾದಯಂತಮ್ || ಅಗ್ನಂತರ್ಗತಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಾಯ ನಮಃ ||

ಪ್ರತ್ಯವರೋಹತಿ ಒಗ್ಗಾಘರ್ಷಣಾಽಗ್ನಿಪ್ತುಶ್ | ಅಗ್ನಿಪ್ರತ್ಯವರೋಹತೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಪ್ರತ್ಯವರೋಹ ಚಾತವೇದಃ ಪುನಸ್ತಂ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವ್ಯಂ ವಹತು ಪ್ರಜಾನನ್ | ಪ್ರಜಾಂ ಪುಷ್ಪಿಂ
 ರಯಮಾಸ್ಮಾಸ್ತು ಧ್ವಾಪ್ತಾ ಭವ ಯಜಮಾನಾಯ ಶಂ ಯೋಃ | ಇತಿ ಮಂತ್ರಪಠನಮ್ | ದೇಶಕಾಲೋ ಸಂಕೀರ್ತಃ |

.....ಋತೇಫಾ ಅಗ್ನಂತರ್ಗತಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಪ್ರೇರಣಾಯಾ ಅಗ್ನಂತರ್ಗತಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪುನಃಸಂಧಾನಹೋಮಂ
 ದೇವತಾಪರಿಗ್ರಹಾರ್ಥಂ ಅನ್ವಾಧಾನ್ ಕರಿಷ್ಯೇ | ಸಮಿದ್ಧಮಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಅಸಿನ್ನಸ್ತುಹಿತೇ ಅಗ್ನೌ ಚಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿಥ್ಯೇನ
 ಪಚಾಹತಿಂ ಪ್ರಚಾಹತಿಂ ಚಾತಾರದೇವತೇ ಆತ್ಮೇನ (ಅಗ್ನಿಃಪೋಮತೇ ಚಕ್ರುತಿ ಅಹ್ನಾ ಹೋಮಃ ಕೃತ್ವಾ) ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಪ್ರಧಾನ-

ದೇವತಾಂ ತ್ರಿಗುಂ ಪದಮಾನಂ ಸಕೃದ್ಗುಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚಾಪ್ತೇನ, ಅರ್ಯಮಾಗ್ನಿಂ, ವರುಣಾಗ್ನಿಂ ಪೂಜಾಗ್ನಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಉಪದ್ರವ್ಯೇಣ, ಪುನಃ ಸೂರ್ಯಾಸಾದಿತ್ಯೇಂ ಚತುರ್ವಾರಮಾಪ್ತೇನ, ಆದ್ಯಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಶ್ವಕೃತಮಗ್ನಿಂ ದೇವಾನ್ ಅನುಯಾಚೇನ, ಸಮುಪ್ಪಾಹೃತಂಭಿಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚಾಪ್ತೇನ, ವಸುರುದ್ರಾದಿತ್ಯಾನ್ ಪರಿಧಿಭಿಃ, ಇದ್ವ್ಯಸನ್ನಹನೇನ ರುದ್ರಂ, ವಿಶ್ವಾನ್ ದೇವಾನ್ ಸಂಸ್ರಾವೇಣ, ಅಯುರಮಗ್ನಿಂ ದೇವಾನ್ ವಿಷ್ಣುರ್ಮ್ ಅಗ್ನಿಂ ವಾಯುಂ ಸೂರ್ಯಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚಾಪ್ತೇನ, ಪ್ನಾತಾಚ್ಚಾತದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಅನಾಚ್ಚಾತದ್ವಯೇನಾಗ್ನಿಂ, ಸ್ತೂನಾಂತಿಕ್ರೋಷಪ್ರಾಯಸ್ತಿತ್ವಾರ್ಥಮ್ ಅಗ್ನಿಂ, ಮಂತ್ರತಂತ್ರವಿಷಯಾಸಾದಿದೋಷಪ್ರಾಯಸ್ತಿತ್ವಾರ್ಥಂ ಮಮತದ್ವಾಪ್ತೇನ, ಏತಾಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಃ ಅಂಗದೇವತಾಃ ಪ್ರಾಯಸ್ಥಿತದೇವತಾಃ ತಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಸನ್ನಿಹತಾಃ ಸಂತು | ಏವಂ ಸಾಂಗೀಶಾಂಗೇನ ಸದ್ಯೋ ಯಶ್ಕೇ | ಸಮುಪ್ಪಾಹೃತೇನಾಂ ಪರಮೇಶ್ವೇ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಭೂತಃ | ಅನ್ಯಾಧಾನಸಮಿ-
ದೋದೇವ ವಿನಿಯೋಗಃ | ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ | ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ |

ಇತಿ ಸಮುದ್ರಯುಂ ಪಾತ್ರಾ ತಪೋತ್ | ಅಥ ದರ್ಭಾರವುದ್ರಯುಂ ಏವಮಾಯ ವತಯಾ ಪಂಚದರಸಮಿಧಾ, ಅನ್ಯಯಾ ಅಪ್ಪಾಶೇತಿ-
ಕುಪಾನ್ ಒಗ್ಗಿ ಇದ್ವ್ಯಂ ಚ ಒದ್ಯಯೇತ್ | ಸೋದಕೇನ ಪಾನೇನಾ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಗ್ನಿಂ ತ್ರಿ ಪರಿಸಮಾಹೃತ ಉದಗ್ರೈಃ | ಪ್ರಾಗ್ಗ್ರೈಶ್ಚ ದಕ್ಷಿಣೈಃ
ದಕ್ಷಿಣತಃ ಉಪತಪ್ತೈಃ | ಉತ್ತರತೋಽಧರೈಃ | ಅಗ್ನಿಂ ಪರಿಸ್ಪರ್ಶಯೇತ್ | ಅಗ್ನೇನ ದಕ್ಷಿಣತಃ ಬ್ರಹ್ಮಾಸನಾರ್ಥಂ, ಉತ್ತರತಃ ಪಾತ್ರಾಸಾದಿನಾರ್ಥಂ
ಚ ಕಾಶ್ವತಃ ದರ್ಭಾರ್ಥಂ ಪ್ರಾಗ್ಗ್ರಾನ್ ಅಶ್ವೀರ್ಯ ತ್ರಿಗುಂ ಪಯುರ್ಗ್ವೈಃ | ಉತ್ತರತಃ ದರ್ಭೇಷು ಪಾತ್ರಾಣಿ ದ್ವಂದ್ವಂ ನೈವ ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ
| ಉಪವದರ್ಭಂ ಪ್ರಾಶ್ನೇನ | ಪೈತ್ಯೇಣಪಾತ್ರಂ ಸ್ವಪಂ ಪ್ರಸೇತಾವಾತ್ರಂ, ಆದ್ಯಪಾತ್ರಂ, ಇದ್ವ್ಯಂ, ಬರ್ಹಿಷ್ಠೈತಾನಿ ಆಸಾದಯೇತ್ |
ಪೈತ್ಯೇಣಪಾತ್ರಂ ಉತ್ಸಾಹಿಷ್ಠತಃ ತತ್ರ ಅನಂತರ್ಗರ್ಭತಂ ಸಾಗ್ನಿಂ ಸಮಸ್ಥೂಲಂ ಪ್ರಾದೀರಮಾತ್ರಂ ಕುಶದ್ರವ್ಯಪವಿತ್ರಂ ನಿಧಾಯ ಶುದ್ಧಾಭಿಃ
ಅದಿ | ತತಾತ್ರಂ ಪೂರಯತ್ವಾ, ಗಂಧಪವ್ವಾಢೀನ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ, ಹಸ್ತಯೋಃ ಅಂಗುಷ್ಠೋಪನಿಷ್ಕಾಘಾಂ ಉತ್ಸಾನವಾಣಿಭ್ಯಾಂ ಉದಗ್ರೈಃ
ಅಂತರೋಃ ಅಸಂಪೃಕ್ಷೈಃ ಪವಿತ್ರೈಃ ಧೃತ್ವಾ ಅಪಿ ತ್ರಿರುತ್ಸ್ರಯಾ ಪಾತ್ರಾಣಿ ಉತ್ಸಾನಿಷ್ಠತ್ವ ಇದ್ವ್ಯಂ ವಿಶ್ವೈಃ ಸರ್ವಾಣಿ ತ್ರಿ ಪೈತ್ಯೇಶ್ಚ, ತಾ
ಅಪಿ ಕುಂಚತಃ ಕಮಂಪಶೈಃ ಕ್ಷಿಪ್ತೈಃ | ಪ್ರಸೇತಾವಾತ್ರಂ ಅಗ್ನೇನ ಪಶ್ಚಿಮತಃ ಅನಯ ತೇ ಪವಿತ್ರೇ ನಿಧಾಯ, ಉತ್ಸ್ರೂತಾಭಿಃ | ಅಧಿ ಪಾತ್ರಂ
ಪೂರಯತ್ವಾ ಗಂಧಾಶ್ರಿತಾಢೀನ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ, ಸರಸ್ವತೀಂ ಆವಾಹಯೇತ್ ||

ಪ್ರ. ಕೋ ದೇವಿತಿ ಭರದ್ವಾಜಃ ಸರಸ್ವತೀ ಗಾಯತ್ರೀ | ಸರಸ್ವತೃವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಪ್ರ. ಕೋ ದೇವಿ ಸರಸ್ವತೀ ವಾಚೀಭಿರ್ವಾಪಿನೀವತೀ | ದ್ವಿನಾಮವಿತ್ತೃವತು || ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ವಃ ಸರಸ್ವತೀಂ

ಆವಾಹಯಾಮಿ | ಇತಿ ಆವಾಹ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ವ್ಯನುಯಾತ್

ಅಸ್ತೌ ಕರ್ವಣ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ತ್ವಾ ವಕ್ಷೇಃ | ಸು ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಕ್ಷೋಽಸ್ಮಿ ಇತುತ್ವಾ ಈತಾನ್ಯಾಂ ದ್ವಿರಾಚಮ್ಯ, ಅಗ್ನೇಣಾಗ್ನಿಂ
ಪರಿತ್ಯ ನಿಸ್ಸೃಜ ಪರಮಮಃ ಇತ್ಯಂಗುಷ್ಠೋಪನಿಷ್ಕಾಘಾಂ ಆಸನ್ನಪದರ್ಭೇಷು ದಕ್ಷಿಣಭಾಗಪ್ರಮೇಕಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ನೈಮಿತ್ಯಾಂ ವಿಶ್ವೈಃ, ಹಸ್ತಂ
ಪ್ರಸೂತ್ಯ ಇದಮಮಂ ಆರ್ವಾಪಮೋಃ | ಸದನೇ ಸಿದಾಮಿ ಇತಿ ಸಮುಪ್ಪಾಹಾರ್ಯಂಭಿಷ್ಠೋ ಭೂತಾ, ಉದಜ್ಜುಮಿ ಏವ ವಾಮೋರೋರುಪರಿ
ದಕ್ಷಿಣಪಾದಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ, ಉಪವಿಶ್ಯ, ಗಂಧಾಶ್ರಿತೈಃ | ಅರ್ಚಿತಸ್ಸನ್ ಕೃತಪ್ರಹ್ಮಾಣವಿ | ಜಪೇತ್ |

ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತುತಿರ್ಭವ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಸದನ ಅಭಿಷತ್ | ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತುತಿ ಯಜ್ಞಂ ಗೋಪಾಯ, ಸ ಯಜ್ಞಂ ಪಾಹಿ, ಸ ಯಜ್ಞಪತಿಂ ಪಾಹಿ
ಇತಿ ಜಪೇತ್ | ತರ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ನಮಸ್ತುಃ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ ಬ್ರಹ್ಮಣೀ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ | ಇತ್ಯಕ್ಷತ್ರಿ | ಆವಾಹ್ಯ
ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಅಪಃ ಪ್ರಣೀಪ್ಯಾಮಿ | ಇತಿ ಸಮುತ್ಕರಣಾಂ ಚಮಸಂ [ಪ್ರಸೇತಾವಾತ್ರಂ] ನಾಸಾಣ್ಯಾಂತಂ ಉದ್ಧರೇತ್ | ಬ್ರಹ್ಮಾ ಉಪಾಂಶು
ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ವಃ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತುತಿಪ್ರಸೂತಃ | ಉಚ್ಛ್ರೇ | ಓಂ ಪ್ರಣಯ | ಇತುಚ್ಛ್ರೇತಿ ಚಮಸಮ್ ಅಗ್ನಿರುತ್ತರತಃ ದರ್ಭೇಷು ನಿಧಾಯ,
ತೇ ಪವಿತ್ರೇ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ಅಪ್ತಿ | ದರ್ಭೇಣ ಆಚ್ಛಾದಯೇತ್ | [ಅತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಸ್ಥಾನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಭಾವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಜಪಂ ಕರ್ತಾ ಜಪತ್ವಾ
ತತಸ್ತಾನೇ ಕುಂಚಂ ದೃಶ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಆವಾಹಯೇತ್ |] ತೇ ಪವಿತ್ರೇ ಅಗ್ನೇನ ಪಶ್ಚಿಮತಃ ಸ್ವೀಲಾಪಪಾತ್ರೇ ನಿಧಾಯ
ಅರ್ಯಾದಾಗ್ನಯೇ ತ್ವಾ ಜಪ್ತಂ ನಿರ್ವಪಾಮಿ | ವರುಣಾಗ್ನಯೇ..... | ಪೂಜೈಗ್ನಯೇ..... | ಪ್ರಜಾಪತಯೇ..... | ಗಾಯತ್ರಾ
ಪೈತ್ಯೇ, ತೇ ಪವಿತ್ರೇ ಆದ್ಯಪಾತ್ರೇ ನಿಧಾಯ, ತತಾತ್ರಂ ಸ್ವಪ್ತರತಃ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ, ಆದ್ಯಮಾಸ್ವಿ ಅಗ್ನಿರುತ್ತರತಃ ಸ್ವಿತಾನ್ ಅಂಗಾರಾನ್ ಭೃಗುನಾ
ನಮ ಉತ್ತರತಃ ಪರಿಪೂರಣಾಂ ಜಮಿಸಿರಹ್ಯ, ತೇಷು ಆದ್ಯಪಾತ್ರಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ, ಅಧಿಶ್ವತ್, ಜ್ವಲತಾ ದರ್ಭೀಣಲ್ಪುಕೇನ ಅವಪ್ಪಾಲ್ಯ
ಆದ್ಯಪಾತ್ರೋಪರಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ರ, ಅಂಗುಷ್ಠಪರ್ವಪರಿಮಿತಂ ಪ್ರತ್ಯಾಕಂತಂ ದರ್ಭಾಗದ್ರವ್ಯಂ ಅಪ್ತೇ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ ಪುನಃ ತೇನೈವ ಜ್ವಲತಾ ಉಲ್ಪುಕೇನ
ಲಾಪ್ತವಸ್ತುತಿ | ಮುರ್ಘಗ್ರೀಕಾಂ ಕೃತ್ವಾ, ಉಲ್ಪುಕಂ ನಿರದ್ಯ, ಅಪ ಉಪಪ್ರಶ್ಯ ಆದ್ಯಪಾತ್ರಂ ಕರ್ವನ್ನಪ ಉದಗುಪ್ಪಾಶ್ಯ ಅಂಗಾರಾನ್ ಅಗ್ನಿ
ವಕ್ಷಿಪ್ಯ, ತತ್ತನ್ವಮೇವ ಆದ್ಯಂ ಉದಗುಗ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಪವಿತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಅಂಗುಷ್ಠೋಪನಿಷ್ಕಾಘಾಂ ಉತ್ಸಾನವಾಣಿಭ್ಯಾಂ |

ಸವಿತಾಪ್ತಾ ಒರಗ್ಗುಸುತ್ತಾ ಸವಿತಾ ಪುರ ಉಚ್ಚಿತ್ | ಆದ್ಯಸ್ಯ ಉತ್ತಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಸವಿತಾಪ್ತಾ ಪ್ರಸವ ಉತ್ಪನ್ನಾಮೃತೈರ್ದೇವಾ ಪವಿತ್ರೇಣ ವಸೋ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ರತ್ನೈಃ ||

10

ಸಂ
ಧಾ
ನ
ಮ

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ವಿಕವಾರಂ ದ್ವಿಸ್ತುತ್ವೇಂ ಉತ್ಪಾದಯ, ವವಿತ್ರೇ ಪ್ರಕಾಶ್ಯ ಅಗ್ನಿ ಅನುಪ್ರಹರೇತ್ || ಅಗ್ನೇ ಪಠಾತ್ ಪರಿಪೂರ್ಣಾತ್
ಏವಿ ಆತ್ಮನ ಅಗ್ರತಃ ಭೂಮಿಂ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ತತ್ರ ಏರ್ಪಿಸನ್ನಹನೀಂ ರಜ್ಜುಮ್ ಉದಗಗ್ಗಂ ಪ್ರಸಾರ್ಯ, ತಸ್ಯಾಂ ಬರ್ಹಿ ಪ್ರಾಗಗ್ಗಂ
ಉದಗವರ್ಗವತ್ ಅಮರಲಮಾಸ್ತೀರ್ಯ, ಸಂಸ್ತುತಮ್ ಆಜ್ಞಪಾತಂ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ | ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತೇನ ಸುವಂ, ಸುಬಂ ಚ ವಾಮೇನ
ಉತಪ್ತಯಂ ಪ್ರಾದೇಶಮಾತಮಾದಾಯ ಸಹವ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರತಾಪ್ಯ ದರ್ಭಾಗ್ರಾಭ್ಯಾಂ ತಯೋಃ ಬಲಂ, ಮಧ್ಯಾಗ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಪೃಷ್ಠಂ, ಮೂಲಾಗ್ರಾಂ
ದಂಡಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ತ್ರಿ ಸಂವೃತ್ಯ ಅದ್ವಿ ಪ್ರಕಾಶ್ಯ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರತಾಪ್ಯ ಸುತ-ಸುವಾ ಉತ್ತರತೋ ನಿಧಾಯ ದರ್ಭಾನದ್ವಿ
ಪ್ರಕಾಶ್ಯ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರಹರೇತ್ | ತತ್ರ ಸಮಿಧಾ ಆದಾಯ ಮಧ್ಯಮಪರಿಧಿಂ ಉದಗಗ್ಗಂ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಪರಿಧಿ ಪ್ರಾಗಗ್ನಿ ಚ ಪರಿಧಾಯ
ಸಮಿದ್ವಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ

ಚತ್ವಾರಿ ಶೃಂಗಾ ವಾಮದೇವೋಽಗ್ನಿಸ್ತಿಸ್ಪೃಶ್ | ಶೃಂಗಪ್ರಕ್ಷೇಪಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಚತ್ವಾರಿ ಶೃಂಗಾ..... ಆ ವಿವೇಶ |

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರಕ್ಷಿಪೇತ್ | ಅನುಯಜಂ, ಇಧೈಬಂಧನರಜ್ಜುಂ ಚ ಚಮಸಪಾತ್ರೇ ನಿಧಾಯ

ವಿಶ್ವಾನಿ ನ ಇತಿ ತೃಚಸ್ಯ ಆತ್ರೇಯೋ ಮುಶ್ರುತೋಽಗ್ನಿಸ್ತಿಸ್ಪೃಶ್ | ದ್ವಯೋರಲಂಕರಣೇ, ಅಂತ್ಯಾಯಾ ಉಪಸ್ಥಾನೇ
ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ವಿಶ್ವಾನಿ ನೋ ದುರ್ಗಹಾ ಜಾತವೇದಃ | ಓಂ ಸಿಂಧುಂ ನ ನಾವಾ ದುರಿತಾತಿ ಪರ್ಜಿ | ಓಮ್ ಅಗ್ನೇ
ಅತ್ತಿದ್ವಸದ್ವಾ ಗೃಣಾಸಿ | ಓಮ್ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಬೋಧೈವಿತಾ ತನೂನಾಮ್ || ಓಂ ಯಸ್ತಾ ಹೃದಾ ಕೀರಿಣಾ ಮನ್ಯಮಾನಃ |
ಓಂ ಅಮೃತ್ಕಂ ಮತ್ಕೋಪೋ ಜೋಹವೀಮಿ | ಓಂ ಜಾತವೇದೋ ಯತೋ ಅಸ್ಮಾಸು ಧೇಹಿ | ಓಂ ಪ್ರಜಾಭಿರಗ್ನೇ
ಅಮೃತತ್ವಮಶ್ಯಾಮ್ ||

ಇತಿ ಅಪ್ಸಾಃ ಪಾದ್ಯ ಅಗ್ನಿ ಆಪ್ತವಿಕ್ತು ಪ್ರಪಾತಕ್ತು ಆಲಂಕೃತೃ

ಓಂ ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಂ ಸುಕೃತೇ ಜಾತವೇದ ಉ ಲೋಕಮಗ್ನೇ ಕೃಣವಃ ಸ್ತೋನಮ್ | ಅಶ್ವಿನಂ ಸಪುತ್ರೀಣಿ ವೀರವಂತಂ
ಗೋಮಂತಂ ರಯಂ ನಶತೇ ಶ್ವಪ್ತಿ ||

ಉದಗಗ್ಗಂ ಕಾರ್ಯಮ್ | ಅಗ್ನಿ ಸವಿತಾಪ್ತಾ ದಿವೋದರೋಪಹಾರ್ಯ ಹುತ್ವಾ ಇಧ್ಯಾಧಾನಾದಿ ಆಘಾರಾಂತಂ ಹುನೇತ್ |
ವ್ಯಾಸತೋಮಃ

ಅಗ್ನಿ ಆಯೋಹಿತಿ ತಿಷ್ಠಣಾಂ ಶತಂ ವೈಭಾಸಸಾ ಯಜಯಃ | ಅಗ್ನಿ ಪವಮಾನೋ ದೇವತಾ | ಗಾಯತ್ರೀ ಭಂದಃ |
ಗೃಹ್ಯಾಪ್ತನಸಂಧಾನಾಪ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

೧. ಓಂ ಅಗ್ನಿ ಆಯೋಹಿತಿ ಪವಸ ಆ ಸುವ್ಯೋರ್ಜಮಿಷಂ ಚ ನಃ | ಆರೇ ಬಾಧಸ್ಯ ದುಚ್ಛುನಾಂ ಸ್ವಾಹಾ ||

ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಾಯೇವಂ ನ ಮಮ ||

11

ಸಂ
ಧಾ
ನ
ಮ

೨. ಓಂ ಅಗ್ನಿಯೇ ಪವಮಾನಾಂ ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಪುರೋಹಿತಃ । ತಮೀಮಹೇ ಮಹಾಗಯಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಾಂ ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಪುರೋಹಿತಃ । ತಮೀಮಹೇ ಮಹಾಗಯಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥

೩. ಓಂ ಅಗ್ನೇ ಪವಸ್ತು ಸ್ವಪಾ ಅಸ್ಮೈ ವರ್ಚಸ್ವದೀರ್ಯಮ್ । ದಧದ್ರಯಿಂ ಮಯಿ ಪೋಷಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಾಂ ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಪುರೋಹಿತಃ । ತಮೀಮಹೇ ಮಹಾಗಯಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಪ್ರಮರ್ಯಮಾ ವಸುಪುತೋಽಗ್ನಿಪ್ತಪುಷ್ । ಗೃಹ್ಯಾಗ್ನಿಪುನಸಂಧಾನಾಂ ಪೂಜೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

೪. ಓಂ ತ್ರದಯ್ಯಮಾ ಭವಸ್ತು ಯತ್ಕನಿನಾಂ ನಾಮ ಸ್ವಧಾವನ್ ಗುಹ್ಯಂ ಬಿಭರ್ಷಿ । ಅಂಜಂತಿ ಮಿತ್ರಂ ಸುಧಿತಂ
ನ ಗೋಧಿಯದ್ರಂ ಪತಿಃ ಸಮನಸಾ ಕೃಣೋತಿ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಪ್ರಜಾಪತೇ ಒರಗುರ್ಭಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಸ್ತಪುಷ್ । ಗೃಹ್ಯಾಗ್ನಿಪುನಸಂಧಾನಾಂ ಪೂಜೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

೫. ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತೇ ನ ತ್ವದೇತಾಸ್ತನ್ನೋ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನಿ ಪರಿ ತಾ ಬಿಭೂವ । ಯತ್ಕಾಮಾಶ್ವೇ ಜುಹುವಸ್ತನ್ನೋ
ಅಗ್ನಿ ದ್ರಯಂ ಸ್ವಾಮಿ ಪತಯೋ ರಯೀಕಾಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಅಥ ವತ್ಸಾ । ಪ್ರಜಾಪತೇ ಅಂಜಂತಿ ಅಜದುಧಿಭಾರ್ಯಾ ದ್ವಿರ್ವಾಜಾನೋವ್ಯ ವಾತ್ಸ್ಯಾನ್-ಅಂಜಂತಿ ಸ್ವಯಂ
ಅಪವತ್ಸು ಒದ ತಿಪ್ತಾಂತಾ ವತ್ಸಾ । ಅಂಜಂತಿ ಸ್ವರೂಪಾಂ ಧೃತ್ವಾ ಅರ್ಯಮಗಾಂ, ವರುಣಾಂ ಪೂಷಣಾಂ ಇತಿ ತಿಸೃಣಾಂ
ವಾಮದೇವೋ ಅರ್ಯವಾಗ್ನಿಃ ವರುಣಾಗ್ನಿಃ ಪೂಷಾಗ್ನಿರನುಪುಷ್ । ಪುನಸಂಧಾನಲಾಜಪೂಜೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

೬. ಅರ್ಯಮಗಾಂ ನು ದೇವಂ ಕನ್ಯಾ ಅಗ್ನಿಮಯಕ್ಷತ । ಸ ಇಮಾಂ ದೇವೋ ಅರ್ಯಮಾ ಪ್ರೇತೋ ಮುಂಚಾತು
ನಾಮುತಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರಾಂತಃ ಅಮಿಚ್ಛಾಂಜಗ್ನೇಗೇ ವತ್ಸೀ ಜುಹುಯಾತ್ । ಪತಿ- ಅರ್ಯವೋ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ಇತಿ
ತಪತಃ । ವೃಣ ವತ್ಸಾಂಜಗ್ನೇಗೇಗೇವಮೇವ ॥

೭. ವರುಣಾಂ ನು ದೇವಂ ಕನ್ಯಾ ಅಗ್ನಿಮಯಕ್ಷತ । ಸ ಇಮಾಂ ದೇವೋ ವರುಣಾ ಪ್ರೇತೋ ಮುಂಚಾತು ನಾಮುತಃ
ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವರುಣಾಯಾಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೮. ಪೂಷಣಾಂ ನು ದೇವಂ ಕನ್ಯಾ ಅಗ್ನಿಮಯಕ್ಷತ । ಸ ಇಮಾಂ ದೇವಃ ಪೂಷಾ ಪ್ರೇತೋ ಮುಂಚಾತು ನಾಮುತಃ
ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪೂಷೇಽಗ್ನಯೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಇತಿ ತ್ರಿಭಿ ಮಂತ್ರೈಃ ದೇವತಾಃ ಪುತ್ರಾ ಒಪ್ತಾನ್ ಲಾಜಾನ್ ಪತಿಃ ಅಭ್ಯಾತ್ಮಂ ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ಸಪಾತ್ರಂ ಧೃತ್ವಾ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ
ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಇತಿ ಮಗನಾ ಧ್ಯಾಯನ್ ಪುತ್ರಾ ತಪೇತ್ ॥ ಅಥ

ಆನಃ ಪ್ರಜಾಮಿತಿ ಚತುರ್ಥಾಂ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರಿ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರಿ ಪ್ರಥಮಾ ಜಗತಿ । ದ್ವಿತೀಯಾ ತ್ರಿಪುಷ್ । ಅಂತೇ
ವೈ ಅನುಪುಷ್ । ಗೃಹ್ಯಾಗ್ನಿಪುನಸಂಧಾನಾಂ ಪೂಜೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

೯. ಆ ನಃ ಪ್ರಜಾಂ ಜನಯತು ಪ್ರಜಾಪತಿರಾಜರಸಾಯ ಸಮನಕ್ತರ್ಯಮಾ । ಅದುರ್ಮಗಲೀಃ ಪತಿಲೋಕಮಾ

ವಿಶ್ರಂ ನೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ಸ್ವಾಹಾ || ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ಓಂ ಅಶ್ವಿನೀರಚಕ್ಷುರಪತಿಶ್ಚೈಧಿ ಶಿವಾ ಪಶುಭ್ಯಃ ಸುಮನಾಃ ಸುವರ್ಣಾಃ | ವೀರಸೂರೇವಕಾಮಾ ಸ್ತೋನಾ ಶಂ ನೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ಸ್ವಾಹಾ || ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ಓಂ ಇವಾಂ ತ್ವಮಿಂದ್ರ ಮಿಥ್ಯಃ ಸುಪುತ್ರಾಂ ಸುಭಗಾಂ ಕೃಣು | ದಶಾಸ್ಥಾಂ ಪುತ್ರಾನಾ ಭೇಹಿ ಪತಿಮೇಕಾದಶಂ ಕೃದ್ಧಿ ಸ್ವಾಹಾ || ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ಓಂ ಸಮ್ರಾಷ್ಟೇ ಶ್ವಶಿರೇ ಭವ ಸಮ್ರಾಷ್ಟೇ ಶ್ವಶ್ವಾಂ ಭವ | ನನಾಂದರಿ ಸಮ್ರಾಷ್ಟೇ ಭವ ಸಮ್ರಾಷ್ಟೇ ಅಧಿ ದೇವ್ಯಮ್ ಸ್ವಾಹಾ || ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ಇತಿ ಗೃಹಪದೇಶಕಾಲಃ ಉಕ್ತಮಂತ್ರೈಃ ಆಜ್ಞಂ ಪುನೇತ್ |

ಸಮಂದಂತೈಸ್ಕ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರಿ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರಿ ಅನುಪ್ಪುಶ್ | ಹೃದಯಾಂಜನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಸಮಂದಂತು ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ಸಮಾಪ್ತೋ ಹೃದಯಾನಿ ನೌ | ಸಂ ಮಾತರಿತ್ತಾ ಸಂ ಧಾತಾ ಸಮು ದೇಶ್ಯೇ ದಧಾತು ನೌ ||

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಆಜ್ಞಲೇಹೇಣ ಸ್ವಹೃದಯಂ ಅಂತ್ಯಾ ಪತ್ಯಾ ಹೃದಯಂ ಚ ಅಂತ್ಯಾ ಪತ್ಯೈಃ ಪ್ರಸಕ್ತಿಮಿತಂ ಧಧಿ ದದ್ಯಾತ್ | ನಾ ತೋಷಿತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಮೇತ್ |

ಅಥ ಸ್ವಿಪ್ತಕೃದಾದಿಹೋಮಃ-

ಯದವ್ಯೇತಿ ಒರಗೃಹೋಗ್ರಾಃ ಸ್ವಿಪ್ತಕೃತ್ ಅದಧತಿ | ಸ್ವಿಪ್ತಕೃದ್ವೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಯದಸ್ಯ ಕರ್ಮಗಣೀತೃಂಚಿಂ ಯದ್ವಾ ನ್ಯೂನಮಿಹಾಕರಮ್ | ಅಗ್ನಿಪುತ್ ಸ್ವಿಪ್ತಕೃದ್ವಿದ್ವಾನ್ ಸರ್ವಂ ಸ್ವಿಪ್ತಂ ಸಮುತಂ ಕರೋತು ಮೇ ||

ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಿಪ್ತಕೃತಃ ಸಮುತಮುತಃ ಸರ್ವಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಹುತಿನಾಂ ಕಾಮಾನಾಂ ಸಮರ್ಥಯಿತ್ಯೇ ಸರ್ವಾಃ ಕಾಮಾನ್ ಸಮರ್ಥಯಿ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಿಪ್ತಕೃತಃ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ಅಥ ಪೂರ್ಣವಾತ್ರಸ್ತಂ ಅಮಯಮೇ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ | ಪುತ್ರಾ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಇದಂ ನ ಮಮ | ಸುಕೃಸುವಾಭ್ಯಾಂ ಆಜ್ಞಂ ಗೃಹೀತ್ಯಾ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ | ಪುತ್ರಾ ಪುನಾಹತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ | ಸುವೇಣ ಆಜ್ಞಮಾದಾಯ ವಸುಭ್ಯಸ್ವಾ | ಇತಿ ಮಂತ್ರಮಪರಂ ಮೇ ದೇವೇಭ್ಯಸ್ವಾ | ಅದಿತ್ಯೇಭ್ಯಸ್ವಾ | ಇತಿ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಪರಂ ಅಭಿಷಾರ್ಯ ವಸುಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ | ಮಂತ್ರಮಪರಂ ಪುತ್ರಾ ವಸುಭ್ಯಃ ಇದಂ ನ ಮಮ || ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಪರಂ ಗೃಹೀತ್ಯಾ ರುದ್ರಾದಿತ್ಯೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ | ರುದ್ರಾದಿತ್ಯೇಭ್ಯಃ ಇದಂ ನ ಮಮ || ಇತಿ ಯುಗವತ್ ಪುತ್ರಾ ತಪೇತ್ | ಇಧ್ಯುಂಧನರಜ್ಜುಂ ವಿಸ್ತೃತ್ಯ ಪೂರ್ಣೈಃ ರುದ್ರಾಯ ಪುನಾಹತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ | ಪುನಾಹತಯೇ ರುದ್ರಾಯೇವ ನ ಮಮ || ಅಮ ಉಪಸ್ತೃತ್ಯ ಸುಕೃಸುವಾಭ್ಯಾವ್ ಆಜ್ಞಂ ಗೃಹೀತ್ಯಾ

ವಿಶ್ವೇಭ್ಯಾಃ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಸಂಸ್ತಾವಭಾಗೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ | ಸಂಸ್ತಾವಭಾಗೇಭ್ಯಾಃ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯಾಃ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ಅಯಾಶ್ವೈಸ್ಕ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ವಿಮಮೋ ಅಯಾ ಅಗ್ನಿಃ ಪದಪಂಕ್ತಿಃ | ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಜ್ಞಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಅಯಾಶ್ವಾಗ್ನೇ ಸ್ವನಭರಸ್ವೀಶ್ವ ಸತ್ಯಮಿತ್ತಮಯಾ ಅಸಿ | ಅಯಾಸಾ ವಯಾಸಾ ಕೃತೋನಯಾಸನ್ ಹವ್ಯಮೂಹಿಜೇ

ಯಸೋ ಧೇಃ ಭೇಷಜಃ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯೇ ಅಯಸ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

16

ಅತೋ ದೇವಾ ಮೇಧಾತಿಥಿದೇವಾ ಗಾಯತ್ರಿಃ | ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾದ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಅತೋ ದೇವಾ ಅವಂತು ನೋ ಯತೋ ವಿಶ್ವವಿಚಕ್ರಮೇ | ಪ್ರಥಿವ್ಯಾಃ ಸಪ್ತ ಧಾಮಭಿಃ ಸ್ವಾಹಾ ||
ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವಧಾತಿಥಿವಿಷ್ಣುರ್ಗಾಯತ್ರಿಃ | ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾದ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಇದಂ ವಿಶ್ವವಿಚಕ್ರಮೇ ತ್ರೇಧಾ ನಿ ದಧೇ ಪದಮ್ | ಸಮೋಽಪ್ಯಮಸ್ಯ ಪಾಂಸುರೇ ಸ್ವಾಹಾ || ವಿಷ್ಣವ
ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ವಸ್ಯ-ಸಮಸ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಃನಾಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ-ವಮದಗ್ನಿ-ಭರದ್ವಾಜ-ಪ್ರಜಾಪತಯ ಋಷಯಃ | ಅಗ್ನಿವಾಯುಸೂರ್ಯಪ್ರಜಾ-
ಪತಯೋ ದೇವತಾಃ | ಗಾಯತ್ರೈಸ್ತೃಗಸಂಪುರ್ಣೈಃಪತ್ಯಶ್ವಂದಾಂಽ | ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾದ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಭೂಃ ಸ್ವಾಹಾ | ಅಗ್ನಯೇ ಅನಿರುದ್ರಾಯೇದಂ ನ ಮಮ |

ಓಂ ಭುವಃ ಸ್ವಾಹಾ | ವಾಯುಜೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯೇದಂ ನ ಮಮ |

ಓಂ ಸ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ | ಸೂರ್ಯಾಯ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯೇದಂ ನ ಮಮ |

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಾಸ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ | ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾಯೇದಂ ನ ಮಮ |

ಇದಂ ಸಮಸ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಃನಾಂ ಪುಣ್ಯ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರವ್ಯಾ ತೈರೇವ ಮಂತ್ರೈಃ ಸಮಸ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಃನಾಂ ಪುಣ್ಯತಃ | ಬ್ರಹ್ಮಾ ಕರ್ತಾರಂ ಪರಂತಃ ಅಗ್ನೇಃ
ವಾಯವ್ಯಭಾಗಃ ಸ್ವಿತ್ತಾ ಯವಾದ್ರಿವರ್ಣಂ, ತಾಗ್ನಿಃ ಯಜಮಾನೇನ ಪವ ಉಚ್ಚರಿತಃ ಆಮತಿಃ | ದತ್ತಾ ತೇನೈವ ಮಾರ್ಗೇಣಾ ಗತಾ
ಉಪವಿಶತಃ |

ಅನಾಚ್ಛಾತಮಿತಿ ಮಂತ್ರೋದ್ಧೇಯೋಃ | ಒರಗ್ನಿಗಭೀರ್ಗಗ್ನಿಸ್ಪೃಶ್ವಹಃ | ಚ್ಛಾತಾಚ್ಛಾತದೋಷನಿವಹಣಾರ್ಥಮಾಚ್ಛಾ-
ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಅನಾಚ್ಛಾತಂ ಯವಾಚ್ಛಾತಂ ಯದ್ವಸ್ಯ ಕ್ರಿಯತೇ ಮಿಥು | ಅಗ್ನೇ ತದಸ್ಯ ಕಲ್ಪಯ ತ್ವಃ ಓ ವೇತ್ಸ ಯಥಾ ತಥಾಃ
ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ಓಂ ಪುರುಷಸಮಿತೋ ಯಜ್ಞೋ ಯದ್ವಃ ಪುರುಷಸಮಿತಃ | ಅಗ್ನೇ ತದಸ್ಯ ಕಲ್ಪಯ ತ್ವಃ ಓ ವೇತ್ಸ ಯಥಾ ತಥಾಃ
ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ಯತ್ಕಾತಕೃತ್ಯಾಪ್ತಸ್ಯತೋಽಗ್ನಿಸ್ಪೃಶ್ವಹಃ | ನ್ಯೂನಾತಿಕ್ರಪಂಪೂರ್ಣಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಯತ್ಪಾಕತ್ರಾ ಮಸಸಾ ದೀನದತ್ತಾ ನ ಯದ್ವಸ್ಯ ಮಸ್ತತೇ ಮರ್ತ್ಯಾಸಃ | ಅಗ್ನಿಪ್ರದ್ಯೋತಾ ಕೃತುವಿದ್ವಿಜಾನಸ
ಯಜಮೋ ದೇವಾ ಮಿತುತೋ ಯಜಾತಿ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ || ಇತಿ ಮಂತ್ರತ್ರಯೇಣ ಅಗ್ನಿಂ ಪುತ್ರಾ
ಯಜ್ಞೋ ದೇವಾ ಅಭಿತಪಾ ಮಿತುತಾಸ್ಪೃಶ್ವಹಃ | ಮಂತ್ರವಿಪರ್ಯಾಸಾದಿಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾದ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

17

ಸಂ
ಧಾ
ನ
ಮ್

ಓಂ ಯದ್ವೋ ದೇವಾ ಅತಿಪಾತಯಾನಿ ವಾಚಾ ಚ ಪ್ರಯುತೀ ದೇವಹೇಳನಮ್ । ಅರಾಯೋ ಅಸ್ತಾಃ
ಅಭಿಮುಚ್ಯುನಾಯತೇಽಸ್ಯ ತ್ವಾಸ್ಮೈರುತಸ್ತನ್ನಿಧೇತನ ಸ್ತಾಹಾ ॥ ಮರುದ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಸಾಧ್ಯಗ್ನಾದ್ವರ್ಣಂ ವ್ಯಾಹೃತಿಹೋಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಕೃತ್ವಾ ತತಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತಪಠನಪುರಸ್ಕರಂ ನಿರಾಜನಂ ವಿಧಾಯ

ಓಂ ಚಿತ್ತಾರಿ ಶೃಂಗಾ ತ್ರಯೋ ಅಸ್ಯ ಪಾದಾ ದ್ವೇ ಶೀರ್ಷೇ ಸಪ್ತ ಹಸ್ತಾಯೋ ಅಸ್ಯ । ತ್ರಿಧಾ ಬದ್ಧೋ ವೃಷಭೋ
ರೋರವತಿ ಮಹೋ ದೇವೋ ಮರ್ತ್ಯಾ ಆ ವಿವೇಶ ॥

ಇತಿ ಅಗ್ನಿಂ ಧಾತ್ವಾ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಚತುರ್ಗುಹಿತೇನ ಆಜ್ಞೇನ ಸುತಸುವಾಭ್ಯಾಂ ಜುಹುಯಾತ್ ।

ಓಂ ಭೂರಗ್ನಯೇ ಚ ಪೃಥಿವ್ಯೈ ಚ ಮಹತೇ ಚ ಸ್ತಾಹಾ ।

ಅಗ್ನಯೇ ಪೃಥಿವ್ಯೈ ಮಹತೇ ಚ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಭುವೋ ವಾಯವೇ ಅಂತರಿಕ್ಷಾಯ ಚ ಮಹತೇ ಚ ಸ್ತಾಹಾ ।

ವಾಯವೇ ಅಂತರಿಕ್ಷಾಯ ಮಹತೇ ಚ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಸುವರಾದಿತ್ಯಾಯ ಚ ದಿವೇ ಚ ಮಹತೇ ಚ ಸ್ತಾಹಾ ।

ಆದಿತ್ಯಾಯ ದಿವೇ ಮಹತೇ ಚ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ವಃ ಚಂದ್ರಮಸೇ ಚ ನಕ್ಷತ್ರೇಭ್ಯೋ ದಿಗ್ವಿಶ್ವೈ ಮಹತೇ ಚ ಸ್ತಾಹಾ ॥

ಚಂದ್ರಮಸೇ ನಕ್ಷತ್ರೇಭ್ಯಃ ದಿಗ್ವಿಶ್ವೈ ಮಹತೇ ಚ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಮಮ ಮಹಾದಾಹೃತಿಃ ಹುತ್ವಾ ಪೂನ ವ್ಯಾಹೃತಿಃ ಹುತ್ವಾ ಸುವೇಣ ಆಜ್ಞಮಾದಾಯ ಏಕಂ-ದ್ವೇ ಇತ್ಯಾದಿ ದ್ವಾದಶವಾರಂ ಸುಚಂ
ಸಮಯಃ ಪೂರಯತ್ವಾ ತನ್ನಾಂ ಸುಧಾಂ ಲೂರ್ಧ್ವಮಿಲಂ ನಿಧಾಯ ಪೂನ ಅಧೋಮಿಲಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸುವಾಗ್ರೇ ಕುಸುಮಾಕ್ಷತಾನ್ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ
ತಿಥ್ಯಾ ಸಮಾದಾಯ ವಿವಾಗ್ರಸ್ಯವೃದ್ಧಃ ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮಾ-

ಧಾಮತಃ ವಾಮದೇವ ಆಪೋ ಜಗತಿಃ । ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಧಾಮಂತೇ ವಿಶ್ವಂ ಭುವನಮಧಿ ಶ್ರಿತಮಂತಃ ಸಮುದ್ರೇ ಹೃದ್ಯಂಗತರಾಯುಷಿ । ಅಪಾಮನೀಕೇ ಸಮಿಥೇ ಯ
ಆಭ್ಯಶ್ವತ್ಸರಾಧ್ವಮಂಧಮಂತಂ ತ ಲೂರ್ಮಿಂ ಸ್ತಾಹಾ ॥ ಅದ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ವಿಷ್ಣೋತಿಪತತ್ಸ್ಯ ವೃಷೋಽಗ್ನಿಃಪೃಷ್ಠಹಃ । ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ವಿ ಷ್ಣೋತಿಪಾ ಬೃಹತಾ ಭಾತ್ಯಗ್ನಿರಾವಿರ್ವಿಶ್ವಾನಿ ಕೃಣುತೇ ಮಹಿತ್ವಾ । ಪ್ರಾದೇದೀರ್ಮಾರಯಾ ಸಹತೇ ದುರೇವಾಃ
ಏರಿತೇ ಶೃಂಗೇ ರಕ್ತಸೇ ವಿನಿಶ್ವೇ ಸ್ತಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಯಜ್ಞೇನತಿ ಸಾರಾಯಣಃ ಪೂನಪೃಷ್ಠಪೃಹಃ । ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯುಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞಮಯುಜಂತ ದೇವಾಸ್ತಾನಿ ಧರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಥಮಾನ್ಯಾಸನ್ । ತೇಹ ನಾಕಂ ಮಹಿಮಾನಃ ಸಚಂತ

ಯತ್ ಪ್ರವೇಶ ಸಾಧ್ಯಾಃ ಸಂತಿ ದೇವಾಃ ಸ್ವಾಹಾ || ಪರಮಾತ್ಮನ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ಸ್ವಾಹಾಗ್ನಯೇತಿ ಆತ್ಮೇಯೋ ವಸುಶ್ರುತಃ ಸ್ವಾಹಾಕೃತಯೋ ಗಾಯತ್ರೀಃ | ಪೂರ್ಣಾಗಮತಿಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಸ್ವಾಹಾಗ್ನಯೇ ವರುಣಾಯ ಸ್ವಾಹೇಂದ್ರಾಯ ಮರುದ್ಭ್ಯಃ | ಸ್ವಾಹಾ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವಿಃ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ಅಪ ವಾತಮುತರತೋಃ ನಿಧಾಯ ಬರ್ಹಿಷಿ ಪೂರ್ಣವಾತ್ರಂ ನಿಧಯ ಪಾಣಿನಾ ಸ್ವೈರನ್

ಪೂರ್ಣಮುಪಿ ಪೂರ್ಣಂ ಮೇ ಭೂಯಾಃ | ಸುಪೂರ್ಣಮುಪಿ ಸುಪೂರ್ಣಂ ಮೇ ಭೂಯಾಃ | ಸಹಸ್ರ ಸನ್ಯೇ ಭೂಯಾಃ | ಸರ್ವಮುಪಿ ಸರ್ವಂ ಮೇ ಭೂಯಾಃ | ಅಕ್ಷತಮುಪಿ ಮಾ ಮೇಕ್ಷೇಪ್ಪಾಃ | ಇತಿ ಜಪಿತ್ಯಾ ಕುರಾಗ್ನ್ಯಂ |

ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ದೇವಾಃ ಸುಪ್ತೀಲೋ ಮಾರ್ಜಯಂತಾಮ್ | ದಕ್ಷಿಣಾಯಾಂ ದಿಶಿ ಮಾಸಾಃ ಪಿತರೋ ಮಾರ್ಜಯಂತಾಮ್ | ಅಪ ಉಪಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ಗೃಹಾಃ ಪಶ್ಚಿಮೋ ಮಾರ್ಜಯಂತಾಮ್ | ಉದೀಚ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ಆಪ ಓಷಧಯೋ ವನಸ್ತಯೋ ಮಾರ್ಜಯಂತಾಮ್ | ಊರ್ಧ್ವಾಯಾಂ ದಿಶಿ ಯಜ್ಞಃ ಸಂವತ್ಸರಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಮಾರ್ಜಯಂತಾಮ್ ||

ಇತಿ ವಾಗ್ವಿಜಯಂಜಯಿತ್ಯ ಮಾರ್ಜಯಿತ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ವರಂ [ದಕ್ಷಿಣಾಂ] ದತ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮಣೈ ಬ್ರಹ್ಮಾಸಿ ನಮಸ್ತೇ | ಬ್ರಹ್ಮಣೈ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಗ್ರಮ್ ಉದ್ವಾಸಯಾಮಿ || ಸಃ ಬ್ರಹ್ಮಾ

ಆಪೋ ಅಸ್ಮಾನಿತ್ಯಸ್ಯ ದೇವಶ್ರವಾ ಆಪ್ತುಃಪ್ತುಃ | ಅಭಿಮಂತ್ರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಆಪೋ ಅಸ್ಮಾನ್ ಮಾತರಃ ಶುಂಧಯಂತು ಘೃತೇನ ನೋ ಘೃತಪ್ತಃ ಪುನಂತು | ವಿಶ್ವಂ ಹಿ ರಿಪಂ ಪ್ರವಹಂತಿ ದೇವೀರುದಿರಾಭ್ಯಃ ಶುಚಿರಾ ಪೂತ ವಿಮಿ ||

ಇದಮಾಪಃ ಸಂಧಂದ್ವೀಪ ಆಪೋನುಪ್ತುಃ | ಮಾರ್ಜನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಇದಮಾಪಃ ಪ್ರ ವಹತ ಯತ್ ಕಿಂ ಚ ದುರಿತಂ ಮಯಿ | ಯದ್ ವಾಹಮಭಿದ್ರೋಹ ಯದ್ ವಾ ಶೇಷ ಉತಾಸ್ತತಮ್ ||

ಸುಮಿತ್ರಾನ್ ಆಪ ಓಷಧಯಃ ಸಂತು | ದುರ್ಮಿತ್ರಾನ್ ಸ್ವಸ್ಯೈ ಸಂತು | ಯೋಽಸ್ಮಾನ್ ದ್ವೇಷ್ಠಿ | ಯಂ ಚ ವಯಂ ದ್ವಿಪ್ಶ್ಯತಂ ಹಸ್ಮಿ | ಇತಿ ಸುಮಿತ್ರಾಂತಿವೇದಿ ಸಂಯೇತ್ || ತತಃ ಯಜಮಾನಃ ಪೂವಾಮಾರ್ಕಪ್ರವತ್ಸ್ಯಂಜಲೇ ಪೂರ್ಣವಾತ್ರಜಲಂ

ಓಂ ಮಾತಂ ಪ್ರಜಾಂ ಪರಾಜಿತಂ ಯಾ ನಃ ಸಯಾವರೀಃ ಪ್ಷನ | ಸಮುದ್ರೇ ವೋ ನಿನಯಾನಿ ಪ್ಷಂ ಪಾಥೋ ಅಪೀಥ || ಇಂ ವಮಃ ಪ್ರತ್ಯಹ್ಮಯಂ ನಿಮಿಷೇತ್ || ತದ್ವಚಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಕುರಾಗ್ನ್ಯಂ | ಓಂ ಶಾಂತಿರಸ್ತು | ಪುಷ್ಪಿರಸ್ತು | ತುಷ್ಪಿರಸ್ತು | ವೃದ್ಧಿರಸ್ತು | ಅದಿಪ್ತಮಸ್ತು | ಆಯುಷ್ಯಮಸ್ತು | ಆರೋಗ್ಯಮಸ್ತು | ಶಿವಂ ಕರ್ಮಾಸ್ತು | ಕರ್ಮಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು | ವೇದಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು | ವಾಕ್ಸಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು | ಪುತ್ರಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು | ಧನಧಾನ್ಯಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು | ಇಷ್ಟಸಂಪದಸ್ತು | ಉತ್ತರೋತ್ತರಮಹರಹರಭಿವೃದ್ಧಿರಸ್ತು || ಮಂಜವಾತ್ಸ್ಯೇ ತೇ ಪ್ರೋಕ್ತಯೇತ್ | ತತಃ ಸರ್ವೇಷು ತಿಷ್ಠಂತಃ ಅಗ್ನುಃಪ್ರಸ್ಥಾನಂ ಕುರ್ಯುಃ

ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ಇತಿ ಚತುರ್ವಕ್ಷಾಂ ಗೌಪಾಯನಾ ಲೌಪಾಯನಾ ವಾ ಬಂಧುಃ ಸುಬಂಧುಃ ಶ್ರುತಬಂಧುರ್ವಿಪ್ರಬಂಧುರ್ಯಜಮನ | ವ್ರಿವದಾ ವಿರಾಟ್ ಭಂದಃ | ಅಗ್ನಿದೇವತಾ | ಅಗ್ನುಃಪ್ರಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ನೋ ಅಂತಮ ಉತ ತ್ರಾತಾ ಶಿವೋ ಭವಾ ವರೂಢ್ಯಃ | ವಸುರಗ್ನಿವರ್ಸುಶ್ರವಾ ಅಚ್ಯಾ ನಕ್ಷಿ ದ್ವಮತ್ರಮಂ ರಯಿಂ ದಾಃ || ಸ ನೋ ಬೋಧಿ ಶ್ರುದ್ಧಿಃ ಹವಮರುಷ್ಯಾ ನೋ ಅಘಾಯತಃ ಸಮಾಗ್ನಾತ್ | ತಂ ತ್ವಾ ರೋಚಿತ್ಯ ದೀದಿವಃ ಸುವ್ರಾತಯ ನೂನದೀಮಹಮೇ ಸವಿಭ್ಯಃ ||

ಓಂ ಚ ಮೇ ಓರಗ್ಗಾಭಗ್ಗಾ ಸಾರಸ್ವತೋಗ್ಗಿರನಮ್ಪುಷ್ ॥

ಓಂ ಚ ಮೇ ಸ್ವರಶ್ಚ ಮೇ ಯಮೋಪ ಚ ತೇ ನಮಶ್ಚ | ಯತ್ತೇ ನ್ಯೂನಂ ತಸ್ಮೈ ತ ಉಪ ಯತ್ತೇಽಪಿಂಶಂ ತಸ್ಮೈ
ತೇ ನಮಃ ॥

22
ಸಂ
ಧಾ
ನ
ಮ್

ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿ | ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಮೇಧಾಂ ಯಶಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ವಿದ್ಯಾಂ ಬುದ್ಧಿಂ ಶ್ರಿಯಂ ಬಲಮ್ | ಆಯುಷ್ಯಂ ತೇವ ಆರೋಗ್ಯಂ
ದೇಹಿ ಮೇ ಹೃದಯಾಹನಃ ॥ ಇತಿ ಅಭಿವಾದಸಪ್ತರಶ್ಮಿರಂ ನಮಸ್ಕರ್ಮುಃ | ತತಃ ಕರ್ತಾ ಉಪವಿತ್ ಪರಿಷ್ಕರಣಾನಿ ಉತ್ತರೇ ವಿಸ್ತೃಪ್ತಾ
ಅಗ್ನಿಃ ಪುನರಾಗ್ರಹಃ ಪರಿಹಿತ್ಯ ಉತ್ತರಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ ಅವಶಿಷ್ಟಸಂಸ್ಕೃತಾಭ್ಯಂ ಹುತ್ವಾ

ಓಂ ಅಗ್ನೇ ನಮಃ ಸುಪಥಾ ರಾಯೇ ಅಸ್ಮಾನ್ ವಿಶ್ವಾನಿ ದೇವ ವಯುನಾನಿ ವಿದ್ವಾನ್ |
ಯಯೋಧ್ಯಗ್ನಸ್ತಪ್ತುಮಾರಾಗಮೇನೋ ಭೂಯಿಷ್ಯಾಂ ತೇ ನಮಃ ಉಕ್ತಿಂ ವಿಧೇಮು ॥

ನಮಸ್ತೇ ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಾಯ ನಮಸ್ತೇ ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಯೇ | ನಮ ಆಹವನೀಯಾಯ ಮಾಹವೇದ್ಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಇತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಸಮಾಕಾರಾತ್ ಕೃತ್ವಾ ಉತ್ತರಭಾಗಗ್ನಿತವಿಭೂತಿಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ

ಮಾನಸ್ಯೋಕ್ತಿಃ ಕುತ್ಸೋ ರುದ್ರೋ ಜಗತಿ | ಹುತಭಸ್ಮಗ್ರಹಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಾ ನಸ್ಯೋಕ್ತಿ ತನಯೇ ಮಾ ನ ಆಯೇ ಮಾ ನೋ ಗೋಷು ಮಾ ನೋ ಅಶ್ವೇಷು ರೀರಿಷಃ | ವೀರಾನ್
ಮಾ ನೋ ರುದ್ರ ಭಾಮಿತೋ ವಧೀರ್ಹವಿಶ್ವೋತಃ ಸದಮಿತ್ ತ್ವಾ ಹವಾಮಹೇ ॥

ಇತಿ ಧೃತ್ವಾ, ಹುಕ್ತಿಗ್ನೋ ದಕ್ಷಿಣಾದಿಕಂ ದದ್ಮಾತ್, ತತಃ

ಯಸ್ಯ ಸ್ವತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ಯಜ್ಞದಾನಕ್ರಿಯಾದಿಷು | ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ
ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥ ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ..... ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ | ಅನೇನ ಅಗ್ನಿಪ್ರಸಂಗಧಾನಮೋಮಕರಣೇನ ಅಗ್ನಂತರ್ಗತ
ಹರಿಗೇಪತಿಪರಶುರಾಮಃ ಪ್ರಿಯತಾಮಃ ॥ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನಾಮತ್ರಯಜಪಂ ಕರಿಷ್ಯೇ | ಓಂ ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ | ಓಂ ಅನಂತಾಯ
ನಮಃ | ಓಂ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ |

23

ಓಮ್ ಉಕ್ತಿಶ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ತತಃ ದೇವಯಂತ್ರೈವಮಹೇ | ಉಪ ಪ್ರ ಯಂತು ಮರುತಃ ಸುದಾನವ ಇಂದ್ರ
ಪ್ರಾರೋಭಿವಾ ಸಚಾ ॥

ಅಯಂತೇ ಯೋನಿರ್ಗಾಥಿನೋ ವಿದ್ವಾಮಿತ್ಯೋಗ್ನಿಪ್ರಪ್ತುಃ | ಅಗ್ನಿಸಮಾರೋಪಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ |

ಓಂ ಅಯಂ ತೇ ಯೋನಿರ್ಯುಕ್ತಿಯೋ ಯತೋ ಜಾತೋ ಅರೋಚಥಾಃ | ತಂ ಜಾನನ್ನಗ್ನ ಆ ಸೀದಾಥಾ ನೋ
ವರ್ಧಯಾ ಗಿರಃ ॥ ಇತ್ಯುಕ್ತಾತ್ ಅಗ್ನೇ ಕಿಂಚಿ ಕ್ವಿಪ್ತಾ ಶೇಷಂ ಶಿರಸಿ ಧಾರಯತ್ವಾ ಅಗ್ನಿಂ ಸ್ವಹೃದಯೇ ಸಮಾರೋಪಯೇತ್ |

ಓಮಃ ಪುನಃಸಂಧಾನಮೋಮಂ ವಿಧಾಯ, ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಸಾಯಂ-ಪ್ರಾತಃ ಔಪಾಸನವಿಧಿನಾ ಅಗ್ನಿಂ ರಕ್ಷೇತ್ |

ಅಥ ಗರ್ಭಾಧಾನಪ್ರಯೋಗಃ

24

ಧಾ
ನ

ಗರ್ಭಾಕೃತಮುಪನಿಷದಾ ದುರ್ಭರಮುಪಯಾಮಿ ಶರಣಮಖಿಲೇಶಮ್ |

ಗರ್ಭಾಕೃತಭುವನಂ ಯಂ ಗರ್ಭೇಂದ್ರತೇಂದ್ರರಿಪುಗೃಹಸ್ಯೂಹಾ ||

[ಶ್ಲೋ: ಗರ್ಭಾಧಾನಸ್ಯ ಸ್ತುತಿಚಾಚ್ಛಾಸೇ ನಿಷೇಕಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ | ನಿಶಾಬೋಧಶಂ ನಾರೀ ಸಂವೈತರ್ತುಮಪಿ ತು ಸಾ ||
ತಾವದ್ರೋಗ್ಯಾ ಪ್ರಜಾಸ್ತಾನೇ ವಿನಾಶಾಹಚತುಷ್ಟಯಮ್ | ನಿಷೇಕಾತ್ ಬೈಜಕಂ ಚೈನೋ ಗಾಭಿಂಕಂ ಚಾಪಮೃದ್ಯತಃ ||
ಕ್ಷೇತ್ರಸಂಸ್ಕಾರಬದ್ಧಿಃ ಗರ್ಭಾಧಾನಫಲಂ ಸ್ವತಮ್ | ಗರ್ಭಾಧಾನಸ್ಯಾಕರಣಾತ್ ತಸ್ಯಾಂ ಚಾತಸ್ತು ದುಷ್ಯತಿ ||

ಅ: ಸೂತಾದಂತಿಗಳು ಪ್ರಥಮರಾಗಿ, ನಡೆಸುವ ಸಮಾಗಮನವೇ ನಿಷೇಕ. "ರಜಸಾ ಶುದ್ಧತೇ ನಾರೀ" ಎಂದು ಶುದ್ಧಿಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ
ಪೇರಿದಂತೆ, ವಿವಾಹವಾದ ಅನಂತರ ಪತ್ನಿಯು ರಜಸ್ವಲೆಯಾಗಿ ಶುದ್ಧಿಗೊಂಡಾಗ -ಹದಿನಾರು ದಿನಗಳು ಮಾತ್ರ ಯತುಕಾಲ ವನಿಸುವುದು.
ಮೊದಲ ಸಾಲು ಒವಸಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪರ್ವದಿನ, ದುಷ್ಪನಕ್ಷತ್ರ-ತಿಥಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು,
ಶುದ್ಧತಾಸುಕೀಲ-ಲಗ್ನಬುದ್ಧಿನ ಯತುದಾನ ನಡೆಸಿದರೆ ಸತ್ಪಂತತಿಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಗರ್ಭಾಧಾನಸಂಸ್ಕಾರದ ಮಂತ್ರ-ಹೋಮ-ವಿಧಾನಗಳಿಂದ
ಹೆಣ್ಣು ರಾಜೀನಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಗೂ ಬೀಜ-ಕ್ಷೇತ್ರಸಂಭವಿ ದೋಷಪರಿಮಾರ್ಜನೆಯಾಗುವುದೆಂದೂ ಸಂಸ್ಕಾರ ನಡೆಸದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಸ್ತ
ಶಿಶುವು ದೋಷಯುಕ್ತವಾಗಬಹುದು ಎಂದೂ ಶ್ವಾಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.]

ಕಾರಿಕಾ:

ಮಾರುತಾಗ್ನೌ ಚರುಂ ಹುತ್ವಾ ಪ್ರಾಜಾಪತೈಃ ಮಂತ್ರತಃ | ವಿಷ್ಣುರ್ಯೋನಿತಿ ಪೂರ್ವಾತ್ರೈಃ ಹನೇದಾಭ್ಯಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಮ್ ||
ಮೂರ್ಧಾಭಿಮುಕಶಂ ಚೈವ ಫಲದಾನಂ ತತಃ ಪರಮ್ | ಅಗ್ನಾದ್ವಿತ್ಯೌ ಉಪಸ್ಥಾನಂ ದಕ್ಷಿಣೇ ರಸಗೀಚನಮ್ |
ಪೋಮಶೇಜಂ ಸಮಾಶ್ವಾಢ್ಯ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಸ್ವಸಿವಾಚನಮ್ ||

ದಂಪತಿಃ ಮಂಗಳಸ್ಥಾನಂ ಕೃತ್ವಾ ಸೂತನವಸ್ಥಾಸೇ ಸಂಧಾರ್ಯ ಕುಲದೇವತಾಂ, ಇಷ್ಟದೇವಾಂಶ್ಚ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಸ್ತವ ಕರ್ಮ
ಪೂರ್ವಾಯತಾವಮ್ | ಪೂರ್ವಂ ದಕ್ಷಿಣತಃ ಉಪವೇಶ್ಯ ಸ್ವಸ್ತಿಪ್ರಣಾಹವಾಚನಗಾಂಧೀಶ್ವಾದಾಂತಂ ವಿದಾಯ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತಯಂತಃ |

.....ಶುಚಿಃಛೌ ಅಪ್ಪದಾದಿಗುರೂಕಾಂ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ಯಾಹ್ನಾರ್ಯಾಕಾಂ ಪುತ್ರಮುಲಮಧ್ಯನಿವಾಸಿವಾಸುದೇವಸಂಕರ್ಷಣಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾ-
ನಿರುಪೇತಕರ್ಮಾರ್ತಾದ್ಯರ್ಥತಾಪತಾರಾತಕಮಾಂಗಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಾಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ,
ಮಮ ಛಾರ್ಯಾಯಾಃ ಪ್ರಥಮಾಯುತೌ ಗರ್ಭಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದಸಮಸ್ತಲಕ್ಷಣೀಪೇತಾಯುಷ್ಯತುರೂಪ-
ಸುಗುಣಾಸೇಕಮಪ್ರತ್ಯಾಹವ್ಯರ್ಥಂ, ಸರ್ವಗರ್ಭಾಕಾಂ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ಗರ್ಭಾಧಾನಸಂಸ್ಕಾರಾಬಿಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ||

ಪ್ರತಿನಿವಾತಾರ್ಥಮು ಸ್ವಯಮೇವ ಹೋಮಾದಿಕಂ ಕಾರ್ಯಮ್, ಅಶ್ವತ್ಥೇತ್ ಸ್ವಪುರೋಹಿತಮುಖೇನ ಕಾರುತಾತ್ಯ ಗೃಹ್ಯೋಕ್ತ
ವಿಶ್ವತಂತಾತ್ಯಾದಿಕಂ ಸ್ವಯಮೇವ ಕಾರ್ಯಮ್ || ಗರ್ಭಾಧಾನಹೋಮಃ-ಸ್ವದಿಲೋಚ್ಛೇದನಾದಿ ಮಾರುತಗಾಮಾನಂ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಪಾಪ್ಯ
ಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನಂತಃ ಅಗ್ನಾಧಾನಂ ಕುರ್ಯಂತಃ ||

ಗರ್ಭಾಧಾನಹೋಮಕರ್ಮಗೌ ದೇವತಾಪೂಗೃಹಾರ್ಥಂ ಅಗ್ನಾಧಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ | ಸಮಿದ್ವಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ

ಅಗ್ನಿವ್ಯಾಹಿತೇಗ್ನೌ ಚಾತದೇವಮಗ್ನಿವಿಧೇನ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚಾಕಾರದೇವತೇ ಆಚೀನ ಅಗ್ನೀಪೋಮೌ
ಚಕ್ರುವು ಆಚೀನ ಅತ್ರ, ಪ್ರಧಾನಂ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚರೂಕಾ ವಿಕವಾರಂ, ವಿಷ್ಣುಂ ಪದ್ಮಾರಂ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ವಿಕವಾರಂ, ಆದ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣಾ
ಚರುಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಪುಕ್ತತಮಗ್ನಿಂ..... ಸಮ್ಯೋ ಯಶ್ಚಿಃ || ಸಮಿದ್ವಯಂ ಹುತ್ವಾ ಪರಿಸಮಾಹವಾದಿ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ತ್ವಾ ಮಪ್ಪಂ
ನಿರವಧಾಮಿ | ಇತಿ ಸರ್ವಾರ್ಪಣ್ಯಕ್ರಮಃ ಕೃತ್ವಾ ಪದ್ಮಪಕ್ಷಾದ್ಬಾಹ್ಯಭಾಗಂತಃ ಅದನಾದರವೇಣಾ ಚರುಂ ಆಪದಾಯ ಓಂ
ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ನಮಃ | ಹುತ್ವಾ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಇದಂ ನ ಮಮ || ಇತಿ ತತ್ತ್ವಾ, ತತಃ ಆಜಾಮುತಃ ಹುನೇತ್ |

ವಿಷ್ಣುರ್ಯೋನಿಮಿತಿ ತಿಸ್ಮಕಾಂ ತ್ರಿಪ್ರಾ ವಿಷ್ಣುರನುಪ್ಪತ್ | ಗರ್ಭಾಧಾನಪ್ರಧಾನಾಭ್ಯಾಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಯೋನಿಂ ಕಲ್ಪಯತು ತ್ರಿಪ್ರಾ ರೂಪಾಗೇ ಪಿಂಶತು | ಆ ಸಿಂಚತು ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಧಾತಾ ಗರ್ಭಂ ದಧಾತು
ತಃ ಸ್ವಾಹಾ || ವಿಷ್ಣವ ಇದಂ ನ ಮಮ || ಓಂ ಗರ್ಭಿಂ ಧೇಹಿ ಸಿನೀವಾಲಿ ಗರ್ಭಿಂ ಧೇಹಿ ಸರಸ್ವತಿ | ಗರ್ಭಿಂ ತೇ

25

ಧಾ
ನ

ಅತ್ತಿನ್ ರೇವಾಮಾ ಧತ್ತಾಂ ಪುಷ್ಕರಸ್ತುಜಾ ಸ್ವಾಹಾ || ವಿಷ್ಣವ ಇದಂ ನ ಮಮ || ಓಂ ಓರಣ್ಯಯೇ ಅರಣೇ ಯಂ
ನಿರ್ಮಾಂಧತೋ ಅತ್ತಿನಾ | ತಂ ತೇ ಗರ್ಭಂ ಹವಾಮಹೇ ದಶಮೇ ಮಾಸಿ ಸೂತವೇ ಸ್ವಾಹಾ || ವಿಷ್ಣವ ಇದಂ ನ
ಮಮ ||

ನೇಜಮೇಪೇತಿ ತಿಕ್ಕಾಂ ತ್ವಪ್ತಾ ವಿಷ್ಣುರನುಪ್ಪುಪ್ || ಗರ್ಭಾಧಾನಪ್ರಧಾನಾಭ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ನೇಜಮೇಪ್ ಪರಾ ಪತ ಸುಪ್ತುತಃ ಪುನರಾ ಪತ | ಅಸ್ಮೈ ಮೇ ಪುತ್ರಕಾಮಾಯೈ ಗರ್ಭಮಾ ಧೇಹಿ ಯಃ
ಪ್ರವಸನ್ ಸ್ವಾಹಾ || ವಿಷ್ಣವ ಇದಂ ನ ಮಮ || ಓಂ ಯಥೇಯಂ ಪೃಥಿವೀ ಮಹ್ಯುತ್ಪಾನಾ ಗರ್ಭಮಾದಧೇ | ವಿವಂ ತಂ
ಗರ್ಭಮಾ ಧೇಹಿ ದಶಮೇ ಮಾಸಿ ಸೂತವೇ ಸ್ವಾಹಾ || ವಿಷ್ಣವ ಇದಂ ನ ಮಮ || ಓಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೇನ
ರೂಪೇಣಾಸ್ಮಾಂ ನಾರ್ಯಾಂ ಗದೀನ್ಯಾಮ್ | ಪುಮಾಂಸಂ ಪುತ್ರಾಣಾ ಧೇಹಿ ದಶಮೇ ಮಾಸಿ ಸೂತವೇ ಸ್ವಾಹಾ || ವಿಷ್ಣವ
ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ಪ್ರಜಾಪತೇ ಒರಣ್ಯಗರ್ಭಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಮ್ಪುಪ್ || ಗರ್ಭಾಧಾನಪ್ರಧಾನಾಭ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತೇ ನ ತ್ವದೇತಾನ್ಯನ್ನೋ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನಿ ಪರಿ ತಾ ಬಭೂವ | ಯತಾತ್ಮಮಾನ್ಯೇ ಜುಹುವಾನ್ಯನ್ನೋ ಅಸ್ಮು
ದಯಂ ಸ್ವಾಮಿ ಪತಯೋ ರಯೀಣಾಂ ಸ್ವಾಹಾ || ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ |

ಒದಂ ಸಮ್ರಾಜಾಹುತಿಃ ಹುತ್ವಾ ಅಪನಃ ಶೋಶುಚಿದಘಮ್ |

ಇತಿವ್ಯಾಹಿ ದತ್ತ್ವಾ | ಮೂರ್ಧಾನಂ ಪ್ರಾಗುರಲಿಠಾ ನೃಜ್ಜುಪೇನ ಹಸ್ತೇನ ಅಭಿಮೃಶೇತ್ |

ಅಪನಃ ಶೋಶುಚಿದಘಮಿತ್ಯಪ್ಪರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಕುತ್ಸೋಯಗ್ರೀರ್ಗಾಯತ್ರೀ | ಪತ್ಯಾ ಮೂರ್ಧಾಭಿಮರ್ಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ |

ಓಂ ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚಿದಘಮಗ್ರೇ ಶುಶುಕ್ತ್ಯಾ ರಯಿಮ್ | ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚಿದಘಮ್ || ಸುಕ್ತೇತ್ರಿಯಾ
ಸುಗತುಯಾ ವಸೂಯಾ ಚ ಯಜಾಮಹೇ | ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚಿದಘಮ್ || ಪ್ರ ಯದ್ಧಂದಿಷ್ಟ ವಿಷಾಂ ಪ್ರಾಸ್ಥಾಕಾಪಶ್ಚ
ಸೂರಯಃ | ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚಿದಘಮ್ || ಪ್ರ ಯತ್ರೇ ಅಗ್ರೇ ಸೂರಯೋ ಜಾಯೇಮಹಿ ಪ್ರ ತೇ ವಯಮ್ | ಅಪ
ನಃ ಶೋಶುಚಿದಘಮ್ || ಪ್ರ ಯದಗ್ರೇಃ ಸಮಸ್ತತೋ ವಿಶ್ವತೋ ಯಂತಿ ಭಾನವಃ | ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚಿದಘಮ್ ||
ತ್ವಂ ಓ ವಿಶ್ವತೋವಮುಹಿ ವಿಶ್ವತಃ ಪರಿಭೂಸಿ | ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚಿದಘಮ್ || ದ್ವಿಷ್ಟೋ ನೋ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಾತಿ
ನಾವೇದ ಪಾರಯ | ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚಿದಘಮ್ || ಸ ನಃ ಸಿಂಧುಮಿದ ವಾವಯಾತಿ ಪರ್ವಾ ಸ್ತಸ್ತಯೇ | ಅಪ ನಃ
ಶೋಶುಚಿದಘಮ್ || ಇತಿ ಸೂಕ್ತೈಃ ಅಭಿಮೃಶ್ಯ ಹಸ್ತಂ ಪ್ರಸ್ಥಾಳಯೇತ್ |

ಯಾಃ ಫರನೀರಿತ್ಯಾಥರ್ವಣೋ ಭವಗೋಪದಯೋನುಪ್ಪುಪ್ || ಪವೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಯಾಃ ಫರನೀರ್ಯಾ ಅಪಲಾ ಅಪ್ರಪ್ತಾ ಯಾಶ್ಚ ಪ್ರಪ್ತಗೇಃ | ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರಸೂತಾಸ್ಮಾ ನೋ ಮುಂಚಂತುಂಹಸಃ ||

ಇತಿವ್ಯಾಹಿ ವಕ್ತೃಪ್ರೇ ಫಲಂ ದಮ್ಯಾತ್ | ನಾ ಸಮಸುರ್ಯಾತ್ |

ವಧೇನ ದಮ್ಯದಿತಿ ಪಕ್ಷಾಂ ಪಸುಶ್ರುತೋಽಗ್ನಿಪ್ಪುಪ್ || ಅಗ್ನಿಪ್ರಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಘ

ಓಂ ವಧೇನ ದಮ್ಯಂ ಪ್ರ ಹಿ ಚಾತಯಸ್ತು ವಯಃ ಕೃಣ್ವಾನ್ಯಸ್ತನ್ಯೇತಿ ಸ್ವಾಯೈ । ಪಿಪರ್ಷಿ ಯತ್ಪ್ರಹಸಸ್ತುತ್ರ ದೇವಾನ್
ನೋ ಅಗ್ನೇ ಪಾಹಿ ಸೃತಮ ವಾಚೇ ಅಸ್ಮಾನ್ ॥ ವಯಂ ತೇ ಅಗ್ನ ಉಕ್ತ್ವೈರ್ವಿಧೇಮ ವಯಂ ಹವ್ಯೈಃ ಪಾವಕ
ಭದ್ರಶೋಚಿಃ । ಅಶ್ವೇ ರಯಿಂ ವಿಶ್ವವಾರಂ ಸಮಿನ್ವಾಸ್ಯೇ ವಿಶ್ವಾನಿ ದ್ವವಿಣಾನಿ ಧೇಹಿ ॥ ಅಸ್ಮಾಕಮಗ್ನೇ ಅಧ್ವರಂ ಜುಷಸ್ತ
ಸುಪಸು ಸೂನೋ ತ್ರಿಪಥಸ್ತು ಹವ್ಯಮ್ । ವಯಂ ದೇವೇಶು ಸುಕೃತಃ ಸ್ಯಾಮ ಶರ್ಮಣಾ ನಸ್ಮಿವರೋಽಥೇನ ಪಾಹಿ ॥ ವಿಶ್ವಾನಿ
ನೋ ದುರ್ಗಹಾ ಚಾತವೇದಃ ಸಿಂಧುಂ ನ ನಾವಾ ದುಂತಾತಿ ಪರ್ಷಿ । ಅಗ್ನೇ ಅತ್ತಿವನ್ನಮಮಾ ಗೃಣಾನ್ಮೋಷ್ವಾಕಂ
ಜೋಧ್ಯವಿತಾ ತಸೂನಾಮ್ ॥ ಯಸ್ಮಾ ಹೃದಾ ಕೀರಿಣಾ ಮನ್ಯಮಾನೋಽಮತ್ಯಂ ಮತ್ಯೋ ಜೋಹವೀಮಿ ।
ಚಾತವೇದೋ ಯಶೋ ಅಸ್ಮಾಸು ಧೇಹಿ ಪ್ರಜಾಭಿರಗ್ನೇ ಅಮೃತತ್ವಮಶ್ಯಾಮ್ ॥ ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಂ ಸುಕೃತೇ ಚಾತವೇದ ಉ
ಲೋಹಮಗ್ನೇ ಕೃಗವಃ ಸೋನಮ್ । ಅತ್ತಿನಂ ಸ ಪುತ್ರೀಣಿ ವೀರವಂತಂ ಗೋಮಂತಂ ರಯಿಂ ನಶತೇ ಸ್ತಸ್ತಿ ॥

ಅಗ್ನಿಸ್ತು ವಿಶ್ವವಮಮಿ ದ್ವಯೋರ್ವಸೂಯಪೋಽಗ್ನಿರನುಪ್ಪುಪ್ । ಅಗ್ನಿಸ್ತಸ್ಯಾಣಿ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಅಗ್ನಿಸ್ತು ವಿಶ್ವವಮಂ ತು ವಿಶ್ವಾಹ್ಯಾಮುತ್ರಮಮ್ । ಅತೂರ್ತಂ ಶ್ವಾವಯತ್ವತಿಂ ಪುತ್ರಂ ದದಾತಿ ದಾಶುಷೇ ॥
ಅಗ್ನಿರ್ದಾದಾತಿ ಸತ್ವತಿಂ ಸಾಸಾಪ ಯೋ ಯುಧಾ ನೃಭಿಃ । ಅಗ್ನಿರತ್ಯಂ ರಘುಪ್ತದಂ ಜಿತಾರವಮಪರಾಜಿತಮ್ ॥

ಇತ್ಯವಾಘಃ ಸುಗ್ನಿಃ ಅಗ್ನಿಮುಪಸ್ಥಾಯ, ಅಥ ಸೂರ್ಯೋಪಸ್ಥಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಘ

ಸೂರ್ಯೋನೋ ದಿವಸ್ತಾತ್ವಿತಿ ಪಂಚರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಚಕ್ಷುಃ ಸೂರ್ಯೋ ಗಾಯತ್ರೀ । ಸೂರ್ಯೋಪಸ್ಥಾಣಿ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥
ಓಂ ಸೂರ್ಯೋ ನೋ ದಿವಸ್ತಾತು ವಾತೋ ಅಂತರಿಕ್ಷಾತ್ । ಅಗ್ನಿನಃ ಪಾರ್ಥಿವೇಭ್ಯಃ ॥ ಜೋಷಾ ಸವಿತರ್ಯಸ್ಯ
ತೇ ಹರಿಃ ಶತಂ ಸಹಾ ಅಹುತಃ । ಪಾಹಿ ನೋ ದಿದ್ಯುತಃ ಪತಂತಾಃ ॥ ಚಕ್ಷುರ್ನೋ ದೇವಃ ಸವಿತಾ ಚಕ್ಷುರ್ನ ಉತ
ಪರ್ವತಃ । ಚಕ್ಷುರ್ಧಾತಾ ದಧಾತು ನಃ ॥ ಚಕ್ಷುರ್ನೋ ಧೇಹಿ ಚಕ್ಷುಷೇ ಚಕ್ಷುರ್ವಿಷ್ಣು ತನೂಭ್ಯಃ । ಸಂ ಚೇದಂ ವಿ
ಚ ಪಶ್ಯೇಮು ॥ ಸುಸಂದ್ರಶಂ ತ್ವಾ ವಯಂ ಪ್ರತೇ ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯ । ವಿ ಪಶ್ಯೇಮ ನೃಚಕ್ಷುಃ ॥

ಇತಿ ಸೂರ್ಯಮುಪಸ್ಥಾಯ ವಕ್ಷುಂ ಸ್ವಮವಾಘಾಗಃ ಉಪವೇಶ್ಯ ಅಶ್ವಗಂಧಾಂ [ದುರ್ವಾಂ ವಾ] ಪಿಪ್ಪಾ ಸೂಕ್ತೋ ವಾಸನಾ
ಸಂಗ್ರಹ ತಪ್ತಸಂ ಪತ್ಯಾ ದಕ್ಷಿಣಾಪಾಪಿತಿಃ ಸಿಪಿಚೇತ್ ।

ಉದಿಪ್ಯಂತಿ ದ್ವಯೋಃ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀ ಆತ್ಮಾ ತ್ರಿಪ್ತುಪ್ ಅಂತ್ಯಾನುಪ್ಪುಪ್ । ಭಾರ್ಯಾಯಾಃ ನಾಸಾಬಿಲೇ
ಅಶ್ವಗಂಧಾಯಾಃ [ದುರ್ವಾಯಾ ವಾ] ರಸೇಚನಃ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಉದಿಪ್ಯಂತಃ ಪತಂತಿ ಹ್ಯೇತಿಷಾ ವಿಶ್ವಾವಸುಂ ನಮಮಾ ಗೀರ್ಭೀರೇಳಿ । ಅನ್ಯಾಮಿಚ್ಛ ಜಿತ್ವಪದಂ ವ್ಯಕ್ತಾಂ ಸ
ತೇ ಘಾಗೋ ಜನುಪಾ ತಸ್ಯ ವಿದ್ರಿ ॥ ಉದಿಪ್ಯಂತೋ ವಿಶ್ವಾವಸೋ ನಮಸೇಳಾಮಹೇ ತ್ವಾ । ಅನ್ಯಾಮಿಚ್ಛ ಪ್ರಥಮ್ಯಗಂ
ಸಂ ಚಾಯಾಂ ಪತ್ಯಾ ಸೃಜ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ತಪ್ತಸಃ ಉಪರಂ ಗತೇ ತಾಂ ಆನಾಮೀತ್ । ತತಃ ಪತ್ಯಾಂ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣತಃ ಉಪವಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಸ್ವಿಪ್ತಕೃದಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ
ವಮಮ್ ಕಲಶಗ್ರಹಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

.....ಶುಭಕಿಘ್ನಿ ಮಮ ಭಾರ್ಯಾಯಾ ದೇಹಶುದ್ಧಿರ್ಥಂ ಮಮ ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯಧರ್ಮಂ ಪುಷ್ಕೀಕರ್ಮಂ ಕಲಶಗ್ರಹಾ-
ಪ್ರಯೋಗಮಹಂ ಕಂಶ್ಯೇ ||

ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಕಲಶದ್ವಯಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ, ವರೂಣವಿತಾರಿ ಆವಾಹ್ಯ, ಜೋಡಶೋಪಚಾರ್ಯ, ಅರ್ಚಯೇತ್ | ತತ್ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಾತ್
ಅಭಿಮುಖ್ಯ ದಂಪತಿಃ ಉಪವಿಶ್ಯ ಅಕ್ಷತೈಃ ಕಲಶಂ ಅರ್ಚಯೇತಾಮ್ |

ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ನಮಃ | ಓಂ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಯ ನಮಃ | ಓಂ ಸ್ವಯಂಭುವೇ ನಮಃ | ಓಂ ಚತುರ್ಮುಖಾಯ ನಮಃ |
ಓಂ ಪೂರ್ಣಕಲಶಾಯ ನಮಃ || ಇತ್ಯಭಿಷೇಕ-

ಓಂ ಹಿರಣ್ಯರೂಪಃ ಸ ಹಿರಣ್ಯಸಂದ್ವಗಪಾಂ ನಪಾತ್ರೇದು ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಃ | ಹಿರಣ್ಯಯಾತ್ರಂ ಯೋನೀರ್ನಿಷದ್ವಾ
ಹಿರಣ್ಯದಾ ದದತ್ಯನ್ಮುಖೈಃ || ಮಂತ್ರೇಣ ಉತ್ತರಕಲಶಮುದ್ವಿತ್ಯ ಪಕ್ಷೀಹವೇ ದಧಾತ್ |

ಓಂ ಗೌರ್ಮಿಮಾಯ ಸರಲಾನಿ ತಕ್ಷತ್ಯೇಕಪದೀ ದ್ವಿಪದೀ ಸಾ ಚತುಪದೀ | ಅಷ್ಟಾಪದೀ ನವಪದೀ ಬಭೂವುಷೀ
ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷರಾ ಪರಮೇ ಪ್ಯೋಮಾ ||

ಉಭೌ ಚ ತತ್ಕೃತ್ವ ನಿದಧಾತ್ | ಪುನಃ ಪಂಚಗಾಮಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರಜಾಪತಂ ಪೂಜಯೇತ್ | ಏವಂ ಪುನಃ ಕಲಶೋದ್ಧರಣ,
ಸ್ಯಾದ್ವಾ ದ್ವಿವಾರಂ ಕೃತ್ವಾ ಅಂತ್ರೇ ಪಕ್ಷೀ ಕಲಶಮುದ್ವಿತ್ಯ ಉತ್ಥಾಯ ತತ್ಕೃತ್ವ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕೃತ್ವಾ, ಕಲಶೋದೇಶೇನ ಪತಿಂ ಆತ್ಮಾನಂ
ಚ ಪೂಜ್ಯತೇ ||

ಓಂ ಧ್ರುವಾ ದೌರ್ಧ್ರವಾ ಪೃಥಿವೀ ಧ್ರುವಾಃ ಪರ್ವತಾ ಇಮೇ | ಧ್ರುವಂ ವಿಶ್ವವಿದಂ ಜಗದ್ಧ್ರವೋ ರಾಜಾ
ವಿಶ್ವಾಮಯಮ್ || ಧ್ರುವಂ ತೇ ರಾಜಾ ವರೂಣೋ ಧ್ರುವಂ ದೇವೋ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತತಃ | ಧ್ರುವಂ ತ ಇಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ರಾಪ್ತಂ
ಧಾರಯತಾಂ ಧ್ರುವಮ್ ||

ಇತಿ ಕಲಶಂ ಉಭೌ ಚ ಪೂರ್ವಸ್ಥಾನೇ ನಿಕ್ಷಿಪೇತಾಮ್ || ತತಃ ಸಾ ತಂಡುಲಸಹಿತರೂಪಂ ಉದ್ವಿತ್ಯ ಪೂರ್ವಾದಿಚತುರ್ಧಿಕ್ಪು
ಷ್ಪಾದಕ್ಷಿಣೇನ ಉದ್ದೇಶೇತ್

ಓಂ ಅಕ್ಷಿರ್ಮಾ ದೀವ್ಯಃ ಕೃಷಿಮಿತ್ಯುಪಾಸ್ತ ವಿದ್ವಾಃ ರಮಾಸ್ತ ಬ್ರಹ್ಮ ಮನ್ಯಮಾನಃ | ತತ್ರ ಗಾವಃ ಕಿಂವ ತತ್ರ ಜಾಯಾ
ತನ್ಯೇ ವಿ ಚಪ್ಪೇ ಸವಿತಾಯಮಯಃ ||

ಇತಿ ವಿವೇಕು ಪದತ್ರಯ ತಂಡುಲಂ ಉದುವ್ಯ ರೂಪಂ ಭೂಮೌ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಪತೇರ್ಧಕ್ಷಿಣತ ಉಪವಿಶೇತ್ | ಉತ್ತರಪೂಜಾಪೂರಸ್ಕರಂ
ಕರ್ಮ ಸಮಾಪ್ಯ ವಿಪ್ರೇಭ್ಯಃ ಅರ್ಚಿತಃ ಗೃಹ್ಣೇಯಾತ್ || ರಾತ್ರೌ ಜೇರ್ಣಿ ಅನ್ನೇ ದ್ವಿಕೀಯಯಾಮೇ ಪ್ರಸನ್ನಮನಸ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರದೇವತಾ
ವರೂಣಾ ಚಂದ್ರಯೇತ್ || ಗಂಧರ್ವಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾಪರೋ ಮುಖಮುಖ || ಇತಿ ಉಪಾಚಾರ್ಯಮ್ |

|| ಇತಿ ಕಲಶಗ್ರಹವಿಧಿಸಹಿತಃ ಗರ್ಭಾಧಾನಪ್ರಯೋಗಃ ||

೧. ವಿಷ್ಣುರ್ಯೋನಿ.....ದಧಾತು ತೇ ||

ವಿಷ್ಣು, ತ್ರಪ್ತಾ, ಪ್ರಜಾಪತಿ, ಧಾತೃ ಈ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ವಿಷ್ಣು ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತನು. ಅವನೇ ಗರ್ಭೋತ್ತತಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣನು. ಸರ್ವದೇಶ-ಕಾಲ-ಕರ್ಮಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಅವನಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುವವು. ಆದ್ದರಿಂದ- ಓ ವಿಷ್ಣುವೇ! ಈ ಗರ್ಭದ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಸಕಲಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡು. ಎಲೈ ತ್ರಪ್ತುನಾಮಕ-ದೇವನೇ! ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀ-ಪುಂಸುಚಿಕ ಚಕ್ಷುಗಳು ಇರುವ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡು. ಓ ಪ್ರಜಾಪತಿಯೇ! ಪಾವನವಾದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯನ್ನು ಇಡು. ಸರ್ವಾಧಾರಕ ಧಾತೃನಾಮಕದೇವನು "ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಗರ್ಭವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮ" ಹೊಂದಲಿ. ಈ ನನ್ನ ರೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸವಪರ್ಯಂತ ಗರ್ಭವು ಸ್ವಾವ ಇಲ್ಲವೇ ಪಾತಗಳು ಆಗದಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿ ಪೋಷಿಸಲಿ.

೨. ಗರ್ಭಂ ಧೇಹಿ ಸಿನಿವಾಲಿ..... ಪುಷ್ಕರಸೃಜಾ ||

ಸಿನಿವಾಲಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಎಲೈ ಸಿನಿವಾಲಿದೇವಿಯೇ! ಸರಸ್ವತಿಯೇ! ಸ್ವರ್ಣಕಮಲಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ! ಈ ಗರ್ಭವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಪೋಷಿಸಿ ಓ ಪತ್ನಿಯೇ! ನನ್ನ ಈ ಗರ್ಭವನ್ನು ಈ ದೇವತೆಗಳು ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಲಿ.

೩. ಹಿರಣ್ಯಯೇ ಅರಣೀ ಯಂ..... ಮಾಸಿ ಸೂತಮೇ ||

ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಪತ್ನಿಯೇ! ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಅರಣಿಗಳನ್ನು ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳು ಯಾವ ಗರ್ಭಕ್ಕಾಗಿ ಮಥನ ಮಾಡಿದರೋ ಆ ಗರ್ಭವನ್ನು ನೀನು ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡು ಪ್ರಸವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

೪. ನೇಜಮೇಜ ಪರಾ ಪತ..... ಯಾ ಪುಮಾನ್ ||

ಗಂಧರ್ವನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಗರ್ಭವನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದುಕೊಂಡು ಗರ್ಭನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾಗುವ ದುಷ್ಕೃಹಗಳು ಸೃದ್ದಾದಿಗಳು. ಅವರಲ್ಲಿ "ನೇಜಮೇಜ" ಎಂಬವನು ಒಬ್ಬನು. ಎಲೈ ನೇಜಮೇಜನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವನೇ! ನೀನು ದುಷ್ಟನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಗರ್ಭವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೂರಹೋಗು. ನಿನಗೆ ಗರ್ಭವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪುತ್ರನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬಾ. ಪುತ್ರಾಪೇಕ್ಷೆಯಾದ ಈ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯಿರುವ ಗರ್ಭವನ್ನು ಪ್ರಸವಪರ್ಯಂತ ಧಾರಣೆಮಾಡು. ಪರಿಪೋಷಿಸು.

೫. ಯಥೇಯಂ ಪೃಥಿವೀ..... ದಶಮೇ ಮಾಸಿ ಸೂತಮೇ ||

ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅರಿಕೆ.

ಭೂಮಿದೇವಿಯು ಮಹಾಮುಹುರಿಯುಳವಳು. ಅವಳು ದೇವಲೋಕದಿಂದ ನಿರ್ವೇಶಮಾಡಿದ "ಮಳೆ" ಎಂಬ ರೀತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಸ್ಯವಾದ "ಗರ್ಭವನ್ನು" ಧರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅದರಂತೆ ಪತ್ನಿಯೇ, ನೀನು ನನ್ನಿಂದ ನಿರ್ವೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಗರ್ಭವನ್ನು ಹತ್ತೇ ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡು ಪ್ರಸವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಧರಿಸು.

೬. ವಿಷ್ಣೋ ಶ್ವೇತೇನ ರೂಪೇಣಾಸ್ಮಾಂ..... ದಶಮೇ ಮಾಸಿ ಸೂತಮೇ ||

ವಿಷ್ಣು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುವಂತೆ ಲೈಂಗವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ ಗಂಧರ್ವನನ್ನು ಈ ಹೆಂಗಸಿನ ಶೋಕಿತದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ಣವಾದ ೬೪೩ ಪ್ರಸವ ಹೊಂದುವಂತೆ ಎಲೈ ವಿಷ್ಣುವೇ! ರಕ್ಷಿಸು. ಎಲೈ ಪತ್ನಿಯೇ! ನೀನು ಅದನ್ನು ಧರಿಸು.

೭. ಪ್ರಜಾಪತೇ ನ ತ್ರದೇತಾನ್ಯನ್ನೋ..... ಪತಯೋ ರಯೀಣಾಮ್ ||

೬ ಪ್ರವಾಸಿಗರೇನೇ! ಈ ಎಲ್ಲಾ ಜಗತ್ತು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ನೀನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇದನ್ನು ಪರಿವಾಸಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಏನೇನು ಬಯಸುವ ಬಯಕೆಗಳಿವೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದರಿಂದ ನಾವು ಸುಖಸಂತೈಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

ಸೂಚನೆ: ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಕ್ತದ ಎಂಬ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ-ಅಪೋದೇವತೆ ಹಾಗೂ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಕ ಭಗವಂತನು ನಮ್ಮ ಪಾಪ ಕಳೆಯಲಿ. ಸಂಪತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಿ ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳಿವೆ.

೧ ಅಪ ನಃ ಶೋಕುಚಿದ್ರಘಮಗ್ನೇ..... ಶೋಕುಚಿದ್ರಘಮ್ ||

ಅಗ್ನಿದೇವನೇ! ನಮ್ಮ ಪಾಪಗಳು ನಾಶವಾಗಲಿ. ನಮ್ಮ ಸಂಪತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳ್ಳಲಿ.

೨ ಸುಕ್ಲೇತ್ತಿಯಾ ಸುಗಾತ್ರಯಾ..... ಶೋಕುಚಿದ್ರಘಮ್ ||

ನಮಗೆ "ಸುಭದ್ರಾಯಕವಾದ ಕ್ಲೇತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದುವ" ಬಯಕೆಯಿದೆ. "ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಸಂಪತ್ತು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಲಿ" ಎಂಬ ಆಸೆಯೂ "ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬ" ಆಶೆಯೂ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಅಗ್ನಿದೇವನಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೋಮಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಪಾಪ ನಾಶವಾಗಲಿ.

೩ ಪ್ರ ಯದ್ಧಂದಿಷ್ಟ ವಿಪಾಂ..... ಶೋಕುಚಿದ್ರಘಮ್ ||

"ಕುತ್ಸನೆಂಬ ಹುಡುಗನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವವನು" ಎಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಕಾರರೂ ಉತ್ತಮರೇ ಆಗಿರಲಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ಒಲಿದು ನಮ್ಮ ಪಾಪ ಕಳೆಯುವ ದಯೆದೋರು.

೪ ಪ್ರ ಯತ್ತೇ ಅಗ್ನೇ ಸೂರಯೋ..... ಶೋಕುಚಿದ್ರಘಮ್ ||

ಎಲ್ಲ ಅಗ್ನಿಯೇ! ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವವರು ಮಕ್ಕಳು-ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದು ವಂಶವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ನಾವೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವೆವು. ನಾವೂ ಮಕ್ಕಳು-ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದು ನಮ್ಮ ವಂಶವಿಸ್ತಾರವಾಗುವಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ಪಾಪವು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗಲಿ.

೫ ಪ್ರ ಯದಗ್ನೇಃ ಸಹಸ್ರತೋ..... ಶೋಕುಚಿದ್ರಘಮ್ ||

ಅಗ್ನಿದೇವನು ಸಹಸ್ರಾಂಶನು. ಅವನ ಪ್ರಕಾಶವು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಅಗ್ನಿಯ ಪ್ರಕಾಶವು ನಮಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಎದ್ದು ಹೊಳೆದು ಬರಲಿ. ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಪಾಪವು ನಾಶವಾಗಲಿ.

೬ ತ್ವಂ ಓ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಿ..... ಶೋಕುಚಿದ್ರಘಮ್ ||

ಅಗ್ನಿಯೇ! ನೀನು ಸರ್ವತೋಮುಖನು. ನಿನ್ನ ಮುಖದ ಉಜ್ವಲಜ್ವಲೆಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಡತಡೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಬರುವ ಸಕಲರೀತಿಯ ಉಪದ್ರವಗಳಿಂದಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಪಾರುಗಾಣಿಸು. ನಮ್ಮ ಪಾಪ ಕಳೆದುಹೋಗಲಿ.

೭ ದ್ವಿತೋ ನೋ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಾತಿ..... ಶೋಕುಚಿದ್ರಘಮ್ ||

ಅಗ್ನಿಯೇ! ವಿಶ್ವಮುಖನು. ನದಿಯನ್ನು ನಾವೆಯಿಂದ ದಾಟುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಒಳ ಹೊರಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಪಾರುಮಾಡು. ನಮ್ಮ ಕಿರ್ದವವು ಕಳೆದುಹೋಗಲಿ.

೮ ಸ ನಃ ಸಿಂಧುಮಿವ..... ಶೋಕುಚಿದ್ರಘಮ್ ||

ಅಗ್ನಿಯೇ! ನಾವೆಯು ಕ್ಷೇಮವಾಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನೇ ದಾಟಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮನ್ನು ವಿಪತ್ತುಗಳಿಂದ ದಾಟಿಸು. ಪಾಪ ಕಳೆಯಲಿ.

ಪ್ರಸ್ತುತವೇದಿಕಗಳು ನಮ್ಮ ಪಾಪ ಕಳೆಯಲಿ.

೧. ಯಾ: ಪುನೀರ್ಯಾ ಅಪ್ಪಲಾ..... ಮುಂಚಂತ್ಯಂಹಃ ||

ಮಹಾರಾಜನು ಪರಮಾತ್ಮನು. ಅವನೇ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವತಿ. ಅವನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ವನಸ್ಪತಿಗಳು ಹೂ-ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಓ ವನಸ್ಪತಿಗಳೇ! ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೂಬಿಡುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ; ಹೂಬಿಡದವರೂ ಇರುವರು. ಹಾಗೆ ಹಣ್ಣುಬಿಡುವವರೂ ಹಣ್ಣು ಬಿಡದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಪಾಪಮುಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಿ.

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಹಾಗೂ ತದಂತರ್ಗತ ಅಗ್ನಿನಾಮಕ ಭಗವಂತನನ್ನು "ರಕ್ತಿಸು" ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳಿವೆ.

೧. ವಧೇನ ದಸ್ಯಂ ಪ್ರ ಹಿ..... ವಾಚೇ ಅಸ್ಮಾನ್ ||

ಅಗ್ನಿಯೇ! ನೀನು ಬಲವಂತನು. ದಸ್ಯುಗಳನ್ನು ಆಯುಧದಿಂದ ನಾಶಮಾಡು. ನೀನು ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅನ್ನ ಕೊಡುವವನು. ನಮ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಾಯಕನೂ ಆಗಿರುವೆ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುವವನು. ಜೀವನವೆಂಬ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಸದಾ ರಕ್ಷಿಸು.

೨. ವಯಂ ತೇ ಅಗ್ನಿ..... ದ್ವಿವಿಣಾಸಿ ಧೇಹಿ ||

ಅಗ್ನಿಯೇ! ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಮನದಳೆಯಿ ಸ್ತುತಿ ಸಂತೋಷದಿಂದಲೂ ಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ಪವಿತ್ರವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ನೀಡಿ ತೃಪ್ತಪಡಿಸಲು ಆಶಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನು. ನೀನು ನಮ್ಮ ಪಾಪಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡು. ಪವಿತ್ರ ತೇಮ್ಮನಿಂದ ಕಂಪಿಸುವ ನೀನು ನಮಗೆ ಸರ್ವಸಂಪತ್ತುಗಳೂ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡು.

೩. ಅಸ್ಮಾಕ್ಮಗ್ನೇ ಅಧ್ವರಂ..... ನಸ್ತಿದ್ರೋಣೇನ ಪಾಹಿ ||

ಅಗ್ನಿಯೇ! ನಾವು ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸು. ನೀನು ಬಲಶಾಲಿಯಾದವನು. ಹಿಂಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಮೂರು ಲೋಕದಿಂದಲೂ ಒಡ್ಡಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನು. ನಾವು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಮಾಡುವವರು. ಸಮ್ಮಿತ್ರ ಕಿರಣಪೂರ್ವಕವಾದ ಸತ್ಕರ್ಮದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ನಿರಂತರ ಕಾಪಾಡು.

೪. ವಿಶ್ವಾನಿ ನೋ ರುರ್ಗಹಾ..... ಬೋಧ್ವದಿತಾ ತನ್ಮೂನಾಮ್ ||

ಜಾತವೇದನೇ! ನಾವಿಕನು ನಾವೆಯಿಂದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂತೆಯೇ ನಾವು ಅನುಭವಿಸುವ ದುಃಖಸಾಗರದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಪಾರುಮಾಡು. ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ದುರಿತಗಳು. ಅವನ್ನು ದೂರಮಾಡು. ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಗಳಂತೆ ನಾವೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೋಷಿತರಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವವು. ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ತನುವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

೫. ಯಸ್ಮಾ ಪ್ರದಾ..... ಅಮೃತತ್ವಮಶ್ವಾಮ್ ||

ಅಗ್ನಿಯೇ! ನಾವು ಮರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಉಳ್ಳವರು. ನೀನು ಅದಿಲ್ಲದೆ ಅಮರನು. ನಾವು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಸ್ತುತಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಆಪ್ತವಿಸುತ್ತೇವೆ ನೀನು ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ತೀರದ ಜಾತವೇದನಲ್ಲವೇ? ನೀನು ನಮಗೆ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡು. ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸು. ಆ ಮಕ್ಕಳು ಅವರ ಹರಂವರೆ ಎಂದೂ ನಾರವಾಗದಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

೬. ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಂ ಸುಕೃತೇ ಜಾತವೇದ..... ರಯಿಂ ನೆತತೇ ಸ್ತುತಿ ||

ಅಗ್ನಿಯೇ! ಸತ್ಕರ್ಮಮಾಡುವವನಿಗೆ ಲೋಕಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖ ಸಿಕ್ಕುವಂತೆ ಮಾಡುವವನು. ನೀನು ನಮಗೆ ಎಂದೆಂದೂ ನಾರವಾಗದೆ ಅನಂಭಿ ಗೋಪುಗಳನ್ನೂ ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ ವೀರ್ಯವಂತರಾದ ಬಹಳ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಅವರ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಹೊಂದುವಂತೆ ಕೃತಮಾಡು.

ಸಂಪತ್ತು-ಪ್ರಜಾಪ್ತವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ:

೧. ಅಗ್ನಿಸ್ತದಿಶ್ವಪ್ರಮುಂ..... ದದಾತಿ ದಾಶಿಜೇ ||

ಅಗ್ನಿಯೇ! ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ನೀಡುವವರಿಗೆ ನೀನು ಪುಷ್ಕಳವಾಗಿ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಗುಣವಂತರಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ನೀಡುವವನು. ನೀನು ನಮಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೀಡು. ಆ ಮಕ್ಕಳು ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗದಿರಲಿ. ತನ್ನ ಸತ್ಕರ್ಮದಿಂದ ತಾನು ಉದ್ಧಾರವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ತಂದೆ-ತಾಯಂದಿರ ಕೀರ್ತಿಭವನಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮಕ್ಕಳು ಆಗಲಿ. ಇಂತಹವರನ್ನೇ ದಯಪಾಲಿಸು.

೨. ಅಗ್ನಿದೇವತಾ ಸತ್ಯತೆ..... ಚೇತಾರಮಪರಾಜಿತಮ್ ||

ಅಗ್ನಿಯೇ! ಸೇವಕಪರಿಜನರ ಜೊತೆಸೇರಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಡು. ಆ ಮಕ್ಕಳು ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುವವರಾಗಲಿ. ವೇಗದಿಂದ ಓಡುವ, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುವ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಕೃಪೆಮಾಡು. ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿನಾದ ಸೂರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸೂರ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ಮಂತ್ರ;

೧. ಸೂರ್ಯೋ ನೋ ದಿವಸ್ತುತು..... ಪಾರ್ಥಿವೇಭ್ಯಃ ||

ಏಲೈ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನೇ! ನೀನು ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು, ಶುಭದಾಯಕನು, ಶೂರನು. ದಿವ್ಯಲೋಕದಿಂದ ಬರುವ ತೊಂದರೆ ಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ವಾಯುದೇವನು ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಬರುವ ಸಕಲ ಉಪದ್ರವಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ. ಅಗ್ನಿಯು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಪಾಲಿಸಲಿ.

೨. ಲೋಪಾ ಸುವಿತರ್ಯಸ್ಯ..... ಪತಂತ್ಯಾಃ ||

ಸವಿತರೇವನೇ! ನಮ್ಮ ಸ್ವತಂತ್ರಗಳನ್ನು ನೀನು ಆದರದಿಂದ ಆರಿಸು. ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸು ಶತಶತ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಶತ್ರುಗಳು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಎಸೆಯುವ ಪಶ್ಚಾಯಧಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

೩. ಚಕ್ರೋ ದೇವಃ ಸವಿತಾ..... ದಧಾತು ನಃ ||

ಸವಿತರೇವನೂ ಇಂದ್ರನ ಸಹಚರನಾದ ಪರ್ವತನೂ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಕರುಣಿಸಲಿ. ಧಾತೃರೇವನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಿ.

೪. ಚಕ್ರೋ ಧೇಹಿ..... ಚ ಪಶ್ಯೇಮ ||

ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ರಣಪವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಿ. ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೇತ್ರಶಕ್ತಿ ಕೊಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ನೋಡಲು ಬೇಕಾದ ನಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸಲಿ. ಇದರಿಂದ ನಾವು ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ಭಗವನ್ನೊಪಮೆಯನ್ನೂ ನೋಡುವಂತಾಗಲಿ.

೫. ಸುಸಂಧೈಶ್ಚ ತ್ವಾ ವಯಂ..... ನೃಚಕ್ಷುಃ ||

ಸೂರ್ಯನೇ! ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳಗುವ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಾವು ನೋಡಬೇಕಾದ ಸಕಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

ಅತ್ತಗಂಧ(ದೂವಾರ)ರಸೋಚರಿಯ ಮಂತ್ರ. [ಈ ಕನ್ನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವಂತೆ ಗಂಧವರನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.]

೧. ಉದ್ವಿಷ್ಟಾತಃ ಪತಿವತಿಃ..... ಜನುಪಾ ತಸ್ಯ ವಿದ್ವಿ ||

ಏಲೈ ವಿದ್ವಾಪನಾಮಾತ ಗಂಧವರನೇ! ನೀನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ನೀನು ಈ ಕನ್ನೆಯ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಳು. ಇವಳು ಈಗ ವತಿಯಾಗಿ ಹೋದಿದವಳು. ನಾ ಇವಳ ವತಿಯು. ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. "ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಎಳೆ ಕನ್ನೆಯರು ಗಂಧವರ ವಶ" ಎಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇವಳು ವಿವಾಹ ಸಂಸ್ಕಾರ ಪಡೆದವಳು. ವಿವಾಹವಾಗದೆ, ಶರೀರದ ಅಂಗಾಂಗಗಳು ಇನ್ನೂ ಸ್ವಪ್ನ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಬೇರೆ ಕನ್ನೆಯರು ಅವರವರ ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗು. ಇವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು, ನೀನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ

೨. ಉದ್ವಿಷ್ಟಾತೋ ವಿಶ್ವಾಪಸೋ..... ಸಂ ಜಾಯಾಂ ಪತ್ಯಾ ಸ್ತುಜ ||

ಏಲೈ ವಿದ್ವಾಪನವೇ! ನೀನು ಈ ನಮ್ಮ ಹಾಗೆಯಿಂದ ಎದ್ದುಹೋಗು. ಬೇರೆ ಬಾಲ್ಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಕನ್ನೆಯರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗು. ಈ ವಧುವು ವತಿಯಾದ ನನ್ನ ಜೊತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಮಾಡು. ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವೆನು, ನಮಿಸುವೆನು.

ನಕ್ಷತ್ರಗಳು:	ರೋಹಿಣಿ, ಉತ್ತರಾ, ಹಸ್ತ, ಸ್ವಾತಿ, ಅನುರಾಧಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಶ್ರವಣ, ಶತಭಿಷಾ, ಉತ್ತರಾಭಾಧ್ರ, ರೇವತಿ.
ತಿಥಿಗಳು:	ಬಿದಿಗಿ, ತದಿಗಿ, ಪಂಚಮಿ, ಸಪ್ತಮಿ.
ವಾರಗಳು:	ಸೋಮ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರವಾರಗಳು.
ಲಗ್ನ:	ವೃಷಭ, ಮಿಥುನ, ಕರ್ಕಾಟಕ, ಸಿಂಹ, ತುಲಾ, ಧನು, ಮೀನ ಲಗ್ನಶುದ್ಧಿಯರಬೇಕು.

ಪುಂಸವನ-ಅನವಲೋಭನ-ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನಾನಿ

(ವಿಷ್ಣುಬಲಿಹೃದ)

ಪೂಮಾಮಿ ಪರಮಸಿಂಹಂ ಪದ್ಮಾಪೂಯೈಕಭಾಜನಂ ವರದಮ್ |

ಜನನಾಯ ಭವತಿ ಜಗತಾಂ ಯುಗಾಭೀಷದ್ ಪುಂಸವನಮ್ ||

ರಕ್ತೋದಕಸ್ತಮುತ್ಪಾಟಪಟವಃ ಪಾಂಶು ಪೋ ಹರೇಃ |

ರಮಾಂತರೋಮಂತರಚನಾಚತುರಾ ನಮಾ ||

ನಮಾಮಿ ಬಲಿತಸ್ತುಪ್ತಂ ಹರಿಂ ಪ್ರಪ್ತಾದದೈವತಮ್ |

ಪ್ರತ್ಯರ್ಥಾಪ್ರಾಣಿಯೋಗಪ್ರಯೋಗಪರಮೋಷಧಮ್ ||

[ಶ್ಲೋ: ತೃತೀಯಾ ಮಾಸಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಪುಂಸಪೋನವಲೋಭನಮ್ |

ಪುಂಸವಃ ದುಂಶ್ರಸಾಮರ್ಥ್ಯಾತ್ ವೇತ್ತಿ ಪ್ತಾಗ್ನಿಸ್ತುತಂತೀ ||

ತಸ್ಮಾತ್ ಪುಂಸವಸಂಸ್ಕಾರಃ ಪ್ರತಿಗರ್ಭಂ ಪ್ರವರ್ತತೇ |

ಅವಲೋಭನವಿಕ್ಲಾರ್ಥಂ ಕುರ್ಯಾದನವಲೋಭನಮ್ ||

ಅ: ಶ್ರೀಯು ಗರ್ಭಾಫಲವ ಮೂರನೆ ಮನಸದಲ್ಲಿ "ಪುಂಸವನ-ಅನವಲೋಭನ" ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಗರ್ಭಾಶೀಲರಲ್ಲಿ ದ್ರವರೂಪ ವಾಗಿದ್ದ ಮೃತ-ಶೋಣಿತಕಲ್ಮಯ ಫಲರೂಪ ತಾಳುವ ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಸಮಯವೆಂದೂ, ಪುಂಸವನಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರ, ವಿಧಾನಗಳೆಂಬ ಗರ್ಭಸಲಿಲು ಒಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ನೆನೆಯುವುದೆಂದೂ ಗರ್ಭೋತ್ಪತ್ತಿಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಪ್ರಜಾವಾಪ್ತಿ-ಅವಪ್ರತ್ಯಾಪ್ತಿ ಮಂತ್ರ ಮೂಲಕ ದೂರ್ವಾರಸಭೇಚನೆಯಿಂದ ಏರಿತು ಹೃದಯವೆಳ್ಳ ಗರ್ಭಾಶ್ರಮಿಯಳಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವುದಾದ ಲೋಭನ-ಆಹಾತೃ = ಬಯಕೆಗಳು ಅತಿವಾಗುವ ಲಿರುವಿನ ಪೂರ್ಣ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ದೈವಕೃತಿಯುಂಟಾಗುವುದೆಂದು ನಾವುತವೆ ಈ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಪ್ರತಿ ಗರ್ಭದಲ್ಲೂ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದೂ ಪ್ರಥಮ ಗರ್ಭವತಿಗೆ ನಡೆಸುವ ಸೀಮಂತದ ಜೊತೆಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಗರ್ಭದಲ್ಲೂ ಅಪರಿಣಮಿಕಾಗುವುದೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ.]

[ಶ್ಲೋ: ಪಪ್ಪೇಃಪ್ಪಮೇ ವಾ ಕುರ್ವೀತ ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನಕ್ರಿಯಾಮ್ | ತಸ್ಮಾಃ ಪ್ರಥಮಮಂ ಗರ್ಭಂ ಅಪ್ತಕಾಮಾಃ
ಸುಮರ್ಷಣಾಃ ||

ಆಯಾಂತಿ ಕಾಶ್ಠಿವ್ಯಾಕೃತ್ಯೋಃ ರುದಿರಾಶನತತ್ಪರಾಃ | ತಾಸಾಂ ನಿರಸನಾರ್ಥಾಯ ಶ್ರಿಯಂ ಆವಾಪಯೇತ್ತತಿ ||

ಸೀಮಂತಕರ್ತಾಕ್ಷುಪ್ತಂ ತಾಮಾದವತಿ ಮಂತ್ರತಃ | ಶ್ರಿಯಾ ಶ್ರಿತಶರೀರತ್ವಾತ್ ತಾಂ ತೃಪಂತೀಹ ಮೋಹಿತಾಃ ||

ತಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರಥಮಗರ್ಭಸ್ಯ ಸೀಮಂತಾಯೋಃ ವಿಧೀಯತೇ | ಯಂ ಯಂ ಗರ್ಭಂ ಪ್ರಸೂಯಂತಿಃ ಸ ಸರ್ವಪುಂಸ್ಯತೋ
ಭವತೇ ||

ಶ್ರೀ ಯವ್ಯಕೃತಸೀಮಂತಾ ಪ್ರಸೂಯಂತಿ ಕದಾಚನ | ಪುತ್ರಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ವಿಧಿವತ್ ಪುನಃ ಸಂಸ್ಕಾರಮಹಂತಿ ||

ಅ: ಆರು ಅಥವಾ ಏಳು ತಿಂಗಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೀಮಂತವಿಧಿ ಮಾಡಬೇಕು. "ಅಪುರ್ಣ ಗರ್ಭಮಾಸೇ ಸ್ಯಾತ್" ನಾಲ್ಕನೇ ಮಾಸದಲ್ಲಿಯೂ

ಪಂ

೨

ನಡೆಸುವುದು. ಸೀಮಂತೋದಯ ಮೊದಲ ಗರ್ಭವನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಕೆಲವು ದುಷ್ಟ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿಗಳೂ ಮಾಯಾವಿಗಳೂ ರಕ್ತಪ್ರವಾಸಗಳೂ ಹಾತೂರೆಯುವರು. ಅವರ ನಿರಸನಕ್ಕಾಗಿ ಪತಿಯು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ಮಂತ್ರದಿಂದ ಕರೆಯಬೇಕು. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ವಿಶೇಷ ಸ್ತೂಧಾಸದಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ಮಾಯವಿಗಳು ಗರ್ಭವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವರು. ಮೊದಲ ಗರ್ಭಕ್ಕೆ ನಡೆಸಿದ ಸೀಮಂತಸಂಸ್ಕಾರ ಮುಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಗರ್ಭಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೀಮಂತಸಂಸ್ಕಾರ ನಡೆಸದೆ ಇದ್ದು ಪ್ರಸವಿಸಿದರೆ ಮಗುವನ್ನು ಮದಿಲಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಸ್ವತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.]

ವಿಷ್ಣುವಲಿ

[ಶ್ಲೋ: ಮನೋಭವಮ್ ತು ರಕ್ತಾರ್ಥಂ ಪ್ರಕುರ್ಯಾತ್ ವೈಷ್ಣವಂ ಬರಿಮ್ |

ಗರ್ಭಾಧಾನಿವೃತ್ತಾರ್ಥಂ ಸುಖಸುಖಾರ್ಥಮೇವ ಚ ||

ಮಹಾದೇವಾಪನುತ್ಯರ್ಥಂ ಬಲಿ ಕಾರ್ಯೋ ಯಥಾವಿಧಿ ||

ಅ: ಗರ್ಭಸಂತು ವಿಲಸೇತಿ ಕಿಂಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರವು ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಗರ್ಭದ ತೊಂದರೆ ನಿವಾರಣೆಯಾಗಿ, ಮಹಾದೇವನು ಸಂತುಖನಾಗಿ ಸುಖಪ್ರಸವಾದಿಗಳಿಗೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅನುಗ್ರಹವಾಗುವುದು.]

ಕಾರಿಕಾ

ಕೃತ್ಯಾಭಾಗಂ ದಧಿಮಾಪಭೃಕ್ಷಣಂ ದೂರ್ವಾರಣಂ ಜೀವಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯವಾಚನಮ್ |

ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚೈಕಚರಣಾತ್ರ ಹೋಮ ಯತ್ತೇ ಸುಕಿಮೇತಿ ಹೃದಿ ಪಾಣಿಲಂಘನಮ್ ||

ಪ್ರಧಾನಾಪ್ರಾಪ್ತುತಿಃ ಪೂರ್ವಂ ಫಲದಾನಂ ತತಃ ಪರಮ್ | ಕುಘೇ ಲಗ್ನೇ ಚೋನ್ನಯನಂ ಉತ್ಸರ್ಗೇ ಫಲಪೂರಣಮ್ ||

ವೀಣಾಗಾನಂ ತಥಾ ಮುಕ್ತಂ ಸೋಮೋನ ಇತಿ ವಾಚನಮ್ | ತತಃ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾಂಶ್ಚ ಬಲಿಂ ನೀರಾಜನಂ ಶುಭಮ್ ||

ಪಂ

೨

ಯಜಮಾನ, ಮಂಗಳವ್ಯಾತಾಂ ಗುರ್ವಿಣಂ ಪಕ್ಷಿಂ ದಕ್ಷಿಣತಃ ಉಪವೇಶ್ಯ, ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಾಭ್ಯುದಯಕೇ ಕುರ್ಯಾತ್ | ಅತ್ರ ನಾಂದ್ರಾದ್ಯಾಃ "ಕೃತುದಕ್ಷಸಂಪ್ತಕವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ" ಇತಿ ವಿಶೇಷಃ || ದೇಶಕಾಲ ಸಂಕೀರ್ತೃ

ಶುಭತಿಥೌ ಅಸ್ತದಾದಿಗುರೂಕಾಂ..... ಮಾಂಗಳ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಾಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ-

ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಅಸ್ಯಾಂ ಮಮ ಭಾರ್ಯಾಯಾಂ ಉತ್ಪತ್ತಿಮಾನಸರ್ವಗರ್ಭಾಕಾಂ ಭೈಷಗಾಭಿಗತದೋಷಪರಿಹಾರಪೂರಣತಃ-

ವ್ಯಾಧೋದಯಪ್ರತಿರೋಧಿಪ್ರವಾರಾರ್ಥಾಂ ಪೂರ್ವವನಾನವಲೋಭಿನೇ ಚ ತಥಾ ಅಸ್ಯಾಂ ಮಮ ಭಾರ್ಯಾಯಾಂ ಗರ್ಭಾಭಿವೃದ್ಧಿ-

ಪರಿಪೂರ್ಣವಿಶರದ್ರವ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಸ್ಥೂತರಾಕ ಸಿಗಗಾದೂರನಿರಸನೇಮಸಕಲಸೌಭಾಗನಿದಾನಭೂತಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮಾವೇಶದ್ವಾರಾ

ಪ್ರತಿಗರ್ಭಂ ಬೀಜಗರ್ಭಸಮುದ್ರವೈಷ್ಣೋನಿರಹಗಾವನಕಾತಿಶಯದ್ವಾರಾ ಚ ಸ್ವೀಕರಣಾರೂಪಂ ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನಾಖ್ಯಂ

ಗುರ್ವಿಣ್ಯಾಃ ನಿರ್ಬಾಧಾಪೂರ್ಣಪೂರ್ಣವಾಚಂ ಸುಖಪ್ರಸೂತಿವಿದ್ವರ್ಥಂ ಗರ್ಭಾಧಿದೇವತಾವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ವಿಷ್ಣುವಲಿದಾನಸಂಸ್ಕಾರಂ

ಚ ತತೋ ಕರಿಷ್ಯೇ || ಪ್ರವಿಶೋಕ್ತಿಯಾದ ಮಂಗಳನಾಮಸಮ್ಮುಖ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ತ ಮೂರ್ತಿಧಾರಣಾಂತಃ ಅನ್ವಾದಧಾತ್ ಅಸ್ತನ್ನನ್ವಾ-

ಒತೇಗೇ ಚಿತವೇದಮಂ..... ಚಕ್ರಪೀ ಅಶ್ವಿನ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚರಣಾ ದಿಕವಾರಂ ಮಧ್ಯೇ ದೂರ್ವಾರಣೇಚಿನಾದಿ

ಗೃಹ್ಯೋಕ್ತತಂತ್ರೇಗಾ ಪ್ರಸು ದ್ವಿಧಾತಾರಂ ದ್ವಿರಾಕಾಂ ತ್ರಿವಿಧ್ಯಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ದಿಕವಾರಂ ಆದ್ಯದ್ವೇಗೇ ಮಧ್ಯೇ ಉನ್ನಯನಾದಿ

ಗೃಹ್ಯೋಕ್ತತಂತ್ರೇಗಾ ಚತುರ್ದೇಗಾ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮ್ನಿಂ..... ಸದ್ಯೋ ಯತ್ಸ್ಯೇ || ಪರಿಸಮೂಹನಾದಿ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರನಿಧಾನಾಂತಂ ಕೃತ್ಯಾ

"ಪ್ರಜಾಪತಿಯು" ನಿರ್ವಾಹ- ಪ್ರೋಕ್ಷಣ- ಚರದ್ರವ್ಯಾದ್ಯಾಭಿಭಾಗಾಂತಃ, ಪಕ್ಷಿಂ ರಕ್ತಪರ್ಯೋಪೇತವಸ್ತ್ರೋಪರಿ ಉಪವೇಶ್ಯ, ತಸ್ಯಾ

ದಕ್ಷಿಣವಾಗ್ವಾಂವರಂ ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯ, ಅಂತರ್ವಾಸುಪ್ತತಃ ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತಮತಂ ದಧ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರ ಮಧ್ಯೇ ಗುಪ್ತಮೇಕಂ ಯಮಂ, ಪಾರ್ಶ್ವಲೋಕ

ಅಂತರಾಕಾಶಂ ಮಹಾವ್ರತಮಂ ಚ ನಕ್ಷತ್ರ "ಕಿಂ ಪಿಲಸೀತಿ" ತ್ರಿ ಪೃಷ್ಟತಃ | ಸಾ "ಪೂರ್ವವನಂ" ಇತಿ ತ್ರಿರುಕ್ತಾ ನಕ್ಷತ್ರಂ ಪ್ರಾರ್ಥ

ಆರಾಧಿತಃ | ಪ್ರಸು ಒಮಂ ದ್ವಿವಾರಂ ಪ್ರಕ್ಷುಪ್ತವಚನಪೂರ್ವಕಂ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮೇತ್ || ಇತಿ ಪೂರ್ವವನಮ್ || ತತಃ ದೂರ್ವಾರಣಾರಾ

ಚರಾದಿ ವೇದಮುಕ್ತಾ ವಿವಿಧಕೃತ ಶುಭವನಾನಾಚರಣಃ ಸಂಗ್ರಹ ಪ್ರವಾಪದಾದ್ಯುಪೇತಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಸೂಕ್ತದ್ರವ್ಯಂ ಜಪೇತ್

ಪ್ರಜಾವದಾಖ್ಯ ಸೂಕ್ತಮ್

ಓಂ ಆ ತಃ ಗರ್ಭೋ ಯೋನಿಮೈತು ಪ್ರಮಾನ್ಯಾಗಿ ಇವೇಶುದಿಮ್ | ಆ ವೀರೋ ಜಾಯತಾಂ ಪ್ರತಸ್ತೇ

43

ಪ

ನಾ

ಡಿ

ನಿ

ಪು
ನ

ದರವಾಸ್ತುಃ || ಕರೋಮಿ ತೇ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಮಾ ಗರ್ಭೋ ಯೋನಿಮೈತು ತೇ | ಅನೂನಃ ಪೂರ್ಣೋ ಜಾಯತಾಮು-
ಶ್ಚೋರ್ಣೋಽಪಿಶಾಚಧೀತಃ || ಪುಮಾಂಸ್ತೇ ಪುತ್ರೋ ನಾರಿ ತಂ ಪುಮಾನನುಜಾಯತಾಮ್ | ತಾನಿ ಭದ್ರಾಣಿ ಬೀಜಾನ್ವಪಭಾ
ವನಯಂತಿ ನೌ || ಯಾನಿ ಭದ್ರಾಣಿ ಬೀಜಾನ್ವಪಭಾ ವನಯಂತಿ ನಃ | ತೈಶ್ಚೈವ ಪುತ್ರಾನ್ವಂದಸ್ತ ಸಾ ಪ್ರಸೂರ್ಧೇನಸಾ
ಭವ || ಕಾಮಃ ಸಮೃದ್ಧತಾಂ ಮಹ್ಯಮಪರಾಜಿತಮೇವ ಮೇ | ಯಂ ಕಾಮಂ ಕಾಮಯೇ ದೇವ ತಂ ಮೇ ವಾಯೋ
ಸಮರ್ಧಯ ||

ಜೀವಪುತ್ರಕಾಮಿ ಸೂಕ್ತಮ್

ಓಂ ಅಗ್ನಿದೈತು ಪ್ರಥಮೋ ದೇವತಾನಾಂ ಸೋಸ್ಯೈ ಪ್ರಜಾಂ ಮುಂಚತು ಮೃತ್ಯುಪಾಶಾತ್ | ತದಯಂ ರಾಜಾ
ವರೂಣೋನುಮನ್ಯತಾಂ ಯಥೇಯಂ ಸ್ತ್ರೀ ಪೌತ್ರಮಘಂ ನ ರೋದಾತ್ || ಇಮಾಮಗ್ನಿಸ್ತಾಯತಾಂ ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಃ
ಪ್ರಜಾಮಸ್ಯೈ ನಯತು ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ | ಅಶ್ವನೋಪಸ್ತಾ ಜೀವತಾಮಸ್ತು ಮಾತಾ ಪೌತ್ರಮಾನಂದಮಭಿ ಪ್ರಬುದ್ಧ್ಯ-
ತಾಯಿಯಮ್ || ವಾ ತೇ ಗೃಹೇ ನಿಶಿ ಭೋಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನ್ಯತ್ರ ತ್ವದ್ವದತ್ಯಃ ಸಂ ವಿಶತು | ಮಾ ತ್ವಂ ವಿಶೇಶ್ಕರ ಅವಧಿಷ್ಠಾ
ಜೀವಪತ್ನೀ ಪತಿಲೋಕೇ ವಿರಾಜ ಪಶ್ಯಂತಿ ಪ್ರಜಾಂ ಸುಮನ್ಯಮಾನಾ || ಅಪ್ರಜಸ್ತಾಂ ಪೌತ್ರಮೃತ್ಯುಂ ಪಾಪಾನ್ವನಮುತ

ಪು
ನ

ಪಾಪಮ್ | ಶಿರ್ಷ್ಠಃ ಸ್ವಪಮಿಪೋನುಚ್ಯ ದ್ವಿಪದ್ವ್ಯಃ ಪ್ರತಿಮುಂಚಾಮಿ ಪಾಶಮ್ || ದೇವಕೃತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಕಲ್ಪಮಾನಂ
ತೇನ ವನ್ಮಿ ಯೋನಿವದಃ ಪಿಶಾಚಾನ್ | ಕ್ರವ್ಯಾದೋ ಮೃತ್ಯುನಿಧರಾನ್ವಿತಯಾಮಿ ದೀರ್ಘಮಾಯಸ್ತವ ಜೀವಂತು
ಪುತ್ರಾಃ ||

ಇದಂತಃ ಪತ್ನಾಃ ಪತ್ನಿಮತಃ ತಿರ್ಥಗ್ ತದಾಸಗಮುಸ್ತಮಯ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಗಾಂವಿಲೇ ದೂರ್ವಾರಸಂ ಸ್ವಾಗುಪ್ಪಾಗ್ನೀಣ ಅಶಿಂಚೇತ್ |
ವನಃ ಉವರಂ ಗತೇ ಅಗ್ನಾಂತಪುಲಯಾ ಪತ್ನಾಃ ಸ್ವಪ್ತಃ ಉಪವಿತ್ಯ ಅವದಾಸಧರ್ಮೀಣ ಚರಂ ಅವದಾಯ "ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ
ಸ್ವಾಹಾ" ಇತಿ ಪುತ್ನಾ "ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ" ಇತಿ ಕ್ವಿಚೇತ್
ಯತಃ ಸುಶೀಮ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಓರಣ್ಯಗರ್ಭಃ ಪ್ರಜಾಪತಿರನುಪ್ಪುಶ್ | ಭಾರ್ಯಾಯಾ ಹೃದಯಾಲಂಭನೇ
ವಿನಿವೋಗಃ ||

ಓಂ ಯತಃ ಸುಶೀಮೇ ಹೃದಯೇ ಓತಮಂತಃ ಪ್ರಜಾಪತೌ | ಮನ್ಯೇಹುಮಾಂ ತದ್ವಿದ್ವಾಂಸಂ ಮಾಹಂ ಪೌತ್ರಮಘ-
ನಿವ್ಯಾದಾತ್ || ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪತ್ನಾಃ ಹೃದಯಂ ಪಾಣಿತಲೇನ ಸ್ಪರ್ಶೇತ್
ಮಂ ಅಗವಲೋಭನಮ್ || ತತಃ ಪ್ರಜಾಗಾಹುತಿಃ ಜಮಯಾತ್ ||

ಧಾತಾವದಾತುಧಾರಾಪ ಇತಿ ಮಂತ್ರದ್ವಯ್ಯ ಓರಣ್ಯಗರ್ಭೋ ಧಾತಾನುಪ್ಪುಶ್ | ದ್ವಿತೀಯಾ ತ್ರಿಪುಶ್ | ಓಮಂತೋ-
ನ್ವಯನಪ್ರಧಾನಾಪ್ಯಹೋವೇ ವಿನಿವೋಗಃ ||

ಓಂ ಧಾತಾ ದದಾತು ದಾರುಪೇ ಪ್ರಾಚೀಂ ಜೀವಾತುಮಕ್ರತಾಮ್ | ವಯಂ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ ಸಮಂತಂ

ವಾಚಿನವತಃ ಸ್ವಾಹಾ || ಧಾತು ಇದಂ ನ ಮಮ || ಧಾತಾ ಪ್ರಜಾನ್ಮಮತು ರಾಯಕೀಶೇ ಧಾತೇದಂ ವಿಶ್ವಂ ಭುವನಂ
ಒಪನ || ಧಾತಾ ಕೃಶ್ವರನಿಮಿಷಾಭಿಷ್ಠೇ ಧಾತು ಇದವ್ಯಂ ಫೃತವಜ್ಜುಗೋತಃ ಸ್ವಾಹಾ || ಧಾತು ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ರಾಣೀಮಹಾದಿವ್ಯ ದೈವೀಶಃ ಗುಹ್ಯಮದೋ ರಾಣೀ ಜಗತಿಃ | ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನಪ್ರಧಾನಾನ್ವಯೋವೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

• ಒಂ ರಾಕಾಡುಮಂ ಸುಮವಾಂ ಸುಪ್ತುಚಿ ಯವೇ ಶೃಂಗೋತು ನಃ ಸುಭಗಾ ಬೋಧತು ತೈನಾ || ಸಿದ್ಧತೈವ
ಸೂಚ್ಯಾಚ್ಚಿದ್ರವಾನಯಾ ದದಾತು ವೀರಂ ಶತದಾಯಮುಕ್ತಂ ಸ್ಯಾಹಾ || ರಾಕಾಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ || ಯಾಣೀ
ರಾಕೀ ಸುಮತಯಃ ಸುಪೇಶೋ ಯಾಧಿಧರಾಃ ದಾಶುಪೇ ವಸೋನಿ | ತಾಭೀರ್ನೂಫ ಅದ್ರ ಸುಮನಃ ಉಪಾಗಮಿ
ಸುಪ್ರಪೂಜಂ ಸುಭಗೇ ರರಾಣಾ ಸ್ಯಾಹಾ || ರಾಕಾಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ಸೇವಮಾಪ ಇತಿ ಮಂತ್ರತ್ರಯಸ್ಯ ಓರಗ್ಯಾಗರ್ಭೋ ವಿಶ್ವರೂಪಪುಷ್ಪಃ | ಸಮಂತೋನ್ನಯನಪ್ರಧಾನಾಭ್ಯುಪೇಮೇ
ವಿನಿರ್ಲೋಕಃ |

ಓ ನೆನೆವೆನು ಪರಾ ಪತ ಸುಪುತ್ರ ಪುನರಾ ಪತ | ಅಸ್ಯ ವೇ ಪುತ್ರಕಾಮಾಯೈ ಗರ್ಭವಾ ಧೇಹಿ ಯುಃ
ಪುಮಾನ್ ಸ್ಯಾಹ || ವಿಷ್ವವ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

170

ಓಂ ಯಥೇಯಂ ಪೃಥ್ವೀ ಮಮೃತ್ಯಾನಾ ಗರ್ಭಮಾದಧೇ | ಏವಂ ತಂ ಗರ್ಭಮಾ ಧೇಹಿ ದಶಮೇ ಮಾಸಿ ಸೂತವೇ
ಸ್ವಾಹಾ || ವಿಷ್ಣವ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ఓం విష్ణుః భ్రహ్మేన రూపేణాత్మానా నార్యాం గవిన్యామ్ । పుమాంసం పుత్రానా ధోఽ దశమో మాసః ॥
 దశమః మాసః ॥ విష్ణవ ఇదం న చదు ॥

ಪ್ರಜಾಪತೆ: ಓರೂಗರ್ವಃ | ಪ್ರಜಾಪತಿಸ್ತೃಷ್ಟುಃ | ಸಿಮಂತೋನ್ನಯನಪ್ರಧಾನಾಡ್ಯಹೋಮೇ ಎನಿಯೋಗಃ ||

ಓ ಪ್ರಜಾಪತೇ ನ ತ್ವದ್ವೇತಾನ್ಮನ್ನೋ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನಿ ಪರಿ ತಾ ಬಿಭೂವ | ಯತ್ಕಾಮಾಪ್ತೇ ಜುಹುವಸ್ತನ್ನೋ ಅಸ್ತು
ವಯಂ ಸ್ವಾಮ ಪತಯೋ ರಯೇಣಾಂ ಸ್ವಾಹಾ || ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ |

[illegible]

దేవాదాదేవి: యిథా:- పూర్వార్థముం చలన్య సంగీతం, తల్లి బిడుంగరస్వరకర్మముం, పూర్వపుకం, పంచపానం
నవపానం, దా నాత్తరమహానమరకర్మనాత్ సంగమ ముమేషితత్ సంత్రాణి యద్య, మహాలక్ష్మి యిథాప్య శ్రీసంక్తే

ಸಂಪೂರ್ಣ ಮುಹೂರ್ತಃ ಪುಷ್ಕರಿಣಿ ಕುಶಾಲಕುರತಯಂ ಚ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಉನ್ನಯನಂ ಕೃತ್ವಾ ತಸ್ಯಾಃ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ || ತತಃ ತಸ್ಯಾಃ ಉತ್ತರಗಂ ಚ ತಸ್ಯಾಃ ಸುವಾಸಿನೀ ತಂ ಮೇಲೇನ ಸಾವೀತೀಲಾದಿಪಂಚವಿಧಸಾಕ್ಷಿಕಪಲ್ಲವೈಃ ಅಶ್ವರ್ಯಾ ನೀರಾಜನಂ ಕುರ್ಯುಃ | ಇತಿ ಅಗ್ನಿರವೇಶಃ | ತದಾ ವೀಣಾವಾಧನಂ ಸಂಶಾಸ್ತಿ |

48

ಪು
ಸ

"ಸೋಮಂ ರಾಜಾಣಂ ಸಂಗಾಯೇತಾಮ್" ಇತಿ | ತೇ "ಸೋಮೋ ನೋ ರಾಜಾವತು ಮಾನುಷೀ ಪ್ರಜಾನಿವಿಶ್ಯ ಚಕ್ರಾ ಗಂಗೆ" ಏವಂ ವೀಣಾ ವಾದಯೇತಾಮ್ | ಅಥವಾ ದ್ವೈ ವಿಶ್ವೈ ಮಂತ್ರಂ ತ್ರಿ ಪಠೇತಾಂ || ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿಪೋಮೇಶಃ ಸಮಾವಯೇತ್ | ಶಿರಸಿ ಬದ್ಧಂ ಪುಷ್ಕಗುಚ್ಛಂ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಶಲೀಂ ದೂರತಾ ನಿರಸ್ಯ ಪೂರ್ಣಭಲದ್ವಯಂ ಸೀಮಂತಸಂಸ್ಕೃತನಾಃ ಉದ್ವಮ್ಯಾಕ್ಷಿಕಾಸ್ತುಃ ಅಗ್ನಿವತ್ ಜಲಂ ಸ್ತಾವಯೇತ್ | ಯಜಮಾನಃ ಪುಷ್ಪಾದಿ ಕೀರವಕ್ಷಿಃ ಊರ್ಧ್ವಮುಪಾನಿ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ |

ವ
ನಾ
ದೀ
ನಿ

|| ಇತಿ ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನಮ್ ||

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಬಲಿಃ

ಈದಾನ್ಯಾಭಾಗಃ ಕಲಶಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ "ಇದಂ ವಿಷ್ಣುಃ" ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಆವಾಹ್ಯ ಮೋಡತೋಪಚಾರೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥಃ ಲಾಜ್ಯಪ್ರಾಸಾದಂ, ರಹುರಗ್ನಿ, ಅಪ್ಸರಾದಿಭಕ್ತಾಃ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ | ಹೋಮೇ ಸತಿ ಅಗ್ನಿ ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತೈಃ ಪಾಯಸಂ ಹುತ್ವಾ ತತಃ ಬಲಿಂ ಪಾಯಸೇನ ದದ್ಯಾತ್ | ಸಂಕ್ಷೇಪಪಕ್ಷೇ ಲಾಜ್ಯವಾಃ ಜಲಃ ಕಾರ್ಯಃ || ಕಲಶವೃದ್ಧಿಮತಃ ಚತುರ್ದಶಮಂದಲೈಃ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಾಣಾ ಉದಗಗ್ರಾಣಾ ಸಮ ಸಮ ರೇಖಾ ದಿವ್ಯ ಚತುಷ್ಪತ್ಯಪದಾನಿ ಕುರ್ಯಾತ್ | ನೈಮಿತ್ತಪದಾದಿ ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಥಮಂ ಬಾಹ್ಯಾವೃತೌ ತತೋನಂತರಾನ್ವಾದ್ಯವೃತಮಿ ಲಾಜ್ಯ ಪಾದಕ್ಷೀಣೇನ ಜಲಂ ದದ್ಯಾತ್ ||

ಮಂತ್ರಾಃ : ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತಾನಿ

ಅತೋ ದೇವೇತಿ - 6
ವಿಷ್ಣೋರ್ಯ ಕಂ - 17

ಸಂ ಪಾಂ ಕರ್ಮಣಾಂ =	8	45 +
ಪರೇನ ಮಾತ್ರಯಾ =	14	19
	45	
ಸಹಸ್ರಲಿಂಗಾಃ =	16	64
ವಿಷ್ಣುಯೋಗಿನಾಂ =	3	
	19	

|| ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತಮ್ ||

ಅತೋ ದೇವಾ ಇತಿ ಪಠ್ಯಚಕ್ರ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಕಾಣ್ಯೋ ಮೇಧಾತಿಥಿ ಋಷಿಃ | ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ | ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ ||

49

ವ
ರ
ನಿ
ವ

ಓಂ ಅತೋ ದೇವಾ ಲೇವಂತು ನೋ ಯತೋ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿಚಕ್ರಮೇ | ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಸಪ್ತ ಧಾಮುಃ || ೧ || ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿ ಚಕ್ರಮೇ ತ್ರೈಧಾ ನಿ ದಧೇ ಪದಮ್ | ಸಮೋಹ್ಯಮಸ್ಯ ಪಾಂಸುರೇ || ೨ || ತ್ರೀಣಿ ಪದಾ ವಿ ಚಕ್ರಮೇ ವಿಷ್ಣುಗೋಪಾ ಅದಾಭ್ಯಃ | ಅತೋ ಧರ್ಮಾಣಿ ಧಾರಯತ್ || ೩ || ವಿಷ್ಣೋಃ ಕರ್ಮಾಣಿ ಪಶ್ಯತ ಯತೋ ಪ್ರತಾನಿ ಪಪ್ತುಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಯುಧಃ ಸಮಿ || ೪ || ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಂ ಸದಾ ಪಶ್ಯಂತಿ ಸೂರಯಃ | ದಿವೀಪ ಚಕುರಾತತಮ್ || ೫ || ತದ್ವಿಷ್ಣುಸೋ ವಿಪಸ್ಯಪೋ ಜಾಗ್ರವಾಂಸುಃ ಸಮಿಂದತಃ | ವಿಷ್ಣೋಯಾ ತ್ವರಮಂ ಪದಮ್ || ೬ ||

ವಿಷ್ಣುನುಗಮತಿ ಪದ್ವಿಚಕ್ರ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಲಿಚಢ್ಯೋ ದೀರ್ಘತಮಾ ಯುಃ | ತ್ರಿಪುಷ್ ಭಂದಃ | ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ ||

ಪುಂ
೫

ಓಂ ವಿಷ್ಣುನುಗ ಕಂ ವೀರ್ಯಾಣಿ ಪ್ರ ಪೋಚಂ ಯಃ ಪಾರ್ಥಿವಾನಿ ವಿಮಮೇ ರಜಾಂಃ | ಯೋ
ಅಸ್ಯ ಭಾಯದುತ್ತರಂ ಸಧಸ್ತಂ ವಿಚಕ್ರಮಾಣ್ಯೋಧೋರುಗಾಯುಃ || ೧ || ಪ್ರ ತದ್ವಿಷ್ಣುಃ ಸ್ವವತೇ ವೀರ್ಯೇಣಾ ಮೃಗೇಣ ನ
ಭೀಮಃ ಕುಚರೋ ಗಿಂಪಾಃ | ಯಸ್ಯೋರುಷು ತ್ರಿಪು ವಿಕ್ರಮಣೀಷ್ಠಧಿಕ್ತಿಯಂತಿ ಭುವನಾನಿ ವಿಶ್ವಾ || ೨ || ಪ್ರ ವಿಷ್ಣುವೇ
ಶೂಷಮೇತು ಮನ್ಯು ಗಿಂಕ್ತಿತ ಉರಾಗಾಯಾಯ ವೃಷ್ಟೇ | ಯ ಇದಂ ದೀರ್ಘಂ ಪ್ರಯತಂ ಸಧಸ್ತಮೇಕೋ ವಿಮಮೇ
ತ್ರಿಭಂತ್ರದೇಭಿಃ || ೩ || ಯಸ್ಯ ತ್ರಿ ಪೂರ್ಣಾ ಮಧುನಾ ಪದಾನ್ಯಕ್ಷೀಯಮಾಣಾ ಸ್ವಧಯಾ ಮದಂತಿ | ಯ ಉ ತ್ರಿಧಾತು
ಪೃಥಿವೀಮುತ ದ್ಯಾಮೇಕೋ ದಾಧಾರ ಭುವನಾನಿ ವಿಶ್ವಾ || ೪ || ತದಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಮುಪಿ ಪಾಥೋ ಅಶಾಂ ನರೋ ಯತ್ರ
ದೇವಯುಷೋ ಮದಂತಿ | ಉರುಕ್ರಮಸ್ಯ ಸ ಓ ಬಂಧುರಿತ್ವಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪದೇ ಪರಮೇ ಮಧ್ವ ಉತ್ಪಃ || ೫ || ತಾ ವಾಂ
ವಾಸ್ಯೋನ್ಮುಶ್ಚ ಸಿ ಗಮದ್ವೈ ಯತ್ರ ಗಾವೋ ಭೂರಿಶೃಂಗಾ ಅಯಾಸಃ | ಅತ್ರಾಹ ತದುರುಗಾಯಸ್ಯ ವೃಷ್ಟೇ ಪರಮಂ ಪದಮವ
ಭಾತಿ ಭೂರಿ || ೬ ||

50
ವ
ನಾ
ದೀ
ನಿ

ಪ. ದ. ಪಾಂತಮತಿ ಪದ್ವಿಚಕ್ರ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಲಿಚಢ್ಯೋ ದೀರ್ಘತಮಾ ಯುಃ | ಜಗತಿ ಭಂದಃ | ಆದ್ಯಾನಾಂ
ತಿರ್ಯಗಾಮಿಂದ್ರಾವಿಷ್ಣು ದೇವತಃ | ತತ್ಪ್ರಸೃಣಾಂ ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ ||

ಪುಂ
೫

ಓಂ ಪ್ರ ವಃ ಪಾಂತಮಂಧಸೋ ಧಿಯಾಯತೇ ಮಹೇ ಶೂರಾಯ ವಿಷ್ಣವೇ ಚಾರ್ಚತ | ಯಾ ಸಾಂನಿ
ಪರ್ವತಾನಾವದಾಭ್ಯಾ ಮಹಸ್ತಸ್ತತುರವತೇವ ಸಾಧುನಾ || ೧ || ತ್ರೇಷಮಿತ್ಯಾ ಸಮರಣಂ ಶಿಮೀವತೋರಿಂದ್ರಾವಿಷ್ಣು
ಗುತಪಾ ವೇಮುರುಷ್ಯತಿ | ಯಾ ಮರ್ತ್ಯಾಯ ಪ್ರತಿದೀಯಮಾನಮಿತ್ಯ ಶಾನೋರಸ್ತುರಸನಾಮುರುಷ್ಯಥಃ || ೨ || ತಾ ಈಂ
ವರ್ಧಂತಿ ಮಹ್ಯಸ್ಯ ಪೌಂಸ್ಯಂ ನಿ ಮಾತೋ ನಯತಿ ರೇತಸೇ ಭುಜೇ | ದಧಾತಿ ಪುತ್ರೋಽವರಂ ಪರಂ ಪಿತುರ್ನಾಮು
ತ್ಪತೀಯಮದಿ ರೋಚನೇ ದಿವಃ || ೩ || ತತ್ತದಿದಸ್ಯ ಪೌಂಸ್ಯಂ ಗೃಣೀಮಸೀನಸ್ಯ ತ್ರಾತುರವೃಕ್ತಸ್ಯ ಮೀಹುಪಃ | ಯಃ
ಪಾರ್ಥಿವಾನಿ ತ್ರಿಭಂದ್ರಿಗಾಮುಫುರು ಕ್ರಮಿಷ್ಯೋರುಗಾಯಾಯ ಜೀವಸೇ || ೪ || ಧೇ ಇದಸ್ಯ ಕ್ರಮೇಣ
ಸ್ವರ್ಗಲೋಭವಾಯ ಮರ್ತ್ಯೋ ಭುರಗಾತಿ | ತೃತೀಯಮಸ್ಯ ನರಾ ದಧರ್ಷತಿ ವಯುಶ್ಚನ ಪತಯಂತಃ ಪತತ್ರೀಃ ||
|| ೫ || ಚತುರ್ಭಿಃ ಸಾಕಂ ನವಂತಿ ಚ ನಾಮುಫುಕ್ತಂ ನ ವೃತ್ತಂ ವ್ಯತಿರೇವವಿಪತ್ | ಬೃಹತ್ಕಿರೀರೋ ವಿವಿಮಾನಸ
ಯುಕ್ತಪ್ತಯುಗವಾಕುಮಾರಃ ಪ್ರತ್ಯೇತ್ಯಾಹವಮ್ || ೬ ||

51
ವ
ನಾ
ದೀ
ನಿ

ಭವಾಮಿತ್ರ ಇತಿ ಪಂಚಚಕ್ರ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಲಿಚಢ್ಯೋ ದೀರ್ಘತಮಾ ಯುಃ | ಜಗತಿ ಭಂದಃ | ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ ||

ಓಂ ಭವಾ ಮಿತ್ರೋ ನ ಶಿವೋ ಧೃತಾಸ್ತುತಿರ್ವಿಭೂತದ್ವಯವಿವಯಾ ಉ ಸಪ್ತಧಾಃ | ಅಥಾ ತೇ ವಿಷ್ಣೋ
ವಿಮುಷಾ ಚಿದ್ರಥಃ ಸ್ತೋಮೋ ಯುಷ್ಪತ್ಯ ರಾಧ್ಯೋ ಹವಿಷ್ವತಾ || ೧ || ಯಃ ಪೂರ್ವಾಯ ಜೇಧಸೇ ಸದೇಯಸೇ

ಸ
ಸ್ಯಂ

ಸುಮಂಜಸಯೋ ವಿಷ್ಣವೇ ದದಾಶತಿ । ಯೋ ಜಾತಮಸ್ಯ ಮಹತೋ ಮಹಿ ಬ್ರವತ್ಸೇದು ಶ್ರವೋಭಿಯುಷ್ಯಂ
ಚದಭ್ಯಸತ್ ॥ ೨ ॥ ತಮು ಸ್ತೋತಾರಃ ಪೂರ್ವಂ ಯಥಾ ವಿದ ಮತಸ್ಯ ಗರ್ಭಂ ಜನುಷಾ ಪಿಪತ್ಸನ । ಆಸ್ಯ ಜಾನಂತೋ
ನಾಮ ಚದ್ವಿವಕ್ತನ ಮಹಶ್ವೇ ವಿಷ್ಣೋ ಸುಮತಿಂ ಭಜಾಮಹೇ ॥ ೩ ॥ ತಮಸ್ಯ ರಾಜಾ ವರೂಗ್ರಮಪ್ನಿನಾ ಕೃತಂ ಸಚಿಂತ
ಮಾರುತಸ್ಯ ವೇಧಸಃ । ದಾಧಾರ ದಕ್ಷಮುಕ್ತಮಮಹರ್ವಿದಂ ವ್ರಜಂ ಚ ವಿಷ್ಣುಃ ಸಖಿವಾ ಅಪೋರ್ಣುತೇ ॥ ೪ ॥ ಆ
ಯೋ ವಿವಾಯ ಸಚಿಥಾಯ ದೈವ್ಯ ಇಂದ್ರಾಯ ವಿಷ್ಣುಃ ಸುಕೃತೇ ಸುಕೃತರಃ । ವೇಧಾ ಅಚಿನ್ವತ್ಪಿಪಧಶ್ಚ ಆರ್ಯಮೃತಸ್ಯ
ಭಾಗೀ ಯಜಮಾನಮಾಭಿಜತ್ ॥ ೫ ॥

ಸಂ ವಾಂ ಕರ್ಮಣಾಮಿತಿ ಅಶ್ವಚಗ್ಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಬಾರ್ಹಸ್ಪತೋ ಭರದ್ವಾಜ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಪುಷ್ಪ ಭಂದಃ । ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣು
ದೇವತೆಃ ॥

ಓಂ ಸಂ ವಾಂ ಕರ್ಮಣಾ ಸಮಿಪಾ ಹಿನೋಮಿಂದ್ರಾವಿಷ್ಣು ಅಪಸ್ಮಾರಾಃ ಅಸ್ಯ । ಜುಷೇಥಾಂ ಯಜ್ಞಂ ದ್ರವಿಂ
ಚ ಧತ್ತಮಂಚೈನಃ ಪಥಿಭಿಃ ಪಾರಯಂತಾ ॥ ೧ ॥ ಯಾ ವಿಶ್ವಾಸಾಂ ಜನಿತಾರಾ ಮತೀನಾಮಿಂದ್ರಾವಿಷ್ಣು ಕಲಶಾ
ಸೋಮಧಾನಾಃ । ಪ್ರ ವಾಂ ಗಿರಃ ಶಸ್ತ್ರಮಾನಾ ಅವಂತು ಪ್ರ ಸ್ತೋಮಾನೋ ಗೀಯಮಾನೋ ಅಕ್ರೇಃ ॥ ೨ ॥
ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣು ಮದಶತಃ ಮದಾನಾಮಾ ಸೋಮಂ ಯಾತಂ ದ್ರವಿಕೋ ದಧಾನಾ । ಸಂ ವಾಮುಜಂತ್ಯಕ್ತುಭಿರ್ಮತೀನಾಂ

ಸ
ಸ್ಯಂ

ಸಂ ಸ್ತೋಮಾಸಃ ಶಸ್ತ್ರಮಾನಾಃ ಉಕ್ರೇಃ ॥ ೩ ॥ ಆ ವಾಮಸ್ತೋಸೋ ಅಭಿಮಾತಿಪಾಹ ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣು ಸಧಮಾದೋ
ವಹಂತು । ಜುಷೇಥಾಂ ವಿಶ್ವಾ ಹವನಾ ಮತೀನಾಮುಪ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಶೃಣಂತಂ ಗಿರೋ ಮೇ ॥ ೪ ॥ ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣು
ತತ್ಪ್ರಸಯೋಬ್ಯಂ ವಾಂ ಸೋಮಸ್ಯ ಮದ ಉರು ಚಕ್ರಮಾಥೇ । ಅಕ್ರೇಣುತಮಂತರಿಕ್ಷಂ ವರೋಯೋಪ್ರಥತಂ ಜೀವಸೋ ನೋ
ರಜಾಃ ॥ ೫ ॥ ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣು ಹವಿಷಾ ವಾವೃಧಾನಾಃಗ್ರಾದ್ವಾನಾ ನಮಾ ರಾತಹವ್ಯಾ । ಫೃತಾಸುತೀ ದ್ರವಿಂ
ಧತ್ತಮಸ್ಯ ಸಮುದ್ರಃ ಪ್ರಃ ಕಲಶಃ ಸೋಮಧಾನಃ ॥ ೬ ॥ ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣು ಪಿಪತಂ ಮಧೋಃ ಅಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ದಸ್ಮಾ
ವರರಃ ಪೃಣೀಥಾಮ್ । ಆ ವಾಮುಂಧಾಂಸಿ ಮದಿರಾಃಗ್ರಾಸ್ತುಪ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಶೃಣಂತಂ ಹವಂ ಮೇ ॥ ೭ ॥ ಉಭಾ
ವಿಗೃಧುನ ಪರಾ ಜಯೇಥೇ ನ ಪರಾ ಜಿಗ್ಮೇ ಕತರಶ್ಚನೈನೋಃ । ಇಂದ್ರಶ್ಚ ವಿಷ್ಣೋ ಯದಪಸ್ತೃಧೇಥಾಂ ತ್ರೇಥಾ ಸಹಸ್ರಂ
ವಿ ತದೈರಯೇಥಾಮ್ ॥ ೮ ॥

ಪರೋ ಮಾತ್ರಯೇತಿ ಮೃತ್ರಾವಯೇರ್ವಸಿಷ್ಠ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಪುಷ್ಪ ಭಂದಃ । ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣು ದೇವತೆಃ ॥

ಓಂ ಪರೋ ಮಾತ್ರಯಾ ತಸ್ಯಾ ವೃಧಾನ ನ ತೇ ಮಹಿತ್ವಮನ್ವಶ್ವಂತಿ । ಉಭೇ ತೇ ವಿದ್ವ ರಜಸೀ ಪೃಥಿವ್ಯಾ
ವಿಷ್ಣೋ ದೇವ ತ್ವಂ ಪರಮಸ್ಯ ವಿತ್ರಃ ॥ ೧ ॥ ನ ತೇ ವಿಷ್ಣೋ ಜಾಯಮಾನೋ ನ ಜಾತೋ ದೇವ ಮಹಿಮ್ನಃ
ಪರಮಂತಮಾಪ । ಉದ್ರಶ್ಚಾ ನಾಕಮೃಪ್ತಂ ಬ್ರಹಂತಂ ದಾಧರ್ಥ ಪ್ರಾಚಿಂ ಕಕುಭಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ॥ ೨ ॥ ಇರಾವತಃ

ಧೇನುಮತಿ ಓ ಭೂತಂ ಸೂಯವಸಿನಿ ಮನುಜೇ ದಶಸ್ಥಾ । ವೈಶ್ವಭೂ ರೋದೋ ವಿಷ್ಣವೇತಿ ದಾಧರ್ಥ
ಪೃಥಿವೀಮುಭಿತೋ ಮಯೂಖೈಃ ॥ ೨ ॥ ಉರುಂ ಯಚ್ಚಾಯ ಚಕ್ರಧುರು ಲೋಕಂ ಜನಯಂತಾ
ಸೂರ್ಯಮುಪಾಸಮಗ್ನಿಮ್ । ದಾಸಸ್ಯ ಚಿದ್ವಪುಶಸ್ಯ ಮಾಯಾ ಜಪ್ತಾಭುರ್ನರಾ ಪುತನಾಜೈಷು ॥ ೪ ॥ ಇಂದ್ರಾದಿಪು
ದ್ಗುಂಡತಾಃ ಶಂಭುರಸ್ಯ ನವ ಪುರೋ ನವತಿಂ ಚ ಶ್ರುತಿಪ್ರಮ್ । ಶತಂ ವರ್ಚನಃ ಸಹಸ್ರಂ ಚ ಸಾಕಂ ಹಥೋ ಅಪ್ರತ್ಯಸುರಸ್ಯ
ವೀರಾನ್ ॥ ೫ ॥ ಇಯಂ ಮನೀಷಾ ಬೃಹತಃ ಬೃಹಂತೋರುಕ್ಮಮಾ ತವಸೌ ವರ್ಧಯಂತಿ । ರರೇ ವಾಂ ಸ್ತೋಮಂ
ದಿದಧೇಷು ದಿಷ್ಟೋ ಪಿಸ್ತತಮಿಷೋ ವೃಜನೇಷ್ವಿಂದ್ರ ॥ ೬ ॥ ವಶಟ್ಟೀ ವಿಷ್ಣವಾಃ ಆ ಕೃಣೋಮಿ ತನ್ಮೈ ಜುಪಸ್ವ ಶಿಪಿವಿಪ್ಪ
ಹವ್ಯಮ್ । ವರ್ಧಂತು ತ್ವಾ ಸುಪ್ಪುತಯೋ ಗಿರೋ ಮೇ ಯೂಯಂ ಪಾತ ಸ್ತುತಿಃ ಸದಾ ನಃ ॥ ೭ ॥

ನೂ ಮರ್ತೀರ್ಗ ದಯತೇತಿ ಸಪ್ತಚಕ್ರ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಮೈತ್ರಾಪರೂರ್ಗವಸಿಪ್ತ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಪುಷ್ಪ ಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ವೇದವತಾ ॥

ಓಂ ನೂ ಮರ್ತೀರ್ಗ ದಯತೇ ಸನಿಷ್ಠನ್ ಯೋ ವಿಷ್ಣವ ಉರುಗಾಯಾಯ ದಾಶತ್ । ಪ್ರ ಯಃ ಸತ್ಪಾಚಾ ಮನಸಾ
ಯಚಿತ ಏತಾವಂತಂ ನರ್ಯಮಾವಿವಾಸಾತ್ ॥ ೧ ॥ ತ್ವಂ ವಿಷ್ಣೋ ಸುಮತಿಂ ವಿಶ್ವಜನ್ಯಾಮಪ್ರಯುತಾಮೇವಯಾವೋ
ಮತಿಂ ದೀಃ । ಪರ್ತೀರ್ಗ ಯಥಾ ನಃ ಸುವಿತಸ್ಯ ಭೂರೇರಶ್ವಾವತಃ ಪುರುಶ್ಚಂದ್ರಸ್ಯ ರಾಯಃ ॥ ೨ ॥ ತ್ರಿದೇವಃ
ಪೃಥಿವೀಮೇಷ ಏತಾಂ ವಿ ಚಕ್ರಮೇ ಶತರ್ಚಸಂ ಮುಕ್ತಾ । ಪ್ರ ವಿಷ್ಣುರಸ್ಯ ತವಸಸ್ತವೀಯಾನ್ ತ್ವೇಷಂ ಹ್ಯಸ್ಯ ಸ್ವವಿರಸ್ಯ

ನಾಮು ॥ ೩ ॥ ವಿ ಚಕ್ರಮೇ ಪೃಥಿವೀಮೇಷ ಏತಾಂ ಕ್ಷೇತ್ರಾಯ ವಿಷ್ಣುರ್ಮನುಜೇ ದಶಸ್ಥನ್ । ಧ್ರುವಾಸೋ ಅಸ್ಯ ಕೀರಯೋ
ಜನಾಸ ಉರುಕ್ತಿಂ ಸುಜನಿಮಾ ಚಕಾರ ॥ ೪ ॥ ಪ್ರ ತತ್ತೇ ಅದ್ಯ ಶಿಪಿವಿಪ್ಪ ನಾಮಾಯುಃ ಶಂಸಾಮಿ ವಯುನಾನಿ
ವಿದ್ವಾನ್ । ತಂ ತ್ವಾ ಗೃಣಾಮಿ ತವಸಮತವ್ಯಾನ್ ಕ್ಷಯಂತಮಸ್ಯ ರಜಃ ಪರಾಕೇ ॥ ೫ ॥ ಕಿಮಿತ್ತೇ ವಿಷ್ಣೋ ಪರಿಚಕ್ಷ್ಯಂ
ಭೂತ್ಯ ಯದ್ವದಕ್ಶೇ ಶಿಪಿವಿಷ್ಣೋ ಅಸ್ಮಿ । ಮಾ ವಪೋರ್ಗ ಅಸ್ತದಪ ಗೂಷ ವತದ್ವದನ್ವರೋಪಃ ಸಮಿಥೇ ಬಭೂಥ ॥ ೬ ॥
ವಶಟ್ಟೀ ವಿಷ್ಣವಾಃ ಆ ಕೃಣೋಮಿ ತನ್ಮೈ ಜುಪಸ್ವ ಶಿಪಿವಿಪ್ಪ ಹವ್ಯಮ್ । ವರ್ಧಂತು ತ್ವಾ ಸುಪ್ಪುತಯೋ ಗಿರೋ ಮೇ
ಯೂಯಂ ಪಾತ ಸ್ತುತಿಃ ಸದಾ ನಃ ॥ ೭ ॥ ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ॥

ಸಹಸ್ರಶಿರ್ಷಾ ನಾರಾಯಣಃ ಪುರುಷೋನುಪುಷ್ಪ್ । ಅಂತಾ ತ್ರಿಪುಷ್ಪ ಛಂದಃ ॥

ಓಂ ಸಹಸ್ರಶಿರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಸಹಸ್ರಪಾತ್ । ಸ ಭೂಮಿಂ ವಿಶ್ವತೋ ವೃತ್ಯಾತ್ಯತಿಪ್ಪದಶಾಂಗುಲಮ್ ॥
॥ ೧ ॥ ಪುರುಷ ವಿವೇದಂ ಸರ್ವಂ ಯದ್ವೃತಂ ಯುಚ್ಯ ಭವ್ಯಮ್ । ಉತಾಮೈತತ್ಸಸ್ಯೇಶಾನೋ ಯದನ್ವೇನಾ-
ತಿರೋಹತಿ ॥ ೨ ॥ ಏತಾವಾಸಸ್ಯ ಮುಲಮಾತೋ ಜ್ಞಾಯಾಂಶ್ಚ ಪುರುಷಃ । ಪಾರ್ಥೀಯಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾ ಭೂತಾನಿ
ತಿಪಾದ್ವಾಪ್ಯಂತಂ ದಿವಿ ॥ ೩ ॥ ತ್ರಿಪಾದೂರ್ಧ್ವ ಉದ್ವತ್ಪುರುಷಃ ಪಾರ್ಥೀಯಸ್ಯೇಹಾಭವತ್ಪುನಃ । ತತೋ ವಿಷ್ಣವಃ
ವೃತ್ಯಾಮೃತಾನಾಸರನೇ ಅಧಿ ॥ ೪ ॥ ತಸ್ಮಾದ್ವಿರಾಳಜಾಯತ ವಿರಾಜೋ ಅಧಿ ಪುರುಷಃ । ಸ ಚಾತೋ ಅತ್ಯಂಚತ

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದ್ಯಮಿಮಾಂಸಾ ಪುರಾ ॥ ೫ ॥ ಯತ್ಪುರುಷೇಣ ಹವಿಷಾ ದೇವಾ ಯಜ್ಞಮತಿಸ್ತತಃ । ವಸಂತೋ ಅಸ್ಯಾಸಿದಾಪ್ಯಂ
ಗೃಷ್ಠ ಇಧೃಃ ಶರದ್ರವಿ ॥ ೬ ॥ ತಂ ಯಜ್ಞಂ ಬರ್ಹಿಷ ಪೌಕ್ತನ್ ಪುರುಷಂ ಜಾತಮಗ್ರತಃ । ತೇನ ದೇವಾ ಅಯಜಂತ
ಸಾಧ್ಯಾ ಯಜಯಶ್ಚ ಯೇ ॥ ೭ ॥ ತಸ್ಮಾದ್ವಜ್ರಾತ್ಪರ್ವತುತಃ ಸಂಭೃತಂ ಪೃಷದಾಜ್ಯಮ್ । ಪರೋ ತಾಂಶ್ಚಕ್ರೇ
ವಾಯವ್ಯಾನಾರಣ್ಯಾನ್ ಗ್ರಾಮಾಶ್ಚ ಯೇ ॥ ೮ ॥ ತಸ್ಮಾದ್ವಜ್ರಾತ್ಪರ್ವತುತಃ ಯಜಃ ಸಾಮಾನಿ ಜಪ್ತೇರೇ । ಛಂದಾಂಽ ಜಪ್ತೇರೇ
ತಸ್ಮಾದ್ವಜ್ರಸ್ಯಾದಜಾಯತ ॥ ೯ ॥ ತಸ್ಮಾದಶ್ಚಾ ಅಜಾಯತ ಯೇ ಕೇ ಚೋಛಯಾದತಃ । ಗಾವೋ ಹ ಜಪ್ತೇರೇ
ತಸ್ಮಾತ್ಸಸ್ರಾಜ್ಜತಾ ಅಜಾದಯಃ ॥ ೧೦ ॥ ಯತ್ಪುರುಷಂ ವೈದಧುಃ ಕತಿಧಾ ವೈಕಲ್ಪಯನ್ । ಮುಖಂ ಕಿಮಸ್ಯ ಕೌ ಬಾಹೂ
ಕಾ ಊರೂ ಪಾದಾ ಉಚ್ಚೇತೇ ॥ ೧೧ ॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಸ್ಯ ಮುಖಮಾಸಿದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ರಾಜನ್ಯಃ ಕೃತಃ । ಊರೂ ತದಸ್ಯ
ಯದ್ವೈಶ್ಯಃ ಪದ್ಮಾಂ ಶೂದ್ರೋ ಅಜಾಯತ ॥ ೧೨ ॥ ಚಂದ್ರಮಾ ಮನಸೋ ಜಾತಶ್ಚಕ್ರೋಃ ಸೂರ್ಯೋ ಅಜಾಯತ ।
ಮುಖಾದಿಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ಪ್ರಾಣಾದ್ವಾಯುರಜಾಯತ ॥ ೧೩ ॥ ನಾಭ್ಯಾ ಆಸೀದಂತರಿಕ್ಷಂ ಶೀರ್ಷ್ಣೋ ದೈಃ ಸಮವರ್ತತಃ ।
ಪದ್ಮಾಂ ಭೂಮಿರ್ವಿಶಃ ಶೋತಾತ್ಪಥಾ ಲೋಕಾ ಅಕಲ್ಪಯನ್ ॥ ೧೪ ॥ ಸಪ್ತಸ್ಯಾಸನ್ನರಿಧಯಸ್ತ್ರಿಃ ಸಪ್ತ ಸಮಿಧಃ
ಕೃತಾಃ । ದೇವಾ ಯದ್ಯಜ್ಞಂ ತನ್ನಾನಾ ಅಬಿಧಸ್ತುರುಷಂ ಪಶುಮ್ ॥ ೧೫ ॥ ಯಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞ ಮಯಜಂತ ದೇವಾಸ್ತಾನಿ
ಧರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಥಮಾನ್ಯಾಸನ್ । ತೇ ಹ ನಾಕಂ ಮಹಿಮಾನಃ ಸಚಂತ ಯತ್ರ ಪೂರ್ವೇ ಸಾಧ್ಯಾ ಸಂತಿ ದೇವಾಃ ॥ ೧೬ ॥

ವಿಷ್ಣುರ್ಯೋನಿಮಿತಿ ತಿಸೃಣಾಂ ತೃಷ್ಣಾ ಯಜಃ । ಅನುಷ್ಠುಪ್ ಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ವೇದತಾ ॥

ಓಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಯೋನಿಂ ಕಲ್ಪಯತು ತೃಷ್ಣಾ ರೂಪಾಣಿ ಪಿಂಶತುಃ । ಆ ಸಿಂಚತು ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಧಾತಾ ಗರ್ಭಂ ದಧಾತು
ತೇ ॥ ಓಂ ಗರ್ಭಂ ಧೇಹಿ ಪಿನವಾಲಿ ಗರ್ಭಂ ಧೇಹಿ ಸರಸ್ವತಿ । ಗರ್ಭಂ ತೇ ಅಶ್ವಿನೌ ದೇವಾವಾ ಧತ್ತಾಂ ಪುಷ್ಕರಪಜಾ ॥
ಓಂ ಓರಗ್ನಯೇ ಅರಣಿಃ ಯಂ ನಿರ್ಮಾಂಥತೋ ಅಶ್ವಿನಾ । ತಂ ತೇ ಗರ್ಭಂ ಹವಾಮಹೇ ದಶಮೇ ಮಾಸಿ ಸೂತವೇ ॥

(ವಿಶ್ವಕ್ರಮಃ:-

"ಅತೋ ದೇವಾ..... ದಾವಂಭಿಃ ಸ್ತಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವವ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥"

ಓಂ ಆತುಃಪಶ್ಯದೇವತು ಒರಿಂ ದತ್ತಾ ಮಂಥಲಮಧೇ "ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಸ್ತಾಹಾ । ಇದಂ ತೇ ಅರ್ಘ್ಯಮ್"
ಇತಿ ಆತುಃಪಶ್ಯದೇವತು ಅರ್ಘ್ಯಂ ದತ್ತಾ ಉತ್ತರಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ತಾಂಬೂಲದಕ್ಷಿಣಾದಿಕಂ ದತ್ತಾ ಕರ್ಮ ಸಮಾಪ-
ಯಂತಃ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಕಲಬೇದಕಂ ದಂತಕ್ಕೋ ಶರಸಿ ಮಾರ್ಜಯಿಷ್ಯಾಅಶಿಷಃ ಕುಯುಃ ।

ಇತಿ ವಿಷ್ಣುಬಲಿಪ್ರಯೋಗಃ

೧) ಇತಿ ಪುಂಸವನ-ಅಪವರ್ಗೋಚನ-ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನಾಂ (ವಿಷ್ಣುಬಲಿಪ್ರ) ॥

ಪ್ರಜಾವರಾಖ್ಯಾಸೂಕ್ತ:

ಈ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮಸಂತಾನವಾಗಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಇದೆ.

೧. ಆ ತೇ ಗರ್ಭೋ ಯೋನಿಮೈತು..... ಪುತ್ರಸ್ತೇ ದಶಮಾಸ್ತು ॥

ಪತ್ನಿ ಪತ್ನಿಯೇ! ನಿನ್ನ ಗರ್ಭಾಶಯಕ್ಕೆ ಈ ಪುಂಗರ್ಭವು - ಬಲ್ಲಿನಿಂದ ಬಟ್ಟ ಬಾಣದಂತೆ- ಬಂದು ಸೇರಲಿ. ನಿನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಇದ್ದು ಗರ್ಭವು ವೀರಪುತ್ರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುಬರಲಿ.

೨. ಕರೋಮಿ ತೇ ಪ್ರಜಾಪತ್ನಮಾ..... ಅಶ್ವಿನೋಽಪಿತಾಚಿದ್ವೀತಃ ॥

ಪತ್ನಿಯೇ! ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರಸೇಚನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅದು ನಿನ್ನ ಗರ್ಭಾಶಯವನ್ನು ಸೇರಲಿ. ಅಂಗನ್ಯೂನತೆಗಳಾವುವೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಬೆಳೆಯಲಿ. ಪೂರ್ಣಸಮಯ ಅಲ್ಲಿರಲಿ. ಕುರುಡು ಕುಟ್ಟು ಆಗದಿರಲಿ. ಒತಾಚಿಗಳ ವಶವೂ ಆಗದಿರಲಿ. ಸುಖವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುಬರಲಿ.

೩. ಪುಮಾಸ್ತೇ ಪುತ್ರೋ ನಾರಿ..... ಋಷಭಾ ಜನಯಂತಿ ನೌ ॥

ಪತ್ನಿ ನಾರೀಮನೆಯೇ! ನಿನಗೆ ಮೊದಲು ಗಂಡುಮಗನೇ ಹುಟ್ಟಲಿ. ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಗರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳೇ ಆಗಲಿ. ಗರ್ಭಜನಕರಾದ ವಿಷ್ಣು ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು ಗೋ ಎತ್ತಿನಂತೆ ಮಂಗಲಮಯವಾದ ಬೀಜಗಳನ್ನೇ ಸಮ್ಯಕ್ ಉಂಟುಮಾಡಲಿ.

೪. ಯಾನಿ ಭದ್ರಾಣಿ ಬೀಜಾನ್ತು ಪಞ್ಚಾ..... ಸಾ ಪ್ರಸೋಧೋನುಕಾ ಭವ ॥

ದೇವತೆಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಂಗಲಮಯವಾದ ಯಾವ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವರೋ ಅವುಗಳಿಂದ ಪತ್ನಿಯೇ! ನೀನು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆ. ಕರುವನ್ನು ಪ್ರಸವಿಸಿದ ಹಸುವು ಕರುವಿನ ಜೊತೆಯೇ ಇದ್ದು ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತದೆ; ನೀರನ್ನೂ ಕುಡಿಯುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ನೀನೂ ಮಗನ ಜೊತೆಯೇ ತಿನ್ನುವವಳೂ ಉಣ್ಣುವವಳೂ ಆಗಿ.

೫. ಕಾಮಃ ಸಮೃದ್ಧತಾಂ..... ವಾಯೋ ಸಮರ್ಥಯ ॥

ವಾಯುದೇವನೇ! ಗಂಡುಮಗುವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆ ನನಗಿದೆ. ಆ ಬಯಕೆಯನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸು. ಋಷಿದ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವ "ಪ್ರಣೀತರ್ಮ"ವೆಂದು ಇದನ್ನು ಮಾಡಿರುವನು. ಅದು ಅಮೋಘವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸು.

ವಿವಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾಸೂಕ್ತ

"ಮಗುವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ ತಾಯಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ನೀಡಲಿ" ಎಂದು ಅಗ್ನಿ-ವರೂಣರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ:

೧. ಅಗ್ನಿರೈತು ಪ್ರಥಮೋ..... ಪೌತ್ರಮುಷಂ ನ ರೋದಾತ್ ॥

ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗಿನು. ಅವನ ಆಗಮನವಾಗಲಿ; ಬಂದು ಇವಳ ಮಗುವನ್ನು ಮೃತ್ಯುವಿನ ಪಾಶದಿಂದ ವಿಮೋಚನೆಗೊಳಿಸಲಿ ಹಾಗೆ, ರಾಜನಾದ ವರೂಣನು ಅಗ್ನಿಯು ಮಾಡುವ "ಪಾಶವಿಮೋಚನೆ" ಕೆಲಸವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಲಿ. ಇದರಿಂದ ಈ ಪ್ತಿಯು ಮಗುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಿ ಅಳದಂತೆ ಆಗಲಿ.

೨. ಇಮಾಮ್ನಿಹ್ನಾಯಂತಾಂ..... ಪೌತ್ರಮಾನಂದಮಭಿ ಪ್ರುದ್ಧತಾಮ್ನಿಯಮ್ ॥

ವಿವಾಹಸನ್ನಾರದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ವಿವಾಹಸ್ನಾಗ್ನಿಯು ಈಕೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ. ಇವಳ ಪ್ರಜೆಯು ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಪೋಷಿಸಲಿ ಮಕ್ಕಳು ವಿವಾಹಿಪ್ತರೆ ತಾಮ್ನಿಯ ಮಡಿಲು ಬರಿದಾಗದೆ ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಒಳಗೆ ಸುಖವಾಗಿ ಬದುಕಲಿ. ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಹಲವು ಕಾಲ ಬಾಳಲಿ.

೨. ಮಾ ತೇ ಗೃಹೇ..... ಪ್ರಜಾಂ ಸುಮನ್ಯಮೋನಾ ||

ಪೂ
೨

ಎಲ್ಲ ಪತ್ತಿಯೇ! ನಿನ್ನ ಮನೆಮನಗಳಲ್ಲಿ ದೂವಿದ ಕರ್ಗಾತ್ರಲೆಯೂ ಆರ್ತಾಲಾವವೂ ಎಂದೂ ಉಂಟಾಗದಿರಲಿ. ಆಳುವ
ಪ್ರಿಯರು ನಿನ್ನ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಬಾರದೆ ಬೇರೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಂತಾಗಲಿ. ನೀನು ತಲೆಕೊಡಲು ಬಿಟ್ಟ ಹಾಕಿ, ಎದೆ ಬಡಿದು,
ದೂವಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಬಾರದಿರಲಿ. ನೀನು ಜೀವದಿಂದಿರುವ ಪತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವಳು. ನಿನ್ನ ಪತಿಯಾದ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ನಿನ್ನ ಮುಖವಿರುವ ಪ್ರಸಂಗ ಅರಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇರು. ನೀನಿಗೆ ಪತಿಪುತ್ರರ ವಿಯೋಗ ಎಂದೆಂದೂ
ಆಗದಿರಲಿ. ನೀನು ಬೆಳಗು. ಮನೆಮನವನ್ನೂ ಬೆಳಗಿಸು.

೪. ಅಪ್ರದ್ವಾಂ ಪೌತ್ರಮ್ನುತುಂ..... ಪ್ರತಿಮುಂಟಾಮಿ ಪಾತಮ್ ||

ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಹಾಕಬಹುದು. ಅದರಂತೆ ಭಗವಂತನು -ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಚಿಂತೆ
ದೂವಿಗಳನ್ನೂ, ಪುತ್ರವಿಯೋಗ-ಮರಣ ಮೊದಲಾದ ದೂವಿವನ್ನೂ ದೂರಮಾಡಲಿ. ದೂವಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಪಾಪವನ್ನೇ ಕಳೆಯಲಿ.

೫. ದೇವಕೃತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಕಲ್ಪಮಾನಂ..... ಜೀವಂತು ಪುತ್ರಾಃ ||

ದೇವತೆಗಳು ಸಕಲಬಾಧಕಗಳನ್ನೂ ದೂರ ಮಾಡಿದ ಗರ್ಭವಿದು. ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗರ್ಭವಿದು. ಈ
ಗರ್ಭವನ್ನು ನಿನ್ನ ಗರ್ಭಾಶಯದಲ್ಲಿರುವ ಗರ್ಭಪಾತಕರು ಮಾಂಸಭಕ್ತರೂ ಆದ ಒಶಾಬೆಗಳು ಒಡಿಸಬಹುದು. ಭಗವಂತನು
ಅವುಗಳನ್ನು ಗರ್ಭದ ಹೊರಗೆಯೇ ನಾಶಮಾಡಲಿ. ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ದೀರ್ಘಾಯುಗಳಾಗಿ ಬದುಕಲಿ.

೬. ಯತ್ರೇ ಸುತೀಮೇ ಹೃದಯೇ..... ಪೌತ್ರಮಘ್ನಿಯಾಮ್ ||

ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶನಮಂತ್ರ: ಎಲ್ಲ ಮನೋಲಲಾದ ಪತ್ತಿಯೇ! ನಿನ್ನ ಹೃದಯದ ಹತ್ತಿರ ಉದರದಲ್ಲಿ ಪತಿಯಾದ ನನ್ನ ತೇಜಸ್ಸು
ಇದೆಲ್ಲಿದೆ. ಅದು "ವ್ಯಾಸವಂತನಾದ ನಾನೇ" ಎಂದು ತಿಳಿ. "ಮಗನು ಇಲ್ಲ" ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು.

೭. ಮಂತೋನ್ನಯನಮ್ -

೧. ಧಾತಾ ದದಾತು ದಾತುಚೇ..... ವಾಚಿನೀವತಃ ||

ಧಾತನು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ನೀಡುವವರಿಗೆ ಮುಂದೆ ಬದುಕಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ನಾಶವಿಲ್ಲದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಡಲಿ. ನಾವು
ಹೇಳಬಯ್ಯುತ್ತಿರುವ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೀಡುತ್ತೇವೆ. ದೇವನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಕರುಣಿಸಲಿ ಎಂದು
ವ್ಯರ್ಥಮಾತುತೇ.

೨. ಧಾತಾ ಪ್ರಜಾನ್ಯಾಮುತ..... ಭೃತವಪ್ಪಮೋತ ||

ಈ ಧಾತೃದೇವನೇ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವನು ಇವನೇ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂಪತ್ತನ್ನಿತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವವನು. ಇವನು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು
ಸದಾ ಕಣ್ತೆರವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಯುಕ್ತಿಕರಾದ ನಾವು ಭೃತಸಹಿತವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಧಾತೃದೇವನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವೆ.

೩. ರಾಣಾಮಹಂ..... ಶತದಾಯಮುಕ್ತೈಮ್ ||

ಪೂರ್ವಜರೂ ತಿಳಿದು "ರಾಣಾ" ದೇವಿಯು ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಯು. ನಾವು ಆಹ್ವಾನಿಸುವುದೂ "ರಾಣಾ" ದೇವತೆಯನ್ನು. ಈ
ದೇವತೆಯನ್ನು ಮಂಗಳಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಸೌಭಾಗ್ಯದಾಯಕಳಾದ ಅವಳು ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೊವಕ
ತೆಗಳಿಗೆ ಮಗಸ್ತು ನೋಡಬಯಕೆ ಸೂಚಿಸುವುದು. ತೊಂದರೆಗಳು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿವೆ. ಅವನ್ನು ರಾಣಾದೇವಿ ತಡೆಯಲಿ. ಈ
"ಮಂತೋನ್ನಯನಮ್"ವೆಂಬ ಸಂಸ್ಕಾರಕರ್ಮವನ್ನು ಸಂಗೀತಗಳಿಂದ, ಉದಾರಿಗಳೂ ದಾನಶೀಲರೂ ಆದ ವೀರ್ಯವಂತ ಮಕ್ಕಳನ್ನೇ
ದಯಾಪಾಲಿಸಲಿ.

೪. ಯಾಸ್ತೇ ರಾಣೀ..... ಸುಭಗೀ ರರಾಣಾ ||

ಎಲ್ಲ ರಾಣಾದೇವಿಯೇ! ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವು ಪರಮಮಂಗಳಮಯವಾದುದು. ನೀನು ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವಳು. ನಮಗೆ

60
ಪ
ನಾ
ದೀ
ನಿ

61
ಪ
ನಾ
ದೀ
ನಿ

ಅನೇಕವಿಧದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪಿಯನ್ನು ನೀಡುವವರು. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ನೀಡುವವರಿಗೆ ಸಂವತ್ಸನ್ನು ನೀಡುವವರು. ಓ ಪರಮಮಂಗಳಿಯೇ! ಇಂದು ನೀನು ನಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ದಯಮಾಡಿ ಬಾ.

೨. ನೇಜಮೇಷ ಪರಾ ಪತಃ..... ಪುಮಾನ್ ||

ಗರ್ಭವಾತ ಮಾಡುವ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ "ನೇಜಮೇಷ" ಎಂಬವನೂ ಒಬ್ಬನು. ಎಲೈ ನೇಜಮೇಷನೇ! ನೀನು ಗರ್ಭವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡುವವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಗರ್ಭವನ್ನು ತೊರೆದು ದೂರಹೋಗು. ಇಲ್ಲ ಗರ್ಭದ ಜೊತೆಗೇ ಬರುವವನಾದರೆ ಸುಪುತ್ರನನ್ನು ತಗಲುವೆನಿಂದು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಾ. ಒಳಗೆ ಪುತ್ರೋಚ್ಚಯಿಲ್ಲ ಈ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪುಂಗರ್ಭವನ್ನು ಕಾಪಾಡು.

೩. ಯಥೇಯಂ ಪೃಥಿವೀ..... ಸೂತವೇ ||

ಭೂಮಿದೇವಿಯು ಮಹಾಮಹಿಮಳು. ಈಕೆ ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿ ಇದ್ದು ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಸುರಿದ ಮಳೆಯೆಂಬ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಸ್ಯಗಳೆಂಬ ಗರ್ಭವನ್ನು ಧರಿಸುವವಳು. ಅವಳಂತೆಯೇ ಎಲೈ ವಿಷ್ಣುವೇ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯೇ! ಈ ಗರ್ಭವು ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡು ಪ್ರಸವಪರ್ಯಂತ ಧರಿಸು.

೪. ವಿಷ್ಣೋ ಶ್ರೇಷ್ಠೇನ ರೂಪೇಣಾಸ್ತಾಂ..... ಸೂತವೇ ||

ಎಲೈ ವಿಷ್ಣುವೇ! ನಿನ್ನ ರೂಪ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಅಂತಹ ರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಈ ಮಗುವನ್ನು ಈ ಹೆಂಗಸಿನ ಗರ್ಭವಾತೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹತ್ತನೇ ತಿಂಗಳು ಸುಖಪ್ರಸವವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು.

೫. ಪ್ರಜಾಪತೇ ನ ತ್ವರೇತಾನ್ಯನ್ನೋ..... ರಯೀಣಾಮ್ ||

ಓ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಅಧಿಪತಿಯೇ! ಎಲ್ಲಾ ಜಗತ್ತು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದುದು. ನೀನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇದನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಬಯಸುವ ಬಯಕೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವೆವು. ಇದರಿಂದ ನಾವು ಸುಖಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುವಂತಾಗಲಿ.

ಸಾಮಗಾಯನ ಮಂತ್ರ: ಸೋಮೋ ನೋ ರಾಜಾವತು ಮಾನುಜೀ..... ||

ರಾಜನಾದ ಸೋಮನು ಮನುಷ್ಯಪ್ರಜಾಸಂಪಾದನಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ.

ನಕ್ಷತ್ರ:	ಅಶ್ವಿನಿ, ರೋಹಿಣಿ, ಮೃಗಶಿರಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ಉತ್ತರಾ, ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ತಾ, ಸ್ವಾತಿ, ಅನುರಾಧಾ, ಮೂಲಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠಾ, ರತಫಲಾ, ಉತ್ತರಾಫಾಲ್ಗುಣಿ, ರೇವತಿ.
ತಿಥಿಗಳು:	ವಿದಿಗಿ, ತದಿಗಿ, ಪಂಚಮಿ, ಸಪ್ತಮಿ, ದಶಮಿ.
ವಾರಗಳು:	ಸೋಮ, ಬುಧ, ಶುಕ್ರ.
ಲಗ್ನಗಳು:	ಮೇಷ, ಧನುಸ್ಸು, ಮಿಥುನ ಹಾಗೂ ಲಗ್ನಾತ್ ನವಮಸ್ಥಾನ ಶುದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದು ವಾಪಗ್ರಹಗಳು ಕೇಂದ್ರ-ತ್ರಿಕೋಣಗಳಲ್ಲಿರ ಕೂಡದು

ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ನೈಸಂಹಾಯ ಯಸ್ಯ ಜನ್ಮಮಹೋತ್ಸವಃ |

ಸದ್ಯ ಸ್ವರ್ಗೇ ವರ್ಧಾವರ್ಗಕಾರಾಬಂಧವಿಮೋಚನಃ ||

ದೂರೀಭವಂತಿ ದುರಿತಾನ್ಯಶಯಂತಿ ಪಾಪಾಃ |

ಪ್ರಾದುರ್ಭವಂತಿ ವಿಭವಾಃ ಪರಮಾಸ್ತುಪದ್ಯಾಃ |

ಸಂಪದ್ಯತೇ ಚ ಸುಖಸಂಪದವೈತಿ ಮೋಹಃ |

ಶ್ರೀಮನ್ಮುನಿಹ ತವ ನಾಮಜಪಕ್ರಿಯಾಯಾಃ ||

[ಶ್ಲೋಕ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯಕರ್ತನಾತ್ಮಾರ್ಯ ಜಾತಕರ್ಮಕ್ರಿಯಾ ನ ಚೀತ್ |

ಅಶೌಚೇ ನಿರ್ಗತೇ ಕುರ್ಯಾತ್ ಜಾತಕಂ ನಾಮಕಂ ತಥಾ ||

ಅನ್ಯಸ್ಮಿನ್ ದಿವಸೇ ಚೀತ್ಸಾತ್ ಶುಭಕಾಲಂ ವಿಚಾರಯೇತ್ |

ಅಮಾಸಂಕ್ರಾಂತಿವಿಷ್ಣ್ವಾದೌ ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲೇಷು ನಾಚರೇತ್ |

ಗರ್ಭಾಂಘ್ರಪಾನಪೋಷಣೀ ಜಾತಾಪ್ರವೃತ್ತಿಃ ನಶ್ಯತಿ ||

ಅಯುರ್ವರ್ಚೋಭಿವೃದ್ಧಿಶ್ಚ ಸ್ಥಿವ್ಯವಹುತೇಶ್ವರಾಃ |

ನಾಮಕರ್ಮಫಲಂ ಶ್ವೇತತ್ ಸಮುದ್ರಪ್ಪಂ ಮನೀಷಿಧಿಃ ||

೮. ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ ತಕ್ಷಣ ಹೊಕ್ಕುಳಿ ಬಳಿ ಕೆತ್ತರಿಸುವ ಮುನ್ನ ಜಾತಕರ್ಮ ನಡೆಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೆ ಜಾತಾಶೌಚ ಮುಗಿದಕೂಡಲೇ ಜಾತಕರ್ಮ-ನಾಮಕರಣಸಂಸ್ಕಾರವಾಚಿಕ. ಅನಂತರದ ದಿನಗಳಾದರೆ ಶುಭಮುಹೂರ್ತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಬೇಕು. ಮಗುವಿನ ಮೊದಲ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಮತ್ತೆ ಗರ್ಭದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ದೋಷನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿ, ಆಯುಷ್ಯ, ತೇಜಸ್ಸು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ನಾಮಕರಣಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ - ವ್ಯವಹಾರಸಿದ್ಧಿಯೂ ಲೌಕಿಕಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯೂ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಮಗುವಿನ ವ್ಯಕ್ತಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ, ಸತ್ಯ, ತಿಥಿಗಳು ದೋಷಯುಕ್ತವೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಸೂಕ್ತ ಶಾಂತಿ ನಡೆಸಿ ಅನಂತರ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ವಿಜಿತ ಜಾತಕರ್ಮ-ನಾಮಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೋಮನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಬೋಧಾಯನಾದಿ ಸೂತ್ರಕಾರರು ಉಪ್ದೇಶಿಸಿದರೂ ಕೃತಾಕೃತವೆಂದೂ ಕೆಲವರ ಮತವಿದೆ.]

ಕಾರಿಕಾ:

ಜಾತಂ ಕುಮಾರಂ ಮಧುಸರ್ಪಿಣ್ಯಾಶ್ರಯಂ ಮೇಧಾಜಪಂ ಚಾಶ್ವಾ ಭವಂತಿ ಮರ್ಶನಮ್ |

ಅಲಭ್ಯ ಸೂತ್ರಂ ಮೂರ್ಧಾಭಿಕ್ಷಾಗ್ರಾಂ ಇಮಾಂ ಕುಮಾರೇತಿ ಚ ಸ್ತನ್ಯಪಾನಮ್ ||

ಪ್ರಂಸಾಂ ಯುಗಾಕ್ಷರಂ ದ್ವೈವಂ ನಿರಾಜನಮಥಾಶಿಷಃ ||

ಅರ್ಶಿಚಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ಪಂಚಗವ್ಯಪ್ರಾಶನಂ ಉಪವಿತಧಾರಣಪೂರ್ವಕಂ ಸ್ತುತಿವಾಚನಾಭ್ಯುದಯಿಕೇ ಕೃತ್ವಾ ಕಲಶಗೃಹಣಂ ಚ ವಿಧಾಯ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣತಃ ಪಾತುರುತ್ತೇತಿ ಶಿವಂ ಅವಸ್ಥಾಪ್ಯ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಹೀರ್ತ್ಯ-

.....ಶುಭತಿಥೌ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಜಾತಶಿಶೋಃ ಗರ್ಭಾಂಘ್ರಪಾನಪಾನನಿಶಿತಸಕಲದೋಷನಿವರ್ಣಕಾಂಘ್ರ-ಮೇಧಾಭಿವೃದ್ಧಿರ್ಥಂ, ಬೀಜಗರ್ಭಸಮುದ್ರಪ್ರವೃತ್ತಿನೋನಿಬರ್ಹಣಾರ್ಥಂ ಜಾತಕರ್ಮನಾಮಕರಣಸಂಸ್ಕಾರಾವ್ಯಾಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಸ್ಯ || ತತಃ ಮಧುಸರ್ಪಿಣಿಃ ವಿಷಮಮನುತಃ, ಲಿಂಗಾತಲಃ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ತತ್ರ ಸುವರ್ಣಂ ಲವಮಾತ್ರಂ ಅವಧ್ಯಪ್ತ್ಯ ಸುವರ್ಣೇನೈವ ಲಿಪಂ ಪ್ರಾಶಯೇತ್ |

ತಥಾ:- ಮಧು-ಗಮನೀತಂ ಮಿಶ್ರೀಕೃತ್ಯ ವಲಿಂ ಚ ಸಾಕಂ ಅವಧ್ಯಪ್ತ್ಯ ಪ್ರಾಶಯಂತಿ |

ಪ್ರತಃ ದದಾಮೀತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಓದ್ಯಾಗರ್ಭಃ ಸವಿತಾ ತ್ರಿಪುಷ್ಪ | ಶಿಶೋಃ ಮಧುಸರ್ಪಿಣ್ಯಾಶ್ರಯೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಪ್ರಣೇ ದದಾಮಿ ಮಧುನೀ ಪೃತ್ವ್ಯ ವೇದಂ ಸವಿತ್ರಾ ಪ್ರಸೂತಂ ಮುಘೋನಾಮ್ । ಆಯುಷಾನ್ ಗುಪ್ತೋ
ದೇವತಾಭಿಃ ಶತಂ ಜೀವ ಶರದೋ ಲೋಕೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ॥

66

ಕ
ಮ್

ಇತಿ ವ್ಯಾಙ್ ತದ್ವಿರಗ್ನಂ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ ಶಿಶೋ ದಕ್ಷಿಣ-ವಾಮಕರ್ಣಯೋಃ ಕ್ರಮೇಣ ಸಮಂತ್ರಕಂ ಸ್ಪರ್ಶಯೇತ್ ।

ಮೇಧಾಂತಾತ್ಮಸ್ಯ ವಾಮದೇವಃ ಮೇಧಾನುಪ್ಪುಷ್ಠಃ । ಜಘೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮೇಧಾಂತೇ ದೇವಃ ಸವಿತಾ ಮೇಧಾಂ ದೇವೀ ಸರಸ್ವತೀ । ಮೇಧಾಂತೇ ಅಶ್ವಿನೌ ದೇವಾವಾಧತ್ತಾಂ
ಪುಪ್ಲವೃಶಾ ॥

ಓರಗ್ನಂ ಮಂತ್ರಾವೃತ್ತಾ ಕರ್ಣಯೋಃ ಸ್ಪರ್ಶಯಿತ್ವಾ ತತಃ ಮಂತ್ರತ್ರಯಮುಕ್ತ್ವಾ ಶಿಶೋ ಅಂಶಾಭಿಮರ್ಶನಂ ಸಕೃತ್ ಕಾರ್ಯಮ್ ।
ಮಂತ್ರಾಸ್ತು-

ಅಶ್ವಾಭವೇತ್ಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ವಾಮದೇವ ಇಂದ್ರೋನುಪ್ಪುಷ್ಠಃ । ಶಿಶೋಃ ಅಂಶಾಭಿಮರ್ಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಅಶ್ವಾ ಭವ ಪರಶುರ್ಭವ ಹಿರಗ್ಯಮುತ್ಪತಂ ಭವ । ವೇದೋ ವೈ ಪುತ್ರನಾಮಾಸಿ ಸ ಜೀವ ಶರದಃ ಶತಮ್ ॥

॥ ೦ ॥

ಇಂದ್ರ ಶ್ವೇಷ್ಠಾಸಿ ಗೃತ್ವಮದ ಇಂದ್ರಸ್ಮಿಪ್ಪುಷ್ಠಃ । ಶಿಶೋಃ ಅಂಶಾಭಿಮರ್ಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಇಂದ್ರ ಶ್ವೇಷ್ಠಾಸಿ ದ್ರವಿಣಾಸಿ ಧೇಹಿ ಚಿತ್ತಿಂ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಸುಭಗತ್ವಮಸ್ಮೈ । ಪೋಷಂ ರಯೀಣಾಮರಿಚ್ಛಿಂ ತನೂನಾಂ
ಸ್ತಾದ್ವಾನ್ ದಾಚಃ ಸುದಿನತ್ವಮಹ್ಮಾವ್ ॥ ೨ ॥

67

ಕ
ಮ್

ಅಸ್ಮೈ ಪಯಂಧಿ ಇತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಇಂದ್ರಸ್ಮಿಪ್ಪುಷ್ಠಃ । ಶಿಶೋಃ ಅಂಶಾಭಿಮರ್ಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಅಸ್ಮೈ ಪ್ರ ಯಂಧಿ ಮಘವನ್ಮುಜೇಚ್ಛಿನ್ದ್ರ ರಾಯೋ ವಿಶ್ವವಾರಸ್ಯ ಭೂರೇಃ । ಅಸ್ಮೈ ಶತಂ ಶರದೋ ಜೀವಸೇ
ಧಾ ಅಸ್ಮೈ ವೀರಾನ್ ಶಶ್ವತ ಇಂದ್ರ ಲಿಪಿಸ್ವ ॥

ಇತಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತ್ಯ ಶಿಶೋಃ ಕಪಿ ಅರ್ಕಸೂತ್ರಂ ಪ್ಲವಸೂತ್ರಂ ವಾ ತ್ರೈಲೋಕಮಂತ್ರೇಣ ಅಬದ್ಧ್ಯ, ಶಿಶೋ ಮೂರ್ಧಾನಂ ತ್ರಿ-
ಲವಘೇತ್ ।

ಅಂಗಾದಂಗಾತ್ಸಂಭವಸಿ ಹೃದಯಾದಧಿ ಜಾಯಸೇ । ಅಶ್ವಾ ವೈ ಪುತ್ರನಾಮಾಸಿ ಸ ಜೀವ ಶರದಃ ಶತಮ್ ॥

ಅಥ ವಾಕ್ಯಾ ಶಿಶುಂ ಸ್ಪೃಶಂ ಪಾಯುಷೇತ್ ॥

ಇಮಾಂ ಕುಮಾರೀಣಾ ಜರಾಂ ಧಯತು ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ಪ್ರಜೀವಸೇ । ಅಸ್ಮೈ ಸ್ತನೌ ಪ್ರಯುಜಾನಾಮಾ-
ಯುರ್ವಚೋರ್ಯಶೋ ಬಲಮ್ ॥

॥ ಇತಿ ಪಾತಕಮರ್ಪಯೋಗಃ ॥

೬೫
೩

ಅಥ ತೈಜಸ್ಯವಸ್ತುತಪಾತಿಃ ಒಲೇ ವಾ ಸಿತತಂದುಲಾನ್ ಪ್ರಸಾರ್ಯ ತತ್ರ ಸುವರ್ಣಶಲಾಕಯಾ ಹರಿದ್ರಾವಿಂದೇನ ವಾ ಪ್ರಥಮಮಣ್ಣಿ ಕುಲದೇವತಾನಾಮು, ದ್ವಿತೀಯಾಯಾಂ ಮಾಸದೇವತಾ, ತೃತೀಯಾಯಾಂ ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾ, ಚತುರ್ಥ್ಯಾಂ ವ್ಯವಹಾರನಾಮಾನಿ ಚ ವಿರಿಖ್ಯ ಪರಿಧ್ಯಾಪಂಜಂ ತತ್ರ ನಿಧಾಯ, ತತ್ರದೇವತಾ ಆವಾಹ್ಯ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯಾಂ ಪಠೇತ್ ||

ಓಂ ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾದರುಣಾ ತದಗ್ನೇ ಶಂ ಯೋರಶ್ವಘ್ನಮಿದಮಸ್ತು ಶ್ವವಮ್ | ಅಶೀಮಹಿ ಗಾಧಮುತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಸಮೋ ದಿವೇ ಬೃಹತೇ ಸಾದನಾಯ ||

ಗೃಹಾವೈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸೂಕ್ತಂ ತತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತತಮಯಾ ವಾಚಾ ಶಂಸ್ತವಂ ತಸ್ಮಾದ್ಭದ್ರಪಿ ದೂರ ಇವ ಪಶೂನ್ ಲಭತೇ ಗೃಹಾನವೈ ನಾನಾ ಜಗಮಿಷತಿ ಗೃಹಾಹಿ ಪಶೂನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ | ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಸ್ತು ||

ಇತಿ ಪರಿತ್ಯಾ, ಸಂಪೂಜ್ಯ ವಾರ್ಧಯೇತ್ | ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ತಾಂಒಲದಕ್ಷಿಣಾದಿಕಂ ದತ್ತಾ - ನಾಮಕರಣಾಲಗ್ನಿಸುಮುಹೂರ್ತೋಗ್ನಸ್ತು ಇತಿ ವೃತವಚನಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಶಿಶೋ ದಕ್ಷಿಣೇಗಳೇ ಲಿಖಿತನಾಮಾನಿ, ಒತಾ ಮಾತಾ ಚ ತ್ರಿವಾರಂ ಬ್ರೂಯಾತ್ | ಕುಮಾರಶ್ಲೋಕ್ ತತ್ರದೇವತಾ- ಭಕ್ತಿಃ, ಕುಮಾರೀ ಚತುರ್ಥ್ಯಾಂ ಇವಂ ಜ್ಞೇಯಮ್ || ಜಾತಕರ್ಮಪ್ರಯೋಗೇ ಕುಮಾರ್ಯಾಶ್ಲೋಕ್ ಸರ್ವಂ ಅಮಂತ್ರಿತಃ ಕಾರ್ಯಮಿತಿ ಋತುವಚನಮ್ || ತತಃ ನಿರಾಪನಂ ಕೃತ್ಯಾ ದೇವತೋದ್ವಾಸನವೂರ್ವಂ ವಿಪ್ರೇಭ್ಯಃ ಆಶಿಷಃ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ||

ಆಶೀರ್ವಾದಮಂತ್ರಾಃ - ತಮರ್ವಂತಮಿತಿ ಪಂಚಾನಾಂ ವಾಮದೇವೋಗ್ನಿರ್ಗಾಯತ್ರೀ | ಆಶೀರ್ವಾದೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ತವರ್ವಂತಂ ನ ಸಾನಸಿಮರಪಂ ನ ದಿವಃ ಶಿಶುಮ್ | ಮರ್ಮೃಜ್ಯಂತೇ ದಿವೇದಿವೇ || ಬೋಧದೃನ್ಮಾ ಹರಿಭ್ಯಾಂ ಕುಮಾರಃ ಸಾಹದೇವ್ಯಃ | ಅಶ್ವಾ ನ ಹೂತ ಉದರಮ್ || ಉತ ತ್ವಾ ಯಜತಾ ಹರೀ ಕುಮಾರಾತ್ಪಾಹದೇವ್ಯಾತ್ |

ಪ್ರಯತಾ ಸದ್ಯ ಆ ದೇವೇ || ವಿಪ್ರ ವಾಂ ದೇವಾವಶ್ತಿನಾ ಕುಮಾರಃ ಸಾಹದೇವ್ಯಃ | ದೀರ್ಘಾಯುರಸ್ತು ಸೋಮಕಃ | ತಂ ಯುವಂ ದೇವಾವಶ್ತಿನಾ ಕುಮಾರಂ ಸಾಹದೇವ್ಯಮ್ | ದೀರ್ಘಾಯುಷಂ ಕೃಣೋತನ ||

೬೬
೩

ಮಾಸನಾಮಕ್ರಮಃ

ಪುಂಸಃ	ಸ್ತ್ರೀಯಾಃ
ಚಿತ್ತಃ	= ಕೃಷ್ಣಃ ಭೂಮಿ
ವೈದಾಪಃ	= ಅನಂತಃ ಕಲ್ಯಾಣಿ
ವೈಷ್ಣಃ	= ಅಚ್ಯುತಃ ಸತ್ಯಭಾಮಾ
ಆಹಾಚಃ	= ಚಕ್ರಿಃ ಪೂರ್ವತೀ
ಪ್ರಾವಣಃ	= ವೈಕುಂಠಃ ರೂಪಿಣಿ
ಭಾವಪ್ರವಣಃ	= ಜಗಾದ್ರಗಃ ಇಂದುಮತಿಃ
ಆಶ್ವಯುಜಃ	= ಉಪೇಂದ್ರಃ ಚಂದ್ರಾವತಿಃ
ಕಾರ್ತಿಕಃ	= ಯಜ್ಞಪ್ರದಃ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿ
ಮಾರ್ಗಶಿರ್ಷಿಣಃ	= ವಾಸುದೇವಃ ವಾಗ್ಗೇಷಿ
ಪುಷ್ಯಃ	= ಹರಿಃ ಪದ್ಮಾವತಿಃ
ಮಾಘಃ	= ಗೋವಿಂದಃ ಶ್ರೀದೇವಿ
ಫಾಲ್ಗುಣಃ	= ಪುಂತ್ರಿತಾಕ್ಷಃ ಸಾವಿತ್ರಿ

|| ಇತಿ ಜಾತಕರ್ಮನಾಮಕರಣಪ್ರಯೋಗಃ ||

೬೭
೩
ಮ್

ಪ್ರಣೀ ದದಾಮಿ ಮಧುನೋ..... ಲೋಕೇ ಅಸ್ಥಿನ್ ||

ಎಲೈ ಮಗುವೇ! ಸಮತ್ವದೇವನಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಹವಿಸ್ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸಿದ ತುಪ್ಪದ ಬಿಂದುವನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಕಾಪಾಡಲ್ಪಡುವವನು ನೀನು. ಆಯುಷ್ಯಂತನಾಗಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೂರು ವರ್ಷ ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳ ಬದುಕು.

ಮೇಧಾಂತೇ ದೇವಃ ಸುತಾ..... ಪುಷ್ಕರಶೃಂಗಾ ||

ಎಲೈ ಕುಮಾರನೇ! ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಸಮ್ರಾಟ, ಸರಸ್ವತಿ, ಹಾಗೂ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಅಸ್ಥಿನೀದೇವತೆಗಳು ನಿನಗೆ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಕಾಪಾಡಲಿ.

ಅಶ್ವಾ ಭವ ಪರಶುರ್ಭವ..... ಶರದಃ ಶತಮ್ ||

ಎಲೈ ಕುಮಾರನೇ! ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ದೃಢನೂ ಕೊಡಲಿಯಂತೆ ಎದುರಿಸಿದವನೂ ಆಗು. ನೀನು ಒಂದು ಬಂಗಾರದ ತುಂಡು. ಪುತ್ರನೆಂಬ ಸಂಪತ್ತು. ನೂರು ವರ್ಷ ಬಾಳು.

ಇಂದ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠಾನಿ ದ್ರವಿಣಾನಿ..... ಸುದಿನಶ್ವಮಹ್ನಾಮ್ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ! ನೀನು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ದೈವಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೋಷಿಸು. ವಹಿಗಾಮುಷ್ಠಿಕ ಸುಖಸಾಧನವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾದ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ನೀಡು. ಹಾಗೆಯೇ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸು. ಭೌತಿಕಸಂಪತ್ತನ್ನು ನೀಡಿ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಕೊಡು. ಶರೀರಕ್ಕೆ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನೂ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನೂ ನೀಡಿ ದಿನವೂ ಸುದಿನವೆನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡು.

ಅಶ್ವೇ ಪ್ರ ಯೋಧಿ..... ಶಶ್ವತ ಇಂದ್ರ ಶಿಷ್ಠಿನ್ ||

ವಶ್ಯವ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದ ಇಂದ್ರನೇ! ನೀನು ಸೋಮಪಾನ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು. ಎಲ್ಲರೂ ಬಯಸುವ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನಮಗೆ ನೀಡು. ನೂರು ವರ್ಷ ಬದುಕುವ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನೂ ಕೊಡು. ವೀರರಾದ ಬಂಗಾರದಂತಹ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸು.

ಅಂಗಾದಂಗಾತ್ಮಂಭವಃ..... ಶರದಃ ಶತಮ್ ||

ಎಲೈ ಮಗನೇ! ನೀನು ನಮ್ಮ ಅಂಗಾಂಗಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದವನು. ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಿಂದಲೇ ಬಂದವನು. ನನ್ನ ಆತ್ಮವೇ ಪುತ್ರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಇರುವೆ. ನೂರು ವರ್ಷ ಬದುಕು.

ಇಮಾಂ ಕುಮಾರೋ..... ಆಯುರ್ವರ್ಷೋ ಯತೋ ಬಲಮ್ ||

ಈ ಮಗುವು ಮುಪ್ಪನ್ನು ಸೇರಿಸಲಿ. ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯಂತನಾಗಿ ಬಾಳಲಿ. ಈತನು ಎದೆಯ ಹಾಲನ್ನು ಉಂಡು ಆಯುಷ್ಯ, ವರ್ಷವು, ಯಶಸ್ಸು, ಬಲಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಬೆಳೆಯಲಿ.

ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ದಿನಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ-

ನಕ್ಷತ್ರ:	ಅಶ್ವಿನಿ, ರೋಹಿಣಿ, ಮೃಗಶಿರಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ಮಘಾ, ಉತ್ತರಾ, ಹಸ್ತ, ಸ್ವಾತಿ, ಅನುರಾಧಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠಾ, ರತಫಲಾ, ಉತ್ತರಾಫಾಲ್ಗುಣಿ, ರೇವತಿ.
ತಿಥಿಗಳು:	ಮಿಥುನಿ, ತದಿನಿ, ಪಂಚಮಿ, ಸಪ್ತಮಿ, ತ್ರಯೋದಶಿ.
ಲಗ್ನ:	ಪುಷ್ಯಭ, ಸಿಂಹ, ಮೃಗಶಿ, ಕುಂಭ. ಲಗ್ನಾತ್ ಅಷ್ಟಮ ಸ್ಥಾನ ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು.

ಅಥ ಉಪನಿಷತ್ಪ್ರಮಾಪ್ರಯೋಗಃ

72

ನಿಜಭಕ್ತಪರಿತ್ಯಾಜಃ ನಿರ್ಮಾಯ ವಪುರದ್ಭುತಮ್ |
ನಿಶ್ಶಾಂತಾಯ ಮಗತೃಂಭಾನ್ವಿಭಿಧ್ಯ ಮಹಸಃ ನಮಃ ||

[ಶ್ಲೋಕಃ ತೃತೀಯಃ ವಾ ಚತುರ್ಥಃ ವಾ ಮಾಸಿ ನಿಷ್ಕಮಾಂ ಶಿಶೋಃ |

ಅತ್ರ ನಿಷ್ಕಮಾಂ ನಾಮ ಗೃಹಾತ್ ಪ್ರಥಮನಿರ್ಗಮಃ |

ಕೃತಃ ಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧಿಶ್ಚಾಧಾಯಾರ್ಥಾರ್ಥನಮೇವ ಚ ||

ಅ: ಮೂರು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕನೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ (ಗಾಲ್ಪ ಪ್ರಶಸ್ತ) ಶುಭತಾರಾನುಕೂಲದಂದು ಉಪನಿಷತ್ವ ಮ ನಡೆಸಬೇಕು. ಮಗುವು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಮನೆಮುಂದ ಹೊರಗಿಳಿದು ಸೂರ್ಯ, ಅಗ್ನಿ, ಗೋವು, ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ದರ್ಶನ ನಡೆಸಿದಲ್ಲಿ ಮಗುವಿಗೆ ಮೂಲಕ-ಶಾಲಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಆಯುಷ್ಯವೂ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು. ರಾತ್ರಿ ಚಂದ್ರದರ್ಶನ, ಒಪ್ಪದೀದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.]

ಕಾರಿಕಾ:

ತತಃ ತೃತೀಯಃ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಮಾಸಿ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ದರ್ಶನಮ್ | ಚತುರ್ಥಃ ಮಾಸಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಚಂದ್ರಸ್ಯ ಶುಭದರ್ಶನಮ್ ||

ಸ್ನಾತಂ ಶಿಶುಮಲಂಕೃತ್ಯ ನಾಂದೀಪ್ಯಣ್ಣಾಪಮಾಚನಮ್ | ಆದಾಯ ಗೃಹಾತ್ ನಿಷ್ಕಮ್ಯ ಗತೈಯುಃ ದೇವತಾಲಯಮ್ |

ಪ್ರಾಂಗಳೇ ಸ್ತೃತಿಕಂ ಸ್ನಾತ್ಯ ಸವಿತಾರಮಥಾಚರಯೇತ್ ||

ಶುಭಃ ದಿಃ ಸ್ತೃತವಾಚಗಾಭುದಯತಃ ಕೃತ್ವಾ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತನ-

.....ಶುಭತಿಥೌ ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಾಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಮ ಶಿಶೋಃ
ಬೀಜಗರ್ಭಸಮುದ್ರವೈವ್ಯನೋನಿಬರ್ಹಗಾದ್ರಾ ಮಾಂಗಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಉಪನಿಷತ್ಪ್ರಮಾಣಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ||

ಶಿಶುಃ ಪಶ್ಯತೋನಾದ್ಯರಲಂಕೃತ್ಯ ಸ್ತೃತಿಸೂತ್ರಂ ಪಠಿತ್ವಾ ಪ್ರಾಂಗಳೇ ಸ್ತೃತಿಕಂ ನಿಧಾಯ ಸವಿತಾರಂ ಆವಾಹ್ಯ ಜೋಡಶೋಪಚಾರೈಃ
ಸಂಪೂಜ್ಯ ಶಿಶುಂ ಆದಾಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣತ್ರಯಂ ಕುರ್ಯಾತ್ | ಪ್ರಥಮೇ-

ಓಂ ಉದು ತ್ಯಂ ಜಾತವೇದಸಂ ದೇವಂ ವಹಂತಿ ಕೇತವಃ | ದ್ವಶೇ ವಿಶ್ವಾಯ ಸೂರ್ಯಮ್ || ತೇಜೋಸಿ
ತೇಜೋಶ್ಚೈ ಧೇಹಿ | ವಚೋಸಿ ವಚೋಶ್ಚೈ ಧೇಹಿ | ಪ್ರಿಯೋಸಿ ಪ್ರಿಯಮೇವೈನಂ ಭೂತಾನಾಂ ಕುರು | ಶರ್ಮಾಸಿ
ಶರ್ಮಾಶ್ಚೈ ಯತ್ನ ||

ದ್ವಿತೀಯಃ-

ಓಂ ತಚ್ಚಕ್ಷುರ್ದೇಗಪಟಿತಂ ಶುಕ್ರಮುಚ್ಚರತ್ | ಪಶ್ಯೇಮ ಶರದಃ ಶತಂ ಜೀವೇಮ ಶರದಃ ಶತಮ್ ||
ತೇಜೋಸಿ..... ಯತ್ನ ||

ತೃತೀಯಃ-

ಓಂ ಚಿತ್ತಂ ದೇವಾನಾಮುದಗಾದನೀಕಂ ಚಕ್ಷುರ್ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವರೂಣಾಸ್ತಾಗ್ನೇಃ | ಆಪ್ರಾ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಅಂತರಿಕ್ಷಂ
ಸೂರ್ಯ ಆತ್ಮಾ ವಗತಸ್ತಸ್ತಪಃ | ತೇಜೋಸಿ.....ಯತ್ನ ||

73

ನಿ
ಷ್ಕ
ಮ
ಗ

ಕುಮಾರ್ಯಸ್ತು ಲಿಂಗದತ್ ಜ್ಞೇಯಮ್ | ತತಃ ಸಮೀಪವೃದ್ಧೀವಾಲಯಂ ಗತ್ವಾ ಪ್ರಸಾದಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ, ಗೃಹಮಾಗತ್ಯ, ಸ್ವಸ್ತಿಕೋಪಂ
ಆವಾಹಿತದೇವತಾಂ ಉದ್ಘಾತ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ವಾಚಯೇತ್ |

ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ನೋ ಮಿಮೀತಾಮೃತಿನಾ ಭಗುಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ದೇವೈರದಿತೀರ್ನವಗಾಃ | ಸ್ವಸ್ತಿ ಪೂಷಾ ಅಸುರೋ ದಧಾತು ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ
ದ್ಯಾವಾ ಪ್ರಥಿವೀ ಸುಚೀತುನಾ ||

ಚತುರ್ಥೇ ಮಾಃ ಸತಪತೇ ಶುಭದಿನೇ ರಾತ್ರಿ ಶಿಶುಂ ಪ್ರಾಂಗಣಂ ಆನೀಯ ಸೋಮದರ್ಶನಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾ-

ಚಂದ್ರಾರ್ಕಯೋರ್ದಿಗಾಶಾನಾಂ ದಿಶಾಂ ಚ ವರೂಷ್ಠ ಚ |

ನಿಕ್ಷೇಪಾರ್ಥಮಿಮಂ ದದ್ಮಿ ತೇ ತ್ವಾಂ ರಕ್ಷಂತು ಸರ್ವದಾ ||

ಅಪ್ರಮತ್ತಂ ಪ್ರಮತ್ತಂ ವಾ ದಿವಾ ರಾತ್ರಾವಥಾಪಿ ವಾ |

ರಕ್ಷಂತು ಸತತಂ ಸರ್ವೇ ದೇವಾಃ ಶತ್ರುಪುರೋಗಮಾಃ ||

ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ||

|| ಇತಿ ಉಪನಿಷ್ಠಮಾಪ್ರಯೋಗಃ ||

ಮಂತ್ರದ ತಾತ್ಪರ್ಯ

ಸ್ವಸ್ತಿ ನೋ ಮಿಮೀತಾಮೃತಿನಾ ಭಗುಃ..... ಸುಚೀತುನಾ ||

ಅಸ್ತಿಸ್ತಿಕೋಮರರೂ ಭಗನಾಮಕದೇವತೆಯೂ ಅದಿತಿ, ಪೂಷಾ, ದ್ಯಾವಾಪ್ರಥಿವೀ -ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನಿನಗೆ ಶುಭವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡಲಿ

ಅಥ ಅನ್ನಪ್ರಾಶನಸಂಸ್ಕಾರಃ

ಜಯಂತು ಜಗದುದ್ಧಾರಸುಮುಖಾ ನೃಪರೇರ್ನಬಾಃ |

ಪ್ರಾಗ್ಭೂತ್ಪ್ರಾಶನಂ ಯೇಶಾಂ ಪ್ರತ್ಯರ್ಥಿಪ್ರಾಣಾವಾಯುಃ ||

[ಶ್ಲೋಕ: ಪಷ್ಠೇಽನ್ನಪ್ರಾಶನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸಮೇ ಮಾಸ್ತುತರೇ ಶುಭೇ |

ಸ್ವಪುತ್ರಪ್ರಾಣಾತ್ ಶುಶ್ಲೇಷ್ಠ ಪ್ರಾಶಯೇದಾಯುಷೇ ಪಿತಾ ||

ಕರ್ಣವೇಧಂ ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ಪಷ್ಠೇ ಪ್ತಾತ್ ವತ್ಸರಾದುತ |

ತೃಣಾದಿಪ್ರಣೀಕಾರ್ಥಂ ಕಾರ್ಯಮಿತ್ಯಾಹ ತ್ರಿಮಿಶಿಃ ||

ಅ: ಆರು ಅಥವಾ ಏಳನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ ನಡೆಸಬೇಕು. ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಮಾಸವು ಯುಕ್ತವೆಂದಿದ್ದಾರಿ. ಕೆಶ್ವಲವನ್ನು ತಿಂದಿದ್ದ
ಮಗುವಿನ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ, ಆಯುರಭವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೂ ಈ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಹತ್ವವೆನಿಸಿದೆ. ಹಾಗೂ ೬-೮-೧೦ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಿವಿ ಚುಟ್ಟುವ
ವಿಧಿಯಿಂದ ಮಗುವಿಗೆ ಉಂಟಾಗಬಹುದಾದ ಚರ್ಮರೋಗ ಪರಿಹಾರವೆಂದೂ, ಹಲ್ಲು ಹುಟ್ಟುವ ಮೊದಲೇ ನಡೆಸಬೇಕೆಂಬುದೂ
ಗಮನಾರ್ಹ. ನಿಷ್ಕಮ-ಪ್ರಾಶನ ಈ ಎರಡು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಾಮಕರಣಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಕೆಲವೆಡೆ ನಡೆಸುವರು. ಆದರೆ ಕಾಲದಲ್ಲೇಯೇ
ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಸಂಸ್ಕಾರವಸ್ತು ಮೊದಲು ಮಾಡುವುದು ಯುಕ್ತವೆನಿಸದು.]

ಕಾರಿಕಾ:

ಪಷ್ಠೇಽನ್ನಪ್ರಾಶನಂ ಪೋಕ್ಷಂ ದಧಿಮಧ್ವಾಜ್ಯಸಂಯುತಮ್ | ಅನ್ನಂ ತಂ ಪ್ರಾಶಯೇದನ್ನಪತ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರತಃ ||

ರಾಘ: ದಿನ: ದಧಿಮಧ್ವಾಜ್ಯತಮಿತ್ರಂ ಅನ್ನಂ ಭಗವತೇ ಸಮರ್ಪ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯ: ತಾಂಬೂಲದಕ್ಷಿಣಾದಿಕಂ ದತ್ತಾ ಸ್ವಸ್ತಿ-

ಮಂಗಳಾಕ್ಷರ ವಾಚಯತ್ವಾ ಸಂಕಲ್ಪಂ ಕುರ್ಯಾತ್ |

.....ಶುಭಕಥೆ ಮಮ ಶಿರೋಃ ಬೀಜಾರ್ಥಸಮುದ್ರವೈನೋನಿಬರ್ಹಗಾದ್ವಾರಾ ಮಾತೃಗರ್ಭಮಲಪಾಶನಕುದ್ರಿ, ಅನ್ನಾದ್ಯ
ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸತೇಜಃಾದಿಯಾಯುರ್ಬಲಲಕ್ಷಣಾಫಲದ್ವೈರ್ಥಂ, ಮಂಗಳಲ್ಯ..... ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಅನ್ನಪ್ರಾಶನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕಂಪೇ ||
ಕೈಷವಾತ್ರೇ ಭಗವತ್ಪದಾರ್ಪಿತಂ ದಧಿಮಧುಘೃತಮಿತ್ರಂ ಅನ್ನಂ ನಿಶಿದ್ಯ ಮಾತುರುತ್ತರೇ ಪ್ರಾಪ್ತುಮಿಮಾಪ್ತುತಂ ಶಿಶುಂ ಸಮಂತ್ರಕಂ
ಪ್ರಧಮಕವಲಂ ಪ್ರಾರಂಭೇತ್ | ಕುಮಾರ್ಯಾಸ್ತು ಅಮಂತ್ರಕಮ್ |

ಅನ್ನಪತೇ ನಲಕೂಬರ ಇಂದ್ರ ಉಪರಿಪ್ಪಾತ್ ಬೃಹತೀ | ಅನ್ನಪ್ರಾಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ |

ಓಂ ಅನ್ನಪತೇಃನ್ನಸ್ಯ ನೋ ದೇಹ್ಯನಮೀವಸ್ಯ ಶುಕ್ಲಿಣಿಃ | ಪ್ರಪ್ರದಾತಾರಂ ತಾನಿಷ ಉರ್ಜಂ ನೋ ಧೇಹ ದ್ವಿಪದೇ
ಶಂ ಚತುಪ್ತದೇ ||

ಪೂ ತೂಕ್ಷಿಂ ದ್ವಿವಾರಂ ದತ್ತಾ ಯಥೇಚ್ಛಂ ಭೋಜಯೇತ್ ||

|| ಇತಿ ಅನ್ನಪ್ರಾಶನವಿಧಿಃ ||

ಮಂತ್ರಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯ

ಅನ್ನಪತೇಃನ್ನಸ್ಯ ನೋ..... ಶಂ ಚತುಪ್ತದೇ ||

ಒಳ್ಳೆ ಅನ್ನಾಭಿವಾನಿಯಾದ ಸೋಮನೇ! ಆರೋಗ್ಯಬಲಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಅನ್ನವನ್ನೇ ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡು. ಅನ್ನವನ್ನು
ನೀಡುವವನನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸು. ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಗಳಿಗೂ ನಾವು ಸಾಕುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ
ಮನಸವರವಿಲ್ಲದ ದನಕರುಕುದುರೆ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ತೇಜೋಬಲವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅನ್ನ ದೊರಕುವಂತೆ ದಯಪಾಲಿಸು.

ನಕ್ಷತ್ರ:	ಅಶ್ವಿನಿ, ರೋಹಿಣಿ, ಮೃಗಶಿರಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ಉತ್ತರಾ, ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ತಾ, ಸ್ವಾತಿ, ಅನುರಾಧಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠಾ, ಶತಭಿಷಾ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ರೇವತಿ.
ವಾರಗಳು:	ಸೋಮ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ
ತಿಥಿಗಳು:	ವಿದಿಗಿ, ತದಿಗಿ, ಪಂಚಮಿ, ಸಪ್ತಮಿ, ದಶಮಿ, ತ್ರಯೋದಶಿ.
ಲಗ್ನಗಳು:	ಪೃಷ್ಠಭ, ಮಧುನ, ಕರ್ಕಟಕ, ಧನುಸ್ಸು, ಮೀನ. ಲಗ್ನಾತ್ ದಶಮಸ್ಥಾನ ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು.

ಕರ್ಣವೇಧ

ಮಗುವಿಗೆ ಆರು, ಎಳು, ಎಂಟನೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಣವೇಧವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಕಿವಿಚುಚ್ಚುವುದಂದರ್ಥ. ಇದರಿಂದ ಚರ್ಮರೋಗಾದಿಗಳು
ತಡೆಗಟ್ಟುವವು ಹಾಗೂ ಕಾಂತಿಪುಷ್ಟಿಯೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ನಡೆಸಬೇಕು. ಗಂಡು ಶಿಶುವಿಗೆ
ಮೊದಲು ಎಲದ ಕಿವಿ ಅನಂತರ ಎಡದ ಕಿವಿಯೆಂದೂ ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶುವಿಗೆ ಮೊದಲು ಎಡ ಅನಂತರ ಬಲಕಿವಿಯೆಂದೂ ಸ್ಥಳಿ.

ಶುಭದಿನದಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದೊಳಗೆ ಎಪ್ಪು, ಬ್ರಹ್ಮ, ರುದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ದಿಕ್ಪಾಲಕರು, ಅಶ್ವಿನಾದೇವತೆಗಳು, ಸರಸ್ವತಿ - ಈ
ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರ್ಣವೇಧವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಶುಭವಾರಗಳು ಕರ್ಣವೇಧಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ. ಜನ್ಮಮಾಸ ಸರ್ವಥಾ
ಸಿದ್ಧ.

ನಕ್ಷತ್ರ:	ಮೃಗಶಿರಾ, ಆರ್ಧ್ರಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ಉತ್ತರಾ, ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ತಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠಾ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ರೇವತಿ.
----------	---

ಪಿಠಿಗಳು:	ಬಿದಿಗೆ, ತರೀಗೆ, ಪಂಚಮ, ಸಪ್ತಮ, ತ್ರಯೋದಶಿ.
ಲಗ್ನಗಳು:	ವೃಷಭ, ಮಿಥುನ, ಕರ್ಕಟಕ, ಕನ್ಯಾ, ಧನುಸ್ಸು, ಮೀನ. ಲಗ್ನಾತ್ ಅಜ್ಞಮ ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು.

ಅಥ ಚೂಡಾಕರ್ಮಪ್ರಯೋಗಃ

ತ್ರಯೀಯವತಿಮಸ್ತಕಸ್ತುರರುದಾರಮುಕ್ತಾಮಗಂ

ತ್ರಿಲೋಕಪರಂಶ್ರೇಷ್ಠಮಧುರೀಗಾರಣ್ಯಮಗಮ್ ।

ಪುಸ್ತಜನಮಾನಸಪ್ರಿಯವಿಶೇರ್ಗಾಚಂತಾಮಗಂ

ಸ್ತಸಿಂಹಮಹಮಾಶ್ರಯೇ ನಿಖಲದೇವಚೂಡಾಮಗಮ್ ॥

[ಶ್ಲೋ: ಪುಷ್ಪಮಾಂಜ್ವಲೈ ತ್ರಯೀಯಾ ವಾ ಪಂಚಮೇ ಚೌಲಮಿಷ್ಟತೇ ।

ಪಂಚಮಾಬ್ರಾಹ್ಮಾ ಪಾಗ್ಗರ್ಭೋರ್ಧ್ವಾಂ ಚಿದುಪನೀತ್ಯಾ ಸಹೇಷ್ಯತೇ ॥

ಬಾಲಸ್ಯ ವರ್ಚೋವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ವಿಷ್ಣುಲೋಮ್ನಾಂ ಚ ವೃದ್ಧಯೇ ।

ಜಾತಕರ್ಮಾದಿಸಂಸ್ಕಾರಾಃ ಸ್ವಕಾಲೇ ನ ಭವಂತಿ ಚೇತ್ ॥

ವ್ಯಾಪ್ಯತ್ಯಾಪ್ಯಂ ಸುಸಂಸ್ಕೃತೃ ಹುತ್ವಾ ಕುರ್ವೀತ ಮುಂಡನಮ್ ।

ಅಮಂತ್ರಿಕಾ ತು ಕಾರ್ಯೇಯಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಮಪ್ಯವಿಶೇಷತಃ ॥

ಹೋಮಕೃತ್ಯಂ ತು ಪೂಜತ್ಯಾತ್ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಚೂಡಾಕೃತಾವಶಿ ।

ನ ವೈತಾಃ ಕರ್ಗಾವೇಧಾಂತಾಃ ವಿವಾಹೋ ಮಂತ್ರತಃ ಸ್ಮೃತಃ ॥

ಚೂ
ಡಾ

೮: ಮಗುವಿಗೆ ಒಂದನೇ ವರುಷದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮೂರು, ವದನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಚೌಲಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಲುಪ್ತನುನದ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಬೇಕು. ಮಗುವಿನ ತೇಜೋವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ, ಮುಂಬರುವ ಕೂದಲುಗಳ ಸಮವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿಯೂ ಈ ಕರ್ಮ ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಜಾತಕರ್ಮಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಆಯಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಸದ ಇದ್ದರೆ ಈ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಜೊತೆಗೆ ಮೊದಲು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ವ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಾಗಿ ವ್ಯಾಪ್ಯತೆಯಿಂದ ಆಜ್ಞಾಹುತಿ ಕೊಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಚೌಲದಿಂದ ವಿವಾಹದ ತನಕ ಹೋಮ ಅವಶ್ಯವೆಂದು ವ್ಯಾಪ್ಯತೆ. ಎಲ್ಲ ಹೋಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆ (ಸೇತಸ್ವಾನ) ಆಹುತಿ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೂ ಚೌಲಾದಿ ವಿವಾಹಪರ್ಯಂತ ಹೋಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುವುದರಿಂದ ಚಟುವಟಿಕೆ ಆಹುತಿ ವರ್ಧ್ಯವೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಚೇಕ್ಲಿನ ಹೊಲವನ್ನು ಲುಪ್ತ, ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆದ ಧಾನ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಗ್ರಾಹ್ಯವೆಂದೂ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಬೆದ್ದಿರುವ ಕಾಳುಗಳಿಂದ ಬೆಳೆದ ಧಾನ್ಯಗಳು ಅಗ್ರಾಹ್ಯವೆಂದೂ ನಿರ್ಣಯವಿದೆ. ತಂದೆಯು ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕ ಕೂದಲನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಧಾನ್ಯಗಳಂತೆ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಧಾನ್ಯಚತುಷ್ಪಯಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದೂ ತಲೆಕೂದಲನ್ನು ತಾನು ಕತ್ತರಿಸುವುದು ಪಾಪಹೇತು ವಾದುದರಿಂದ “ಶಮಃ ಶಮಯತೇ ಪಾಪಂ” ಎಂದಂತೆ ದರ್ಭೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕೂದಲು ಕತ್ತರಿಸಿ ಶಮೀರ್ಪಣದ ಜೊತೆ ಎತ್ತಿನ ಸೆಗಲಿಗೆ ಮಾತ್ರಹಸ್ತ ಮೂಲಕ ಹಾಕಬೇಕೆಂದೂ ಪ್ರಯೋಗ. ಆಧಾನದಿಂದ ಚೌಲಪರ್ಯಂತ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ದೋಷಮಾರ್ಜನೆಗಾಗಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಚೌಲ ನಡೆಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ವಿಧಿಯನ್ನು ಅಮಂತ್ರಕವಾಗಿಯೂ ಹೋಮವನ್ನು ಸಮಂತ್ರಕ ವಾಗಿಯೂ ನಡೆಸಬೇಕು. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚೌಲಸಂಸ್ಕಾರದ ಬದಲು ಕರ್ಗಾವೇಧವೇ ಒಂಬತ್ತನೇ ಸಂಸ್ಕಾರವೆಂದೂ ಋಷಿಮತವಿದೆ. ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ವಿವಾಹಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮಂತ್ರಕವಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಎಲ್ಲ ವಿಧಾನಗಳೂ ಅತಿಶಯ ಆಧಾನಗಳೆಂದೂ ವಿವಾಹ ಪೂರ್ಣ. ಸಂಸ್ಕಾರವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಚೂಡಾಕರ್ಮ ವಿಹಿತವೆಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಸಂಸ್ಕಾರವಾಗಿ ನಡೆಸದೆ ಕೇವಲ ಅಲಂಕಾರವ್ರಾಯವಾಗಿ ಸೇರಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ರೋನೀಯ ಪ್ರಯೋಗಪ್ರಕಾರ ರೂಢಿಯಾಗಿಲ್ಲ.]

ಕ
ಮ್

ಸುಭಾಗ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿವರ್ಗ ಪಾವನಾನಂ ಪ್ರಜಾಪತಿವತ್ ।

ಚತುರಾಜ್ಯಾಪತೀಃ ಕುತ್ಸಾ ಕೇಶಕರ್ತನಕಂ ತಥಾ ॥

ಸ್ನಾನಂ ಸ್ವಪ್ನಕೃತಂ ಚೈವ ನಿರಾಸನಮಥಾಚರೇತ್ ।

“ಇದಮಾದಿ ವಿವಾಹಾಂತಂ ನೈವೇಶ್ವಾವಾಙ್ಮುಖೇ” ॥

ಯಜಮಾನಃ ಕೃತಮಂಗಲಸ್ಥಾನಂ ಕುಮಾರಂ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣತಃ ಮಾತುರುತ್ತಂಗೇ ಉಪವೇಶ್ಯ, ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಾಭ್ಯುದಯಕೇ ಕೃತ್ಯಾ, ಚೂಡಾರ್ಚನಾಗುಣಕಲ್ಪಮಣೀಕರೇತ್ ।

.....ಕುಪ್ತಚಿಹ್ನಾ ಅಸ್ತು ಕುಮಾರಸ್ಯ ಬೀಜಗರ್ಭಸಮುದ್ರವೈನೋನಿಬರ್ಹಣೇನ ಬಲಾಯುರ್ವಚೋರ್ಭವದ್ವಿದ್ವಾರಾ ಮಾಗಲ್ಯ
.....ಪ್ರೀತಾರ್ಥಂ ಚೌಲಾಪ್ತಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಸ್ಯೇ ॥

ಪೂಜಿಸಲ್ಪಿಸಲ್ಪಿಸಾದಿ, “ಸುಭಾಗ್ಯ” ನಾಮನಂ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನಾಂತೇ ಅನ್ಯಾಧಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಜಾತಕರ್ಮದಿ-
ಸಂಸ್ಕಾರಾ ಅಕ್ರತಾರ್ಥೇ ಸಂಸ್ಕಾರಸಂಖ್ಯಾಕ್ರಮೇಣ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಚತುಶ್ಚತುಸ್ಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಆಜ್ಞಾಪುತಿಃ ಅನ್ಯಾಧಾನೇ
ಉಕ್ತ್ಯಾ ತಥೈವ ಹುತ್ವಾ ಚೌಲಪೋಷಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಅಸ್ತಿತ್ವನ್ಯಾಹಿತೇಗ್ನೌ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿದ್ವೇನ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚಾಪಾರದೇವತೇ ಆಚ್ಛೇನ ಅತ್ರ, ಪ್ರಧಾನಂ, ತ್ರಿಗ್ನಿಂ
ಪದಮಾನಂ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ವಿಶವಾರಂ ಆಚ್ಛೇನ, ಮಧ್ಯೇ ಚೌಲಕರ್ಮಾದಿ ಗೃಹ್ಯೋಕ್ತತಂತ್ರೇಣ ಆಜ್ಞಾಚೇಷೇಣ ಸ್ವಪ್ನಕೃತಮಗ್ನಿಂ.....
ಯಕ್ಷ್ಮೀ ।

ಪರಿಸಮೂಹನ, ಪರಪುರಣ, ಪರ್ಯುಕ್ತಕಾದಿ ಪಾತ್ರಾಸಾದನಕಾಲೇ ಪಟ್ಪಾತ್ರಾಣಿ ಆಸಾದ್ಯ, ಅಗ್ನೇರುತ್ತರತಃ ವೀಹಿ, ಯವ, ಮಾಪ,
ತಿಲ್ಲೆ, ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ಪೂರಿತಾನು ಶರಾವಾಚಿ ಚ ನಿಧಾಯ, ಸ್ವದಕ್ಷಿಣಪಾರ್ಶ್ವ ಮಾತುರುತ್ತಂಗೇ ಆಸೀನಸ್ಯ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಪುರತಃ ಶರಾವೇಷು
ಆಶುಪಾಹೋಮಯಂ, ಶಮೀಪರ್ಣಾಸಿ, ತಾಮ್ರಮಯಂ ಕುರಂ ಚ, ಶೀತಂ ಉದಕಂ ಉಷ್ಣಂ ಚ, ನವನೀತಂ [ದ್ರವದ್ರವಂ ವಾ]
ನಿರಧ್ಯಾತ್ । ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಕವಿಂಶತಿಕುಶಿರಜೋಲಾನ್ಯಾದಾಯ ಆಸೀತ । ತತಃ ಆಜ್ಯಸಂಸ್ಕಾರಾದಿ ಪ್ರಧಾನಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಅಗ್ನಿ ಆಯೂಷಿ ಶತಂ ವೈಶಾನನಾ ಋಷಯಃ । ಅಗ್ನಿ ಪವಮಾನೋ ದೇವತಾ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ ।
ಚೌಲಪ್ರಧಾನಾದ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಅಗ್ನಿ ಆಯೂಷಿ ಪವಸ್ತು ಆ ಸುಪ್ರೋರ್ಜಮಿಷಂ ಚ ನಃ । ಆರೇ ಬಾಧಸ್ತ ದುಚ್ಛಿನ್ತಾಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯೇ
ಪವಮಾನಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥ ಓಂ ಅಗ್ನಿರ್ಯುಗೇ ಪವಮಾನಃ ಪಾಂಚಜನ್ಯಃ ಪುರೋಹಿತಃ । ತವೀಮಹೇ ಮಹಾಗಾಯಂ
ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥ ಓಂ ಅಗ್ನೇ ಪವಸ್ತು ಸ್ವಾಹಾ ಅಗ್ನೇ ವರ್ಚಸ್ಪವೀರ್ಯಮ್ ।
ದಧದ್ರಯಿಂ ಮಯಿ ಪೋಷಂ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಪ್ರಜಾಪತೇ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಪ್ರಪುಷ್ । ಚೌಲಕರ್ಮಪ್ರಧಾನಾದ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತೇ..... ರಯೀಣಾಂ ಸ್ವಾಹಾ । ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ತತಃ ಶೀತಂ ಉಷ್ಣಂ ಉದಕಂ ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ “ಉಷ್ಣೇನ ವಾಯು ಉದಕೇನೇಹಿ” ಇತಿ ಯುಗಿಪತ್ ಅನ್ಯಸ್ಮಿನ್ ಪಾತ್ರೆ
ನಿಗಮೀತ್ । ತದೇಕದೇಶಂ ನವನೀತಂ ಚ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ಕುಮಾರಸ್ಯ ಪಶ್ಚಾತ್ ಉದಮ್ಯುಮೋ ವಾ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ತಸ್ಯ ವಾಮಕೇಣಾದುರಭ್ಯ
ಪಾದದಕ್ಷಿಣೇ “ಅದಿತಿಃ ಕೇಶವಾ ಪಪತ್ವಾಪ ಉದಂತು ವರ್ಚಸೀ” ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ತ್ರಿವಾರಂ ಕ್ಷೇದಯೀತ್ ॥ ತತಃ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ
ಪದ್ಮಸಿತೇಷು ವಿಕವಿಂಶತಿಕುಶಿರಜೋಲೇಷು ತ್ರಿಣಿ ಆದಾಯ ಕುಮಾರಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಕೇಶಪಕ್ಷೇ-

“ಓಂ ಓಷಧೇ ತ್ರಾಯಸ್ತೈನಮ್” ಇತಿ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಾಣಿ ಗೃಹೀತ್ವಾ-

“ಓಂ ಸ್ವಧಿತೇ ಮೈನಂ ಓಂಸೀ” ಕುರಮ್ ಆದಾಯ-

ಓಂ ಯೇನಾವಪತ್ವವಿತಾ ಕ್ತುರೇಣ ಸೋಮಸ್ಯ ರಾಜ್ಯೋ ವರೂಸ್ಯ ವಿದ್ವಾನ್ । ತೇನ ಬ್ರಹ್ಮಾಸೋ ವಪತೇ-
ದಮಸ್ಯಾಯುಷಾನ್ ಜರದಪ್ತಿಯರ್ಥಾಸತ್ ।

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಸಕೇಶಾನಿ ಕುಶಲಂಜಾಲಾನಿ ಭಿತ್ತಾ ಶಮೀಪರ್ಣೈಸ್ಸಹ ಮಾತುಃ ಕರೇ ದದ್ವಾತ್ । ಸಾ ತಾನಿ ಆನದುಹ-
ಗೋಮಯೇ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಾಣ್ಯೇವ ನಿದಧಾತ್ । ಏವಂ ದ್ವಿತೀಯಾದಿಭೇದನೇಷು ಚ ಕುಶಲಂಜಾಲನಿಧಾನಾದಿ ಸಮಂತ್ರಕಂ ಕಾರ್ಯಮ್ ।
ಭೇದನಮಂತ್ರೇಷು ವಿಶೇಷಃ ।

ಓಂ ಯೇನ ಧಾತಾ ಬೃಹಸ್ಪತೇರಗ್ನೇರಿಂದ್ರಸ್ಯ ಚಾಯುಷೇ ವಪತ್ । ತೇನ ತ ಆಯುಷೇ ವಪಾಮಿ ಸುಶ್ಲೋಕ್ಯಾಯ
ಸ್ತುಸ್ಯೇ ॥ ಇತಿ ದ್ವಿತೀಯಃ ।

ಓಂ ಯೇನ ಭೂಯಶ್ವರಾತ್ರಾಂ ಜೋಕ್ತ ಪಶ್ಯಾತಿ ಸೂರ್ಯಮ್ । ತೇನ ತ ಆಯುಷೇ ವಪಾಮಿ ಸುಶ್ಲೋಕ್ಯಾಯ
ಸ್ತುಸ್ಯೇ ॥ ಇತಿ ತೃತೀಯಃ ।

ಚತುರ್ಥಃ ತು ಪೂರ್ವೋಕ್ತಮಂತ್ರತ್ರಯಂ ಚ ಉಕ್ತ್ವಾ ಸಕ್ತೌ ಭಿತ್ತಾ ಶಮೀಪರ್ಣೈಸ್ಸಹ ಮಾತುಃ ಕರೇ ದತ್ತೇ ಸಾ
ಆನದುಹಗೋಮಯೇ ಪ್ರಕ್ತಿಪೇತ್ । ಏವಂ ಉತ್ತರೇಶವಕ್ಷ್ಯತಿ ಕುಶಲಂಜಾಲನಿಧಾನಾದಿ ಭೇದನಾಂತಂ ತ್ರಿಭಿಃ ಮಂತ್ರೈಃ ಕಾರ್ಯಮ್ ।
ಸ್ಯಾ ಸರ್ವಮಂತ್ರೈಶ್ಚತುರ್ಥಂ ಭೇದನಮ್ । ಅಥ-

ಓಂ ಯತ್ ಕ್ತುರೇಣ ಮರ್ಚಯತಾ ಸುಪೇಶಸಾ ವಪ್ತಾ ವಪತಿ ಕೇಶಾನ್ । ಶುಂಧಿ ಶಿರೋ ವಾಸ್ಯಾಯುಃ
ಪ್ರವೋಹೀಃ ॥

ಇತಿ ಕ್ತುರಧಾರಾಮ್ ಅಗ್ರತಃ ಆರಭ್ಯ ಅಮೂಲಂ ನಿಮ್ಬಜ್ಯ ನಾಟತಮಾಹೂಯ "ಶೀತೋಜ್ವಾಭಿಃ ಅದ್ವಿ ಅಬರ್ಥಂ ಕುರ್ವಾ-
ಸೋಽಕ್ಷಿಣ್ಣಾಃ ಕಶರೀಕರು" ಇತಿ ಅನುಶಾಸ್ಯ ಕುಮಾರಂ ಪ್ರೇಷಯೇತ್ । ತೇನ ನಾಟತೇನ ಪೂರ್ವಾವಶೇಷತಾಭಿಃ ಅದ್ವಿ ಅದ್ವಿರ್ಗಕ್ತುಂ
ಕುಮಾರಂ ಬೃಥಾಕುಲಾಚಾರಂ ವಾಪಯೇತ್ । ಪ್ರೇಹಾದಿಧಾನಚತುಷ್ಟಯಂ ವಿಶೇಷಪುರಸ್ಕಾರಂ ಚ ನಾಟತಾಯ ದತ್ತಾ, ಕುಮಾರಂ
ಸ್ಯಾಮುಕ್ತ್ವಾ ಮನ್ತ್ರಾರ್ಥಕಾರಿಭಿಃ ಅಲಂಕೃತ್ ಅಗ್ನಿಸಮೀಪೇ ಪೂರ್ವವದುವಶೇತ್ । ತತಃ ಸ್ವಿಪ್ರಕೃದಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ,
ನಿರಾಹಾರಂ ವಿಧಾಯ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ದಕ್ಷಿಣಾದಿಕಂ ದತ್ತಾ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ತೇಭ್ಯ ಅಶಿಷಃ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ॥

॥ ಇತಿ ಚೂಡಾಕರ್ಮಪ್ರಯೋಗಃ ॥

ಮಂತ್ರಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯ

ಅಗ್ನ ಆಯೋಷಿ..... ಆದೇ ಬಾಧಸ್ತ ದುಚ್ಛುನಾಮ್ ॥

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ! ನಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ವರ್ಚಸ್ಸು, ಬಲ, ಅನ್ನಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ದುರ್ಭಿಕ್ಷಾದಿ
ಅನಿವ್ವಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ದೂರಮಾಡು.

ಅಗ್ನಿರ್ಬುಧಿ..... ಮಹಾಗಾಯಮ್ ॥

ಅಗ್ನಿಯೇ ನೀನು ಸರ್ವವ್ಯಸನ ಪಾವನಗೊಳಿಸುವವನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರನಿವಾದಾದಿ ಸರ್ವವರ್ಣದವರಿಗೂ
ಒತನಾದವನೂ ಆಗಿರುತ್ತಿ. ಪೂರ್ವದಿಂದ ಆಹವನೀಯನಿಗೊಳಿಸಿದವನು. ನೀನು ಮಹಾಸಂಪನ್ನನು. ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ಅಗ್ನೇ ಪವಸ್ತು ಸ್ವಪಾ..... ಮಯಿ ಪೋಷಮ್ ॥

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ! ನೀನು ಶುಚಿರ್ಮಗಳಿಗೆ ಆದಿಮಾನಿಯು ನೀನು ನಮಗೆ ಮಂಗಳವನೂ ವೀರ್ಯವನೂ ಶುಚಿಯನೂ

ದ್ರವ್ಯಸಂಪತ್ತು ಹಾಗೂ ಭೌತಿಕಸಂಪತ್ತನ್ನು ನೀಡಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

ಪ್ರಜಾಪತೇ..... ರಯೀಣಾಮ್ ||

(ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಪುಟ 33 ರಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.)

೧. ಉಚ್ಛೇನ ವಾಯ ಉದಕೇನೇಹಿ

ಎಲೈ ವಾಯುವೇ! ಬಿಸಿ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುವವನಾಗು.

೨. ಅದಿತಿಃ ಕೇಶಾನ್ ವಶತ್ಪಾಪ ಉದಂತು ವರ್ಚಸೇ ||

ದೇವಮಾತೆಯಾದ ಅದಿತಿಯೇ! ನೀನು ಈ ವಟುವಿನ ಕೊದಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸಂನಿಹಿತಳಾಗು. ಆಪೋದೇವತೆಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಿರಿಸಿಂದ ಓದ್ರೆಮಾಡಲಿ. ವಟುವು ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಲಿ.

ಓಷಧೇ ತ್ರಾಯಸ್ತ್ವನಮ್ ||

ಎಲೈ ಓಷಧೀದೇವತೆಗಳೇ! ಈ ವಟುವನ್ನು ಕಾವಾಡಿ. ಹಿಂಸೆಗೊಳಿಸದಿರಿ.

ಯೇನಾವಶತ್ಪವಿತಾ..... ಜರದಪ್ತಿಯಥಾಸತ್ ||

ಕುಶಲನಾದ ಸವಿತೃದೇವತೆಯು ಯಾವ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಸೋಮನ, ರಾಜನಾದ ವರುಣನ ಕೊದಲನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನೋ ಆ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ, ಈ ವಟುವಿನ ಕೊದಲನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವಂತೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿ ಪ್ರೇರಿಸಿ. ಇದರಿಂದ ಕುಮಾರನು ಆಯುಷ್ಯಂತನೂ ಮುಪ್ಪು ದೂರವಾದವನೂ ಆಗಲಿ.

ಯೇನ ಧಾತಾ..... ಸುಶೋಕೈಯ ಸ್ತಸ್ತಯೇ ||

ಧಾತೃದೇವತೆಯು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ, ಅಗ್ನಿಯ, ಇಂದ್ರನ ವಶನ ಮಾಡಿರುವ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಆಯುಷ್ಯ, ಕೀರ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಲು, ಶುಭವಾಗಲು ಕೊದಲನ್ನು ನಾನು ಕತ್ತರಿಸುವೆನು.

ಯೇನ ಭೂಯಶ್ಚರಾತ್ಮಾ..... ಸುಶೋಕೈಯ ಸ್ತಸ್ತಯೇ ||

ಯಾವ ಕ್ಷಿರದ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ವಶನ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ವಟುವು ಹೆಚ್ಚು ವೃತಚರ್ಯೆ ಮಾಡಬಹುದೋ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಬಹುದೋ ಅಂತಹ ಈ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಆಯುಷ್ಯ, ಕೀರ್ತಿ, ಮಂಗಳ್ಯ ಹೆಚ್ಚಲು ನಿನ್ನ ಕೊದಲನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಯತ್ ಕ್ಷುರೇಣಿ..... ಪ್ರಮೋಷೀ ||

ಎಲೈ ಕ್ಷಿರದ ಕತ್ತಿಯ ಆಧಿದೇವತೆಯೇ! ನೀನು ಹರಿತವಾಗಿದ್ದಿ. ಕತ್ತರಿಸುವಾಗ ಹೊಳೆಹೊಳೆಯುತ್ತಾ ಹೆದರಿಕೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ನೀನು ಕೊದಲು ಕತ್ತರಿಸುವಾಗ ವಟುವಿನ ತಲೆಗೆ ಗಾಯ ಮಾಡಬೇಡ. ಆಯುಷ್ಯನ್ನೂ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬೇಡ. ಇವನನ್ನು ಶುಭ್ರಗೊಳಿಸು. ಕಾವಾಡು.

ನಕ್ಷತ್ರ:	ಮೃಗಶಿರಾ, ಪುರವಾಸು, ಪುಷ್ಯ, ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ತಾ, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠ ಉತ್ತಮ; ರೋಹಿಣಿ, ಉತ್ತರಾ, ಸ್ವಾತಿ, ಅನುರಾಧಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ ಮಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ.
ತಿಥಿಗಳು:	ಏವಿಗೆ, ತದಿಗೆ, ಪಂಚಮಿ, ಸಪ್ತಮಿ, ತ್ರಯೋದಶಿ.
ವಾರಗಳು:	ಸೋಮ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ.
ಲಗ್ನಗಳು:	ವೃಷಭ, ಮಿಥುನ, ಕರ್ಕಟ, ಕನ್ಯಾ, ಧನುಸ್ಸು, ಮೀನ. ಆದರೆ ಮುಂಜಯ ದಿನವೇ ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ಉಪನಯನದ ತಾರಾನುಕೂಲದಂದು ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಥ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸವಿಧಿ:

86

.....ಶುಭತಃ..... "ಮಮ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಆಯುಷ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ. ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧಿ. ಸಕಲವಿದ್ಯಾಪಾರಂಗತತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಕ್ಷರಸ್ತೋತ್ರಾರಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕಂಪ್ಯೇ ।

ಪಾತ್ರಸ್ತುಶ್ವತಂದುಲೀಪು "ಇದಂ ವಿಷ್ಣು" ಇತಿ ವಿಷ್ಣುಂ, "ಸಕೃದಿವ ಪಿತುನಾ" ಇತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ "ಪ್ರಣೋದೇವೀ" ಇತಿ ಸರಸ್ವತೀಂ "ಗಣಾನಾಂತ್ಯಾ" ಇತಿ ಗಣಪತಿಂ ಚ ಆವಾಹ್ಯ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಕುಮಾರಂ ನೂತನವಸ್ತ್ರಾಭಿ ಧಾರಯಿತ್ವಾ ತೇನ ಹರಿದ್ರಾವಿಂದಸಂಯೋಜಿತೇನ ದಕ್ಷಿಣಪಶ್ಚಿಮ "ಅ-ಆ" ಇತಿ ಲೀಲೆಯಿತ್ವಾ ವಾಚಯೇತ್ । ವಿಪ್ರೇಭ್ಯಃ ಅಶೀರ್ವಚನಂ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ॥

ನಕ್ಷತ್ರ:	ಅಶ್ವಿನಿ, ಆರ್ಧ್ರಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ತಾ, ಸ್ವಾತಿ, ಅನುರಾಧಾ, ಶ್ರವಣ, ರೇವತಿ.
ಪಿಥಿಗಳು:	ಮಡಿಗೆ, ತರಗಿ, ಪಂಚಮಿ, ಸಪ್ತಮಿ, ದಶಮಿ, ತ್ರಯೋದಶಿ.
ವಾರಗಳು:	ಸೋಮ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ.
ಲಗ್ನಗಳು:	ದೃವಭ, ಮಿಥುನ, ಸಿಂಹ, ಕನ್ಯಾ, ವೃಶ್ಚಿಕ, ಧನುಸ್ಸು, ಕುಂಭ, ಮೀನ. ಅಪ್ರಮಶುದ್ಧಿ ಬೇಕು. ಶಿನೇ ವರ್ಷ ಶಿನೇ ತಿಂಗಳು ಉತ್ತಮ.

॥ ಇತಿ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸವಿಧಿ ॥

ಅಥ ಉಪನಯನಸಂಸ್ಕಾರಪ್ರಯೋಗ:

87

ತ್ವೈಲೋಕ್ಯಕಂಟಕನಿರಾಕರಗಪ್ರವೀಣಾ ಭಕ್ತಾದಿಮಂಡಿತಕರ: ಕುಪನಾಪಟುರ್ಯ: ।

ಚಿತ್ರಾ ಕೃತೋಪನಯನೋ ದೃತವಾಮನಾಮ್ನಿ: ಪಾಯಾದ್ವಿರಗ್ಮಾರ್ಘ: ನರಸಿಂಹದೇವ: ॥

[ಶ್ಲೋ: ಪ್ರಾಪ್ತೇ ತು ಪಂಚಮೇ ವರ್ಷೇ ವಿದ್ಯಾರಂಭಂ ತು ಕಾರಯೇತ್ ।

ಗರ್ಭಾಪ್ತಮೌಘೇ ವಾ ಕುರ್ಯಾತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯೋಪನಾಯನಮ್ ॥

ಉಪನಯಾಖ್ಯಂ ಯತ್ಕರ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಂ ತದುದೀರಿತಮ್ ।

ಉಪನೀತೇ: ಧಲಂ ಶ್ವೇತತ್ ದ್ವಿಜತಾ ಸಿದ್ಧಿಫಲದೀಪಕಾ ॥

ಕುಮಾರಸ್ಯೋಪನಯನಂ ಕ್ರುತಾಭಿಜನವೃತ್ತವಾನ್ ।

ತಪಸಾ ಧೂತನಿಶ್ಚೇಷಪಾಪಾ ಕುರ್ಯಾತ್ ದ್ವಿತೀಯಮ್ ॥

ಅ: ವಿದನೀ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಓದು ಆರಂಭಿಸಬೇಕು. ಜನ್ಮತು ಎಳು, ಎಂಟನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಓದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಸಂಸ್ಕಾರವೇ ಉಪನಯನ. ವಿಧಿಯಿಂದ ಮರುಹುಟ್ಟನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು. ದ್ವಿಜತ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯೇ ಉಪನಯನಫಲ. ದ್ವಿಜನಾದ ಮುಖವಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ಗುರು ಅಗ್ನಿ. ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರ ಉಪದೇಶಕನೇ ತಂದೆ. ಗಾಯತ್ರೀದೇವಿಯೇ ತಾಯಿ. ಜನ್ಮದಾತೃ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಂದ ಮೊದಲನೇ ಜನ್ಮ ಕೇವಲ ಶರೀರವ್ಯಾಪ್ತಿ ಪಾಲನಾ ಚೌಲಾಂತ ದೋಷಪರಿಹಾರ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು. ಉಪವೇತಾದಿ ಧಾರಣೆಯನ್ನು ಜನ್ಮದಾತನೇ ಮಾಡಬೇಕು. "ಆದಿತೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಂ ಚ ಸಾಂಪ್ರತಂ ವ್ರತನೈಷ್ಠಿಕಂ". ಆಚಾರ್ಯನು ಉಪದೇಶಿಸಿದಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾ ವ್ರತನಿಷ್ಠೆಯೊಂದಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಾಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವಿಶ್ವೋತ್ತಮನೇ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವ ಫಲಾವೇಶ್ಯೆಯಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಜನ್ಮದಾತ ತಾಯಿಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಥಮ ಭಕ್ತಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಚೂಡಾಕರ್ಮವಿಧಿಯು ಮೊದಲು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಉಪನಯನ ದಿನವೇ ಮೊದಲು ಚೌಲಸಂಸ್ಕಾರ ಪೂರ್ಣ ಮುಗಿಸಿ ಅನಂತರ ಮಾತೃಭೋಜನ, ಬಳಿಕ

ಪ್ರಾ. ಕೌರ. ಅನಂತರ ಉಪನಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದುವೇಳೆ ಚೌಲಿಕರ್ಮವು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದರೆ ಉಪನಯನದ ದಿನವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದಾದರೆ ಅನಂತರ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಕೌರವ ಮಾಡಿ ಕುಮಾರಿಯರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಕುಂಭಗಳ ಜಲಪ್ರಾಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಉಪನಯನ ನಡೆಸಬೇಕು. ಮಾತೃಭೋಜನವಾದ ಮೇಲೆ ತಂದೆಯು ಅಮಂತ್ರಕವಾಗಿ ಚೌಲವಿಧಿಯಂತೆ ಕೂದಲು ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಳಸಿ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಕೌರವಮಾಡುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ತಂದೆಯು ಅಮಂತ್ರಕವಾಗಿ ಚೌಲವಿಧಿಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಧಾರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.]

ಕಾರಿಕಾ

ಪ್ರಾಣಾಪಾನಾಭ್ಯುದಯಿಕಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಕೃತ್ವಂ ಚ ಮಾತೃಭೋಜನಮ್ | ತಥಾ ಚ ವಚನಂ ಸ್ನಾನಂ ತಿಲಕಂ ಪುಂಶ್ರದ್ಧಾರಾಗಮ್ ||
ಅಗ್ನಿ ಸಮುದ್ರಂ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಅಸ್ತಧಾನಂ ಚ ಸಾದನಮ್ | ಅಪ್ಯಸ್ಯೋತ್ತಮನಾದೋದ್ಧೃತ್ ಆಧ್ಯಧಾನಮಪ್ಯ ಕ್ರಮತ್ ||
ವಸ್ತ್ರಾಪನೋಪವೇಶಂ ಚ ದಕ್ಷಿಣೇ ಉಪವೇಶನಮ್ | ಚತುರಾಚ್ಚಾತುತೇ ಹುತ್ವಾ ಅದ್ವೈ ಪೂರಿತಮಂದರಿದಮ್ ||
ಸಪ್ತಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯಂ ಚ ಯಥಾವಿಧಿ | ಗಾಯತ್ರಾ ಉಪದೇಶಂ ಚ ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಚ ||
ನಿಧಾಯೋಧ್ವಾಗ್ನಿಗುಲಿಂ ಪಾಣಿಂ ಮೇಖಲಾದಂಡಧಾರಾಗಮ್ | ಶಿಶ್ನಂ ಸ್ವಪ್ರಕೃತಂ ಭಿಕ್ಷುಂ ನಿರೂಪನಮಥಾಶಿಷಃ ||

ಪೂರ್ವದ್ವಿ. ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಾಭ್ಯುದಯಿಕೆ, ಗೃಹಮಯಿಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ಕುರ್ಯಾತ್. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಪದಕ್ಷಿಣೇಕೃತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಒರಗಂ ಭೂಮಿ ನಿಧಾಯ ಹೇ ಪರಿವತ್, ಮದಿಯಾಂ ವಿಜ್ಞಾಪನಮವಧಾರ್ಯ. ಸಮುಚಿತಾಂ ಆಮಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಅಪ್ಯ ಕುಮಾರ್ಯ ಜನ್ಮಪ್ರಭೃತಿ ವಿಕತೇಕಗತರ್ಯಂತಂ ಬಾಲೇ ವಯಸಿ ಅಜ್ಞಾನತಃ ಪಿತ್ರಾದ್ವೈಕೇಯಾ ಚ ಸಂಭಾವಿತಾನಾಂ, ಸರ್ವಕಾರ್ಯಸರ್ಗಧಾತ್ರಿಪರಿಪಾಲನ, ಜನನೀಪ್ರತಿಕ್ರಮಪಾನ, ಸಜಾತೀಯವಿಜಾತೀಯಸಹಚರಕ್ರೀಡಾಸಲ್ಲಾಪ, ಸಂಪರ್ಶನ, ಅನಿಯತಮಾತ್ರಪೂಜೋಪಕರಣ, ತತ್ಕಲ್ಪಾಲಿಪಿಚಾಭಾವಪ್ರಭೃತೀನಾಂ ಸರ್ವೇಶಾಂ ಪಾಪಾನಾಂ ಅಪಾರಕರಣಾರ್ಥಂ, ಪೂರ್ವ-ಪೂರ್ವಸಂಸ್ಕಾರಕಾಲಾತಿಕ್ರಮಗೋಷನಿವೃತ್ತಿರ್ಥಂ, ಕುಮಾರ್ಯ ಉಪನಯನಯೋಗ್ಯತಾಸಿದ್ಧಿರ್ಥಂ ಮಮ ಚ ಉಪನೇತೃತ್ವಾಧಿಕಾರ-ಸಿದ್ಧಿರ್ಥಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ನಿಶ್ಚಿತ ಮಂ ಅನುಗ್ರಹಂತು ಭವಂತಾ || ತದಾ ಪರಿವದತಿ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ "ಪಾದಕೃತ್ವಂ ಆಚರ" ಇತಿ ವದತ್ | ಯಜಮಾನ ಸಂಕಲ್ಪಪೂರ್ವಕಂ ಪಾದಕೃತ್ವಂ ಗೃಹಂತಂ ವಸ್ತ್ರಧಾನಂ ಕೃತ್ವಾ, ಅನುಜ್ಞಂ ಸ್ವೀಕುರ್ಯಾತ್ |

ಪೂರ್ವದ್ವಿ. ಅಕ್ಷತಂ ಬೇದತಿ ಉಪನಯನದಿನೇ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಾನಂತರಮ್ ಅವಶ್ಯಂ ಕೃತ್ವಾಚರಣಂ ಕಾರ್ಯಮ್ || ಪರೇದ್ವಿ. ಕೃತಸ್ನಾನಂ ಕುಮಾರಂ ಅಲಂಕೃತ್ಯ, ಸ್ವಸ್ತಿ ವಾಚನಾತ್ಮಾ, ಮಾತೃ ಸಹ ಭೋಜನಂ ಕಾರಯತ್ವಾ, ನಾಚಿಕೆನ ವಚನಂ ಕಾರಯೇತ್ | ಸಂಪ್ರದಾಯೇ-ಪಿತೃತಾಪಮಂತ್ರಕಂ ವಚನಂ ಕೃತ್ವಾ ತತಃ ನಾಚಿಕೆನ ಕಾರಯೇದಿತಿ ರೂಢಿ | ಪ್ರಯೋಗೇ ವಾಚನಂ ಕಾರ್ಯಮಿತಿ ವಿದ್ಯತೇ | ಸ್ನಾತಂ ಕುಮಾರಂ ಗೋಷೀಚಂದನಾದಿರೂಪ್ಯಪುಂಶ್ರ-ತಿಲಕವನಾದಿಭಿಃ ಅಲಂಕೃತ್ಯ ತುಂಗೀಸ್ವಧೌ ಉಪವೇಶ್ಯ ಚತುರ್ಥಿ ಭೋಜನಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ, ಪಿತೃತರ್ಗಂ (ಕೌಶೀನಂ) ವಸ್ತ್ರಂ ಪರಿಧಾಯ, ಸ್ತದಕ್ಷಿಣಾಂ ಉಪವೇಶ್ಯ, ಸಂಕಲ್ಪಮಾಚರೇತ್ |

.....ಶುಭತಿಥಿ ಮಮ ಕುಮಾರ್ಯ ದ್ವಿಜಪ್ರಸಿದ್ಧಿರ್ಥಂ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಾದ್ಯಯನವಿಧೃತಸ್ತಾಚಕೇದಾದ್ಯಯನಾಗಂಭೀತಂ ಗಾಯತ್ರಿಪವಾಧಿಕಾರಪ್ರಾಪ್ತರ್ಥಂ, ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಧ್ಯಾಪ್ರಸಿದ್ಧಿರ್ಥಂ ಅತಿಶಯಸಂಸ್ಕಾರಭೀತಂ ಉಪನಯನಸಂಸ್ಕಾರಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕಂಚ್ಛೇ |

ಗಾಯತ್ರಿಪವಾರ್ಥಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವ್ಯನಯಾತ್ | ಸ್ತಂಧಿಲೋಚ್ಛೇದಿಗಾದಿ "ಸಮುದ್ರಮ" ನಾಮನಮಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಪಾಪ್ಯ, ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಅನ್ಯಧಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ |

ವಾತವೇದ ಅದಿ- ಚತುರ್ವರ್ಣಮ್ ಆಧಾರಾಂತಮುಕ್ತಾ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ತ್ರಿಗುಣಿ ಪದಮಾನಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚಾಚ್ಯನ, ಮಧ್ಯೇ ಗೃಹ್ಯೋಕ್ತತಂತ್ರೇಣ,

ಅನುಪ್ರಜನೀಯಹೋಮಃ ಕ್ರಿಯಮಾಣೇ ಸತಿ ಸದಸಸ್ತುತಿಂ, ಸವಿತಾರಂ, ಋಷೀಂಶ್ಚ ಚರದ್ರವ್ಯೇಣ, ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಪ್ರಕೃತಮಗ್ನಿಂಸದ್ಯೋ ಯಕ್ಷ್ಮೀ || ಅನುಪ್ರಜನೀಯಹೋಮಃ ರಾತ್ರಿ ಕ್ರಿಯತೇ ಚೇತ್ ಅತ್ರ ಸದಸಸ್ತುತಿಮಿತ್ಯಾದಿ ಚರದ್ರವ್ಯೇಣಾಂತಂ ಸ ವಕ್ತವ್ಯಮ್ | ಕಾರಿಕೆಯಾಂ ಉಕ್ತಮೇವ ದಂಡಧಾರಣಂ ಶಿಶ್ನಾನಂತರಂ ಸ್ವಪ್ರಕೃತಾದಿಹೋಮಂ ಸಮಾಪ್ಯ, ಭಿಕ್ಷುಂ ಚರೇತ್ | ಪರಿಸಮಾಪ್ತಗಾದಿ ಅಪ್ಯೋತ್ತಮನಾಂತಂ ವಿಧಾಯ, ಮಂತ್ರಪತ್ಯ ಈಶಾನ್ಯಪ್ರದೇಶೇ ಸೈತತ್ಕವ್ಯಾದಿ ಚತುರಪ್ರಮಂಡಲಂ ಮಧ್ಯೇ ಪದ್ಮಂ ಚ ವಿರಚಯ್ಯ, ತತ್ರ ಕುಮಾರವತ್ಸರಂವಿಷಯ ಧಾನ್ಯಾನಿ ಪ್ರಸಾರ್ಯ, ಅಪ್ಪದಿತಿ ನಾರಿಕೇಲಫಲಾನಿ, ತಾಂಬೂಲಪುಣಿಫಲಾನಿ ಪರಿತುಲಯೇತ್ | ತತ್ಪತ್ಯೇ ಕುಮಾರ್ಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾಣಿ ನಾಭೀ, ದಕ್ಷಿಣವಾಣಿ ಒರಗ್ಯಕೂರ್ಚಮಿತಂ ಸ್ತುತಿಸಿ ನಿಶ್ಚಿತ ಪಿಪ್ಪೇತ್ | ಕುಮಾರಂ ಸಕ್ರದ್ವಿತರನವಸ್ಥೆಣಾಬ್ಧೃತ್ಯ ವರ್ಷರಪ್ತಾ ಪಾದವಿಸ್ಥಾನಚತುಷ್ಪಮೇಷು ಸಂವೇಷ್ಯ ಶಿರಸಿ ಸಪ್ತದಕ್ಷಿಣಾರ್ಚಂ ಉದ್ವೇಗಮಯಿ ನಿವದ್ಯೇತ್ | ಕರ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ | ತಾಂಬೂಲ-ಗೋಷೀಚಂದನ-ಉಪವೇಶಾದಿನಾಂ ದದ್ಯಾತ್ | ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಮಂಗಳಾಪ್ತಕಂ ಪರೇಯು | ಸಮುಪಾಂತೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಅಭಿಮಂತ್ರಿತಂ ಉತ್ತರೀಯವಸ್ತ್ರಂ, ಆಚನಂ, ಉಪವೇಶಂ ಚ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ಕುಮಾರಾಭಿಮುಖೇ

ಭೂತ್ಯಾತ್ಮ ವಾದಾಧಿಕಾರಮಾರ್ಗತಃ ತ್ರಿವಾರಂ ಭೂರಾದಿಗಾಯತ್ರೀಶಿರಾಪರ್ಯಂತಂ ಮಂತ್ರಂ ವಾಕ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಾ ದಕ್ಷಿಣತಃ ಪೂರ್ವಾರ್ಧಮುಬ
ಗ್ರಹಮುಚ್ಯತಃ ವಾ ತಿಷ್ಠತ್, ಪ್ರಥಮತಃ ಉತ್ತರೀಯವಸ್ಥಂ, ಅಪನಂ, ಉಪಮೀತಂ ಚ ಕ್ರಮೇಣ ಸಮಂತ್ರಕಂ, ದಕ್ಷಿಣಬಾಹುಪುರಸ್ಕರಂ
ಧಾರಯೇತ್ |

ಯಮಂ ವಸ್ತ್ರಾಣಿತ್ಯಸ್ಯ ದೀರ್ಘಪುತ್ರೋ ದೀರ್ಘಕಮಾ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ತ್ರಿಪುತ್ರ್ | ಕುಮಾರಸ್ಯ ಉತ್ತರೀಯವಸ್ತ್ರಧಾರಣೆ
ವಿನಿಯೋಗಃ |

ಓಂ ಯಮಂ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಪೀವಸಾ ವಸಾಥೇ ಯುವೋರಭಿಧ್ರಾ ಮಂತವೋ ಹ ಸರ್ಗಾಃ | ಅಪಾತಿರತಮಸ್ತುತಾನಿ ವಿಶ್ವ
ಯತೇನ ಮಿತ್ರಾದರುಣಾ ಸಚೀಥೇ || ೧೩ ಉತ್ತರೀಯವಸ್ತ್ರಮ್ |

ಮಿತ್ರಸ್ಯ ಚಕ್ಷುರಸ್ಯ ವಾಮದೇವೋ ಅಪನಂ ತ್ರಿಪುತ್ರ್ | ಅಪನಧಾರಣೆ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಮಿತ್ರಸ್ಯ ಚಕ್ಷುರ್ಧರಂಗಂ ಬಲೀಯಸ್ತೇಷೋ ಯಶಸ್ವಿ ಸ್ವವಿರಂ ಸಮಿದ್ವಮ್ | ಅನಾಹಸಸ್ಯಂ ವಸನಂ ಜಂಘ
ಪರೀದಂ ವಾಜ್ಯಜನಂ ದಧೇಹಮ್ || ೧೪ ಅಪನಮ್ |

ಯಚ್ಚೋಪವಿತಮಿತ್ರಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮಾ ತ್ರಿಪುತ್ರ್ | ಶ್ರೋತೃಗೃಹಾರ್ಥಮಾಸುಷ್ಣಾನಯೋಗ್ಯತಾಸಿದ್ವೈರ್ಥಂ ಯಚ್ಚೋ-
ಪವಿತಧಾರಣೆ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಯಚ್ಚೋಪವಿತಂ ಪರಮಂ ಪವಿತ್ರಂ ಪ್ರಜಾಪತೇರ್ಯತ್ ಸಹಜಂ ಪುರಸ್ತಾತ್ | ಆಯುಷ್ಯಮಗ್ರ್ಯಂ ಪ್ರತಿಮುಂಚ
ಶುಭಂ ಯಚ್ಚೋಪವಿತಂ ಬಲಮಸ್ತು ತೇಜಃ ||

೧೩ ಮಂತ್ರಂ ಕುಮಾರೇಣ ಚ ವಾಚಯಿತ್ವಾ ಧಾರಯೇತ್ | ಕುಮಾರಸ್ಯ ಶಿರಸಿ ಹಸ್ತಂ ನಿಧಾಯ, ಬ್ರಹ್ಮವಜ್ರಾನಂ....ಯೋನಿಮಸತಃ
ವಿಹಃ || ೧೩ ಅಭಿಮಂತ್ರೈ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರತಿಪೂಷನಕಾಲೇ ಸುಮುಹೂರ್ತಮಸ್ತುತಿ ಭವತೋ ಬ್ರೂಮತು || ೧೩ ವದೇತ್ | ಧೃವಾ
ದೈಃ..... ಧಾರಯತಾಂ ಧೃವಮ್ || ಗಾಯತ್ರೀಂ ದಶವಾರಂ ಚ ಜಪೇತ್ | ತತಃ "ಓಂ ಭೂಭುವಸ್ವ" ೧೩ ಜಲಂ ಪೋಕ್ತ್ಯ
ಸಂವೃತ್ತತಾಂ ರಮುಂ ವಿಶ್ವಂ ಆಹ್ವದಿತವಸ್ತುಮಪಸಾರ್ಯ, ಪ್ರಥಮತಃ 'ಮಾತೃದೇವೋ ಭವ' ೧೩ ಮಾತರಂ, 'ಪಿತೃದೇವೋ ಭವ' ೧೩
ಪಿತರಂ, 'ಆಚಾರ್ಯದೇವೋ ಭವ' ೧೩ ಆಚಾರ್ಯಂ, 'ಅಗ್ನಿದೇವೋ ಭವ' ೧೩ ಅಗ್ನಿಂ, 'ಅತಿಥಿದೇವೋ ಭವ' ೧೩ ಅಂಧಾಂಶ್ಚ ಕ್ರಮೇಣ
ದರ್ಶಯೇತ್ | ಕುಮಾರ ವಾದಕೀರ್ಣಂ ಅಗ್ನಾಚಾರ್ಯಯೋಃ ಮಧ್ಯೇ ಉತ್ತರದಿಶಂ ಗತ್ವಾ, ಉಪವಿಶ್ಯ ದ್ವಿಃ ಮಂತ್ರಾಚಮನಂ ಕೃತ್ವಾ ಪವಿತ್ರಂ
ಧೃತ್ವಾ || ತೇನೈವ ಮಗಳೇಣ ಆಗತ್ಯ ಚಿತಃ ದಕ್ಷಿಣದಿಶಿ ಉಪವೀತೇ | ಅಥ ಆಜ್ಞಸ್ವಾಲಿನಿಧಾನಾದಿ ಇಧಾಧಾನಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಧಾನಾಜ್ಞಾ-
ಪಾತಿಃ ಪುನೇತ್ |

ಅಗ್ನಿ ಆಯೋಜಿತ ತ್ರಯಾಣಾಂ ಮಂತ್ರಾಣಾಂ ಶತಂ ವೈಖಾನಸಾ ಋಷಯಃ | ಅಗ್ನಿಃ ಪವಮಾನೋ ದೇವತಾ | ಗಾಯತ್ರೀ
ಧರದಃ | ಉಪನಯನಪ್ರಧಾನಾಜ್ಞಾಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಅಗ್ನಿ ಆಯೋಜಿ ಪವನ್.....ದುಚ್ಯುನಾಂ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ||

ಓಂ ಅಗ್ನಿರ್ಯಜಿಃಮಹಾಗಯಂ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ||

ಓಂ ಅಗ್ನೇ ಪವಸ್ವಪೋಷಂ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ||

ಪ್ರಜಾಪತಃ ಒರಗ್ಯಗರ್ಭಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಶ್ಚಿಪುತ್ರ್ | ಉಪನಯನಪ್ರಧಾನಾಜ್ಞಾಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತಃರಯೀಣಾಂ ಸ್ವಾಹಾ || ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ಅದ್ "ಕುಮಾರಸ್ವ್ಯ ಋಷಿತ್ವಾದಯಃ ಸದಿತೃದೇವತಾಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಅವಕಾರಗಾರಂ ಕರಿಷ್ಯೇ |" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ಕುಮಾರಂ ಅಗ್ನಾಚಾ-
ಯಗ್ಯೋಽ ಮಧ್ಯಃ ಉತ್ತರದಿಶಂ ಗಮಯತ್ವಾ ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖಂ ಅವಸ್ಥಾಪ್ಯ ತಸ್ಯ ಅಂಜಲಿಂ ಅದ್ವಿಃ ಪೂರಯೇತ್ | ಕುಮಾರಮತಾ
ಜಲಧಾರಾಂ ಸಂಜೀತ್ ||

ತತ್ಪದಿತುರಿತ್ಯಸ್ಯ ಶ್ಲಾಘಾಶ್ಚ | ಸದಿತಾಃ ಸುಪ್ತಾಃ || ಅವಕಾರಣೀ ವಿವಿಂಶೋಗಃ ||

ಓಂ ತತ್ಪದಿತುರ್ವೇದೋಮಹೇ ವಯಂ ದೇವಸ್ಯ ಭೋಜನಮ್ | ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಸರ್ವಧಾತಮಂ ತುರಂ ಭಗಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ ||

ಅಸೌಗ ಮಂತ್ರೇಣ ಸ್ವಾಂಜಲಿಸ್ಪೃಶಂತಃ ಕುಮಾರಾಂಜಲುದಶಃ ಆಸಿಜ್ಯ, ತದ್ವಲಂ ಕುಮಾರಾಂಜಲಿನೈವಾವಕಾರಯೇತ್ |

ಓಂ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸದಿತುಃ ಪ್ರಸವೇಂದ್ರಿನೋರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪೂಜ್ಞೋ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಹಸ್ತಂ ಗೃಹ್ಣಾಮಿ ||

ಇತಿ ವರೋಗ ನಾಮ ಸಂಪಾದ್ಯಂತಂ ಶರ್ಮನ್ | ಇತಿ ನಿರ್ದಿಶ್ಯ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣಪಾರ್ಶ್ವೇನಾ ತಸ್ಯ ಸಾಂಗುಷ್ಠಂ ದಕ್ಷಿಣಪಾರ್ಶ್ವೇ
ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ | ಪುನಃ ಪೂರ್ವಪಾತ್ ಅವಕಾರಯ್ಯ ಹಸ್ತಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ-

ದ್ವಿತಿಯಾ ಹಸ್ತಗ್ರಹಣೀ ಮಂತ್ರವಿಶೇಷಃ -

ಓಂ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸದಿತುಃ ಪ್ರಸವೇಂದ್ರಿನೋರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪೂಜ್ಞೋ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಹಸ್ತಂ ಗೃಹ್ಣಾಮಿ || ಸದಿತಾ ತೇ
ಹಸ್ತಮಗ್ರಭೇತ್ ||

ಇತಿ ವರೋಗ ನಾಮ ಸಂಪಾದ್ಯಂತಂ ಶರ್ಮನ್ | ಇತಿ ವರೇತ್, ಪುನಃ ಅವಕಾರಯ್ಯ-

ತೃತೀಯಾ ಹಸ್ತಗ್ರಹಣೀ ಮಂತ್ರವಿಶೇಷಃ -

ಓಂ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸದಿತುಃ ಪ್ರಸವೇಂದ್ರಿನೋರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪೂಜ್ಞೋ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಹಸ್ತಂ ಗೃಹ್ಣಾಮಿ ||
ಅಗ್ನಿರಾಚಾರ್ಯಸ್ವದ ||

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಮಂತ್ರವರೋಗಾತ್ ಒಲಿಗತ್ವಾ ಆದಿತ್ಯಂ ದರ್ಶಯತ್ವಾ-

"ದೇವ ಸದಿತರೇಪ ತೇ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ, ತಂ ಗೋಪಾಯ ಸ ಮಾಮೃತ" ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾರ್ಯ "ಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥಂ ವ್ರತಪತಯೇ
ಆದಿತಾಯ ವಹಿಂ ದದಾಮಿ" ಇತಿ ಮನಸಾ ಸ್ಮರೇತ್ || ತತಃ ಪೂರ್ವಪದ್ಧತುರತೋಃಭಿಮುಖೌ ತಿಷ್ಠೇತಾಮ್ | ತತ್ರ ಕುಮಾರಮ್
"ಕಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರ್ಯಮ್ | ಪ್ರಾಗಾಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರ್ಯಮ್ | ಕಸ್ಯಾ ಕಮುಪನಯತೇ | ಕಾಯ ತ್ವಾ ಪರಿದದಾಮಿ ||" ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ
ಮನಸಾ ವ್ರತಪತಯೇ ಸಮರ್ಪ್ಯ, ತಸ್ಯ ಅಂಜಲೋ, ಪಾಣಿಃ ಗಮಯತ್ವಾ-

ಯದಾಸುಪಾಸಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಕಾಣ್ಯೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ಯೋಪಸ್ಥಿಪ್ತಾಃ | ಪೂರ್ವಾರ್ಧಭಾಗಸ್ಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾವರ್ತನೇ,
ಉತ್ತರಾರ್ಧಭಾಗಸ್ಯ ಹೃದಯಪರ್ವತೇ ವಿವಿಂಶೋಗಃ ||

ಓಂ ಯದಾ ಸುಪಾಸಾಃ ಪರಿವಿತೇ ಆಗಾತ್ ಸ ಉ ಶ್ರೇಯಾನ್ ಭವತಿ ಜಾಯಮಾನಃ |

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾರ್ಯ ಕುಮಾರಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಆವರ್ತ್ಯ ವ್ರಾಹ್ಮ್ಯಮಿಂ ಅವಸ್ಥಾಪ್ಯ-

ಓಂ ತಂ ಧೀರಾಃ ಕವಯ ಉನ್ನಯಂತಿ ಸ್ತಾಧ್ಯೋಕ್ಷಿ ಮನಸಾ ದೇವಯಂತಃ ||

ಮಂತ್ರೇಣ ತಸ್ಯ ಹೃದಯದೇಶಂ ಸ್ಪೃಶೇತ್ | ಪುನಃ ಕುಮಾರಂ, ಆತ್ಮಸಮಗ್ನಿಂ ಚ ಅಂತರೇಕಾನೀಯ, ದಕ್ಷಿಣತಃ
ಉಪವೇಶಯೇತ್ |

ವಿಜ್ಞಾನ ಮಂತ್ರಾಚಮನಃ ಕೃತ್ವಾ ಪವಿತ್ರಂ ಧೃತ್ವಾ ಏಕಾಂ ಸಮಿಧಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ-

ಅಗ್ನಯೇ ಸಮಿಧಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಓರಾಗ್ನಿಗರ್ಭೋಽಗ್ನಿರನುಪ್ಪುಪ್ತ್ಯಾ । ಸಮಿದಾಧಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಅಗ್ನಯೇ ಸಮಿಧಮಾಹಾರ್ಷಂ ಬ್ರಹ್ಮತೇ ಜಾತವೇದಗೇ । ತಯಾ ತ್ವಮಗ್ನೇ ವರ್ಧಸ್ವ ಸಮಿಧಾ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಯಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಇತಿ ತೀರ್ಥಾಂ ಹುತ್ವಾ- ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ತೃಕ್ಷ್ಣಾ ಹಸ್ತಂ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ-

ಓಂ ತೇವಾ ದಾ ಸಮನ್ವಿತ್ಯ ಇತ್ಯಗ್ನಿಂ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಸಮೃತೋತ್ಪದ್ವಯಂ ಮುಖಂ ಅವಾಚನಿಮ್ನುಷ್ಯ ವಾಗ್ ಪ್ರಕೀರಯಿತ್ ॥ ಓದಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿವಾರಂ ಕೃತ್ವಾ ಅಗ್ನಿಪ್ರಸ್ಥಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ತಿಷ್ಠನ್-

ಮುಖ ಮೇಧಾಮಿತಿ ಪಕ್ಷಾಂ ಓರಾಗ್ನಿಗರ್ಭಮುಷಃ । ಅಗ್ನಿಂದ್ರಸೂರ್ಯಾ ದೇವತಾಃ । ಪೂರ್ವೇಷಾಂ ತ್ರಯಾಕಾಂ ಆಸುರೇ ಗಾಯತ್ರೀ ಭಂಡಃ । ಉತ್ತರತ್ರಯಾಕಾಂ ಆಸುರಿ ಭುಂಗಿ ಗಾಯತ್ರೀ ಭಂಡಃ । ಅಗ್ನಿಪ್ರಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಯಿ ಮೇಧಾಂ ಮಯಿ ಪ್ರಜಾಂ ಮಯ್ಯಗ್ನಿಃ ತೇಜೋ ದಧಾತು ।

ಓಂ ಮಯಿ ಮೇಧಾಂ ಮಯಿ ಪ್ರಜಾಂ ಮಯಿಂದ್ರಃ ಇಂದ್ರಿಯಂ ದಧಾತು ।

ಓಂ ಮಯಿ ಮೇಧಾಂ ಮಯಿ ಪ್ರಜಾಂ ಮಯಿ ಸೂರ್ಯೋ ಭ್ರಾಜೋ ದಧಾತು ।

ಓಂ ಯತ್ರೇ ಅಗ್ನೇ ತೇಜಸ್ವಿನಾಹಂ ತೇಜಸ್ವೀ ಭೂಯಾಸಮ್ ।

ಓಂ ಯತ್ರೇ ಅಗ್ನೇ ವರ್ಚಸ್ವಿನಾಹಂ ವರ್ಚಸ್ವೀ ಭೂಯಾಸಮ್ ।

ಓಂ ಯತ್ರೇ ಅಗ್ನೇ ಹರಸ್ವಿನಾಹಂ ಹರಸ್ವೀ ಭೂಯಾಸಮ್ । ಇತ್ಯಪ್ರಸ್ಥಾಯ ।

ಮಾನಸ್ಯೋಕಿತಿ ಕುತ್ಸೋ ರುದ್ರೋ ಜಗತಿ । ವಿಭೂತಿಗ್ರಹಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಾನಸ್ಯೋಕೇ ತಸಯೇ ಮಾನ ಆಯತೌ ಮಾನೋ ಗೋಷು ಮಾನೋ ಅಶ್ವೇಷು ರೀರಿಷಃ । ವೀರಾನ್ಯಾನ್ಯೋ ರುದ್ರ ಭಾಮಿತೋ ವಧೀರ್ಹವಿಷ್ಣುತತ್ಸದ್ರಮಿತ್ತ್ವಾ ಹವಾಮಹೇ ॥

ಇತ್ಯಘಮಂತ್ರ ಅಗ್ನಿಂ ಉತ್ತರಭಾಗಾತ್ಯತಂ ಭಸ್ಮ ಗೃಹೀತ್ವಾ ತ್ರಾಯುಷಂ ಜಮದಗ್ನೇಃ ಇತಿ ಲಲಾಟೇ ಕಶ್ಯಪಸ್ಯ ತ್ರಾಯುಷಮ್ ಇತಿ ಕಂಠೇ ಅಗ್ನಸ್ಯ ತ್ರಾಯುಷಮ್ ಇತಿ ನಾಭಿ ಯದ್ರೇವಾನಾಂ ತ್ರಾಯುಷಮ್ ಇತಿ ದಕ್ಷಿಣ ಬಾಹುಮೂಲೇ ತಸ್ಯೇ ಅಸ್ತು ತ್ರಾಯುಷಮ್ ಇತಿ ಸ್ತಂಧೇ ಸರ್ವಮಸ್ತು ಶತಾಯುಷಮ್ ಇತಿ ಶಿರಃ ಧಾರಯಿತ್ ॥

ಓಂ ಚಮೇ ಓರಾಗ್ನಿಗರ್ಭಃ ಸಾರಸ್ವತೋಽಗ್ನಿರನುಪ್ಪುಪ್ತ್ಯಾ । ಅಗ್ನಿಪ್ರಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಚ ಮೇ ಸ್ವರಶ್ಚ ಮೇ ಯಜ್ಞೋಪ ಚ ತೇ ನಮಶ್ಚ । ಯತ್ರೇ ನ್ಯೂನಂ ತಸ್ಮೈ ತ ಉಪ ಯತ್ರೇತಿತಿತ್ತಂ ತಸ್ಮೈ ತೇ ನಮಃ ॥

ಓಂ ಸ್ವಸಿ । ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಮೇಧಾಂ ಯಶಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ವಿದ್ವಾಂ ಬುದ್ಧಿಂ ಶ್ರಿಯಂ ಬಲಮ್ । ಆಯುಷ್ಯಂ ತೇಜ ಆರೋಗ್ಯಂ ದೇಹಿ ಮೇ ಹವ್ಯವಾಹನ ॥ ಇತಿ ಅಘವಾದಯಿತ್ ॥ ಅಗ್ನಿಮ್ ಅನುಪ್ರವಚನೀಯಹೋಮಾಂತಂ ರಕ್ಷೇತ್ ॥

ಅಥ ವಚನಂ ಉಪವಿತ್ಯ ಆಚಾರ್ಯಾಭಿಮುಖೇ ಭೂತ್ವಾ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣಾಪಾನಂ ಭುವಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ, ಸವ್ಯದಕ್ಷಿಣಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ಸವ್ಯದಕ್ಷಿಣ-
ಶ್ಲೋತ್ರೇ ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯ -

.....ಗೋತ್ರಾಃ ಶರ್ಮಾ ಅಹಂ ಭೋ ಅಭಿವಾದಯೇ || ಇತಿ ವ್ಯಸ್ತಪಾಣಿ ಆಚಾರ್ಯಸ್ಯ (ಒತು) ಸನಿವಾಹಂ ಸ್ವಸವ್ಯಪಾಣಿಣಾ ತದುವರಿ ದಕ್ಷಿಣಪಾಣಿಣಾ ದಕ್ಷಿಣವಾದಂ, ಜಾನುಪ್ರಭೃತಿ ವಾದಪರ್ಯಂತಂ ಸ್ವಪ್ಪಾಶ್ಚ ಶಿರೋವನತಿಪ್ಪೂರ್ವಕಂ
ಅಭಿವಾದಯಿತ್ ಆಚಾರ್ಯಗಣ ಆಯುಷ್ಯಾನ್ ಭವಶರ್ಮಾನ್ ಇತ್ಯುಕ್ತೇ ವಚನಂ ತಿಪ್ಪನ್ ಕರೌ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೀಕೃತ್ ಅಧೀಶ
ಭೋ ಸಾವಿತ್ರಿಂ ಭೋ ಅನುಬ್ರೂಹಿ ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಾಯಿತ್ ಆಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ -

ಅಸ್ಯ ವಚನಃ | ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರೋಪದೇಶಾವಿಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ | ಮಂತ್ರಪ್ರದಾನಯೋಗ್ಯತಾದ್ವೈತ್ಯಂ ಗೋಪ್ರತ್ಯಾಮ್ನಾಯು-
ಫಲದಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ |

ಉಪವಿತ್ಯ ಭೂದಾಸದಕ್ಷಿಣಾಶ್ರಿತಂ ದದಾತ್ | ತತಃ ವಚನಂ ವಾಮಪಾಣಿಂ ಉತ್ಪಾನೀಕೃತ್ ದಕ್ಷಿಣಪಾಣಿಂ ನೈಋತೀಕೃತ್ ಸಂಧಾಯ
ಅಗುರಿತುಂ ದೃಢಕೃತ್ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಪರಿಪ್ಪನ್ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಅಸೀತ | ಆಚಾರ್ಯಃ ಕುಮಾರಂ ಅಂಕೇ ಉಪವೇಶ್ಯ ಸ್ವಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ತಸ್ಯ
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಪರಿಂ ಸಂಗ್ರಹ್ಯ ಪರಿಹಿತೇನ ವಾಸನಾ ತಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಕರ್ಣೇ ಪ್ರಣವಮೃಹೃತಿಪೂರ್ವಕಂ ಸಾವಿತ್ರಿಂ ಸ್ವಯಂ ಉತ್ಪಾಶ್ಚ ವಾಚಯಿತ್ |

ಪೂರ್ವಸ್ಯ ಪರಿಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ | ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ | ಗಾಯತ್ರೀ ಭಂದಃ | ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪರಮೇಶ್ವೇ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ
ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಬೃಹತಿಃ | ಗಾಯತ್ಯಾ ವಿಧ್ಯಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ | ಸವಿತಾ ದೇವತಾ | ಗಾಯತ್ರೀ ಭಂದಃ | ಉಪದೇಶಃ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಭೂಭುವಸ್ವಃ | ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ | ಭಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ | ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ||

ಓಂ ಭೂಭುವಸ್ವಃ | ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ | ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ||

ಓಂ ಭೂಭುವಸ್ವಃ | ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ||

ಏವಂ ತ್ರಿವಾರಂ ಪ್ರಥಮೇ ವಾದಶಃ | ದ್ವಿತೀಯೇ ಅರ್ಧಚರಣಃ | ತೃತೀಯೇ ಸರ್ವಾಂ ಅಶ್ವಶಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ವಾ ತ್ರಿವಾರಂ
ಸ್ವಯಮುಕ್ತ್ಯಾ ವಾಚಯಿತ್ | ಕೇಚಿತ್ಕು ತ್ರಿವಾರಮಪಿ ಪಂಚಾವಸಾನಸಹಿತಾಮೇವ ಗಾಯತ್ರೀಮುಪದಿಶಂತಿ || ಅಪ್ಪಾಕರಮಂತ್ರಂ,
ಕೃಷ್ಣಪತ್ನೀರಮಂತ್ರಂ, ಪಂಚಾಕರಮಂತ್ರಂ ಚ ಕೇಚಿತ್ ಉಪದಿಶಂತಿ ತತಃ ಅಭ್ಯಾಧಿತವ್ಯಂ ವಿಸ್ವಜ್ಞ ವಚೋಃ ಹೃದಯದೇಶಃ
ಉದ್ಘಾತಗುರಿಂ ಸ್ವಂ ಪಾಣಿಂ ನಿಧಾಯ -

ಮಮ ವ್ರತ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಬೃಹತೇ ತ್ರಿಪುಷ್ಪ | ಉದ್ಘಾತಗುರಿಪಾಣಿನಿಧಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಮಮ ವ್ರತೇ ಹೃದಯಂ ತೇ ದಧಾಮಿ | ಮಮ ಚಿತ್ತಮನುಚಿತ್ತಂ ತೇ ಅಸ್ತು | ಮಮ ವಾಚಮೇಕವ್ರತೋ
ಮಪ್ಯಸ್ಯ ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ಪಾಶ್ಚ ನಿಯುನಕ್ತು ಮಹ್ಯಮ್ ||

ಮಂತ್ರಮುಕ್ತ್ಯಾ ತದರ್ಥಂ ಚ ಬೋಧಯಿತ್ | ತತಃ ಶುದ್ಧರ್ಥಂ ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಮೇಖಲಾಬಂಧನಂ, ದಂದಧಾರಣಂ ಚ
ಕಾರ್ಯಮ್ | ವಚನಂ ಆಚಾರ್ಯಾಭಿಮುಖಂ ತಿಪ್ಪತಿ

ಇಯಂ ದುರುಕ್ತಾದಿ ದ್ವಯೋಃ ವಾಮದೇವೋ ಮೇಖಲಾ ತ್ರಿಪುಷ್ಪ | ಮೇಖಲಾಬಂಧನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಇಯಂ ದುರುಕ್ತಾತ್ ಪರಿಬಾಧಮಾನಾತ್ ಶರ್ಮ ವರೂಢಂ ಪುನಃ ನ ಆಗತ್ | ಪ್ರಾಣಾಪಾನಾಭ್ಯಾಂ
ಏಲವರಾಭರಂತಿ ಪ್ರಿಯಾ ದೇವಾನಾಂ ಸುಭಗಾ ಮೇಖಲೀಯಮ್ || ಋತಸ್ಯ ಗೋಪ್ತೀ ತಪಸಃ ಪರಸ್ವೀ ಘ್ನೇ ರಕ್ತಃ
ಸಹಮಾನಾ ಅಶಾಂತಃ | ಸಾ ನಃ ಸಮಂತಮನುಪರೇಹಿ ಭದ್ರಯಾ ಭರ್ತಾರಶ್ಚೇ ಮೇಖಲೀ ಮಾ ರಿಪಾಮ ||

ಮುಖಮಂ - ದರ್ಭರಮು - ಕುಮಾರಸ್ಯ ಕುಪ್ರದೇಶಃ ತ್ರಿರಾಪರ್ತ್ಯ ನಾಭಿದೇಶಃ ಗ್ರಂಥಿತ್ರಯಂ ಕುರ್ಮಾತ್.

ಸ್ವಸ್ತನ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಸ್ವಪ್ನಾತ್ಮಯೋ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಸ್ತುಪುಷ್ತ್ಯಾಃ । ದಂಡದಾನಃ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

98

ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ನೇ ಮಿಮೀತಾಮಹಿಮಾ ಭಗಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ದೇವೈರನಿರಸರ್ವಗಃ । ಸ್ವಸ್ತಿ ಪೂಜಾ ಅಸುರೋ ದಧಾತು ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ
ದ್ವಾಪಾಪ್ಯಧಿವಿಃ ಸುಖಿತುನಾ ॥ ಇತಿ ಆಚಾರ್ಯು ಪಲಾಶದಂಡಂ ದತ್ತೇ-

ನ
ಯ
ನ

ಅಹಂತಂ ದಮಯಿತ್ವಾ ಮಾಂ ಮಾರ್ಗೇ ಸಂಸ್ಥಾಪಯನ್ ಸ್ವಯಮ್ । ದಂಡಃ ಕರೇ ಸ್ವಿತೋ ಯಸ್ಮಾತ್ ತಸ್ಮಾದ್ವಕ್ಷ ಯತೋ
ಭಯಮ್ ॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ದಂಡಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಉಪವೀತ್ । ಆಚಾರ್ಯು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತಂ ದೇಶಕಾಲಾನುಸಾರೇಣ ಆದೀತ್ ।

ಇದಾನಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರ್ಯುಃ । ಅಪೋತಾಪಃ । ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತಂ ಕರ್ಮ ಕುರು । ದಿವಾ ಮಾ ಸ್ವಾಪ್ನೀಃ । ಆಚಾರ್ಯಾಗೋನೇ
ದೇವದುಃಖಃ । ಸಾಯಂಪ್ರಾತಃ ಭಿಕ್ಷಾಃ । ಸಮಿಧಮಾಧೇಹಿ । ದ್ವಾದಶವರ್ಷಾಣಿ ವೇದಗ್ರಹಣಾಂತಂ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಂ
ಆಚರೇಃ ॥ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಃ ಬಾಧಮ್ ವಚಃ ಪರೇತ್ । ವಚಃ ಮಾತರಂ ಅಭಿವಂದ್ಯ ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಭವತಿ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ
(ಭವತಿ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದದಾತು) ॥ ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಮಾತರ-

ಯುಗೈರದಮುಃಪ್ತಃ । ಯಮರ್ಪೇರದಮುಃಪ್ತಃ । ಸಾಮರ್ಪೇರದಮುಃಪ್ತಃ । ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾಗ್ನಿಃಪ್ತಃ ।

ಇತಿ ಚತುರ್ವಾರಂ ತಮುಲಭೂಮಿ ದಾತ್ರಃ ಪ್ರತಿಪೇತ್ । ತತಃ ಪಿತರಂ ಪ್ರತಿವಂದ್ಯ ಭವಾಣಿ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದದಾತು । ಪಿತಾ ತು-

ಯುಗೈರದಮುಃಪ್ತಃ..... ಇತ್ಯಾಹಿ ಮಂತ್ರೈಃ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದದಾತ್ । ಏವಮೇವ ಸ್ತ್ರಿಯಾ ಮಾತೃವತ್, ಪುರುಷಾಣಾ ಪಿತೃವದ್ವಾಚೀತ್ ॥
ಸದ್ಗೃಹಿಣೀರಂ ತಮುಲಭೂಮಿಃ ಉಪವೇರಮೀತ್ ॥

ಅಥ ಅನುಪ್ರವಚನೀಯಮೋಮಃ

ಸಂಕಲ್ಪಃ- ಮಮ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಉಪನಯಣಾಂಗಭೂತಂ ಅನುಪ್ರವಚನೀಯಮೋಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಅಗ್ನಿಃ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಭಕ್ತಾಯಾಂ ಲಬ್ಧಂ ತಮುಲಂ ದೇವತಾತ್ರಯಸ್ಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತಂ ನಿರ್ವಾಪಪ್ರೋಕ್ಷಣೇ ಕೃತ್ವಾ ಶ್ರವಯಿತ್ವಾ, ಅಭಿಭಾಯ್
ಅವದಾಗಧರ್ಮೇಣ ಅವದಾಯ-

99

ಸದಸಪ್ರತಿಮಿತಸ್ಯ ಕಾಣ್ಡೀಂ ವೇಧಾತಿಥಿಃ ಸದಸಸ್ತತಿರ್ಗಾಯತ್ರೀ । ಅನುಪ್ರವಚನೀಯಪ್ರಧಾನಚರಮೋಮಃ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ನ
ಯ
ನ

ಓಂ ಸದಸಸ್ತತಿಮದ್ವೃತಂ ಪ್ರಿಯಮಿಂದ್ರಸ್ಯ ಕಾಮೈವಮ್ । ಸನಿಂ ವೇಧಾಮಯಾಚಿಪ್ತಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಸದಸಪ್ರತಿಯ ಇದಂ

ನ ಮಮ ॥

ತತ್ಪವಿತುಂತ್ಯಸ್ಯ ಗಾಥಿನೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ ಸವಿತಾ ಗಾಯತ್ರೀ । ಅನುಪ್ರವಚನೀಯಪ್ರಧಾನಚರಮೋಮಃ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತತ್ಪವಿತಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಸವಿತ್ರೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಯುಷ್ಠಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಯುಷ್ಠಭ್ಯಃ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ತತಃ ಸ್ವೀಕೃತ್ವಾಹಿ ಪೋಮರೇಪಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ । ಇತಿ ಅನುಪ್ರವಚನೀಯ ಪ್ರಯೋಗಃ ॥

ಅಥ ಮೇಧಾಪನನಮ್

ಮೇಧಾಪನನಂ ತು ಚತುರ್ಥೇಽಹನಿ, ಪರೇದ್ವಾರ್ವಾ ನದೀತಿರೇ ಸ್ವಸ್ತಿಪ್ರಣಾಹಪೂರ್ವಕಂ ಕರ್ತವ್ಯಮ್ । ಪರೇದ್ವಾರೈಃ ವಚುಃ
ವಾತುಃಪ್ರಾಯಃ ಲೋಹದಿವಾ ಬುದ್ಧವನ್ ಪ್ರಾತಸ್ಸಂಧ್ಯಾಂ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯಂ ಚ ವಿಧಾಯ ಕರ್ಮ ಪ್ರಾರಭೇತ್ । ಪಾಲಾಶಪುಂಘಮೂಲೇ ತ್ರಿವಾರಂ
ವ್ಯವಸ್ಥಿಗಪ್ತದೀಪಕಃ ಪುಂಃ ಸೇವಯೇತ್ । ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಃ ಸ್ವಾತ್ಮಾ ಪ್ರದಂಡಾಂತಿಂ ಧೃತ್ವಾ ಸರ್ವಾ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಾಚನ-
ಮುಖವಿಮಾಹಾನ್ ಪೂರ್ವಪತ್ ಸಮಾಪ್ರಕಂ ಧೃತ್ವಾ ಪುರಾಣಾಣಿ ಪಾಲಾರವೇದ್ಯಾಂ ವಿಸೃಜ್ಯ ಪೂರ್ವಾಧೃತವಾಸುಃ ಗುರವೇ ದತ್ತಾ
ವಿಷವತ್ ಸ್ವಪ್ನವಾಪನಂ ಕೃತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃಪುಃ ತಾಂಜಾಲದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ತಾ ತೈಃ ಮೇಧಾಸೂತ್ರಂ ವಾಚಯೇತ್ ॥ ಇದಾನಿಂ ತು ಸದ್ಗೃಹಿಣೀ
ಕುರ್ವಂತಃ । ಕುರಾಪ್ರಭಾಣಿ ವೇದಿಕಾಯಾಂ ಪಲಾಶದಾಮಾಂ, ಸಮೂಲಂ ಕುಶಸ್ತಂಭಂ ವಾ ಪ್ರತಿಪಾಪ್ಯ, ಪುರತಃ ಸ್ವಸ್ತಿಕಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ

ಸಂಕಲ್ಪವಾಚರಣೆತ್ ।

ಮದು ಕುಮಾರಸ್ವ ಉಪನಯನಸಮಾಪ್ತಿವೇದಗ್ರಹಣಾಮರ್ಘ್ಯಲಕ್ಷಣಮೇಧಾಸಿದ್ಧಿದ್ವಾರಾ ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿ.....
ಬ್ರಹ್ಮಧರ್ಮ ಮೇಧಾಪನನಾಂಕುಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ಗೌರಂ ಗೌರಂ ಚ ವ್ಯರ್ಥ್ಯ ಸ್ವಪ್ನಿಕೇ "ತತ್ತ್ವವಿತು" ಇತಿ ಗಾಯತ್ರಾ ಸವಿತಾರಂ, ಪಲಾಶಶಾಯಾಯಾಂ "ಮೇಧಾಯೈ ನಮಃ"
ಇತಿ ಮೇಧಾಂ ಚ ಆವಾಪ್ಯ ಪೋಷಣೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಾ ಪ್ರಣಾಮಯ್ಯ ಶುದ್ಧವಾತ್ಸರ್ಯದೇನ

ಓಂ ಸುಶ್ರವಃ ಸುಶ್ರವಾ ಅಸಿ ಯಥಾ ತ್ವಂ ಸುಶ್ರವಃ ಸುಶ್ರವಾ ಅಸಿ ವಿವಂ ಮಾಂ ಸುಶ್ರವಃ ಸೌಶ್ರವಸಂ ಕುರು ।
ಯಥಾ ತ್ವಂ ದೇವಾನಾಂ ಯದ್ವ್ಯಸ್ಯ ನಿಧಿಪೋಸಿ ವಿವಂ ಅಹಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ವೇದಸ್ಯ ನಿಧಿಪೋ ಭೂಯಾಸಮ್ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರಂ ವಾಚಯನ್ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕುರ್ವತಾ ವಟುನಾ ಸ್ವಂಭೂಮಾಲೇ ಜಲಸೇಚನಂ ಕಾರಯೇತ್ । ಪುನಃ ಮಂತ್ರ-
ಮಗವರ್ತಯನ್ ದ್ವಿವಾರಂ ಕಾರಯೇತ್ । ತತಃ ಅಭಿಮಂತ್ರಿತಂ ನೂತನಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ, ಅಜನಮೇಖಲಾದಂಡಾನ್ ಸಮಂತ್ರಕಂ
ಸ್ವಯಮೇವ ಧೃತ್ವಾ ಪುರಾಣಾನ್ ವಿಸ್ತೃತ್ವ ಸ್ವಂಭೂಮಾಲೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥ ಯಜಮಾನಃ ಕೃತಕರ್ಮಸಂಪೂರ್ಣಫಲಾವಾಪ್ತಾರ್ಥಂ
ವ್ಯಾಪ್ತೋಽಭಿಃ ತಾನುಲಲಿಂಗಲಿಪಿಕ್ಷಾಂ ದತ್ತಾ ತೈ ಮೇಧಾಸೂಕ್ತಂ ವಾಚಯೇತ್ ॥

ಮೇಧಾಸೂಕ್ತಮ್

ಓಂ ಮೇಧಾಂ ಮಹ್ಯಮಂಗಿರಸೋ ಮೇಧಾಂ ಸಪ್ತ ಋಷಯೇ ದದುಃ । ಮೇಧಾಮಿಂದ್ರಶ್ವಾಗ್ನಿಶ್ಚ ಮೇಧಾಂ ಧಾತಾ
ದದಾತು ತೇ ॥ ಮೇಧಾಂ (ತೇ) ಮೇ ವರೂಣೋ ರಾಜಾ ಮೇಧಾಂ ದೇವೀ ಸರಸ್ವತೀ ॥ ಮೇಧಾಂ (ತೇ) ಮೇ ಅಶ್ವಿನೌ
ದೇವಾದಾ ಧತ್ತಾಂ ಪುಷ್ಕರಸೃಜಾ ॥ ಯಾ ಮೇಧಾ ಅಪ್ಸರಸ್ತು ಗಂಧರ್ವೇಷು ಚ ಯನ್ತನಃ । ದೈವೀ ಯಾ ಮಾನುಷೀ

ಮೇಧಾ ಸಾ ಮಾಮಾ ವಿಶತಾದಿವಾಮ್ । ಯನ್ತೇ ನೋಕ್ತಂ ತದ್ರಮತಾಂ ಶಕೀಯಂ ಯದನುಬ್ಬವೇ । ನಿಶಾಮಂತಂ ನಿ
ಶಾಮಹ್ಯ ಮಯಿ ವ್ರತಂ ಸಹ ವ್ರತೇಷು ಭೂಯಾಸಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಂ ಗಮೇಮುಃ ॥ ಶರೀರಂ ಮೇ ವಿಚಕ್ಷಣಂ ವಾಚ್
ಮೇ ಮಧುಮದ್ವಿಹಾಮ್ । ಅವೃದ್ರಮಹಮಸೌ ಸೂರ್ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಾನಿ ಸ್ವಃ ಶ್ರುತಂ ಮೇ ಮಾ ಪ್ರ ಹಾಸೀಃ ॥ ಮೇಧಾಂ
ದೇವೀಂ ಮನಸಾ ರೇಜಮಾನಾಂ ಗಂಧರ್ವಜುಷ್ಪಾಂ ಪ್ರತಿ ನೋ ಜುಷಸ್ವ । ಮಹ್ಯಂ ಮೇಧಾಂ ವದ ಮಹ್ಯಂ ಶ್ರಿಯಂ
ವದ ಮೇಧಾದೀ ಭೂಯಾಸಮಜರಾಜಂಘ್ರ ॥ ಸದಸಸ್ತತಿಮದ್ವೃತಂ ಪ್ರಿಯಮಿಂದ್ರಸ್ಯ ಕಾಮ್ಯಮ್ । ಸನಿ
ಮೇಧಾಮಯಾಸಿಷಮ್ ॥ ಯಾಂ ಮೇಧಾಂ ದೇವಗಣಾಃ ಪ್ರಿತರಶ್ವೋಪಾಸತೇ ॥ ತಯಾ ಮಾಮದ್ವ ಮೇಧಯಾಸಗ್ನೇ
ಮೇಧಾವಿನಂ ಕುರು ॥ ಮೇಧಾವ್ಯಗ್ನಿ ಹಂ ಸುಮನಃ ಸುಪ್ರತೀಕಃ ಶ್ರದ್ಧಾಮನಾಃ ಸತ್ಯಮತಿಃ ಸುಶೇವಃ । ಮಹಾಯಾಶಾ
ಧಾರಯಿಷ್ಯಃ ಪ್ರವಕ್ತಾ ಭೂಯಾಸಮಸ್ಮೈ ಸ್ವಧಯಾ ಪ್ರಯೋಗೇ ॥

ತತಃ ಬ್ರಾವ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ಆಶಿಷಃ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ।

॥ ಇತಿ ಉಪನಯನ-ಅನುಪ್ರವಚನೀಯ-ಮೇಧಾಪನನಪ್ರಯೋಗಾಃ ॥

100
ನ
ಯ
ನ

101
ನ
ಯ
ನ

ಯಮಂ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ..... ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಸಚ್ಚಿಣಿ ॥

ಎಲೈ ಮಿತ್ರಾವರುಣರೇ! ನೀವು ಸತತ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೇ ವಸ್ತ್ರದಂತೆ ಧರಿಸುತ್ತೀರಿ. ಭಿದ್ರವಿಲ್ಲದ, ಧರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊದಿಸಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿಯು ದೋಪರಹಿತವಾದುದು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮನನಯೋಗ್ಯವಾದುದು. ನೀವು ಸತ್ಯದಿಂದಲೇ ನಡೆಸುವವರಾಗಿ ಸತ್ಯಸಾಧನವಾದ ಯಜ್ಞವನ್ನೂ ನಡೆಸುವವರು. ಅಸತ್ಯಮೂಲವಾದ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಿರಿ.

ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ..... ಬಲಮಸ್ತು ತೇಜಃ ॥

(ಸೂತ್ರಪರ ಅರ್ಥ) : “ಯಜ್ಞೋಪವೀತ”ವೆಂಬ ಈ ಸೂತ್ರವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಆಯುಷ್ಯವನ್ನೂ ಮುಂದಾಳು ತನವನ್ನೂ ಬಲ, ತೇಜಸ್ಸುಗಳನ್ನೂ ನೀಡುವಂತಹುದು. ಯಜ್ಞದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ, ಯಜ್ಞಾಧಿದೇವತೆಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಂತಹುದು. ಓ ಯಜ್ಞಸೂತ್ರವೇ! ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಪಾಪದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸು.

(ಅಧ್ಯಾತ್ಮಪರ ಅರ್ಥ) : ಪರಮಾತ್ಮನು ಸರ್ವೋತ್ತಮನು. ಪರಮಮಂಗಳಮಯನು. ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮುಂದಾಳು. ಓ ದೇವನೇ! ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ವ್ಯಕ್ತರಾದ ಸಕಲ ಜೀವರಿಗೆ, ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಶುದ್ಧರಾದವರಿಗೆ, ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸು. ಇನ್ನೂ ಸಾಧನ ದೇಯಲ್ಲೇ ಇರುವ ಜೀವಜಾತಕ್ಕೆ ಯಜ್ಞಾಧೀಶ್ವರನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸೇರಲು ಬೇಕಾದ ಸಾಧನಾನುಪಾಸನ ಮಾಡಲು ಆಯುಷ್ಯವನ್ನೂ ಬಲವನ್ನೂ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ಕರಣಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸು.

ತತ್ಪ್ರತಿಪದ್ಯೋಮಹೇ..... ಶುರಂ ಭಗ್ಯ ಧೀಮಹಿ ॥

ಸದ್ಗತದೇವನು ವ್ಯಾಪ್ತನು. ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಭಜಿಸಲು, ವರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನಾದವನು. ಪ್ರಕಾಶಮಯನು. ಓ ಸವಿತನೇ! ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಎಲ್ಲರೂ ಅನುಭವಿಸಲು ಅರ್ಹವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬೇಡುವೆವು. ಅದು ನಾವು ಅನುಭವಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರಿ. ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಓದಿಸಬಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತಾಗಿರಿ. ಅಂತಹ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆದು ನಾವು ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸುಖ ಹೊಂದುವಂತಾಗಿರಿ.

103

ನ

ಯ

ಸ

ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸವಿತು..... ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾವೌ । ಹಸ್ತಂ ಗೃಹ್ಣಾಮಿ ॥

ನನ್ನ ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಿನಿದೇವತೆಗಳು ಸಂನಿಹಿತವಾಗಿರಲಿ. ನನ್ನ ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಾದೇವತೆಯ ಸನ್ನಿಧಾನವಿರಲಿ. ಸವಿತದೇವನ ಅಪ್ರಣೇ ಅನುಗ್ರಹ ಹೊಂದಲು ನಾನು ಈ ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ಸವಿತಾ ತೇ ಹಸ್ತಮಗ್ರಧೀತ್ ॥

ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ನುಹಿತನಾದ ಸವಿತದೇವನೇ ನಿನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿ.

ಅಗ್ನಿರಾಚಾರ್ಯಸ್ತವ ॥

“ಅಗ್ನಿಯೇ ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ” ಎಂದು ತಿಳಿ.

ದೇವ ಸವಿತರೇಜ.....

ಪ್ರಕಾಶಮಯನಾದ ಸವಿತನೇ! ಇವನೇ ನಿನ್ನಗೆ ಕೊಡಮಾಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ. ಅವನನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಕಾಪಾಡು. ಅವನಿಗೆ ಮರಣ, ವಿಪತ್ಯಗಳು ಬಾರದಿರಲಿ. (ಒಗೆಗೆ ಹೇಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಅದಿತ್ಯನನ್ನು ನೋಡುವಂತೆ ಹೇಳಬೇಕು. ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಈ ವಚನವನ್ನು ಅದಿತ್ಯನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ತಂದೆ ಧಾಡಿಸಬೇಕು.)

ಕಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರ್ಯಃ.....

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬ್ರಹ್ಮ (ವೇದಾಭ್ಯಾಸ) ಮಾಡುವವನು ಆಗಿದ್ದಿ. ಪ್ರಾಣದೇವರ ಅನುಗ್ರಹದಂತೆ ವೇದ ಕಲಿಯುವವನಾಗಿದ್ದಿ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೇ ವೇದಾಭ್ಯಾಸದ ಮೂಲಕ ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಳಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಯುವಾ ಸುವಾಸಾ..... ಭವತಿ ಚಾಯಮಾಸಾ ||

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿವ್ರತಸ್ತನಾದ ಈ ವಟುವು ಕೃಷ್ಣಾಜನ, ದಂಡ, ಮೇಖಲಾದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, "ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಆಶ್ರಮ"ವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ಈಗ ಎರಡನೇ ಜನ್ಮ ಪಡೆದವನು ಎದ್ದ ತಪಸ್ಸು ವ್ರತಗಳಿಂದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯಲಿ. ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರೂ ಮೇಧಾವಿಗಳೂ ಧ್ಯಾನಶೀಲರೂ ದೇವತಾರಾಧನೆ ಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುವವರೂ ಈ ಕುಮಾರನನ್ನು ಉನ್ನತಪದವಿಗೆ ಏರುವಂತೆ ಮಾಡಲಿ.

ಅಗ್ನಯೇ ಸಮಿಧಮಾಹಾಚಾರ್ಪಂ..... ಸಮಿಧಾ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಯಮ್ ||

ನಾನು ಮಹಾತ್ಮನೂ ಜ್ಞಾನಿಯೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಗೋಸ್ಕರ ಸಮಿಧೆಯನ್ನು ತಂದಿರುತ್ತೇನೆ. ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ! ನೀನು ಈ ಸಮಿಧೆಯಿಂದ ಉದ್ಧೀಪನಗೊಳ್ಳು. ನಾವು ವೇದದಿಂದ ಉದ್ಧೀಪನಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡು.

ತೇಜಸಾ ಮಾ ಸಮನಜ್ಞಿ ||

ಅಗ್ನಿಯೇ! ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾನು ಸಂಯೋಜನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನಾನೂ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತೇನೆ.

ಮಯಿ ವೇಧಾಂ..... ಹರಸ್ವೀ ಭೂಯಾಸಮ್ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ! ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳನ್ನೂ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಪೋಷಿಸು. ಇಂದ್ರನು ಇಂದ್ರಿಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಸೂರ್ಯನು ಉದ್ಧೀಪನಶಕ್ತಿ, ಮೇಧಾಪ್ರಜ್ಞೆ, ತೇಜಸ್ಸುಗಳನ್ನೂ ನೀಡಿ ಕಾಪಾಡಲಿ.

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ! ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಾನು ತೇಜಸ್ವಿಯೂ ವರ್ಚಸ್ವಿಯೂ ಜನಪ್ರಿಯನೂ ಆಗುವಂತಾಗಲಿ.

ಮಾನಸೋಕ್ತಿ..... ಸದಮಿತ್ಯಾ ಹವಾಮಹೇ ||

ಎಲೈ ರುದ್ರನೇ! ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಗಳಿಗೂ ಭೇನುಗಜಾತ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ. ನೀನು ಕೋಪಗೊಂಡು ನಮ್ಮ ವೀರರನ್ನು ಕೊಲ್ಲದಿರು. ನಾವು ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಸದಾ ತೃಪ್ತಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಅಧೀಹಿ ಭೋ..... ಅನುಬ್ರೂಹಿ ||

ಎಲೈ ಆಚಾರ್ಯನೇ! ತಾವು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೇವತೆಯ ಮಂತ್ರಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಸೋಣವಾಗಲಿ. ಅದರ ರಹಸ್ಯ ಸೂತ್ರವಾಗಿ ನನಗಿಗ ತಿಳಿಸೋಣವಾಗಲಿ.

ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ..... ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ||

ಸವಿತೃದೇವನು ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪ್ತನು. ಜಗತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನು. ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿನ ರಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ನಿಯಮವನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ದೇವನು. ಎಲ್ಲರೂ ಬಯಸುವ ವರವನ್ನು ನೀಡುವವನು. ಅಂತಹ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿ ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಲಿ.

ಮಮ ಪ್ರತೇ..... ನಿಯನಕ್ತು ಮಹ್ಯಮ್ ||

ಎಲೈ ವಟುವೇ! ವೇದವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಸದಾ ಅನುಸರಿಸುವಂತಾಗಲಿ. ವ್ರತವಿಚಾರದಲ್ಲಿ. ನಾನು ನನ್ನ ಪ್ರದಯವನ್ನೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವೆನು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರಲಿ. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಒಂದು ವ್ರತವೆಂದು ತಿಳಿದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆಸಬೇಕು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ನಿನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ಅಧೀನವಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಿ.

ಇಯಂ ದುರುಕ್ತಾತ್..... ಮೇವಿಲೇ ಮಾ ರಿಪಾಮ ||

ಈ ಮೇಖಲೆಯು ಕೆಟ್ಟ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೀನು ಆಡದಂತೆ ಮಾಡಲಿ. ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದಲೂ ತೊಂದರೆಗಳು ಬಾರದಂತೆ ಮಾಡಲಿ. ಸುಂದರವಾದ ಈ ಆಶ್ರಮವನ್ನೂ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮವನ್ನೂ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಲಿ. ಪ್ರಾಣಾಪಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಬಲವನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲಿ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಒಲುವಾದುದನ್ನೇ ನಮ್ಮಿಂದ ಮಾಡಿಸಲಿ. ಈ ಮೇಖಲೆಯು ಸೌಭಾಗ್ಯದಾಯಕವಾದುದು.

ಇದು ಸತ್ಯ ಹಾಗೂ ಯಜ್ಞವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ತಪಸ್ಸನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ, ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪರಾಭವ ಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಅಂತಹ ಮೇಖಲೆಯೇ! ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದು ಬಾ. ಮಂಗಳಸ್ವರೂಪನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ದೇವರೇ. ನಿನ್ನನ್ನು ಧರಿಸದ ನಮ್ಮನ್ನು ಎಂದೂ ಹಿಂಸಿಸದಿರು.

ಸೂಚನೆ: ಆಗ ವಚನು- "ಅಂಗಳಿಂದಲೂ, ರಹಸ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಮೂರು ವೇದಗಳು, ತನ್ನ "ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾವ್ರತಸಂರಕ್ಷಣೆ" ಮಾಡುತ್ತಾ ವೇದಾದ್ಯಯನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಸರ್ವದಾ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಸುತ್ತುವರಿದು" ಎಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಪ್ರತೋಪದೇಶಗಳು

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಗುರುಗಳು ಹೇಳುವ ನಿಯಮಗಳು-

ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರವ್ರತಸ್ಥನಾಗಿದ್ದಿ. ಮಲಮೂತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪದೆ "ಆಚಮನ" ಮಾಡಬೇಕು. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, ಆಗ್ನಿಕಾರ್ಯಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಗಲು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಆಚಾರ್ಯರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದು ಅವರು ಹೇಳದಂತೆ ವೇದಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಸಂಜೆ ಭಿಕ್ಷುಟನೆ ಮಾಡು. ಆಗ್ನಿಗೆ ಸಮೀಪಾನ ಮಾಡು. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಇಲ್ಲವೇ ವೇದ ತಿಳಿಯುವ ತನಕ ವೇದವನ್ನು ಅಥವಾ ವೇದಗಳನ್ನು, ಅಂಗ, ರಹಸ್ಯ, ಮತ್ತು ಅರ್ಧಸೂತ್ರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿಯೇ ಇರು. ಆಧರ್ಮ, ಅನ್ಯಾಯ, ಅನೀತಿಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ಆಚಾರ್ಯರ ಅಧೀನನಾಗಿದ್ದು ಅವರ ಆದೇಶದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ನಡೆಯಲಿ. ಒಟ್ಟು, ಒಡುಕು, ಸುಳ್ಳು, ಅಲಸ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ಸ್ವೀಕೃತಿ ಮನಮಾಡದಿರು. ಹಿರಿಯರಿಗಿಂತ ಎತ್ತರದ ಆಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಎದುರುತ್ತರ ಕೊಡಬೇಡ. ಕಲಾಂವಿಲಾಸ, ಗಂಧಚಂದನ ಆದಿ ವಿಲಾಸವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಹಾಕಬೇಡ. ಸ್ನಾನ, ಊಟ, ನಿದ್ರೆ, ಜಾಗರಣೆ, ನಿಂದ, ಲೋಭ, ಭಯ, ಮೇಹ ದುಃಖಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರಲಿ. ಪ್ರತಿದಿನ ರಾತ್ರಿಯ ಕೊನೆಯ ಜಾವದಲ್ಲೇ ಎದ್ದು ಸ್ನಾನ, ಸಂಧ್ಯೋಪಾಸನೆ,

ಭಗವಂತನ ಸ್ತೋತ್ರ, ಪಾರ್ಥನ, ಉಪಾಸನೆ, ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡು. ಕೈರವನ್ನು ಮಾಡದಿರು. ಮಂತ್ರಮಂಜರಿಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸದಿರು. ಅತ್ತು, ಕುರದಿ, ಒಂಟಿ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನೇರಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡದಿರು. ಊರಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ವಾದರಕ್ಕೆ, ಭಕ್ತಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಡ. ತೈಲಸ್ನಾನ, ಮರ್ದನ, ಹುಳಿ, ಖಾರ, ಉಪ್ಪು, ಮೊದಲಾದುವುಗಳು ಮುತಿಯಲ್ಲದಿರು. ಮಿತಾಪಾರವಿಹಾರವಿದ್ದು ನಿತ್ಯವೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಯಲ್ಲೇ ಆಸಕ್ತನಾಗು. ಉತ್ತಮ ಗುಣನಡತೆ, ಶಿಲಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿರಲಿ. ಮಿತ ಮಾತು, ಸತ್ಯಶೀಲ, ಸಭ್ಯವ್ರತಿಯೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರಲಿ. ನಿತ್ಯವೂ ಮೇಖಲೆ ದಂಡಧಾರಣೆ, ಭಿಕ್ಷುಚರ್ಯಾ, ಆಗ್ನಿಕಾರ್ಯ, ಅಭಿವಾಸ, ಜಲಸರ್ಪಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದಿರು. ಕೊಡಲು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ಷೆ ಬೇಡದಿರು. ಗಂಡುಸರಲ್ಲಿ "ಭವಾನ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದದಾತು"; ಹೆಂಗುಸರಲ್ಲಿ "ಭವತಿ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದದಾತು" ಎಂದು ಹೇಳು. ಬಂದ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಒತ್ತಿಸು. ಅವರು ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತೃಪ್ತಪಡು.

ಅನುಪ್ರವಚನಿಯ (ಪ್ರವಚನಾಂಭಕ್ಕೆ ಅನುಚ್ಛಿ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ)-

ಸದಸಸ್ತುತಿಮದ್ಭುತಂ..... ಮೇಧಾಮಯೋಜಿತಮ್ ||

ಅಗ್ನಿಯು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಒಲಿಯಾದವನು. ಮಹಾಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದವನು. ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ, ಯಜ್ಞಗೃಹಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದವನು. ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಮೇಧಾಪ್ರತಿಯನ್ನೂ ಪ್ರಜ್ಞಾಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ದಯೆಪಾಲಿಸಲೆಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮೇಧಾವಚನ

ಸುಶ್ರವಃ ಸುಶ್ರವಾ ಅಸಿ..... ನಿಧಿಪೋ ಭೂಯಾಸಮ್ ||

ಎಲ್ಲ ವಲಾವೃತ್ತಾಭಿಮಾನಿಯೇ! ನೀನು ಮಂಗಳಸ್ವರೂಪಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಹಾರವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ತಿಳಿದವನು. ನಿನ್ನಂತೆ ನನಗೂ ಆ ಭಗವಂತನ ವಿಹಾರ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡು. ನೀನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಒಲಿಯಾದ ಯಜ್ಞದ ಪರಿಪಾಲಕನು ಹಾಗೂ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಸಂಪದವೆಲ್ಲ ವೇದಗಳಿಗೂ ವಾಲಕನು. ನನಗೆ ವೇದಾರ್ಥ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡು.

ನಕ್ಷತ್ರ:	ಅಶ್ವಿನಿ, ರೋಹಿಣಿ, ಮೃಗಶಿರಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ಉತ್ತರಾ, ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ತಾ, ಸ್ವಾತಿ, ಅನುರಾಧಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠಾ, ಶತಭಿಷಾ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ರೇವತಿ.
ಶಿಥಿಗಳು:	ಬದಿಗ, ತದಿಗ, ಪಂಚಮಿ, ಸಪ್ತಮಿ, ದಶಮಿ, ತ್ರಯೋದಶಿ.
ವಾರಗಳು:	ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ.
ಲಗ್ನಗಳು:	ವೃಷಭ, ಮಿಥುನ, ಕರ್ಕಟ, ಸಿಂಹ, ಕುಂಭ, ಮೀನ. ಲಗ್ನಾತ್ ಅಷ್ಟಮ ಶುದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದೂ ಲಗ್ನ, ಚತುರ್ಥ, ಸಪ್ತಮ, ದಶಮಗಳಲ್ಲಿ ವಾಹಗ್ರಹಗಳಿರಬಹುದು.

ಉಪನಯನದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು

ತಂದೆ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿ. ಆತನಿಲ್ಲವಾದರೆ ಅಜ್ಜ, ಚಿಕ್ಕತಂದೆ, ಅಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಸಹೋದರರು, ಸಮಾನಗೋತ್ರದವರು ಕ್ರಮದಂತೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆನಿಸುವರು. ಅವರಮಕ್ಕಳಾದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ದಿನ ಒಂದೇ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ನಡೆಸಬೇಕು. ಓತನು ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚಿನ, ನಾಂದಿ, ಕೃತ್ಯಾಚರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಕುಮಾರರು ಮಾತೃಭೋಜನ ಜನ್ಮದಾತೆಯ ಜೊತೆ ಮುಗಿಸುವುದು. ಬಳಿಕ ವಪನಾದಿ ಉಪನಯನಾನಂತ ಎಲ್ಲ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಒಂದೇ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕು. ಏಕೋದರರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಸಹೋದರರ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಎಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಗುರುಬಲ ವಿಚಾರ

ಕುಮಾರನ ಜನ್ಮರಾಶಿಯಿಂದ ಗುರುವು ಚಾರಪ್ರಕಾರ ದ್ವಿತೀಯ, ಪಂಚಮ, ಸಪ್ತಮ, ನವಮ, ವಿಕಾರಶಗಳಿರುವಾಗ ಪ್ರಶಸ್ತವೆಂದೂ, ಪ್ರಥಮ, ತೃತೀಯ, ಷಷ್ಠ, ಹತ್ತನೇ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುವು ಇರಲು ಬೃಹಸ್ಪತಿಕಾಂತಿ ಮೂಲಕ ನಡೆಸಬಹುದೆಂದೂ, ಚತುರ್ಥ, ಅಷ್ಟಮ, ದ್ವಾದಶಗಳಲ್ಲಿರಲು ಕ್ಷಿಪ್ರ ಪರಿಣಾಮಗಳೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆದರೆ ಕುಮಾರನ ಗರ್ಭಾಪ್ತಮ, ಅಷ್ಟಮ, ನವಮ, ದಶಮ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ

ವಿಶೇಷ ಗುರುಬಲ ನೋಡಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ತಾರಾನುಕೂಲ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ "ವಿಪತ್ಯಾರಾಬಲವೂ, ಬಹುಳ ಪಕ್ಷದ ತ್ರಯೋದಶಿ ಶಿಥಿಯೂ ಪ್ರಶಸ್ತವೆಂದೂ ಯಶಸ್ವತಃ ಗಮನಾರ್ಹ.

ಮಹಾನಾಮ್ನಿ - ಮಹಾವ್ರತಮ್ - ಉಪನಿಷದ್ವ್ರತಮ್ - ಗೋದಾನಮ್

[ಶ್ಲೋಕ: ಮಹಾನಾಮ್ನಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ತತ್ರತ್ಯಾಲೇ ವ್ರತತ್ರಯಮ್ ।

ಜನ್ಮತಃ ಪೋಷಣಿ ವರ್ಷೇ ಗೋದಾನಾಖ್ಯಂ ವಿಧಿಯತಃ ॥

ಅ: ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರ ಅನಂತರ ನಿತ್ಯಾಶ್ವಿನಿ-ಸ್ವೀತೃಪಾಶಾದಿಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ, ಅನುಷ್ಠಾನ ಗೈಯುತ್ತಾ ಹದಿಮೂರನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾನಾಮ್ನಿ, ಹದಿನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಮಹಾವ್ರತ, ಹದಿನೈದರಲ್ಲಿ ಉಪನಿಷದ್ವ್ರತ, ಹದಿನಾರರಲ್ಲಿ ಗೋದಾನವ್ರತಗಳೆಂಬ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಗುರುತುಬಡ್ತಿ ನಡೆಸಬೇಕು. "ಗುರುರುಚ್ಯೂಪಯಾ ವಿದ್ಯಾ" ಎಂಬ ನುಡಿಯಂತೆ ಗುರುಕುಲಾವಾಸಪೂರ್ವಕ, ವೇದ-ವೇದಾಂತವ್ಯಾಸಗಳನ್ನೂ ಧರ್ಮಸರ್ಗಾಯಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ, ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಪೂರ್ಣಾಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯುವುದೇ ನ್ಯಾಯ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಉದ್ದೇಶ. ಇಂದಿನ ವಾತಾವರಣಪ್ರಕಾರ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಕಲಿಯುವ ಸಮಯವಾಗಿದೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವ್ಯಾಸದೊಂದಿಗೆ ಲೌಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಭ್ಯಾಸ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ಆಹಾರ-ವೈವಹಾರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಇರುವುದು ಈ ವ್ರತಗಳ ವ್ರತನಿಧಿಯೆಂದೂ ಅರ್ಥೈಸಬಹುದು.]

ರಮೇಶಭವಭಾವನಂ ನಿಖಿಲಕರ್ಮಸಂಭಾವನಂ
ಪದಾಪ್ತಿಯುಗೋವನಂ ಸಕಲಸೌಖ್ಯಸಂಕೇವನಮ್ ।
ಗುಣೇಶು ಪರಿವರ್ಧನಂ ಭವತು ಕೀರ್ತಿಸಂವರ್ಧನಂ
ನೈಸಿದಮಮ ವರ್ತನಂ ತವ ಕಥಾಸಮಾವರ್ತನಮ್ ॥

[ಬೋ: ಅಧೀಶ್ವರೇವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಕೃತ್ವಾ ವೇದವ್ರತಾನಿ ಚ । ಗುರವೇ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ತ್ವಾ ಸಮಾವರ್ತನಮಾಚರೇತ್ ॥
ಅಕ್ಕತ್ತೈಶಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ವ್ರತಾನ್ಯಥ ತಥಾಕರ್ಮೇತ್ । ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಹುತಿಂ ದತ್ತ್ವಾ ತತಃ ಸಂಸ್ಕಾರಮಾಚರೇತ್ ॥
ನ ಸ್ವಾಯಾನ್ವಕ್ಯಮಿತ್ಯಾದ್ಯಂ ವಿಹಿತಂ ಸ್ವಾತಕವ್ರತಮ್ ॥

೮. ಈ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು 'ಸ್ನಾನ' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡ ವ್ರತನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಸ್ನಾನಪೂರ್ವಕ ಸ್ವಾತಕವ್ರತ ಸ್ವೀಕಾರವೇ ವ್ರತದ ಮುಖ್ಯಾಂಶ. ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ ಮುಂದಿನ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಇತರ ಜೀವಿಗಳ ಬದುಕನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಗೃಹಸ್ಥರ್ಮದ ಪ್ರಾಥಮಿಕವ್ರತದೀಶ್ವಾಸೀಕಾರದಿಂದ 'ಸ್ವಾತಕ'ನೆನಿಸುವನು. ಮಹಾನಾಮ್ಯಾದಿ ವ್ರತಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸದೇ ಇದ್ದರೆ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಯಾದ್ದು ಅನಂತರ ಸಮಾವರ್ತನ ನಡೆಸಬೇಕು. ಇಂದು ವಿವಾಹನಿಶ್ಚಯವಾದ ಮೇಲೆ ಈ ಸಂಸ್ಕಾರ ಒಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈತನಕ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತವನ್ನಾಗಿದ್ದು ಮುಂದೆ ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯರ್ಮವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವ ಮೊದಲು ಪೂಜಕರಾಗಿ ವ್ರತದೀಶ್ವರಚರಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡಾಗ ಸಮಾವರ್ತನ-ವಿವಾಹಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಗಮನಾರ್ಹ.]

ಕಾರಿಕಾ:

ಕೃತ್ಯಂ ಚಾಪ್ಯಾಹುತಿಃ ಹೋಮಂ ಶ್ವಶ್ರುಕಮ್ ತತಃ ಪರಮ್ ।

ಸ್ನಾನಂ ವಸ್ತ್ರೋಪವೀತಂ ಚ ಅಂಜನಂ ಕುಂಡಲದ್ವಯಮ್ ॥
ಗಂಧಾನುಲೇಪನಂ ಚೈವ ಸ್ವಪಂ ಮಾಲಾಂ ಉಪಾಸಹೌ ।
ಭಕ್ತಂ ಚ ವೈಗವಂ ದಂಡಂ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಂ ಯಥಾಕರ್ಮಮ್ ॥
ಅಹೃತ್ಯ ಸಮಿಧಂ ತಿಷ್ಠನ್ ಅಗ್ನಿವಾಹಾಯು ಮಂತ್ರತಃ ।
ವಿಶ್ವಾನ್ ದೇವಾನ್ ಹನೇಚ್ಛೈವ ಶೇಷಂ ಸ್ವಿಜ್ಯಕೃತಂ ಭವೇತ್ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಃ ಚರಿತಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಮ ಗುರುಣಾ ಅನುಜ್ಞಾತು ಯಜ್ಞೇಯವೃತ್ತಸ್ಥ ಉದ್ವಿಗಲಗತಾಯಾ ಶಾಪಾಯಾ ಪ್ರಾದೇಶಮಾತ್ರಾಂ
ಏಕಾಂ ಸಮಿಧಂ ಉಪಶಿ ನಿಧಾಯ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಾಭ್ಯುದಯಿಕೇ ಕೃತ್ವಾ, ಸ್ವಯಂ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ -

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿವ್ರತಲೋಪಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಮ್ -

.....ಶುಭಕೃತಿ ಮಮ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತಲೋಪಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಫಲಾತಂ ಕೃತ್ವಾ ಚರಣಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಗ್ರಾದೇವಾಯ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಹಿತಾಯ ಚ ।

ಜಗದ್ವಿತಾಯ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಕಿಂಚಿದ್ವಿಧಂ ಭೂಮೌ ನಿಧಾಯ- ಅಶೇಷೇ ಹೇ ಪರಿವಶತ್, ಮದೀಯಾಂ ವಿಜ್ಞಾಪನಾಂ ಸಮಗವಧಾರ್ಯ ಮಯಾ ಸಮರ್ಪಿತಾಂಶ್ಚ ಇವಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಮಮ ಉಪನಯನಕಾಲೇ ಆಚಾರ್ಯೋಗಪದಿಪ್ಪಾನಾಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಶೌಚಾಚಮನ- ಕಾಲತ್ರಯಸಂಧ್ಯಾವಂದನಸಾವಿತ್ರಿಪಜಾಗ್ರಿಕಾರ್ಯಮಾತಾಪಿತ್ರಿಭ್ರಾತೃಮಾತುಲಾಚಾರ್ಯಾದೃಢವಾದನನಿಭಿಕ್ಕಾನ್ನೈಘೋಜನಗುರೂಪಾಸನ- ವೇದಾದ್ಯಯನಸರ್ವದಾದಂಡಧಾರಣಾದಿಶೌತಸ್ಕಾರ್ತಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯನಿಯಮಾನಾಂ ಉಪೇಕ್ಷಾಪನಿತದೋಷಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ, ತಥಾ ಮಹಾನಾಮ್ಯಾದಿವ್ರತಚತುಷ್ಪಯಲೋಪವೀತನಿರೋಪಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಗೃಹಸ್ಥರ್ಮಸ್ವೀಕಾರಾಂಗಸ್ವಾತಕವ್ರತಯೋಗಸಿದ್ಧಿರ್ದರ್ಶಂ, ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಮಾಂ ಅನುಗೃಹ್ಯಂತು ಭವಂತಃ ॥

ಇತಿ ಸಮಸ್ತಕೃತ್ ಪ್ರಾರ್ಥನೀತ್ ।

ಬ್ರಹ್ಮಣಃ "ಅನುಗೃಹ್ಯಮು । ಪ್ರತಿನಿಮಿತ್ತಂ ಪೂರ್ವಾಕೃತ್ಯಂ ಆಚರ"

ಇತಿ ವದತ್ಯು ಗೋಮಧುನಪ್ರತ್ಯಾಮೃಯುಹರಣಂ ದತ್ತಾ ಇದಂ ಕೃತ್ಯು ಪ್ರತ್ಯಾಮೃಯುಹರಣಂ ಪಾಪಾಪಶ್ಚರ್ಮಮಹಾವಿಷ್ಣೋಃ ಸುಪ್ರಸಿಂ ಕಾಮಯಮಾನಃ ಸಂಪ್ರದದೇ ದತ್ತಂ ನ ಮಮು ॥ ಇತಿ ದಯಾತ್

112

ವ
ತ
ಕ

ಸಮಾವರ್ತನಪ್ರಯೋಗಃ

ದೇವತಾಃ ಸಂತೀರ್ತು

.....ಸಂಭವಿಷ್ಯ ಮಮ ಗೃಹಪ್ರಾಪ್ತವಾಪ್ತಿದ್ವಾರಾ ಮಾಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ-
ನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ, ವ್ರತಚತುಷ್ಟಯಲೋಪದೋಷನಿವೃತ್ತರ್ಥಂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಪೋಮಪುರಸ್ಕರಸಮಾವರ್ತನಕರ್ಮಾಖ್ಯಂ ಕಂಪೇ ॥

ಉಪಲಬ್ಧವಾದ ಸೂರ್ಯನಾಮಾನಮಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಅನ್ನಾದಧ್ಯಾತ್ಮ

ಅನ್ನಿನ್ದ್ರಾದಿತೇಗೈ ಜಾತೇದಸಂ..... ಆಧಾರಾಂತಂ, ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಸವಿತಾರಂ, ವೃತಚತುಷ್ಟಯಲೋಪ-
ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ ಗಾಯತ್ರಾ, ಶತವಾರಂ ಆಚ್ಛಿನ, ಸಮಾವರ್ತನಾಂಗತ್ವೇನ ತ್ರಿರಗ್ನಿಂ ಪವಮಾನಂ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ವಿಕವಾರಂ ಚ
ಆಪ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ, ಅಗ್ನಿಂ ಉಪನಿಹಿತಸಮಿಧಾ ವಿಶ್ವಾನರೇವಾನ್ ದಶಸಮಿಧೈಃ ಮಧ್ಯೇ ಶತ್ರುಕರ್ಮಕಾಶೀಯಾತ್ರಾದಿಗೃಹ್ಯೋಕ್ತತಂತ್ರೇಣ
ಆಪ್ಯಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಪ್ತಕೃತಂ..... ಯಕ್ಷೈಃ ॥ ಪೂರ್ಣವಾತ್ರಧಾನಂತಂ ಕೃತ್ವಾ ಚೋಲಕರ್ಮವತ್ ಉತ್ತರತಃ ಧಾನ್ಯಾದಿ, ದಕ್ಷಿಣತಃ
ಆಸಮಗೋಮಯಾದಿವಸ್ತುನಿ ಸಂಗೃಹ್ಯ, ಪ್ರಧಾನಹೋಮೇ ಅಗ್ನಿಂ ಪವಮಾನಂ ತ್ರಿವಾರಂ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ವಿಕವಾರಂ ಚ ಹುನೇತ್ ॥ ತತಃ
ಚೋಲವತ್ ಪ್ರವೃಣು, ಕುರತುಂಬುಲ್ಕೀಕಾರಪುರಸ್ಕರಂತತ್ವಾನ್ ಸ್ವಯಮೇವ ಶತ್ರುಕರ್ಮ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ಮಂತ್ರೇಣ ವತ್ಯಾಸಃ, ಛೇದನೇಷು
"ಶ್ವಶ್ವಕರ್ಮಗತಿ ಜ್ಞೇಯಂ । ಕುರನಿಧಾನೇ- "ಓಪಥೇ ತ್ರಾಯುಷ್ಯ ಮಾಂ ।" ಕುರಗೃಹಣೇ "ಸ್ವಧಿಕ ಮಾ ಮಾ ಹಿಂಸೀ" ಕ್ಷೇದನೇ
"ಅಧಿಕಃ ಶ್ವಶ್ವಗ್ನಿ ವಪತ್ವಾಪ ಉಂದಂತಂ ವಚಸೀ ॥" ಇತಿ ಕ್ಷೇದಯತ್ವಾ-

ಓಂ ಯೇನಾವಪತ್ವವಿತಾ ಕ್ವರೇಣ ಸೋಮಸ್ಯ ರಾಜ್ಞೋ ವರೂಸ್ಯ ವಿದ್ವಾನ್ ॥ ತೇನ ಬ್ರಹ್ಮಾಣೋ ವಪತೇದಂ
ಮಮಾಯುಷಾನ್ ಒರದಪ್ತಿಯರ್ಥಾಸಮ್ ॥ ಇತಿ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗ್ಯತಶ್ಚತ್ವರಣಿ ಛಿತ್ವಾ ಶಮೀವರ್ಣೈಸ್ಸಹ ಗೋಮಯೇ ಪ್ರಕ್ಷೀಪೇತ್ ॥

113

ವ
ತ
ಕ
ಸ

ಓಂ ಯೇನ ಧಾತಾ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಯತೇರಗ್ನೇರಿಂದ್ರಸ್ಯ ಚಾಯುಷೇ ವಪತ್ ॥ ತೇನ ಮ ಆಯುಷೇ ವಪಾಮಿ ಸುಶ್ಲೋಕ್ಯಾಯ
ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥ ಇತಿ ದ್ವಿತೀಯಃ-

ಓಂ ಯೇನ ಘಾಯಶ್ವರಾತ್ರಾಂ ಜೇಜಿತ್ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಸೂರ್ಯಮ್ ॥ ತೇನ ಮ ಆಯುಷೇ ವಪಾಮಿ ಸುಶ್ಲೋಕ್ಯಾಯ
ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥ ತೃತೀಯಃ-

ಪುನಃ ಮಂತ್ರತ್ರಯೇಣ ಸಕೃತ್ ಪ್ರಚ್ಛಿದ್ಯ, ಉತ್ತರಭಾಗೇಽಪಿ ಮಂತ್ರತ್ರಯೇಣ ತ್ರಿ ಪ್ರಚ್ಛಿದ್ಯ ಗೋಮಯೇ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ, ಕುರಧಾರಾಂ
ವಮೃಷೇತ್ ॥

ಓಂ ಯತ್ ಕ್ವರೇಣ ಮರ್ಚಯತಾ ಸುಪೇಶಸಾ ವಪ್ತಾ ವಪಸಿ ಶಶ್ವೋಃ । ಶುಂಧಿ ಶಿರೋ ಮುಖಂ ಮಾ ಮ
ಆಯಃ ಪ್ರಮೋಷಿಃ ॥ ತತಃ ಸಾಕತಸಮೀಪಂ ಗತ್ವಾ-

"ಓತೋಷ್ಣಾಃ ಅಧಿಃ ಅಭ್ಯಂ ಕುರ್ವಾಣೋಽಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾನ್ ಕುಶಲೇ ಕೇಶಶ್ಚಲೋಪದನಮಾನಿ ಉದಕಸಂಸ್ಥಾನಿ ಕುರಂ"
ಇತಿವಮೇಘಯೇತ್ ॥ ದಶಂ ವಾಪಯತ್ವಾ ಸ್ವಶರಮುದ್ದತ್ಯ ಶಿತೋಷ್ಣೈಃ ಜಲೈಃ ಸ್ವಾತ್ವಾ ಗೋಜೀಚಂದನಾದಿ ಉರ್ಧ್ವಪುಂಡ-
ರಿಲೇಖಿತಃ ಪುತ್ಯಾ ಆಚಮು- "ಯಮಂ ವಪ್ಸಾಣಿ" ಇತಿ ವಸ್ತ್ರಂ ಪರಿಧಾಯ, ದ್ವಿರಾಚಮ್ಯ ದ್ವೇ ಉಪವೀತೇ ಧೃತ್ವಾ ಆಚಮ್ಯ,
ಅಮಂತ್ರಣಂ ಉತ್ತರೀಯಂ ಪರಿಧಾಯ ಆಚಮೇತ್ ॥ "ಅಶ್ವನಸ್ತೇಜೋಸಿ ಚಕ್ಷುರ್ಮೇ ಪಾಹಿ" ಇತಿ ಸವ್ಯಪೂರ್ವಂ ಚಕ್ಷುಷೀ ಅಂಜ-

ಸ
ಮಾ

ವ
ರ್ತ
ನ

ಮಾತೆ. "ಅಶ್ವಸ್ಥೋಜೋಃ ಶೋತಂ ಮೇ ಪಾಹಿ" ಇತಿ ದಕ್ಷಿಣಪೂರ್ವಂ ಶೋತೇ ಹಿಂದಲೇ ಧೃತ್ವಾ | ಹಿಂಹುಮಿಂದನಾದ್ಯನು-
ಲೇವಸ್ಯೇನ ವಾಣಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಮುನಾದಿ ಸರ್ವಾಂಗಮ್ ಅನುರಂಪೇತ | "ಅನಾರ್ತಾಸ್ತನಾತೋಗಹಂ ಭೋಯಾಮಹ" ಇತಿ ಶಿರಃ
ಸ್ಪಂದಂ ಒದ್ದಿತ | "ದೇವಾನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸ್ವ ಸರ್ವತೋ ಮೂ ಪಾತಮ್" ಇತ್ಯಪಾನಹೌ ಆರುಹ್ಯ "ದಿವಶ್ಚಿದ್ಯಾಹಿ" ಇತಿ ಭಕ್ತಂ
ಆದತ್ತ | "ವೇಗುರು ವಾನಸ್ತತ್ಕೋಽಸು ಸರ್ವತೋ ಮೂ ಪಾಹಿ" ಇತಿ ವೇಗವದಂಡಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ಆಯುಷ್ಯಸೂಕ್ತೇನ ಕಂಠೇ ಮನ-
ಮಲಾಃ ಧಾರಯೇತ್ |

ಆಯುಷ್ಯಮಿತಿ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಸನಕಸನಂದನಸನಾತನಾದಯಃ ಋಷಯಃ | ಹಿರಣ್ಯಂ ದೇವತಾ | ಆದ್ವಾನ್ತಶೋನುಪ್ಪುಘಃ ಪಂಚಮೀ
ತ್ರಿಪುಪ್, ಪಶ್ಯನುಪ್ಪುಪ್, ಸಪ್ತಮ್ಯುತಿಶಕ್ತಂ, ಅಶ್ವಮೀನವಮೌ ತ್ರಿಪುಘೌ, ದಶಮ್ಯನುಪ್ಪುಘೇಕಾದಶೇ ಸಂಕ್ತ | ಕಂಠೇ ಮನಃಧಾರಣೇ
ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಹಿಂ ಆಯುಷ್ಯಂ ವರ್ಚಸ್ಯಂ ರಾಯಸ್ತೋಷಮಾಧಿದಮ್ | ಇದಂ ಹಿರಣ್ಯಂ ವರ್ಚಸ್ವಜ್ಜಿತ್ರಾಯಾ ವಿಶತಾದಿಮಾಮ್ ||
ಉಚ್ಚೈರ್ವಾಜ ಪೃತನಾಪಾಹಿ ಸಭಾಸಾಹಂ ಧನಂಜಯಮ್ | ಸರ್ವಾಃ ಸಮಗ್ರಾ ಋದ್ಧಯೋ ಹಿರಕ್ತೋಽಸ್ಮಿ
ಸಮಾಲತಾಃ || ಶುನಮಹಂ ಹಿರಣ್ಯಸ್ಯ ಪಿತುರ್ಮಾನೇವ ಜಗ್ರಭ | ತೇನ ಮಾಂ ಸೂರ್ಯತ್ವಚಮಕರಂ ಪೂರುಷ
ಪ್ರಿಯಮ್ || ಸಮ್ರಾಜಂ ಚ ವಿರಾಜಂ ಚಾಭಿಪ್ರಿಯಾ ಚ ಮೇ ಧೃವಾ | ಲಕ್ಷ್ಮಿ ರಾಪ್ತಸ್ಯ ಯಾ ಮುಖೇ ತಯಾ
ಮಾಮಿಂದ್ರ ಸಂ ಸ್ತುಜ || ಅಗ್ನೇ ಪ್ರಜಾತಂ ಪಂ ಯದ್ಧಿರಗ್ನಿಮಮೃತಂ ಯಜ್ಞೇ ಅಧಿ ಮರ್ತ್ಯೇಷು | ಯ ವಿನದ್ದೇದ ಸ
ಇದೇನಮರ್ಹತಿ ಜರಾಮೃತ್ಯುರ್ಭವತಿ ಯೋ ಬಿಭರ್ತಿ || ಯದ್ದೇದ ರಾಜಾ ವರುಣೋ ಯಮ ದೇವೀ ಸರಸ್ವತೀ |
ಇಂದ್ರೋ ಯದ್ದತ್ತತಾ ವೇದ ತನ್ಮೇ ವರ್ಚಸ ಆಯುಷೇ || ನ ತದ್ರಕ್ತಾಂಸಿ ನ ಪಿಶಾಚಾಶ್ಚರಂತಿ ದೇವಾನಾಮೋಜಃ

ಸ
ಮಾ

ವ
ರ್ತ
ನ

ಪ್ರಥಮಜಂ ಹ್ಯೇತತ್ | ಯೋ ಬಿಭರ್ತಿ ದಾಕ್ಶಾಯಣಾ ಹಿರಣ್ಯಂ ಸ ದೇವೇಷು ಕೃಣುತೇ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ಸ
ಮನುಷ್ಯೇಷು ಕೃಣುತೇ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ || ಯದಾಬದ್ಧನ್ ದಾಕ್ಶಾಯಣಾ ಹಿರಣ್ಯಂ ಶತಾನಿಕಾಯ ಸುಮನಸ್ಯಮಾನಾ |
ತನ್ಮ ಆ ಬದ್ಧಾಮಿ ಶತಾರದಾಯಾಯುಷಾನ್ ಜರದಪ್ರಿಯರ್ಥಾಸತ್ || ಪೃತಾದುರ್ಲಭ್ಯಂ ಮಧುಮತ್ತುವರ್ಗಂ
ಧನಂಜಯಂ ಧರಣಿಂ ಧಾರಯಿಷ್ಯ | ಮೂಕ್ತಪತ್ನಾದಧರಾಂಶ್ಚ ಕೃದ್ವಿದ್ಯಾರೋಹ ಮಾಂ ಮಹತೇ ಸೌಭಗಾಯ || ಪ್ರಿಯಂ
ಮಾ ಕುರು ದೇವೇಷು ಪ್ರಿಯಂ ರಾಜಸು ಮಾ ಕುರು | ಪ್ರಿಯಂ ವಿಶ್ವೇಷು ಗೋಪ್ತೇಷು ಮಯಿ ಧೇಹಿ ರುಚಾ ರುಚಿಮ್ ||
ಅಗ್ನೀರ್ಯನ್ ವಿರಾಜತಿ ಸೂರ್ಯೋ ಯೇನ ವಿರಾಜತಿ | ವಿರಾಜ್ಯೇನ ವಿರಾಜತಿ ತೇನಾಪಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತತೇ ವಿರಾಜ
ಸಮಿದ್ಧಂ ಕುರು ||

ಇತಿ ಮನಃಪುಲಾಂ ಸಂಧಾರ್ಮ-ಅಪತೇನ ಉಚ್ಚೇಷೇಣ ಶಿರೋ ವೇಷ್ಯಯತ್ವಾ ಬಂಧನೇ ಉದ್ದಿಶ್ಯ - "ಅಧೀತ್ಯ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾಸೌ
ಕೃತ್ವಾ ವೇದವ್ರತಾನಿ ಚ | ಕಾಶಿಯಾತ್ರಾಂ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಶುಭಾನುಷ್ಠಾಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಿತ್ ||"
ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಉತ್ತರಾಂ ದಿಶಂ ಸಪ್ತ ಪದಾನಿ ಗಚ್ಛೇತ್ | ತದಾ ಶ್ವಸರೇಣ ಪ್ರಾರ್ಥಿತ | ಉಪಾನಹೌ ತೃಕ್ತಾ ಅಗ್ನಿಸಮೀಪಮಾಗತ್ಯ
ತಿಥ್ಯೇವ ಉಪಲಬ್ಧತಸಮಿಧಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ -

ಸ್ತೂತಂ ಚಮ ಇತ್ಯಾದೀನಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಮುಖ | ಅಗ್ನಿರೇವತಾ | ಅಪ್ನಿ ಛಂದಃ | ಸಮಿದಾಧಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||
ಸ್ತೂತಂ ಚ ಮೇ ಅಸ್ತೂತಂ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ |
ನಿಂದಾ ಚ ಮೇ ಅನಿಂದಾ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ |
ವಿದ್ಯಾ ಚ ಮೇ ಅವಿದ್ಯಾ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ |

ಶ್ರದ್ಧಾ ಚ ಮೇ ಅಶ್ರದ್ಧಾ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ ।
ಪ್ರಜ್ಞಾ ಚ ಮೇ ಅಪ್ರಜ್ಞಾ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ ।
ಇಚ್ಛಂ ಚ ಮೇ ಅನಿಚ್ಛಂ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ ।
ದತ್ತಂ ಚ ಮೇ ಅದತ್ತಂ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ ।
ಅಧೀತಂ ಚ ಮೇ ಅನಧೀತಂ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ ।
ಕೃತಂ ಚ ಮೇ ಅಕೃತಂ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ ।
ಸತ್ಯಂ ಚ ಮೇ ಅಸತ್ಯಂ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ ।
ಶ್ರುತಂ ಚ ಮೇ ಅಶ್ರುತಂ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ ।

ಯದಗ್ನೇ ಸೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸಪ್ತಜಾಹತಸ್ಯ ಸಮಪಿಕಸ್ಯ ಸಮಪಿರಾಜನಸ್ಯ ಸಪಿತೃಕಸ್ಯ ಸಪಿತೃರಾಜನಸ್ಯ ಸಮನುಷ್ಯಸ್ಯ ಸಮನುಷ್ಯ-
ರಾಜನಸ್ಯ ಸಾಕಾಶಸ್ಯ ಸಾತೀಕಾಶಸ್ಯ ಸಾನೂಕಾಶಸ್ಯ ಸಪತೀಕಾಶಸ್ಯ ಸದೇವಮನುಷ್ಯಸ್ಯ ಸಗಂಧವಾಫ಼ರಸ್ಯಸ್ಯ ಸಹಾರಣ್ಯೈಶ್ಚ ಪಶುಭಿಃ
ಗ್ರಾಮೈಶ್ಚ ಯಸ್ಯ ಆತ್ಮನಿ ಆತ್ಮನಿ ವ್ರತಂ ತಸ್ಯೇ ಸರ್ವವ್ರತಮಿದಮಹಮಗ್ನೇ ಸರ್ವವ್ರತೋ ಭವಾಮಿ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಸಮಿಧಂ ಹುತ್ವಾ- "ಅಗ್ನಯೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥"

ಅಥ ಉಪವಿತ್ಯ ದಶಸುದ್ಧಿಃ ವಿಶ್ವಾನ್ ದೇವಾನ್ ಹುನೇತ್ । ಹೋಮೇ ವಿಶೇಷಃ ಪ್ರತ್ಯುಚಂ ಮಗಂತೇ ಸಮಿಧಂ ಹುತ್ವಾ ಪಶ್ವಾತ್
ಸ್ಯಾಹಾಣಂ ತ್ಯಾಗಂ ಚ ವದೇತ್ ॥

ಮಮಾಗ್ನೇ ಇತಿ ದಶಚಕ್ರಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ವಿಹವ್ಯ ಮುಷಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ದೇವತಾಃ । ತ್ರಿಪುಷ್ ಧಂದಃ । ನವಮಿ ಜಗತಿ ।
ಸಮಿದಾಧಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಮಾಗ್ನೇ ವರ್ತೀಗ ವಿಹವೇಶ್ವಸ್ಯ ವಯಂ ಶ್ವೇಧಾನಾಸ್ತನ್ವಂ ಪುಜೇಮ । ಮಹ್ಯಂ ನಮಂತಾಂ ಪ್ರದಿಶಶ್ಚತತ್ರ-
ಸ್ತಯಾದ್ಯಕ್ತೇಣ ಪ್ರತನಾ ಜಯೇಮ ॥ ಸಮುದ್ಯೋಮಃ । ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧ ॥

ಒಂ ಸರ್ವತ್ರ ಜ್ಞೇಯಮ್ ।

ಓಂ ಮಮ ದೇವಾ ವಿಹವೇ ಸಂತು ಸರ್ವ ಇಂದ್ರವಂತೋ ಮರುತೋ ವಿಷ್ಣುರಗ್ನಿಃ । ಮಮಾಂತರಿಕ್ಷ-
ಮರುಲೀಕಮಸ್ತು ಮಹ್ಯಂ ವಾತಃ ಪವತಾಂ ಕಾಮೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ॥ ೨ ॥ ಓಂ ಮಯಿ ದೇವಾ ದೃವೀಮಾ ಯಜಂತಾಂ
ಮಯ್ಯಾಶೀರಸ್ತು ಮಯಿ ದೇವಹೋತಿಃ । ದೈವ್ಯಾ ಹೋತಾರೋ ವನುಷಂತ ಪೂರ್ವೇಂದ್ರಾಃ ಸ್ಯಾಮ ತನ್ವಾ ಸುಂದರಾಃ ॥
॥ ೩ ॥ ಓಂ ಮಹ್ಯಂ ಯಜಂತು ಮಮ ಯಾನಿ ಹವ್ಯಾಃಕೂತಿಃ ಸತ್ಯಾ ಮನಸೋ ಮೇ ಅಸ್ತು । ವಿನೋ ಮಾ ನಿ ಗಾಂ
ಕತಮುಚ್ಚನಾಹಂ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಸೋ ಅಧಿ ಪೋಚತಾ ನಃ ॥ ೪ ॥ ಓಂ ದೇವೀಃ ಪಳುವೀರರು ನಃ ಕೃಣೋತ ವಿಶ್ವೇ
ದೇವಾಃ ಇಹ ವೀರಯದ್ರಮ್ । ಮಾ ಹಾಸೃಹಿ ಪ್ರಜಯಾ ಮಾ ತನೂಭಿರ್ಮಾ ರಥಾಮ ದ್ವಿಪತೇ ಸೋಮ ರಾಜನ್ ॥
॥ ೫ ॥ ಓಂ ಅಗ್ನೇ ಮನ್ಯಂ ಪ್ರತಿಸುದನ್ತರೇಭಾಮದಚ್ಛೋ ಗೋಪಾಃ ಪರಿ ಪಾಹಿ ನಸ್ತಮ್ । ಪ್ರತ್ಯಂತೋ ಯಂತು
ನಿಗುತಃ ಪುನಸ್ತೇವೈಪಾಂ ಚಿತ್ತಂ ಪ್ರಬುಧಾಂ ವಿ ನೇಶತ್ ॥ ೬ ॥ ಓಂ ಧಾತಾ ಧಾತ್ಯುಣಾಂ ಭುವನಸ್ಯ ಯಸ್ಯತೀರ್ಧವಂ
ತ್ಯಾತಾರಮಭಿಪಾತೇಪಾಹಮ್ । ಇಮಂ ಯಜ್ಞಮಶ್ವಿನೋಭಾ ಬೃಹಸ್ಪತೀರ್ಧವಾಃ ಪಾಂತು ಯಜಮಾನಂ
ಸ್ವರ್ಧಾತ್ ॥ ೭ ॥ ಓಂ ಉರುವ್ಯತಾ ನೋ ಮಹಿಷಃ ಶರ್ಮ ಯಸದಸ್ಮಿನ್ ಹವೇ ಪುರುಹೂತಃ ಪುರುಕ್ಕುಃ । ಸ ನಃ
ಪ್ರಚಾಯೈ ಹರ್ಯುಶ್ಚ ಮೃಳಯೇಂದ್ರ ಮಾ ನೋ ರೀರಿಷೋ ಮಾ ಪರಾ ದಾಃ ॥ ೮ ॥ ಓಂ ಯೇ ನಃ ಸಪತ್ನಾ ಅಪ

ಶೇ ಭವಂತ್ರಿಂದ್ರಾಸ್ತಿಭ್ಯಾಮವ ಬಾಧಾಮಹೇ ತಾನ್ | ವಸವೋ ರುದ್ರಾ ಆದಿತ್ಯಾ ಉಪಸ್ತೃಶಂ ಮೋಗಂ
ಚಿತ್ತಾರಮಧಿರಾಜಮಕ್ತಸ್ || ೯ || ಓಂ ಅವಾಂಚಮಿಂದ್ರಮಮುತೋ ಹವಾಮಹೇ ಯೋ ಗೋವಿದ್ವನಜಿದಶ್ವಜಿದ್ಯುಃ |
ಇಮಂ ನೋ ಯಜ್ಞಂ ವಿಹವೇ ಬುಪಸ್ತಾಸ್ಯ ಕುಲೋ ಹರಿವೋ ಮದಿನಂ ತ್ವಾ || ೧೦ ||

ತತಃ ಸ್ವಪ್ನಕೃದಾದಿಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ, ಸ್ವಾತಕವತಾಂಗಸಂಕಲ್ಪಮಾಚರೇತ್ ||

ನೈಮಿತ್ತಿಕಂ ವಿನಾ ನಕ್ರಂ ನಗ್ರಜ್ಞ ನ ಸ್ಯಾಮಿ | ನಗ್ನಾಂ ಪ್ರಿಯಂ ನೇತಿಪ್ಯೇ | ವರ್ಷತಿ ನ ಧಾವಾಮಿ | ವೃಕ್ಷಂ
ನಾರೋಹಾಮಿ | ಕೂಪಂ ನಾವರೋಹಾಮಿ | ನ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ನದೀಂ ತರಿಷ್ಯಾಮಿ | ಪ್ರಾಣಸಂತಯಂ ನಾಭ್ಯಾಪದ್ಯೇಯ ||

ದ್ರವ್ಯಭಃ ಭೂಯಸೀಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ತಾ ತಾನ್ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ತೇಭಃ ಆಚಮ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ||

|| ೧೩ ಸಮಾವರ್ತನಪ್ರಯೋಗ ||

ಮಂತ್ರಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯ

ಅಶ್ವನಸ್ಯೇತೋಃ ಚಕ್ಷುರ್ಮೇ ಪಾಟಿ ||

ಎಲೈ ಅಂಜನವೇ! (ಅಂಜನಾಂತರ್ಗತ ಪರಮಾತ್ಮನೇ) ನೀನು ಪಾಪಾಣದ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಸಾರವನ್ನಿಳಿಸಿರುವಿ. ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳೆರಡನ್ನೂ
ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನೇ ನೋಡದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸು.

ಅಶ್ವನಸ್ಯೇತೋಃ ಶ್ರೋತ್ರಂ ಮೇ ಪಾಟಿ ||

ಎಲೈ ಮಗಕುಂಡಲಗಳೇ! ಶಿಲೆಯ ತೇಜಸ್ಸೇ ಮುಖ್ಯಾಂಶ ನೀವು. ನನ್ನ ಕಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ಕೆಡುಕನ್ನು ಕೇಳದಂತೆ ಕಾಪಾಡಿ.

ಅನಾರ್ತಾಸ್ಯನಾತೋಗಹಂ ಭೂಯಾಸಮ್ ||

ಎಲೈ ಹೂವಿನ ಮಲೆಯೇ! ನೀನು ದುಃಖವಿಲ್ಲದವನು. ನಿನ್ನ ಧರಿಸುವುದರಿಂದ ನಾನು ದುಃಖವಿಲ್ಲದವನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು.

ದೇವಾನಾಂ ಪೃಥಿವ್ಯೇ ಸ್ವಃ ಸರ್ವತೋ ಮಾ ಪಾತಮ್ ||

ಎಲೈ ಪಾದುಕೆಗಳೇ! ನೀವು ದೇವತೆಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೇರಲು ಸಾಧನಗಳು ಆಗಿರುವಿರಿ. ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ
ಕಲ್ಲುಮುಳ್ಳುಗಳು ಬಾಧಿಸದಂತೆ ನಡೆಯಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿರಿ.

ದಿವಶ್ವತ್ಯಾಸಿ ||

ಭತ್ತವೇ! ಆಕಾರದಿಂದ ಬೀಳುವ ಮಳೆ ಬಿಸಿಲುಗಳಿಗೆ ಕವಚವಾಗಿದ್ದು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು.

ವೇಣುರಸಿ ವಾನಸ್ಪತ್ಯೋಽಸಿ ಸರ್ವತೋ ಮಾ ಪಾಟಿ ||

ಎಲೈ ದಂಡವೇ! ನೀನು ವನಸ್ಪತಿಯಾದ ಬಿದಿರಿನಿಂದ ಆದವನು. ಹಾವು, ಹಸು ಮೊದಲಾದವು ಒಡಿಸದಂತೆ ನನ್ನನ್ನು
ಕಾಪಾಡು.

ಆಯುಷ್ಯಸೂಕ್ತಮಂತ್ರ ತಾತ್ಪರ್ಯ

ಆಯುಷ್ಯಂ ವರ್ಚಸ್ಯಂ..... ವಿರಾಜ ಸಮಿಧಂ ಕುರು ||

೧. ಆಯುಷ್ಯ, ವರ್ಚಸ್ಯ, ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ದೀಪ್ತವಾದ ಹಿರಣ್ಯವೇ! ನನ್ನ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಲಂಕರಿಸು.

೨. ಈ ಹಿರಣ್ಯವು ಉತ್ತಮವುಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ. ವೈರಿಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುತ್ತದೆ. ಸಭೆಯನ್ನೇ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಧನವನ್ನು
ತರುತ್ತದೆ. ಅನೃದ್ಧವೃಧನಾದಿಸಂಪತ್ತಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂಗಾರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ನೆಲೆನಿಂತಿದೆ.

೩. ನಾನು ಒಂಗಾರದ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಹೆಸರು “ಹಿರಣ್ಯ” ಎಂಬುದನ್ನು -ಮಗನು ತಂದೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ
ಹೇಳುವಂತೆ- ಪುಣ್ಯ ಪುಣ್ಯ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಈ ಕಾಂಚನವು ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಉಜ್ವಲರೂಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ
ಪ್ರೀತಿಮಾತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ.

೪. ಒಬ್ಬ ಇಂಧನೇ! ನನ್ನದೊಂದು ತುಂಬದ ಆಸೆಯಿದೆ. ಅದೊಂದೇ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಮುಖನಾಗಬೇಕು. ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ನಾನು ಸಮೃದ್ಧನಾಗಿ ಮೆರೆಯಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಮೆರೆಯಬೇಕು ಎಂದು -ಅದನ್ನು ನನಗೆ ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡು.
೫. ಅಗ್ನಿಯೆದುರಲಾದ ಹಿರಗ್ಯವು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಅನಂದವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅದು ಅವರಿಗೆ ಅಮೃತಸಮಾನ. ಈ ವೇದಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದವನೇ ಹಿರಗ್ಯ ಧರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನು. ಯಾರು ಬಂಗಾರವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನ ಮುಪ್ಪು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುದುಕನು ಬಂಗಾರ ಧರಿಸಿದಾಗ ಯುವಕನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.
೬. ರಾಜನಾದ ವರುಣನೂ, ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯೂ ವೃತ್ತಾರ ಇಂದ್ರನೂ ಇದರ ಪಾವಿತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿದೇ ಧರಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಯುಷ್ಯ ಹಾಗೂ ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಿ.
೭. ಈ ಹಿರಗ್ಯವೆಂಬುದು ದೇವತೆಗಳ ಒಡಪ್ಪು. ದಕ್ಷನ ಮಗಳಾದ ಗೌರಿಯು ಇದನ್ನು ಮೊದಲು ಧರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ 'ದಾಕ್ಷಾಯಣಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ಕರ್ಮಸಮಾಪ್ತಿಗೆ ಕೊಡುವ ವಸ್ತುವಿಗೆ 'ದಕ್ಷಿಣೆ' ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈ ಹಿರಗ್ಯವನ್ನು ಧರಿಸಿದವರ ಬಳಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸರಾಗಲಿ, ಒಶಾಚಿಗಳಾಗಲಿ ಸಂಭಯವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಇದನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವನು ದೇವತೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೂ ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವೆಯೂ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.
೮. ಹಿಂದೆ ದಕ್ಷನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸತ್ಪಾಟನ ಮಗನಾದ "ಶತಾನೀ"ನೆಂಬ ರಾಜನಿಗೆ ರಕ್ಷೆಗೊಂದು ಹಿರಗ್ಯವನ್ನು ಅವನ ಅಂಗಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ಅವನು ನೂರಾರು ವರ್ಷ ಬದುಕಿದನು. ಅದೇ ಹಿರಗ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಧರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಯುಷ್ಯದಂತನೂ ಮುಪ್ಪಿಲ್ಲದವನೂ ಆಗುವೆನು.
೯. ಹಿರಗ್ಯವು ತುಪ್ಪಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನದು. ಎಕೆಂದರೆ, ತುಪ್ಪ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಿಗುವ ಸುವಿವಸ್ಥೆಗಳಿಗಿಂತ ಬಂಗಾರ ಕೊಟ್ಟರೆ ಹೆಚ್ಚು ಸುವಿವಸ್ಥೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದುದು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ಸಂಪತ್ತು ತರುವಂತಹುದು ಚಿನ್ನ. ಧರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನಾದೆ! ಒಬ್ಬ ಚಿನ್ನವೇ! ನಾನು ನನ್ನ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸು. ಕೆಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳು. ಸೌಭಾಗ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಮೇಲೆರಿಸು. ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಎರಿ ತೋರಿಸು.

೧೦. ಒಬ್ಬ ಚಿನ್ನವೇ! ನನ್ನನ್ನು ಧರಿಸುವುದರಿಂದಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾಗುವಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಮಾಡು. ನನ್ನ ದಾನದಿಂದ ಅವರು ನನಗೆ ಪ್ರಿಯರಾಗಲಿ. ರಾಜರುಗಳಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆಯ ಮೂಲಕ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೂ ನಾನು ಪ್ರಿಯನಾಗುವಂತಾಗಲಿ. ನನ್ನ ಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕಾಂತಿ ಹೆಚ್ಚಲಿ. ನನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪರಿವರಣೆಗೆ ನಾನು ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನೆನಿಸಲಿ.

ಸ್ತಂ ೮ ಮೇ

ಸೂಚನೆ: ನನ್ನ ವ್ರತಗಳು ಹಲವಿವೆ. ಅವನ್ನು ನಾನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಸುವಂತೆ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದು.

ಉತ್ತಮವಾದವುಗಳನ್ನೇ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೆಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಜ್ಜನರನ್ನು, ಸದ್ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜಸ್ಥಗಳನ್ನು ನಂಬಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಸದ್ವಿಷಯ, ಅಸಜ್ಜಸ್ಥ, ದುರ್ಜನರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ತಿಳಿಯಬೇಕಾದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ತಿಳಿಯದಾದವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇಕಾದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಡುವೆನು. ಬೇಡದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಲ್ಲದಿರಲಿ. ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಷಯವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಉಂಟಾಗಲಿ. ಭಗವದಿಹರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನವೇ ಇರಲಿ. ಇಷ್ಟವಾದ ಯಜ್ಞಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆದರವೂ ಅನಿಷ್ಟವಾದ ವಾಪಾಸಾಧನ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾದರವೂ ಉಂಟಾಗಲಿ.

ಯೋಗ್ಯವಾದ ದೇಶಕಾಲಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದಾನವೂ ಅಯೋಗ್ಯದೇಶಕಾಲಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅದಿಲ್ಲದಂತೆಯೂ ಆಗಲಿ. ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಸಜ್ಜಸ್ಥವ್ಯವಯವವೂ ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಅದ್ವಯನ ಇಲ್ಲದಂತೆಯೂ ಆಗಲಿ. ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಹಿತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವೂ ವಿಹಿತವಲ್ಲದ ಕರ್ಮ ಅನುಷ್ಠಾನ ಆಗದಂತೆಯೂ ಆಗಲಿ. ಸತ್ಯವಾದ ಚಿಂತನೆ ನುಡಿನಡೆಗಳು ಇರುವಂತೆಯೂ ಅಸತ್ಯದ ಆಚರಣೆ ಇಲ್ಲದಂತೆಯೂ ಆಗಲಿ. ಸದ್ವಿಷಯಶ್ರವಣ, ಸತ್ಯರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ನನ್ನ ವ್ರತವಾಗಲಿ. ದುರ್ವಿಷಯಗಳ ಶ್ರವಣ, ನಿಂದಿತಕರ್ಮಾನುಸರಣೆ ಆಗದಂತೆಯೂ ನನ್ನ ವ್ರತವಿರಲಿ.

ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದು. ಇಂದ್ರನ ವ್ರತ ಜಗತ್ಪಾಲನೆ. ಪ್ರಜಾವತಿಯ ವ್ರತ ತಾನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ ಜಗತ್ತಿನ ಕ್ಷೇಮಚಿಂತನೆ. ಯಮಿಗಳ ವ್ರತ ತಪಸ್ಸು. ರಾಜರ್ಷಿಗಳ ವ್ರತ ಸತ್ಯರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಮಾಡಿಸುವುದು. ಒತ್ತಿಗೆಗಳ ವ್ರತ ನಿಧಿತಘೋಷ. ಯಮನ ವ್ರತ ಸಮಾಂತರ. ಮನುಷ್ಯರ ವ್ರತ ಸ್ವಜಾತಿವಿಹಿತ ಧರ್ಮಾನುಸರಣೆ. ಮನುಷ್ಯರಾದ ರಾಜರ ವ್ರತ ಪ್ರಜಾಪರಿವಾಲನೆ. ಆಕಾಶದ ಗುಣ ಆವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುವುದು. ಮನೆ ಕಿಟಕಿ ಬಾಗಿಲು ಕಿಂಡಿಗಳ ವ್ರತ ಗೌರವಳಿಕು ಬಂದುಹೋಗಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡುವುದು.

ದೇವತೆಗಳ ಮನುಷ್ಯರ ಗಂಧರ್ವ ಅಪ್ಸರಾಶ್ರಮದ ಅರಣ್ಯಗಳ ಪಶುಗಳ ವಿನೇನು ವೃತ್ತಾಂತವೆಯೋ ಅವುಗಳಂತೆ ನನ್ನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ವೃತ್ತಗಳನ್ನು ಸದಾ ಆಚರಿಸುವಂತೆ ದಯಮಾಡಿ ಓ ಅಗ್ನಿಯೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

122

“ಮಮಾಗ್ನೇ” ಇತ್ಯಾದಿ ಹತ್ತು ಮಂತ್ರಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯ

1. ಅಗ್ನಿಯೇ! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕರುಣಿಸು. ಇಂದ್ರನನ್ನು ನೀಡಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುವೆವು. ಎಲ್ಲಾ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೂ ನಾವು ಬೆಳಗುವಂತೆ ಮಾಡು.
2. ಇಂದ್ರ, ಮರುತ, ವಿಷ್ಣು, ಅಗ್ನಿಗಳು ಯುದ್ಧದಲ್ಲೂ ಯಜ್ಞದಲ್ಲೂ ನಮಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಇರಲಿ. ಅಂತರಿಕ್ಷವು ಸೃಷ್ಟಿವಾಗಲಿ. ಬಯಸಿದ ಬದುಕೆ ಪೂರೈಸಲು ವಾಯುದೇವನು ಅನುಕೂಲನಾಗಲಿ.
3. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನೀಡಲಿ. ಯಜ್ಞದ ಫಲವು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸ್ಥಿತಿ. ಈ ಯಜ್ಞವೂ ಯಜ್ಞಮಾಡುವ ಋತ್ವಿಜರೂ ಬೇರೆಯವರಿಗಿಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಪಡಿಸಲಿ, ನಮಗೆ ಆರೋಗ್ಯವೂ ಪರಾಶ್ರಮವೂ ದೊರೆಯಲಿ.
4. ಎಲ್ಲ ಋತ್ವಿಜರೇ, ನಾನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಈ ಹವ್ಯನಿಂದ ನನಗೋಷ್ಠರ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ನನ್ನ ಮನೋಭೀಷ್ವವು ನೆರವೇರಲಿ. ಯಾವುದೇ ಪಾಪದ್ದರೂ ಅದು ನಾಶವಾಗಲಿ. ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ! ವಿನಾದರೂ ಸಂದೇಹ ಬಂದಾಗ ದಯವಿಟ್ಟು ನಮಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿರಿ.
5. ಎಲ್ಲ ಪಶ್ಚಾತ್ತಗಳೇ! ನಮಗೆ ಸಮೃದ್ಧ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕರುಣಿಸಿರಿ. ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ! ನೀವು ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಗಳಾಗಿರಿ. ನಾವು ಶರೀರವನ್ನು ಪ್ರಜಾಪರಿವಾರವನ್ನು ಬಿಡಲಾರವು. ಪ್ರಜಾಪರಿವಾರವೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡಲಾರದು. ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ದ್ವೇಷಿಸುವವರ ವಶವಾಗದಂತೆ ಮಾಡು.
6. ಅಗ್ನಿಯೇ! ಶತ್ರುಗಳ ಋತ್ವಿಜರನ್ನು ಅಡಗೂ ಸ್ವಪ್ನನಾಗಿರುವ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸು. ಪರಾಜಿತರಾದ ಶತ್ರುಗಳು ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲಿ. ಶತ್ರುಗಳ ಮನಸ್ಸು ತಣ್ಣಗಾಗಲಿ.

ವರ್ತನ

7. ಸಕಲ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಬ್ರಹ್ಮನು, ಪಾಲಿಸುವ ಇಂದ್ರನು ಸರ್ವರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುವವರು, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವರು ಇವರನ್ನೂ ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರನ್ನೂ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.
8. ಎಲ್ಲ ಹಸುರುಕುದುರೆಗಳನ್ನೇರಿಂದ ಇಂದ್ರನೇ! ನೀನು ಬಹಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯುಳ್ಳವನು, ಬಹಳ ಜನರು ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಯಜ್ಞದಿಂದ ನಮಗೆ ಸುಖ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡು. ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಿಂಸೆಯಾಗದಂತೆ ಮಾಡು. ಅವರಿಗೆ ಸುಖ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡು. ನಮ್ಮನ್ನು ಎಂದೆಂದೂ ಬಿಡಬೇಡ.
9. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳು ಪರಾಭವ ಹೊಂದಲಿ. ನಾವು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದ ಇಂದ್ರಾಣಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಮ್ಮ ಪೈದಿಗಳನ್ನೂ ಸೋಲಿಸುತ್ತೇವೆ. ವಸುಗಳೂ ರುದ್ರರೂ ಅದಿತ್ಯರೂ ನನ್ನನ್ನು ಉನ್ನತ ಪದವಿಗೇರಿಸಲಿ. ಬಲವೂ ಗೆಲುವೂ ಪಡೆದ ಅಧಿರಾಜರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಿ.
10. ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರನೇ! ನೀನು ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಗೆದ್ದುಕಂಡವನು ಈ ಲೋಕದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಮುಖರಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸು. ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಹೋಮಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಲವಂತನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

123

ವರ್ತನ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ: ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬತ್ತಲೆಯಾಗಿಯೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ನಾನದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೋಡಲಾರ. ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಓಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮರ ಹತ್ತುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾವಿಗೆ ಇಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕೈಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಾಪಾಯವಿರುವ ಯಾವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ (ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುವುದು).

ಸತ್ತತ್ತ:	ರೋಗದ, ಮೃಗಿರಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಪ, ಉತ್ತರ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ಹಸ್ತ, ಅನುರಾಧಾ, ಶ್ರವಣ, ರೇವತಿ.
ತಿಥಿ:	ಬದಿಗೆ, ತದಿಗೆ, ಪಂಚಮಿ, ಶಷ್ಠಿ, ಸಪ್ತಮಿ, ತ್ರಯೋದಶಿ.

ವಾರ :	ಆದಿತ್ಯ, ಸೋಮ, ಬುಧ, ಗುರು.
ಲಗ್ನ :	ಲಗ್ನಾತ್ ಆಪ್ತಮ ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು.

ಅಥ ವಿವಾಹ ಪ್ರಯೋಗಃ

ಅಂಚಾಮಿ ಪಂಚವದನಂ ಕರಿವರದಮನ್ಯ ಯಸ್ಯ ತೂದ್ವಾಹೇ ।
ರತ್ನಾನಿ ರತ್ನವಿನಿಜಾನ್ಯಯತ್ನೋರಾಜನಾಃ ಸ್ಯ ರಾಜಂತೇ ॥

[ಶ್ಲೋಕ: ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ದೈವಸ್ವಥಾ ಚಾರ್ಪ: ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಸ್ವಥಾಸುರಾಃ ।
ಗಾಂಧರ್ವೋ ರಾಕ್ಷಸಶ್ಚೈವ ಪೈಶಾಚಸ್ತಪ್ತಮೋ ಮತಾಃ ॥
ವಿಂದೇತ ವಿಧಿವದ್ವಿಯಾಂ ಅಸಮಾನಾರ್ಪಗೋತ್ರಜಾವಮ್ ।
ಬ್ರಾಹ್ಮಾದಿಪು ವಿವಾಹೇಷು ಚತುರ್ವೇದಾನುಕ್ರೂರ್ವಶಾಃ ॥
ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ್ವಿನಃ ಪುತ್ರಾಃ ಜಾಯಂತೇ ಶಿಶ್ವಸಂಮತಾಃ ।

ಅ: ವಿವಾಹಪು ಬ್ರಾಹ್ಮ, ದೈವ, ಅರ್ಪ, ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯ, ಅಸುರ, ಗಾಂಧರ್ವ, ರಾಕ್ಷಸ, ಪೈಶಾಚಗಳೆಂದು ಎಂಟು ವಿಧ. ವಿಧ್ಯನುಸಾರವಾಗಿ ಸಮಾನ ಗೋತ್ರವಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ವರಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಾದಿ ನಾಲ್ಕು ರೀತಿಯ ವಿವಾಹವಿಧಿಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ್ವಿಗಳಾದ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ]

ದೇವ-ಮುಚಿ-ಚಿತ್ಯಗಳ ಮಗ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸತ್ಸಂತಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮ ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ವಿಧಿನಿಯಮದಂತೆ ಇಂದ್ರ-ಅಗ್ನಿ-ವರುಣಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಸಾಕ್ಷಿ ಮೂಲಕ ವರಿಸಿದ ಧರ್ಮಸತಿಯೊಂದಿಗೆ ಪರಿಸರದ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಹಿತಬಯಸುವ ಧರ್ಮಕರ್ಮದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯೇ ವಿವಾಹ ಶಬ್ದಾರ್ಥ. ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ವಿಧಿಗಳು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ, ಲಾಜಹೋಮ, ಪರಿಸಂಯನ, ಅಶ್ವಾರೋಹಣ, ಸಪ್ತಪದಿ, ಶಿರೋಧಾರ, ಮಂಗಲ್ಯಚಂಧನ, ಔಪಾಸನಗಳೆಂದು ಎಂಟು ವಿಧಿಗಳು ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿ; ವಾಗ್ಗಾನ್, ಮಧುಪರ್ಕ, ಕನ್ಯಾವರಣಾದಿ ಪೂಜಕವಿಧಾನಗಳೂ ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಯೋಗಕಾರರು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು - ಅಕ್ಷತಾರೋಪಣ, ತಂತುವೇಷ್ಟನ, ಜಾಗವರ್ತಿ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ ಉಚ್ಚೇಯಿಸಿ ದೇಶಾಚಾರದಂತೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಶೌನಕೀಯ ಪ್ರಕಾರ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಉಪನಯನದಿಂದ ಪ್ರಾತಃ-ಸಾಯಂ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯಪೂರಂಭವಾದರೆ ವಿವಾಹದಂದಿನಿಂದ ಸಾಯಂ-ಪ್ರಾತಃ ಔಪಾಸನಪೂರಂಭ. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಔಪಾಸನವನ್ನು ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲ; ಬಿಟ್ಟರೆ ತನಗಾಗಲಿ, ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿ, ಶಿಷ್ಯರಿಗಾಗಲಿ ಯಾವುದೇ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅರ್ಹನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪುನಃಸಂಧಾನವೆಂಬ ವಿಧಾನದಿಂದ ಗೃಹ್ಯಾಗ್ರಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಅನಂತರ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಕಾರಿಕಾ:

ಆದೌ ತು ವಾಗ್ಗಾನಶಚೀಸುಪೂಜನಂ ಪುಣ್ಯಾಹನೈವರಗಾಂ ತಥೈವ ।
ಮಧುಪರ್ಕಪೂಜಾ ಚ ನೀರಕ್ಷಗಾಂ ಚ ಕನ್ಯಾಪ್ರದಾನಾನಲಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಾಃ ।
ಪ್ರಧಾನಮೋಮುಕ್ತ ಕರಗ್ರಹಶ್ಚ ಲಾಚೈಶ್ಚ ಹೋಮಃ ಪರಿತಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್ ॥

ಅಥ ಸಪ್ತಪದೀ ಪೋಕ್ತಾ ಪಿವಚತ್ಯಾಶ್ಚ ದರ್ಶನಮ್ ।
ಮಂಗಲ್ಯಧಾರಗಾಂ ಸ್ತಿಪ್ತಂ ಉಪಸ್ಥಾನಂ ಚ ಅರ್ಪಕಮ್ ॥

ಗೃಹಪ್ರವೇಶಃ ತು ಕಟಿ ನೀಚೇಶನಂ ಆನಃ ಪ್ರಜಾಮಿತ್ಯಥ ಚುಕ್ತುಪ್ರಯೋಃ ।
ಅಚ್ಚೇನ ಹುತ್ತಾಥ ಸಮಾಪಯೇಚ್ಛ ಔಪಾಸನಾಗ್ನಿಂ ಹೃದಿ ರಕ್ತಯೇತ್ಸದಾ ॥

ಒಮ್ಮಾವದಿಗೂ ಪೂರ್ವ ದಿನೇ ವರಕಣ್ಣುತಿತರ ಕೃತಮಂಗಲಸ್ಥಾನ ಸ್ವಭಾವಯಾ ಸಹ ಕುಲದೇವತಾಂ ಇಪ್ಪದೇವಾಂಶ್ಚ ಸಂವಾದ್ಯಾ ಸ್ವಪ್ರಾಣವಾಚನಾಭ್ಯುದಯೇ ಕೃತ್ವಾ ಗೃಹಮಮಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತಾಮ್ । ವಿವಾಹದಿನೇ ವರ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಾ ಸಾಕ್ಷಿಕಾಹಾರಂ ಭುಕ್ತ್ಯಾ ಧೌತಂ ನವಂ ಶ್ವೇತವಸ್ತ್ರಯುಗಲಂ ಪರಿಧಾಯ, ಉಷ್ಣಿಷಣಿಗಿ ಬಿಡಿ ವೇಷಯುತ್ತಾ ಸ್ನಾನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ಬಂಧುವಗ್ಗಳ್ಯಾ ಪುರಂದ್ರೀಭಿ ಸಹ ಮಂಗಲತೂರ್ವಾಘೋಷೈಃ ಯುಕ್ತಾ ಇಪ್ಪದೇವತಾ ಚಿತ್ತಾದೀಂಶ್ಚ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಸ್ವಭಗಿನೀದೃತಕಲಶದರ್ಪಣಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಯಥಾವಿಭವಂ ಯಾನವಮುಹ್ಯ, ಮಂಗಲಾಪ್ತಕ-ಶಕುಂತಲೂಕ್ತವನಪುರಸ್ಕರಂ ವಧೂಗೃಹಂ ಗಚ್ಛೇತ್ ।

ಶಕುಂತಲೂಕ್ತವಂ

ಕನಕದಿತಿ ಶೃಚ್ಛ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಶೌನಕೋ ಗೃಹ್ಯಮದಃ ಶಕುಂತಲೂಕ್ತವಂ ॥

ಓಂ ಕನಿಕೃದ್ವನುಪಂ ಪ್ರಬ್ರುವಾಣ ಇಯೇತಿ ವಾಚಮಂತೇವ ನಾವೇವಮ್ । ಸುಮಂಗಲಶ್ಚ ಶಕುನೇ ಭವಾಸಿ ಮಾ ತ್ವಾ ಕಾ ಚಿದಭಿಭಾ ವಿಶ್ವಾ ವಿದತ್ ॥ ೧ ॥ ಮಾ ತ್ವಾ ಶ್ವೇನ ಉದ್ದಧೀನ್ಮಾ ಸುಪರ್ಣೋ ಮಾ ತ್ವಾ ವಿದದಿಷುಮಾನ್ ದೀರೋ ಅಸ್ಮಿ । ಚಿತ್ತಾಮಸು ಪ್ರದಿಶಂ ಕನಿಕೃದ್ವನುಮಂಗಲೋ ಭದ್ರವಾದೀ ವದೇಹ ॥ ೨ ॥ ಅವ ಕೃದ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಗೃಹಾಣಾಂ ಸುಮಂಗಲೋ ಭದ್ರವಾದೀ ಶಕುಂತೇ । ಮಾ ನಃ ಸ್ತೇನ ಶಶತ ಮಾಘಶಂಕೋ ಬೃಹದ್ದದೇಮ ವಿದಥೇ ಸುನೀರಾಃ ॥ ೩ ॥

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣದಿತಿ ಶೃಚ್ಛ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಶೌನಕೋ ಗೃಹ್ಯಮದಃ ಜಗತಿ ದ್ವಿತೀಯಾ ಶಕ್ತರೇ ಅಪ್ತಿವಾ ॥

ಓಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣದಿಭಿ ಗೃಣಂತಿ ಕಾರವೋ ವಯೇ ವದಂತ ಯತುಥಾ ಶಕುಂತಯಃ । ಉಭೀ ವಾಚೌ ವದತಿ ಸಾಮಗಾ ಇವ ಗಾಯತ್ರಂ ಚ ತ್ವಪ್ಪುಭಂ ಚಾನು ರಾಜತಿ ॥ ೧ ॥ ಉದ್ಗಾತೇವ ಶಕುನೇ ಸಾಮ ಗಾಯಸಿ ಬೃಹಪ್ರಪ್ರತ್ ಇವ ಸವನೇಷು ಶಂಕುಃ । ವೃಜೇವ ವಾಜಿಃ ಶಿಶುಮತೀರಚಿತ್ತಾ ಸರ್ವತೋ ನಃ ಶಕುನೇ ಭದ್ರಮಾ ವದ ವಿಶ್ವತೋ ನಃ ಶಕುನೇ ಪುಣ್ಯಮಾ ವದ ॥ ೨ ॥ ಆವದಂಸ್ತಂ ಶಕುನೇ ಭದ್ರಮಾ ವದ ತೂಷ್ಣೀಮಾಸಿನಃ ಸುಮಂತಿ ಚಿಕಿತ್ಸಿ ನಃ । ಯದುತ್ತತ್ಸದ್ವದಿ ಕರ್ಣಯಥಾ ಬೃಹದ್ದದೇಮ ವಿದಥೇ ಸುನೀರಾಃ ॥ ೩ ॥

ಪ್ರಾಣೇ ಪ್ರಾಣುಃ ಸ್ವಾಸ್ವಾ ಕನ್ಯಾಪರ್ಣಿಯಬಂಧುವಗ್ಗಳ್ಯಾ ಪ್ರತ್ಯದ್ವಾತ್ ಪರಸ್ಪರಂ ಗಂಧಾತ್ಮಕಪುಷ್ಪೈಃ ಪುರಸ್ಕೃತಾ ಕೃತಪಾದ್ಯಾ ಕನ್ಯಾಚಿತ್ತಾ ಪಶ್ಯೆ ಗೃಹತಿ ಗೃಹಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಮಂಡಪೇ ಪ್ರಾಣುಃ ಉಪವಿಶೇತ್ । ಕನ್ಯಾಚಿತ್ತಾ ವರೇಣ ಸಹ ಆಗರ್ತಾ ಬಂಧುನ್ ತತ್ಕತವಾಸಿಷು ಉಪವಿಶ್ಯ ಗುಡಯುಕ್ತಜಲತಾಂಬೂಲ, ಮೃದುನಾಲಿಕೇರ, ಪ್ರಥುಕಪಂಚಬುದ್ಯೋವಾಹಾರಾದಿಭಿ ಯಥಾಯೋಗ್ಯಂ ಸಂತೋಷಯಂತಾಮ್ । ತತಃ ತ್ವ ಮಂಡಪಮಗತ್ಯ ವರಂ ವೃಜನೇನ ದೀಜಯಿತ್ವಾ, ಪಾನಾರ್ಥಂ ಕನ್ಯಾಮಾತಾ ವರಾಯ ಕ್ಷೀರಂ ವದತ್ । ಪರಃ ಸಶೇಷಂ ಚಿತ್ತಾ ದಾತಾರಂ ಪ್ರತಿ "ಕನ್ಯಾರ್ಥಿನ್" ಇತಿ ವದೇತ್ । "ಸ್ವಾಗತಮ್" ಇತಿ ದಾತಾ । ವಿವಂ ತ್ರಿವಾರಂ ಉಕ್ತಃ "ಧೃವಾ ದ್ಯೌಃ" ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ವರಹಸ್ತಚಿದದಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಮಂಡಪಸ್ಯ ಉತ್ತರಭಾಗೇ ಉಪನಿ ನಿಶೇಷೇತ್ ।

ಅಥ ವಾಗ್ದಾನಮ್

ಅಥ ವಾಗ್ದಾನ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣತಃ ಭಾರ್ಯಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಚ ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯ, ಆಚಮನಪೂಜಾಯಾಮಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ ಕರ್ಮ ಪ್ರಾರಂಭೇತ್ । ಪರಚಿತ್ತರೇ ಬಂಧುಭಿ ಸಹ ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗಮುಖೈಃ ಉಪವಿಶಂತಾಮ್ । ದೇಶಕಾಲೇ ಸಂಶೀರ್ಷ್ಯ-

ಶುಭತಿಥಿ..... ಮಾಗಲೈಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಾಯಾ ಮಾಗಲೈಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತಾರ್ಥಂ
ಕನ್ಯಾದಾನಾಗ್ರಾಧಿಕತಂ ವಾಗ್ಗಾನಕರ್ಮ ಕರ್ಮಂ ಗುರುಗಣೇಶಪೂಜನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ | ಇತಿ ಸಂಹಲ್ಯ, ಪೂಜಾಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತಾಮ್ ||
ವರಹತಾ-

128

ಓಂ ಅನ್ಯಕ್ಷರಾ ಮುಜಃ ಸಂತು ಪಂಥಾ ಯೇಭಿಃ ಸಖಾಯೋ ಯಂತಿ ನೋ ವರೇಯಮ್ । ಸಮರ್ಯಮಾ ಸಂ
ಭಗೋ ನೋ ನಿನಿಯಾತ್ ಸಂ ಜಾತೃತು ಸುಯಮಮಸ್ತು ದೇವಾಃ ॥ ವ್ಯಗೇಮಹೇ ॥

೨೩ ವದಂತೆ । ಕನ್ಯಾಪಿತೃ- "ವೃಣೋಽಧ್ಯಮ್"

ಇತ್ಯಾದಿಃ ಪರಶುತಾ- ಸ್ತುತಿ ಪ್ರವರ್ಧಕೌತಾಪಾಕ್ಷಲಾಯನಸೂತ್ರಾನ್ಯವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಮಾಧುರ್ಯದರ್ಶನಾನಂದಯುಕ್ತಾಽರ್ಜುನ- ಪ್ರವರಾನ್ಯತಮಾನ್ಯಮಿತ್ರಗೋತ್ರೋದ್ಧವಾಯು.....ಶರ್ಮಗಣಃ ಪ್ರಪೌತ್ರಯು.....ಶರ್ಮಗಣಃ ಪೌತ್ರಯುಶರ್ಮಗಣಃ ಪುತ್ರಯುಶರ್ಮಗಣಃ ವರಾಯು ಶ್ರೀಮತ್ ಪುಷ್ಕತಾಪಾಕ್ಷಲಾಯನಸೂತ್ರಾನ್ಯತಾಂಗೆರಗಜಾಪ್ರಸಕ್ತಭಾರದ್ವಜತಾಽರ್ಜುನ- ಪ್ರವರಾನ್ಯತಾಂಗೆರಗಗೋತ್ರೋದ್ಧವಾಯು.....ಶರ್ಮಗಣಃ ಪ್ರಪೌತ್ರೀಂಶರ್ಮಗಣಃ ಪೌತ್ರೀಂಶರ್ಮಗಣಃ ಪುತ್ರೀಂನಾನ್ಯುಂ ಶ್ರೀರೂಪಾಂ ಧರ್ಮಪ್ರಜಾಂವತ್ಸರ್ಗಧೃಂ ಇಮಾಂ ಕುಂಠಾಂ ಭಾಯುರ್ಯುಯು ವ್ಯಗ್ರೇಮಯೇ | ಇತಿ ವಂದತಃ | ಕ್ಯಾತುತಾ- "ಪ್ರಗ್ರೇವರ್ಮ" ಲಕ್ಷ್ಯವತ್ತಿತ್ಯಾದಿ, ವರಪ್ರಣಾಮವನ ಯಥೇಶ್ವರೀಮನೋದ್ಧ "ಭಾಯುರ್ಯುಯು ವ್ಯಗ್ರೇವರ್ಮ" ಇತ್ಯಂತಂ ವಂದತಃ | ಏವಂ ತ್ರಿವಾರಂ ಲಕ್ಷ್ಯಾ ದಾತಾ ವರಶತಕಂ ಹಸ್ತಗ್ರಹಣಾಪೂರ್ವಕಂ "ಪ್ರದಾಪ್ಯಾನು" ಇತಿ ತ್ರಿವಾರಂ ಬ್ರೂಯಾತ್ |

ಸಂಕಲ್ಪ, ಇಂದ್ರಾಣಿಪೂಜಾ ಕುರ್ಮಾತ್ । ಪದ್ಮಂ ವಿಲಿಖ್ಯ ಪಾತ್ರೇ ಪ್ರಸ್ತತಂಢುಲೋಢರಿ ನಾರಿಕೇಲಫಲದ್ವಯಂ, ಪರಿತಃ ತಾಂಬೂಲ-
ಫಲಂ, ಸ್ವಾತೋಢರಿ ಕೋಪರಿಧಾನವಸ್ತ್ರೇ ಆಭರಣಾದಿಕಂ, ಮಂಗಲಸೂತ್ರಂ ನೂತನವಾದಾಂಗುಲೀಯಂ ಚ ನಿಶ್ಚಿತೇತ್ ।

ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಃ ಪ್ರಪಾಕಪಿಃ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಃ ಪಂಕ್ತಿಃ | ಇಂದ್ರಾಣ್ಯಾವಾಹನೇ ಎನಿಯೋಗಃ ||

ಒಂ ಇಂದ್ರಾಣಿಮಾಸು ನಾರಿಷು ಸುಭಗಾಮಹಮೃತವರ್ಮಾ । ನೃತ್ಯಾ ಅಪರಂ ಚಪ ಜರಸಾ ಮರತೇ
ಪಕರ್ವಿಶ್ವಸಾದಿಂದ್ರ ಉತ್ತರಃ ॥

129

ఓం ఇంద్రాగ్నేయమః । భూః ఇంద్రాగోమవాహయామి । భువః ఇంద్రాగోమవాహయామి । సువః
ఇంద్రాగోమవాహయామి । భూభర్తవశ్యః ఇంద్రాగోమవాహయామి ॥ స్వామయామి । శ్లోకయామి ॥

ದ್ರಾವಿಡೀಶ್ವರಾದಿ ಪೋಷಣೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ |

ಸುಪ್ರಸಂಗಾತ್ ಕಂಚಾಕೀಂ ದಿವ್ಯಸುಗೃಹ್ಯಭೂಷಿತಾಮ್ ।

ಸರ್ವಲಕ್ಷಗುಣಸಂಯುಕ್ತಾಂ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಮ್ ||

ಅನರ್ಪಮಗೇಮಾಲಾಭಿಃ ಭಾಸಯಂತೀಂ ದಿಗಂತರಮ್ |

ಎಲಾಸಿನೀಪಹಸ್ರೌಘೈಃ ಸೇವ್ಯಮಾನಾಮಹರ್ನಿಶಮ್ ||

ನಮಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮಿ ||

ತತಃ ದಾತಾ ವರಶತರಂ ಗಂಧಾಕ್ಷತಪ್ರಜ್ಞೈಸ್ಸಂಪೂಜ್ಯ, ಪಾತ್ಯೇ ಪಚಿದೀರಿತಾಂಽಽಲಾನಿ ಪಚಿಪೂಗಭಲಾನಿ ಗೃಹೀತ್ವಾ-

[illegible]

ಅವಂಗೋಪತಿತಃಕ್ರೋಧಃ ದಶದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ । ಇಮಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಪ್ರದಾಶ್ಯಾಮಿ ದೇವಾಗ್ನಿದ್ವಿಜಸನ್ನಿಧೌ ॥

ಇತಿ ವರಚಿತ್ರಾಪ್ರಸೂತವಸ್ತುವಾಂತಃ ತಾಂಬೂಲಾನಿ ಉತ್ತಾನಾನಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ, "ಧೃವಾ ದ್ಯೌಃ" ಇತಿ ಅಭಿಮಂತ್ರ, ಅಕ್ಷತಾನ್ ಕೃತ್ವಾ ಗ್ರಂಥಂ ಕೃತ್ವಾ-

ವಾಚಾ ದತ್ತಾ ಮಯಾ ಕನ್ಯಾ ಪುತ್ರಾರ್ಥಂ ಸ್ವೀಕೃತಾ ತ್ವಯಾ ।
ಕನ್ಯಾವಲೋಕನವಿಧೌ ನಿಶ್ಚಿತಸ್ತ್ವಂ ಸುಖೀ ಭವ ॥

ಇತ್ಯುಕ್ತೇ ವರಚಿತಾ ತಾಂಬೂಲಪೂಜೀಫಲಾನಿ ಚ ಗೃಹೀತ್ವಾ-

ವಿಶ್ವಾವಿತ್ರಗೋತ್ರಶರ್ಮಾವರವಿಷಯೇ ಭವಂತೋ ನಿಶ್ಚಿತಾ ಭವಂತು ॥ ದಾತು ವಸ್ತುವಾಂತೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ ಗ್ರಂಥಂ ಕೃತ್ವಾ,
ವಾಚಾ ದತ್ತಾ ತ್ವಯಾ ಕನ್ಯಾ ಪುತ್ರಾರ್ಥಂ ಸ್ವೀಕೃತಾ ಮಯಾ ।
ವರಾವಲೋಕನವಿಧೌ ನಿಶ್ಚಿತಸ್ತ್ವಂ ಸುಖೀ ಭವ ॥

ಇತಿ ವದತಃ ॥ ತದಾ ಉಕ್ತಾ ಕನ್ಯಾ-

ದೇವೀಂದ್ರಾಗ್ರೇ ನಮಸ್ಕೃಭ್ಯಂ ದೇವೇಂದ್ರಪ್ರಿಯಭಾವಿನಿ ।
ವೈವಾಹಂ ಭಾಗ್ಯಮಾರೋಗ್ಯಂ ಪುತ್ರಲಾಭಂ ಚ ದೇವಿ ಮೇ ॥

ಇತಿ ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾನ್ ಸ್ಪೃಶೀತುಂ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ ನಮಸ್ಕರ್ಮಾತ್ । ತತಃ ವರಚಿತಾ, "ಯಾಃ ಫಲಿನೀರ್ಯಾ..... ಮುಂಚಂ-
ತ್ಸಂಪದಃ" ಮಂತ್ರೇಣ ಕನ್ಯಾಯೈ ಫಲಂ ದದ್ವಾತ್ । ಸಾ ಫಲಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ ತಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ ಉಪವಿಶೇತ್ । ಕನ್ಯಾವರಚಿತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭಃ
ತಾಂಬೂಲದಕ್ಷಿಣಾದಿಕಂ ದದ್ವಾತಾಮ್ । ವಿವ್ರಾ ಕನ್ಯಾಯೈ ಅರಿಷ್ಠ ಕುರ್ಯುಃ ॥

ಓಂ ಓಂಕರಗುಹಿತೇ ವಸುಪುತ್ರೇ ವಸೂನಾಂ ವತ್ಸವಿಷ್ಣುಂತೀ ಮನಸಾಭ್ಯಾಗಾತ್ । ದುಹಾಮೃತ್ತಿಭ್ಯಾಂ ಪಯೋ ಅಘ್ನೇಯಂ
ಸಾ ವರ್ಧತಾಂ ಮಹತಃ ಸೌಭಗಾಯ ॥ ೧ ॥ ಸಮಿದ್ವಾಸ್ಯ ಶ್ರಯಮಾಗಾಃ ಪುರಸ್ತಾದ್ ಬ್ರಹ್ಮ ವನ್ವಾನೋ ಅಜರಂ
ಸುನೀರಮ್ । ಅರೇ ಅಸ್ತದಮತಿಂ ಬಾಧಮಾನ್ ಉಚ್ಚೈಸ್ತ ಮಹತಃ ಸೌಭಗಾಯ ॥ ೨ ॥ ವನಸ್ಪತೇ ಶತವಲ್ಯೋ ವಿ

ರೋಹ ಸಹಸ್ರವಲ್ಯಾ ವಿ ವಯಂ ರುಜೇಮ । ಯಂ ತ್ವಾಮಯಂ ಸ್ವಧಿತಿಸ್ತೇಜಮಾಣಃ ಪ್ರಣಿನಾಯ ಮಹತಃ
ಸೌಭಗಾಯ ॥ ೩ ॥ ಇಂದ್ರೋದೇವಾನಾಮುತ ಸಖಮಾಯಾನ್ ಸಹಸ್ರಧಾರಃ ಪವತೀ ಮದಾಯ । ನಭಃ ಸ್ತವಾನೋ
ಅನು ಧಾಮ ಪೂರ್ವಮಗ್ನಿದ್ರಂ ಮಹತಃ ಸೌಭಗಾಯ ॥ ೪ ॥ ಅಸ್ಯ ಪಿಬ ಕ್ಷಮತಃ ಪ್ರಸ್ಥಿತಸ್ಯೇಂದ್ರ ಸೋಮಸ್ಯ ವರಮಾ
ಸುತಸ್ಯ । ಸ್ಪಷ್ಟಿದಾ ಮನಸಾ ಮಾದಯಸ್ವಾವಾಚೀನೋ ರೇವತಃ ಸೌಭಗಾಯ ॥ ೫ ॥ ಫೃತಾದುರ್ಲಭ್ಯಂ
ವಂಧುಮತ್ಸುರ್ವಣಂ ಧನಂಜಯಂ ಧರಣಿಂ ಧಾರಯಿಷ್ಯಃ । ಋಣಕ್ಷಪ್ತಾದಧರಾಂಶ್ಚ ಕೃಣ್ವಿದಾರೋಹ ಮಾಂ ಮಹತಃ
ಸೌಭಗಾಯ ॥ ೬ ॥

ಅಥ ಉತ್ತರಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಸ್ಪೃಶೀತುಂ ವಸ್ತುಭರಣಾದಿಕಂ ಕನ್ಯಾಯೈ ದದ್ವಾತ್ ॥ ತತಃ ವರ-
ವಾಗ್ವಿಷಾಂಗಭೂತಂ, ದಾತಾ ಕನ್ಯಾದಾನಾಂಗಭೂತಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

॥ ಇತಿ ವಾಗ್ವಾನ್ಶಮ್ ॥

ಕನ್ಯಾವರಣಮ್

ವಧೂವರಪ್ರೇರಣಾಃ ಚಿತ್ತಾರಾ ವಿವ್ರಾ ಪಾಶಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಾಃ ಉಪವಿತ್ಯ ವರಪ್ರಾಧಾಗತಂ ವಧೂತ್ತರೀಯವಸ್ತ್ರಂ ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಸಾರ್ಯ
ಪದ್ಮಮ ಅಕ್ಷತಾನ್, ಪುಷ್ಪಂ, ಹರಿದ್ರಾಖಂಡಂ, ಪೂಜೀಫಲಂ ಚ ಗೃಹೀತ್ವಾ ವರಪ್ರೇರಣಾಃ ॥

ಕನ್ಯಾವಾರೇತ್ಯಸ್ಯ ಆತ್ರೇಯಪಾಲೇಂದ್ರಾ ಪಂಕ್ತಿಃ । ಕನ್ಯಾವರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಕನ್ಯಾ ವಾರವಾಯಂತೀ ಸೋಮಮುಪಿ ಸ್ತುತಾವಿದತ್ । ಅಸ್ತಂ ಭರಂತ್ಯಬ್ರವೀದಿಂದ್ರಾಯ ಸುನವೈ ತ್ವಾ ಶ್ರಾಯ

ಸುಸದ್ವೃತ್ತಾ ||

ತದಾ ಕನ್ಯಾಪಕ್ಷೀಯಾಃ |

ಪ್ರ ಸು ಗೃತೇತಿ ಏಲೂಪಃ ಕವಶ ಇಂದ್ರೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ||

ಓಂ ಪ್ರ ಸು ಗೃತಾ ಧಿಯುಸಾನಸ್ಯ ಸಕ್ಷಣಿ ವರೇಭಿರ್ವರಾ ಅಭಿ ಪು ಪ್ರಸೀದತಃ | ಅಸ್ತಾಕಮಿಂದ್ರ ಉಭಯಂ
ಬುಜೋಪತಿ ಯತ್ತೋಮ್ಯಾಂಧಸೋ ಬುಜೋಧತಿ ||

ಏವಂ ಉಭಯಪಕ್ಷೀಯಾಃ ವದಂತು ಹೃಷ್ಯತಾನ್ ವರಸ್ತರಂ ಹಸ್ತೇಷು ಏನಮಯಂತು ವಾಗ್ಧಾನವತ್ * "ವೃಣೇಮುಚೇ-
ಪ್ಸಗೋಧೃಮ್" ವರಗೋತ್ಪಥವರ್ತಂ ಉಚ್ಛಾರ್ಯ, "ಧೃವಾ ದ್ಯೌಃ" ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರಸಾದಿತ ಉತ್ತರಿಯವ್ಯೇ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಗ್ರಂಥಿಂ ಕೃತ್ವಾ
ಉತ್ತರೀಯಂ ಕುರ್ಯುಃ || ಕನ್ಯಾವರೂತರೌ ತಾನ್ ವಿಪ್ರಾನ್ ದಕ್ಷಿಣಾದಿಭಿಃ ತೋಷಯೇತಾಮ್ ||

|| ಇತಿ ಕನ್ಯಾಪರಗಮ್ ||

ಅಥ ಮಧುಪರ್ಕವಿಧಿಃ

ದಾತಾ, ಪಾದಾರ್ಥಂ, ಅರ್ಘ್ಯಾರ್ಥಂ, ಮಂತ್ರಾಚಮನಾರ್ಥಂ, ಲೌಕಿಕಾಚಮನಾರ್ಥಂ, ಮಧುದಧಿಯುತಂ ಕಾಂಸಪಾತ್ರಂ,
ಪಂಚಮಂಶತದಭೃಗ್, ವಾಮಾವರ್ತೇನ ಕೃತಂ ವಿಪ್ರರೂಪಿಣಂ, ವಸ್ತ್ರೋಪವೇಶಗಂಧವೃಷಾಣಿ ಸಂಪಾದ್ಯ, ದ್ವಿರಾಚಮ್ಯ ವರಸ್ಯ ಪುರತಃ
ಉದಮೃಷಿ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣತಃ ಪಕ್ಷೀಂ ಚ ಉಪವೇಶ್ಯ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ-

.....ಶುಭವಿಧೌ ಮೂಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣಪೂರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಕನ್ಯಾರ್ಥಿನೇ
ಗೃಹಮಾಗತಾಯ ಅಸ್ತೃ ಸ್ವಾತಕಾಯ ವರಾಯ ಕನ್ಯಾದಾನಾಗಭೂತಂ ಮಧುಪರ್ಕಂ ಕರಿಷ್ಯೇ | ಮಧುಪರ್ಕೇಣ ಅರ್ಹಯಿಷ್ಯೇ ||

ವಿಪ್ರರೂಪಿಣಂ ಅರ್ಪಾಗ್ರಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ, "ವಿಪ್ರರೋ ವಿಪ್ರರೋ ವಿಪ್ರರಾ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್" ಇತಿ ವರಹಸ್ತೇ ದದೌತ್ | ವರಾ
"ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಾಮಿ" ಇತಿ ಸ್ತೀಕೃತ್ಯ ತದ್ಗ್ರಂಥಿಂ ವಿಕ್ಷಿಪ್ಯ-

ಅಹಂ ಪಕ್ಷ್ಯೇತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವೋ ವಿಪ್ರರೋನುಪ್ಪತ್ | ವಿಪ್ರರೋಪವೇಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಅಹಂ ದಕ್ಷ್ಯೆ ಸಚಾತಾನಾಂ ವಿದ್ಯುತಾಮಿವ ಸೂರ್ಯಃ | ಇದಂ ತಮಧಿ ತಿಷ್ಠಾಮಿ ಯೋ ಮಾ ಕಲ್ಪಾಭಿದಾಸತಿ ||

ಇತಿ ವದ್ದಂ ಅಕ್ಷಮ್ಯ ಉದಗಗ್ರೇ ವಿಪ್ರರೇ ಉಪವೇಶತ್ | ತತಃ "ಪಾದ್ಯಂ ಪಾದ್ಯಂ ಪಾದ್ಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್" |
"ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಾಮಿ" ಇತಿ ವರಾ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಕಲಶಂ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ | ವರಪಾದೌ ತಾಮ್ರಪಾತ್ರೇ ನಿಧಾಪ್ಯ ಪಕ್ಷೀಣಾವಿತಲರೋದಕೇನ
"ವರಾಂತರ್ಯಾಮಿಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣ ಇದಂ ತೇ ಚಾಪ್ಯಮ್" ಇತಿ ಅಕ್ಷತೋದಕಂ ಪಾದಯೋಃ ನಿನೀಯ ದಕ್ಷಿಣಪಾದಪುರಸ್ತರಂ
ಪ್ರತ್ಯಾಕೀಯಾತ್ ||

ಅಸ್ತೌನ್ ರಾಪ್ತೈಃ ಶ್ರೀಯಮಾವೇಶಯಾಮ್ಯತೋ ದೇವೀಃ ಪ್ರತಿಪಶ್ಯಾಮ್ಯಾಪಃ | ದಕ್ಷಿಣಂ ಪಾದಮವನೇನಿಜೀಽಸ್ತೌನ್ ರಾಪ್ತೃ
ಇಂದ್ರಿಯಂ ವಧಾಮ್ | ಸಪ್ತಂ ಪಾದಮವನೇನಿಜೀಽಸ್ತೌನ್ ರಾಪ್ತೃ ಇಂದ್ರಿಯಂ ವಧಯಾಮ್ | ಪೂರ್ವವನ್ಯಂ ಅಪರಮನ್ಯಂ
ಪಾದಮವನೇನಿಜೀಃ ದೇವಾ ರಾಪ್ತಸ್ಯ ಗುಪ್ತಾ ಅಭಯಾಪರದೃಷ್ಟಿಃ | ಅಪಃ ಪಾದಮವನೇನಿಜೀಽದ್ವಿಗೃಹಂತಂ ನಿರ್ದಹಂತು ವೇ |

ವರಾ ಲೌಕಿಕಜಲೇನ ಆರಾಮೇತ್ | "ಅರ್ಘ್ಯಂ ಅರ್ಘ್ಯಂ ಅರ್ಘ್ಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್"

ಇತಿ ಅರ್ಘ್ಯವಾತ್ಃ ದತ್ತೇ "ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಾಮಿ" ಇತಿ ಅಂಜನಿನಾ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ | ತೇನ ಉದೇಶ ಗಂಧಾಕೃತವೃಷಜಲತೇನ "ವರಾಂ-
ತರ್ಯಾಮಿಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣ ಇದಂ ತೇ ಚಾಪ್ಯಮ್" ಇತಿ ಅರ್ಘ್ಯಂ ದದೌತ್ | "ಆಚಮನೀಯಂ ಆಚಮನೀಯಂ ಆಚಮ-
ನೀಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್" ಇತಿ ಮಂತ್ರಾಚಮನವಾತ್ಃ ದತ್ತೇ, "ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಾಮಿ" ಇತಿ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ | ತದ್ವಲಂ ತ್ರೇತೆಯಾದಂ ಸ್ವಸ್ತಾ
ವೀಯಮನುಃ "ಅಮೃತೋಪಪ್ರದಾರಾಮಿ" ಇತಿ ಚಾತುರ್ಮ ಲೌಕಿಕಜಲೇನ ಆರಾಮೇತ್ | ತತಃ ದಾತಾ "ಮಧುಪರ್ಕೋ ಮಧುಪರ್ಕೋ
ಮಧುಪರ್ಕಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್" ಇತಿ ವರಾ "ವಿಶ್ವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಚಕ್ಷುಷಾ ಪ್ರತಿಕ್ಷೇ" ಇತಿ ನಿಲಿಕ್ಷ್ಯ

"ಓಂ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ..... ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಾಮಿ" ಇತ್ಯಂಜನಿನಾ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ,

ಮಧುಪಾತಾ ಋತಾಯತೇ ರಾಮಗಣೋ ಗೌತಮೋ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಗಾಯತ್ರೀ । ಮಧುಪರ್ವಾಲೋಡನೇ ವಿನಯೋಗಃ ॥

ಓ ಮಧು ಪಾತಾ ಋತಾಯತೇ ಮಧು ಕರಂತೆ ಸಿಂಧವಃ । ಮಾಧ್ವೀನಃ ಸಂತೋಷಧೀಃ ॥ ಮಧು
ನಕ್ರಮುತೋಪಗೋ ಮಧುಮತ್ಪಾರ್ಥಿವಂ ರಜಃ । ಮಧು ದೈರಸ್ತು ನಃ ಪ್ರಿತಾ ॥ ಮಧುಮಾನೋ ವನಸ್ತುರ್ಮಧುಮಾ
ಅಸ್ತು ಸೂರ್ಯಗಃ । ಮಾಧ್ವೀರ್ಗಾಪೋ ಭವಂತು ನಃ ॥

ಇತಾಲೋಕ ಅಂಗುಲಿತಂ ಮಧುಪರ್ವಲೇವ ಪೂರ್ವಾದಿಚತುರ್ಥಾಪ್ತು ವಕ್ತೃಮಾಗಮಂತ್ಯೈಃ ಸಿಂಚೀತ್ ॥

ಮಧವ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಭಂದಾ ಭಕ್ತಿಯಂತು । ರುದ್ರಾಸ್ತಾ ತ್ರೈಪುಘೇನ ಭಂದಾ ಭಕ್ತಿಯಂತು । ಅದ್ರಾಸ್ತಾ
ಚಗತೇನ ಭಂದಾ ಭಕ್ತಿಯಂತು । ವಿಶ್ವೇ ತ್ವಾ ದೇವಾ ಅನುಪುಘೇನ ಭಂದಾ ಭಕ್ತಿಯಂತು । ಏವಂ ಸೇವಯಿತ್ವಾ ಮಧಾತ್ ತ್ರಿ
ಲೋಕಾಃ "ಭೂತೇಭ್ಯಸ್ತಾ ಭೂತೇಭ್ಯಸ್ತಾ ಭೂತೇಭ್ಯಸ್ತಾ" ಇತಿ ತ್ರಿವಾರಂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಪಾತ್ರಂ ಭೂಮೌ ನಿರಧಾತ್ । ಶ್ವಶ್ವಾ
ದ್ರಾವಿದಾಃ ಮಧುಪರ್ವ ಪೂರಣಂ "ವಿರಾಚೋ ದೋಹೋಸಿ" ಇತಿ ಒತ್ತಾ ಲೋಕವಲೀನ ಆಚಾಮೇತ್ ॥ "ವಿರಾಚೋ ದೋಹ-
ಮಲಿಯ" ಇತಿ ದ್ವಿತೀಯಂ ಪ್ರಾರಾಚಮ್ "ಮಯಿ ದೋಹ ಪದ್ಮಾಯೈ ವಿರಾಜ" ತತೀಯಂ ಪ್ರಾರಾಚಾಮೇತ್ ॥ ಮಧುಪರ್ವಶಿವಂ
ವ್ಯಾಧ ಆಚಾಮೇತ್ ॥ ಮಧುಪರ್ವಪಾತ್ರಂ ಉತ್ತರತೋ ನಿರಧಾತ್ ॥ "ಅಮೃತಾಭಿಧಾನಮಸಿ" ಇತಿ ಶ್ವಶ್ವಾ ದತ್ತಂ ಮಂತ್ರಾಚಮನ-
ಪಾತ್ರೋದಕಂ ವ್ಯಾಧ ಆಚಾಮೇತ್ ॥ ಪ್ರಸಾ ತತ್ಪಾತ್ರವಲಂ ನಿತ್ಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ "ಸತ್ಯಂ ಯಶಃ ಶ್ರೀಃ ಮಯಿ ಶ್ರೀಃ ಶ್ರಯತಾಮ್"
ಇತಿ ಪೂರಣಂ ಒತ್ತಾ ಲೋಕವಲೀನ ದ್ವಿರಾಚಮೇತ್ । ತತಃ "ಗೌಃ ಗೌಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್" ಇತಿ ದಾತ್ಯಾ ದತ್ತಂ ಗೋಪ್ರತ್ಯಾ-
ಮಯುಫಲದ್ರವಂ "ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಾಮ್" ಇತಿ ಗೃಹೀತ್ವಾ-

ಮಾತಾ ರುದ್ರಾಕಾದಿತ್ಯೈ ಭಾರ್ಗವೋ ಜಮದಗ್ನಿಃ ಗೌಪ್ತಿಯುತಃ । ಗೋರುತ್ತಮನೇ ವಿನಯೋಗಃ ॥

ಓ ಮಾತಾ ರುದ್ರಾಕಾಂ ದುಹಿತಾ ವಸೋನಾ ಸ್ವಸಾದಿತಾನಾಮಮೃತಶ್ಚ ನಾಭಿಃ । ಪ್ರ ನು ಪೋಚಂ ಚಿತುಷೇ
ಜನಾಯ ಮಾ ಗಾಮನಾಗಾಮದಿಂತಿ ವದಿಷ್ಯ ॥ ಓ ಉತ್ಕೃಷ್ಣತಃ ॥

ಇತಿ ಶ್ವಶ್ವ ಉತ್ತರರಮ್ ಉತ್ಕೃಷ್ಣತಃ ॥ ಅಥ "ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ" ಇತಿ ಗಂಧಂ ಲೇಪಯಂತಃ । "ಅಚ್ಚಿತ ಪ್ರಾಚೀತ"
ಅಶ್ವತಾಃ । "ಅಯನೇತಃ" ಇತಿ ಪ್ರವ್ರಮಾಲಾಮ್ ॥ "ಯುವಂ ವ್ಯಾಸಿ" ಇತಿ ವಸ್ತ್ರಯುಗಂ "ಯಜ್ಞೋಪವೀತಮ್" ಇತಿ
ಉಪವೀತಯುಗಮ್ ॥ ಏವಂ ಬುಧಾಭಿಧವಂ ಪೂಜಯಂತಃ ॥ "ಮಧುಪರ್ವಪೂಜಾಪಾತ್ಯಾಭ್ಯಾಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸುವರ್ಗಾದಕ್ಷಿಣಾಂ
ಪೂಜಾಪಾದಯಾಮಿ" ಇತಿ ದತ್ವಾ "ಅನೇನ ಮಧುಪರ್ವಪೂಜನೇನ ವರಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್" ॥
ಸುಪೀತೋಸ್ತು ॥

॥ ಇತಿ ಮಧುಪರ್ವಪ್ರಯೋಗಃ ॥

ಮರವಿತಾ ವಧ್ವಾಸಯನಕರ್ತೃ ಕಲ್ಪಾವರಣಾಲೇ ಕೃತಂ ಉತ್ತರೀಯಕಂ ವಧ್ವಾ ಬಿರೋಭೂಷಣಂ ಚ ಸಂಭಾವನಾಸಹಿತಂ ದತ್ವಾ
"ಇದಂ ಕನ್ಯಾಂ ಪರಾಧಾತ್ ಅನಯ" ಇತಿ ವದಂತಃ । ತುಳಸೀಸಂಧೌ ಪಥೂನ ಪ್ರಾಪ್ತುಯಿಂ ಉಪವೇಶ್ಯ ಚತುಃ ಸುವಾಸಿನ್ಯಃ
ಘಟೀದಕ್ಷಿಃ ಪೋಕ್ಷಣಂ ಕುರ್ಯುಃ । ತತ್ತ್ವದ ಸುವಾಸಿನ್ಯಃ ಪಥೂಪಕ್ತಿಸುಮಾಪಾಂಗುಲೀಯಕಂ ಕಂಠಸೂತ್ರಂ, ಉತ್ತರೀಯಕಂ, ಬಿರೋ-
ಭೂಷಣಂ ಚ ನಿಷ್ಕಾಶ್ಯ ಅಲಂಕುರ್ಯುಃ ॥ ತತಃ ಪರಂ ಉಪ್ಲೇಷ್ಯ ವಸ್ತ್ರಾದಿನಾ ಅಲಂಕೃತ್ಯ ಸುವಾಸಿನಿಧಿಃ ಘಟಸ್ಥಾನಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾ ವೇದಿಕಾಂ
ಆನಾಯಂತಃ ॥

ಅಥ ನಿರೀಕ್ಷಣಮ್

ಮಂವಸ ಉತ್ತರಭಾಗಃ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಾತ್ಭಾಗಯೋಃ ಪಸ್ತಾಂತರಾಳಂ ವಿಧಾಯ ಸಿತತಂಬುಲೈಃ ದ್ವೌ ರಾಶಿಃ ಕೃತ್ಯಾ ಪೂರ್ವರಾಶಿ
ವಕ್ಷ್ಯಮಘಮಯೋಃ ಸೂತ್ರವಸ್ತ್ರಾ ಲಂಕೃತಾಃ ಪರಾ ಪಾಮಪರ್ವೇ ದಂಶಂ, ದಕ್ಷಿಣಪರ್ವೇ ಪ್ರವ್ರಮಾಲಾಂ ಚ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಶಿವೀತಃ । ಪುರತಃ
ಶಿವೀತೃಣಃ ಉದಗಮಾನಂ ಗೃಹೀಯಂತಃ । ವಾದ್ಧೋಜಮಂಗಳಾಗಸಪೂರ್ವಕಂ ಅಧಿಕಾರಿಕಾ ಮಾಲಾಪ್ರಾಂ ಪಥೂನ ಆನಾಯ
ವಕ್ಷ್ಯಮರಾಶಿಃ ಆಮಾನಯಂತಃ । ವ್ಯಾಪ್ತವಾಃ ಮಂಗಳಾಪ್ತಕಃ ಪತೇಯುಃ । ಪಥೂನರಾಃ ಮನಸಾ ಇಪ್ರದೇವತಾಂ ಸ್ಮರಂತೌ ಶಿಷ್ಯತಾಮ್ ।
ಮೋಹಿತೀವಸ್ತ್ರಸಮಯಃ ಅಂತಃಪತೇಃ ಅಧಿಕೃತಃ ಕಲ್ಪಾ, ಮರಶಿಃ ಅಶ್ವತಾಃ ಕ್ವಿಪ್ತಾ ಪಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಕುಸುಮಮಾಲಾಂ ಪರಕೇಶಿ
ಪ್ರತಿವೇತಃ । ಪರಾ ವಕ್ಷಿಣಪರ್ವ ಕಲ್ಪಕಂಶಿಃ ಮಾಲಾಂ ಪ್ರತಿವೇತಃ । "ಅಭ್ಯಾತ್ಯಕ್ಷಿಣಂ ವರುಣಾಪತಿಕ್ಷಿಣಂ ಬ್ರಹ್ಮಕೃತಃ । ಇಂದ್ರಾ-
ವೃತಕ್ಷಿಣಂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಂ ತಾಮಸ್ಯೈ ಸವಿತಃ ಸುಮ ॥" ಇತಿ ವಧ್ವಾ ಮುಖಂ ನಿರೀಕ್ಷತಃ । ಸರ್ವೇಶ್ವರ "ಸುಮಮೋರ್ತೋಸ್ತು" ಇತಿ
ಅಶ್ವತಾಃ ವಂದಂತೌ ಕ್ವಿಪೇಯುಃ ॥ ಅಂತಃಪತಂ ಉದಗಮಾನಯಂತಃ । ಪರಾ ತಮಾ ನಿರೀಕ್ಷ ಮಾಣೇ ಸತಿ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ದರ್ಭಾಗ್ರಾಭ್ಯಾಂ

ತಪ್ಪಾ ಭೂಮಧಂ-

೬ಂ ಅಭೋರಚಕ್ಕರಪತಿಘ್ನೇಧಿ ಶಿವಾ ಪಶುಘ್ನಃ ಸುಮನಃ ಸುಮಚಾರ್ಃ | ವೀರಸೂರ್ಯವಕಾಮಾ ಸ್ತೋನಾ ಶಂ
ನೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಪದೇ || ೩೩ ಮಂತ್ರೇಣ ಪರಿಮೃತ್ಯು ಹಸ್ತಂ ಪ್ರಕಾಳಯೇತ್ |

"ಅನ್ಯಕ್ಷರಾ..... ದೇವಾ ||" ೩೩ ಮಂತ್ರೇ ಉಚ್ಛರತೇ ವರಂ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಿಂ ವಧೂಂ ಪ್ರತ್ಯಪ್ನುಯಿಂ ಕೃತ್ವಾ ತದ್ಗತಿಗತಃ | ದಾತಾ
ಸಪತ್ನೀಃ | ಉದಾಹರಣೆ ದ್ವಿರಾಚಮ್ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಪೂರ್ವಕಂ ದೇಶಕಾಲೇ ಸಂಕೀರ್ತೃ-

.....ಶುಭತಃ ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂಲಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪುರಾಣಾಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತರ್ಥಂ, ಮಮ
ಸಮಸ್ತವಿತ್ಯುಕ್ತಾಂ ನಿರತಿಶಯಾನಂದಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾವಾಪ್ತರ್ಥಂ ಕನ್ಯಾಯಾಂ ಉತ್ಪಾದಯಿಷ್ಯಮಾಗಸಂತತ್ಯಾ ದ್ವಾದಶಾಪರಾನ್ ದ್ವಾದಶ ಪರಾನ್ ಪುರುಷಾಂಶ್ಚ ಪವಿತ್ರೀಕರ್ತುಂ ಆತ್ಮನಶ್ಚ
ಗಂಗಾವಾಲುಕಾಃ | ಸಪ್ತರ್ಷಿಮಂಡಲಪರ್ಯಂತಂ ಕೃತರಾಶೇಃ ವರ್ಷಸಹಸ್ರಾವಸಾನೇ ವಿಶ್ವಕಮಾಲಕಾಪಕರ್ಷಣಾಕರಮೇಗಾ
ಸರ್ವರಾಶ್ಚಪರ್ಷಣಸಂಮಿತಕಾಲಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿವಾಸಸಿದ್ಧರ್ಥಂ, ಯಜ್ಞೇ ಚಂದ್ರಮಂಡಲಪರ್ಯಂತಂ ಕೃತರಾಶೇಃ
ವರ್ಷಸಹಸ್ರಾವಸಾನೇ ವಿಶ್ವಕಯುವಾಪಕರ್ಷಣಾಕರಮೇಗಾ ಸರ್ವರಾಶ್ಚಪರ್ಷಣಸಂಮಿತಕಾಲಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿವಾಸಸಿದ್ಧರ್ಥಂ, ತಿಲ್ಗೇ
ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಪರ್ಯಂತಂ ಕೃತರಾಶೇಃ ವರ್ಷಸಹಸ್ರಾವಸಾನೇ ವಿಶ್ವಕತಿಲಾಪಕರ್ಷಣಾಕರಮೇಗಾ ಸರ್ವರಾಶ್ಚಪರ್ಷಣಸಂಮಿತಕಾಲಂ
ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿವಾಸಸಿದ್ಧರ್ಥಂ, ವೃಷಲೋಕಮಘಃ ಧ್ರುವಮಂಡಲಪರ್ಯಂತಂ ಕೃತರಾಶೇಃ ವರ್ಷಸಹಸ್ರಾವಸಾನೇ ವಿಶ್ವಕವೃಷ-
ಲೋಕಮಾಪಕರ್ಷಣಾಕರಮೇಗಾ ಸರ್ವರಾಶ್ಚಪರ್ಷಣಸಂಮಿತಕಾಲಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿವಾಸಸಿದ್ಧರ್ಥಂ, ತ್ರಿಗುಣೇಕತ್ವಾಗ್ನಿವ್ಯೋಮ-
ಫಲಾವಾಪ್ತರ್ಥಂ ಒರಗ್ಗುಗರ್ಭಪ್ರಜಾಪತಿಪ್ರೀತರ್ಥಂ ಉಭಯಕುಲಸರ್ವೋದ್ವಿಪ್ಪವಿತ್ಯುಕ್ತಾಂ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಾವಾಪ್ತರ್ಥಂ
ಬ್ರಾಹ್ಮವಿವಾಹವಿಧಿಗಾ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸಾಲಂಕೃತಕನ್ಯಾದಾನಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ || ತದಗಂ ಕಲಶಾರಾಧನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ||

ಅಗ್ನಿ ಉತ್ತರತಃ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಾತ್ ಧಾರಾಶಾಲಿ ಕಲಶದ್ವಯಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಅರ್ಚಯೇತ್ | ಕನ್ಯಾಯಾಂ ಶರಣೇದರ್ಶನದೋಷ-
ವಲಪಾರಾಧ್ಯಂ ಫಲದಾಗಾಹಿಕಂ ದತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭಃ ಸಘೈಃ ಭೃಗ್ವ ಉಪಾಸ್ಯಾಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಪೂರ್ವಕಲಶಮ್ ಉದ್ವೃತ್ಯ ಸ್ವಪ್ರತೀಯಸ್ಯೇ ದತ್ತಾ
ಉದಮೃಯಿ ತಿಷ್ಠನ್ ಕನ್ಯಾಜಲೀರುಪರಿ ವರಾಂಜಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ವಹಸ್ತೇ ಕುಲಾಕ್ಷತಾನ್ ಗೃಹೀತ್ವಾ-

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿವಾಹೇನ ಇಮಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಪ್ರದಾನ್ಯಾಮಿ ||

ಕನ್ಯಾಂ ಕನಕಸಂಪನ್ನಾಂ ಕನಕಾಭರಣೈರ್ಯುತಾಮ್ |

ದಾನ್ಯಾಮಿ ವಿಷ್ಣವೇ ತುಭ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಪೇಗೀಪಯಾಂ ||

ವಿಶ್ವಂಭರಃ ಪಂಚ ಭೂತಾಃ ಸಾಕ್ಷೀಣ್ಯೋ ಯತ್ರ ದೇವತಾಃ |

ಇಮಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಪ್ರದಾನ್ಯಾಮಿ ಪಿತೃಕಾಂ ತಾರಣಾಯ ಚ ||

೩೩ ಸ್ವಪ್ರತಿಗ್ರಹವ್ರತೇ ಸ್ವಾಂತಕಲೀನದಕಧಾರಾಂ ಸ್ವಹಸ್ತಾತ್ ವರಾಂಜಾಲಿ ಕ್ಷಿಪನ್-

ಕನ್ಯಾ ತಾರಯತು | ಪೂರ್ಣಂ ವರ್ಧತಾಮ್ | ಶಿವಾಃ ಆಪಃ ಸಂತು | ಸೌಮನಸ್ಯಂ ಅಸ್ತು | ಅಕ್ಷತಂ ಚಾರಿಪ್ಪಂ ಚಾಸ್ತು |
ವೀರ್ಛದಾಯುಃ ಶ್ರೇಯಃ ದಾಂತಿಃ ಪುಷ್ಪಶ್ಚಾಸ್ತು | ಪುಷ್ಕಾಹಂ ಬ್ರುವಂತು | ಸ್ತುತಿ ಬ್ರುವಂತು | ಋದ್ಧಿಂ ಬ್ರುವಂತು | ಶ್ರೀರಕ್ಷಿತಿ
ಬ್ರುವಂತು | ಅಂಗೀಕರಗೋತ್ತೋತ್ತನ್ಶರ್ಮಾಹಂ ಮಮ ಸಮಸ್ತವಿತ್ಯುಕ್ತಾಂ ನಿರತಿಶಯಾನಂದಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾವಾಪ್ತರ್ಥಂ
ಅನೇನ ವರೇಕಾನ್ಯಾಂ ಕನ್ಯಾಯಾಂ ಉತ್ಪಾದಯಿಷ್ಯಮಾಗಸಂತತ್ಯಾ ದ್ವಾದಶಾಪರಾನ್ ದ್ವಾದಶ ಪರಾನ್ ಆತ್ಮನಶ್ಚ ಪವಿತ್ರೀಕರ್ತುಂ
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತರ್ಥಂ, ವೈಶ್ವಾನ್ಸು..... ಶ್ರೀಧರರೂಪಾಯ ಅಂಗೀಕರಮ್..... ಶ್ರೀರೂಪಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿದೈವತ್ಯಾಂ
ಪ್ರಲೀತಾದ್ವಾದ್ಯಾಂ ತುಭ್ಯಮಮಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ಶ್ರಿಯೈ || ೩೩ ಆತ್ಮತೋದಕಧಾರಾಂ ವಿಸ್ತಪೇತ್ | ವಮಂ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ವಿವಾಹೇನ" ಇತಾರಃ "ಸಂಪ್ರದದೇ ಶ್ರಿಯೈ" ವರಗಂ ತ್ರಿವಾರಂ ಜಲಧಾರಾಂ ವಿಸ್ತಪನ್ "ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಾತು ಭವಾನ್" ಇತ್ಯುಕ್ತಾಃ
"ಪ್ರಜಾಪತಃ ಪ್ರಿಯತಾಂ" ೩೩ ಮದನಾ ಸ್ಮರೇತ್ | ತತೋ ವರು "ಓಂ ಸ್ತುತಿ" ವದನ್ ಕನ್ಯಾಯಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸ್ಪೃಶನ್-

ಓಂ ಕ ಇದಂ ಕನ್ಯಾ ಅದಾತ್ | ಕಾಮಃ ಕಾಮಾಯಾದಾತ್ | ಕಾಮೋ ದಾತಾ | ಕಾಮಃ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತಾ | ಕಾಮಂ
ಸಮುದ್ರಮಾಧಿಶ | ಕಾಮೇನ ತ್ವಾ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಾಮಿ | ಕಾಮ್ಯತತೇ ವೃತ್ತಿರಸಿ ದೌಸ್ತ್ಯಾ ದದಾತು | ಪೃಥಿವೀ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಾತು |
ಧರ್ಮಪ್ರಜಾಸಪತ್ನರ್ಥಂ ಕನ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಾಮಿ || ೩೩ ವದೇತ್ |

ಗೌರೀಂ ಕನ್ಯಾಂ ಇಮಾಂ ವಿಪ್ರ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ವಿಭೂಷಿತಾಮ್ ।

ಗೋತ್ರಾಯ ಶರ್ಮಣೇ ತುಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವಿಪ್ರ ಸಮಾಶ್ರಯ ॥

ಕನ್ಯೇ ಮಮಾಗ್ರತೋ ಭೂಯಾಃ ಕನ್ಯೇ ಮೇ ದೇವಿ ಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ ।

ಕನ್ಯೇ ಮೇ ಪೃತ್ಯತೋ ಭೂಯಾಃ ತ್ವದ್ವಿನಾತ್ ಮೋಕ್ಷಮಾಪ್ನುಯಾಮ್ ॥

ಮಮ ವಂಶಕುಲೇ ಜಾತಾ ಪಾಲಿತಾ ಪ್ರಾಪ್ತವತ್ಸರಾ ।

ತುಭ್ಯಂ ವಿಪ್ರ ಮಯಾ ದತ್ತಾ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಪ್ರವರ್ಧನೀ ॥

ಧರ್ಮ ಚ ಅರ್ಥ ಚ ಕಾಮ ಚ ನಾತಿಚರಿತವ್ಯಾ ತ್ವಯಾ ಇಯಂ ಕನ್ಯಾ । ಇತ್ಯುಕ್ತೇ "ನಾತಿಚರಾಮಿ" ಇತಿ ವರಃ ।

ಕೃತ್ಯ ಕನ್ಯಾದಾನಸ್ಯ ಕಲ್ಪಾಕ್ಷೃತಫಲವಾಪ್ತಯೇ ವರಾಂತರ್ಯಾಮಿಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯಾ ಇಮಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ನ ಮಮ ॥

ಇತಿ ದಾತಾ ಜಲಧಾರಾಸೂತಂ ಹಿರಣ್ಯಂ ವರಹಸ್ಯೇ ದದ್ವಾತ್ ।

"ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿ" ಇತಿ ವರಃ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಪೀಠೋಪರಿ ಪ್ರಸಾದಿತವಸ್ತ್ರೇ ವಧ್ಯಾ ಸಹ ಉಪವಿಶೇತ್ । ದಾತಾ ಸಭಾಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

॥ ಇತಿ ನಿರೀಕ್ಷಣಂ ಕನ್ಯಾದಾನಂ ಚ ॥

ವಿವಾಹ ಸೂರ್ಯಾಸೂಕ್ತಂ ಪಠೇಮುಃ ॥

ಸೂರ್ಯಾವರ್ಗಾಃ

ಸತ್ಯೇನೋತ್ತಮತೇ ಸಪ್ತಚತ್ವಾರಿಂಶದ್ಭಕ್ತಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಸೂರ್ಯಾ ಸಾವಿತ್ರೀ ಯುಜಿತಾ । ಪಂಚಾನಾಂ ಸೋಮೋ ದೇವತಾ, ತತಃ ಏಕಾದಶಾನಾಂ ಸೂರ್ಯಾವಿವಾಹ, ಸಪ್ತರಶ್ಮಿ ದೇವಾ, ಅಪ್ಪಾರಶ್ಮಿ ಸೋಮಾರ್ಷಿ ವಿಕೋನವಿಂಶಾಶ್ವಂದ್ರಮಾ, ತತೋ ನವಾನಾಂ ನೈಕಾಂ ವಿವಾಹಮತ್ರಾ ಆಶೀಸ್ವಾಯಾ, ತತೋ ದ್ವಯೋವರ್ಧೂವಾಃ ಸಂಸ್ತರ್ಶನಿಂದಾ, ಏಕತ್ರೀಂಶಾ ಯಕ್ಷುಹಾ, ಶಿಷ್ಯಾನಾಮಚಾಂ

ಸೂರ್ಯಾ ಸಾವಿತ್ರೀ । ಅನುಪುಷ್ಪ, ಚತುರ್ದಶ ವಿಕೋನವಿಂಶಾದಿಶ್ವಸ್ವಯೋವಿಂಶಿ ಚತುರ್ವಿಂಶಿ ಪೃಥಿವೀ ಪೃಥಿವೀಸಪ್ತತ್ರೀ ಚತುರ್ದಶಾಂಶ್ವತ್ರಿಪ್ರಭುಃ, ಅಪ್ಪಾರಶ್ಮಿ ಸಪ್ತವಿಂಶಿಚತ್ವಾರಿಂಶಶ್ಚ ಜಗತ್ಯೈ, ಚತುರ್ವಿಂಶಾರೋಬುಪತೇ ॥

ಓಂ ಸತ್ಯೇನೋತ್ತಮತಾ ಭೂಮಿಃ ಸೂರ್ಯಾಣೋತ್ತಮತಾ ದ್ಯೌಃ । ಯತೇನಾದಿತ್ಯಾಸ್ತೃಷ್ಠಂತಿ ದಿವಿ ಸೋಮೋ ಅಧಿ ಶ್ರೀತಃ ॥ ೧ ॥ ಸೋಮೇನಾದಿತ್ಯಾ ಬಲಿನಃ ಸೋಮೇನ ಪೃಥಿವೀ ಮಹೀ । ಅರ್ಥೋ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಮೇವಾಮಪಸ್ತೇ ಸೋಮ ಆಶೀತಃ ॥ ೨ ॥ ಸೋಮಂ ವಸುತೇ ಪಪಿವಾನ್ ಯತ್ ಸಂಪಿಂಪಂತ್ಯೋಪಧಿಮ್ । ಸೋಮಂ ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣೋ ದಿವರ್ಸ ತಸ್ಯಾಶ್ವಾತಿ ಕರ್ಜನ ॥ ೩ ॥ ಆಚ್ಛದ್ವಿಧಾನೈರ್ಗಪಿತೋ ಬಾರ್ಹತೈಃ ಸೋಮ ರಕ್ತತಃ । ಗ್ವಾವ್ಯಾಮಿಚ್ಛಗ್ನೌನೇ ತಿಪ್ಪಸ ನ ತೇ ಅಶ್ವಾತಿ ಪಾಥಿಗವಃ ॥ ೪ ॥ ಯತ್ ತ್ವಾ ದೇವ ಪ್ರಪಿಬಂತಿ ತತ ಆ ಪ್ತಾಯಸೇ ಪುನಃ । ವಾಯುಃ ಸೋಮಸ್ಯ ರಕ್ತತಾ ಸಮಾನಾಂ ವಾಸ ಆಶ್ರತಿಃ ॥ ೫ ॥ ರೈಭ್ಯಾಸಿದನುದೇಯೇ ನಾರಾಶಂಸಿ ನೋಚನಿ । ಸೂರ್ಯಾಯಾ ಭದ್ರವಿದ್ವಾಸೋ ಗಾಥಂಪಿತಿ ಪರಿಷ್ಯತಮ್ ॥ ೬ ॥ ಚಿತ್ತಿರಾ ಉಪಬರ್ಹಣಾಂ ಚಕ್ಷಿರಾ ಅಭ್ಯಂಜನಮ್ । ದ್ಯೌರ್ಭೂಮಿಃ ಕೋಲ ಆಸೀದ್ ಯದಯಾತ್ ಸೂರ್ಯಾ ಪಶಿಮ್ ॥ ೭ ॥ ಸೋಮಾ ಆಸನ್ ಪ್ರತಿಧಯಃ ಕುರೀರಂ ಭಂದ ಓಪಶಃ । ಸೂರ್ಯಾಯಾ ಅಶ್ರಿಸಾ ವರಾಸ್ಸಿರಾಸೀತ್ ಪುರೋಗವಃ ॥ ೮ ॥ ಸೋಮೋ ವಧ್ನಾಯುರಭವದ್ರಿನ್ಯಾಸ್ತಾಮುಭಾ ದರಾ । ಸೂರ್ಯಾಂ ಯತ್ ಪತ್ಯೇ ರಂಸಂತಿಂ ಮನಸಾ ಸವಿತಾದದಾತ್ ॥ ೯ ॥ ಮನೋ ಅಸ್ಮಾ ಅನ ಆಸೀದ್ ದ್ಯೌರಾಸೀರುತ ಚ್ಛದಿಃ । ರುಕ್ತಾದನದ್ಯಾಹಾವಾಸ್ತಾಂ ಯದಯಾತ್ ಸೂರ್ಯಾ ಗೃಹಮ್ ॥ ೧೦ ॥ ಯುಕ್ತಾಮಾಭ್ಯಾವಂಭಿಲಿತೌ ಗಾವೌ ತೇ

ಸಾದನಾದಿತಃ । ಶ್ಲೋತ್ರಂ ತೇ ಚಕ್ರೇ ಆಸ್ತಾಂ ದಿವಿ ಪಂಥಾಶ್ಚರಾಚರಃ ॥ ೧೧ ॥ ಶುಚಿ ತೇ ಚಕ್ರೇ ಯಾತ್ಯಾ ವ್ಯಾಸೋ
 ಅಕ್ಷ ಅಹತಃ । ಅಸೋ ಮನಸ್ಸಯಂ ಸೂರ್ಯಾಽಽರೋಹತ್ ಪ್ರಯುತೀ ಪತಿಮ್ ॥ ೧೨ ॥ ಸೂರ್ಯಾಯಾ ವಹತುಃ
 ಪ್ರಾಗಾತ್ ಸವಿತಾ ಯಮುವಾಸೃಷತ್ । ಅಘಾಸು ವಸ್ಯಂತೇ ಗಾವೋಽರ್ಜುನೋಃ ಪರ್ಯುಹ್ಯತೇ ॥ ೧೩ ॥ ಯದಶ್ವಿನಾ
 ಪೃಚ್ಛಮಾನಾವಯಾತಂ ತ್ರಿಚಕ್ರೇಣ ವಹತುಂ ಸೂರ್ಯಾಯಾಃ । ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ಅನು ತದ್ವಾಮಜಾನನ್ ಪುತ್ರಃ
 ಪಿತರಾವದ್ಗುಣತ ಪೂಷಾ ॥ ೧೪ ॥ ಯದಯಾತಂ ಶುಭಸ್ವತೀ ವರೇಯಂ ಸೂರ್ಯಾಮುಪ । ಕ್ಷೈಕಂ ಚಕ್ರಂ
 ವಾದಾಸಿತ ಕ್ಷ ದಾಪ್ತಾಯ ತತ್ಸಥುಃ ॥ ೧೫ ॥ ದ್ವೇ ತೇ ಚಕ್ರೇ ಸೂರ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಋತುಥಾ ವಿದುಃ । ಅಭೈಕಂ
 ಚಕ್ರಂ ಯದ್ವಾಹ ತದಧಾತಯ ಇದ್ವಿದುಃ ॥ ೧೬ ॥ ಸೂರ್ಯಾಯೈ ದೇವೇಭ್ಯೋ ವಿತ್ರಾಯ ವರೇಣಾಯ ಚ । ಯೇ
 ಭೂತಸ್ಯ ಪ್ರಚೀತಸ ಇದಂ ತೇಭ್ಯೋಽಕರಂ ನಮಃ ॥ ೧೭ ॥ ಪೂರ್ವಾಪರಂ ಚರತೋ ಮಾಯಯೈತೌ ಶಿಶೂ ಕ್ರೀಳಂತೌ
 ಪಂ ಯತೋ ಅಧ್ವರಮ್ । ವಿಶ್ವಾನ್ಮನೋ ಭುವನಾಭಿಚಪ್ತ ಋತೂರನ್ನೋ ವಿದಧಜ್ಞಾಯತೇ ಪುನಃ ॥ ೧೮ ॥
 ಸಪ್ತೋಸಪ್ತೋ ಭವತಿ ಜಾಯಮಾನೋಽಪ್ಯಾಂ ಕೇತುರಪಸಾಮೇತ್ಯಗ್ರಮ್ । ಭಾಗಂ ದೇವೇಭ್ಯೋ ವಿ ದಧಾತ್ರಾಯಾನ್
 ಪ್ರ ಚಂದ್ರಮಾಸ್ರರತೇ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥ ೧೯ ॥ ಸುಕಿಂಶಕಂ ಶಲ್ಮಲಿಂ ವಿಶ್ವರೋಹಂ ಒರೋವರ್ಗಾಂ ಸುವೃತಂ
 ಸುಚಕ್ರಮ್ । ಆ ರೋಹ ಸೂರ್ಯ ಅಮೃತಸ್ಯ ಲೋಕಂ ಸ್ಥೋನಂ ಪತ್ನೇ ವಹತುಂ ಕೃಣುಪ್ತ ॥ ೨೦ ॥

ಉದೀರ್ಷ್ಯತಃ ಪತಿವತೀ ಹೈಮಿಷಾ ವಿಶ್ವಾವಸುಂ ನಮಾ ಗೀರ್ಭರೀಣಿ । ಅನ್ಯಾಮಿಚ್ಛೆ ಪಿತ್ರಪದಂ ವೃಕ್ಷಾಂ ಸ ತೇ
 ಭಾಗೋ ಜನಪಾ ತಸ್ಯ ವಿಧಿ ॥ ೨೧ ॥ ಉದೀರ್ಷ್ಯತೋ ವಿಶ್ವಾವಸೋ ನಮಃಕೀಳಾಮಹೇ ತ್ವಾ । ಅನ್ಯಾಮಿಚ್ಛೆ
 ಪ್ರಫವ್ಯಂಗೆ ಸಂ ಜಾಯಾಂ ಪತ್ನಾ ಸೃಜ ॥ ೨೨ ॥ ಅನೃಕ್ಷರಾ ಋಜವಃ ಸಂತು ಪಂಥಾ ಯೇಭಿಃ ಸಮಾಯೋ
 ಯಂತಿ ನೋ ವರೇಯಮ್ । ಸಮರ್ಯಮಾ ಸಂ ಭಗೋ ನೋ ನಿನೀಯಾತ್ ಸಂ ಜಾಸ್ತತ್ಯಂ ಸುಯಮಮಸ್ತು
 ದೇವಾಃ ॥ ೨೩ ॥ ಪ್ರ ತ್ವಾ ಮುಂಚಾಮಿ ವರೂಸ್ಯ ಪಾಶಾದ್ ಯೇನ ತ್ವಾಬಧಾತ್ ಸವಿತಾ ಸುಶೇವಃ । ಋತಸ್ಯ
 ಯೋನಿಃ ಸುಕೃತಸ್ಯ ಲೋಕೇಽರಿಷ್ಟಾಂ ತ್ವಾ ಸಹ ಪತ್ನಾ ದಧಾಮಿ ॥ ೨೪ ॥ ಪ್ರೇತೋ ಮುಂಚಾಮಿ ನಾಮುತಃ
 ಸುಂದ್ರಾಮುತಸ್ಯರಮ್ । ಯಥೇಯದಿಂದ್ರ ದೀಧತ್ವಃ ಸುಪುತ್ರಾ ಸುಭಗಾಸತಿ ॥ ೨೫ ॥ ಪೂಷಾ ತ್ರೇತೋ ನಯತು
 ಹಸ್ತಗ್ರಹ್ಯಾಽಶ್ವಿನಿ ತ್ವಾ ಪ್ರ ವಹತಾಂ ರಥೇನ । ಗೃಹಾನ್ ಗಚ್ಛ ಗೃಹಪತ್ನೀ ಯಥಾಸೋ ವಶಿನಿ ತ್ವಂ ವಿದಧಮಾ
 ವದಾಸಿ ॥ ೨೬ ॥ ಇಹ ಪ್ರಿಯಂ ಪ್ರಜಯಾ ತೇ ಸಮೃದ್ಧತಾಮಸ್ಮಿನ್ ಗೃಹೇ ಗಾರ್ಹಪತಾಯ ಜಾಗೃಹಿ । ಏನಾ
 ಪತ್ನಾ ತಸ್ಯಂಗೆ ಸಂ ಸೃಜನ್ಯಾಧಾ ಜಿವೀ ವಿದಧಮಾ ವದಾಥಃ ॥ ೨೭ ॥ ನೆಲಲೋಹಿತಂ ಭವತಿ ಕೃತ್ಯಾಸಕ್ತಿವ್ಯವ್ಯತೇ ।
 ವಿಧಂತಃ ಅನ್ಯಾ ಜ್ಞಾತಯಃ ಪತಿರ್ಬಂಧುಃಪು ಬಧತೇ ॥ ೨೮ ॥ ಪರಾ ದೇಹಿ ಶಾಮುಲ್ಗಂ ಬ್ರಹ್ಮಭ್ಯೋ ವಿ ಭಜಾ
 ವಸು । ಕೃತ್ಯೇವಾ ಪದ್ವತೀ ಭೂತ್ವಾ ಜಾಯಾ ವಿಶತೇ ಪತಿಮ್ ॥ ೨೯ ॥ ಅಶ್ವೀರಾ ತನೂರ್ಭವತಿ ರುಶತೀ

ಪಾಪಯಾಮಯಾ । ಪತಿಯದ್ವಧೋಽ ವಾಸಸಾ ಸ್ವಮಂಗಮಭಿಧಿತ್ತೇ ॥ ೨೦ ॥ ಯೇ ವಧ್ವಶ್ಚಂದ್ರಂ ವಹತುಂ
ಯಕ್ತಾ ಯಂತಿ ಜನಾದಸು । ಪುನಸ್ತಾನ್ ಯಜ್ಞಯಾ ದೇವಾ ನಯಂತು ಯತ ಆಗತಾಃ ॥ ೨೧ ॥ ಮಾ ವಿದನ್
ಪಂಪಂಧಿನೀ ಯ ಆಸೀದಂತಿ ದಂಪತಿಃ । ಸುಗೇಭಿದುರ್ಗಮತೀತಾಮಪ ದ್ರಾಂತ್ವರಾತಯಃ ॥ ೨೨ ॥
ಸುಮಂಗಲೀಯಂ ವಧೂರಿಮಾಂ ಸಮೇತ ಪಶ್ಯತಃ । ಸೌಭಾಗ್ಯಮಸ್ಯ ದತ್ತಾಯಾಧಾಸ್ತಂ ವಿ ಪರೇತನ ॥ ೨೩ ॥
ತೃಪ್ತವೇತತ್ಕುಟಕವೇತದಪಾಪವದ್ವಿಪವನ್ನೈತದತ್ತವೇ । ಸೂರ್ಯಾಂ ಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿದ್ಯಾತ್ ಸ ಇದ್ವಾಧೋಯ-
ಮರ್ಹತಿ ॥ ೨೪ ॥ ಆಶಸಂ ವಿಶಸನಮಥೇ ಅಧಿವಿಕರ್ತನಮ್ । ಸೂರ್ಯಾಯಾಃ ಪಶ್ಯ ರೂಪಾಣಿ ತಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ
ತು ಶಂಧತಿ ॥ ೨೫ ॥ ಗೃಭ್ಣಾಮಿ ತೇ ಸೌಭಗತ್ವಾಯ ಹಸ್ತಂ ಮಯಾ ಪತ್ಯಾ ಜರದತ್ತೀರ್ಯಧಾಸಃ । ಭಗೀ
ಅರ್ಯಮಾ ಸವಿತಾ ಪುರಂಧಿರ್ಮಹ್ಯಂ ತ್ರಾದುರ್ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಾಯ ದೇವಾಃ ॥ ೨೬ ॥ ತಾಂ ಪೂಷಣ್ಣಿವತಮಾಮೇರಯಸ್ವ
ಯಸ್ಯಾಂ ದೇವಂ ಮನುಷ್ಯಾಃ ವಪಂತಿ । ಯಾ ನ ಉರೂ ಉಶತೀ ವಿಶ್ರಯಾತೇ ಯಸ್ಯಾಮುಕಂತಃ ಪ್ರಹರಾಮ
ಶೇಘಮ್ ॥ ೨೭ ॥ ತುಭ್ಯಮಗ್ನೇ ಪರ್ಯವಪನ್ತೂರ್ಯಾಂ ವಹತುನಾ ಸಹ । ಪುನಃ ಪತಿಃಕ್ರೋ ಜಾಯಾಂ ದಾ
ಅಗ್ನೇ ಪ್ರಜಯಾ ಸಹ ॥ ೨೮ ॥ ಪುನಃ ಪತ್ನೀಮ್ನೀರದಾದಾಯುಷಾ ಸಹ ವರ್ಚಸಾ । ದೀರ್ಘಾಯುರಸ್ಯಾ ಯಃ
ಪತೀರ್ವಿವಾತಿ ಶರದಃ ಶತಮ್ ॥ ೨೯ ॥ ಸೋಮಃ ಪ್ರಥಮೋ ವಿವಿದೇ ಗಂಧರ್ವೋ ವಿವಿದ ಉತ್ತರಃ । ತೃತೀಯೋ

ಅಗ್ನಿಪ್ತೇ ಪತಿರ್ಬಲೀಯಶ್ಚೇ ಮನುಷ್ಯಜಾಃ ॥ ೩೦ ॥ ಸೋಮೋ ದದದ್ಗಂಧರ್ವಾಯ ಗಂಧರ್ವೋ ದದದಗ್ನಯೇ । ರಯಂ
ಚ ಪುತ್ರಾಂಶ್ಚಾದಾದಗ್ನಿರ್ಮಹ್ಯಮಥೇ ಇಮಾಮ್ ॥ ೩೧ ॥ ಇಹೈವ ಸ್ತಂ ಮಾ ವಿ ಯೌಪ್ತಂ ವಿಶ್ರಮಾಯದ್ವರ್-
ಶತಮ್ । ತ್ರೀಳಂತೌ ಪುತ್ರೈಸ್ತಪ್ತಭಿರ್ಮೋದಮಾಸೌ ಸ್ವೇ ಗೃಹೇ ॥ ೩೨ ॥ ಆ ನಃ ಪ್ರಜಾಂ ಜನಯತು
ಪ್ರಜಾಪತಿರಾಜರಸಾಯ ಸಮನಕ್ತರ್ಯಮಾ । ಅದಿಮರ್ಗಂಠೀಃ ಪತಿಲೋಕಮಾ ವಿಶ ಶಂ ನೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ
ಚತುಪದೇ ॥ ೩೩ ॥ ಅಪೋರಚಕುರಪತಿಃಕ್ರೋಧಿ ಶಿವಾ ಪಶುಭ್ಯಃ ಸುಮನಾಃ ಸುವರ್ಚಾಃ । ವೀರಸೂರ್ಯವಕಾಮಾ
ಸ್ಯೋನಾ ಶಂ ನೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಪದೇ ॥ ೩೪ ॥ ಇಮಾಂ ತ್ವಮಿಂದ್ರ ಮೀಡ್ಯಃ ಸುಪುತ್ರಾಂ ಸುಭಗಾಂ
ಕೃಣು । ದಶಾಸ್ಯಾಂ ಪುತ್ರಾಣಾ ಧೋಽ ಪತಿವೇಕಾದಶಂ ಕೃಧಿ ॥ ೩೫ ॥ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೇ ಶ್ವಕುರೇ ಭವ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೇ
ಶ್ವರಾಂ ಭವ । ಸನಾಂದರಿ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೇ ಭವ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೇ ಅಧಿ ದೇವೈಷು ॥ ೩೬ ॥ ಸಮಂಜಂತು ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ
ಸಮಾಪ್ತೇ ಹೃದಯಾಸಿ ನೌ । ಸಂ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ಸಂ ಧಾತಾ ಸಮು ದೇಪ್ತೀ ದಧಾತು ನೌ ॥ ೩೭ ॥

ಓ ಅಧಿಧವಾ ಭವ ವರ್ಷಾಣಿ ಶತಂ ಸಾಗ್ರಂ ತು ಸುವತಾ । ತೇಜಸ್ವೀ ಚ ಯಶಸ್ವೀ ಚ ಧರ್ಮಪತ್ನೀ ಪತಿವ್ರತಾ ॥
೧ ॥ ಜನಯದ್ವತುಪುತ್ರಾಣಿ ಮಾ ಚ ದುಃಖಂ ಲಭೇತ್ ಕ್ವಚಿತ್ । ಭರ್ತಾ ತೇ ಸೋಮಪಾ ನಿತ್ಯಂ ಭವೇದ್
ಧರ್ಮಪರಾಯಣಃ ॥ ೨ ॥ ಅಪ್ತಪುತ್ರಾ ಭವ ತ್ವಂ ಚ ಸುಭಗಾ ಚ ಪತಿವ್ರತಾ । ಭರ್ತುಶ್ಚೈವ ಪಿತುರ್ಭಾಗತುರ್ಹರಯೋ-

ಸಂದಿನ ಸದಾ || ೨ || ಇಂದ್ರಸ್ಯ ತು ಯಥೇಂದ್ರಾಃ ಶ್ರೀಧರಸ್ಯ ಯಥಾ ಶ್ರಿಯಾ | ಶಂಕರಸ್ಯ ಯಥಾ ಗೌರಿ ತದ್ಭಕ್ತುರಪಿ
ಭಕ್ತಂ || ೪ || ಅತ್ರೇಯಧಾನ್ಯಸೂಯಾ ಸ್ಯಾದ್ ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯಾಪ್ಯಂಧತಃ | ಶೌರಿಶಸ್ಯ ಯಥಾ ಸತೀ ತಥಾ ತ್ರವಂಶ
ಭಕ್ತಂ || ೫ || ಧ್ರುವೈದಿ ಪೋಷ್ಯಾ ಮಯಿ ಮಹ್ಯಂ ತ್ವಾದ್ಧುಹಸ್ತತಃ | ಮಯಾ ಪತ್ಯಾ ಪ್ರಜಾವತಃ ಸಂಜೀವ ಶರದಃ
ಶಕವತ್ || ೬ ||

ಅಥ ವಿವಾಹಮೋಕ್ಷಮಃ

ಅಥ ವರಃ ಅಚಮನಮಾಕಾಂಕ್ಷಾಮಪೂರ್ವಕಂ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತನಂ -

.....ಶುಭಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗವಿಶಯಾಂ ಅಸ್ಥಾನಂ ವಧ್ಯಾಂ ಭಾರ್ಯಾತ್ವಸಿದ್ಧಯೇ ಗೃಹ್ಯಾಸ್ಥಿರ್ದಯೇ ಚ ಮಾಂಗಲ್ಯಮಾರ್ತಿ-
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪುರಾಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪೀತ್ಯರ್ಥಂ ವಿವಾಹಮೋಕ್ಷಮಾಪ್ನಂ ಕಂಪೇ |

ಸಂವಿಲಾಸವಿಗಾಹಂ ಕರ್ತವ್ಯತಾಂ ತಂ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ವರಮಾತಾ ಕನ್ಯಾಮಾತೇ ಪುಷ್ಪವಸ್ತ್ರಾದಿಕಂ ಅಗ್ನಿಃಪರಗಾಂಭಾವನ
ರೂಪೇಣ ರದ್ಯತ | ಯೋಜನಗಾಮಗಿರಿತಿ ಅಭಿಷೇಕ, ಮೂರ್ತಿಧಾರಣತಃ ಅನ್ವಾದಧ್ಯಾತ್ |

ಅಸ್ತನ್ನಾಪಿತೀಗ್ನೌ ಜಾತವೇದಂ..... ಆಚಾರದೇವತೆ ಅಷ್ಟೇನ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ತ್ರಿಗುಣಂ ಪವಮಾನಂ, ಸಕೃದಗ್ನಿಂ
ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಜಾಪೇನ, ಪುನಃ ಅರ್ಯಮಾಗ್ನಿಂ, ವರಣಾಗ್ನಿಂ, ಪೂಜಾಗ್ನಿಂ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಲಾಜದ್ರವ್ಯೇಣ, ಮಧ್ಯೇ
ಪಾಣಗ್ರಹಣಪರಿಯಾನಾದಿ ಗೃಹ್ಯೋಕ್ತತಂತೇಣ (ಗೃಹಪ್ರವೇಶಮೋಕ್ಷಪಾಪತಃ ತು) ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತಿಂ ಚತುರ್ವಾರಮಾಪ್ತೇನ
ಆಜ್ಞೇಪೇಣ ಸ್ವಿಪ್ಯಕತಂ..... ಸದ್ಯೋ ಯಜ್ಞೇ | ಪರಿಸಮೂಹಗಾಢಿ ಪಾತ್ರಾಸಾದನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ | ಪಶ್ಚಿಮತಃ ದೃಶದೇ
ಶೋಕಲಂ ಅನಾದೃ, ಅಪವಾಧಶಿತಿ, ಲಾವಾಂಧ್ರ ಗಾಯತ್ರಾ, ಪೂಜ್ಯ, ತ್ರೈ ಅಷ್ಟೇನ ಸಮ ತ್ರಿ ಪರ್ಯಗ್ನಿಕರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ | ಕ್ರಮೇಣ
ಆಚಾರಣತಃ ಪ್ರಧಾನಮೋಕ್ಷಮಃ |

ಅಗ್ನಿ ಆಯೋಜಿತ ಶತಂ ವೈವಾಹನಸಾ ಋಷಯಃ | ಗಾಯತ್ರೀ ಭಂದಃ | ಅಗ್ನಿಃ ಪವಮಾನೋ ದೇವತಾ | ವಿವಾಹ-
ಪ್ರಧಾನಮೋಕ್ಷಮಃ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಅಗ್ನಿ ಆಯೋಜಿ ಪವಸ್ಯ..... ದುಚ್ಛುನಾಂ ಸ್ವಾಹಾ | ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಾಯೇದಂ ನ ಮಮ |
ಓಂ ಅಗ್ನಿಃ ಋಷಿಃ ಪವಮಾನಃ..... ಮುಹೂರ್ತಯಾಂ ಸ್ವಾಹಾ | ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಾಯೇದಂ ನ ಮಮ |
ಓಂ ಅಗ್ನೇ ಪವಸ್ಯ ಸ್ವಪಾಂ..... ಮಯಿ ಪೋಷಂ ಸ್ವಾಹಾ | ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಾಯೇದಂ ನ ಮಮ |
ತೃಮೂರ್ಯಮಾ ವಸುತುತೋಗ್ನಿಸ್ವಿಪ್ಯುಶ್ | ವಿವಾಹಪ್ರಧಾನಮೋಕ್ಷಮಃ ವಿನಿಯೋಗಃ ||
ಓಂ ತೃಮೂರ್ಯಮಾ ಭವಸಿ ಯತ್ಕೇನಾಂ ನಾಮ ಸ್ವಧಾವನ್ ಗುಹ್ಯಂ ಬಿಭರ್ಷ | ಅಂಜಂತಿ ಮಿತ್ರಂ ಸುಧಿತಂ ನ
ಗೋಭಯಗದ್ದಂಪತಃ ಸಮನಸಾ ಕೃಕೋಪಿ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ |

ಪ್ರಜಾಪತಃ ಒಕ್ಕಾಗ್ನಿಭರ್ತಾ ಪ್ರಜಾಪತಿಪ್ರಪ್ಯುಶ್ | ವಿವಾಹಪ್ರಧಾನಮೋಕ್ಷಮಃ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತಃ..... ರಯೀಣಾಂ ಸ್ವಾಹಾ | ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ಓಂ ವಂದೀತುತಃ ಪುತ್ರಾ, ವರಃ ಪಾಪುಯೋಪವಿಪ್ರಾಯಾ ವಧ್ಯಾ ಪುರತಃ ಪ್ರತ್ಯಮ್ನುಮಿ ತಿಷ್ಠನ್ ತಸ್ಯಾ | ಉತ್ಪಾಸಂ ದಕ್ಷಿಣಂ
ಮಗಂ ವಾಗುಧಂ ಉತ್ಪಾಸೇನ ಅಪಾಮ್ನುಯೇನ ಕರೇಣ-

ಗದಾಮಿತಃ ಸೂರ್ಯಾಪಾದಿತಿ ಸೂರ್ಯಾಪಾದಿತಿ ಸಿಗುಶ್ | ವರಣಾಪಾಣಸಾಂ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಗೃಭ್ಯಾಂ ತೇ ಸೌಭಗತ್ಯಾಯ ಹಸ್ತಂ ಮಯಾ ಪತ್ಯಾ ಜರದತ್ತಿಯಥಾಸಃ | ಭಗೋ ಅರ್ಯಮಾ ಸವಿತಾ
ಪ್ರೇಂಧಿರ್ಮಹ್ಯಂ ತ್ವದುರ್ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಾಯ ದೇವಾಃ ||

ಗೃಹೀತ್ವಾ ಉತ್ಪಾಪ್ಯ ಸ್ತೋತ್ರರಘೋಃ ಸ್ತಾವಯತ್ಯಾ, ವಧೂಕಂ ಪ್ರತ್ಯಾಲ್ಯ ಅಂಜಲಿಂ ಕಾರಯತ್ಯಾ, ಪ್ರಾಪ್ತುಯ್ಯಾ, ತಸ್ಯಾ, ಅಂಜಲಿಂ
ಪ್ರದೇಗ ಅಭಿಧಾರ್ಯ ವಧೂಭ್ರಾತೃ ಕಿಷ್ಕತಾ ಶೂರ್ಪಸ್ಥಾನ್ ಲಾಜಾನ್ ಮುಷ್ಪಾ, ದ್ವಿರಾವಾಪ್ಯ, ಪಾತ್ರಸ್ಥಾನ್ ಅಂಜಲಿಸ್ಥಾಂಶ್ಚ
ಅಭಿಧಾರ್ಯ-

ಅರ್ಯಮಾಗಮಿತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವೋ ಅರ್ಯಮಾಗ್ನಿಸ್ಪೃಶ್ವಹ್ | ವಿವಾಹಲಾಜಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಅರ್ಯಮಾಗಂ ನು ದೇವಂ ಕನ್ಯಾ ಅಗ್ನಿಮಯುಕ್ತತ | ಸ ಇಮಾಂ ದೇವೋ ಅರ್ಯಮಾ ಪ್ರೇತೋ ಮುಂಚಾತು
ನಾಮುತಃ ಸ್ವಾಹಾ ||

ಇತಿ ಅಮೃತಸ್ಯಾಂಜಲಿರಾ ಅಂಗುಲೈಃ | ಹುತ್ವಾ, "ಅರ್ಯವೋ ಅಗ್ನಯೇ ಇದಂ ನ ಮಮ || ಇತಿ ವದೇತ್ | ತತಃ ವಧೂಂ
ದ್ವಿಪದಮಲವರ್ಣಂ ಉದಕಂಭಸಹಿತಾಗ್ನಿಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಪರಿಣಯನ್ ದಂಡಪಾಣಿ ಸ್ವಯಂ ಅಗ್ನೇ ಗಚ್ಛನ್ ಪಠೇತ್ |

ಅಮೋಹಮುಕ್ತಃ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭೋಽಗ್ನಿರಶ್ವ | ಪರಿನಯನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಅಮೋಹಮುಕ್ತ ಸಾ ತ್ವಂ ಸಾ ತ್ವಮಸ್ಯಮೋಹಮ್ | ದ್ವೈರಹಂ ಪೃಥಿವೀ ತ್ವಮ್ | ಸಾಮಾಹವ್ಯಕೃತಮ್ |
ತಾವೇವ ವಿವಹಾವಹೈ | ಪ್ರಜಾಂ ಪ್ರಜನಯಾವಹೈ ಸಂಪ್ರಿಯೌ ರೋಚಿಷ್ಯ ಸುಮನಸ್ಯಮಾನೌ ಜೀವೇವ ಶರದಃ ಶತಮ್ ||
ಇತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೇಃ ಕೃತಾಂ ಸ್ತವಾಮುತಃ ಪ್ರಾಪ್ತುಯಿಂ ಅವಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪುರತಃ ದ್ವಿಪದಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ

ಇಮಮಾಶ್ವನಮಿತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವೋ ವಧೂರನುಪ್ಶುಹ್ | ಅಶ್ವಾರೋಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಇಮಮಾಶ್ವನಮಾರೋಹಾಶ್ವೇದ ತ್ವಂ ಸ್ಥಿರಾ ಭವ | ಸಹಸ್ರ ಪೃತನಾಯತೋಽಭಿತಿಷ್ಠ ಪೃತನೃತಃ ||

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ವಧೂಂ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಪಾದಾಭ್ಯಾಂ ಆರೋಪಯೇತ್ | ಪುನಃ ಅಂಜಲ್ಯಪಸ್ತರಣಾದಿ ಅಭಿಧಾರಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ-
ವರಾಣಾಂ ನು ವಾಮದೇವೋ ವರುಣೋಽಗ್ನಿರನುಪ್ಶುಹ್ | ವಿವಾಹಲಾಜಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ವರುಣಾಂ ನು ದೇವಂ ಕನ್ಯಾ ಅಗ್ನಿಮಯುಕ್ತತ | ಸ ಇಮಾಂ ದೇವೋ ವರುಣಾ ಪ್ರೇತೋ ಮುಂಚಾತು ನಾಮುತಃ
ಸ್ವಾಹಾ || ವರುಣಾಯಾಗ್ನಯೇ ಇದಂ ನ ಮಮ |

ಇತಿ ಹೋಮಾಃ, "ಅಮೋಹಮುಕ್ತಃ" ಇತಿ ಪರಿಣಯನಂ, "ಇಮಮಾಶ್ವನಂ" ಇತಿ ಅಶ್ವಾರೋಹಣಂ ಚ | ಪುನಃ ಅಂಜಲ್ಯಾಭಿ-
ಧಾರಾಂತಃ
"ಪ್ರಜಾಂ ನು ವಾಮದೇವೋ ಪೂಷಾಽಗ್ನಿರನುಪ್ಶುಹ್ | ವಿವಾಹಲಾಜಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಪ್ರಜಾಂ ನು ದೇವಂ ಕನ್ಯಾ ಅಗ್ನಿಮಯುಕ್ತತ | ಸ ಇಮಾಂ ದೇವಃ ಪೂಷಾ ಪ್ರೇತೋ ಮುಂಚಾತು ನಾಮುತಃ
ಸ್ವಾಹಾ || ಪೂಷೇಽಗ್ನಯೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ಇತಿ ಮತ್ಸ್ಯಾ, ಮಂತ್ರೇಣ, ದ್ವಿಪದಮಾರೋಹಯೇತ್ | ತತಃ ಅಮೃತಸ್ಯಾನ್ ಲಾಜಾನ್ ಶೂರ್ಪಸ್ಥಾಂಶ್ಚ ಅತ್ಯಾಭಿಮುಖಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ,
"ಓಂ ಪುನಾಹತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ" ಹುತ್ವಾ, "ಪುನಾಹತಯೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ||" ಇತಿ ಸ್ಮರೇತ್ | ಲಾಜಪ್ರಕ್ಷೀಪಣಕರ್ತೃ ವಸ್ತ್ರದಕ್ಷಿಣಾ-
ಂಗುಲಿ ಸಂಧಾರಯೇತ್ | ಅಥ ವರಾ ವಧೂಂ ಪರಿಗೃಹ್ಯ, ಅಗ್ನೇಋದೀಶಾಂ ಕೃತಸಪ್ತಕುಂಭರಾಶಿನ್ ಪ್ರಸ್ಥಮುತಃ ಆರಭ್ಯ ಕಾರಣ
ವಯೋಗಂತಃ ಒಕ್ಕಿತಿ ವಧೂಂ ಮೃತೇವ ಪಾದೇವ ಸಮುತ್ಸ್ರೇತು ಅಭ್ಯುತ್ಥಾಪಯೇತ್ ||

೧. ಇವ ಒಳಪದಿ ಭವ, ಸಾ ಮಾಮನುವ್ರತಾ ಭವ । ಪುತ್ರಾಸ್ತಿದಾವತ್ಯೈ ಬಹುಲೋಕೈ ಸಂತು ಪರದಪ್ಪಯಃ ।
೨. ಲೋಚ್ಛಾ ದ್ವಿಪದಿ ಭವ, ಸಾ ಮಾಮನುವ್ರತಾ ಭವ । ಪರದಪ್ಪಯಃ ।
೩. ರಾಯೋಚ್ಛಾಪದಿ ತ್ರಿಪದಿ ಭವ, ಸಾ ಮಾಮನುವ್ರತಾ ಭವ । ಪರದಪ್ಪಯಃ ।
೪. ಮಾಯೋಚ್ಛಾಪದಿ ಚತುಷ್ಪದಿ ಭವ, ಸಾ ಮಾಮನುವ್ರತಾ ಭವ । ಪರದಪ್ಪಯಃ ।
೫. ಪುತ್ರಾಭ್ಯಾ ಪಂಚಪದಿ ಭವ, ಸಾ ಮಾಮನುವ್ರತಾ ಭವ । ಪರದಪ್ಪಯಃ ।
೬. ಬಹುಪದಿ ಪಟ್ಟದಿ ಭವ, ಸಾ ಮಾಮನುವ್ರತಾ ಭವ । ಪರದಪ್ಪಯಃ ।
೭. ಸಮಾ ಸಪ್ತಪದಿ ಭವ, ಸಾ ಮಾಮನುವ್ರತಾ ಭವ । ಪರದಪ್ಪಯಃ ।

ಇತಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಃ ತತ್ರಾಪಿ ಒವ ಸ್ವರಸಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೋಚ್ಛಾ, ದರ್ಶನಾ ಅಂತರತೋ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಕೇವಲಾ ಪುರ್ವಸಾಪದಿರೋಚ್ಛಾ "ಶಾಂತಿರಸ್ತು..... ಇಷ್ಟಸಂಪದಸ್ತು" ಪಂಚದಶಮಂತ್ಯೈ ಅಭಿಪ್ರಾಯೇತ್ । ಅಂತೇ ಧಾರಾ ನಾಪದಿತ್ । ತತ್ರ ಧೃವಂ ಅಂತರಧಿಕಂ ಚ ಸ್ವರಂತ್ ಜೀವಪತ್ನೀ ಪ್ರಜಾಂ ವಿಂದೇಯ ॥ ಇತಿ ವಧಾ ವಾಚಯತ್ವಾ । ಯಥಾಸ್ಥಾನ- ವಾಗತ, "ಧೃವಾ ದ್ಯೌಃ" ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಘನಮಂ ಸ್ವಪ್ನಾ ಹಸಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ, ಲಾಪದಿಶೇತ್ । ಅಥ ವಾತ್ಸೀ ತಂದುಲ, ನಾಳೇರ, ಶಾಲ್ಮಲ, ಅಭರಣ, ಮಂಜುಷ್ಮತ, ವಾದಾಂಗುಲೀಯಕಂ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಚ ಸಂಗ್ರಹ್ಯ, ವಾತ್ಸಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಸ್ವರ್ಣಪೂರ್ವಕಂ ಸಮಂತ್ರಕಂ ಅಗ್ನಿಂ ಚಿತುಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕುರ್ವೇತ್ ।

ಮಂತ್ರಾಃ- ಓಂ ಶ್ರೀಸರಸ್ವತೇ ನಿಧಿಂ ಧನಿಮೋಕ್ಷಾರವ್ಯಾತ್ ಸಹೋದೇವೀ ಮನೋಹರಮ್ । ಬಹುಪ್ರಿಯೇ(ಪ್ರಜೀ) ಪ್ರಜಯಾತಂ ಓರಾಗ್ನಯಂ ಸಹಸ್ರವಲ್ಯಂ ಶತಂ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥ ಶ್ರೀಮನೋಹರವಯಂ ಪುತ್ರಪತ್ನಿ ಅಹೇ ಶ್ರಿಯಾ ನಿವೃತ್ತಿ(ತು) ವಾಯಮಾನಾ । ಸರ್ವಗ್ರಹಾಗ್ನಿಪರ್ವತಸಮೋದಶಫಲಂ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥

ಶ್ರೀವರ್ಚಸ್ವಮಾಯುಪ್ರಮಾರೋಗ್ಯವಾದಿಧಾಚ್ಯೋಃಪಮಾನಂ ಮೋಯತೇ । ಧನಂ ಧಾನ್ಯಂ ಪಶುಂ ಬಹುಪುತ್ರಲಾಭಂ ಶತಸಂವತ್ಸರಂ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥ ಇತ್ಯೆವ ಸ್ತಂ ಮಾ ವಿ ಯಶಿಷ್ಯಂ ವಿಶ್ವಮಾಯುರ್ವ್ಯಶತ್ಮಮ್ । ಕೀಲಂತಾ ಪುತ್ರೈ- ಸ್ವಪ್ನಪ್ರಮೋದಮಾನೌ ಸ್ವೇ ಗೃಹೇ ॥

ಮತಃ ಪರಾ ವೃದ್ಧಪುರಂಧ್ರೀಕಂಪ್ತೃಷ್ಣಂ ಮಂಗಲಸೂತ್ರಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ-

ಮಾಂಗಲ್ಯಂ ತಂತುನಾನೇನ ಮಮ (ಭರ್ತೃ) ಜೀವನಮೇತುನಾ ।
ಕಂತೇ ಬಧ್ನಾಮಿ ಸುಭಗೇ ಸಾ ಜೀವ (ಸಂಜೀವ) ಶರದಶತ್ಮಮ್ ॥

ಇತಿ ವರ್ಣಕಂಠೇ ಬಧ್ನೀಯತ್ । ಚಿತ್ರಾ ಸುವಾಸ್ಯಾ, ತತ್ರಸ್ವವಾದಾಂಗುಲೀಯಕೇ, ಅಭರಣಪುಷ್ಪೈಶ್ಚ ವಧೂ ಅಲಂಕೃತ್ಯ ವಂದತೀ ॥ ಪಿರಾವನಂ ಕುರ್ಯುಃ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವೇದೋಕ್ತಮಂತ್ಯೈ ಅರಿಷಾ ಕುರ್ಯುಃ ॥

ಓಂ ಅದಿಧವಾ ಭವ ವರ್ಷಾಗ್ನಿ ಶತಂ ಸಾಗ್ರಂ ತು ಸುವ್ರತಾ । ತೇಜಸ್ವೀ ಚ ಯಶಸ್ವೀ ಚ ದರ್ವಪತ್ನೀ ಪತಿವ್ರತಾ ॥
ವಸಯದ್ವಮಪುತ್ರಾಣಿ ಮಾ ಚ ದುಖಂ ಲಭೇತ್ ಕೃಚಿತ್ । ಭರ್ತಾ ತೇ ಸೋಮಮಾ ನಿತ್ಯಂ ಭವೇದ್ಧರ್ಮಪರಾಯಣಃ ॥
ಅಪ್ತವ್ರತಾ ಭವ ತ್ವಂ ಚ ಸುಭಗಾ ಚ ಪತಿವ್ರತಾ । ಭರ್ತುಶ್ಚೈವ ಪಿತುರ್ಭಾತುರ್ಹೃದಯಾನಂದಿನಿ ಸದಾ ॥ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ತು ಯಥೇಂದ್ರಾಗ್ನೇ ಶ್ರೀಧರಸ್ಯ ಯಥಾ ಶ್ರಿಯಾ । ಶಂಕರಸ್ಯ ಯಥಾ ಗೌರೀ ತದ್ಭರ್ತುರಪಿ ಭರ್ತಂ ॥
ಅತ್ರೇಯಧಾಸುಸಾಯಾ ಸ್ವಾಪ್ತಸ್ಯಾಪ್ತಸ್ಯರಂಧರೇ । ಪೌಶಿಕಸ್ಯ ಯಥಾ ಸತೀ ತಥಾ ತ್ವಮಪಿ ಭರ್ತಂ ॥ ಧೃವೈದಿ

ಪ್ರೋಪ್ಯ ಮಯ ಮಹ್ಯಂ ತ್ವಾದ್ಯಪ್ಯಹಸ್ಯತಃ | ಮಯಾ ಪತ್ಯಾ ಪ್ರಜಾವತಃ ಸಂಜೀವ ಶರದಃ ಶತಮ್ ||

150

ಪ್ರಯೋಗ

ಅಥ ಗೃಹಪ್ರವೇಶವಿಧಿಃ -

ಅಥ ವಘೂವರೌ ಉತ್ಥಾಯ ಅಥಮುಖೌ ಭೂತ್ಯಾ ತಿಷ್ಠತಾಮ್ | ಉಭಯಪಕ್ಷೀಯಸುವಾಸಿನ್ನಿಃ ಕೀಲಿ ಪ್ರಸಾರ್ಯಮಾಗೇ ಧ್ರುವಾ ದ್ಯೌಃ || ೧೩ || ವಾ ಮಂಗಲಂ ಭಗವಾನ್ || ೧೩ || ವಾ ವರ್ತ ವರಾ ಸಾಕ್ಷತಾಂಗುಲೀಬಲಂ ಪ್ರಕ್ಷಿಪಂತಃ | ತಾ ಅಸ್ತಿತ್ವ ವರಹಸ್ತೇ ದಂತಾ || ೧೪ || ತಿವಾರಃ ಕೃತ್ಯಾ ದಂತತಃ ಕೀಲಿ ಉಪವೇತಾಮ್ | ತತಃ ಸಂಕಲ್ಪ ಅನ್ಯಾಧಾನೋಕ್ತಕ್ರಮೇಣ ಮನೇತ್ |

೮ ನಃ ಪ್ರಜಾಮಿತಿ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ತಿ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ತಿ ಪ್ರಥಮಾ ದಗತಿಃ | ದ್ವಿತೀಯಾ ತ್ರಿಪುಪ್ | ಅಂತ್ಯೇ ದ್ವೇ ಅನುಪುಪ್ | ಗೃಹಪ್ರವೇಶನಯಪ್ರಧಾನಾವ್ಯಯೋಮೇ ವಿವಿಂಶತಿಃ ||

೬ಂ ೮ ನಃ ಪ್ರಜಾಂ ಜನಯತು ಪ್ರಜಾಪತಿರಾಜರಸಾಯ ಸಮನ್ವರ್ತಯಾಮಾ | ಅಮೇಮಂಗಲೀ ಪತಿಲೋಕಮಾ ವಿಶ್ರ ಶಂ ಸೋ ಭವ ದ್ವಿಪದಃ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದಃ ಸ್ವಾಹಾ || ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೬ಂ ಅಘೋರ-ಚಕ್ರರಹಿತೈರ್ದಿಶಿವಾ ಪಶುಭೈಃ ಸುಮನಾಃ ಸುಪಚಾಃ | ವೀರಸೂರ್ದೇವಕಾಮಾ ಸ್ತೋನಾ ಶಂ ಸೋ ಭವ ದ್ವಿಪದಃ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದಃ ಸ್ವಾಹಾ | ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೬ಂ ಇಮಾಂ ತ್ವಮಿಂದ್ರ ಮೀಡ್ಯಃ ಸುಪುತ್ರಾಂ ಸುಭಗಾಂ ಕೃಣು | ದಶಾಸ್ಯಾಂ ಪುತ್ರಾಸಾ ಧೇಽಽ ಪತಿಮೇಕಾದಶಂ ಕೃದ್ಧಿ ಸ್ವಾಹಾ | ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೬ಂ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೇ ಶ್ವಶರೇ ಭವ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೇ ಶ್ವಶ್ರಾಂ ಭವ | ನನಂದರಿ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೇ ಭವ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೇ ಅಧಿ ದೇವಶ್ವ ಸ್ವಾಹಾ || ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೧೩ ಚತುಷ್ಪಃ ಅಪ್ಯಾಹುತಿಃ ದಿತ್ಯಾಃ -

ಸಮಂಜಂತಿತ್ಯ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ತಿ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ತಿ ಅನುಪುಪ್ | ಹೃದಯಾಂಜನೇ ವಿವಿಂಶತಿಃ ||

೬ಂ ಸಮಂಜಂತು ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ಸಮಾಪ್ತೋ ಹೃದಯಾನಿ ನೌ | ಸಂ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ಸಂ ಧಾತಾ ಸಮು ದೇಶ್ವೀ ದಧಾತು ನೌ ||

151

ಪ್ರಯೋಗ

೧೩ ಪಾತಿಪ್ರಾಜ್ಞೇನ ಸ್ವಪ್ನಾಭಾರ್ಯಾಯಾ ಹೃದಯಾಂಜನಂ ಕೃತ್ವಾ ಅಪ ಉಪಸ್ಥಲೇತ್ || ಸ್ವಿಪ್ತಕೃದಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ ಅಭಾರ್ಯಾಯ ದಕ್ಷಿಣಾದಿಂ ದತ್ತಾ ಗೃಹಪ್ರವೇಶನಯೋಮೇಮುಗತವಿವಾಹಹೋಮಂ ಕೃತ್ವಾರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ || ತತಃ ವಘೂ ಉತ್ಥಾಯ ವರಾಯ ಅಕ್ರಿತಾನ್ ಕೃತ್ವಾ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ವರಸ್ತ ಪಾದೌ ಪ್ರಕ್ಷಾಳಯೇತ್ | ಪಾಣಿಭೌ ಹರಿದ್ರಾಚೂರ್ಣಂ ಜಲೇನ ಮಿಶ್ರಿಸ್ತೃತ್ಯ ದತ್ತಾ | ಕಪೋಲೌ, ಹಸ್ತಪೃಷ್ಠಭಾಗೌ, ಪಾದೌ ಚ ಲೇಪಯೇತ್ | ಶಿರಸಿ ಪುಷ್ಪಂ ನಿಧಾಯ ತಾಂಬೂಲಂ ಸ್ವಾಗ್ರಂ ದತ್ತಾ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಉಪವೇತಃ || ವರಭಗವಾ ವಘ್ನಾ ಪಾದೌ ಪ್ರಕ್ಷಾಳಯೇತ್ | ವರ ಜಲಮಿಶ್ರಿತಹರಿದ್ರಾಚೂರ್ಣಂ ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತೇನ ವಘ್ನಾ | ಕಪೋಲೌ ಹಸ್ತೌ ಚ ಲೇಪಯೇತ್ | ಪುಷ್ಪಂ ನಿಧಾಯ ಅಕ್ರಿತಾನ್ ಪಕ್ಷಿಪ್ತ ತಾಂಬೂಲಂ ದದ್ಯಾತ್ || (ರೂಪಿಣಿ- ಸಂಪ್ರದಾಯೇ "ಹರಿದ್ರಾಚೂರ್ಣಕೃತಲೇಪಶ್ಚ"ಮಿತಿ ವರ್ತತಃ | ಅಪಭ್ರಂಶಾನಾಂಭೂತಮಿತಿ ಭಾತಿ |) ಉಭಯಪಕ್ಷೀಯಸುವಾಸಿನ್ನಃ ನಿರಾಜನಂ ಕುರ್ಯು | ವಘೂವರೌ ಉತ್ಥಾಯ ಪೂರ್ವದತ್ ಅಥಮುಖೌ ಸ್ವಾತಾಮ್ | ಸುಮಾಸ್ಯಃ ಕೀಲಂ ಸಂಪ್ರದಾಯು || ಅಥ ಪಾಗಂಗಂ ಗತ್ವಾ ಅಥಮುಖೌ ತಿಷ್ಠತಾಂ, ತಯೋ ಮಧ್ಯೆ ಒಪ್ಪತಪಾತ್ರೇ ಹರಿದ್ರಾಕುಂಕುಮಮಿಶ್ರಿತಜಲಂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಂಗುಲೀಯಂ ಪ್ರಕ್ಷಿಪಂತೌ ಅಸ್ತಿತ್ವಂತೌ, ವರರೂಪಂ ಜಲಪ್ರೋಕ್ಷಕಾದಿ ಕ್ಷೀರಂತೌ, ಧೃತಂ ಉತ್ತರೀಯಂ, ದಂಡಂ, ಶಿರೋಭೂಷಣಾದಿಂ ಚ ವಿಗೃಜತಾಮ್ | ಮುಚ್ಛವಮಗತೌ ಪ್ರತಸಮದೃಶ್ಯ ಲಿಪ್ತಸಿವಾಪುಸಃ ಕೃತ್ವಾ ಕಲಶಗ್ರಹಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ | ಕಲಶಗ್ರಹಣಾಲೇ ಶೂರ್ವೇಣಾ ತಂದುಲಂ ಉದುವೃ, ವೇದಿತಿತತಃಪಾಲೇನ ದೀಪಜನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ||

|| ೧೩ ವಿವಾಹಪ್ರಯೋಗ ||

ಕನ್ಯಾದಾನಾಂತರಂ ಪರಿ-*

ಯತ್ಕೃತೀವಾಂ ಸಂ ವನನಂ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಅನುಪ್ಪುಶ್ | ವಧೂ ಕುಕ್ಷುಭಿಮರ್ಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಯತ್ಕೃತೀವಾಂ ಸಂ ವನನಂ ಪುತ್ರೋ ಅಂಗಿರಸಾ ಭವೇತ್ | ತೇನ ನೋದ್ಧ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ಸಂಪ್ರಿಯಾಂ ಸಮುದೇವಸಃ || ಇತ್ಯನೇನ ವಧ್ವಾ ದಕ್ಷಿಣಕುಕ್ಷಿಮುಘಮೃಶೇತ್ |

ಪ್ರೋಕ್ಷಣಮ್

ಅಥ ಪ್ರೋಕ್ಷಿತಃ ಪೂರ್ವಾಘಮಂತ್ರಿತಕಲಶಜಲಂ ಕಾಂಕ್ಷವಾತ್ಯೇ ಆಸಿಚ್ಯ-

ಅನಾದೃಶ್ಯಮಿತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವ ಆಶ್ವೇ ಬೃಹತಿಃ | ಉದಕಾಭಿಮಂತ್ರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಅನಾದೃಶ್ಯಮಸ್ಯನಾದೃಶ್ಯಂ ದೇವಾನಾಮೋಷೋ ಅಭಿಶಸ್ತುಪಾಃ | ಅನಭಿಶಸ್ತುಂ ಚ ಸಾಸತ್ಯಮುಪಗೇಪಾಂ ಸ್ವಿತೇ ವಸುಧಾಃ || ಇತ್ಯುದಕಮುಘಮಂತ್ಯ ಸಹಿರಗ್ಧಪವಿತ್ರಯಾ ಸಕುಶದೂರ್ವಾಪಲ್ಲವಯಾ ಔದುಂಬರ್ಯಾ ಆರ್ದ್ರಶಾಖಯಾ ವಧೂವರೌ ಅಘಟೇಶತ್ | ತತ್ರ ಮಂತ್ರಾಃ-

ಅಸಃ ಪ್ರಜಾಮಿತಿ ಚತುರ್ಥಕಾಂ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀ | ಆದ್ಯಾ ಜಗತಿ, ದ್ವಿತೀಯಾ ತ್ರಿಪುಷ್ಪ, ಅಂತ್ಯೇ ದ್ವೈ ಅನುಪುಷ್ಪಃ | ಅಭಿಪೇಕೀ ವಿನಿಯೋಗಃ |

* ಕನ್ಯಾದಾನಾಂತರಂ ಸಂಪ್ರದಾಯಘೇದೇನ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾ ಕಾರ್ಯವಿಶೇಷಾಃ |

ಓಂ ಆ ನಃ ಪ್ರಜಾಂ ಜನಯತು ಪ್ರಜಾಪತಿರಾಜರಸಾಯ ಸಮನ್ಮರ್ಶಯಾಮಾ | ಅಮೃತಮಂಗಲೀ ಪತಿಲೋಕಮಾವಿಶ ಶಂ ನೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಪದೇ ||

ಅಶೋರಚಕ್ರರಪತಿಶ್ಚೈಧಿ ಶಿವಾ ಪಶುಭೈಃ ಸುಮನಾಃ ಸುವರ್ತಾಃ | ವೀರಸೂರೋವಕಾಮಾ ಸ್ತೋನಾ ಶಂ ನೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಪದೇ ||

ಇವಾಂ ತ್ವಮಿಂದ್ರಮೀಡ್ಯಃ | ಸುಪುತ್ರಾಂ ಸುಭಗಾಂ ಕೃಣು | ದಶಾಸ್ತ್ರಾಂ ಪುತ್ರಾನ್ವಾಧೇಹಿ ಪತಿಮೇಕಾದಶಂ ಕೃಧಿ ||

ಸಮ್ರಾಜ್ಞೀ ಶ್ವಶುರೇ ಭವ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೀ ಶ್ವಶ್ವಾಂ ಭವ | ನನಂದರಿ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೀ ಭವ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೀ ಅಧಿ ದೇವೃಷು ||

ಸಮುದ್ರನ್ಯೇಷ್ಯಾ ಇತಿ ಚತುರ್ಥಕಾಂ ವಸಿಷ್ಠ ಆಪಸ್ವಿಪುಷ್ಪಃ | ಅಭಿಪೇಕೀ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಸಮುದ್ರನ್ಯೇಷ್ಯಾ..... ಮಾಮವಂತು ||

ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿ ಸ್ಯಕಾಂ ಆಂಬರೀಷಾ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪ ಆಶ್ವೇ ಗಾಯತ್ರೀ | ಅಭಿಪೇಕೀ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಆಪೋ ಹಿ ಪ್ತಾ ಮುನೀಣ ಭುವಃ ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ ||

ಓಂ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸವಿತು ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮ್ ||

ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ | ಅಮೃತಾಭಿಪೇಕೋಽಸ್ಮು ||

ತತಃ ದುಗ್ಧಾಕ್ಷೀನ ದ್ವಿಗುಣಪುಷ್ಕಸಂತೇನ ದಂಪತೀ ಕಂಠದೇಶೇ ಚಪ್ರದೇಶೇ ಚ ಏಕಾನೀಮಾರಭ್ಯ ಪಂಚವಾರಂ ಚತುರ್ವಾರಂ ವಾ ಪ್ರಯೋಜಿತಾ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ವೇಷ್ವಯೇತ್ || ತತ್ರ ಮಂತ್ರಾಃ-

ಓಂ ಪರಿ ತ್ವಾ ಗಿರ್ವಾಣೀಗಿ ಗಿರ ಇಮಾ ಭವಂತು ವಿಶ್ವತಃ | ವೃದ್ಧಾಯುಮನು ವೃದ್ಧಯೇ ಜುಷ್ಠಾ ಭವಂತು ಜುಷ್ಠಯಃ ||

ಓಂ ತಾಸ್ಮೈ ಮಹೋ ಮರುತ ವಿಪ್ರಯಾಪ್ನೋ ವಿಶ್ವೇಗೋಪಸ್ಯ ಪ್ರಭೃಥೇ ಹವಾಮಹೇ | ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾನ್ ಕರುಣಾನ್ ಯತಸ್ತುಚೀಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಗ್ರಾಂತಃ ಶಸ್ತಂ ರಾಧ ಈಮಹೇ ||

ಓಂ ದಶಾವನಿಭ್ಯೋ ದಶಕಕ್ಷ್ಯಿಭ್ಯೋ ದಶಯೋಕ್ತ್ಯಿಭ್ಯೋ ದಶಯೋಜನೇಭ್ಯಃ | ದಶಾಭೀಶುಭ್ಯೋ ಅರ್ಚತಾಪರೀಭ್ಯೋ ದಶ ಧುರೀಗಿ ದಶ ಯುಕ್ತಾ ವಹದ್ಯಃ ||

ಓಂ ತೇ ಅದ್ರಯೋ ದಶಯಂತಾಸ್ತು ಆಶವಗ್ನೇಷಾಮಾಧಾನಂ ಪರ್ಯೇತಿ ಹರ್ಯತಮ್ | ತ ಊ ಸುತಸ್ಯ ಸೋಮ್ಯಾಂಧಸೋಽಂತೋಃ ಒಯೂಷಂ ಪ್ರಥಮಸ್ಯ ಭೇಜಿರೇ ||

ಓಂ ತೇ ಸೋಮಾದೋ ಹಂ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ನಿರಂತೇಽಂತಂ ದುಹಂತೋ ಅಧ್ಯಾಸತೇ ಗವಿ | ತೇಭಿದ್ರೂಗಂ ಪಶುವಾಸ್ತೈವ್ಯಂ ಮಧ್ವಿಂದ್ರೋ ವರ್ಧತೇ ಪ್ರಥತೇ ವೃಷಾಯತೇ ||

ಓಂ ವೃಷಾ ಪೋ ಅಂಶುರ್ನ ಕಿಲಾ ರಿಷಾಧನೇಳಾವಂತಃ ಸದಮಿತ್ ಸ್ವನಾಶಿತಾಃ | ರೈವತ್ಯೇವ ಮಹಸಾ ಚಾರವಃ ಸ್ವನಯಸ್ಯ ಗ್ರಾದಾಣೋ ಅಮಪಥಮಧ್ವರಮ್ ||

ತತಃ ಕಂಠದೇಶಂ ಸೂತ್ರಮುಧೋ ನಿಷಾಸ್ಯ ಕುಂಕುಮಾಕ್ಷಮುರ್ಣಾಯುಕ್ತಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ತೇನ ಹರಿದ್ರಾಖಂಡಂ ಒದ್ವಾ ತತ್ ಪರವಕ್ಷಿಣಪ್ರದಕ್ಷಿಣೇಃ ಪರೋ ಬಧ್ವೀಯೇತ್ | ತತ್ರ ಮಂತ್ರಾಃ-

ಓಂ ನಿಲಲೀಗಿಒತಂ ಭವತಿ ಕೃತ್ಯಾಸ್ತತ್ವೈವ್ಯತೇ | ವಿಧಂತೇ ಅಸ್ಯಾ ಜ್ಞಾತಯಃ ಪತಿರ್ಬಂಧೇಶು ಬದ್ಯತೇ ||

ತತಃ ಕಂಠದೇಶಂ ಸೂತ್ರಮುಮು ನಿಷಾಸ್ಯ ಕುಂಕುಮಾಕ್ಷಮುರ್ಣಾಯುಕ್ತಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ತೇನ ಹರಿದ್ರಾಖಂಡಂ ಒದ್ವಾ ತತ್ ಪರವಕ್ಷಿಣಪ್ರದಕ್ಷಿಣೇಃ ಪರೋ ಬಧ್ವೀಯೇತ್ ತೇನೈವ ಮಂತ್ರೇಣ |

ಅಕ್ಷತಾರೋಪಣಮ್

ತತಃ ತ್ರೇವಿಮಾತ್ರೇ ಗದ್ದಾಕ್ಷೀರೇ ಫಲಪುಷ್ಕ ಪಾತ್ರಾಂತರೇಣ ಅರ್ಧಗುಣತೇಜುಲಾಭಾದಾಯ ವರಃ ಪ್ರಕಾಲಿತವಾನ್ ಪ್ರಕಾಲಿತ-ಪಪ್ಪುಜಲೋ ಕೀರಫುತಃ ಪಪ್ಪವೃಷಾಂಕುರಭದ್ರಾರುಪ್ಪಾಲ್ಯಾ ದ್ವಿವಾರಂ ತಂಜುಲಾನ್ ಓಪ್ತ ತೇನ ತಥೈವ ದ್ವಿರಭಿಧಾರಯೇತ್ | ತತೋ ಪರಾನಿಲಲೀಗಿಒತಂ ಮೇವ ದಾತ್ರಾ ಅನೇನ ವಾ ಪೂಜಿತಃ ದಾತಾ ತದಂಜಲೋಽಗಿ ಸುವರ್ಣಂ ನಿಧಾಯ ಪರಾಂಜಲಿಂ ಕನ್ಯಾಂಜಲೀರುಮು ನಿಧಾಯ-

ಕನ್ಯಾ ತಾರಯತು | ದಕ್ಷಿಣಾ ಪಾಂತು | ಬಹುಧೇಯಂ ಚಾಸು || ಪುಣ್ಯಂ ವರ್ಧತಾಮ್ | ಶಾಂತಿಃ ಪುಷ್ಕಸ್ಮಶ್ಚಾಸು |
ತಿಥಿರಗಮಮುತಃಪಕ್ವಸಂಪದಸು ||

ಇತ್ಯುಚ್ಯಾಯ ವರೂಮುದ್ವೈತ ತಯಾ ಅಂಜರಿಸ್ತಾನಕ್ತತಾಂ ಭಗೋ ಮೇ ಕಾಮಃ ಸಮುದ್ಯತಾಮ್ ಇತಿ ವರಮೂರ್ಧನಾ-
ರೂಪಯೇತ್ ||

ತತೋ ವರಃ- ಸ್ವಾಂಜರಿಸ್ತಾನ ಯಶ್ಚೋ ಮೇ ಕಾಮಃ ಸಮುದ್ಯತಾಮ್ | ಇತಿ ವರೂರಿಃ ಕ್ವಿವೇತ್ |

ಎವಂ ಪುನಃ ದ್ವಿವಾರಂ ಕಾರ್ಯಮ್ |

ತತ್ರ ದ್ವಿತೀಯಃ- ಶ್ರಿಯೋ ಮೇ ಕಾಮಃ ಸಮುದ್ಯತಾಮ್ | ಇತಿ ವರೂ |

ಧರ್ಮೋ ಮೇ ಕಾಮಃ ಸಮುದ್ಯತಾಮ್ | ಇತಿ ವರಃ |

ತೃತೀಯಃ- ಪ್ರಜಾ ಮೇ ಕಾಮಃ ಸಮುದ್ಯತಾಮ್ | ಇತಿ ವರೂ |

ಯಶೋ ಮೇ ಕಾಮಃ ಸಮುದ್ಯತಾಮ್ | ಇತಿ ವರಃ |

ತತೋ ವರೂ ವರಾಂಜಲಿ ದ್ವಿರುಪ್ಸಾರ್ಯ ದ್ವಿ ತಂದುಲಾನೀಪ್ಪ ದ್ವಿರಭಿರಾರಯೇತ್ | ತತೋ ದಾತ್ರಾ ಅನೇನ ವಾ
ಪೂರ್ವವತ್ ಕನ್ಯಾಂಜಲಿ ಆಪೂರಿತೇ ದಾತ್ರಾ ಪೂರ್ವವತ್ ಹಿರಣ್ಯಂ ನಿಧಾಯ ಕನ್ಯಾಂಜಲಿಂ ವರಾಂಜಲಿ ನಿಧಾಯ ಪೂರ್ವವತ್ ಕನ್ಯಾ
ತಾರಯತು ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯವಚ್ಚಂ ವದೇತ್ |

ತತೋ ವರಃ- ಯಶ್ಚೋ ಮೇ ಕಾಮಃ ಸಮುದ್ಯತಾಮ್ |

ಇತಿ ವರೂ- ಪ್ರಜಾ ಮೇ ಕಾಮಃ ಸಮುದ್ಯತಾಮ್ | ಇತಿ ಎವಂ ಪುನಃ ದ್ವಿವಾರಂ ಕಾರ್ಯಮ್ |

ತತ್ರ ದ್ವಿತೀಯಃ- ಧರ್ಮೋ ಮೇ ಕಾಮಃ ಸಮುದ್ಯತಾಮ್ | ಇತಿ ವರಃ |

ಶ್ರಿಯೋ ಮೇ ಕಾಮಃ ಸಮುದ್ಯತಾಮ್ | ಇತಿ ವರೂ |

ತೃತೀಯಃ- ಯಶೋ ಮೇ ಕಾಮಃ ಸಮುದ್ಯತಾಮ್ | ಇತಿ ವರಃ |

ಪ್ರಜಾ ಮೇ ಕಾಮಃ ಸಮುದ್ಯತಾಮ್ | ಇತಿ ವರೂ |

ಅಥ ವರೋ ವರ್ಮಾಂಜಲಿಂ ಪೂರ್ವವದಾಪೂರ್ಯ ಸ್ವಾಂಜಲಿಮನೇನ ಪೂರಯತ್ವಾ ಉಭೌ ವರೂಪೂರ್ವಕಂ ತೂಷ್ಣೀಮುಕ್ತತಾಂ
ಆರೋಪಯೇತಾಮ್ |

ಅಥ ವರಃ ಸ್ವರಿಶ್ವಪುಷ್ಪಮೇಕಂ ಕ್ಷೀರೇಣಾಪ್ತಾಪ್ಪ ತೇನ ಕನ್ಯಾಲಲಾಪೀ ತಿಲಕಂ ಕುರ್ಯೇತ್ | ವರೂರಿಃ ಸ್ವರಿಶ್ವಪುಷ್ಪಮೇಕಂ ಕ್ಷೀರೇಣ
ಆಪ್ತಾಪ್ಪ ವರಲಲಾಪೀ ತಿಲಕಂ ಕುರ್ಯೇತ್ |

ತತೋ ವರೂವರೌ ವರೂಪೂರ್ವಕಂ ಪರಸ್ಪರಂ ಕಂಠೇ ಪುಷ್ಪಮಾಲಾಂ ನಿರಧ್ಯತಾಮ್ ||

ಮಂಗಲಸೂತ್ರಬಂಧನಮ್

ತತೋ ವರವಕ್ತಸಾಮಾಂಜಲಿ ವರೂವರೌ ಪಾಪ್ಲಬೌ ಉಪವೇಶ್ಯ ಆಚಾರಪಾಪ್ರಮಪ್ಪಪುತ್ರೀಸಂಜ್ಞಕಂ ವಸ್ತ್ರದ್ರವ್ಯಂ ಸಕುಟುಕಂ
ಕ್ಷಪ್ತಮಂಗಲಸೂತ್ರಮುತಂ ಪದ್ವೈ ಸಮರ್ಪ್ಯ ತಾಮೇಕಂ ವಸ್ತ್ರಂ ಪರಿಧಾಪ್ಯ ಅವರಂ ವಸ್ತ್ರಮುತ್ತರೀಯಂ ಕುರ್ಯೇತ್ |

ತತೋ ವರಃ ತತ್ಸೂತ್ರಂ-

ಮಾಂಗಲ್ಯಂ ತಂತುನಾನೇನ ಮಮ (ಭರ್ತೃ) ಜೀವನವೇತುನಾ |

ಕಂಠಃ ಬಧ್ನಾಮಿ ಸೌಗ್ಧೇ ನಾ ಜೀವ (ಸಂಜೀವ) ಶರದಶ್ಚತುಷ್ಠಮ್ ||

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಇಷ್ಟವೇದವಾಂ ಸ್ಮರತ್ ವರೂಕಂಠಃ ಬಧ್ನೀಯೇತ್ | ಅಯುಷ್ಯಂ ವರ್ಚಿಸ್ಯಮ್ ಇತಿ ಸೂಕ್ತಂ ಪಠತ್ ಭೂಷಣೈಃ
ವರೂಂ ಭೂಷಯೇತ್ ||

ತತಃ ಪುರೋಹಿತಃ ನೀಲಲೋಹಿತಂ ಭವತಿ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ವರೂವರಯೋಃ ಉತ್ತರೀಯಾಂತೌ ಮಿಥೋ ಬಧ್ನೀಯೇತ್ |
ಪ್ರಮೇಗಗಂತ್ರಕಾರಮತಃ ತು-

ಪುರೋಹಿತಃ ದಿವಾಪವತ್ರತರಗುಪ್ತತಾಪ್ರಯೋ ಗಣಾನಾಂ ತ್ವಾ ಗಣಾಪತಿಂ..... | ಆತುನ ಇಂದ್ರ ಕ್ಷುಮಂತಂ |

ಇತಿ ಮಂತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಪರಿಧ್ಯಾಪಿತಃ ಪುರೋಹಿತಃ ಅಪ್ಪಕಾದಿ ನಿಧಾಯ ಜೋಡತೋಜಾಲಾಭೈಃ ಗಣಾಪತಿಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ತಾಭ್ಯಾಮೇವ
ಮಂತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವಂದತೋಃ ಉತ್ತರೀಯಾಂತಯೋಃ ತತಃ ಪರಿಧ್ಯಾಪಿತಾದಿ ಪೃಥಕ್ ಬಧ್ನೀಯೇತ್ | ತತಃ ಸಭಾಯೋಃ ದಾತ್ರಾ ಪೃಥ್ವಾ
ಪುರೋಹ್ಯೈಃ ಬಾಂಧವಾಭ್ಯಾ ಆರ್ಚಯಿಷ್ಯಾ ದಂತೋಃ ಆದ್ರಾಕ್ಷತಾರೋಪಣಂ ಕುರ್ಯೇತ್ ||

ತದನಂತರಮೇವ ವಿವಾಹೋಮಾ, ಸ್ವಪದರೀತ್ಯಾರಿಮ್ ।

158

ಪ್ರಯೋಗ

ಏತಾನಿ ಸಮಾಧಿ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಆಭಿಮರ್ಶನಮಾರ್ಥ ವಿಶವತ್ಸರ್ಯಾಂತಂ ವಿವ್ರತಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮಸಮುಚ್ಚಯಕಾರಾದ್ಯಭಿಮತಾನ್ ೬ ಅತ್ಯಂತವರೇಃ ಪ್ರಾಯಶಃ ನಾಸ್ಯೋಮಂತಃ ॥ ಮಂಗಳಸೂತ್ರಬಂಧನಂ ತು ಸ್ವಪದ್ರವನಂತರಮೇವ ಕ್ರಿಯತಃ ಇತಿ ದೇಶಭೇದೇನ ಲೋಕಭೇದೇ ಅವಗಂತ್ಯಾ ॥

ನಾಗಬಲಿ

ವಿವಾಹವತಃ ಪೂರ್ವ ಶ್ರುತರಗ್ರಹಃ ಸ್ವಗ್ರಹವಾಚ್ಯವ್ಯ ಸ್ವಾತ್ಮಾ ರಾತ್ರಿ ನಾಗಬಲಿಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಗೃಹಮಧ್ಯೇ ವಿಶ್ವೀರ್ಣಭೂಮಾ ಅಷ್ಟನಾಂ ರೇಖಾಸ್ತರ್ಯಗುರ್ಧ್ವಂ ಚಾರಿತ್ವ ತತ್ತರಿತ ವಿಸೇನವೇಶಾಶತೋಜ್ಞಾನಂ ಮಧ್ಯೇ ಚತುರ್ದಿಕ್ವ ಕೋನೇಷು ಯಥಾಕ್ರಮಂ ಬಾಹ್ಯತ ಪರಿವೃತ್ತ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ತ್ರಯೋದಶ ಮಾರ್ಜಯಿತ್ । ಅವಶಿಷ್ಟದ್ವಾದಶಭಿಕ್ಷುಭಕ್ಷಾರದ್ವಾಂ ಸರೋ ಭವತಿ । ತನ್ನದೈ ಪಶ್ಯೋಗಂ ರಚಯಿತ್ । ತನ್ನದೈ ತ್ರಿಕೋಗಂ, ತನ್ನದೈ ಸರ್ವಸಮಪ್ಪದಳವದ್ವಂ, ತತ್ತರಿತಸ್ಮಿತಾಶ್ಚೈ ಭಿಕ್ಷು ಕೃತ್ವಾ ತತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಾದಿ ಸಪ್ತಮಾತೃಕಾ ರಚಯಿತ್ವಾ ಸರೋಮಧ್ಯೇ ಸಿತಾಶ್ಚೈ ಹಂಸಬಲವದ್ವಾದಿನ್ ರಚಯಿತ್ವಾ, ಸರಮೋ ಬಹುಸ್ವದಾಕಾರೀ, ಕೃಷ್ಣಶ್ವೇತಪರಿಬೃಷ್ಟಿರಕ್ತಪಿತಾಶ್ಚೈ ಕೃಷ್ಣಾತ್ ಪ್ರಾಕಾರಪಶ್ಯಂ ರಚಯಿತ್ । ತತ್ತರಿವರ್ಗಭಾಗೇ ರಕ್ತಾಶ್ಚೈ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಪ್ರತಿಮಭಾಗೇ ಸಿತಾಶ್ಚೈಶ್ವಂಕರಂ ಸ್ಥಲವದ್ವೀಪಒ-ಪ್ಯೋತ್ಪಾಳೇಷು ಸ್ವೇತಕಾಂತಂ ಶ್ವೇತಕಮಲೇನ, ವಾಯವ್ಯಭಾಗೇ ಲವಣೇನ ಚ ಅನ್ನೋನ್ಮಾಭಿಮುಖೇ ಪ್ರಾಶ್ವಾದೌ ಹಸ್ತಿನ ರಚಯಿತ್ವಾ ಕುಂಟಮಾದಿನಾ ಚಿತ್ರತಂ ಕರ್ಪೂರವಲಪೂರಿತಂ ಕುಂಟಂ ಕೀರ್ತನಾಮಧ್ಯೇ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಗುಡಚಲಕ್ಷಣಲಂಧಪ್ರವೃತ್ತಸಂಯುಕ್ತಂ ಸೋಪಲಾಂ ದ್ರವದಂ ಸರಮೋ ಒತ್ತಿರುತ್ತರೇಃ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ ॥

ಪ್ರಬೋಗ- ವರಿ, ಪ್ರತಿಮಭಾಗಃ ವಧ್ವಾ ಸಹೋಪವಿಶ್ರ ವಿವಂಗುರಾತಿಥಿ ಮಮ ವಧ್ವಾಶ್ವತಿವ್ರಾಹಮಸಂಕ್ಷುಕಗಂಧವ-ನಿರಾಧಾರ್ಥಂ ಸ್ವಪ್ನಿಸ್ತಸ್ಮದ್ವರ್ಗಂ ನಾಗಬಲಿತ್ವವಂ ಕಂಪೈಃ । ಗಣಪತಿಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ, ಸರೋಮಧ್ಯೇ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಮಾವಾಹಯಿತ್

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಶ್ಚಪ್ತುಃ । ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾವಾಹನೇ ವಿವಿಯೋಗಃ ।

ಒಂ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಃ ಸಮವತೃತಾಗ್ರೇ ಭೂತಸ್ಯ ಚಾತಃ ಪತಿರೇಕ ಆಸೀತ್ । ಸ ದಾಧಾರ ಪೃಥಿವೀಂ ದ್ಯಾಮುತೇಮಾಂ ಕಸ್ಯೈ ದೇವಾಯ ಪ್ರವಿಷಾ ವಿಧೇಮು ॥ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಮಾವಾಹಯಾಮು ।

ಕುಂಭಃ ದಾಕ್ಶಾಯನೇಮ್ ಆವಾಹಯಿತ್

ದಾಕ್ಶಾಯೀಣಂ ಮಹಾದೇವಿಂ ಸರ್ವಸಂಪತ್ತಿದಾಯಿನೀಮ್ ।

ವರಶಾಶಾಂಕುಶಯುತಾಂ ತಥಾ ಚಾಭಯಶಾಣೀನೀಮ್ ॥

ದೇವಾಪರಿರೃತು ಸದಾ ವಂದ್ಯನಾನಪದಾಂಬುಜೀಮ್ ।

ಅಲಮಾದಿರಗೋಪಿತಾಮವೈಶ್ವರ್ಯಪ್ರದಾಯಿನೀಮ್ ।

ಆವಾಹಯಾಮು ತ್ವಂ ದೇವಿ ಸರ್ವಮಂಗಲದಾಯಿನೀಮ್ ॥ ದಾಕ್ಶಾಯೀಣಮಾವಾಹಯಾಮು ।

ಇತ್ಯಾವಾಪ್ಯ ವದಸ್ಯ ದ್ಯಾಗುನಪ್ರದಳೇಷು ಸಪ್ತಮಾತೃಕಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ, ಮಾಹೇಶ್ವರಂ, ಕೌಮಾರೀಂ, ವೈಷ್ಣವೀಂ, ವಾರಾಹೀಂ, ಇಂದ್ರಾಣಿಂ, ಚಾಮುಂಡಾಂ ಚ ಆವಾಹಯಿತ್ । ತ್ರಿಕೋಗಮಂಡಲಾಗ್ರೇಷು ಮಹಾದೇವೀಂ, ಕಾಳೀಂ, ಶಾಂಕರೀಂ ಚ ಆವಾಹಯಿತ್ । ಪಶ್ಯೋಗಪೂರ್ವಾದಿರಿಕ್ಷು ಸರಸ್ವತೀಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ, ಲಮಾಂ, ಮಹೇಶ್ವರಂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ, ನಾರಾಯಣಂ, ಶಬೀಂ ಇಂದ್ರಂ ಆವಾಹಯಿತ್ । ತದ್ಬಲಿ ಪೂರ್ವಾದ್ಯವೃದ್ಧಿಪ್ರತಿ ಕವಾಲೀಂ, ಭೀಷಣಂ, ಚಂಡಂ, ರುರಂ, ಕ್ರೋಧಂ, ಲಾಪ್ತಂ, ಅಸಿತಾಂಗಂ, ಸಂಪದಂ, ಇತ್ಯಪ್ಪಶ್ವರಿಮ-ನಾವಾಹಯಿತ್ । ಅಪ್ಪದಿಗ್ವಿಜಾತ್ ವರಾಹತಃ, ಪುಂಡರೀಕಂ, ವಾಮನಂ, ಕುಮುದಂ, ಅಂಜನಂ, ಪುಷ್ಪದಂತಂ, ಸಾರ್ವಭೌಮಂ, ಸುಪ್ರತೀಕಂ ಆವಾಹಯಿತ್ । ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೀಲಾಪಾಲಾವಾಹಯಿತ್ । ಸರೋಮಧ್ಯೇ ಅಪ್ರರಸಸ್ವೀಮಗಂಧವರ್ಗಂ ಪಾವನಂ ದೇವಭ್ರಮುಖಮಾ-ವಾಪ ॥ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾರ್ಘ್ಯೋ ನಮಃ । ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಪ್ರವಾಹಲಂಕೃತಾಂ ಭೂರಿಕಾಂ ಕುಂಭಸಮೇಃ ಸಿದ್ಧಾಯ-

ಭೂತಃ ತ್ವಂ ಮಹಾದೇವಿ ಸರ್ವದೇವಾಭಿಪೂಜಿತಃ ॥

ಅತ್ಯಾಂ ಪೂಜಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವಸಂಪತ್ತಿದಾ ಭವ ॥

ಇತಿ ಪ್ರವಾಂತೋಪಲಾನ್ತಾ ಕೃತ್ವಾ ಹಸ್ತದ್ವಯಮುಚ ಪುಷ್ಕಾಕೃತ್ಪರ್ಜ್ಯರ್ಚ, ಆಲಾಹಿತವತಪಾಶೋ ನಮ ಇತಿ ಧೂಪದೀಪ-ದೈವೇಷು ಮಲಾನ್ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ನಾಗಲೀಲಾ ವೃದ್ಧ್ಯಧೂಪಲಾನ್ತಾಶ್ಚ ತ್ವಾ ಪರಿತಸ್ತರೋವರಂ ದೀಪಮಾಭಿಭರಲಂಕುರ್ಯಾತ್ । ತತ್ ಕೋಟಿನಾ ವಂದಿತಃ ವಸ್ತಾದಿಭಿರಲಂಕುರ್ಯಾತ್ । ಅಥ ವರೋ ವಧ್ವಾ ಸಹ "ಸತ್ಯೇನೋತ್ತರಃ" ಸೂಕ್ತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ತತ್ಪೂಜಯಿ

159

ಪ್ರಯೋಗ

ವಧೂವತ್ಯಂ ದಾಪಯೇತ್ | ಅಥ ಕನ್ಯಾಮತಾ ಅನ್ಯಾಪೂಜ್ಯರಿತಂ ಸಾಹಿಧಾನಂ ಸದೀಪಭಾಜನಂ ಸುಮಾನ್ಯಾರೋಪಿತಂ ಸಚ್ಚರಿಕಂ ಮೂರ್ಛಿದೃತ್ಯಾ ವಕ್ಷ್ಯಮದ್ವಾರತಸ್ತರೋದರಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಕುಂಭಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀತ್ಯ ಪುರತಸ್ತತ್ಪಾತ್ರಂ ನಿಧಾಯ ತದನ್ವಂ ಕಿಂಚಿತ್ ಕಿಂಚಿತ್ ಕುಂಭೇ ಸಕ್ತಿಪ್ತ ಸರ್ವಾಸು ವಿಶ್ವಪಿ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ | ತಾಂ ವರಮತಾ ವಸ್ತಾದ್ಭ್ಯ ತೋಷಯೇತ್ | ಅಥ ಮುದಾ ದಂಪತಿಃ ಸ್ವಂ ಸ್ವಂ ಕರೀಮಧಿರಾಹ್ಮ ಅಗ್ನೋನ್ನಾಭಿಮುಖೇ ಭವತಃ

ಓಂ ಆ ತೂ ಸ ಇಂದ್ರ ಕ್ಷಮಂತಂ ಚಿತ್ರಂ ಗ್ರಾಭಂ ಸಂಗೃಭಾಯ | ಮಹಾಹಸ್ತ್ರೇ ದಕ್ಷಿಣೇನ ||

..... ವಕ್ಷ್ಯಾ ದರಂತೇ || ೯ ||

ಇತಿ ಮಂತ್ರಪೂಜಾಂತೇ ವಧೂವರೌ ಪರಸ್ಪರಂ ನಾಗೌ ವಿನಿಮಯೌ ನಾಗೌ ಯಾಚಯಿತ್ವಾ ವರೌ ಪೂರ್ವವದುವಿಶೇತ್ | ಆತ್ಮ ಪ್ರಶಾಪಾ ವರೋತ್ತರವಾರ್ತೃ ವಧೂರಾವಿಶೇತ್ | ದೇಶಾಚಾರೀಣಾಂತ್ಯ ನೀಲಮಣಿಧಾರೀಣಂ ವಿಹಿತಮ್

ವಿಮಂಗಲಾತಿಥಿ ನೀಲಮಣಿಪೂಜಾಂ ಕಂಚೇ |

ಕುಂಕುಮಪುಷ್ಪಾಕ್ಷರಭೃಷ್ಟೃ ಭ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಸ್ತರ್ವನಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾ-

ಓಂ ನೀಲಲೋಪಿತಂ ಭವತಿ ಕೃತ್ಯಾಸಕ್ತಿವ್ಯಗದ್ಯತೇ | ವಿಧಂತೇ ಅಸ್ಯಾ ಚ್ಯಾತಯಃ ಪತಿರ್ಬಂಧೇಷು ಬಧ್ಯತೇ ||

ಇತಿ ಮಂತ್ರೀಣಾ ವರೋ ವಧೂಕಂಠೇ ನೀಲಮಣಿಂ ಬದ್ಧೀಯಾತ್ | ನೀಲಮಣಿಧಾರೀಣಾಮುಹೂರ್ತಗ್ರಸ್ತುಮುಹೂರ್ತೋಗ್ರಸ್ತುತ್ಯನು- ಗ್ರಸ್ತುತು | ನೀಲಮಣಿಧಾರೀಣಾಕಾಲಸ್ತುಮುಹೂರ್ತೋಗ್ರಸ್ತು | ಅಶಿಷಾ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ |

ತತಃ ವರೌ ಸಂಕಲ್ಪ ಭ್ರಾಹ್ಮಣೀಭಿಃ ಫಲದಾನಂ ದದ್ಯಾತ್ | ಸಾ ವಧೂ ಗೌರೀಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಮಂಗಲದ್ರವ್ಯೇಣ ಸಹ ಶೀರ್ಷವಾಯುಗಾಃ ಸುವಾಸಿನೀಭಿಃ ದದ್ಯಾತ್ | ನಾನಂದೀದೇವತೋದ್ವಾಸನಮ್ | ವಸಂತಮಾಧವಪೂಜಾ-

ಅರುಣಾರಾಭಾಸುರಂ ಪ್ರಸನ್ನಂ ಬಹುವಕ್ತ್ರಂ ಮದನಸ್ಯ ಸಾಹಚರ್ಯಮ್ |

ದ್ವಿಭುಜಂ ದೃತಪಲ್ಲವಪ್ರಸೂನಂ ಭವತಾಮಿಷ್ಟದಮರ್ಚಯೇದ್ವಸಂತಮ್ || ಇತಿ |

ಕಂಕಣವಿಮೋಚನಮ್-

ಕಂಕಣಂ ಮೋಚಯಿತ್ವಾಮಿ ರಕ್ಷಾಸ್ಥಿ ನ ಕರಾಚನ |

ಮಯಿ ರಕ್ಷಾಂ ಸ್ಥಿರಾಂ ದದ್ಯಾ ದೇವ ತ್ವಂ ಗಚ್ಛ ಕಂಕಣ ||

ಇತಿ ವಧೂವರೌ ಪರಸ್ಪರಂ ಕಂಕಣಬಂಧಂ ವಿಮುಂಚಂತೌ, ಸ್ವಸ್ತಿ ವಾಚಯಿತ್ವಾಃಶಿಷಂ ಗೃಹ್ಣೀಯತಾಮ್ ||

ಮಂತ್ರಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯ:

ಅಹಂ ವಪ್ಸ್ಯ ಸುಖಾಹ್ನಾಂ..... ಮಾ ಕಷ್ಟಾಭಿದಾಸತಿ ||

ವಿಶ್ವತಮುಲ್ಲಾ ಪರಿಶೋಧಿಸುವ ಹ್ಯಾಂಗೆ ಸೂರ್ಯನು ಪ್ರಧಾನ. ಹಾಗೆಯೇ ಜನಿಸಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರಧಾನನು. ಯಾರೂ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರದೂರಿಸಲಾರರು. ಈ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸೋದು ಇರುವನು. ಈ ವಿಷ್ಣುವರಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಶತ್ರುಗಳು ಪರಾವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಿ.

ಅಮೃತೋಪಸ್ತರಣಮಹಿ ||

ವಿಶ್ವ ಅಮೃತವೇ! ನೀನು ಮಧುವಕ್ಕೇ ಉಪಸ್ತರಣವಾಗಿರುವಿ.

ಮಿತ್ರಸ್ಯ ತ್ವಾ ಚಿಕ್ಷಿಪಾ ಪ್ರಸೇಕ್ಷೀ ||

ಸಮಿತ್ರದೇವನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಅಕ್ಷಿಣದೇವತೆಗಳು ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ನನ್ನ ಬಾಹುಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜಾದೇವತೆಯು ನನ್ನ ಕಂಠದಲ್ಲೂ ನೀನು ಓದಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ವಾಯುದೇವನು ನನ್ನ ಶೌತ-ಸ್ನಾತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಾಧು ಹಾಗೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯಗೊಳಿಸಲಿ. ನದಿಗಳು ಸ್ವಾದುವಾಗುವಂತೆ ಕರೆಯಲಿ. ಔಷಧಿಗಳು ನಮಗೆ ಮಧುವನ್ನು ಕೊಡಲಿ. ರಾತ್ರಿಯೂ ಉಷ್ಣವೂ ಪ್ರಥಿವೀಲೋಕವೂ ನಮಗೆ ತಂದೆಯಂತಿರುವ ದೇವಲೋಕವೂ ನಮಗೆ ಮಧುವನ್ನು ನೀಡಲಿ. ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಅಭಿಮಾನಿ ಸೋಮನೂ ಸೂರ್ಯನೂ ಸಮಸ್ತ ಗೋವುಗಳೂ (ಹಸಗಳು ಮತ್ತು ದೇಗುಲು) ನಮಗೆ ಮಧುವನ್ನು ಕೊಡುವ ಕೃಪೆ ಮಾಡಲಿ.

ವಸವಸ್ತು ಗಾಯತ್ರೀಗಾ..... ಭಕ್ತಿಯಂತು ||

ಎಲೈ ಮಧುವೇ, ಅಪ್ಪವಸುಗಳು ಪ್ರಾತಃಸವನದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀಭಂಡ್ಯನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿಸಲಿ. ಏಕಾದಶರುದ್ರರು ಮಧ್ಯಂದಿನ-ಸವನದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪುಷ್ಪ ಭಂಡ್ಯನಿಂದಲೂ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರು ಸಾಯಂಸವನದಲ್ಲಿ ಜಗತೀಭಂಡ್ಯನಿಂದಲೂ ಅದೇ ಸವನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು ಅನುಪುಷ್ಪಭಂಡ್ಯನಿಂದಲೂ ಮಧುವನ್ನು ಭಕ್ತಿಸಲಿ. ಯಕ್ಷೀರಣ್ಣಾದಿ ಭೂತಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿಸಲು "ಮಧುವೇ! ನಾನು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ."

ವಿರಾಟೋ ದೋಹೋಽ ||

ಎಲೈ ಮಧುವೇ! ನೀನು ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಸಾರವಾಗುವಿ. ಅನ್ನದ ಸಾರವೆನಿಸಿದ ನನ್ನನ್ನು ನಾನು ಭಕ್ತಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಸೇರಿದ ಈ ಅನ್ನಸಾರವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ತಿನ್ನಲು ಒಗ್ಗುವಂತಾಗಲಿ.

ಅಮೃತಾಬಿಧಾನಮು ||

ಮಧುವೇ! ಅಮೃತಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾದುದಾಗಲಿ. ಸತ್ಯ, ಯಶ, ಸಂಪತ್ತುಗಳೆನಿಸಿದ ಋಷಿ, ಯಜು, ಸಾಮಗಳೆಂಬ ಸಂಪತ್ತು ಈ ಮಧುವೇವೆನಿಸುವ ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಲಿ.

ಮಾತಾ ರುದ್ರಾಣಾಂ..... ವಧಿಷ್ಠ ||

ಏಕಾದಶರುದ್ರರಿಗೆ ಜನನಿಯೂ ಅಪ್ಪವಸುಗಳ ಮಗಳೂ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರಿಗೆ ತಂಗಿಯೂ ಮುಕ್ತಿಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಅಂಗವೂ ಆದ ಈ ಗೋವು ಪಾಪಲೇಪವಿಲ್ಲದ ಅದಿತಿಯ ಸ್ವರೂಪಗಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ನಿನಗೆ ವಾಗ್ದಾನವೊಪ್ಪಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ. ಈ ಹಸುವನ್ನು ಒಂಟಿಸದ ಚಿನ್ನಾಗಿ ಪಾಲಿಸಿ ಪೋಷಿಸು.

ಅಭ್ರಾಕೃಷ್ಣೀಂ..... ಸವಿತಾ ಸುವ ||

ವರೂನು ಈ ವಧುವಿನಿಂದ ಪತಿಯ ಸಹೋದರರಿಗೆ ಕೆಡುಕು ಆಗದಂತೆ ಮಾಡಲಿ. ಬ್ರಹ್ಮಸೃತಿಯ ಪತಿಗೂ, ಇಂದ್ರನು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಇವಳಿಂದ ಕೆಡುಕಾಗದಂತೆ ಮಾಡಲಿ, ಸವಿತೃವು ಇವಳಿಗೆ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕರುಣಿಸಲಿ.

ಅನ್ನಕ್ಷಿರಾ ಋಜವೇ..... ದೇವಾ ||

ನೀವಿಬ್ಬರು ಬದುಕುವ ದಾರಿಯು ಕುಟುಂಬವಿಲ್ಲದ ಋಜುಮಾರ್ಗವಾಗಿರಲಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವರನೂ ವರನ ಬಂಧುಗಳೂ ನಡೆದು ಬರುವರು. ಅರ್ಯಮನೂ, ಭಗನೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಿ. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೇ! ಈ ಪಾಪಾಪವಿಗಳ (ದಂಪತಿಗಳು) ಒಳ್ಳೆಯ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಜೋಡಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಲಿ.

ಕ ಇದಂ ಕಷ್ಟಾ ಅಧಾತ್..... ಪ್ರಥಿವೀ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತು ||

ಬ್ರಹ್ಮನು ಈ ಕಷ್ಟಾ ಎಂಬ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ? ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದ ಫಲದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನ ಬಯಕೆ ಪೂರ್ತಿಗಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಬಯಕೆ ಎಂಬ ಕಾಮದೇವನೇ ಕೊಡುವವನು. ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನೂ ಕಾಮದೇವನ. ಎಲೈ ಪ್ರವಾಪತಿಯೇ! ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಈ ಬಯಕೆಯೆಂಬುದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಯಥೇಚ್ಛ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಲಿ.

ಎಲೈ ದಾನದ ವಸ್ತು ಕನ್ನೆಯೇ! ಕಾಮದೇವನೇ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಮದೇವನೇ! ಈ ದ್ರವ್ಯವೂ ನನ್ನದೇ ಆಗಿದೆ ನೀನು ಸರ್ವಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಮಳೆಯಂತೆ ಇರುವಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಕಾಶದಂತಿರುವ ದಾನ ಮಾಡುವವನು, ಭೂಮಿಯಂತಿರುವ ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನು ಸ್ವೀಕರಿಸೋದಾಗಲಿ. ಆಕಾಶವು ಮಳೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರಥಿವಿಯು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಇವರಿಂದ ಭೂಮಿಯು ಸಮೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಎಂಬುದು ಲೋಕಾನುಭವ ಸಿದ್ಧವಾದುದು.

ಕೃಮುಮಾ ಭವಮು..... ಸುಮಮಾ ಕೃನೋತಿ ||

164

ಪ್ರ
ಯೋ
ಗ

ಎಲೈ ಹವಿಸ್ಸೇ! ಅನ್ನವುಳ್ಳ ಅಗ್ನಿಯೇ! ನೀನು ಕನ್ನೆಯರನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವವನು. "ಯು ಖಲು ವೈ ದದಾತಿ ಮೋರ್ಯಮ್" ಎಂಬುದು ಶ್ರುತಿ ಕೊಡುವವನಿಗೆ 'ಅರ್ಯಮ್' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಆದ್ದರಿಂದ ವೈದಿಕರಿಗೂ ತಿಳಿಯದ ಗುಟ್ಟಾದ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಆದ್ದರಿಂದ ಅರ್ಯಮನೆಂಬ ಅಗ್ನಿಯೇ! ನೀನು ದಂಪತಿಗಳು ಸೌಮಸ್ವ ಉಳ್ಳವರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿ-
ಹಾಗಾಗಿ ನೀನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಿತ್ರನು. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಗೋವುಗಳ ಪೃತದಿಂದ ನಿನಗೆ ಹೋಮ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇವರನ್ನು ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು.

ಗೃಭ್ಯಾಮಿ ತೇ ಸೌಭಾಗ್ಯಾಯ..... ಶ್ವಾರ್ಥಾರ್ಹಪತ್ನಾಯ ದೇವಾ: ||

ಎಲೈ ವಧುವೇ! ಭಗನೂ ಅರ್ಯಮನೂ ಸವಿತನೂ ಪೂವನೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ ನಡೆಸಲು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು - ಮುದುಕನಿಗೆ ಉರುಗೋಲಿನಂತೆ - ಮುಪ್ಪಿನ ತನಕವೂ ಸಹಾಯಕಳಾಗುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಯಮಾಂ ನು ದೇವಂ..... ಮುಂಚಾತು ನಾಮುತ: ||

ಅರ್ಯಮ್ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕನ್ನೆಯು ಬೇಗನೆ ಹೋಮಿಸಿದಳು. ಆ ಅರ್ಯಮದೇವನು ಈ ವಧುವನ್ನು ತಂದೆಯ ವಂಶದಿಂದ ಬದುಗಡೆಗೋಳಿಸಿ ಬೇಗನೆ ಪತಿಯ ವಂಶಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲಿ. ಆ ವಂಶದಿಂದ ಎಂದೂ ಬದುಗಡೆಯಾಗದಿರಲಿ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತಳಾದ ಇವಳು ತಂದೆಯ ವಂಶಕ್ಕೆ ಮರಳಿಹೋಗದಂತೆ ಕೃಪೆ ಮಾಡು.

ಅಮೋಹಮ್ಯು..... ಶರದ: ಶತಮ್ ||

ಎಲೈ ವಧುವೇ! ನಾನು ಮೋಹವಿಲ್ಲದವನು. ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ "ಸಾಮ"ದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವೆನು. ನೀನು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ "ಋಕ್" ಆಗಿರುತ್ತೀ. ನಾನು "ದೇವಲೋಕ"ವಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ನೀನು "ಭೂಲೋಕ"ವಾಗಿರುತ್ತೀ. ನಾನು ಸಾಮ. ನೀನು ಋಕ್. ನಾವಿಬ್ಬರೂ

ವಿವಾಹವಾಂತ್ರಿದೇವ: ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವವರಾಗೋಣ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ರೂಪ-ಗುಣ-ಶೀಲಾದಿಗಳಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ಒತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವವರಾಗೋಣ. ಸೌಮಸ್ವ ಉಳ್ಳವರಾಗೋಣ. ಹೀಗೆ ನೂರಾರು ವರ್ಷ ಬದುಕೋಣ.

ಇಮಮಶ್ವಾನಂ..... ಪ್ರತನ್ಯತ: ||

ಎಲೈ ವಧುವೇ! ಈ ಕಲ್ಲಿನು ಏರು. ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ನೀನು ಕ್ಷಿರವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವಳಾಗು. ಆಸೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಗೆಜ್ಜಲು ಬಯಸಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬಹುದು. ಸಹಿಸು. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸೋಲಿಸಿ ನಿನ್ನ ವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು.

ಪರಾಂ ನು ದೇವಂ..... ಮುಂಚಾತು ನಾಮುತ: ||

ಎಲೈ ವಧುವೇ! ನಮಗೆ ಸುಖವನ್ನು ನೀಡುವ ಸವಿತ್ರದೇವನು ಯಾವ ವರಗಣಪಾಲರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ್ದನೋ ಆ ಪಾಲರಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬದುಗಡೆಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ತವರುಮನೆಯಾಗಿರುವ ಈ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿಕರ್ಮದ ನನ್ನ ಜೊತೆ ಯಾವುದೇ ಅನಿವೃತಗಳು ಆಗದಂತೆ ನಾನು ಪೋಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪೂಷಣಂ ನು ದೇವಂ..... ಮುಂಚಾತು ನಾಮುತ: ||

ತಂದೆಯ ಕುಲದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಬದುಗಡೆಗೊಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಗಲದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ವಂಶದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಈ ವಧುವು ಸುಪುತ್ರ, ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು.

ಪುಷ್ಪಪು:

ಎಲೈ ವಧುವೇ! ನೀನು ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಇದುವುದರಿಂದ ಅನ್ನಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಲಿ. ಹಾಗೆಯೇ ನನ್ನ ಪ್ರತಕ್ಕ ಅನುಕೂಲವಾಗು.

165

ಪ್ರ
ಯೋ
ಗ

ಅದನೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುವುದರಿಂದ ಬಲವು ಹೆಚ್ಚಿರಿ. ಮೂರನೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುವುದರಿಂದ ಧನಧಾನ್ಯ ವೋಷಣೆಯಾಗಿರಿ. ನಾಲ್ಕನೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುವುದರಿಂದ ಸುಖಸೌಖ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಿರಿ. ಐದನೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರಜೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿರಿ. ಆರನೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುವುದರಿಂದ ಋತುಗಳಿಂದ ಆಗುವ ಸುಖಸಂತೋಷ ದೊರಕಿರಿ. ಎಳನೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುವುದರಿಂದ ನೀನು ನನಗೆ ಹಾಗೂ ಬಂಧುಬಾಂಧವರಿಗೆ ಸ್ನೇಹಸೌಹಾರ್ದವುಳ್ಳ ಉತ್ತಮ ಸಖಿಯಾಗುವಂತೆ ಆಗಿರಿ. ಹಾಗೆಯೇ ತುಂಬಾ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಾಗಿರಿ, ಆ ಮಕ್ಕಳು ಮುಪ್ಪು ಬರುವ ತನಕದ ಆಯಸ್ಸು ಪಡೆಯುವಂತಾಗಿರಿ.

ಜೀವಪಕ್ಷೀ ಪ್ರಜಾಂ ವಿಂದೇಯು ||

ಜೀವಂತನಾಗಿ ಪತಿಯಿದ್ದು ಸಂತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಾಗಿರಿ.

ಗೃಹಪ್ರವೇಶನೀಯ:

ಆ ನ: ಪ್ರಜಾಂ ವಿವಯತು..... ಶಂ ಚತುಷ್ಟರೇ ||

ಪ್ರಜಾಪತಿದೇವನು ನಮ್ಮ ಬೃಂದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರಪುತ್ರೀಕಾರಿ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿರಿ. ಅರ್ಯಮನು ಮುಖ್ಯನವರೆಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಜನಾರಿಯಾಗಿರಿಸಿರಿ. ಎಲೈ ವಧುವೇ! ನೀನು ನಿರ್ದುಷ್ಟ ಸುಮಂಗಲಿಯಾಗಿ ಪತಿಗೃಹಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸು. ನಮ್ಮ ಸೇವಕಾದಿಗಳಿಗೂ ಪಶು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೂ ಸುಖ ಕೊಡುವವಳಾಗು.

ಅಘೋರಚಿಹ್ನು..... ಚತುಷ್ಟರೇ ||

ಎಲೈ ವಧುವೇ! ನೀನು ಕ್ರೂರವಾದ ದೈತ್ಯಿಯಲ್ಲದೆ ಶಾಂತದೈತ್ಯ ಉಳ್ಳವಳಾಗು. ಗಂಡನಾದ ನನಗೂ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಭೀಷರ ಪಡದವಳಾಗು. ನಮ್ಮ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಹುಲ್ಲು ನೀರು ಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಂತೋಷ ನೀಡುವವಳಾಗು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಉಳ್ಳವಳೂ ಬಲಶಾಲಿ ಉಳ್ಳವಳೂ ಆಗು. ಬೀರರಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವವಳಾಗು. ದೇವತೆಗಳ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವ ಬಯಕೆಯುಳ್ಳವಳೂ ಆಗು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಖಸಂತೋಷವನ್ನು ನೀಡುವವಳಾಗು.

ಇವಾಂ ತ್ವಮಿಂದ್ರ..... ಪತಿಮೇಕಾದಶಂ ಕೃಧಿ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ! ಮಳೆ ಸುರಿಸಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತೋಯಿಸುವವನು ನೀನು. ಈ ವಧುವು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವವಳೂ ಸೌಭಾಗ್ಯವಂವಳೂ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡು. ಇವಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತುಮಕ್ಕಳು ನ್ನಿಂದ ಜನಿಸಿರಿ. ಹನ್ನೊಂದನೆಯವನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾವಿರವೆಂತ ಮಾಡು.

ಸಮ್ರಾಜ್ಞೇ ಶ್ವಶುರೇ ಭವ..... ಅಧಿ ದೇವೃಶು ||

ಎಲೈ ವಧುವೇ! ಮಾವನಿಗೆ ಶುಶ್ರೂಷಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಈ ಮನೆಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಞಿಯಾಗು. ಹಾಗೆಯೇ ಅತ್ತೆಯ (ನನ್ನ ತಾಯಿಯ) ಇಪ್ಪಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳು. ಅಂತೆಯೇ ಪತಿಯಾದ ನನ್ನ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲೂ ಅಕ್ಕಕುಟುಂಬರಲ್ಲೂ ಪ್ರೀತಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ ಇದ್ದು ಈ ಮನೆಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಞಿಯಾಗುವಂತೆ ದೇವತೆಗಳು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರಿ.

ಸಮಂಪಂತು ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ..... ಸಮು ದೇಶ್ವೀ ದಧಾತು ನೌ ||

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳು! ನಮ್ಮ ಬೃಂದ ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಸ್ನೇಹಯುಕ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಿರಿ. ಯಾವ ಕ್ಷೇತ್ರವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಲೌಕಿಕ ಹಾಗೂ ಪಾರಲೌಕಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಪೋದೇವತೆಗಳೂ ಪ್ರಾಣದೇವರೂ ಧಾತೃವೂ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ನೀಡುವ ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯೂ ನಮ್ಮ ಬೃಂದ ಹೃದಯವನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಅನುಕೂಲಗೊಳಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಿರಿ.

ನಕ್ಷತ್ರ : ರೋಹಿಣಿ, ಮೃಗಶಿರಾ, ಮಘ, ಉತ್ತರಾ, ಹಸ್ತ, ಸ್ವಾತಿ, ಅನುರಾಧಾ, ಮೂಲಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ರೇವತಿ.

ತಿಥಿಗಳು : ವಿದಿಗಿ, ತದಿಗಿ, ದಂಚಿಮಿ, ಸಪ್ತಮಿ, ದಶಮಿ.

ವಾಕ್ಯಗಳು:	ಸೋಮ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ.
ಅಗ್ರಗಳು:	ವೃಷಭ, ಮಿಥುನ, ಕರ್ಕಟ, ಕನ್ಯಾ, ತುಲಾ, ಧನುಸ್ಸು, ಮೀನ, ಅಗ್ನಿ, ಸಪ್ತಮರಾಶಿ ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು.

ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಿಗೆ ಗುರುಬಲವಿಹಾರವಾಗಿ ಮುಂಜಿಗಿ ಹೇರಿದಂತೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪುರುಷನಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರವಿಬಲ ಶ್ರೇಷ್ಠವಸ್ತುವೆಂದೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಕನ್ಯಾದಾಸಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು: ತಂದೆ, ಅಜ್ಜ, ಉಪನಿಷತ್ ಸಹೋದರ, ಚಿಕ್ಕತಂದೆ, ಕುಟುಂಬಸ್ಥರು, ತಾಯಿಯ ತಂದೆ, ಸೋದರಮಾವ, ಇತರ ಸಂಬಂಧವರು ಹಾಗೂ ಕುಲಪುರುಷನಿಗಿಂತಲೂ ಕ್ರಮದಂತೆ ಒಬ್ಬನಿಬ್ಬರಾಗಿ ಅನಂತರದವರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆನಿಸುವರು.

ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ: ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸ, ಜ್ಯೇಷ್ಠನಕ್ಷತ್ರ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರ - ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜ್ಯೇಷ್ಠಗಳು ನಿಷೇಧವೆಂದೂ ಎರಡು ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮಧ್ಯಮವೆಂದೂ ಒಳಜ್ಯೇಷ್ಠನ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದೂ ವಚನವಿದೆ.

ಕಾರಾಪುರುಷಗಳನ್ನು ಮೇಲಿನ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹಾರಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ - ಗರ್ಭಾಧಾನಸಂದರ್ಭ ದಂತಿಗಳಿಗೂ ಪುಂಸಪನ-ಆಮಂತ್ರ ಸ್ವ-ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಸೂತ್ರ ನಾಮಕರಣಾದ ಸಮಾವರ್ತನ ಶರ್ಯಂತ ಮಗನಿಗೂ ವಿವಾಹಸಂದರ್ಭ ವಧೂವರರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ವಿಶೇಷ ಸೋಪಾನವಿರುತ್ತದೆ.

ವಿವಾಹನವಿಧಿ:

ಅಥ ಯದ್ವಿವಾಹಾಗ್ನಿರೂಪನೋಪನಿ ತಸ್ಯ ತು | ಯತ್ನಾಯಂ ತತ ಆರಭ್ಯ ವಚ್ಚಂ ಪರಿಚರೇತ್ಸ್ಯಮಮ್ ||
ವಿವಾಹಹೋಮಂ ನಿರ್ವತ್ಯಾ ತನ್ನೋಪಾಸನಂ ತತಃ | ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಹೋಮಂ ವಿಧಿವತ್ಪ್ರತೀ ಗೃಹ್ಯತೃತೀಯಾ ||
ಯದ್ವಿವಾಹ ವಿವಾಹಾ ಸ್ವಾತ್ಮಾನಮಾರಭ್ಯ ತಸ್ಯ ತು | ಪರಿಚರ್ಯಾಂ ವಿವಾಹಾಗ್ನೇರ್ವಿದಧಿತಃ ಸ್ವಯಂ ದ್ವಿಜಃ ||
ಯದಿ ರಾತ್ರಿ ವಿವಾಹಾಗ್ನಿರೂಪನಸ್ತಾತ್ರಥಾ ಸತಿ | ಉಪಶ್ಯಮೋತ್ತರಾಹ್ನೇರ್ಗ್ನಿಂ ಸಾಯಂ ಪರಿಚರೇದಮಮ್ ||

ಉದಿತಸ್ತಮಿತಃ ಭಾಸೌ ಹೋಮಕಾಲೋ ವಿಧೀಯತಃ | ದ್ವಿಜಾತಿನಾಂ ತ್ರಯಾಣಾಂ ತು ತದ್ಭಾಷಾಶ್ಚೇತಿ ಗದ್ಯತೇ ||
ಸ್ವಮೇವ ಮಮಯಾದ್ರಪ್ರಂ ಸರ್ಜರಾದಿ ದ್ರವಾತ್ಯಮಮ್ | ಪಾನೇನಾ ದಕ್ಷಿಣೇನ್ನೈವ ಜುಮಯಾದನ್ನತಂಛತೀ ||
ವಿವಾಹಾಲಿಪಿಃ ದ್ರವ್ಯಾಣಾಂ ಮಮಯಾದ್ರಿಗ್ರೀಭಿಯವೈಃ | ಯವಾಭಾವಃ ತು ಗೋಧೂನಮಾತ್ರೇಣ ವೇಣುಯವಾದಯಃ ||
ಫಲಂ ವಾ ಯಜ್ಞವೃಕ್ಷಸ್ಯ ತತ್ಪ್ರತಮಫಲವಾ ದಲಮಮ್ | ಸಾಯಂ ಪ್ರಾತಸ್ತಥಾ ಹೋಮಾವುಪಶಿ ಸಾಯಂ ಸವಸ್ಯ ತು ||
ಆಪನೋ ಮಮಯಾದ್ರಪ್ರಂ ಸಮೀರೇಣಾಪವಾ ದ್ವಯಮಮ್ | ಸಾಯಂ ಹೋಮಸ್ಯ ಮುಖ್ಯತ್ವಾತ್ರದೀಯಂ ತಂತ್ರವಿಷಯತೇ ||
ಚತಸ್ರ ಆಹುತಿಃ ಕುರ್ಯಾತ್ತತ್ರ ದ್ವೇ ಸಾಯಮಾಹುತಿಃ | ದ್ವೇ ಪ್ರಾತರಾಹುತಿಃ ಸಾಯಂ ಹೋಮೇ ಚೈಕಾ ಸಮಿದ್ಧಿ ||
ಸಮಿತ್ತತಾ ದ್ವಿತೀಯಾ ಚಿತ್ತಾ ಭವೇತ್ಪ್ರಾತರಾಹುತೀ | ಉಪಸ್ಥಾನಂ ಸೃಷ್ಟಾನ್ಯಾಯಂ ಶೇಷಂ ಪ್ರತ್ಯಕವಿದ್ವೇತಮಮ್ ||
ಯಾವಪ್ತವಂ ಪರಿಚರೇದೇವಮಪಾಸನಂ ಗೃಹೀ ||

ದೇಶಕಾಲೇ ಸಂಕೀರ್ತನ.

.....ಶುಭಕಾಲಃ ಅಗ್ನಿಂ ತರ್ಗತಹರೇನಪತಿಪರಕುರಾಮಪ್ರೇರಣಾಯಾ ಪರಕುರಾಮಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ವಿವಾಹಾಗ್ನಿ ಯಥೋಕ್ತಕಾಲಃ ಸಾಯಂ ವಿವಾಹಸಂ ಕಂಪ್ಯೇ |

ಅಗ್ನಿಃ ವ್ಯಾತ್ಯಾ ಪರಿವಮಾಪ್ಯ, ಪರಿಸ್ಪರ್ಶ್ಯ, ಪರಮಾತ್ಮ್ಯ, ತಂದುಲು ಮುಕ್ತಿಪರಿಮಿತಂ ಪ್ರಸ್ತಾಪ್ಯ ಶುದ್ಧಪಾತ್ಯೇ ಕ್ವಿಪ್ತ್ಯಾ ಅಗ್ನಿಃ ಉತ್ತರತಃ ಸಮಾಧಿ ಸಮ ಸಿದ್ಧಾಂತಃ || ಪುಲಿತಾ ದಕ್ಷಿಣೇನ ತ್ರಿ ಪರ್ಯಗ್ನಿಕರಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಉಲ್ಕಾಕುಮಾಪ್ಯ ಅಪ ಉಪಶ್ಯ ಸ್ಯ ಅಗ್ನಿಃ ಪೃಥಿವತಃ ಕುಲಾನ್ಯಾಯಗ ತತ್ರ ಪ್ರಸ್ತಾಪಕತಮುಲಂ ವಿಧಾಯ, ಅಗ್ನಿಮಲಂಕೃತ್ಯ, ಸಮಧಂ ತುಳ್ಳಿಂ ಹುತ್ವಾ ಹಸ್ತಂ ಪ್ರಸ್ತಾಪ್ಯ ಆಜ್ಞೇನ ವಾಪ್ತಕಮೇವಂ ಕುರ್ಯಾತ್ | ತತಃ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣಪ್ರವೃತ್ತಂ ಪರಿಂ ಉಪಸ್ಪರ್ಶ್ಯ ಪಾತ್ರಸ್ತತಂದುಲಂ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ ಅಭಿಷಾರಯೇತ್ | ಸಾ, ವಿಷ್ಣು ವಕ್ಷಿಣಪ್ರವೃತ್ತತಃ ತಂದುಲಂ ಪತಿಪತ್ಯೇ ದವಾತ್ | ಪರಿ ಸಪ್ತಪಾದಂ ಪುದಿ ನೃಸ್ಯ ಅನುಲುತ್ತರಪರ್ವತೇನ "ಹಿಂ ಅಗ್ನಿಯೇ ಸ್ವಾಹಾ" ಇತಿ ಅಗ್ನಿ ವೇದಗ್ನಿ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತಂ ಸಮಿಸ್ಪರ್ಶತೋ ದ್ವಿಗುಲಮಿತಿ ದೇಶೇ ಹುತ್ವಾ "ಅಗ್ನಿಯ ಇದಂ ನ ಮಮ" ಇತಿ ವದೇತ್ | ಪುನಃ ಅಪರಧಾನಂ ತತ್ಕಾಲೇ ದಕ್ಷಿಣಪ್ರಾತಃ ಗೃಹೀತ್ಯಾ ಮಮಾ, "ಹಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ" ಇತಿ ಸ್ವತ್ವಾ ಹುತ್ವಾ, "ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ" ತತ್ವೇತ್ | ವ್ಯಾಪ್ತಕಮೇವಂ, ಪರಿವರಣಂ ವಿಷ್ಣು, ಪರಿವಮಾಪನಪರ್ಯಾಕ್ರಣೇ ಕೃತ್ವಾ ತಿಷ್ಠಂತಿ ಅಗ್ನಿಪ-

ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವರ್ಗ: ವಿಭಿನ್ನಗ್ರಹಣ, ಕೃಷ್ಣಾರ್ಣವ ಬಿ ಕುರ್ಯತಾಮ್ || ಪ್ರಾತಃ ದಿವಾಸನೇತು, ಸೂರ್ಯಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಬಿ ಹುನೇತ್ ||
 ಚತುರ್ಮುಖಃ ದಿವಾಸನೇ ತುಮುಲಪ್ರವೃತ್ತಿವಶೇ ಪೂರ್ವಾಯುಕ್ತಾ ನ ಸಂಸ್ಕೃತೇತ್ || ಪೃಥಗ್ಲೇತಃ ಸಂಪಾದೋಪಾಯಾಂಶಿತ್ಯಾರ್ಥಮ್-

ಓ ಯತ್ರ ವೇತ್ಯ ವನಸ್ಪತೇ ದೇವಾನಾಂ ಗುಹ್ಯಾ ನಾಮಾನಿ । ತತ್ರ ಹವ್ಯಾನ್ ಗಾಮಯ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವನಸ್ಪತಯ
ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೪೬ ಸುಮಧಂ ಹುತ್ವಾ ಶರಿಸ್ವರಣಾದಿವಿಸರ್ವಾನಂ ಸಮಾಪನಂ ಚ | ಅಂತಃ ಅಗ್ನಿಃ ಹೃದಿ ಸಮಾರೋಪಣಮಂತ್ರಃ |

అయితే యోగనిగాధినో విత్తామిత్యోగ్నిస్త్వమ్ । అగ్నిసమారోహణో వినియోగః ॥

ಒಮ್ಮೆ ಅಯು ತೇ ಯೋನಿಮುಕ್ತಿಯೋ ಯತೋ ಜಾತೋ ಅರೋಚಥಾಃ । ತಂ ಜಾನನ್ನಗ್ನು ಆ ಸೀದಾಥಾ ನೋ
ವರ್ಧಯಾ ಗಿರಿ ॥

దేవనహరిచంద్రకావ్యము.

ಪ್ರತ್ಯವರೋಹಃ ಓರಾಗ್ಗಭೀರ್ಽಸ್ತಿಸ್ತುಪ್ಪಹಃ | ಸಮಾರೋಹಿತಸ್ತಾಗ್ಗೇಃ ಪ್ರತ್ಯವರೋಹಣಃ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

೬೦ ಪ್ರತ್ಯವರೋಪ ಜಾತವೇದಃ ಪುನಸ್ತಂ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವ್ಯಂ ವಹತು ಪ್ರಜಾನನ್ | ಪ್ರಜಾಂ ಪುಷ್ಯಂ
ರಯಿಮಾಸ್ಮು ಧೇಹ್ಯಾಃ ಭವ ಮುನಿಮಾನಾಮು ಶಂ ಯೋಃ ||

೨೩ ಹೃದಿ ಸಮಾರೋಚಿತಂ ಅಗ್ನಿಂ ಸ್ಥಾಪಿತೇಗ್ನೌ ಚಿಂತಯೇತ್ ||

॥ శరీర విజ్ఞానవిధి ॥

ಉತ್ತರಜನೋಪಾಕರ್ಮಣೀ

ಅತ್ರ ಉತ್ಪರ್ಜನಪ್ರಯೋಗಃ

ಅಧ್ಯಾಯೋತ್ಪತ್ತಿಃ ಸಂಪಾದ್ಯಾಂ ಪೂರ್ವಮಾದ್ಯಾಂ ವಿಧೀಯತೇ | ಅತಃ ಆರಭ್ಯ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾನ್ ಪದಂಗಾನ್ ವಿಧೀಯತೇ ||

ಉಪಾಸ್ಯೋತ್ಪನ್ನಂ ಚ ವಸಧಾನಾಮಪಿಪ್ರಶೇ | ಧಾರಣಾಧ್ಯಾನಾಂಗತ್ರಾತ್ ಗುಹಿಕಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಕಾಮ್ ||

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಯದುಪಾಕರ್ಮ ಲೋತ್ಸರ್ಗಂ ಕ್ರಿಯತೇ ದ್ವಿಜೈಃ | ಅಯಾತಯಾಮಘಂದೋಽಽಃ | ಯತ್ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಿಕಾರಕಂ

ಉಪಾಸಮಾಜರಾಷ್ಟ್ರಃ ಸ್ವಾತ್ ಉತ್ಪನ್ನಃ ಪ್ರಾತರೇವ ಸಃ | ಕ್ರಿಯತೇ ಛಂದಸಾಂ ತೇನ ಪುನರಾಚ್ಛಾದಯನಂ ಭವೇತ್ ||

ವರೂಪಾಕರಣಃ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಕುಲೇಶ್ವರಃ ದಿವಾಕರಃ | ಉಪಾಕರ್ಮ ನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಸಂಹಯಯುಕ್ತಕೇ ||

ಉತ್ತರಿಸುಂ ಚ ವೇದಾಸಾಂ ಉಪಾಕರಣಕರ್ಮ ಚ । ಅಕ್ಷತ್ಯಾ ವೇದಜಪ್ತೇನ ಭಲಂ ಸಾಧ್ಯೋತಿ ಮಾನವಃ ॥

ಯುಕ್ತೋಪನಿಷತ್ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕ್ರಾಪಾಣಿ ಗುರುಶುಕ್ರಯೋಃ॥ ಮೌಢ್ಯೇನ ವಾರ್ಧಕೀ ಬಾಲ್ಯೇ ನೈವ ಶತ ಕರ್ಮ ಲೋಕಿತಮ್ ।

ಪ್ರಥಮೋಪಾಕ್ಷರ್ಷಿಃ ಸ್ವಾತ್ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ವಿನಾಶಕೃತ್ ||

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಒಬ್ಬನು ಕುರ್ಬಾನಿ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ವಾ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಿಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ.

ತತಃ ಕುರ್ಯಾದುಪಾಶರ್ಮ ಸಿಂಹಸ್ಥೋತ್ರೋಽ ಭವೇದ್ರ ||

ಗೌತಮನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಕಲ್ಯಾಣ, ದರ್ಶನಮಯವು. | ಪೂಜೆಯು, ಯಥಾರ್ಥ, ತರ್ಜುನೇದಂಶಮುಕ್ತರೇ ||

ಕೃತಕೃತ್ರಿಮು ಆಚಾರ್ಯರು. ಶಿಷ್ಯ ಸ್ವಹ ಜಾಲಾರಯತೀರೇ ಉಪವಿಶ್ರ ಆಚಾರ್ಯ ವವಿತಂ ಧೃತ್ಯ ದೇಶಕಾಲ ಸಂಕೀರ್ತನ-

....ಜುಲೈ ೨೯ರಂದು.... ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆವೆಂದಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ-
ಪೊಲೀಸರು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಯಾತಯಮಾನಾಸಿನಾಪ್ರಾಯಸದ್ವಾರಾ ಅಭಯನವಿರಾಮಾರ್ಥಂ ಉತ್ತರಜನಕರ್ಮಾಖ್ಯಂ ಕಂಪೇ || (ಅತ್ರ ನೂತನಪುತ್ರ-
ಲೂಕಾಂ ನಾನ್ಯ ಪ್ರವೇಶ || ಕಂತು ಪಂಚಗವ್ಯಂ ಪ್ರಾಶ್ಯ ಉತ್ತರಜನಕರ್ಮಸಮಾಪ್ತಂತಂ ತುಷ್ಕೀಂ ಉಪವಿಶೇಯುಃ || ಆಚಾರ್ಯಃ
ಉತ್ತರಜನಕರ್ಮಗೋಷಃ || ಶುದ್ಧಾರ್ಥಂ ಸ್ವಪ್ರಾಣಾಹವಾಚನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ || ವಿಧಿವತ್ ಪಂಚಗವ್ಯಮೇಲನಂ ಕೃತ್ವಾ ಪವಿತ್ರಂ ತತ್ಪ್ರಾ-
ಶ್ಯಪ್ರಶ್ನಂ "ಓಮ್" ಇತಿ ಪ್ರಾಶ್ಯ, ಆಚಮ್ಯ ಪವಿತ್ರಂ ಧೃತ್ವಾ ಮುಷಿಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ||

ಮುಷಿಪೂಜಾ

ಈಶಾನ್ನಭಾಗಃ ವೇದಿಕಾಯಾಂ ಸ್ಥಾಪಿತಂ ನಿಧಾಯ, ದ್ವಾದಶಾಂಗುಲಪ್ರಮಾಣತಾನ್ ಸಪ್ತದರ್ಭಾನ್ ವಿಕೀರ್ಣ್ಯ ಅಗ್ರತಃ ಚತುರಂಗುಲಂ
ವಿಧಾಯ ಮಧ್ಯಃ ಪಠಾಂಗುಲಪ್ರಮಾಣಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಗ್ರಂಥಿಂ ಕೃತ್ವಾ, ತತ್ ಕೂರ್ಚಂ ಸ್ವಸ್ತಿಕೋಪರಿ ನಿಧಾಯ, ಶಿಷ್ಣಾದಿಭಸ್ಮಪ ದೇಶಕಾಲೌ
ಸಂಕೀರ್ತನಃ -

.....ಕುಭಟೇ ಉತ್ತರಜನಾಂಗಕ್ಷೇನ ಅರುಂಧತೀಗಟಿತಗೌತಮಾದಿಸಪ್ತಮುಷಿಪ್ರೀತರ್ಥಂ ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿಪೋಷಣೀಪ-
ೂದಪೂಜಾಂ ಕಂಪೇ || ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ "ಗೌತಮೋ ಜಮದಗ್ನಿಶ್ಚ ಮಹಿಷಶ್ಚೈವ ಕಶ್ಯಪಃ | ಅತ್ರಿಸ್ತಥಾ ಭರದ್ವಾಜಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ಯಶ್ಚೈವ
ಚ | ಏತಃ ಸಪ್ತಜಯಃ ಪೂರ್ಣಾ ಸಾಧ್ವೀ ಸಾ ಚಾಪುರುಂಧತೀ || ಅರುಂಧತೀಗಟಿತಗೌತಮಾದಿಸಪ್ತಮುಷ್ಯಂತರ್ಗರ್ಗತರೀವೇದವ್ಯಾಸಾಯ
ನಮಃ || ಏವಂ ಧೃತ್ವಾ - ಸರ್ವೇ ನಿವೇಶಿನೋ ಭೂತ್ವಾ -

೧. ಅಭಿಪ್ರೇಷಿತ ಗೌತಮೋಗ್ನಿಗಾಯತ್ರೀ | ಗೌತಮಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಅಭಿ ತ್ವಾ ಗೋತಮಾ ಗಿರಾ ಜಾತವೇದೋ ವಿಚರ್ಷಣೀ | ದ್ಯುಮೈರಭಿ ಪ್ರೇಕ್ಷೋನುಮಃ ||

ಗೌತಮಾಯ ನಮಃ | ಓಂ ಭೂಃ | ಗೌತಮಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ | ಓಂ ಭುವಃ | ಗೌತಮಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ | ಓಂ ಸ್ವಃ
ಗೌತಮಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ | ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ | ಗೌತಮಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ | ಸ್ವಾಹಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ||

೨. ಗೃಣಾನಾ ಜಮದಗ್ನಿಃ ಮಿತ್ರಾಪರಣೌ ಗಾಯತ್ರೀ | ಜಮದಗ್ನಾ ವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಗೃಣಾನಾ ಜಮದಗ್ನಿನಾ ಯೋನಾವೃತಸ್ಯ ಸೀದತಮ್ | ಪಾತಂ ಸೋಮಮೃತಾವೃಧಾ ||

ಜಮದಗ್ನಯೇ ನಮಃ | ಓಂ ಭೂಃ | ಜಮದಗ್ನಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ | ಓಂ ಭುವಃ | ಜಮದಗ್ನಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ | ಓಂ ಸ್ವಃ
ಜಮದಗ್ನಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ | ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ | ಜಮದಗ್ನಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ | ಸ್ವಾಹಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ||

೩. ಉತಾಮಿಪ್ರೀತೇ ಮಹಿಷಪ್ರತೋ ಮಹಿಷ್ಯಪ್ರಪೌ | ಮಹಿಷ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಉತಾಸಿ ಮೈತ್ರಾಪರಣೋ ವಸಿಷ್ಠೋವರ್ಣಾ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಮನಸೋಧಿ ಜಾತಃ | ದ್ರಪ್ತಂ ಸ್ತನ್ಮಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ದೈವೈಃ
ವಿಶ್ವೈಃ ದೇವಾಃ ಪುಷ್ಕರೇ ತ್ವಾದದಂತ ||

ವಸಿಷ್ಠಾಯ ನಮಃ | ಓಂ ಭೂಃ | ವಸಿಷ್ಠಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ | ಓಂ ಭುವಃ | ವಸಿಷ್ಠಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ | ಓಂ ಸ್ವಃ | ವಸಿಷ್ಠಂ
ಆವಾಹಯಾಮಿ | ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ | ವಸಿಷ್ಠಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ | ಸ್ವಾಹಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ||

೪. ಋಷೇ ಮಂತ್ರಕೃತಾಮಿತಿ ಕಶ್ಯಪಃ ಪವಮಾನಃ ಸೋಮಃ ಪಂಕ್ತಿಃ | ಕಶ್ಯಪಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಋಷೇ ಮಂತ್ರಕೃತಾಂ ಸೋಮೈಃ ಕಶ್ಯಪೋದ್ಧರ್ಧಯನ್ ಗಿರಃ | ಸೋಮಂ ನಮಸ್ತು ರಾಜಾಸಂ ಯೋ ಜಪ್ತೇ
ವೀರಯಥಾಂ ಪತಂತಿರಿದ್ರಾಯೇಂದೋ ಪರಿಸ್ರವ ||

ಕೃಪಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭೂಃ ಕೃಪಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ಕೃಪಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಕೃಪಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂಭುವಸ್ವಃ ಕೃಪಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

೨ ಅತ್ತಿಯ್ಯದ್ವೈತ್ಯಾಶ್ರೇಯಃ ಸಪ್ತವದ್ಧಿರಶ್ವಿನೌ ತ್ರಿಪುಷ್ಪಃ । ಅತ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಅತ್ತಿಯ್ಯದ್ವೈತವದ್ಧೀಹಸ್ತೈಃ ಸಮಜೋಹವೀನ್ಮಾಧಮಾನೇವ ಯೋಜಾಃ । ಶ್ರೇಣಸ್ತು ಚಿಕ್ಷುವಸಾ ನೂತನೇನಾ ಗಚ್ಛತವ್ಯುಗಾ ಶಂತಮೇನ ॥

ಅತ್ತಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭೂಃ ಅತ್ತಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ಅತ್ತಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಅತ್ತಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂಭುವಸ್ವಃ ಅತ್ತಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

೩ ಏವಾನಸ್ತುಧ ಇತಿ ಚಾಹಸ್ತತ್ಯೋ ಭಾರದ್ವಾಜ ಇಂದ್ರಸ್ತಪುಷ್ಪಃ । ಭರದ್ವಾಜಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಏವಾ ನಃ ಸ್ತುಧಃ ಸಮಜಾ ಸಮತ್ಸಿದ್ಧಿಂ ದ್ರ ರಾರಂಧಿ ಮಿಥಕೀರದೇವೀಃ । ವಿದ್ವಾನ್ಮ ವಸ್ತೋರವಸಾ ಗ್ರಣಂತೋ ಭರದ್ವಾಜಾ ಉತ ತ ಇಂದ್ರ ನೂನಮ್ ॥

ಭರದ್ವಾಜಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭೂಃ ಭರದ್ವಾಜಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ಭರದ್ವಾಜಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಭರದ್ವಾಜಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂಭುವಸ್ವಃ ಭರದ್ವಾಜಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

೪ ಪ್ರಸೂತೋ ಭಕ್ತಮಿತಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಜಮದಗ್ನೀ ಇಂದ್ರೋ ಜಗತಿಃ । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರಸೂತೋ ಭಕ್ತಮಕರಂ ಚರಾವತಿ ಸ್ತೋಮಂ ಚೀಮಂ ಪ್ರಥಮಃ ಸೂರಿಂಸ್ತುಜೀ । ಸುತೇ ಸಾತೇನ ಯದ್ಯಾಗಮಂ ವಾಂ ಪ್ರತಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಜಮದಗ್ನೀ ದಮೇ ॥

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭೂಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂಭುವಸ್ವಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

೫ ಓಂ ಅತ್ತೇರ್ಯಥಾನುಸೂಯಾ ಸ್ವಾದ್ವಸಿಷ್ಯಸ್ವಾಪುರುಂಧಕೀಃ । ಕೌಶಿಕಸ್ತು ಯಥಾ ಸತೀ ತಥಾ ತ್ವಮಪಿ ಭರ್ತಂ ॥

ಅರಣಭಕ್ತೃ ನಮಃ । ಓಂ ಭೂಭುವಸ್ವಃ ಅರುಂಧಕೀಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ತದಸ್ಯ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ತದಗ್ನೇ ಶಂ ಯೋರಸ್ಯೈವಮಿದಮಸ್ಯ ಶಸ್ತ್ರಮ್ । ಅಶೀಮಹಿ ಗಾಧಮುತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ನಮೋ ದಿವೇ ಬೃಹತೇ ಸಾದನಾಯ ॥

ಗೃಹಾದೈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸೂಕ್ತಂ ತತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತತಮಯಾ ವಾಚಾ ಶಂಸ್ಯಂ ತಸ್ಮಾದ್ವದ್ಯಪಿ ದೂರ ಇವ ಪಶೂನ್ ಲಭತೇ ಗೃಹಾನೇದೈ ನಾನಾ ಜಗದಿಪತಿ ಗೃಹಾಽಪಿ ಪಶೂನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ । ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಸ್ಯ ॥

ದೇವಾ ಏತಸ್ಯಾಂತಸ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಜಾಯಾ ದುಹೂಃ ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯೋ ಔರ್ಧ್ವನಾಭಃ ಸಪ್ತಯುಜಯಃ ತ್ರಿಪುಷ್ಪಃ ॥

ಓಂ ದೇವಾ ಏತಸ್ಯಾಮವದಂತ ಪೂರ್ವೇ ಸಪ್ತಯುಜಯುಷಸೋ ಯೇ ನಿಜೇದುಃ । ಭೀಮಾ ಜಾಯಾ

ಬ್ರಹ್ಮರೂಪೋಪನಿಷತ್ ದುರ್ಧಾರಂ ದಧಾತಿ ಪರಮೇ ಪೋಮನ್ || ೧೩ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಮೋಡಶೋಪನಾರ್ಪಿಸ್ಯಪೂಜಯೇತ್

176

ಪ್ರಯೋಗ

ಉತ್ಪರ್ಜನಹೋಮಃ-

ಅರ್ಚಯ್ಯ ಉಪನಿಷತಿಃ | ಸ್ತುತಿಲೋಭೋಪನಾದಿ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ಪ್ರಸ್ತುತಯೇತ್. ಅತ್ರ ಸ್ವಾರ್ಥಗ್ನಿಃ (ಪಿಪಾಸನ) ೧೩ ವಾಲಹತಿಃ | ಸಮುಚ್ಚಯೇಃ ಒಲವರ್ಧನಾಗ್ನಿರಿತಿ ವಿದ್ಯತೇ | ಮೂರ್ತಿಧಾನ್ಯಾಂತೇ ಸಮದ್ವೈಯಮಾದಾಯ ಅನ್ನಾದಧ್ಯಾತ್ || ಅಸ್ವಿನ್ವಾಹಿತೇಗ್ನಿಃ, ಅಗ್ನಿಃ | ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತ್ಯಾ ಶೋಡಶ(ಶತು)ವಾರಂ ಆಚ್ಛೇನ ಜಾತವೇದಸಂ..... ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಚ್ಛೇನ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ, ಸಾವಿತ್ರಿಂ, ಬ್ರಹ್ಮಾಗ್ನಂ, ಶ್ರದ್ಧಾಂ, ಮೇಧಾಂ, ಪ್ರಜ್ಞಾಂ, ಧಾರಣಾಂ, ಸದಸಸ್ತತೀಂ, ಅನುಮತಂ, ಭಂದೂಕಿ ಬುಷನ್ ವಿತಾ ನವ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾ ಆವೃದ್ಧವೋಗ್ನಿ, ಪುನಃ ಅಗ್ನಿಂ, ಅಪ್ರಸೂಯೋಗ್ನಿ, ಅಗ್ನಿಂ, ಶಕುಂತಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ, ಅಗ್ನಿಂ, ಅಶ್ವಿ, ಅಗ್ನಿಂ, ಮರುತ, ಅಗ್ನಿಂ, ವಿಶ್ವಾನ್ ದೇವಾನ್, ಅಗ್ನಿಂ, ಇಂದ್ರಸೋಮೌ, ಇಂದ್ರಂ, ಅಗ್ನಿಮರುತ, ಪದಮಾನಸೋಮಂ, ಪದಮಾನಸೋಮಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ಸಂಜ್ಞಾನಂ ವಿತಾ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಃ ಗೃಹಸಿದ್ಧಿಶ್ಚರುದ್ರವೋಗ್ನಿ ಶೇಷೇನ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ..... ಯಶ್ಚೋ ||

೧೩ ತತಃಪುತ್ರಾಃ | ಸಮದ್ವೈಯಮಾಗ್ನಿವಾಧಾಯೋದ್ದೇಶತಾಗ್ನೌ ಕೃತ್ವಾ ಪರಿಸಮೂಹನಾದ್ಯಾಜೈಃ ದರ್ಭಾಗ್ರದ್ವಯಕ್ಷೀಕಣಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ, ಸಿದ್ಧಾಂತಂ ಅಗ್ನಿಮುನೇಃ ಸಿದ್ಧಾಯ ತೇಸ್ಯೇವ ಸಮಾಹ್ವಂ ತ್ರಿ | ಪರ್ಯಗ್ನಿ ಕೃತ್ವಾ, ಆಚ್ಛೇದ್ಯಾಸನಾದಿ ಸುವಸಂಮಾರ್ಜನಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ ಅನ್ನಂ ವಾಕ್ಯಾಂತರಃ ಪ್ರಧ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಅಗ್ನೌ ಅಧಿಶ್ಠಿತ್ಯ ಸುವೇಣಾಭಿಭಾರ್ಯ ಉದಗುದ್ವಾಪ್ಯ ಆಜ್ಞಾರ್ದಕ್ಷಿಣತೋ ಬರ್ಹಿಷ್ವಾಸಾದ್ಯ ಪುನಃ ಅಭಿಭಾರ್ಯ, ಅಗ್ನಿಂ ಒಂಕರಣಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಮೋಮಂ ಕುರುಯೇತ್ |

೬ಂ ಭೂರ್ಭುವಾಹ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ | ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ||

೧೩ ೧೬, ೮, ೪ ವಾರಂ ವಾ ಹುತ್ವಾ, ೧೬ವಾರಾನಾದಿ ಆವೃಣಾಗಾಂತಂ ಹುತ್ವಾ, ಪ್ರಧಾನಾಹ್ವಾಹುತೀ ಹುನೇತ್

೬ಂ ಸಾವಿತ್ರ್ಯೈ ಸ್ವಾಹಾ | ಸಾವಿತ್ರ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೬ಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಸ್ವಾಹಾ | ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೬ಂ ಶ್ರದ್ಧಾಯೈ ಸ್ವಾಹಾ | ಶ್ರದ್ಧಾಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೬ಂ ಮೇಧಾಯೈ ಸ್ವಾಹಾ | ಮೇಧಾಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೬ಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಯೈ ಸ್ವಾಹಾ | ಪ್ರಜ್ಞಾಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೬ಂ ಧಾರಣಾಯೈ ಸ್ವಾಹಾ | ಧಾರಣಾಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೬ಂ ಸದಸಸ್ತತಯೈ ಸ್ವಾಹಾ | ಸದಸಸ್ತತಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೬ಂ ಅನುಮತಯೈ ಸ್ವಾಹಾ | ಅನುಮತಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೬ಂ ಭಂದೋಭ್ಯೈ ಬುಷಿಭ್ಯೈ ಸ್ವಾಹಾ | ಭಂದೋಭ್ಯೈ ಬುಷಿಭ್ಯೈ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ಅಥ ಪೂನಾವತ್ತಿಃ ಚೀತ್ (= ಪಾಮದಗ್ನಿಃ, ಗೋತ್ರಜಃ) ತಿಷ್ಠನ್ ||

೬ಂ ಪ್ರಸೂತೋ ಭಕ್ತಮೆತರಂ..... ಜಮದಗ್ನಿಃ ದಮೇ ||

೧೩ ಮಂತಂ ಪಠತ್ವಾ ಉಪವಿತ್ಯ ವಿಶಂ ಅವಧಾನಮಧಿಕಂ ಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ೧೩ತ್ಯಾಚಾರ್ಯಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್. ಪ್ರಧಾನಾಹುತಿಕಾಲೇ ಚರುಂ ತ್ರಿ | ಅವಿದಾಯ ಹಾವಯೇತ್ || ನ ಚೀತ್ ಚರುಂ ದ್ವಿರವಿದಾಯ ಪಾತ್ರಸ್ತಮಭಿಭಾರ್ಯ, ಅವತ್ರಮ್ ಅಭಿಭಾರ್ಯ-

೧ ಅಗ್ನಿಮಿಳಿಃ ಪೃಶ್ನಾಮಿತ್ರೋ ಮಧುಚ್ಯಂದಾ ಅಗ್ನಿರ್ಗಾಯತ್ರೀ | ಉತ್ಪರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಿಶ್ಚರುದ್ರಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

೬ಂ ಅಗ್ನಿಮಿಳಿಃ ಪುರೋಹಿತಂ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ದೇವಮೃತ್ತಿಜಮ್ | ಹೋತಾರಂ ರತ್ನಧಾತಮಂ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

೨ ಕುಮಂಭಕ್ತದಗ್ನಿತ್ವೈಷ್ಟ್ರಗಸೂರ್ಯಾ ಅನುಪ್ಯುತ್ | ಉತ್ಪರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಿಶ್ಚರುದ್ರಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

೬ಂ ಕುಮಂಭಕ್ತದಬ್ರವಿದ್ಧಿರೇಃ ಪ್ರವತ್ಸರಮಾನಃ | ವೃಶ್ಚಿಕಸ್ಕಾರಸಂ ವಿಷಮರಸಂ ವೃಶ್ಚಿಕ ತೇ ವಿಷಂ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಪ್ಸ್ರಗಸೂರ್ಯಾಭ್ಯೈ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

೩ ತ್ರಮಗ್ನಿಃ ಶೇನಕೋ ಗೃತಮದೋಗ್ನಿರ್ಜಗತಿಃ | ಉತ್ಪರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಿಶ್ಚರುದ್ರಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

೬ಂ ತ್ರಮಗ್ನಿಃ ಶೇನಕೋ ಗೃತಮದೋಗ್ನಿರ್ಜಗತಿಃ | ಉತ್ಪರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಿಶ್ಚರುದ್ರಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

177

ಪ್ರಯೋಗ

ಉತ್ತರ

ಪ್ರಯೋಗ

೬೦ ತ್ವಂವೋ ದ್ವಿಭ್ರಾತೃಮಾಶುತುಕ್ಲಸ್ತಮದ್ಭ್ರಾತೃಮತ್ಸನ್ತರಂ | ತ್ವಂ ವನೇಭ್ರಾತೃಮೋಪಧೀಭ್ರಾತೃಂ ನೃಣಾಂ
ಸ್ತೃಪತೇ ಜಾಯತೇ ಶುಚಿಃ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

೪ ಆವದನ್ ಗೃಹಮದಃ ಶಕುಂತೋ ಜಗತಿ | ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

೬೦ ಆವದಂತ್ಯಂ ಶಕುನೇ ಭದ್ರಮಾ ವದ ತೂರ್ಣಮಾಸೀನಃ ಸುಮತಿಂ ಚಿಕಿಧಿ ನಃ | ಯದ್ವತ್ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮ್
ಕರ್ಕರಯಧಾ ಬ್ರಹ್ಮದ್ವದೇವು ವಿದಥೇ ಸುವೀರಾಃ ಸ್ವಾಹಾ || ಶಕುಂತಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ||

೫ ಸೋಮಸ್ಯ ಮಾ ಗಾಥಿನೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಗ್ನಿಸ್ತುಪ್ತಃ | ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

೬೦ ಸೋಮಸ್ಯ ಮಾ ತವಸಂ ವಕ್ತ್ವಗ್ನೇ ವಕ್ಶಿಂ ಚಕರ್ಥ ವಿದಥೇ ಯಜದ್ಧೈ | ದೇವಾ ಅಶ್ವಾ ದೀದ್ಯದ್ಯುಂಜಿ
ಅದ್ವಿಂ ಶಮಾಯೇ ಅಗ್ನೇ ತಸ್ತಂ ಜುಪಸ್ತ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

೬ ಗೃಣಾನಾ ಭಾಗ್ಯವೋ ಜಮದಗ್ನಿವಿತ್ರಾಪರುಣೌ ಗಾಯತ್ರೀಃ | ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

೬೦ ಗೃಣಾನಾ ಜಮದಗ್ನಿನಾ ಯೋನಾವೃತಸ್ಯ ಸಿದತಮ್ | ಪಾತಂ ಸೋಮಮೃತಾವೃಧಾ ಸ್ವಾಹಾ ||
ವಿತ್ರಾಪರುಣಾಭ್ಯಾಂ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

೭ ತ್ವಾಂಹ್ಯಗೇ ಗೌತಮೋ ವಾಮದೇವೋಗ್ನಿರಪ್ತಃ | ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಉತ್ತರ

ಪ್ರಯೋಗ

೬೦ ತ್ವಾಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಸದಮಿತ್ಯವಸ್ಯಪೋ ದೇವಾಸೋ ದೇವಮರತಿಂ ನೈರರಿ ಇತಿ ಕೃತ್ವಾ ನೈರರಿ | ಅಮತ್ಯಂ ಯಜತ
ಮತ್ಯೇಗದ್ವಾ ದೇವಮಾದೇವಂ ಜನತ ಪ್ರಚೀತಸಂ ವಿಶ್ವಮಾದೇವಂ ಜನತ ಪ್ರಚೀತಸಂ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ
ಮಮ ||

೮ ಧಾಮಂತೇ ಗೌತಮೋ ವಾಮದೇವ ಆಪೋ ಜಗತಿ | ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

೬೦ ಧಾಮಂತೇ ವಿಶ್ವಂ ಭುವನಮಧಿ ಶ್ರಿತಮಂತಃ ಸಮುದ್ರೇ ಹೃದ್ಯಂಕಿತರಾಯುಷಿ | ಅಪಾಮನೀಕೇ ಸಮಿಥೇ ಯ
ಅಭೃತ್ಸಮಲ್ಪಾಮ ಮಧುಮಂತಂ ತ ಊರ್ವಿಂ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಧ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

೯ ಅಪೋಧ್ಯಾತ್ರೇಯೌ ಬುಧಗವಿಕ್ಕಿರಾವಗ್ನಿಸ್ತುಪ್ತಃ | ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

೬೦ ಅಪೋಧ್ಯಗ್ನಿಃ ಸಮಿಧಾ ಜನಾನಾಂ ಪ್ರತಿ ಧೇನುಮಿವಾಯುತೀಮುಪಾಸಮ್ | ಯಶ್ಚಾ ಇವ ಪ್ರ
ವಯಾಮುಪ್ತಿಕಾನಾಃ ಪ್ರ ಭಾಸದಃ ಸಿಪ್ರತೇ ನಾಕಮಚ್ಛ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

೧೦ ಗೌತಾನ ಆತ್ರೇಯ ವರಯಾ ಮರನ್ನರುತೋ ಜಗತಿ | ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

೬೦ ಗೌತೇ ನೋ ಯನ್ವಂ ಯಜ್ಞಿಯಾಃ ಸುಶಮಿ ಶೋತಾ ಪವಮರಕ್ತ ವಿವಯಾಮರುತ್ | ಜ್ಯೇಷ್ಠಸೋ ನ
ಪರ್ವತಾಸೋ ಪ್ರೋವನ್ ಯುಯುಂ ತಸ್ಯ ಪ್ರಚೀತಃ ಸ್ಯಾತ ದುರ್ಧರ್ತಪೋ ನಿದಃ ಸ್ವಾಹಾ || ಮರುದ್ಯ ಇದಂ ನ

೧೦ ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯೋ ಭಾರದ್ವಾಜೋಗ್ನಿಸ್ತಪ್ತುಃ । ಉತ್ಪರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಪ್ರಥಮೋ ಮನೋತಾಸ್ಯಾ ಧಿಯೋ ಅಭಿವೋ ದಸ್ಮ ಹೋತಾ । ತ್ವಂ ಸೋಂ ವೃಷಸ್ತೃಣೋದುಪ್ಪರಿತು ಸಹೋ ವಿಶ್ವಸ್ಮೈ ಸಹಸೇ ಸಹಧೈ ಸ್ತಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೧೧ ಯೋ ನಃ ಸ್ತು ಪಾಯುರ್ಭಾರದ್ವಾಜೋ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಅನುಪ್ತುಃ । ಉತ್ಪರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯೋ ನಃ ಸ್ತೋ ಅರಣೋ ಯಶ್ಚ ನಿಷ್ಕ್ರೋ ಜಿಘಾಂಸತಿ । ದೇವಾಸ್ತಂ ಸರ್ವೇ ಧೂರ್ವಂತು ಬ್ರಹ್ಮ ವರ್ಮ ಮಮಾಂತರಂ ಸ್ತಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೧೨ ಅಗ್ನಿಂ ನರೋ ಮೈತ್ರಾವರೂಪಮಗ್ನಿವಿರಾಟ್ । ಉತ್ಪರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಅಗ್ನಿಂ ನರೋ ದೀಧಿತಿಭಿರರಣೋರ್ಹಸ್ಯಚ್ಚುತಿ ಜನಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತಮ್ । ದೂರೇದೃಶಂ ಗೃಹಪತಿಮಥರ್ಯುಂ ಸ್ತಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೧೩ ಪ್ರತಿಚಕ್ಷು ಮೈತ್ರಾವರೂಪಮಗ್ನಿ ಇಂದ್ರಾಸೋಮಾವನುಪ್ತುಃ । ಉತ್ಪರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರತಿ ಚಕ್ಷು ವಿ ಚಕ್ಷೋದ್ರಶ್ಚ ಸೋಮ ಜಾಗತಮ್ । ರಕ್ಷೋಭ್ಯೋ ವಧಮಸ್ಯತಮಶನಿಂ ಯಾತುಮಧ್ವಃ ಸ್ತಾಹಾ ॥ ಇಂದ್ರಾಸೋಮಾಭ್ಯಾಮಿದಂ ನ ಮಮ ॥

೧೪ ಮಾಚಿತ್ಯಾನ್ಯಾ ಪ್ರಗಾಥ ಇಂದ್ರೋ ಬೃಹತಿಃ । ಉತ್ಪರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಾ ಚಿದ್ರಸ್ಯದ್ವಿ ಶಂಸತ ಸಮಾಯೋ ಮಾ ರಿಷ್ಯಾತಃ । ಇಂದ್ರಮಿತ್ಸೋತಾ ವೃಷಾಂ ಸಚಾ ಸುತೇ ಮುಹುರುಕ್ತಾ ಚ ಶಂಸತ ಸ್ತಾಹಾ ॥ ಇಂದ್ರಾಯಿದಂ ನ ಮಮ ॥

೧೫ ಅಗ್ನೇಯಾಃ ಕಾನ್ಯಾ ಸೌಭಿರಾಗ್ನಾಮರತೋನುಪ್ತುಃ । ಉತ್ಪರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಅಗ್ನೇ ಯಾಃ ಮರುತ್ಸುತಾ ರುದ್ರೇಭಿಃ ಸೋಮಚೀತಯೇ । ಸೋಭರ್ಯಾ ಉಪ ಸುಪ್ತುತಿಂ ಮಾದಯಶ್ಚ ಸ್ವರ್ಗರಃ ಸ್ತಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಾಮರುದ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೧೬ ಸ್ವಾದಿವ್ಯಯಾ ಮಧುಚ್ಚಂದಾಃ ಪಪಮಾನಃ ಸೋಮೋ ಗಾಯತ್ರೀ । ಉತ್ಪರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸ್ವಾದಿವ್ಯಯಾ ಮದಿವ್ಯಯಾ ಪವಸ್ತು ಸೋಮ ಧಾರಯಾ । ಇಂದ್ರಾಯ ಪಾತವೇ ಸುತಃ ಸ್ತಾಹಾ ॥ ಪಪಮಾನಾಯ ಸೋಮಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೧೭ ಯತ್ರಃ ರಾವನ್ಯಾಃ ಕಶಪಃ ಪಪಮಾನಃ ಸೋಮಃ ಪಂಕ್ತಿಃ । ಉತ್ಪರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

೬೦ ಯತ್ತೇ ರಾಜಾತ್ಮಕಂ ಪವಿತ್ರೇನ ಸೋಮಾಭಿ ರಕ್ಷ ನಃ । ಅರಾಜೀವಾ ಮಾ ನಸ್ತಾನೋ ಚ ನಃ ಕಿಂ ಚಗಾಮುದುದ್ರಾಯೇಂದೋ ಪರಿ ಸ್ತವ ಸ್ತುತಾ ॥ ಪವಮಾನಾಯ ಸೋಮಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥

೧೯. ಅಗ್ನೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಪ್ಯಸ್ತೋಗ್ನಿಸ್ತುತಾಃ । ಉತ್ಪರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಪ್ರಚರಣೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

೬೦ ಅಗ್ನೇ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತುಪಸಾಮೋಽಗ್ನಿಃ ಅಸ್ತಾನಿರ್ಜಗನ್ವಾಂತಮಸೋ ಜ್ಯೋತಿಷಾಗಾತ್ । ಅಗ್ನಿರ್ಭಾಗುನಾ ರುಶತಾ ಸ್ತುಗ ಆ ಚಾತೋ ವಿಶ್ವಾ ಸದಾನ್ಯಪ್ರಾಃ ಸ್ತುತಾಃ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೨೦ ಸಮಾನಃ ಸಂವನಃ ಸಂಜ್ಞಾನಮನುಪ್ತುತಾಃ । ಉತ್ಪರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಪ್ರಚರಣೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

೬೦ ಸಮಾನಃ ದ ಆಶೋತಿಃ ಸಮಾನಾ ಹೃದಯಾನಿ ವಃ । ಸಮಾನಮಸ್ತು ವೋ ಮನೋ ಯಥಾ ವಃ ಸುಸಹಾಸತಿ ಸ್ತುತಾಃ ॥ ಸಂಜ್ಞಾನಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥

೨೩. ಸ್ವಿಷ್ಠಕೃದಾ ಇಧ್ಯಸಧ್ಯಸಹೋಮಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ ಅವ ಉಪಸ್ತಲೇತಃ ।

ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಃ

ಸರ್ವ ಒಪ್ಪು ವಾಗ್ವಾಯಾಮ್ನು-

ಪೃಥ್ವಿತಿ ಮಂತ್ರಸ್ತು ಮೇರುಪ್ಪಜ್ಞಮುಃ ಕೂರ್ಮೋ ದೇವತಾ । ಸುತಲಂ ಭಂದಃ । ಅಸನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

೬೦ ಪೃಥ್ವಿ ತ್ವಯಾ ಧೃತಾ ಲೋಕಾ ದೇವಿ ತ್ವಂ ವಿಷ್ಣುನಾ ಧೃತಾ । ತ್ವಂ ಚ ಧಾರಯ ಮಾಂ ದೇವಿ ಪವಿತ್ರಂ ಕುರು ಚಾಸಮ್ ॥

ಅಪಸರ್ಗಂಶ್ಚಿತಿ ಮಂತ್ರಸ್ತು ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರಿ ಭಂದಃ । ಭೂತೋಬ್ಬಾಟನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

೬೦ ಅಪಸರ್ಗಂತು ತೇ ಭೂತಾ ಯೇ ಭೂತಾ ಭುವಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ । ಯೇ ಭೂತಾ ವಿಷ್ಣುಕರ್ತಾರಗ್ನೇ ನಶ್ಯಂತು ಶಿವಾಪ್ಪಯಾ । ಭೂತಪ್ರೇತಶಿವಾಚಾಶ್ಚ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ಭುವಿ ಭಾರತಾಃ । ತೇಷಾಮಪ್ಯವಿರೋಧೇನ ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮ ಸಮಾರಭೇ ॥

ಸಂಕಲ್ಪಃ

.....ಸುಪ್ರತಿಥೌ ಉತ್ಪರ್ಜನಾಗಭೂತಂ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಜಲಪಾತ್ರೇ ದರ್ಭಾನ್ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ವಿದ್ಯುದಾಶಿತಿ ಮಂತ್ರಸ್ತು ಅಗ್ನಿಋಷಿಃ । ವರುಣೋ ದೇವತಾ । ಶಿಸ್ತುಪ್ತು ಭಂದಃ ॥

೧೩ ತಪ್ತಲಂ ಉಪಸ್ತುತ್ಯ ಶಿರಸ್ತಪ್ತುಃ ನಾಸಿಕೇ ಶ್ಲೋತ್ರೇ ಹೃದಯಮಾಭೇತಃ ।

೬೦ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ । ದೈವಿ ಗಾಯತ್ರಿ ಭಂದಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ । ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಪ್ತೇನಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಪ್ರಹತಃ । ಗಾಯತ್ಯಾಃ ಗಾಥಿನೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ ಸವಿತಾ ಗಾಯತ್ರಿಃ । ಅಗ್ನಿಮೀಳೇ ಇತ್ಯಾದೀನಾಂ ಮಧುಚ್ಯಂದಾದಯಃ ಋಷಯಃ । ಅಗ್ನಾದಯೋ ದೇವತಾಃ । ಗಾಯತ್ಯಾದಿ ಭಂದಾಃ । ಉತ್ಪರ್ಜನಾಗಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥ ದರ್ಭಾದಿ ಗರ್ಭಾಃ ಪ್ರವ್ಯಾಪರಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣಾಶಿಃ ನಿಧಾನಿ ವಾಮೋರುಪಶು ದಕ್ಷಿಣಪಾದಂ ಸ್ಪೃಶ್ಯ

೬೦ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ । ತತ್ಪವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ । ಭಗೀರ್ಣ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ತತ್ಪವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭಗೀರ್ಣ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ತತ್ಪವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭಗೀರ್ಣ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ಓಮಾಪೋಜ್ಯೋತಿಃ-

ಓಂ ಅಗ್ನಿಮೇವೇ ಪುರೋಹಿತಂ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ದೇವಮೃತ್ತಿಜಮ್ | ಹೋತಾರಂ ರತ್ನಧಾತಮಮ್ || ಅಗ್ನಿ
ಪೂರ್ವಭೂರ್ಭೂವಿಭೂರ್ಭೂವಾ ನೂತನೈರುತ | ಸ ದೇವಾ ವಿಶ್ವ ವಕ್ತೃತಿ || ಅಗ್ನಿನಾ ರಯಿಮುಶ್ವದತ್ ಪೋಷಮೇವ
ದಿದೇದಿವಃ | ಯಶಸಂ ವೀರವತ್ಸಮಮ್ || ಅಗ್ನೇ ಯಂ ಯಜ್ಞಮಧ್ವರಂ ವಿಶ್ವತಃ ಪರಿಭೂರಪಿ | ಸ ಇಧೇವೇಷು
ಗಚ್ಛತಿ || ಅಗ್ನಿಹೋಗತಾ ಕವಿಕೃತಾ ಸತ್ಯಶ್ಚಿತ್ತಶ್ಚವಸಮ | ದೇವೋ ದೇವೇಭಿರಾ ಗಮತ್ || ಯದಂಗ ದಾಶುಷೇ ತ್ವಮಗ್ನೇ
ಭದ್ರಂ ಕುಪ್ಯಸಿ | ತವೇತ್ತತ್ಕಮಂಗಿರ || ಉತ ತ್ವಾಗ್ನೇ ದಿದೇದಿವೇ ದೋಷಾವಸ್ತರ್ಧಿಯಾ ವಯಮ್ | ನಮೋ ಭರಂತ
ಪಮು | ರಾಜಂತಮಧ್ವರಾಣಾಂ ಗೋಪಾಮೃತಸ್ಯ ದೀದಿವಮ್ | ವರ್ಧಮಾನಂ ಶ್ವೇ ದಮೇ || ಸ ನಃ ಪಿತೃವ
ಸೂನವೇಗ್ನೇ ಸೂಪಾಯನೋ ಭವ | ಸಚಸ್ತಾ ನಃ ಸ್ವಸ್ತಯೇ || [ಋಗ್ವೇದ]

ಅಗ್ನಿವೇದ ದೇವಾನಾಮವಮೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪರಮಃ [ಬ್ರಾಹ್ಮಣ]

ಅಥ ಮುಪ್ರಕಮ್ | ಏವ ಪಂಥಾ ವಿಶತ್ವಮ್ | ಅಥಾತಸ್ಸಂಹಿತಾಯಾ ಉಪನಿಷತ್ | ವಿಧಾ ಮಘವಸ್ವಿದಾ |
ಮುಪ್ರಕಸ್ಯ ಪಂಚವಿಂಶತಿಂ ಸಾದಿದೇನ್ಯಃ | [ಅರಣ್ಯಕಮ್]

ಓಂ ಇಷಃ ತ್ಯೋಜೀತ್ವಾ ವಾಯುವಃ ಸೋ ಪಾಯವಃ ಸ್ಯ ದೇವೋ ವಃ ಸವಿತಾ ಪ್ರಾರ್ಪಯತು ಶೇಷತಮಾಯ
ಕಮಗಾ ಆಪ್ತಾಯಧ್ವಮಾಕ್ಷಿಯಾ ದೇವಭಾಗಮೂರ್ವಸ್ವತೀ ಪಯಸ್ವತೀ ಪ್ರಜಾವತೀರನವೀವಾ ಅಯುಕ್ತ್ವಾ ಮಾ ವಸ್ಯೇನ
ಈಶತ ವಾಸುಭರಣೋ ರುದ್ರಸ್ಯ ಹೇತಿಃ ಪರಿವೋ ವ್ಯೂಕ್ತು ಧ್ರುವಾ ಅಸ್ಮಿನ್ ಗೋಪತೌ ಸ್ಥಾತ ಬ್ರಹ್ಮೇರ್ಯಪಮಾನಸ್ಯ
ಪರೋಪಿ ಪಾಹಿ || [ಮುಮುಕ್ಷುಃ]

ಓಂ ಅಗ್ನ ಆ ಯೋಹಿ ವೀತಯೇ ಗೃಣಾಸೋ ಹವ್ಯದಾತಯೇ | ನಿ ಹೋತಾ ಸತ್ತಿ ಬರ್ಹಿಷಿ || [ಸಾಮವೇದ]

ಓಂ ಶಂ ನೋ ದೇವೀರಭಿಪ್ರಯ ಅಪೋ ಭವಂತು ಜೀತಯೇ | ಶಂ ಯೋರಭಿ ಸ್ರವಂತು ನಃ || [ಅಥರ್ವವೇದ]

ಅಪ್ತಸ್ಯ ಸಮಾಮಾಯಸ್ಯ | ಸಮಾಮಾಯಿ ಸಮಾಮೃತಃ | [ನಿರುಕ್ತಮ್] ಮಯರಸತಜಭನಲಗಸಮಿತಮ್ | [ಭಂದ]
ಗೌಃ ಗ್ವಾಷ್ಟಾಕ್ಷ್ಮಾ | [ನಿಫಲಂ] ಪಂಚಸಂವತ್ಸರಮಯಮ್ | [ಜ್ಯೋತಿಷ] ಅಥ ಶಿಶ್ನಾಂ ಪ್ರವತ್ಯಾಮಿ | [ಶಿಶ್ನಾ]
ವೃದ್ಧಿರಾಪ್ತಃ | [ವ್ಯಾಕರಣಮ್] ಯೋಗೀಶ್ವರಂ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಮ್ | [ಸ್ತೋತಿ]

ನಾರಾಯಣಃ ಸುರಗುರುಂ ವಗದೇಕನಾಥಂ ಭಕ್ತಪ್ರಿಯಂ ಸಕಲಲೋಕನಮಸ್ಯೃತಂ ಚ |

ತ್ವಗ್ನಿಗೃಹವೇತಕವುಂ ವಿಭೂಮಾವಮೀಶಂ ವಂದೇ ಭವಭವಮರಾಸುರಾದ್ಭವದ್ಭವಮ್ ||

ನಾರಾಯಣಸಮಸ್ಯತ್ಯ ಸರಂ ಶ್ಚಿವ ನಮೋತ್ತಮಮ್ | ದೇವೀಂ ಸರಸ್ವತೀಂ ವಾಸಂ ತತೋ ಜಯಮುದೀರಯೇತ್ ||
ಅಥಾತೋ ಧರ್ಮಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಪ್ತಮಃ | [ಧರ್ಮಸೂತ್ರಮ್] ಅಥಾತೋ ಧರ್ಮಪಚ್ಚಾಸಾ | ಅಥಾತೋ ಬ್ರಹ್ಮಪಚ್ಚಾಸಾ |
ಅಥಾತೋ ವೈದಿ ವಿದವಾಂ || [ಸೂತ್ರಾಂಶ] ವಿದ್ಯಾಧ್ಯಸ್ಯ ಯತೋನ್ವಯಾದಿತರತತ್ವಾರ್ಥಾಪ್ತಭಿಷ್ಣುರಾಶಿ | ತೇನಃ ಬ್ರಹ್ಮ
ಪ್ರವಾ ಯ ಆವಿಕಮನಿ ಮುಹುಂತಿ ಯಂ ಸೂರಯಃ | ತೇಜೋವಾರಿಮೃದಾಂ ಯಥಾ ವಿನಿಮಯೋ ಯತು ತ್ರಿಸರ್ಗೋ ಮೃಪಾ |

ಧಾಮ್ನ ಸ್ಥಾನ ಸದಾ ನಿರತುಕತಕಂ ಸುತಂ ಪರಂ ಧೀಮಹಿ || [ಭಾಗವತಮ್] ನಾರಾಯಣಂ ಗುಹ್ಯೈಃ ಸರ್ವೈರುದೀರ್ಘಂ ದೀರ್ಘ-
ವರ್ತಕಮ್ | ಪೂಯಂ ಗಮ್ಯಂ ಗುರೂಂಶ್ಚಾಪಿ ನತ್ವಾ ಸೂತ್ರಾರ್ಥ ಉಚ್ಯತೇ || ನಮೋ ನಮೋಽಶೇಷದೀರ್ಘದೂರಪೂರ್ಣಾ-
ಗುಣಾತ್ಮನಃ | ವಿಂಚಿತವರ್ತಮೇಧ್ಯವಂದ್ಯಾಯ ಶ್ರೀಮದಾಯ ತೇ || [ಅಗುಭಾಷಮ್]

ಓಂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಪುರುಷಃ..... ಸಾಧ್ಯಾಃ ಸಂತಿ ದೇವಾಃ ||

ಓಂ ತಚ್ಚಂಯೋರಾ ವೈಣಿಮಹೇ | ಗ್ರಾತುಂ ಯಜ್ಞಾಯ | ಗ್ರಾತುಂ ಯಜ್ಞಪತಯೇ | ದೈವೀ ಸ್ವಸ್ತಿರಸ್ಯ ನಃ |
ಸ್ವಸ್ತಿಮಾಸುಪೇಭ್ಯಃ | ಉದ್ಧೃಂ ಟಿಗಾತು ಭೇಷಜಮ್ | ಶಂ ನೋ ಅಸ್ತು ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಪದೇ || ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ
ನಮೋ ಅಸ್ತುಗೃಯೇ ನಮಃ ಪೃಥಿವ್ಯೇ ನಮಃ ಒಷಧಿಭ್ಯಃ | ನಮೋ ವಾಚೀ ನಮೋ ವಾಚಿಸ್ತತಯೇ ನಮೋ ವಿಷ್ಣವೇ
ಮಹತೇ ಕರೋಮಿ || (ಇತಿ ಸರ್ವ ತ್ರಿರುಕ್ತಾಃ) ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ | ವ್ಯಕ್ತಿರಸಿ ವ್ಯಕ್ತೇ ಮೇ ಪಾಪಾನ್-
ಮೃತಾತ್ಮಮುಪಾಗಾಮ್ ||

ಇತಿ ಜಲೇನ ಆತಾನಂ ಪೋಷ್ಯ ಉಪವೃತ್ತೀಯುಃ | ಅಥ ಆಚಾರ್ಯಃ ಶಿಷ್ಯಸ್ತಥ ಉತ್ತಾಯುಃ

ಸಂಚ್ಛಾನಮುಕ್ತನಾವದತ್ ಒಮ್ | ಉತ್ಪಶ್ಯಾ ವೈ ವೇದಾಃ | ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಉಪವಿತ್ಯ ಭೂಮಿಂ ಸ್ವಪ್ನಾಃ ಅವ ಉಪಸ್ವಶ್ಯ
ಮುಖೇನ ಪ್ರಾರ್ಥ- ಅಯಾಶ್ವಾಗ್ನೇ..... | ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ- ಕಾರ್ಯೇನ ವಾಚೋ..... ಸಮರ್ಪ-
ಯಾಮಿ || ಉತ್ಪಜನಹೋಮಾಪ್ತೇನ ಕರ್ಮಣಾ ಆರುಂಧತೀಸಹಿತಗೌತಮಾದಿಸತ್ಪ್ರಮಾಣ್ಯಂತರ್ಗತಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕಲಕ್ಷ್ಮಿ-
ನಾರಾಯಣಾ ಪ್ರಿಯತಾಮತ್ || ಚರೋಪಂ ಉದಗುಧ್ವಾಸಯೇತ್ | ತತಃ ಸರ್ವೇಜ-

ಭಸ್ಮಗೋಮಯಮೃದ್ವಾದಿಪಂಚಭಗವತ್ಕೋದಕೈಃ | ಸ್ನಾನಂ ದಶವಿಧಂ ಪೂರ್ವಕಂ ಗುಣಾತ್ಮನಮಿಹೋಚ್ಯತೇ ||

ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ದಶವಿಧಸ್ನಾನಂ ಕುರ್ಯುಃ | ದೇಶಕಾಲಾನುಸಾರತಃ ಸ್ನಾನಾಭಾವೇ ಸತಿ "ಆಶ್ವೇಜಹಿಷ್ಣಾ" ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರೈಃ ಮಾರ್ಜನಂ
ಕುರ್ಯುಃ | ಅಥ ಸಮೀಪೇ ಭೂತ್ತಾ ಮುಖೇನ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಉತ್ಪಜನಾಂಗತರ್ಪಣಾದಿಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ||

ತರ್ಪಣಾದಿಕಮ್

ಸರ್ವ ಆಚಮ್ಯ, ಪವಿತ್ರಂ ಧೃತ್ವಾ ಸಂಕಲ್ಪಃ -

ಉತ್ಪಜನಾಂಗತ್ರೇನ ದೇವರ್ಷಿಪುತ್ರೈತ್ಯರ್ಥಂ ತರ್ಪಣಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ | ತರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ | ನಿವೇಶೀ ಭೂತ್ತಾ
ಪ್ರಾದೇಶಮತೀತಗ್ರಾದರ್ಭದ್ರಯಸ್ಕ ಮಧ್ಯೇ, ಕಿಂಷ್ಣಾಗುರಿಮೂಲೇನ- ಓಂ ಗೌತಮಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಜಮದಗ್ನಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
ಮಿಷ್ಯಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಕಶ್ಯಪಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಅತ್ರಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಭರದ್ವಾಜಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂ
ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಆರುಂಧತೀಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ |

ತತಃ ಉಪವೇಶಿಃ ಅಂಗುಲೈಃ ಕುರಾಗ್ನಾಭ್ಯಾಂ-

ಓಂ ಸಾವಿತ್ರಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಶ್ರದ್ಧಾಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಮೇಧಾಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಪ್ರಜ್ಞಾಂ
ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಧಾರ್ಷಣ್ಯಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಸದಸಸ್ವತೀಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಅನುಮತಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಭಂದಾಂಸಿ ಮುಖೇನ
ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಅಗ್ನಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಅಶ್ವಿನೀಸೂರ್ಯಾಣ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಅಗ್ನಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಶಕಂಶಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
ಅಗ್ನಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಮಿತ್ರಾದಿರುಕ್ತಾ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಅಗ್ನಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಅಪಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಅಗ್ನಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
ಮಯತಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಅಗ್ನಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ವಿಶ್ವಾನ್ದೇವಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಅಗ್ನಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಇಂದ್ರಾಸೋಮೌ
ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಇಂದ್ರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಅಗ್ನಾಮುರತಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಪವಮಾನಸೋಮಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
ಪವಮಾನಸೋಮಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಅಗ್ನಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಸಂಚ್ಛಾನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ||

ಓಂ ಅಗ್ನಿಪ್ರಶ್ನತು | ವಿಷ್ವಪ್ರಶ್ನತು | ಪುನಾಪತಿಪ್ರಶ್ನತು | ಬ್ರಹ್ಮಾಪ್ರಶ್ನತು | ವೇದಾಃ ಪ್ರಶ್ನಂತು | ಮಪಯಃ ಪ್ರಶ್ನಂತು |
ಸರ್ವಾಣಿ ಭಂದಾಂಸಿ ಪ್ರಶ್ನಂತು | ಓಂಕಾರಪ್ರಶ್ನತು | ವಜ್ರಪ್ರಾರ್ಥಪ್ರಶ್ನತು | ವ್ಯಾಪ್ತತಯಸ್ತಪ್ನಂತು | ಸಾವಿತ್ರಿ ಪ್ರಶ್ನತು |

ಯಜ್ಞಸ್ತಪ್ಯಂತು । ದ್ವಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೌ ತಪ್ಯತಾಮ್ । ಅಂತರ್ದ್ವೀಗೌ ತಪ್ಯಂತು । ಅಹೋರಾತ್ರಾಗೌ ತಪ್ಯಂತು । ಸಾಂಖ್ಯಾ
ತಪ್ಯಂತು । ಸಿದ್ಧಾ ತಪ್ಯಂತು । ಸಮುದ್ರಾ ತಪ್ಯಂತು । ನದ್ಯೌ ತಪ್ಯಂತು । ಗಿರಯಃ ತಪ್ಯಂತು ।
ಕ್ಷೀಣಾಪೃಥಿವನಸ್ತಪಿಗಂಧರ್ವಾಪ್ತರಃ ತಪ್ಯಂತು । ನಾಗಾಃ ತಪ್ಯಂತು । ವಯಾಂಸಿ ತಪ್ಯಂತು । ಗಾವಃ ತಪ್ಯಂತು । ಸಾಧ್ವಾ
ತಪ್ಯಂತು । ವಿಪ್ರಾ ತಪ್ಯಂತು । ಯಕ್ಷಾಃ ತಪ್ಯಂತು । ರಕ್ಷಾಂಸಿ ತಪ್ಯಂತು । ಭೂತಾನಿ ತಪ್ಯಂತು । ವಿವಮುತಾನಿ ತಪ್ಯಂತು ॥

(ಅಥ ಋಷಯಃ) ಸಿದ್ಧಿಶೀ । ಕುಶಮಧ್ಯೇನ । ಕನಿಷ್ಠಾಂಶುಲಿಮೂಲೇನ ದ್ರೌ ದ್ರೌ ।

ಓಂ ಶತಚಕ್ರಃ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು । ಮಾಧ್ಯಮಾಃ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು । ಗೃತ್ವಮದಃ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು ।
ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು । ವಾಮದೇವಃ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು । ಅಶ್ವಿ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು । ಭರದ್ವಾಜಃ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು ।
ವಜ್ರಃ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು । ಪ್ರಗಾಥಾಃ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು । ಪಾವಮನ್ಯಃ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು । ಕುರ್ಮಸೂಕ್ತಾಃ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು ।
ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು । ಮಹಾಸೂಕ್ತಾಃ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು । ಸನಕಃ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು । ಸನಂದನಃ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು । ಸನತ್ಕುಟಾತಃ
ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು । ಸನಾತನಃ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು । ಸನತ್ಕುಮಾರಃ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು । ಕಪಿಲಃ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು । ಓಚ್ಚರಿ ತಪ್ಯಂತು
ತಪ್ಯಂತು । ಅಮರಃ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು । ಪಂಚಶಿಖಾಃ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು ॥

ಇತಿ ಪರಂ ಆಚಾರ್ಯತರ್ಪಣಂ ಸರ್ವೇಭಿಃ ದದ್ಯುಃ । ಕಿಂ ತು ಜೀವತ್ತಿತ್ಯಾ ಉಪವೇಶಿಸಿ ಅಂಗುಷ್ಠಪರ್ಯಂತಂ, ಇತರೇ ಅಧಿಕಾರಿಣಃ
ಅಪರಧೇನ ಒತ್ತಕೀರ್ಧನ ದ್ವಿಗುಣಕೃತಕುಶಮೂಲಾಗ್ನೌ ತ್ರಿ ತ್ರಿ ದದ್ಯುಃ ।

ಓಂ ಸುಮಂಶಪ್ತಮಿನವೈತಕಪಾಯನಪೈಲಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯಭಾರತಮಹಾಭಾರತದರ್ಪಮಾಚಾರ್ಯಾಃ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು ।
ಜಾನಂಶಿಲಾಪದಗಾಗ್ಗೌತಮಶಾಕಲಿಬ್ರಾಹ್ಮವಮಾಂಡವಮಾಂಡುಕೀಯಾಸ್ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು ।
ಗಾರ್ಗ ವಾಚಕ್ವಿದಃ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು । ವರವಾ ಪ್ರಾಚೀಣೀಯಃ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು ।
ಸುಲಭಾ ಮೈತ್ರೇಯಃ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು । ಕೋಕಿಲಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।
ಕೌಶಿಕಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಹಾಕೌಶಿಕಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಪುಂಗ್ವಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಹಾಪುಂಗ್ವಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।
ಸುಯಜ್ಞಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಸಾಂಖ್ಯಾಯನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।
ವತಕೇಯಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಹೈತರೇಯಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।
ಶಾಕಲಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಬಾಷ್ಪಲಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।
ಸುಜಾತವಕ್ಷ್ಯಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಔದವಾಹಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।
ಮಹಾವಿವಾಹಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಸೌಜಾಮಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।
ಶೌನಕಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಶ್ವಲಾಯನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಯಃ ಜಾನ್ಯೈ ಆಚಾರ್ಯಾಸ್ತೈಃ ಸರ್ವೇ ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು ತಪ್ಯಂತು ॥

(ಇತಿ ಸ್ತುತಿಪಠಃ) ।

ಅಸ್ತುತಿಪಠಃಶರ್ಮಾಣಂಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ^೧ ।

ಅಸ್ತುತಿಪಠಾಪಹಂ ಶರ್ಮಾಣಂಗೋತ್ರಂ ರುದ್ರರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಸಂಕರ್ಷಣಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ
ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಅಸ್ತುತಪ್ರತಿಪಾಪಹಂಶರ್ಮಾಣಂಗೋತ್ರಂ ಅದಿತ್ಯರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿವಾಸುದೇವಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ
ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

^೧ ಅಸ್ತುತರ್ಪಣಂವ್ಯಾಪಿಸಮೇ ಮುಖೇಯಾ ಪುತಿ ಪಾತೇನಾ ಸ್ವಸ್ತುಪೂಜನಾಯಾಸುಪಾಣಂ ಪ್ರೇಮಾ ॥ (365 ಪುಟ) ಶ್ಲೋಕಾಂಶುಲಿಮೂಲೇನ ದ್ರೌ ದ್ರೌ ॥

1. **Introduction**
 2. **Background**
 3. **Methodology**
 4. **Results**
 5. **Conclusion**
 6. **References**

190

ସଂ
ଯୋଗ
ମା

10

10

1

191

1

12

03

100

π₁

23 47 72

ಭಾಗೀಶ್ವರಂಶರ್ಮಾಗಾಂಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯಮ್ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
 ಪಿತೃಪೂಜಾರಂದಾಂಗೋತ್ರಾಂ ವಸುರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯಮ್ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
 ತದ್ವರ್ತಾರಂಶರ್ಮಾಗಾಂಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯಮ್ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
 ತಪ್ತುತಂಶರ್ಮಾಗಾಂಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯಮ್ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
 ಮಾತೃಪೂಜಾರಂದಾಂಗೋತ್ರಾಂ ವಸುರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯಮ್ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
 ತದ್ವರ್ತಾರಂಶರ್ಮಾಗಾಂಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯಮ್ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
 ತಪ್ತುತಂಶರ್ಮಾಗಾಂಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯಮ್ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
 ಶ್ರತುರಂಶರ್ಮಾಗಾಂಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯಮ್ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
 ಶ್ರತುರಂದಾಂಗೋತ್ರಾಂ ವಸುರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯಮ್ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
 ಸ್ವಾಲಂಶರ್ಮಾಗಾಂಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯಮ್ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
 ತಪ್ತುತಂದಾಂಗೋತ್ರಾಂ ವಸುರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯಮ್ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
 ಭಾಸ್ವತಂಶರ್ಮಾಗಾಂಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯಮ್ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
 ಗುರುಂಶರ್ಮಾಗಾಂಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯಮ್ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
 ತಪ್ತುತಂದಾಂಗೋತ್ರಾಂ ವಸುರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯಮ್ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
 ಅಗ್ನಿಯಂಶರ್ಮಾಗಾಂಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯಮ್ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
 ತಪ್ತುತಂದಾಂಗೋತ್ರಾಂ ವಸುರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯಮ್ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ |

ಸ್ವಾಮಿನಂಶರ್ಮಾಗಾಂಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯಮ್ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
 ತಪ್ತುತಂದಾಂಗೋತ್ರಾಂ ವಸುರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯಮ್ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
 ಬಿಷ್ಣುಂಶರ್ಮಾಗಾಂಗೋತ್ರಂ (ಸುಪ್ತೀಕಂ) ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯಮ್ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
 ಅಪ್ಸಂಶರ್ಮಾಗಾಂಗೋತ್ರಂ (ಸುಪ್ತೀಕಂ) ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯಮ್ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ |
 ಅಧಿ ಯಮತರ್ಪಣಂ ಸರ್ವೇಷು ದದುಃ | ಪಿತೃತರ್ಪಣಾಧಿಕಾರಿಣಿ ಅಪವನ್ನೇನ ದದುಃ |

೮ ಯಮು ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಧರ್ಮರಾಜಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಮೃತ್ಯುಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಅಂತಕಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ವೈವಸ್ವತಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಕಾಲಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಸರ್ವಭೂತಕೈಯಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಔದುಂಬರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ದಧ್ವಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ನಿಲಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಪರಮೇಶ್ವಿನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ವೃಕೋದರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಚಿತ್ರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ||

ಯಮೋ ನಿಹಂತಾ ಪಿತೃಧರ್ಮರಾಜೋ ವೈವಸ್ವತೋ ದಂಡಧರಶ್ಚ ಕಾಲಃ |

ಪ್ರೇತಾಧಿಪೋ ದತ್ತಕೃತಾನುಷಾಢೀ ಕೃತಾಂತ ವಿತತ ದಶಕಂ ಜಪತಿ ||

೧೩ ಪಿಷ್ಣುತೇಃ ಧರವಾರಃ ಜಪೇಯಃ |

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ..... ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ || ಉತ್ತರಪರ್ವಣಾಗದೇವರ್ಷಿಪಿತೃಯಮತರ್ಪಣಾವೈನ ಕರ್ಮಣಾ ತತ್ರಧೇವ-
 ತಾಂತರ್ಗತೈಃಪೇದವ್ಯಾಪಾತಕಲಕ್ಷ್ಮಿದಾರಾಯಣಾಃ ಪ್ರಿಯತಾಮಾಃ ||

೮೦ ಆ ಗ್ನಾ ಅಗ್ನಿ ಇಹಾದಪೇ ಹೋತ್ರಾಂ ಯದಿಪ್ತ ಭಾರತೀಮ್ | ವರೋತ್ತಿಂ ಧಿಪಕಾಂ ವಹ || ೧ || ಅಧಿವಾಸಂ ಪರಿ ಮಾತುರಿಂ ಪನ್ನತು ದಿಗ್ಗೇಃ ಸತ್ಪುರ್ಯಾತಿ ವಿ ಪ್ರಯಃ | ವಯೋ ದಧತ್ವದತ್ತೇ ರೇರಿಪತ್ವದಾನ್ ಶೈನೀ ಸಚತೇ

ವರ್ತನೀರತ ॥ ೨ ॥ ಅಯಂ ಯಜ್ಞೋ ದೇವಯಾ ಅಯಂ ಮಿಯೇಧ ಇಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಯಯಮಿಂದ್ರ ಸೋಮಃ । ಸ್ವೀರ್ಣಂ
ಬರ್ಹಿರಾ ತು ಶಕ್ತ ಪ್ರ ಯಾಹಿ ಪಿಹಾ ನಿಷದ್ಯ ವಿ ಮುಚಾ ಹರೇ ಇತ ॥ ೩ ॥ ಅತೀಯಾಮ ನಿದಸ್ತರಾ
ಸ್ತಸ್ತಭಿರ್ಹಿತಾಪದ್ಯಮರಾತೀಃ । ವೃಷ್ಟೀ ಶಂ ಯೋರಾಪ ಉಪ್ತಿ ಭೇಷಜಂ ಸ್ಯಾಮ ಮರುತಃ ಸತ ॥ ೪ ॥ ಅಗ್ನೇ ರಕ್ಷಾ
ಣೋ ಅಂಹಸಃ ಪ್ರತಿ ಪ್ತ ದೇವ ರಿಷತಃ । ತಪಿಷ್ಟೈರವರೋ ದತ ॥ ೫ ॥ ಅಗ್ನೇ ಭವ ಸುಪಮಿಧಾ ಸಮಿದ್ವ ಉತ
ಬರ್ಹಿರುರ್ವಿಯಾ ವಿ ಸ್ತ ಸ್ತಗೇತಾಂ । ಉತ ದ್ವಾರ ಉಶತಿರ್ವಿ ಶ್ರಯಂತಾಮುತ ದೇವಾ ಉಶತ ಆ ವಶೇತ ॥ ೬ ॥
ಅದ್ಯಾ ಮುರಿಯ ಯದಿ ಯಾತುಧಾನೋ ಅಪ್ತಿ ಯದಿ ವಾಯುಸ್ತತ ಪುರುಷಸ್ಯ । ಅಧಾ ಸ ವೀರೈರ್ವಶಭಿರ್ವಿ
ಯೋಯಾ ಯೋ ಮಾ ಮೋಘಂ ಯಾತುಧಾನೇತ್ಯಾತ ॥ ೭ ॥ ಅಧೈರ್ಯೋ ದ್ರಾವಯಾ ತ್ವಂ ಸೋಮಮಿಂದ್ರ
ಪಿಪಾಸತಿ । ಉಪ ನೂನಂ ಯುಯುಜೀ ವೃಷಣಾ ಹರೇ ಆ ಚ ಜಗಾಮ ವೃತ್ತತಾ ॥ ೮ ॥ ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ ಪುರೋ
ದಧೇ ಹವ್ಯವಾಹಮುಪ ಬ್ರುವೇ । ದೇವಾ ಆ ಸಾದಯಾದಿಹ ॥ ೯ ॥ ಅಗ್ನೇ ಬಾಧಸ್ತ ವಿ ಮೃಧೋ ವಿ
ದುರ್ಗಹಾಪಾಮೀವಾಮುಪ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಸೇಧ । ಅಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಮುದ್ರಾದ್ವೃತ್ತತೋ ದಿವೋ ನೋಪಾಂ ಭೂಮಾನಮುಪ ನಃ
ಸ್ತಜೇತ ॥ ೧೦ ॥

ತತಃ ಶಾಂತರ್ಥಂ ಆಸೋಭದ್ರಾ, ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಾಂತಿಸೂಕ್ತಾನಿ, ಸುವೃಷ್ಟಾರ್ಥಂ ಪರ್ವಸೂಕ್ತಾನಿ ಚ ಜಪೇತ್ ॥

೬೦ ವಿಶ್ವೇತ್ತಾ ತೇ ಸವನೇಶು ಪ್ರವಾಚ್ಯಾ ಯಾ ಚಕ್ರರ್ಥ ಮುಪವನ್ನಿಂದ್ರ ಸುನತೇ । ಪಾರಾವತಂ ಯತುರುಸಂಭೃತಂ
ವಸ್ತುಪಾವೃಣೋಃ ಶರಭಾಯ ಮುಪಿಬಂಧವೇ ॥ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪೂರ್ವಸ್ಥಾಪಿತಮುಪಿನ್ ಉದ್ವಾಸಯೇತ್ ॥

॥ ಇತಿ ಉತ್ತರಪ್ರಯೋಗಃ ॥

ಅಥ ಉಪಾಕರ್ಮಪ್ರಯೋಗಃ

ಕಾರಿಕಾಃ

ಪ್ರಣಾಹವಾಚನಂ ಗವ್ಯಂ ಮುಪಿಪೂಜಾ ತತಃ ಪರಮ್ ।
ಸ್ವಂಧಿಲಿಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಪ್ಯಾಪ್ಯ ಇಧಾರ್ಥಾನಂ ಯಥಾಕ್ರಮಮ್ ॥
ಆಥಾರಚಕ್ರಪೀ ಹೋಮಃ ಸಾವಿತ್ರಾದಿನ್ ಹುನೇತ್ತತಃ ।
ಮಂತ್ರಲಾಂಛನಶತಂ ಹುತ್ವಾ ಉಪವೀತಂ ತತಃ ಪರಮ್ ॥
ವಿಕಂ ಸ್ತಿಪ್ತಕೃತಂ ಚೈವ ಸಕ್ತು ಪಾಶ್ಯ ತತಃ ಪರಮ್ ।
ಯಜ್ಞೋಪವೀತವಾನ್ ಚ ಧಾರಣಾಂ ಜಪ ವಿವ ಚ ।
ಪ್ರಹೃಯಪ್ತಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಶೇಷಂ ಸ್ತಿಪ್ತಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

ಆಚಾರ್ಯಾಃ ಶಿಷ್ಯಾದಿಭ್ಯಶ್ಚ, ಖಬಿ ದೇಶೇ ನೂತನಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಃ | ಸಾತಂ ಉಪವಿತ್ಯ ಆಚಮನ-ವವಿತ್ರಧಾರಿಣಿ-ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ-
ಪೂರ್ವಕಃ ದೇಶಕಾಲೇ ಸಂಕೀರ್ತುಃ-

ಉಪಾಕರ್ಮಾರೋಮಃ

.....ಕುಂಭಕಿಂ ಮಮಾಧ್ಯಾತ್ಮಾನಾಂ ಭಾದ್ರಿಕಾನಾಂ ಉತ್ಪ್ರಾಪ್ತಾನಾಂ ವೇದಾನಾಂ ಯಾತಯಾಮತಾನಿರಾಸೇನ ಪುನಃ ಗೃಹಾ-
ಪೂರ್ವಕಂ ಆಶ್ರಾಯನದ್ವಾರಾ, ಅಧ್ಯೇಷಮಾಣಾನಾಂ ಭಂದಯಾಂ ಸವೀರ್ಯತ್ವಾಯ ಚ ನೂತನಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಾಂ ವೇದಗೃಹಾ-
ನಾಮರ್ಥ್ಯಾದ್ವರ್ಥಂ ಶ್ರೀವೇದಮಾಹಾತ್ಮಕಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಉಪಾಕರ್ಮಾಖಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ||

ನೂತನಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಿ ಸದ್ಭಾವೇ- ಉಪಾಕರ್ಮಾರೋಮಂ ನಂದಿಸಮಾರಾಧನಂ ಕುರ್ಯುಃ || ತತಃ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಪೂರ್ವವತ್
ಸಮೀಪೀ ಭೂತ್ಯಾ ಗೌತಮಾದಿಮುಖಿಣ್ ಅರಂಭಂತಿ ಚ ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿಪೂಜತೋಪಚಾರೈಃ ಪೂಜಯೇಯುಃ | ಸ್ವಂದಿಲೋಲ್ಲೇಖ-
ಸಿದ್ಧಿಗೃಹಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾನ್ಯಾದಧಾತ್ || ಸಮುದ್ವಯಮಾದಾಯ-

ಶ್ರಿಯಮಾಣಃ ಉಪಾಕರ್ಮಾರೋಮೇ ದೇವತಾಪರಿಗೃಹಾರ್ಥಂ ಅನ್ಯಾಧಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ | ಅಸ್ತಿಸ್ತಾಒತೇಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ
ಸಮ್ರವ್ಯಾಪ್ತಂ ಚೋದಕವಾರಂ (ಚತುರ್ವಾರಂ ವಾ) ಆಚ್ಛದ್ರವ್ಯೇಣ, ಚಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿಧ್ವೇನ..... ಚಕ್ರೋಽಪಿ ಅತ್ರ
ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಃ ಸಾದಿತ್ಯಾದಿನದೇವತಾಃ ಆಚ್ಛೇನ, ಅಗ್ನಿಾದಿವಿಂಶತಿಮಂಡಲಪ್ರಧಾನದೇವತಾಃ ದಧಿಸಕ್ತೃದ್ರವ್ಯೇಣ, ಶೇಷೇಣ
ಪ್ರೀತ್ಯಕ್ತೃತಮಗ್ನಿಂ, ಇದ್ರಸ್ಯನೇನ ರುದ್ರಂ, ವಿಶ್ವಾಸೇವಾನ್ ಸಂಸ್ಥಾವೇಣ ಯಜ್ಞೋಪವೀತೇನ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ ಅಯಾಸಮಗ್ನಿ-
ಮಿತ್ಯಾದಿ..... ಸದ್ಯೋಃ ಯಕ್ಷೀ || ಸಮುದ್ವಯಮಗ್ನಾವಾಧಾಯ ಪರಿಸಮೂಹನಾದಿ ದರ್ಭಾಗ್ರದ್ರವ್ಯಸ್ಯ ಆಚ್ಛೇ ಪ್ರಶ್ನೇಪಕಾಂತಂ
ಕೃತ್ವಾ, ಮಧ್ಯೇ ವಾತ್ಸರ್ಯಾದಿನಾಲೇ ದಧಿಸಕ್ತೃಸ್ತಾದೀಪೋಕ್ಷಣೈಃ ನಿಶಿಪ್ತ, ಆಚ್ಛೇನ ಸಹ ತ್ರಿ ಪರ್ಯಗ್ನಿ ಕೃತ್ವಾ, ಚಕ್ರೋಽಪಿ ನವಧಿ
ಅನ್ಯಾಧಾರೋಕ್ತಿಸಾದಿತ್ಯಾದಿಮಂತ್ರೈಃ ಅಪ್ಪಂ ಯುಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಧಾನೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ | ಉತ್ಪ್ರಜ್ಞನವತ್ ವೆಂಚಾವತ್ಸಿನ ಚೇತ್ ತೈ
ವ್ಯಾಧಿಸಾಪೂರ್ವಕಂ ತದ್ವೇದ ವಾದಯೇತ್ |

ಉಪಾಕರ್ಮಾರಂಭಸಕ್ತೃಹೋಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ || ಇತಿ ಅವಧಾನಧರ್ಮೇಣ ವಿಂಶತಿಮಂಡಲದೇವತಾಭ್ಯಾಃ ದಧಿಸಕ್ತುಂ ಹುತ್ವಾ ಉದಿತ್ಯ
ತಪೇತ್ | ತತಃ ಸಕ್ತುಂ ಪ್ರೀತ್ಯಕ್ತುಂ ಹುತ್ವಾ, ರವ್ಯಂ ಪ್ರಹೃತ್ಯ, ಸರ್ವೇ ದಧಿಸಕ್ತುಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯುಃ |

ದಧಿಕಾಪ್ಯೋ ವಾಮದೇವೋ ದಧಿಕಾ, ಅನುಪ್ಪುಶ್ | ದಧಿಸಕ್ತೃಪ್ರಾಕೇನಿ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಒಂ ದಧಿಕಾಪ್ಯೋ ಅಕಾಂಪಂ ಜಿಷ್ಣೋರಶ್ವಸ್ಯ ವಾದಿನಃ | ಸುರಭಿಃನೀ ಮಮಾಕರತೃಣ ಆಯುಂಜಿತಾಂಜತ್ವಾಹಾ ||

"ಒಮ್" ಇತಿ ವ್ಯಾಢ್ಯ, ಆಚಮ್ಯ ಮಾರ್ಜಯೇತ್ | ಪ್ರಾಶನೇ ಸಕ್ತುಂತಪ್ತಶಕಂ ನ ಕುರ್ಯಾತ್ | ಸ್ವಪ್ನೇ ಉಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠೋ ಭವತೀತಿ
ಕೇವಲಂ ಗೀರ್ಯಮುಚಿತಂ ರೂಢಿ | ತತಃ ಆಚಾರ್ಯಾಃ ಉತ್ತರಪರಿಸ್ವರಾದರ್ಭಾಣಾಮಧ್ಯೇ ಅಂಜರಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಅನೇನ ಶುದ್ಧಾ ಅಪಃ
ಅನಿಶಮತ | ಒತತ್ ಜಲಂ ಮಾರ್ಜಯೇತ್ | ತತಃ ದೇವಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪುಚಿ ಗ್ರಂಥಿರೂಪತಂ ಉಪವೀತಂ ಅಭಿಧಾರಿತಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ-

ಯಜ್ಞೋಪವೀತಮತ್ಯಸ್ತ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮಾ ತ್ರಿಪುಶ್ | ಯಜ್ಞೋಪವೀತಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಒಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಪರಮಂ ಪವಿತ್ರಂ ಪ್ರಜಾಪತೇರ್ಯತ್ಪ್ರಹಜಂ ಪುರಸ್ತಾತ್ | ಆಯುಷ್ಯಮಗ್ನಂ ಪ್ರತಿಮುಂಚ
ಶುಭಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಬಲಮಸ್ತು ತೇಜಃ ಸ್ವಾಹಾ || ಪರಮಾತ್ಮನ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ಇತಿ ತತ್ತ್ವಾಃ ಒತದೇವತಾತ್ಪ್ರರ್ಥಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಉಪವೀತದಾನದಕ್ಷಿಣಾದಿಕಂ ದದ್ಯಾತ್ | ಅತ್ರ ಅಧಿಕಾರೀ ಪ್ರಾಚೀನಾದೀತಿ
ವಾಕ್ಯಂ ದದ್ಯಾದಿತಿ ಕೇಚಿತ್ | ಅಥ ಸಂಕಲ್ಪ-

ಉಪವೀತಸಂಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕಧಾರಣಾದಿಕರ್ಮ

.....ಕುಂಭಕಿಂ ಶ್ರೀಶಾಕ್ತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಯೋಗ್ಯತಾಪ್ರದ್ವರ್ಥಂ ಉಪಾಕರ್ಮಾರಂಭೇನ ಉಪವೀತಧಾರಣಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ||
ತದಂತಯಾ ಉಪವೀತಸಂಸ್ಕಾರಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ||

ಸರ್ವೇ ಸ್ವಪ್ರತಿ, ಚತುರಸ್ತಮಂಡಲಂ ಕೃತ್ವಾ ಧಾರಣೀಯಂ ಉಪವೀತಂ ನಿಧಾಯ ಸ್ವಶರತೋ ಜಪೇಯುಃ |

ಬ್ರಹ್ಮವತ್ಪ್ರಾಣಂ ಗೌತಮೋ ವಾಮದೇವಪ್ರಪುಶ್ | ಸೂತ್ರಕೇನಿ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಥಮಂ ಪುರಸ್ತಾದ್ವಿ ಸೀಮತಃ ಸುರುಚೋ ವೇನ ಅವಃ । ಸಬುಧ್ನ್ಯಾ ಉಪಮಾ ಅಸ್ಯ ವಿಷ್ಣುಃ
ಸತತ್ಯ ಯೋನಿಮಸತತ್ಯ ವಿವಃ ॥

ಇದಂ ವಿಷ್ಣು ಕಾಕ್ಷೋ ಮೇಧಾತಥಿಃ ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರೀಃ । ಸೂತ್ರಪ್ರಗುಣೇಕರಣೀ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಇದಂ ವಿಷ್ಣುವಿ ಚತಮೇ ಶ್ರೇಧಾ ನಿ ದಧೇ ಪದಮಃ । ಸಮೂಹ್ಯಮಸ್ಯ ಪಾಂಸುರೇ ॥

ತೃಂಬಕಂ ಮೃತಾವರೂರ್ದಗುಜೋ ರುದ್ರೋನುಪುತಃ । ಗ್ರಂಥಿಬಂಧನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತ್ರೈಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ ಸುಗಂಧಿಂ ಪೃಥ್ವಿವರ್ಧನಮ್ । ಉವಾರುಕಮಿವ ಬಂಧನಾನ್ಮತ್ಯೋರ್ಮುಕ್ತೇಯ
ಮಾಮೃತಾತ್ ॥

ಆಶೋಽಪ್ಯತಿ ತೃಟ್ಯಾಂಬರೀಶಃ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪ ಆಶೋ ಗಾಯತ್ರೀಃ । ಅಭಿಮಂತ್ರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಆಶೋ ಓ ಪ್ಯಾ..... ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ ॥

ಓಂ ಓರೈಗೃವರ್ಣಾಃ ಶುಚಿಯಃ ಪಾವತಾ ಯಾಸು ಜಾತಃ ಕಶ್ಯಪೋ ಯಾತ್ಯಂದ್ರಃ । ಅಗ್ನಿಂ ಯಾ ಗರ್ಭಂ ದಧಿರೇ
ವಿರೋಪಾಸ್ತಾನ ಆಶಃ ಶಶೋನಾ ಭವಂತು ॥ ಪವಮಾನಃ ಸುವರ್ಚನಃ । ಪವಿತ್ರೋ ವಿಚರ್ಷಣಃ । ಯಃ ಪೋತಾ ಸ

ಪುನಾತು ಮಾ । ಪುನಂತು ಮಾ ದೇವಜನಾಃ ॥ ಪುನಂತು ಮನವೋ ಧಿಯಾ । ಪುನಂತು ವಿಶ್ವ ಆಯವಃ ।
ಜಾತವೇದಃ ಪವಿತ್ರವತ್ ॥

ಓಂಕಾರಂ ಪ್ರಥಮತಂತೌ ನೈಸಾಮಿ । ಅಗ್ನಿಂ ದ್ವಿತೀಯತಂತೌ ನೈಸಾಮಿ । ನಾಗಾನ್ ತೃತೀಯತಂತೌ ನೈಸಾಮಿ ।

ಸೋಮಂ ಚತುರ್ಥತಂತೌ ನೈಸಾಮಿ । ಪಿತ್ರಾನ್ ಪಂಚಮತಂತೌ ನೈಸಾಮಿ । ಪ್ರಜಾಪತಂ ಪಶ್ಚತಂತೌ ನೈಸಾಮಿ ।

ವಾಯುಂ ಸಪ್ತಮತಂತೌ ನೈಸಾಮಿ । ಸೂರ್ಯಂ ಅಷ್ಟಮತಂತೌ ನೈಸಾಮಿ । ವಿಶ್ವಾನ್ ದೇವಾನ್ ನವಮತಂತೌ ನೈಸಾಮಿ ।

ಋಗ್ಯೇದಂ ಪ್ರಥಮದೋರಣೀ ನೈಸಾಮಿ । ಯಜುರ್ವೇದಂ ದ್ವಿತೀಯದೋರಣೀ ನೈಸಾಮಿ ।

ಸಾಮವೇದಂ ತೃತೀಯದೋರಣೀ ನೈಸಾಮಿ । ಅಥರ್ವವೇದಂ ಗ್ರಂಥೌ ನೈಸಾಮಿ ।

ತತಃ ಪ್ರತಿಯುತ್ಯೋಪಮಿತಂ ದರವಾರಂ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಂ ಜಪ್ತ್ವಾ ಪೋಡಶೋಜಾಚಾರೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಗೌತಮಾದಿ-
ಸಮ್ಯುಪಾಂತರ್ಗತವೇದವ್ಯಾಪಾತ್ಮಕಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಿವೇದ್ಯ

ಓಂ ಉದ್ಯನ್ನದ್ಯ ಮಿತ್ರಮಮ ಅರೋಹನ್ಮುಕ್ತರಾಂ ದಿವಮ್ । ಹೃದ್ರೋಗಂ ಮಮ ಸೂರ್ಯ ಪರಿಮಾಣಂ ಚ
ನಾಶಯ ॥

ಅನ್ಯೇ ಮಂತ್ರೇಣ ಸೂರ್ಯಾಯ ದರ್ಶಯತ್ವಾ, ಗಾಯತ್ವಾ, ತ್ರಿಸ್ತಾಡಯೇತ್ । ಅಥ ಉಪಮಿತಂ 'ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಿ' ವಿಹಂ, ಅನ್ಯೇ
ಚತುರ್ಮುಖಾಂತಂ ದ್ವತೇಕಂ ದ್ವತೇಕಂ ಮಂತ್ರಂ ಕ್ರಿವಾರಂ ವಾಚಯತ್ವಾ ಉದ್ಯತದಕ್ಷಿಣಬಾಹುಕೂರ್ಪರವ್ಯೂಹಕಂ ಕಂಠೇ ಧಾರಯೇಯುಃ ॥
ಪ್ರತಿವಾ ೭ ಉಪಮಿತಂ ಧಾರಣಾತ್ ಅನಂತರಂ ಅಭೀಮೇತ್ ॥ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಿ ಅಜಿಸಂ, ಮೇಖಲಾಂ, ದಂಡಂ ಚ ಸಮಂತ್ರಕಂ
ಧಾರಯೇಯುಃ । ತತಃ ಉಪಾಯುಗವತ್ ಸರ್ವಕಲಾಪಾತ್ಮಕಪುಲಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ಶುಚಿತ್ವಸಿದ್ಧಯೇ

೬ಂ ತತ್ತ್ವವಿವರಣೆಗೋಮಹೇ..... ಧೀಮಹಿ ||

200

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಸ್ವಯಮೇವ ಜಲಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಅವಸ್ಥಾರಣಂ ಕುರ್ಯುಃ | ಬೃಹಾಶಕ್ತಿ ಗಾಯತ್ರಾದಿಮಂತ್ರಂ ಜಪೇತ್ || ಅಥ ಸಂವತ್ಸರವರಂ ಉತ್ಸರ್ಜನಾಗಾದತ್ ಸರ್ವೇ ನೂತನಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಶ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಂ ಕುರ್ಯುಃ | ತತಃ ಉತ್ಸಾಯ, ಉಪಾಕೃತಾ ವೈ ಮೇದಾಃ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಅಂಬರಿಸ್ತಕರದ್ವಯಂ ಸ್ವಸ್ತದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೀರ್ತಿ ನಿವೇಶಯೇಯುಃ | ಉಪಾಕರ್ಮಾಂಗಭೂತಂ ತರ್ಪಣಾದಿಕಂ ನೋಕ್ರಮ | ತಥಾ ಚ ಉತ್ಸರ್ಜನಾರ್ಪಣಂತರಂ ತರ್ಪಣಾದಿಕಂ ಸಂಕ್ರೇವತಃ ಕೃತ್ವಾ ಉಪಾಕರ್ಮಾಂಗಂತರಮೇವ ವಿಸ್ತಾರಣಂ ಕುರ್ವಂತಿ ||
ಘನಮಿಂ ಸ್ವಪ್ನಾಂ ಜಲಂ ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯ, ಅಗ್ನಿಂ ಗೌತಮಾದಿಸಪ್ತರ್ಷಿಣ್ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ, ಆಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾದಿಪೋಷಣಂ ಸಮಾಪ್ಯ, ಅನೇನ ಶಿಷ್ಯೈಃ ಮಹಾವಿದ್ಯೈಃ ಕೃತೇನ ಉಪಾಕರ್ಮಾಪ್ತೇನ ಕರ್ಮಣಾ ಗೌತಮಾದಿಸಪ್ತಯಜ್ಞಂಗರ್ತವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಕೃತ್ಕೀರ್ತಿ-
ನಾರಾಚಾರ್ಯಾಃ ಪ್ರೀತಾಶ್ಚ | ನ್ಯೂನಾತಿಂಕ್ರದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ನಾಮತ್ರಯಜಪಂ ಕರಿಷ್ಯೇ || ಓಮ್ ಆಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ |
ಓಮ್ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ | ಓಂ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ ||

ಅಥ ಆಚಾರ್ಯಃ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಸಾದಂ ಚ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಸ್ವಸ್ತಿಮಂತ್ರಾಕ್ಷತಮಂತ್ರಾಣ್ ಪಠೇತ್ | ಶಿಷ್ಯಾದಯಃ ಆಚಾರ್ಯಮ್ ಅಭಿವಂದ್ಯ ಅಶಿವ ಗೃಹ್ಣೇಯುಃ ||

|| ಇತಿ ಉಪಾಕರ್ಮಪ್ರಯೋಗಃ ||

ದತ್ತಪುತ್ರವಿಧಾನಮ್

ಗೃಹ್ಯಾಗ್ರಾಹ್ಯವಿಚಾರ -

(ಮನುಪ್ರಣೀತಃ) ಮಾತಾ ಪಿತಾ ವಾ ದದ್ವಾತಾಂ ಯಮಗ್ನಿಃ ಪುತ್ರಮಾಶದಿ |
ಸದೃಶಂ ಪ್ರೀತಿಸಂಯುಕ್ತೌ ಸ ಪ್ಲೇಯೋ ದತ್ತಕಸ್ತುತಃ ||
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಸಪಿಂಡೇಶು ಕರ್ತವ್ಯಃ ಪುತ್ರಸಂಗ್ರಹಃ |
ತದಭಾವೇನಸಪಿಂಡೋ ವಾ ಅನ್ಯತ್ರ ತು ನ ಕಾರಯೇತ್ ||

ದತ್ತಕಪುತ್ರವಿಧಾನೇ -

ಪರಗೋತ್ರೋತ್ತಮದತ್ತಕಸ್ಯ ಉಪನಯನಮಾತ್ರೇ ಪಾಲಕಗೋತ್ರೇಣ ಕೃತೇ ಉಪನಯನೋತ್ತರಂ ಪ್ರತಿಗ್ರಹೇ ವಾ ದತ್ತಕೇನಾಭಿವಾದನ-
ದ್ವಾದ್ವಾಪರೀಕ್ಷಮ ಗೋತ್ರದ್ವಯೋಽಪ್ಯಾಧೌ ಕಾರ್ಯಮ್ | ಚೂಡಾದಿಸಂಸ್ಕಾರೇ ಪಾಲಕೇನ ಕೃತೇ ಪಾಲಕಗೋತ್ರ ವಪ || - (ಧರ್ಮಸುಧಾ) |
ಓಮಂ ದತ್ತಕಗ್ನಾಯಾ ಅಶಿ ಪ್ರೀತಾರ ಉತ್ರ ವಿಧಾನ ಕಾರ್ಯಮ್ | ತತ್ರ ಪರಗೋತ್ರೋತ್ತಮಾಯಾ ಗ್ರಹಣೇ ವಿವಾಹೇ ಗೋತ್ರದ್ವಯಂ-
ವರ್ಜನಂ ಕಾರ್ಯಮ್ || - (ಧರ್ಮಸುಧಾ) |

ದತ್ತಕಗ್ರಹಣಮುಪಾರ್ತಃ

ಹವ್ಯಾದಿಪಂಚಕಛಿಪಗ್ರಸಂಪ್ರಪ್ತಭೀಶು ಸೂರ್ಯಕ್ಷಮಾಜಗುರುಭಾಗ್ವವಾಸರೇಶು |
ರಿಕ್ತಾ ದಿನಾರ್ಪಿತಾತಿಥಿಪ್ರತಿಕುಂಭಲಗ್ನೇ ಓಮೇ ವೃಷೇ ಭವತಿ ದತ್ತಪಂಗ್ರಹೋನಯಮ್ ||

ಕಾರಿಕಾ -

ಕೃತೋಪವಾಸಃ ಪೂರ್ವೇದ್ಯಃ ಆದದ್ವಾತ್ ದತ್ತಪುತ್ರಕರ್ಮ |
ವಾಸೂ ಕುಂಡಲೇ ಭತ್ತಮುಕ್ಲೇಶಂ ಚಾಂಗುರೀಯಕರ್ಮ |
ಆಚಾರ್ಯಂ ಧರ್ಮಸಂಯುಕ್ತಂ ವೈಶ್ಣವಂ ವೇದಪಾರಗಮ್ ||
ಏಹಿಃ ಕುಶಮಯಂ ಚೈವಮಿದ್ಧಂ ಪಾಲಾಶಮೇವ ಚ |
ವಿಕಾನ್ಯಾಹೃತ್ಯ ಬಂಧೂಂಶ್ಚ ಪ್ರಾತೀನಾಹೃತ್ಯ ಯತ್ನತಃ ||

ಪ್ರಯೋಗಃ

ಮತ್ತಿವಾದ ವ್ಯಾಕಾಣಾನಾಮು ವೇದಕಾಲಿ ಸಂಕೀರ್ತಃ - ಮಮಾಪ್ರಪ್ರಸ್ಮ್ಯಪ್ರಯುಜ್ಯಪ್ರೈತೃಕಯುಕಾಪಾಕರಣಪುಷ್ಪಾಮನಕರತಾಗ್ರಾ-
ದ್ವಾದಾ ದೂಗಲಬ್ಧಮೂರ್ತಿಲಕ್ಷ್ಮಿನಾಯಾಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಶೇನಕೋತ್ತವಿಧಾನ ಪುತ್ರಪ್ರತಿಗ್ರಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ | ತದಂಗತ್ವೇನ ಸ್ವಸ್ತಿಪುಣ್ಯಾಹ-
ವಾಚನಮಾಚಾರ್ಯವರಗಮಾಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಮಧುಪರ್ವಣಕಾರ್ಪಣಂ ವಿಷ್ಣುಪೂಜನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ಬಂಧುಮರ್ಗಭೃಶ್ಚಾನ್ವದಾನಂ ಚ

201

ವಿ
ಧಾ
ನ
ಮ್

ಕಂಪ್ಯೇ. ತತ್ಕಾರ್ಥಂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟತಾದ್ವೈಧ್ಯಂ ಗಣಪತಿಪೂಜನಂ ಕಂಪ್ಯೇ || ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಅರ್ಚಾರ್ಯವರಣಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ ಮಧುವರ್ಣಾಂತಂ
ವಿಷ್ಣುಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ- ಒತ್ತಕ್ಕಾಂ ಕುಲದೇವತಾನಾಂ ಗುರುಣಾಂ ಚ ಒತ್ತಕ್ಕಾರ್ಥಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಬಂಧುಂಶ್ಚ ಭೋಜಯೇತ್ಸಂಕಲ್ಪಯಿದ್ವಾ ||
ತತಃ ಆಚಾರ್ಯ ದೇಶಕಾಲೇ ಸಂಕೀರ್ತೃ- ಯಜಮಾನಾನುಜ್ವಯಾ ಪುತ್ರಪುತ್ರೀಗೃಹಾಂಗತ್ವೇನ ವಿಹಿತರ್ಹೋಮಂ ಕಂಪ್ಯೇ || ಸಂಕಲ್ಪ
ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾನ್ವಾಧಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ || 'ಚಕ್ಷುಷಿ ಆಚ್ಛೇನ, ಅತ್ಯ, ಪ್ರಧಾನಂ ಸಕ್ಷದ್ಗ್ವಂ ಪದ್ಧಾರಂ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀಂ
ಚರಣಾ, ಅಗ್ನಿಂ ವಾಯುಂ ಸೂರ್ಯಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚಾಚ್ಛೇನ ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಶ್ವಕೃತಮಗ್ನಿಮಿತ್ಯಾದ್ಯನ್ವಾಧಾನಾಪ್ತವಿಂಶತಿಮುಕ್ತಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ
ಸುಂದ್ರ ತಾವತ್ಕೃತ್ಯ ಪೂಜ್ಯ ಆಚ್ಛೇದ್ಯವನಾಂತಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ||

ತತಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸಹ ದಾತುಃ ಸಮುಕ್ತಂ ಗತ್ವಾ ತಂ ಪ್ರತಿ "ಅಶ್ವೈ ಪುತ್ರಂ ದೇಹಿ" ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ್ವಾರಾ ಯಾಚ್ಛಾಂ ಕಾರಯೇತ್ ||
ತತಃ ದಾತುಃ ಆಚಮ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯಮ್ಬ ದೇಶಕಾಲೇ ಸಂಕೀರ್ತೃ- ಮಾಂಗಲಮೂರ್ತಿಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣಾಒತ್ತಕ್ಕಾರ್ಥಂ ಪುತ್ರದಾನಂ
ಕಂಪ್ಯೇ || ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಗಣಪತಿಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಚಂದನಾದಿನಾ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತಾರಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ- 'ಯೇ ಯಚ್ಛೇನ' ಇತ್ಯಾದಿ ಋಚಿ
ಪಠೇತ್ ||

ಯೇ ಯಚ್ಛೇನಃ ಪಂಚಾನಾಂ ನಾಭಾನೇದಿಷ್ಟೋ ಮಾನವಾಋಷಿಃ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ದೇವತಾಃ | ಆದ್ವಾಕ್ಷತಸ್ತೃಪ್ತುಭಃ ಪಂಚಮ್ಭ-
ಸುಪ್ತುಪಃ | ಪುತ್ರದಾನಃ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಯೇ ಯಚ್ಛೇನ ದಕ್ಷಿಣಯಾ ಸಮಕ್ತ್ಯಾ ಇಂದ್ರಸ್ತ ಸಖ್ಯಮಮೃತತ್ವಮಾನತಃ | ತೇಭ್ಯೋ ಭದ್ರಮಂಗಿರಸೋ ವೋ
ಅಸ್ತು ಪ್ರತಿ ಗೃಭೀತ ಮಾನವಂ ಸುಮೇಧಸಃ || ಯ ಉದಾಪ್ನಿತಿರೋ ಗೋಮಯಂ ವಸ್ತ್ರ ತೇನಾಭಿಂದ್ರಂವತ್ಸರೇ
ವಲಮಃ | ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯಮಂಗಿರಸೋ ವೋ ಅಸ್ತು ಸುಮೇಧಸಃ || ಯ ಋಶೇನ ಸೂರ್ಯಮಾರೋಹಯನ್
ದಿವ್ಯಪ್ರಳಯಸ್ಪೃಧಿವಿಂ ಮಾತರಂ ವಿ | ಸುಪ್ರಜಾಸ್ತಮಂಗಿರಸೋ ಅಸ್ತು ಸುಮೇಧಸಃ || ಅಯಂ ನಾಭಾ ವದತಿ

ವಲ್ಲ ಪೋ ಗೃಹೇ ದೇವಪುತ್ರಾ ಋಷಯಸ್ತಚ್ಛುಣೀತನಃ | ಸುಪ್ರಹೃಷ್ಯಮಂಗಿರಸೋ ವೋ ಅಸ್ತು ಸುಮೇಧಸಃ ||

ವಿರೋಪಾಸ್ತ ಇದ್ರಪಯಸ್ತ ಇಂದ್ರೇಶರವೇಶಸಃ | ತೇ ಅಂಗಿರಸಃ ಸೂನವಸ್ತೇ ಅಗ್ನೇ ಪರಿ ಜಪ್ತರೇ || ಇತಿ ಪರಿತ್ಯಾ

ಇಮಂ ಪುತ್ರಂ ತವ ಪೈತ್ಯಕಯಣಾಪಾಕರಣಪೂಜಾಮನರಕತ್ಯಾಗಾದ್ವೈಧ್ಯಂ ಆಶ್ವನಕ್ಷ ಮಾಂಗಲಮೂರ್ತಿಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣಾ-
ಒತ್ತಕ್ಕಾರ್ಥಂ ಶುಭ್ಯಮಪಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ನ ಮಮ | ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತು ಪುತ್ರಂ ಭವಾನ್ | ಇತ್ಯಂತೇ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತೃಪತ್ಯೇ ಸಾಕ್ಷಿಂ
ಮುಂ ಕ್ತಿವೇತ್ || ತತಃ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತಾ

ಓಂ ದೇವಸ್ತ ತ್ವಾ ಸವಿತುಃ ಪ್ರಸವೇಽಪ್ತಿಸೋರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪೂಜ್ಞೋ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮ್ | ಹಸ್ತಂ ಗೃಹ್ಣಾಮಿ |

ಇತಿ ಮೇತೇನ ಹಸ್ತದ್ವಯೇನ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಸ್ವಾಂತೇ ಉಪವೇಶ್ಯ-
ಅಂಗಾದಂಗಾತ್ಸಂಭವಮಿ ಹೃದಯಾದಧಿ ಜಾಯಸೇ | ಆತ್ಮಾ ವೈ ಪುತ್ರನಾಮಾಸಿ ಸ ಜೀವ ಶರದಃ ಶತಮ್ ||

ಇತಿ ಶಿಶುಃ ಮೂರ್ಧನಿ ಆವೇಶ್ಯೇತ್ || ತತಃ-

ಓಂ ಯುವಂ ವಸ್ತ್ರೋನಿ ಸುಚೀಛೇ || ಇತಿ ವಸ್ತ್ರಂ ಪರಿಧಾಪ್ಯ ತುಕ್ಷೀಮುಕ್ಷೀಪಂ ಬದ್ಧಾ ಕುಂಕುಮಾದಿನಾ ತಿಲಕಂ ಕೃತ್ವಾ-

ಓಂ ಹಿರಗೈರಾಪುಃ ದದತ್ಯನ್ನಮಸ್ತು || ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಕುಂದಲಾಭ್ಯಾಮಲಂಕೃತ್ಯ ಭತ್ತೇಣಾಚ್ಛಾದಿತಂ ಬಾಲಂ ಸೃತಗೀತ-
ವದ್ವೇ-

ಓಂ ಸ್ತುತೃ ಸೋ ವಿಮೀತಾವತ್..... ಸುಚೀತುನಾ || ಇತ್ಯಾದಿಮಂತ್ರೈಃ ಸ್ತುತೃಪರಮಾಸೀಯ ಹಸ್ತೈಃ ಪಾದೈಃ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯಾಚಮ್ಯ
ಅಗ್ನಿಃ | ಪಪ್ತಮೇತಃ ಮಾರುತಾಃ | ಸ್ತವತೀತೀಃ ಬಾಲಮುಪವೇಶ್ಯ ಆಚಾರ್ಯದಕ್ಷಿಣತಃ | ಸ್ತವಮುಪವೇಶ್ಯೇತ್ ||

ತತಃ ಅಭ್ಯಾಸೇನ ಒರ್ವರಾಸ್ತರಗಾಢಾಪ್ತಭಾಗಾಂತಃ ಚರಮವದಾನವಧಿಗಾಮದಾಯುಃ |

ಯಸ್ಯಾಪ್ಯ ಹೃದಾ ಕಿಂಕಾ ಇತಿ ದ್ವಯೋರಾತ್ರೇಯೋ ವಸುಶ್ರುತಯುಷಿಃ | ಅಗ್ನಿದೇವತಾ | ತ್ರಿಪುಷ್ಪಭಂದಃ | ಪುತ್ರಪ್ರತಿಗೃಹಾಂಗಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

204

ಓಂ ಯಸ್ಯಾಪ್ಯ ಹೃದಾ ಕಿಂಕಾ ಮನ್ಯಮಾನೋಮತ್ಯಂ ಮತ್ಯೋ ಜೋಹವೇಮಿ | ಜಾತವೇದೋ ಯಶೋ ಅಪ್ಯಾಸು ಧೇವಿ ಪ್ರಜಾಭಿರಗ್ನೇ ಅಮೃತತ್ವಮಶ್ವಾಮ್ || ಯಸ್ಯೈತ್ಯಂ ಸುಕೃತೇ ಜಾತವೇದ ಉ ಲೋಕಮಗ್ನೇ ಕೃಣವೇ ಸ್ತೋನಮ್ | ಅಶ್ವಿನಂ ಸ ಪುತ್ರಿಸಂ ವೀರವೇತಂ ಗೋಮೇತಂ ರಯಿಂ ನಶತೇ ಸ್ತುತಿ ಸ್ತಾಹಾ ||

ಇತಿ ಯಜುರ್ದಯಂ ಕ್ರಮೇಣ ಪಠತ್ಯಾ ಸ್ವಾಹೇತಿ ವಿಕರ್ಮೇವಾದಾನಂ ಜುಹುಯಾತ್ | ಯಜಮಾನಃ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ | ಇತಿ ವದತ್ | ಪುನರವದಾಯುಃ-

ತುಭ್ಯವಾಗ್ನಿಮತ್ಯ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರಿ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ಯಸುಪ್ತುಷ್ | ಪುತ್ರಪ್ರತಿಗೃಹಾಂಗಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ |

ಓಂ ತುಭ್ಯಮಗ್ನೇ ಪರ್ಯವಹನ್ ತ್ಸೂರ್ಯಾಂ ವಹತುನಾ ಸಹ | ಪುನಃ ಪತಿಫೋ ಜಾಯಾಂ ದಾ ಅಗ್ನೇ ಪ್ರಜಯಾ ಸಹ ಸ್ತಾಹಾ | ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

ಸೋಮೋದದದಿತಿ ಪಂಚಾನಂ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರಿ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರಿ ದೇವತಾ | ಅದ್ವೇ ದ್ವೇ ಅನುಪುಘೌ, ತೃತೀಯಾ ವಗಃ, ಚತುರ್ಥಾ ತ್ರಿಪುಷ್, ಪಂಚಮಾನುಪುಷ್ | ಪುತ್ರಪ್ರತಿಗೃಹಾಂಗಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಸೋಮೋ ದದದ್ಧಂಧವಾಯ ಗಂಧರ್ವೋ ದದದಗ್ನಯೇ | ರಯಿಂ ಚ ಪುತ್ರಾಂಶ್ಚಿದಾದಗ್ನಿಮಗ್ನಹ್ಯಮಥೋ ಇಮಾಂ ಸ್ತಾಹಾ || ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೧ ||

ಓಂ ಇಹೈವ ಸ್ತಂ ಮಾ ವಿ ಯಶಿಷ್ಯಂ ವಿಶ್ವಮಾಯುರ್ವ್ಯಶಿತಮ್ | ಕ್ರೀಕಂತೌ ಪುತ್ರೈರ್ನಪ್ಪಭಿರ್ಮೋದಮಾನೌ ಸ್ತೇ ಗೃಹೇ ಸ್ತಾಹಾ || ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೨ ||

ಓಂ ಆ ನಃ ಪ್ರಜಾಂ ಜನಯತು ಪ್ರಜಾಪತಿರಾಜರಸಾಯ ಸಮನಕ್ಶಯಮಾ | ಅದಿಮರ್ಗಂಧೀ ಪತಿಲೋಕಮಾ ವಿಶ್ವ ಶಂ ಸೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಪ್ತದೇ ಸ್ತಾಹಾ || ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೩ ||

ಓಂ ಅಘೋರಚಕ್ಷುರಪತಿಘ್ನೇಧಿ ಶಿವಾ ಪಶುಘ್ನಃ ಸುಮನಾಃ ಸುವರ್ಣಾಃ | ವೀರಸೂರ್ಯವಕಾಮಾ ಸ್ತೋನಾ ಶಂ ಸೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಪ್ತದೇ ಸ್ತಾಹಾ || ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೪ ||

ಓಂ ಇಮಾಂ ತ್ವಮಿಂದ್ರ ಮೀಥ್ಯಃ ಸುಪುತ್ರಾಂ ಸುಭಗಾಂ ಕೃಣು | ದಶಾಸ್ಯಾಂ ಪುತ್ರಾನಾ ಧೇವಿ ಪತಿಮೇಕಾದಶಂ ಕೃಧಿ ಸ್ತಾಹಾ || ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೫ ||

ಇದಂ ವಂದಿತಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಅವದಾಯಂ ಜುಹುಯಾತ್ ||

ತತಃ ವಿಸ್ತರಮವಧಾಪುತಿಫರಾಪ್ತಂ ಪುತ್ಯಾ ಸ್ತಿಪ್ತಕೃದಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ ಅಭಾರ್ಯಾಯ ಧೇನುಂ ದತ್ತ್ವಾ ದಶ ತ್ರೀಣಿ ವಾ ಪುಷ್ಪಗಾನ್ ಘೋಷಮೀತ್ | ಕರ್ಮಣಿ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ವಾಚಯಿತ್ಯಾ ವಿಪ್ರಾಶಿಷೋಃ ಗೃಹೀತ್ಯಾ ಕೃಷ್ಣಾಪಗಣಂ ಶುರೋತ್ ||

|| ಇತಿ ದತ್ತಪುತ್ರವಿಧಾನಮ್ ||

205

ವಿಧಾನಮ್

[ಪ್ರಯೋಗವು ಪ್ರಥಮಮುತುಶಾಂತಿ ವಕ್ತು. ಕರ್ತೃತ್ವಂ ಉದ್ವಿಖಿತಮ್ | ಸಮುಚಿತಂ ಚ | ತತ್ರ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲಾನುಸಾರೇಣಾ
ಮತೋ. ವ್ಯಾಗ್ರೇವ ಕನ್ಯಾಪಿಮಾಣೇ ಜಾತೇ ಪ್ರಥಮೇ ಆರ್ತವೇ ಪಶ್ಚರೇವ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯೋತಿತಿ ಭಾತಿ | ಇದಾನಂತಕಾಲೇ
ರಾಜ್ಯಾಲಾಸನಾತ್ ಪೌರಾಪನ್ಯಾಯಾಂ ವಿವಾಹಸ್ಥೈವ ಪ್ರಚುರತ್ವಾತ್ ಕನ್ಯಾಯಾ ಪ್ರಥಮಾರ್ತವೇ ದುಷ್ಕಾಲಪ್ರಯುಕ್ತದೋಷೇ
ತಂತರಾದ್ವರ್ತವೋ ರುಃರರದ್ವರ್ತಂ ಲಿಪ್ತಿವ ಕರ್ತೃ ಸ್ವಾತ್ | ಯಥಾ ಶಿಶೋ ಜನನಕಾಲೇನಪಂಚಮಾಂಷಾದಿದೋಷೇ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ
ಲಿಪ್ತಿವ ರಾಶಿ ಕ್ರಿಯತೇ ತಥಾ ಕನ್ಯಾಯಾ ಶರೀರೇ ಗಂಧರ್ವಸೋಮಾಗ್ನಾದಿದೇವತಾನಾಂ ಕ್ರಮೇಣ ಸ್ವಧಾಪಸ್ಯ "ರಶೋ ದೃಷ್ಟ್ಯಾ ತು
ವಾವತಿ" ಇತಿ ಶ್ಲೋಕವಚನಾತ್ ನ್ಯೂನತಾಭಾವೇನ ತಸ್ಯಾ. ಶರೀರಂ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಸಮಾನದೋಷಪ್ರಯುಕ್ತಂ ಭವತಿ ತಥಾ ಅನೂಪಾಯಾ
ಪೌರಾಪನ್ಯಾಯಾ ಕನ್ಯಾಯಾ ವೃಷೋತ್ಪ್ರಾಪ್ತಾ, ಸಕಲಧರ್ಮಕರ್ಮಾನರ್ಹತ್ವಂ, ಕನ್ಯಾರೂಪದೇಯವಸ್ತುನಾ ಹೇಯತ್ವಂ ಚ ಭವತಿ |
ಕನ್ಯಾದಾನಾನ್ವಲ್ಪಾರ್ಥಂ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸರಣೇ ಶಾಸ್ತಾನಾತಿಕ್ರಮಾ || ಏತತ್ಸಂಕಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಅನೂಪವೃದ್ಧಕನ್ಯಾಶರೀರಶುದ್ಧಿದ್ವಾರಾ
ಶಿವಪತಿ ಸ್ವಾನುಷ್ಠೇಯಧಾರ್ಮಿಕಾರ್ಯೇಷು ಅಧಿಕಾರಸ್ಪದ್ಧರ್ಥಂ ಕನ್ಯಾಸಂಸ್ಕಾರರೂಪಮುತುಶಾಂತಿ: ಕಾಲೇ ಕರ್ತವ್ಯಾ ||

ಮುಖ್ಯವಿಷಯ:- ವಿವಿತಕಾಲೇ ಕನ್ಯಾಸಂಸ್ಕಾರ. ಅಕ್ಷರಶಃ ಅನೂಪವೃದ್ಧನಾರಣಾಂ ಶರೀರಶುದ್ಧಿರ್ಥಂ "ಪ್ರಾಯಃ ಪಾಪಂ ಸಮುದ್ರಿಷ್ಟಂ
ಚಿತ್ತಂ ತಸ್ಯ ವಿಶೇಷಾರ್ಥಮ್" ಇತಿ ಪಚನಾನುಸಾರೇಣ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಕೃತ್ಯಾಚರಣಂ ಕೃತ್ವಾ ತ್ರಿದಿನಂ ಉಪೋಷ್ಯ, ಪಂಚಗವ್ಯಂ
ವ್ಯಾಕರ್ಮಾತ್ | ತತಃ ಮುತುಶಾಂತಿನಂತರಂ ಚಂದ್ರತಾರಾನುಕೂಲಿಭೌ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಶಾಂತಿಪೂರ್ವಕಂ ಭುವನೇಶ್ವರೇಶಾಃ, ಕುರ್ಯಾ ||

೬೦ ಚ ವಿವಾಹಸಮಯೇ ಮುತುಮಾನಸಂಖ್ಯಯಾ ಗೋದಾನಾದಿಕಂ ಕುರ್ಯಾದೇವ | ವರಸ್ತು ಕೂಷ್ಠಾಂಡಹೋಮಾದಿಕಂ ಚ
ಕಾರಯೇತ್ ||

ಕನ್ಯಾಯಾಂ ರಶೋದರ್ಶನಾನಂತರಂ ಪಂಚಮದಿನೇ ಚಂದ್ರತಾರಾದಾನುಕೂಲೇ ಶುಚಿಪ್ರದೇಶೇ ಮಂಗಳಸ್ವಾತಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾ
ಉಪವೇಶ್ಯ, ಸಪ್ತಕಿಂಕಿ ಯಜಮಾನ ಶೋತ್ರಿಯಾನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಆಮಂತ್ರ, ಕರ್ಮ ಪ್ರಾರಭೇತ | ಪಂಚಗವ್ಯಪ್ರಾಶನವ್ಯವರ್ತ-
ಸ್ತುಪಾಪನಾಭ್ಯುದಯತೇ ಕೃತ್ವಾ, ದೇಶಕಾಲೇ ಸಂಕೀರ್ತ

ಮು
ತು

.....ಶುಭತಿಥಿ ಮಮ ಕುಮಾರ್ಯಾನಕ್ಷತ್ರೇರಾಶಿ ಜಾತಾಯಾ:ನಾಮ್ನಾ: ಪ್ರಥಮ-
ರಶೋದರ್ಶನಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಸಮಾನಸಂಭೂತಪಾಪಪರಿಹಾರಪೂರ್ವಕಶರೀರಶುದ್ಧಿಶ್ಚಕರ್ಮವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನಯೋಗ್ಯತಾಪ್ರಾಪ್ತರ್ಥಂ
ಶ್ರೀಭುವನೇಶ್ವರಾದೇವತಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಾಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಶೌನಕೋಕ್ರಮಮುತುಶಾಂತಿ-
ಕರ್ಮಾಖ್ಯಂ ಕಂಪ್ಯೇ ||

207
ಶಾಂ
ತಿ:

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಗಂಧಾದಿನಾ ಸಂಪೂಜ್ಯ, ಕಲಶಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾದಿಪ್ರವೃತ್ತಿಪೂಜಾರಾಯಣಾರ್ಥಂ ವೈಣುಯಾತ್ | ರಶೋದರ್ಶನಕಾಲಾ
ಉಗ್ರತಿವಿವಾಹಸಕ್ತಿತ್ವಾದಿಭಿಃ ದುಷ್ಕರ್ತೃತಃ ನವಗೃಹಾರಾಧನಪೂರ್ವಕಮೃತ್ಯುಂಜಯಶಾಂತಿಂ, ಖರಿದಾನಾದಿಕಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ, ಮುತುಶುದ್ಧಿ-
ಕಲಾರಾಧನಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ | ಆಚಾರ್ಯಗೃಹಪ್ರೇಶಾನದೇಶೇ ಭೂಶುದ್ಧಿಂ ಕೃತ್ವಾ, ಶ್ವೇತಮೃದಾ ಚತುರಸ್ತಮಂಡಲಂ ವಿರಚಯ್ತಿ,
ಮಂಡಲಮಧ್ಯೇ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರದೋರ್ಧ್ವ ಪದ್ಧತಿಯಂ ವಿರಖ್ಯ, ಪಶ್ಚಮಮಿತಪ್ರೇಶೀನ್ ಪ್ರಸಾರ್ಯ ಕಲಶತ್ರಯಂ ವಿಧಿನಾ
ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯೇತ್ || ಪ್ರ ಮ ವ ಆಪೋ ಇತಿ (ಪುಟ 236) ಶುಭೋದಕಂ ಸಂಪೂರ್ಯ, ತ್ರಿಪ್ಲವ ಗಂಧಂ ಪ್ರಕ್ಷಿಪೇತ್ | ತತಃ ಯವ,
ಮುಖ, ತಿಲ, ರಾಮಕ, ಮುದ್ದ, ಪೇಶಕ, ತ್ರಿಯಂಗು, ಗೋಧೂಮಾದಿ ಧಾನ್ಯಾನಿ, ಪಲಾಶ, ಉದುಂಬರ, ಕುಶ, ದೂರ್ವಾ,
ರಕ್ಷಾತೆಲ, ಚಂದಕ, ಬಿಲ್ವ, ವಿಷ್ಣುಕಾಂತ, ತುಲಸಿ, ಒಟಗಂಜಿ, ಶಂಖಪುಷ್ಪೀ, ಶತಾವರಿ, ಅಪ್ಪಗಂಧ, ನಿರ್ಗುಂಡಿ, ರಕ್ಷತಿಸರ್ಪಪ,
ಪದ್ಮಪತ್ರ, ಅಮಮಿರ್ಗ, ಪಸಪ, ಸೀಸೋತ್ತಲ, ಸಿರಕೇಶಕುಶುಂಬಕ, ಗುಂಜಾ, ವಜ್ರಾ, ಭದ್ರಮೃತಕಾಪಾಂ ತ್ರ್ಯಗೌಪಧಾನ ಯಥಾಸಂಭವಾನು
ಸಂಗತ್ಯು-

ಯಾ ಓಪಧೀಂತ್ಯಾಧರ್ಮಣೋ ಭಿಷಗೋಪಧಯೋನುಪುಪ್ | ಸರ್ವಪದ್ಧತಿಶ್ಚೇಪಣೇ ವಿಧಿಯೋಗಃ ||

ಓ ಯಾ ಓಪಧೀ: ಪೂರ್ವಾ ಜಾತಾ ದೇವೇಭ್ಯಸ್ತ್ರಿಯುಗಂ ಪ್ರರಾ | ಮನ್ಯ ನು ಬ್ರಹ್ಮಣಾಮಹಂ ಶತಂ ಧಾಮಾನಿ
ಸುಪ್ತ ಚ ||

ಇತಿ ಸರ್ವಕರ್ಮಗ ಮುದ್ದಕಲಶೇ ಕ್ರಿಪೇತ್ | ತತಃ ತ್ರಿಮ ಕಲಶೇಷು ಪಶ್ಚವಾದಿಪಕ್ಷೇಪಣಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ, ವರುಣಂ ಆವಾಹ್ಯ,
ಪಂಚೀಪಾಪಿಃ ಪೂಜಯೇತ್ | ಮಧ್ಯೇ ಭುವನೇಶ್ವರಂ ಆವಾಹಯೇತ್ ||

ಶ್ರೀಜಯಾಯ್ತು ನಮಃ ।

ಶ್ರೀವಿಜಯಾಯ್ತು ನಮಃ ।

ಶ್ರೀಲಲಿತಾಯ್ತು ನಮಃ ।

ಶ್ರೀಲಲಿತಾಯ್ತು ನಮಃ ।

ಶ್ರೀನಿತ್ಯಾಯ್ತು ನಮಃ ।

ಶ್ರೀವಿಲಾಸಿನೈ ನಮಃ ।

ಶ್ರೀದೇವಗೃಹೈ ನಮಃ ।

ಶ್ರೀಲಲಿತಾಯ್ತು ನಮಃ ।

ಶ್ರೀಮಂಗಲಾಯ್ತು ನಮಃ ॥

208

ಶಾಂ
ತಿ

ನವಶಕ್ತಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ :

ಉದ್ಭವನಿದ್ಯುತಿಮ್ ಇಂದುಕೀಲಾಂ ತುಂಗಕುಲಾಂ ನಯನತ್ರಯಯುಕ್ತಮ್ ।

ಸ್ಮರಮುದೀಂ ವರದಾಂಕುಶಪಾಶಾಭೀಷಿಕರಂ ಪ್ರಭಚಿ ಭುವನೇಶೀಮ್ ॥

ಶ್ರೀಭುವನೇಶ್ವರ್ಯೈ ನಮಃ ॥

ತತ್ಪದಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ಭುವನೇಶ್ವರಂ ಗಾಯತ್ರೀಃ । ಭುವನೇಶ್ವರ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತತ್ಪದಮರ್ವರೇಣ್ಯಾಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಭುವನೇಶ್ವರಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ಭುವನೇಶ್ವರಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಭುವನೇಶ್ವರಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂಭುವಸ್ವಃ ಭುವನೇಶ್ವರಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ॥ ಸ್ವಾಹಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ತದಂತಿಗೋಲಃ-

ಇಂದ್ರಾಗ್ರೇ ವೃಷಾಕಪಿರಿಂದ್ರಾಗ್ರೇ ಪಂಕ್ತಿಃ । ಇಂದ್ರಾಣ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಇಂದ್ರಾಗ್ರೇಮಾಸು ನಾರಿಮ ಸುಭಗಾಮಹಮಶ್ರವಮ್ । ನಶ್ಯನ್ಯಾ ಅಪರಂ ಚನ ಜರಸಾ ಮರತೇ

ಪತಿವಿಶ್ವಸ್ತಾದಿಂದ್ರ ಉತ್ತರಃ ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಇಂದ್ರಾಗ್ರೇಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ವ್ಯಾಪೃತ್ಯಾವಾಹ್ಯಃ ಉತ್ತರಕಲಃ-

ಇಂದ್ರತ್ಯಾ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಇಂದ್ರೋಃ ಗಾಯತ್ರೀಃ । ಇಂದ್ರಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಇಂದ್ರ ತ್ಯಾ ವೃಷಭಂ ವಯಂ ಸುತೇ ಸೋಮೇ ಹವಾಮಹೇ । ಸ ಪಾಹಿ ಮಧ್ಯೋ ಅಂಧಸಃ ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಇಂದ್ರಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಇತಿ ವ್ಯಾಪೃತ್ಯಾವಾಹಯೇತ್ । ದೇವತಾತ್ರಯಂ ಪೋಷತೋಪಚಾರೈಃ ಪೂಜಯೇತ್ । ಮಧ್ಯಕುಂಭೋಪರಿ ಪರಿವ್ರಜ್ಯಸುರಿಪ್ತಂ ಪರಿವ್ರಜ್ಯಮುನಿಪದ್ಧಂ ಶ್ವೇತತಂತುಂ ನಿಧಾಯ, ಚತುರ್ಧಿಕ್ಷು ಸುತೃಷ್ಠಿ ಉಪವಿಶ್ಯ, ಅಮೃತೇಂದ್ರಸಹಸ್ರಂ, ಶತಂ ವಾ ಗಾಯತ್ರೀಂ ಜಪ್ತ್ವಾ, ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಾದಿಕಂ ಜಪೇಯುಃ ॥

ಓಂ ವ್ಯಾಪೃತ್ಯಾವಾಹಯೇತ್ ಪಂಚದಶಚಕ್ರಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಅನಂದಕರ್ಮಮುಕ್ತಿದೃಷ್ಟೀತಾ ಇಂದಿರಾಸುತಾ ಸುಪಯುಃ । ಶ್ರೀದೇವತಾ । ಅಧ್ಯಾಸ್ಯೋನುಪ್ಯುಃ । ಚತುರ್ಧಿಕ್ಷು ಬೃಹತಃ । ಪಂಚದೀಪಶ್ಚೈತಿ ಪ್ರವೃಛೇ । ತತೋಽಪ್ಯಾಪನಮುಃ । ಅಂತಾ ಆದ್ಯರಪಂಕ್ತಿಃ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಓರ್ಮ್ಯವರ್ಣಾಂ ಹರಿಣೀಂ ಸುವರ್ಣರಜತಸ್ಯಜಾಮ್ । ಚಂದ್ರಾಂ ಹಿರಣ್ಮಯೀಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಜಾತವೇದೋ ಮು ಆ ವಹ ॥ ೧ ॥ ತಾಂ ಮು ಆ ವಹ ಜಾತವೇದೋ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮನಪಗಾಮಿನೀಮ್ । ಯಸ್ಯಾಂ ಹಿರಣ್ಮಯೀಂ ವಿದೇಯೀಂ ಗಾಮಶ್ಚಂ ಪುರುಷಾನನಮ್ ॥ ೨ ॥ ಅಶ್ವಪೂರ್ವಾಂ ರಥಮಧ್ಯಾಂ ಹಸ್ತಿನಾದಪ್ರಮೋದಿನೀಮ್ । ಶ್ರೀಯಂ ದೇವೀಮುಪ ಹೃಯೇ

209

ಶಾಂ
ತಿ

ಶ್ರೀಮಾ ದೇವೀ ಜುಪತಾಮ್ || ೨ || ಕಾಂ ಸೋಪ್ತಿಕಾಂ ಹಿರಣ್ಯಪ್ರಾಕಾರಾಮಾದ್ರಾಂ ಜ್ವಲಂತಿಂ ತ್ವಷ್ಟಾಂ
ತರ್ಪಯಂತೀಮ್ | ಪದ್ವೈಪ್ತಿಕಾಂ ಪದ್ವವರ್ಣಾಂ ತಾಮಿಸೋಪ ಹೃಯೇ ಶ್ರಿಯಮ್ || ೪ || ಚಂದ್ರಾಂ ಪ್ರಭಾಸಾಂ ಯಶಸಾ
ಜ್ವಲಂತಿಂ ಶ್ರಿಯಂ ಲೋಕೇ ದೇವಜುಷ್ಣಾಮುದಾರಾಮ್ | ತಾಂ ಪದ್ವಿನೀಮಿಂ ಶರಣಂ ಪ್ರ ಪದ್ವೈಲಕ್ಷ್ಮೀಮ್ ನಶ್ವತಾಂ
ತ್ವಾಂ ವೃಣೇ || ೫ || ಆದಿತ್ಯವರ್ಣೇ ತಪಸೋಽಧಿ ಜಾತೋ ವನಸ್ಪತಿಸ್ತವ ವೃಕ್ಷೋಽಥ ಬಿಲ್ವಃ | ತಸ್ಯ ಫಲಾನಿ ತಪಸಾ
ಸುಂತು ಮಾ ಯಾಂತರಾ ಯಾಶ್ಚ ಬಾಹ್ಯಾ ಅಲಕ್ಷ್ಮೀಃ || ೬ || ಉಪೈತು ಮಾಂ ದೇವಶಖಃ ಕೀರ್ತಿಶ್ಚ ಮಗನಾ ಸಹ |
ಪ್ರಾಡುರ್ಭೂತೋಽಸ್ಮಿ ರಾಷ್ಟ್ರೇಽಸ್ಮಿನ್ ಕೀರ್ತಿಮೃದ್ಧಿಂ ದದಾತು ಮೇ || ೭ || ಕೃತ್ತಿಪಾಸಾಮಲಾಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಮಲಕ್ಷ್ಮೀಂ
ನಾಶಯಾಮೃತಮ್ | ಅಭೂತಿಮಸಮೃದ್ಧಿಂ ಚ ಸರ್ವಾಂ ನಿರ್ಗುಧ ಮೇ ಗೃತಾತ್ || ೮ || ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ ದುರಾಧರ್ಪಾಂ
ನಿತ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಂ ಕಂಡೀಗೀಮ್ | ಈಶ್ವರಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಾಮಿಹೋಪ ಹೃಯೇ ಶ್ರಿಯಮ್ || ೯ || ಮನಸು
ಕಾಮಮಾಕೋತಿಂ ದಾಚೀ ಸತ್ಯಮುತೀಮಹಿ | ಪಶೂನಾಂ ರೂಪವನ್ಸಸ್ಯ ಮಯಿ ಶ್ರೀಃ ಶ್ರಿಯತಾಂ ಯಶಃ || ೧೦ ||
ಕರ್ಧಮೇನ ಪ್ರಜಾ ಭೂತಾ ಮಯಿ ಸಂಭವ ಕರ್ಧಮಃ | ಶ್ರಿಯಂ ವಾಸಯ ಮೇ ಕುಲೇ ಮಾತರಂ ಪದ್ಮಮಾಲಿನೀಮ್ ||
|| ೧೧ || ಆಪಃ ಸ್ವಜಂತು ಸ್ವಿಗ್ಧಾನಿ ಚಕ್ಷಿತ ವಸ ಮೇ ಗೃಹೇ | ನಿ ಚ ದೇವಿಂ ಮಾತರಂ ಶ್ರಿಯಂ ವಾಸಯ ಮೇ
ಕುಲೇ || ೨ || ಆದ್ರಾಂ ಪುಷ್ಯಂಗೀಂ ಪುಷ್ಪಿಂ ಸುವರ್ಣಾಂ ಹೇಮಮಾಲಿನೀಮ್ | ಸೂರ್ಯಾಂ ಹಿರಣ್ಯಯಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ

ಜಾತವೇದೋ ಮ ಆ ವಹ || ೧೨ || ಆದ್ರಾಂ ಯಕೇಗೀಂ ಯಶ್ಚಿಂ ಪಿಂಗಲಾಂ ಪದ್ಮಮಾಲಿನೀಮ್ | ಚಂದ್ರಾಂ
ಹಿರಣ್ಯಯಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಜಾತವೇದೋ ಮ ಆ ವಹ || ೧೪ || ತಾಂ ಮ ಆ ವಹ ಜಾತವೇದೋ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮನಪ-
ಗಾಮಿನೀಮ್ | ಯಸ್ಯಾಂ ಹಿರಣ್ಯಂ ಪ್ರಭೂತಂ ಗಾಘೋ ದಾಸ್ಯೋಶ್ವಾನಿ ವಿಂದೇಯಂ ಪುರುಷಾನಹಮ್ || ೧೫ ||

ಇಮಾರದ್ರಾಯ ತವಸೇ ಇತಿ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಕುತ್ವ ಅಂಗೀರಸೋ ರುದ್ರೋ ಜಗತಿ | ಜಜ್ಞೇ ವಿನಯೋಗಃ ||

ಓ ಇಮಾ ರುದ್ರಾಯ ತವಸೇ ಕಪರ್ದಿನೀ ಕ್ಷಯದ್ವೀರಾಯ ಪ್ರ ಭರಾಮಹೇ ಮತಿಃ | ಯಥಾ ಶಮಸದ್ವಿಪದೇ
ಚತುಷ್ಪದೇ ವಿಶ್ವಂ ಪ್ರಪಂ ಗಾಮೇ ಅಸ್ಮಿನ್ನನಾತುರಮ್ || ಮೃಳಾ ನೋ ರುದ್ರೋತ ನೋ ಮಯಸ್ಕಧಿ ಕ್ಷಯದ್ವೀರಾಯ
ಸಮಗಾ ವಿಧೇವ ತಃ | ಯುಕ್ತಂ ಚ ಯೋಶ್ಚ ಮನುರಾಯೇ ಜೀ ಪಿತಾ ತದಶ್ಯಾಮ ತವ ರುದ್ರ ಪ್ರಗೀತಿಷು || ಅಶ್ಯಾಮ
ತಃ ಸುಮಂತಿಂ ದೇವಯಜ್ಞಯಾ ಕ್ಷಯದ್ವೀರಸ್ಯ ತವ ರುದ್ರ ಮೀಡ್ಛಃ | ಸುಮಾಯನ್ನಿದ್ರಿಶೋ ಅಸ್ಮಾಕ್ತಮಾ ಚರಾಂಪ್ರವೀರಾ
ಮುಮಾಮಃ ತಃ ಹವಿಃ || ತ್ವೇಷಂ ವಯಂ ರುದ್ರಂ ಯಜ್ಞಸಾಧಂ ವಂಕು ಕವಿಮವಸೇ ನಿ ಹೃಯಾಮಹೇ | ಆರೇ
ಅಸ್ತದ್ವೈಪ್ಸಂ ಹೇಳೋ ಅಸ್ಯತು ಸುಮತಿಮಿದ್ರಯಮಸ್ಯಾ ವೃಣೇಮಹೇ || ದಿವ್ಯೇ ವರಾಹಮರುಷಂ ಕಪರ್ದಿನಂ ತ್ವೇಷಂ
ರೂಪಂ ಸಮಗಾ ನಿ ಹೃಯಾಮಹೇ | ಹಸ್ತೇ ಬಿಭ್ರದ್ವೈಷಜಾ ವಾಯೋಗಿ ಶರ್ಮ ವರ್ಮ ಚೃದಿರಸ್ಯಭ್ಯಂ ಯಂಸತ್ ||

ಅತಃ ಒತಂ ಕೃತ್ವಮದೋ ಭಾಗವಃ ಶೌನಕೋ ರುದ್ರಸ್ಮಿಪ್ತುಃ | ಜಹೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

212

ಖ
ಖ

ಶಾ
ತಿ

ಓ ಆ ತೇ ಒತಮಗರುತಾಂ ಸುಮ್ಮದೇತು ಮಾ ನಃ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಸಂದೃಶೋ ಯುಯೋಥಾಃ | ಅಭಿ ನೋ ವೀರೋ
ಅವಃ ಕ್ಷಮೇತ ಪ್ರ ಜಾಯಮಹಿ ರುದ್ರ ಪ್ರಜಾಭಿಃ || ತ್ವಾದತ್ತೇಭಿಃ ರುದ್ರ ಶಂತಮೇಭಿಃ ಶತಂ ಹಿಮಾ ಅಶೀಯ
ಭಿಃಪಜಿಭಿಃ | ವ್ಯಗ್ರಸ್ಯದ್ ದ್ವೇಷೋ ವಿತರಂ ವ್ಯಂಹೋ ವ್ಯಮೀವಾಶ್ವಾತಯಸ್ತಾ ವಿಷೋಚಿಃ || ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಜಾತಸ್ಯ ರುದ್ರ
ಶ್ರಿಯಾಸಿ ತವಸ್ತಮಸ್ತವಸಾಂ ವಜ್ರಬಾಹೋ | ಪರ್ಷಿಣಾ ಪಾರಮಂಹುಃ ಸ್ವಪ್ತಿ ವಿಶ್ವಾ ಅಭೀತೀ ರಪಸೋ ಯುಯೋಧಿ ||
ಮಾ ತ್ವಾ ರುದ್ರ ಚುಕ್ರುಧಾಮಾ ನಮೋಭಿರ್ಮಾ ದುಷ್ಕುತೀ ವೃಷಭ ಮಾ ಸಹೋತೀ | ಉನ್ನೋ ವೀರಾ ಅರ್ಹಯ
ಭಿಃಪಜಿಭಿಃಪ್ರಪ್ತಮಂ ತ್ವಾ ಭಿಷಜಾಂ ಶೃಣೋಮಿ || ಪವೀಮಭಿರ್ಹವತೇ ಯೋ ಹವಿರ್ಭರವ ಸ್ತೋಮೇಭಿಃ ರುದ್ರಂ
ದಿಶ್ಯಯ | ಋದೂದರಃ ಸುತವೋ ಮಾ ನೋ ಅಸ್ಥಿ ಬಭ್ರುಃ ಸುತಿಪ್ರೋ ರೀರಧನ್ಯನಾಯೈ || ೧ ||

ಇಮಾರದ್ರಾಯತಿ ಚತಸ್ರಣಾಂ ಮೈತ್ರಾವರಂವರ್ಗಜೋ ರುದ್ರೋ ಜಗತಿ ಅಂತಾ ತ್ರಿಪ್ತುಃ | ಜಹೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓ ಇಮಾ ರುದ್ರಾಯ ಶ್ರೀರಧನ್ಯನೇ ಗಿರಃ ಕ್ಷಿಪ್ರೇಷವೇ ದೇವಾಯ ಸ್ವಧಾವೇ | ಅಪಾಹ್ವಾಯ ಸಹಮಾನಾಯ ವೇಧಸೇ
ತಿಗ್ಧಾಯುಧಾಯ ಭರತಾ ಶೃಣೋತು ನಃ || ಸ ಹಿ ಕ್ಷಯೇಣ ಕ್ಷಮ್ಯಸ್ಯ ಜನ್ಮನಃ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯೇನ ದಿವ್ಯಸ್ಯ ಚೇತತಿ |
ಅವಸ್ತವಂತೀರುಪ ನೋ ದುರಶ್ವರಾಸನಿವೋ ರುದ್ರ ಜಾತು ನೋ ಭವ || ಯಾ ತೇ ದಿದ್ಯದವಸ್ಯಪ್ತಾ ದಿವಸ್ತರಿ ಕ್ಷಯಾ

ಖ
ಖ

213

ಶಾ
ತಿ

ಚರತಿ ಪಂ ಸಾ ವ್ಯಾಕ್ತು ನಃ | ಸಹಸ್ರಂ ತೇ ಸ್ವಪಿವಾತ ಭೇಷಜಾ ಮಾ ನಸ್ತೋಕೇಷು ತನಯೇಷು ರೀರಿಷಃ || ಮಾ ನೋ
ವಧಾ ರುದ್ರ ಮಾ ಪರಾ ದಾ ಮಾ ತೇ ಭೂಮ ಪ್ರಸಿತಾ ಹೀಳಿತಸ್ಯ | ಆ ನೋ ಭಜ ಬರ್ಹಿಷಿ ಜೀವಶಂಸೇ ಯೂಯಂ
ಪಾತ ಸ್ತಪ್ತಿಭಿಃ ಸದಾ ನಃ ||

ಅಪೋರಾಜಾಸಂ ವಾಮದೇವೋ ರುದ್ರಸ್ಮಿಪ್ತುಃ | ಜಹೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓ ಆ ಪೋ ರಾಜಾಸಮಧ್ವರಸ್ಯ ರುದ್ರಂ ಹೋತಾರಂ ಸತ್ಯಯದಂ ರೋದಸ್ಯೋಃ | ಅಗ್ನಿಂ ಪುರಾ
ತನಯತೋರಚಿತ್ತಾದ್ಧಿರಗ್ಯರೂಪಮವಸೇ ಕೃಣುಧ್ವಮ್ ||

ತಮುಷ್ಪುಹಿ ಘೋಮಾದ್ರಿಃ ರುದ್ರಸ್ಮಿಪ್ತುಃ | ಜಹೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓ ತಮು ಷ್ಪುಹಿ ಯಃ ಸ್ವಪುಃ ಸುಧನ್ವಾ ಯೋ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಕ್ಷಯತಿ ಭೇಷಜಸ್ಯ | ಯತ್ಪ್ತಾ ಮಹಾ ಸೌಮನಾಸಾಯ
ರುದ್ರಂ ನಮೋಭಿರ್ದೇವಮಸುರಂ ದುವಸ್ಯ ||

ಭುವಸ್ಯ ಒತರವ್ಯವಸ್ಥಾ ರುದ್ರಸ್ಮಿಪ್ತುಃ | ಜಹೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓ ಭುವಸ್ಯ ಒತರಂ ಗೀರ್ಧಾರಾಭಿಃ ರುದ್ರಂ ದಿವಾ ವರ್ಧಯಾ ರುದ್ರಮಕ್ಶಿ | ಬೃಹಂತಮೃಷ್ಯಮದರಂ

ಸುಪುಮ್ನದ್ಧಗ್ನದೇವ ಕವಿರೀಡಿತಾಸು ॥

214

ತ್ಯಂಬಕಂ ಮೃತ್ಯಾವರೋಧಗುಪ್ತೋ ರುದ್ರೋನುಪ್ಪುಷ್ ॥ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಶಾಂ
ತಿಃ

ಓಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ ಸುಗಂಧಿಂ ಪುಷ್ಪವರ್ಧನಮ್ ॥ ಉರ್ವಾರುಕಮಿವ ಬಂಧನಾನ್ ಮೃತ್ಯೋರ್ಮುಕ್ತೀಯ
ಮಾಮೃತಾತ್ ॥

ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಃ ಪಂಡಿತಚಕ್ಷುಃ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ವಸಿಷ್ಠೋ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಸ್ತಪುಷ್ ॥ ಅಭಿಮಂತ್ರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಃ ಭವತಾಮೃತೋಭಿಃ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ರಾತಹವ್ಯಾ ॥ ತೇ ನೋ
ರಾಕಂಶಾಮರುಗಾಯಮದ್ಯ ಯೂಯಂ ಪಾತ ಸ್ತಭಿಃ ಸದಾ ನಃ ॥ [233ಪುಟೇ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಾಃ]

ಯ ಏಕ ಇಂದ್ರಿದಯತೇ ಇತಿ ಗೌತಮೋ ರಾಹೂಗಣ ಇಂದ್ರ ಉಕ್ತಿಕ ॥ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯ ಏಕ ಇಂದ್ರಿದಯತೇ ವಸ್ತು ಮರ್ತಾಯ ದಾತುಷೇ ॥ ಈಶಾನೋ ಅಪ್ರತಿಮತ ಇಂದ್ರೋ ಅಂಗ ॥

ಆಶ್ವಿನಿಃ ಪುಷ್ಪಃ ನವಚಕ್ಷುಃ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಅಂಬರೀಷ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪ ಮುಖಃ ॥ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಅಪೋ ಓ ಪಾ..... ವರ್ಚಿಣಾ ॥

ತ್ರಿಭುಜಂ ದೇವೇತಿ ಸಪ್ತಚಕ್ಷುಃ ವಸಿಷ್ಠ ಆದ್ಯಾನಾಂ ತ್ರಯಾಣಾಮಗ್ನಿಸ್ತಪ್ತಶ್ಚಕುರ್ವಾಂ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ॥ ಆದ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ॥
ದ್ವಿತೀಯಾನುಪ್ಪುಷ್ ॥ ತತ್ಸತ್ಯೋ ಗಾಯತ್ರಃ ॥ ಅಂತೇ ದ್ವೇ ಅನುಪ್ಪುಘೌ ॥ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

215

ಓಂ ತ್ರಿಭುಜಂ ದೇವ ಸವಿತರ್ವರ್ಷಿಶ್ಚೈಃ ಸೋಮ ಧಾಮಭಿಃ ॥ ಅಗ್ನೇ ದಕ್ಷೈಃ ಪುನೀಹಿ ನಃ ॥ ೧ ॥ ಪುನಂತು
ವಾಂ ದೇವಪಜಾಃ ಪುನಂತು ವಸಪೋ ಧಿಯಾ ॥ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ಪುನೀತ ಮಾ ಜಾತವೇದಾಃ ಪುನೀಹಿ ಮಾ ॥ ೨ ॥ ಪ್ರ
ಪ್ತಾಯಸ್ತು ಪ್ರ ಸ್ಯಂದಸ್ತು ಸೋಮ ವಿಶ್ವೇಭಿರಂಶುಭಿಃ ॥ ದೇವೇಭ್ಯ ಉತ್ತಮಂ ಹವಿಃ ॥ ೩ ॥ ಉಪ ಪ್ರಿಯಂ ಪನಿಷ್ವತಂ
ಯವಾನಮಾಹುತೀವೃಧಮ್ ॥ ಅಗ್ನಸ್ತು ವಿಭ್ರತೋ ನಮಃ ॥ ೪ ॥ ಅಲಾಯ್ಯಸ್ಯ ಪರಶುರ್ನನಾಶ ತಮಾ ಪವಸ್ತು ದೇವ
ಸೋಮ ॥ ಅಖುಂ ಚಿದೇವ ದೇವ ಸೋಮ ॥ ೫ ॥ ಯಃ ಪಾವಮಾನೀರಧೈತ್ಯಪಿಭಿಃ ಸಂಭೃತಂ ರಸಮ್ ॥ ಸರ್ವಂ
ಸ ಪೂತಮ್ನಾತಿ ಸ್ತದ್ರಿತಂ ಮೊತರಿಶ್ವನಾ ॥ ೬ ॥ ಪಾವಮಾನೀರ್ಯೋ ಅಧೈತ್ಯಪಿಭಿಃ ಸಂಭೃತಂ ರಸಮ್ ॥ ತಸ್ಮೈ
ಸರಸ್ವತೇ ದುಹೇ ಕ್ಷೀರಂ ಸರ್ವಮರ್ಥೋದಕಮ್ ॥ ೭ ॥

ಶಾಂ
ತಿಃ

ಉಭಯಂ ಶ್ವಗವಚ್ಚನ ಇತಿ ಪುಗಾಘೋ ಭಗ ಇಂದ್ರೋ ಬೃಹತಿಃ ॥ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಉಭಯಂ ಶ್ವಗವಚ್ಚ ನ ಇಂದ್ರೋ ಅರ್ವಾಗ್ನಿದಂ ವಚಿಃ ॥ ಸತ್ಯಾಚ್ಯಾ ವಚ್ಛವಾ ಸೋಮಜಿತಯೇ ಧಿಯಾ
ಶವಿತ್ವ ಆ ಗಮತ್ ॥

ಸ್ತೃದಾ ವಿಶೋ ಭರದ್ವಾಜಃ ಶಾಸ ಇಂದ್ರೋನುಪ್ಪುಷ್ ॥ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿದಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮತ್ರತಾ ವಿಮ್ವರೋ ವಶಿಃ । ವ್ಯವೇಂದ್ರಃ ಪುರ ವಿತು ನಃ ಸೋಮಪಾ ಅಭಯಂಕರಃ ॥

ತ್ಯಂಬಕಂ ವಶಿಷ್ಠೋ ರುದ್ರೋನುಪುಪ್ತಃ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತ್ಯಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ ಸುಗಂಧಿಂ ಪುಷ್ಪವರ್ಧನಮ್ । ಉರ್ವಾರುಕಮಿವ ಬಂಧನಾನ್ ದ್ವ್ಯತ್ಯೋರ್ಮುಕ್ತೀಯು
ಮಾಮೃತಾತ್ ॥

ಜಾತವೇದಸೇ ಕೃಷ್ಣೋ ಜಾತವೇದಾಗ್ನಿಸ್ತುಪ್ತಃ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಜಾತವೇದಸೇ ಸುನವಾಮ ಸೋಮಮರಾತೀಯತೋ ನಿ ದತಾತಿ ವೇದಃ । ಸ ನಃ ಪರ್ಷದತಿ ದುರ್ಗಾಣಿ ವಿಶ್ವಾ
ನಾವೇವ ಸಿಂಧುಂ ದುರಿತಾತ್ಮಗ್ನಿಃ ॥

ತ್ರಾಯಂತಾಮಿತಿ ತಿರ್ಯಣಾಂ ಸಪ್ತರ್ಷಯ ಆಪ್ತೋನುಪುಪ್ತಃ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತ್ರಾಯಂತಾಮಿಹ ದೇವಾಸ್ತ್ರಾಯತಾಂ ಮರುತಾಂ ಗಣಃ । ತ್ರಾಯಂತಾಂ ವಿಶ್ವಾ ಭೂತಾನಿ ಯಥಾಯಮರಪಾ
ಅಸೌತಃ ॥ ೧ ॥ ಆಪ್ತ ಇದ್ವಾ ಉ ಭೀಷಜೀರಾಪ್ತೋ ಅವಿವಚಾತನೀಃ । ಆಪ್ತಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ಭೀಷಜೀಸ್ತಾಪ್ತೇ ಕೃಣ್ವಂತು
ಭೀಷಜಮ್ ॥ ೨ ॥ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ದಶಶಾಖಾಭ್ಯಾಂ ಚಿಹ್ನಾ ವಾಚಃ ಪುರೋಗವಿಃ । ಅನಾಮಯಿತ್ಯುಭ್ಯಾಂ ತ್ವಾ ತಾಭ್ಯಾಂ
ತ್ಯೋಪ ಸ್ತೌಶಾಮಸಿ ॥ ೩ ॥

ಇಮಾ ಆಪ ಇತಿ ತಿರ್ಯಣಾಮೃತರೇಯ ಆಪ್ತೋನುಪುಪ್ತಃ ಜಗತ್ಸನುಪುಭಃ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಇಮಾ ಆಪಃ ಶಿವತಮಾ ಇಮಾಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ಭೀಷಜಿಃ । ಇಮಾ ರಾಪ್ತಸ್ಯ ವರ್ಧನೀಂಮಾ ರಾಪ್ತಭೃತೋ-
ಮೃತಃ ॥ ೧ ॥ ಯಾಭಿರಂದ್ರಮುಭೃಷಿಂಚತ್ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಸೋಮಂ ರಾಜಾನಂ ವರೂಣಂ ಯಮಂ ಮನುಮ್ ।
ತಾಭಿರಂದ್ರಿರಘಿಷಿಂಚಾಮಿ ತ್ವಾಮುಂ ರಾಪ್ತಾಂ ತ್ವಮಧಿರಾಪೋ ಭವೇಹ ॥ ೨ ॥ ಉಭೀ ಯದಿಂದ್ರ ರೋದಸೀ
ಆಪಪ್ರಾಪ್ತೋಪಾ ಇವ । ಮಹಾಂತಂ ತ್ವಾ ಮಹೀನಾಂ ಸಮ್ರಾಜಂ ಚರ್ಷಗ್ಗನಾಂ ದೇವೀ ಜನಿತ್ಯಜೇಜನದ್ರದ್ರಾ ಜನಿತ್ಯ-
ಜೇಜನತ್ ॥

ಓಂ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸವಿತುಃ ಪ್ರಸವೇಶಿಸೋರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪೂಷ್ಣೋ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮಗ್ನೀಶ್ವೇಜಸಾ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ
ವರ್ಚಸೀಂದ್ರಸ್ಯಂದ್ರಿಯೋಣಾಭಿಷಿಂಚಾಮಿ ॥ ಬಲಾಯ ಶ್ರಿಯೈ ಯಶಸೀನ್ಮದ್ವಾಯ ॥

ತಮಿಶಾನಮಿತಿ ಗೌತಮ ಈಶಾನೋ ಜಗತಿಃ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತಮಿಶಾನಂ ಜಗತ್ಸತ್ಯುಪ್ಪವೃತಿಂ ಧಿಯಂಜನ್ಯಮವಸೇ ಹೂಮಹೇ ವಯಮ್ । ಪೂಷಾ ನೋ ಯಥಾ
ವೇದವಾಮಸದ್ ವೃಧೇ ರಕ್ತಿತಾ ಪಾಯರದಭಃ ಸ್ತೃಷ್ಯೇ ॥

ತಮಗ್ನಿಃ ರುದ್ರೋ ಗೃತಮಜಿಗ್ಗುರ್ಜಗತಿಃ । ಅಭಿಮಂತ್ರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತ್ವಮಗ್ನೇ ರುದ್ರೋ ಅಸುರೋ ಮಹೋ ದಿವಸ್ತುಂ ಕರ್ಣೋ ಮಾರುತಂ ಪ್ರಕೃತೇಹಿವೇ । ತ್ವಂ
ವಾತ್ಸೇರರ್ಯೋಽಪಿ ಶಂಗಯಸ್ತುಂ ಪೂಷಾ ವಿಧತಃ ಪಾಪಿ ನು ತತ್ಮನಾ ॥

ಭುವನಸ್ಯ ಪಿತರಂ ಮುಪಶ್ವಾ ರುದ್ರಸ್ತುಪುಷ್ ॥ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಭುವನಸ್ಯ ಪಿತರಂ ಗೀರ್ಭಾರಾಧೀ ರುದ್ರಂ ದಿವಾ ವರ್ಧಯಾ ರುದ್ರಮಶ್ವಿನಿ । ಬೃಹಂತಮೃತ್ಯುಮಜರಂ
ಸುಷುಮ್ನುದೃಗ್ಭುವಮ ಕವಿಸೇವಿತಾಸಃ ॥

ಯಾತೇ ರುದ್ರೇತಿ ಕಶ್ಯಪೋ ರುದ್ರ ಸ್ವರಾಡನುಪುಷ್ ॥ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯಾತೇ ರುದ್ರ ಶಿವಾ ತನೂರಘೋರಾ ಪಾಪಕಾಶಿನೀ । ತಯಾ ನಸ್ತನುವಾ ಶಂತಮಯಾ
ಗಿರಿಶಂತಾಘಟಾಕಶಿಹಿ ॥

ಯಜ್ಞಾಗ್ರತ ಇತಿ ಪಕ್ಷಾಂ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮಂತ್ರಾಣಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಮಗ್ನಸ್ತುಪುಷ್ ॥ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯಜ್ಞಾಗ್ರತೋ ದೂರಮುದೈತಿ ದೈವಂ ತದು ಸುಪ್ರಸ್ಯ ತಥೈವೇತಿ । ದೂರಂಗಮಂ ಜ್ಯೋತಿಷಾಂ ಜ್ಯೋತಿರೇಕಂ
ತನ್ಮೈ ಮನಃ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮಸ್ಯ ॥ ೧ ॥ ಯೇನ ಕರ್ಮಾಗ್ರಾಪಸೋ ಮನೀಷಿಸೋ ಯಜ್ಞೇ ಕೃಣ್ವಂತಿ ವಿದಥೇಷು ಧೀರಾಃ ।

ಯದಪ್ಸೂರ್ವಂ ಯುಕ್ತಮಂತಃ ಪ್ರಜಾಞಾಂ ತನ್ಮೈ ಮನಃ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮಸ್ಯ ॥ ೨ ॥ ಯತ್ ಪ್ರಜ್ಞಾನಮುತ ಚೇತೋ ಧೃತಿಶ್ಚ
ಯಜ್ಞೋತಿರಂತರಮೃತಂ ಪ್ರಜಾಸು । ಯಸ್ಮಾನ್ ಮುತೇ ತಿಂಚನ ಕರ್ಮ ಕ್ರಿಯತೇ ತನ್ಮೈ ಮನಃ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮಸ್ಯ ॥ ೩ ॥
ಯೇನೇದಂ ಭೂತಾಂ ಭುವನಂ ಭವಿಷ್ಯತ್ತರಿ ಗೃಹೀತಮುತೇನ ಸರ್ವಮ್ ॥ ಯೇನ ಯಜ್ಞಸ್ತಾಯತೇ ಸಪ್ರಹೋತಾ ತನ್ಮೈ
ಮನಃ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮಸ್ಯ ॥ ೪ ॥ ಯಸ್ಮಿನ್ ಮುಚಿಃ ಸಾಮ ಯಜೂಂಽಪಿ ಯಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾ ರಥನಾಭಾವಿದಾರಾಃ ।
ಯಸ್ಮಿಂಸ್ತುತಂ ಸರ್ವಮೇತಂ ಪ್ರಜಾಞಾಂ ತನ್ಮೈ ಮನಃ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮಸ್ಯ ॥ ೫ ॥ ಸುಪಾರಥಿರಶ್ವಾನಿವ ಯಸ್ತನುಷ್ಠಾನ್ಯೇ-
ನೀಯತೀರ್ಘರಂಭಿರ್ವಾಜಿನ ಇವ । ಹೃತ್ತತಿಷ್ಠಂ ಯದಪರಂ ಯದಿಷ್ಟಂ ತನ್ಮೈ ಮನಃ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮಸ್ಯ ॥ ೬ ॥

ಇಂದ್ರ ತ್ವ ವೃಷಭಂ ವಯಮಿತಿ ಪಂಚಾಞಾಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಇಂದ್ರೋ ಗಾಯತ್ರೀಃ ॥ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಇಂದ್ರ ತ್ವ ವೃಷಭಂ ವಯಂ ಸುತೇ ಸೋಮೇ ಪವಾಮುಹೇ । ಸ ಪಾಹಿ ಮಧ್ಯೋ ಅಂಧಸಃ ॥ ೧ ॥ ಇಂದ್ರ
ಕೃತುವಿದಂ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಪರ್ಯ ಪುರುಪುತ । ಪಿಬಾ ವೃಷಸ್ತ ತಾತ್ಪಮ್ ॥ ೨ ॥ ಇಂದ್ರ ಪ್ರ ಸೋ ಧಿತಾವಾಂ
ಯುಜ್ವಂ ವಿಶ್ವೇಧರ್ದೇವೇಭಿಃ । ತಿರ ಸ್ತವಾನ್ ವಿಶ್ವತೇ ॥ ೩ ॥ ಇಂದ್ರ ಸೋಮಾಃ ಸುತಾ ಇಮೇ ತವ ಪ್ರ ಯಂತಿ ಸತ್ತತೇ ।
ಕ್ಷಯಂ ಚಂದ್ರಾಸ್ ಇಂದವಃ ॥ ೪ ॥ ದಧಿಷ್ಠಾ ಜಠರೇ ಸುತಂ ಸೋಮಮಿಂದ್ರ ವರೇಣ್ಯಮ್ ॥ ತವ ದ್ಯುತ್ಯಾಸ್ ಇಂದವಃ ॥

ತತಃ ಗೋಧೂಮಪಾಯಸಂ ಸಮರ್ಪ್ಯ ನೋದನಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮನ್ಮಾರ್ಗಾಣಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ||

ವ್ಯರ್ಧನಾ-

ಉದ್ಯದಿನದ್ಯುತಿಮಿಂದುಕಿರೀಟಾಂ ತುಂಗಕುಟಾಂ ನಯನತ್ರಯಯುಕ್ತಾಮ್ |

ಸ್ಮೇರಮುಖೇಂ ವರದಾಂಕುಶತಾಪಾಘಾತಿಕರೀಂ ಪ್ರಭುಃ ಭುವನೇಶೀಮ್ ||

ಇತಿ ವ್ಯರ್ಧ್ಯ ಉತ್ತರಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ | ಕುಮಾರ್ಯಾಃ ವಾಮಮನಃಬಂಧೇ ಕಲಶೋವರಿ ಸ್ಥಿತಂ ತಂತುಂ ಅಪ್ಪ್ರಾ ನಾಂಕೀಲಫಲಂ ದತ್ತಾ ||

ಸುರಾಸ್ತ್ರಾ ಮುಘಟಂಚತು ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಮಹೇಶ್ವರಾಃ | ವಾಸುದೇವೋ ಜಗನ್ನಾಥಸ್ತಥಾ ಸಂಕರ್ಷಣೋ ವಿಭುಃ || ೧ || ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ-
ಶ್ಚಾನುರದ್ವೃಫಮತು ವಿಜಯಾಯ ತೇ | ಅಖಿಲಲೋಗ್ನಿಭಗವಾನ್ಯಮೋ ವೈ ನಿರ್ಮತಿಸ್ತಥಾ || ೨ || ವರಾಣಃ ಪವನಶ್ಚೈವ
ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷಸ್ತಥಾ ಶಿವಃ | ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ದಿಕ್ಪಾಲಾಃ ಪಾತು ಸರ್ವದಾ || ೩ || ಕೀರ್ತಿಲಕ್ಷ್ಮೀದ್ವೈರ್ದೇವೇರ್ಧಾ ಪುಷ್ಪಃ
ಶ್ರದ್ಧಾ ಕ್ರಿಯಾ ಮುಃ | ಬುದ್ಧಿರ್ಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಶ್ಯಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಸ್ತುಚ್ಚಕ್ಷ್ಮ ಮಾತರಃ || ೪ || ವಿತಾಸ್ತ್ರಾಮುಘಟಂಚತು ದೇವಪತ್ನಿಃ
ಸಮಾಹಿತಾಃ | ಅದಿತ್ಯಶ್ಚಂದ್ರಮಾ ಭೌಮೋ ಬುಧದೇವತೀತಾರಕಾಃ || ೫ || ಗೃತಾಸ್ತ್ರಾಮುಘಟಂಚತು ರಾಹುಃ ಕೇತುಶ್ಚ ತರ್ಜಿತಾಃ |
ದೇವದಾನವಗಂಧರ್ವಾ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಪನ್ನಗಾಃ || ೬ || ಚುಪಯೋ ಮನವೋ ಗಾವೋ ದೇವಮಾತರ ವಿವ ಚ | ದೇವಪತ್ನೀ
ದುಮಾ ನಾಗಾ ದೈತ್ಯಾಶ್ಚಪೂರವಂ ಗಣಾಃ || ೭ || ಅಶ್ವಾಸೌ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾಸೌ ರಾಜಾನೋ ವಾಪನಾನಿ ಚ | ಔಷಧಾನಿ ಚ ರತ್ನಾನಿ
ಕಾಲದ್ವಾಪಯುಷಾಶ್ಚ ಯೇ || ೮ || ಸಂತಃ ಸಾಗರಾಃ ಶೈಲಾಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಜಲದಾ ನದಾಃ | ವಿತೇ ತ್ವಾಮುಘಟಂಚತು
ಸರ್ವಕಾಮಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯಃ || ೯ || ಅರಿಷ್ಟಾನಿ ಪ್ರಾಶ್ಯಂತು ದುರಿತಾನಿ ಭಯಾನಿ ಚ | ಶಾಂತಿರಸ್ತು ಶಿವಂ ಮೇಽಸ್ತು ದೇವಾಃ ಕುರ್ವಂತು
ಮಂಗಲಮ್ || ೧೦ ||

ಇತಿ ಪುರಾಣಶ್ಲೋಕಮಂತ್ರೈಃ ಕಲಶೋದಕಂ ಅಘಟಂಚೀತ್ || ಕುಮಾರೀ ನೂತನವಸ್ತ್ರಾದಿಕಂ ಧಾರಯೇತ್ || ತತಃ ಕಾಂಸೃಪಾತ್ಯೇ
ದ್ರಾಕ್ಷಕೃತಸ್ಥಿತಂ ಪೂರಯತ್ ||

ಯಾತಿಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಯಜ್ಞ ಮೇ ಪಾಪಂ ದೌಷ್ಟ್ಯಂ ಸರ್ವಾಂಗಸಂಸ್ಥಿತಮ್ |

ತತ್ತವಂ ಶಮಯಾತ್ಯ ತ್ವಂ ಶ್ರಿಯಂ ಪುಷ್ಪಂ ಚ ವರ್ಧಯ ||

ಇತಿ ಕುಮಾರೀ ಸ್ವಮುಖಪ್ರಾಯಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶ್ಲೋತ್ರಿಯಾಯ ದದ್ಯಾತ್ || ಯಜಮಾನಃ ಕರ್ಮಸಾಂಗತಾಫಲಪ್ರಾಪ್ತೃರ್ಧಂ ಯುಕ್ತಿಗೃಹ್ಣಿ
ಅರ್ಚಯಾಂತು ಚ ವಿಶೇಷದಕ್ಷಿಣಾದಿಕಂ ದತ್ತ್ವಾ, ಘೃತಪಾನಾಂಸ್ಯ, ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ಅತಿವಿ, ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ||

|| ಇತಿ ಋತುಶಾಂತಿಃ ||

ಅಶ್ವತ್ಥೇದ್ಯಾಪನಪ್ರಯೋಗಃ (ಶೌನಕೇಯಃ)

(ಸ್ರಾಪನಾಪಪ್ಪಮೇ ವರ್ಷೇ ದ್ವಾದಶೈಕಾದಶೇಽಪಿ ವಾ | ವಾಯುಗೋಚ್ಛಿಷ್ಟಜಾಂ ಶಾಂತಿಂ ಕೃತ್ವಾಘೋದ್ಯಾಪನಂ ಚರೇತ್ |)

ಅಶ್ವತ್ಥ ಉದ್ಯಾಪನ ವಿಧಿಯೆಂದರೆ- ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷವನ್ನು ಸ್ಥಿಮ ೪, ೧೧, ೧೨ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು. ವಾಯುಗೋಚ್ಛಿಷ್ಟ
ಪೀಡಿತರ ಗೃಹವಾಗಿ ಮರವಾಗುವ ಈ ವೃಕ್ಷವು "ಬ್ರಹ್ಮವೃಕ್ಷ"ವೆಂದೆನಿಸುವುದು. ಉತ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಯುಗೋಚ್ಛಿಷ್ಟ ಶಾಂತಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ತಿ,
ಉದಯಿಸುಮಿವಾಹಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಸೈಮಿತ್ತಿಕರ್ಮವೆನಿಸಿ ಮಹಾಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕಮಾಸ, ಮೂವನಗಳು
ವರ್ಷವಾಗಿವು; ಉತ್ತರಮಾಸ ರಾತ್ರಪಕ್ಷದ ಪುಂಚಮಿ, ದಶಮಿ, ಚತುರ್ದಶಿ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲೂ ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ಅನುರಾಧಾ, ರೇವತಿ
ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಉದ್ಯಾಪನ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸಿದೆ. ಶನಿವಾರ ರೋಹಿಣಿಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವೆಂದೂ ಸೋಮ, ಬುಧ, ಗುರುವಾರಗಳು
ಮಧ್ಯಮವೆಂದೂ ಭೂಮಿ, ಮಂಗಳ, ಶುಕ್ರವಾರಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಹಾಗೂ ನಕ್ಷತ್ರ-ಮಾಸಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಉಪನಯನ-
ವಿವಾಹಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದಂತೆಯೂ ಅರಿತವನು.

ಫಲ- ಸಕಲ ಪಾಪಗಳೂ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಧನಧಾನ್ಯ, ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಸಂತತಿವೃದ್ಧಿ, ಶತ್ರುಪರಾಜಯಾದಿ ಕೀರ್ತಿಲಾಭವೆಂದಿಗಿ ತನ್ನ
ಇವತ್ತೆಂದು ಹಿಲಗಳು ಉದ್ಧಾರವಾಗುವುದೆಂದು ಶೌನಕೇಯ ವಚನ.

ವಾಯುಸೋಚ್ಚಿಪ್ಪಜಶಾಂತಿಪ್ರಯೋಗಃ -

ಸಂಸ್ಕಾರದವಾಕ್ ಮಂದವಾಸರೇ ಪ್ರಾತಃ ಪೂಜಾಪ್ರವಾಚನಸೂತ್ರಶಾಂತಿಂ ಕುರ್ಯಾತ್ | ಸಂಕಲ್ಪ

.....ಕುಂಭಕೃತೌ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತರ್ಥಂ ಅಶ್ವತ್ಥೋದ್ರಾಪನಾಗಭೂತಂ ಅಸ್ಯ
ಪ್ರಕೃತ್ಯ ವಾಯುಸೋಚ್ಚಿಪ್ಪಜಶಾಂತಿಪ್ರಯೋಗಃ ಪರಿವೃತ್ತಿದ್ವಾರಾ ಉಪನಯನಾದಿವಾಹಸಂಸ್ಕಾರಯೋಗ್ಯತಾದ್ವೈರ್ಥಂ ವಾಯುಸೋ-
ಚ್ಚಿಪ್ಪಶಾಂತಿಂ ಕರ್ಮ ಕಂಪ್ಯೇ ||

ಈಶಾನ್ಯಾದಿವಿಕ್ರಮ ಪತುರಃ | ಮಧ್ಯೇ ಏಕಂ ಚ ಆಹುತೃ ಪಂಚಕಲಶಾನ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ವರುಣಂ ಆವಾಹಯೇತ್ || ತತಃ
ಈಶಾನ್ಯಕಲಶಃ -

ಓಂ ಕೃತ್ತಿಪ್ರಾಣಾಮೃತಾಂ ಪ್ರೇಷ್ಯಾಮೃತಕ್ಷೀಂ ನಾಶಯಾಮೃತಮ್ | ಅಭೂತಿಮಸಮೃದ್ಧಿಂ ಚ ಸರ್ವಾಂ ನಿರ್ಗುಹ
ಮೇ ಗೃಹಾತ್ || ೧೩ ಪ್ರೇಷ್ಯಾಮೃತಮ್ |

ಅಗ್ನಿಯಾಮ್ -

ಓಂ ಯತೇ ಯಮುಂ ದೈವಸ್ತುತಂ ಮನೋ ಜಗಾಮ ದೂರಕಮ್ | ತತ್ತ ಆ ವರ್ತಯಾಮುಜ ಕ್ಷಯಾಯ
ಜೀವಸೇ || ೧೩ ಭಾಯಾವೃತ್ತಂ ಯಮಮ್ |

ಸೌಮ್ಯಾಮ್ -

ಓಂ ಯುಧೋರ್ವ ಮಾತಾದಿವಿವಚಿತಸಾ ದೈರ್ವ ಭೂಮಿಃ ಪಯಸಾ ಪುಷ್ಕುತನಿ | ಅವ ಪ್ರಿಯಾ ದಿವಿಪ್ಪನ
ಸೂರೋ ನಿನಕ್ತ ರಶ್ಮಿಭಿಃ || ೧೩ ಪೂಜನಾಮ್ |

ವಾಯುವಾಕ್ -

ಓಂ ಶಂ ನೋ ದೇವೀರಭಿಪ್ಪಯ ಅಪೋ ಭವಂತು ಪೀತಯೇ | ಶಂ ಯೇರಭಿ ಸ್ತವಂತು ನಃ ||

೧೩ ಭಾಯಾವೃತ್ತಂ ಶನೈಶ್ಚರಮ್ |

ಮಧ್ಯೇ -

ಓಂ ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿ ಚಕ್ರಮೇ ತ್ರೇಧಾ ನಿ ದಧೇ ಪದಮ್ | ಸಮೂಹ್ಯಮಸ್ಯ ಪಾಂಸುರೇ ||

೧೩ ವಿಷ್ಣುಂ ಆಹುತೃ ಪೋಷಣೇಪೂರ್ವಸ್ತವಯೇತ್ | ತತಃ ಕಲಶೇಷು ಅಗ್ನಿ ತ್ವಾರಾಸೂಕ್ತಪಠನಪೂರ್ವಕಂ ರುದ್ರಪವನಾಸ-
ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತಾನಿ ವಸಿಷ್ಠಾ ಕಲಶೋದೇಶ ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರಾ, ಪುರುಷಸೂಕ್ತೈಶ್ಚ ವೃಕ್ಷಂ ಅಭಿಷೇಚೇತ್ ||

|| ೧೩ ವಾಯುಸೋಚ್ಚಿಪ್ಪಜಶಾಂತಿಃ ||

ಅಥ ಉದ್ರಾಪನವಿಧಿಃ

ಉತ್ತರಾಯಣಃ ಗುರುಶುಕ್ರೋದಯಃ ಮಾಘಪೂರ್ಣಸಚ್ಚಿತ್ರವೈರಾವೇಷು, ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ಶುಭನಕ್ಷತ್ರೇ ಸುವಾರತಿಥಿಲಗ್ನೇ ಸ್ವಂಧ-
ವರ್ಗಾಂಕುರಾಸ್ತತಃ ವಿವೃತಾ ದಾಮಗ್ನಿಗಾ ವಾಸಸ್ಥಪತೇ ಅಶ್ವತ್ಥೋದ್ರಾಪನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ || ಅಶ್ವತ್ಥಸ್ಯ ಚತುರಸ್ತಾಂ ದೇವಿಕಾಂ ವಿಧಾಯ
ಮೂಲಃ ಚತುರಸ್ರಂ ಆಲವಾಲಂ ಕುರ್ಯಾತ್ | ದೇವಿಕಾಯಾಂ ಚತುರಸ್ರಂ ಸಮಂತಾತ್ ಚತುರ್ಧ್ವಾರಮಂಜಪಂ, ಪೂರ್ವಾದಿಚತುರ್ಧಿಕ್ತು
ಕುಮೇಗ ಚೂತ, ಪಕ್ಷ, ವಲ, ಅರೋಹಣವೈ ತೋರಣಂ ಬದ್ಧಾ, ಅಶ್ವತ್ಥಸ್ಯ ಶಿರಃ ಮಹಾಂತಂ ಚಿತ್ರದ್ವಜಂ ಚ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ |
ವಾಯುಕಲಶಃ ಅಶ್ವತ್ಥೋದ್ರಾಪನಾಗಭೂತಂ ಕೃತಮಂಜಪಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ರಾಕ್ಷೋಘ್ನಹೋಮವಾಸ್ತುಪೂಜಾಪೋಮುಖರಿದಾನಾನಿ
ಕುರ್ಯಾತ್ | ಪ್ರಾತಃ ಯಜಮನಿ ಸಂಘಾರಾನ್ ಸಂಗೃಹ್ಯ, ಶೋತಿರ್ಯಾನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಆಮಂತ್ರ್ಯ, ಸ್ವಗೃಹೇ ಸಪತ್ನೀಕಃ ಸಪರಿವಾರಃ

ಫಲವಾಗಿ ಸಪ್ತವರ್ಷಕಂ ಕುಲದೇವತಾಂ, ಇಪ್ತದೇವತಾಸ್ತು ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣತಃ ಪತ್ನೀಂ ಉಪವೇಶ್ಯ, ಕರ್ಮ ಪಾರಿಭೀತಃ | ತಿಥ್ಯಾದಿ ಸಂಕೀರ್ತನಃ |

224

ದ್ರಾ
ಪ
ನ

ತು
ಪ್ತ
ನ

.....ಋಭುತಿಥೌ ಅಶ್ವದಾದಿಗುರುಣಾಂ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ಯಾಹ್ನಾರ್ಯಾಣಾಂ ಹೃತ್ಕಮಲಮಧ್ಯನಿವಾಸಿವಾಸುದೇವಸಂಕರ್ಷಣಾ-
ಪದ್ಯುದ್ಧಾನಿರುದ್ಧಚತುರ್ಮುಗತ್ಯಾದ್ಯಂತತಾದತಾರಾತಕಶ್ರೀಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾತಕಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ-
ನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಮಾತ್ಮನಃ ಪುಣ್ಯಾತಿಶಯಾಯಪ್ರಯಶಃಪ್ರತಪ್ತಪಶುವಿತ್ತಧಾನಧಾನವಿದ್ಯಾಕುಲಾಭಿವೃದ್ಧಿಕುಲಕೀಟಸುಖತ-
ಸ್ತುಲೀರ್ಣಕವ್ಯಾಪ್ತ್ಯೈಽಒಕಾಮುಖ್ಯಕೃಷಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ದಶಪೂರ್ವಾನ್ ದಶಪರಾನಾತನಾ ಸಹೈಕವಿಂಶತಿಪುರುಷಾನುದ್ವರ್ತುಂ ವಿಷ್ಣುಪದ-
ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ತಥಾ ಚಾಶ್ವತ್ಥಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವಶಾಂತೈಃಪ್ರಕುಲದಾತೃತ್ವಾದ್ಯನೇಕಗುಣಸಂಪತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಯಥಾಚ್ಛಾನೇನ ಯಥಾಮಿಲಿತೇನ-
ಪಚಾರದ್ರವ್ಯೈಃ ದೇಶಕಾಲಾನುಸಾರತಃ ವಿಶಾಖಾದ್ಯಧಿವಾಸಪ್ರಕಾರೇಣಾಶ್ವತ್ಥೋದ್ಯಾಪನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ || ೧೩ ಸಂಕಲ್ಪ ||

ಗುರುಗಣೇಶವರಾಣಾಂ ಕೃತ್ಯಾ, ಸ್ವಸ್ತೀಪುಣ್ಯಹವಾಚನಂ, ನಾಂದೀಶ್ವಾದ್ರಮಾಚಾರ್ಯಾಲವರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ | ತದಂಗಭೂತಂ ಗ್ರಹಯಜ್ಞಂ
ವಿಧಾಯ, ತತಃ ಸತ್ವಿಣಿ ಸಪತ್ನೀಕೀಂ ಯಜಮಾನಾ ಪೂರ್ಣಕಲಶಪುಷ್ಪಾ, ಸ್ವಸ್ತಿಸೂಕ್ತಪಠನಪೂರ್ವಕಂ ಮಂಗಲತುರ್ಯಾಘೋಷೇಣ
ವೃತ್ತಿಪ್ರದೇಶಂ ಗತ್ವಾ ಸಮಾಶ್ವತ್ಥವ್ಯಾಧತ್ಯೇನ ಮಂತ್ರಪಞ್ಚಮದ್ವಾರಮಾಗತ್ಯ, ಭೂಮಿಂ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಮಂಡಪಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ನಿರ್ಯುತಿವರುಗುಣೀಂ
ಮಘೈಃ ಉಪವಿಶೀತ | ಅನಾರ್ಯಾ ಅಶ್ವತ್ಥೋದ್ಯಾಪನಕರ್ಮಗಣಿ ವೃತೋನುಪಂ ಆಚಾರ್ಯಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ || ೧೩ ಸಂಕಲ್ಪ || ಸಾಧಿತ-
ಪಂಚವೈಃ ಕುಪ್ತೈಃ ಸಮಗ್ರ ವೈಶೇಷಿಣಿಂ ಕುರ್ಯಾತ್ | ತತಃ ಸ್ವಶಿರಃಪ್ರದ್ಯರ್ಥಂ ಪುರುಷಸೂಕ್ತನಾಪಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್ |

ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ನಾರಾಯಣ ಪುರುಷೋನುಪ್ಪುಶ್ | ಅಂತ್ಯಾ ತ್ರಿಪುಶ್ ಭೂದಃ | ನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಮಂತ್ರ- ಓಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಸಹಸ್ರಪಾತ್ | ಸ ಭೂಮಿಂ ವಿಶ್ವತೇನ
ವೃತ್ತ್ಯಾತ್ಮತೈಪ್ಪದಶಾಂಗುಲಮ್ ||

ಛಾಂದಃ- ಓಂ ಪುರುಷ ವಿವೇದಂ ಸರ್ವಂ ಯದ್ಗೃತಂ ಯಚ್ಚ ಭವ್ಯಮ್ | ಉತಾಮೃತತ್ವಸೈಶಾನೀನ
ಯದನ್ಯೇನಾತಿರೋಹತಿ ||

ದಕ್ಷಿಣತಃ- ಓಂ ವಿಶ್ವಾವಾಸಸ್ಯ ಮಹಿಮಾಸ್ತೇನ ಜ್ಞಾಯಾಂಶ್ಚ ಪುರುಷಃ | ಪಾದೋಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾ ಭೂತಾನಿ
ತ್ರಿಪಾದಸ್ಯಾದ್ಯುತಂ ದಿವಿ ||

ವಾಮನೇತ್ರಃ- ಓಂ ತ್ರಿಪಾದೋರ್ಧ್ವ ಉದೈತ್ತುರುಷಃ ಪಾದೋಸ್ಯೇಹಾಭವತ್ಪುನಃ | ತತೇನ ವಿಪ್ಪಜ್ಞ
ವೈಕ್ಯಾಮತ್ಸರನಾಸನಸೇ ಅಭಿ ||

ಗಾಃಕಾಯಾಮ್- ಓಂ ತಸ್ಮಾದ್ಧಿರಾಚೇತಯತ ವಿರಾಜೇ ಅಧಿ ಪುರುಷಃ | ಸ ಜಾತೇನ ಅತ್ಯಂಚಿತ ಪಶ್ಚಾದ್ಭೂಮಿಮುಘೇನ
ಪುರಃ ||

ಮುಖಃ- ಓಂ ಯತುರುಘೇಣ ಹವಿಷಾ ದೇವಾ ಯಜ್ಞಮತಿಸ್ತತಃ | ವಸಂತೇನ ಅಸ್ಮಾಸಿದಾಪ್ಯಂ ಗ್ನೀಪ್ತ್ಯ ಇದೃಶ
ಶರದ್ರದಿಃ ||

ಗರಃ- ಓಂ ತಂ ಯಜ್ಞಂ ಬರ್ಹಿಷಿ ಪೌಶ್ತನ್ ಪುರುಷಂ ಜಾತಮಗ್ರತಃ | ತೇನ ದೇವಾ ಅಯಜಂತ ಸಾಧ್ಯಾ
ಯಜಯಶ್ಚ ಯೇ ||

ದಕ್ಷಿಣಮುಖಃ- ಓಂ ತಸ್ಮಾದ್ಭೂತ್ಪರ್ವತಮತಃ ಸಂಭೃತಂ ಪೃಷದಾಭ್ಯಮ್ | ಪಶೂನ್ ತಾಂಶ್ಚಕ್ಷಿ ವಾಯುದ್ಯಾನಾರಣ್ಯಾನ್
ಗ್ರಾಮ್ಯಾಶ್ಚ ಯೇ ||

225

ದ್ರಾ
ಪ
ನ

ತು
ಪ್ತ
ನ

ವಾಮನಾಶ್- ಓಂ ತಸ್ಮಾದ್ಭಕ್ತಾತ್ಪರಮತಃ ಋಚಃ ಸಾಮಾನಿ ಜಜ್ಞಿರೇ । ಭಂದಾಂಜಿ ಜಜ್ಞಿರೇ ತಸ್ಮಾದ್ಭಕ್ತಸ್ಯಸ್ಮಾದ್-
ಜಾಯತ ॥

ಪ್ರದಯ- ಓಂ ತಸ್ಮಾದ್ಭಕ್ತಾ ಅಜಾಯತ ಯೇ ಕೇ ಬೋಧಯಾದತಃ । ಗಾಘೋ ಹ ಜಜ್ಞಿರೇ ತಸ್ಮಾದ್ಭಕ್ತಾ
ಅಜಾಯತುಃ ॥

ಗಾಘ- ಓಂ ಯತ್ಕುರುಷಂ ವೈದಧುಃ ಕತಿಧಾ ವೈಕಲ್ಪಯನ್ । ಮುಖಂ ಕಿಮಸ್ಯ ಕೌ ಬಾಹೂ ಕಾ ಊರೂ
ಪಾದಾ ಉಚ್ಚೇತಃ ॥

ಶಬ್ದ- ಓಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಸ್ಯ ಮುಖಮಾಸೀದ್ಬಾಹೂ ರಾಜನ್ಯಃ ಕೃತಃ । ಊರೂ ತದಸ್ಯ ಯದ್ವೈಶ್ಯಃ ಪದ್ಮಾಂ
ಶೂದ್ರೋ ಅಜಾಯತ ॥

ಗುಪ್ತ- ಓಂ ಚಂದ್ರಮಾ ಮನಸೋ ಜಾತಶ್ಚಕ್ಷೂಃ ಸೂರ್ಯೋ ಅಜಾಯತ । ಮುಖಾದಿಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ
ಪ್ರಾಣಾದ್ವಾಯುರಜಾಯತ ॥

ದತ್ತಿಗ ಉಲ- ಓಂ ನಾಭ್ಯಾ ಅಸಿದಂತರಿಕ್ಷಂ ಶೀರ್ಷ್ಣೋ ದ್ಯೌಃ ಸಮವರ್ತತ । ಪದ್ಮಾಂ ಭೂಮಿದಿಹಃ ಶ್ರೋತ್ರಾತ್ರಘ್ನಾ
ಲೋಕಾ ಅಕಲ್ಪಯನ್ ॥

ವಾಮನಾಶ್- ಓಂ ಸಪ್ತಸ್ಯಾಸನ್ನರಿಧಯಸ್ತಿ ಸಪ್ತ ಸಮಿಧಃ ಕೃತಾಃ । ದೇವಾ ಯದ್ವಜ್ಞಂ ತನ್ನಾನಾ ಅಬದ್ಧಸ್ತುರುಷಂ
ಪಶುಮ್ ॥

ವಾಯು- ಓಂ ಯಚ್ಚೇನ ಯಜ್ಞಮಯಜಂತ ದೇವಾಸ್ತಾನಿ ಧರ್ಮಾಗೌ ಪ್ರಥಮಾನ್ಯಾಸನ್ । ತೇ ಹ ನಾಕಂ
ಮುಮೂಸುಃ ಸಚಂತ ಯತ್ರ ಪೂರ್ವೇ ಸಾಧ್ಯಾಃ ಸಂತಿ ದೇವಾಃ ॥

ಇತಿ ನ್ಯಾಸಂ ಕೃತ್ವಾ ಯಥಾವತ್ಪ್ರತಿ ಅಪ್ಪಾಕ್ಷರಂ ಜಪೇತ್ ।

ಯದತ್ರ ಸಂಸ್ಥಿತಂ ಭೂತಂ ಸ್ಥಾನಮಾಶ್ರಿತಃ ತಿಷ್ಠತಿ ।

ಸ್ಥಾನಂ ತತ್ಕ್ವಾ ತು ತತ್ಪರಂ ಯತ್ಸ್ವಂ ತತ್ರ ಗಚ್ಛತು ॥

ಇತಿ ಸರ್ವಪಲಾಪಾನ್ ಪಠಿತಃ ವಿಕೀರ್ಯ, ಸ್ವಸ್ತಿಸೂಕ್ತದ್ವಯಂ ಪಠೇತ್ ।

ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿಯಸಂ ತಾಕ್ರ್ಷ್ಮಮರಿಪ್ತನೇಮಿ ಮಹದ್ಭೂತಂ ವಾಯುಸಂ ದೇವತಾನಾಮ್ । ಅಸುರಭೈಮಿಂದ್ರಸುಖಂ
ಸಮತ್ಸು ಬೃಹದ್ಭೂತೇ ನಾಪಮವಾ ರುಹೇಮು ॥ ಅಂಹೋಮುಚಮಾಂಗಿರಸಂ ಗಯಂ ಚ ಸ್ವಸ್ತಾತ್ರೇಯಂ ಮನಸಾ ಚ
ತಾಕ್ರ್ಷ್ಮಮ್ । ಪ್ರಯತಃಪಾಣಿಃ ಶರಣಂ ಪ್ರ ಪಥ್ಯೇ ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಂಭಾಧೇತ್ವಭಯಂ ನೋ ಅಸು ॥

ಇತಿ ಮೂತ್ರಂ ಪಠಿತ್ವಾ-

ದೇವಾ ಆಯಾಂತು ಯಾತುಧಾನಾ ಅಪಯಾಂತು ವಿಜ್ಞೇ ಯಜನಂ ರಕ್ತಸ್ಯ ॥

ಇತಿ ಪುನಃ ದಿಶಿರೀತ್. ಅಶ್ವತ್ಥಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಅಪ್ಪದ್ವಿಪ್ಪ ಪದ್ಧಾನಿ ವಿರಿಯ್ಯ ಅಥವಾ ಈಶಾನ್ಯಭಾಗೇ ಸರ್ವತೋಭದ್ರಮಂಡಲಂ ವಿರಚಯ್ಯ
ಮಂಡಲಪುನಃ ಕೃತ್ಯಾ ಅಪ್ಪದ್ವಿ ಕಿಲಿರಾನ್ ದಿಧಿವತ್ ಸ್ಥಾಪಯೀತ್ |

228

ದ್ವಾ
ಪ
ನ

ಸರ್ವತೋಭದ್ರಮಂಡಲಮ್

ಮೃಗುಪಿಚ್ಛಂ ಗತರೀಮಾ ಉರ್ಯಾದೇಶೋನಮಂಚಿತಮ್ | ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಸ್ಥಾಪಯೇದ್ವೇವಾನ್ಯ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ್ಯ ಸುರಾಸುರಾನ್ || ಪ್ರಗವಾದಿ
ಅತುರ್ಧಗಂತಃ ಸ್ವಾಹಾಶಬ್ದಸಮಸ್ತತಮ್ | ಸ್ವಾತ್ತಿರದೇವತಾಮೋಮೇ ಮಂತ್ರೋ ನಾಮ್ನವ ಕೀರ್ತಿತಃ ||

ಮಧ್ಯೇ-	ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ
ಉತ್ತರೇ-	ಓಂ ಸೋಮಾಯ ನಮಃ
ಈಶಾನ್ಯಮ್-	ಓಂ ಈಶಾನಾಯ ನಮಃ
ಪೂರ್ವೇ-	ಓಂ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ
ಅಗ್ನೇಯಮ್-	ಓಂ ಅಗ್ನೇಯೇ ನಮಃ
ದಕ್ಷಿಣೇ-	ಓಂ ಯಮಾಯ ನಮಃ
ಸೈರುತ್ಯಾಮ್-	ಓಂ ನಿಯುತಯೇ ನಮಃ
ವಹ್ನೀ-	ಓಂ ವರುಣಾಯ ನಮಃ
ವಾಯುವ್ಯಮ್-	ಓಂ ವಾಯವೇ ನಮಃ
ವಾಯು-ಸೋಮಮಧ್ಯೇ-	ಓಂ ವಸವೇ ನಮಃ
ಸೋಮ-ರಾಸಮಧ್ಯೇ-	ಓಂ ವಿಕಾಡಶರದ್ರೋಘೋ ನಮಃ
ಈಶಾನ್ಯೇಂದ್ರಯೋ ಮಧ್ಯೇ-	ಓಂ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯೋಘೋ ನಮಃ
ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಮಧ್ಯೇ-	ಓಂ ಅಶ್ವಿಭ್ಯಾಂ ನಮಃ
ಅಗ್ನಿಯಮಮಧ್ಯೇ-	ಓಂ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯೋ ನಮಃ

ಯಮನಿಯುತಮಧ್ಯೇ-	ಓಂ ಸಪ್ತಯಶ್ವೇಭ್ಯೋ ನಮಃ
ನಿಯುತವರುಣಮಧ್ಯೇ-	ಓಂ ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ನಮಃ
ವರುಣವಾಯುಮಧ್ಯೇ-	ಓಂ ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರೋಘೋ ನಮಃ
ಬ್ರಹ್ಮಸೋಮಮಧ್ಯೇ-	ಓಂ ಸ್ಯಂದಾಯ ನಮಃ ಓಂ ನಂದೀಶ್ವರಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಶೂಲಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಮಹಾಕಾಲಾಯ ನಮಃ	
ಒಪ್ಪೇಶಾಸಮಧ್ಯೇ-	ಓಂ ದಕ್ಷಾಯ ನಮಃ
ಒಪ್ಪೇಂದ್ರಮಧ್ಯೇ-	ಓಂ ದುರ್ಗಾಯ ನಮಃ ಓಂ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ
ಒಪ್ಪಾಗ್ನಿಮಧ್ಯೇ-	ಓಂ ಸೃಧಾಯ ನಮಃ
ಒಪ್ಪಯಮಮಧ್ಯೇ-	ಓಂ ಮೃತ್ಯುರೋಗೇಭ್ಯೋ ನಮಃ
ಒಪ್ಪನಿಯುತಮಧ್ಯೇ-	ಓಂ ಗಣಪತಯೇ ನಮಃ
ಒಪ್ಪವರುಣಮಧ್ಯೇ-	ಓಂ ಅದ್ಯೋ ನಮಃ
ಒಪ್ಪವಾಯುಮಧ್ಯೇ-	ಓಂ ಮರುದ್ಯೋ ನಮಃ
ಒಪ್ಪಗ್ನಿ ಪಾದಮೂಲೇ-	ಓಂ ಪ್ರಥಿವ್ಯೇ ನಮಃ ಓಂ ಗಂಗಾನದೀಭ್ಯೋ ನಮಃ ಓಂ ಸಪ್ತಸಾಗರೇಭ್ಯೋ ನಮಃ
ತದಾಪರಿ-	ಓಂ ಮೇರವೇ ನಮಃ
ಸೋಮಾದಿ ವಾಯುವ್ಯಪರ್ಯಂತಾ ತೇಜಾಂ ಉಪರಿಭಾಗೇಷು-	

229

ದ್ವಾ
ಪ
ನ

ಓಂ ಗದಾಯ ನಮಃ | ಓಂ ತ್ರಿಶೂಲಾಯ ನಮಃ | ಓಂ ವಜ್ರಾಯ ನಮಃ | ಓಂ ಶಕ್ತಯೇ
ನಮಃ | ಓಂ ದಂಡಾಯ ನಮಃ | ಓಂ ಖಡ್ಗಾಯ ನಮಃ | ಓಂ ಪಾಶಾಯ ನಮಃ | ಓಂ
ಅಂಕುಶಾಯ ನಮಃ ||

ತದಾ ಹೈಃ ಉತ್ತರಾದಿ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ- ಓಂ ಗೌತಮಾಯ ನಮಃ | ಓಂ ಭರದ್ವಾಜಾಯ ನಮಃ | ಓಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾಯ ನಮಃ |
ಓಂ ಕಶ್ಯಪಾಯ ನಮಃ | ಓಂ ಜಮದಗ್ನಯೇ ನಮಃ | ಓಂ ವಸಿಷ್ಠಾಯ ನಮಃ | ಓಂ

ಉ
ಶ್ವ
ತ್ವ

ಉ
ಶ್ವ
ತ್ವ

ಅತ್ತಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ಅರುಂಧತ್ಯೈ ನಮಃ ॥
 ೩೩ ಪೂರ್ವಾದಿಕ್ರಮೇಣ- ಓಂ ವಂದ್ಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಕೌಮಾರ್ಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈ ನಮಃ । ಓಂ
 ವಾರಾಹೈ ನಮಃ । ಓಂ ಚಾಮುಂಡಾಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ವೈಷ್ಣವೈ ನಮಃ । ಓಂ
 ಮಾಹೇಶ್ವರ್ಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ವೈನಾಯಕೈ ನಮಃ ॥
 ॥ ೩೩ ಸರ್ವತೋಭದ್ರದೇವತಾ ॥

ಕಲಶಾರಾಧನವಿಧಿ:

ಮುನೀಂದ್ರೌತ್ಪಾದಿ ಕಲಶಾಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ವಕ್ಷ್ಯಮಾಗಮಂತ್ಯೈ ದ್ರವ್ಯೇದಕಂ ಪೂರಯೇತ್ ॥
 ಆಪ್ತೋಽಽಶ್ವೇ ನವಚಕ್ರೈ ಅಂಬರೇಷು ಸಂಧ್ಯಾಂ ಪುನಃ । ಆಪ್ತೋ ಗಾಯತ್ರೀ ಪಂಚಮೀ ವರ್ಧಮಾನಾ । ಸಪ್ತಮೀ
 ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ । ಅಂತ್ಯೇ ದ್ವೇ ಅನಪ್ತಪುಷ್ಪಾಃ । ಉದಕಪೂರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥
 ಓಂ ಆಪ್ತೋ ಓ ವ್ಯಾ ಮಯೋಭುವಸ್ತಾ ನ ಉರ್ಜೀ ದಧಾತನ । ಮಹೇ ರಣಾಯ ಚಕ್ರೇ ॥ ಯೋ ವಃ
 ಶಿವತಮೋ ರಸಸ್ತಸ್ಯ ಭಾಷಯತೇವ ನಃ । ಉಶತೀರಿವ ಮಾತರಃ ॥ ತಸ್ಯಾ ಅರಂ ಗಮಾಮಾ ಪ್ತೋ ಯಸ್ಯ ಕ್ಷಯಾಯ
 ಜಿಸ್ತಥ । ಆಪ್ತೋ ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ ॥ ಶಂ ನೋ ದೇವೀರಭಿಪ್ಸಯ ಆಪ್ತೋ ಭವಂತು ಪೀತಯೇ ॥ ಶಂ ಯೋರಭಿ
 ಸ್ತವಂತು ನಃ ॥ ಈಶಾನಾ ವಾಯೋಣಾಂ ಕ್ಷಯಂತೀಶ್ವರ್ಷಗೇನಾಮ್ । ಆಪ್ತೋ ಯಾಚಾಮಿ ಭೇಷಜಮ್ ॥ ಅಪ್ಸ್ಮ ಮೇ
 ಸೋಮೋ ಅಬ್ರವೀದಂತರ್ವಿಶ್ವಾನಿ ಭೇಷಜಾ । ಅಗ್ನಿಂ ಚ ವಿಶ್ವಶಂಭುವಮ್ ॥ ಆಪಃ ಪೃಗೇತ ಭೇಷಜಂ ವರೂಢಂ

ತಸ್ತೇ ಮಮ । ಜ್ಯೋತ್ಸ ಸೂರ್ಯಂ ದೃಶೇ ॥ ಇದಮಾಪಃ ಪ್ರ ವಹತ ಯತ್ನಿಂ ಚ ದುರಿತಂ ಮಯಿ ।
 ಯದ್ವಾಪುಷ್ಪಭುದ್ರೋಹ ಯದ್ವಾ ಶಿವ ಉತಾಸ್ತವಮ್ ॥ ಆಪ್ತೋ ಅದ್ವಾನ್ವಜಾದಿಪಂ ರಣೇನ ಸಮಗಸ್ಮಹಿ । ಪಯಸ್ವಾನಗ್ನ
 ಆ ಗಹಿತಂ ಮಾ ಸಂ ಸೃಜ ವರ್ಚಸಾ ॥ ೩೩ ಶುದ್ಧೋದಕಂ ಪೂರಯೇತ್ -

ಓಂ ಆಪಃ ಕಲಶಃ- ಅನೋಭದ್ರಾ ಇತಿ ದಶಚಕ್ರೈ ಸೂಕ್ತೈ ರಾಹುಗಣೋ ಗೌತಮೋ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ । ಪಂಚಾದ್ಯಾಃ ಸಪ್ತಮೀ ಚ
 ವಗತ್ಸಾಃ ಪಪ್ತಾಃ ವಿರಾಟ್ ಅಪ್ತಮಾದ್ಯಾಃ ತಿಸ್ತಿಸ್ತಪುಷ್ಪಾಃ । ಗಂಧೋದಕಪೂರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥
 ಓಂ ಆ ನೋ ಭದ್ರಾಃ ಕೃತಪ್ತೋ ಯಂತು ವಿಶ್ವತೋಽದಬ್ರಾಸೋ ಅಪರೇತಾಸು ಉದ್ರಿದಃ । ದೇವಾ ನೋ ಯಥಾ
 ಸದವಿದ್ವೈಧೇ ಅಸನ್ನಪ್ರಾಯಯಪ್ತೋ ರಕ್ತತಾರೋ ದಿವೇದಿವೇ ॥ ೧ ॥ ದೇವಾನಾಂ ಭದ್ರಾ ಸುಮತಿರ್ಯಜ್ಞಾಯತಾಂ
 ದೇವಾನಾಂ ರಾತಿರಭಿ ನೋ ನಿ ವರ್ತತಾಮ್ । ದೇವಾನಾಂ ಸಖ್ಯಮುಪ ಸೇದಿಮಾ ವಯಂ ದೇವಾ ನ ಆಯುಃ ಪ್ರ
 ತಿರಂತು ಜೀವಸೇ ॥ ೨ ॥ ತಾನ್ಮೂರ್ವಯಾ ನಿವಿಧಾ ಹೂಮಹೇ ವಯಂ ಭಗಂ ಮಿತ್ರಮದಿತಿಂ ದಕ್ಷಮಸ್ತಥಮ್ ।
 ಅರ್ಯಮಾಗಂ ದರಾಗಂ ಸೋಮಮತ್ತಿನಾ ಸರಸ್ವತೀನಸ್ತುಭಗಾ ಮಯಸ್ತರತ್ ॥ ೩ ॥ ತನ್ನೋ ವಾತೋ ಮಯೋಭು
 ವಾತು ಭೇಷಜಂ ತನ್ನಾತಾ ಪೃಥಿವೀ ತಪ್ತಿತಾ ದ್ಯೌಃ । ತದ್ವಾ ವಾಗ್ನೋಮಸುತೋ ಮಯೋಭುವಸ್ತದತ್ತಿನಾ ಶೃಣುತಂ
 ಧಿಪ್ತಾ ಯುವಮ್ ॥ ೪ ॥ ತಮೀಶಾನಂ ಜಗತ್ಸಸ್ಯಪ್ರಕೃತಿಂ ಧಿಯಂಜನ್ಯಮವಸೇ ಹೂಮಹೇ ವಯಮ್ । ಪೂಜಾ ನೋ

ಯಥಾ ವೇದಸಾಮಸದ್ವೈಧೀ ರಕ್ಷಿತಾ ಪಾಯುರದಬ್ರಹ್ಮಸ್ವಯೇ ॥ ೩ ॥ ಸ್ವಸ್ತಿ ನ ಇಂದ್ರೋ ವೃದ್ಧಶ್ರವಾಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ನ ಪೂಷಾ
ವಿಶ್ವದೇವಾಃ । ಸ್ವಸ್ತಿ ನಸ್ಯಾಕ್ಷೋ ಅರಿಷ್ವನೇಮಿ ಸ್ವಸ್ತಿ ನೋ ಬೃಹಸ್ಪತೀರ್ವಧಾತು ॥ ೬ ॥ ಪೃಷದಶ್ಚಾ ಮರುತಃ
ಪೃಶ್ವಿದಮಾತರಶ್ಚುಭ್ರಂಯಾವಾನೋ ವಿದಥೇತು ಜಗ್ಮಯಃ । ಅಗ್ನಿಃಪ್ರಾ ಮನವಸ್ಯರಚಕ್ಷುಸೋ ವಿಶ್ವೇ ನೋ ದೇವಾ ಅವಸಾ
ಗಮನ್ತಿಹ ॥ ೭ ॥ ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ ಶೃಣುಯಾಮ ದೇವಾ ಭದ್ರಂ ಪಶ್ವೇಮಾಕ್ಷಭಿರ್ಯಜತ್ರಾಃ । ಸ್ವಿರೈರಂಗೈಸ್ತುಷ್ಪು-
ವಾಂಸ್ತಸ್ಯನಾಭಿರ್ವಶೇಮ ದೇವಪಿತೃಂ ಯದಾಯುಃ ॥ ೮ ॥ ಶತಮಿನ್ನು ಶರದೋ ಅಂತಿ ದೇವಾ ಯತ್ರಾ ನಶ್ಯಂತಾ ಜರಸಂ
ತಸ್ಯೋಮಹಃ । ಪುತ್ರಾಸೋ ಯತ್ರ ಪಿತರೋ ಭವಂತಿ ಮಾ ನೋ ಮುಘಾ ರೀಂಪತಾಯುರ್ಗಂತೋಃ ॥ ೯ ॥
ಅದಿದ್ರೋರದಿರಂತರಿಕ್ಷಮದಿತಿಮಾರ್ಗಾತಾ ಸ ಪಿತಾ ಸ ಪುತ್ರಃ । ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ಅದಿತಿಃ ಪಂಚ ಜನಾ ಅದಿತಿರ್ಜಾತ-
ಮದಿತಿರ್ಜನಿತವತ್ ॥ ೧೦ ॥ ಇತಿ ಗಂಧೋದಕಂ ಪೂರಯೇತ್-

ತತ್ಪರ್ಮ- ಸ್ವಸ್ತಿನೋ ಮಿಮಿತಾಮಿತಿ ಪಂಚಾನಾಂ ಸ್ವಸ್ತಾ ಶ್ವೇಯೋ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃಪ್ರಪುಷ್ । ಅಂತ್ಯೇ ದ್ವೇ ಅನುಪ್ಪುಘೌ ।
ಕ್ಷೀರೋದಕಪೂರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

೬೦ ಸ್ವಸ್ತಿ ನೋ ಮಿಮಿತಾಮಿತಿ ಭಗಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ದೇವೈದಿತಿರನರ್ವಗಃ । ಸ್ವಸ್ತಿ ಪೂಷಾ ಅಸುರೋ ದಧಾತು ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ
ದ್ವಾವಾಪ್ರದ್ರವಿಃ ಸುಚೇತುನಾ ॥ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ವಾಯುಮುಪ ಬ್ರವಾಮಹೈ ಸೋಮಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ಭುವನಸ್ಯ ಯಸ್ವತಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ

ಸರ್ವಗಣಂ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ಸ್ವಸ್ತಯ ಅದಿತ್ಯಾಸೋ ಭವಂತು ನಃ ॥ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ನೋ ಅದ್ವಾ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ವೈಶ್ವಾನರೋ
ವಹದ್ಗ್ನಿಃ ಸ್ವಸ್ತಯೇ । ದೇವಾ ಅವಂತತ್ಪೃಥವಃ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ಸ್ವಸ್ತಿ ನೋ ರುದ್ರಾ ಪಾತ್ಸಂಹಸಃ ॥ ಸ್ವಸ್ತಿ ಮಿತ್ರಾವರಣಾ ಸ್ವಸ್ತಿ
ಪಥ್ಯಃ ರೀವತಿಃ । ಸ್ವಸ್ತಿ ನ ಇಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ಸ್ವಸ್ತಿ ನೋ ಅದಿತೀ ಕೃಧಿ ॥ ಸ್ವಸ್ತಿ ಪಂಥಾಮನು ಚರೇಮ
ಸೂರ್ಯಾಚಂದ್ರಮಸೌವಿದ । ಪುನರ್ವದತಾಘೃತಾ ಜಾನತಾ ಸಂ ಗಮೇಮುಃ ॥ ಇತಿ ಕ್ಷೀರೋದಕಮ್ ।

ತತ್ಪರ್ಮ- ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ ಪಂಚದಶರ್ಚಸ್ಯ ಮೈತ್ರಾವರುಣವ್ಯಾಃಪೋ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃಪ್ರಪುಷ್ । ಪಂಚಗವ್ಯಪೂರಣೇ
ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

೬೦ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಭವತಾಮವೈಘೇಭಿಃ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ರಾತಹವ್ಯಾಃ । ಶಮಿಂದ್ರಾಸೋಮಾ ಸುವಿತಾಯು
ಶಂ ಯೋಃ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾಪೂಷಣಾ ವಾಽಪಸಾತೌ ॥ ಶಂ ನೋ ಭಗಃ ಶಮು ನಃ ಶಂನೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನಃ ಪುರಂದಿಃ
ಶಮು ಸಂತು ರಾಯಃ । ಶಂ ನಃ ಸತ್ಯಸ್ಯ ಸುಯಮಸ್ಯ ಶಂಸಃ ಶಂ ನೋ ಅರ್ಯಮಾ ಪುರುಜಾತೋ ಅಸ್ತು ॥ ಶಂ ನೋ
ಧಾತಾ ಶಮು ಧರ್ತಾ ನೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನ ಊರೂಚಿ ಭವತು ಸ್ವಧಾಭಿಃ । ಶಂ ರೋದಸಿ ಬೃಹತೀ ಶಂ ನೋ ಅದ್ರಿಃ
ಶಂ ನೋ ದೇವಾಸಾಂ ಸುಮವಾನಿ ಸಂತು ॥ ಶಂ ನೋ ಅಗ್ನಿಷ್ಯೋತಿರನೀತೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನೋ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾವಶ್ವಿನಾ
ಶಮ್ । ಶಂ ನಃ ಸುಕೃತಾಂ ಸುಕೃತಾನಿ ಸಂತು ಶಂ ನ ಇದಿರೋ ಅಭಿ ವಾತು ವಾತಃ ॥ ಶಂ ನೋ ದ್ವಾವಾಪ್ರದ್ರವಿ

ಪೂರ್ವಕೂತ್ ಶಮಂತಂಕ್ಷಂ ದೃಶಯೇ ನೋ ಅಸ್ತು । ಶಂ ನ ಓಪಧೀರ್ವನೋ ಭವಂತು ಶಂ ನೋ ರಜಸ್ಸುತೀರಸ್ತು
 ಬ್ರಹ್ಮ ॥ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರೋ ವಸುಧೀರ್ವೋ ಅಸ್ತು ಶಮಾದಿತ್ಯೇಭಿರ್ವರೂಃ ಸುಶಂಸಃ । ಶಂ ನೋ ರುದ್ರೋ
 ರುದ್ರೇಭಿರ್ವರಾಃ ಶಂ ನಸ್ತೃಪ್ತಾ ಗಾಭಿರಿಹ ಶೃಣೋತು ॥ ಶಂ ನಃ ಸೋಮೋ ಭವತು ಬ್ರಹ್ಮ ಶಂ ನಃ ಶಂ ನೋ
 ಗ್ರಾವಾಃ ಶಮು ಸಂತು ಯುಷ್ಮಾಃ । ಶಂ ನಃ ಸ್ವರೋಕಾಂ ಮಿತಯೋ ಭವಂತು ಶಂ ನಃ ಪ್ರಸ್ತಗ್ರಃ ಶಮ್ನಸ್ತು ವೇದಿಃ ॥
 ಶಂ ನಃ ಸೂರ್ಯ ಉರುಚಿಶ್ಚಾ ಉದೇತು ಶಂ ನಶ್ಚತಸ್ತು ಪ್ರದಿಶೋ ಭವಂತು । ಶಂ ನಃ ಪರ್ವತಾ ಧ್ರುವಯೋ ಭವಂತು
 ಶಂ ನಃ ಸಿಂಧವಃ ಶಮು ಸಂತಾಪಃ ॥ ಶಂ ನೋ ಅದಿತಿರ್ಭವತು ವೃತೇಭಿಃ ಶಂ ನೋ ಭವಂತು ಮರುತಃ ಸ್ವರ್ಕಾಃ ।
 ಶಂ ನೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಶಮು ಪೂಷಾ ನೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನೋ ಭವಂತು ಶಮ್ನಸ್ತು ವಾಯುಃ ॥ ಶಂ ನೋ ದೇವಃ ಸವಿತಾ
 ತಾಯಮಾಣಃ ಶಂ ನೋ ಭವಂತೂಷನೋ ವಿಭಾತಿಃ । ಶಂ ನಃ ಪರ್ಜನ್ಯೋ ಭವತು ಪ್ರಜಾಭ್ಯಃ ಶಂ ನಃ ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ
 ಪತೀರಸ್ತು ಶಂಭುಃ ॥ ಶಂ ನೋ ದೇವಾ ವಿಶ್ವದೇವಾ ಭವಂತು ಶಂ ಸರಸ್ವತೀ ಸಹ ಧೀರಿರಸ್ತು । ಶಮುಭಿಷಾಚಃ ಶಮು
 ರಾತಪಾಚಃ ಶಂ ನೋ ದಿವ್ಯಾ ಪಾರ್ಥಿವಾಃ ಶಂ ನೋ ಅಪ್ತಾಃ ॥ ಶಂ ನಃ ಸತಸ್ತು ಪತಯೋ ಭವಂತು ಶಂ ನೋ
 ಅರ್ಕಂತಃ ಶಮು ಸಂತು ಗಾವಃ । ಶಂ ನ ಯುಭವಃ ಸುಕೃತಃ ಸುಹಸ್ತಾಃ ಶಂ ನೋ ಭವಂತು ಪಿತರೋ ಹವೇಷು ॥ ಶಂ
 ನೋ ಅಜಿ ವಕಪಾದ್ವೇವೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನೋಽಽಮೃತ್ಯುಃ ಶಂ ಸಮುದ್ರಃ । ಶಂ ನೋ ಅಪಾನಪಾತ್ರೇರುರಸ್ತು ಶಂ ನಃ

ಪೃಶ್ನಿರ್ಭವತು ದೇವಗೋಪಾಃ ॥ ಅದಿತ್ಯಾ ರುದ್ರಾ ವಸವೋ ಜುಷಂತೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾ ನದೀಯಃ । ಶೃಣಂತು
 ನೋ ದಿವ್ಯಾ ಪಾರ್ಥಿವಾನೋ ಗೋಪಾತಾ ಉತ ಯೇ ಯಜ್ಞೇಯಾಃ ॥ ಯೇ ದೇವಾಣಾಂ ಯಜ್ಞೇಯಾ ಯಜ್ಞೇಯಾಣಾಂ
 ವನೋರ್ಯವಿತ್ರಾ ಅಮೃತಾ ಯತಚ್ಚಾಃ । ತೇ ನೋ ರಾಸಂತಾಮುರಾಗಾಯಮದ್ಯ ಯೂಯಂ ಪಾತ ಸ್ತೃಭಿಃ ಸದಾ ನಃ ॥
 ಇತಿ ಪಂಚಗವ್ಯಮ್ ।

ಪಂಚಮಃ- ಏತೋಸ್ತಿದ್ರಮಿತಿ ತೃಟ್ಯಾಂಗಿರಃ ತಿರಸ್ಕೇಂದ್ರೋನುಪ್ಪುಷ್ । ಹಂದ್ರೋದಕಪೂರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಏತೋ ಸ್ತಿದ್ರಂ ಸ್ವವಾಮ ಶುದ್ಧಂ ಶುದ್ಧೇನ ಸಾಮ್ನಾ । ಶುದ್ಧೈರುಕ್ತೈರ್ವಾವೃದ್ಧಾಂಸಂ ಶುದ್ಧ ಅಶೀರ್ವಾನ್
 ಮಮತ್ಯು ॥ ಇಂದ್ರ ಶುದ್ಧೋ ನ ಆ ಗಮಿ ಶುದ್ಧಃ ಶುದ್ಧಾಭಿರೂತಿಭಿಃ । ಶುದ್ಧೋ ರಯಿಂ ನಿ ಧಾರಯ ಶುದ್ಧೋ ಮಮದ್ರಿ
 ಲೋಮ್ಯಃ ॥ ಇಂದ್ರ ಶುದ್ಧೋ ಹಿ ನೋ ರಯಿಂ ಶುದ್ಧೋ ರತ್ನಾನಿ ದಾಶುಷೇ । ಶುದ್ಧೋ ವೃತ್ತಾಣಿ ಜಿಹ್ವಾಣಿ ಶುದ್ಧೋ
 ವಾಹಿಂ ಸಿಪಾಸುಃ ॥ ಇತಿ ಹಂದ್ರೋದಕಮ್ ।

ಷಷ್ಠಃ- ಸಮುದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಇತಿ ಚತುರ್ಥಕಾಂ ವಸಿಷ್ಠ ಆಪಸ್ತುಪ್ಪುಷ್ । ಸರ್ವಾಪಧ್ಯುದಕಪೂರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸಮುದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾಃ ಸರಲಶ್ಚ ಮಧ್ಯಾತ್ಮನಾನಾ ಯಂತ್ಯನಿವಿಶಮಾಣಾಃ । ಇಂದ್ರೋ ಯಾ ವಪ್ತೇ ವೃಷಭೋ ರರಾದ
 ತಾ ಆಪ್ತೋ ದೇವೀರಿಹ ಮಾಮವಂತು ॥ ಯಾ ಆಪ್ತೋ ದಿವ್ಯಾ ಉತ ವಾ ಸ್ವವಂತಿ ಖನಿತ್ರಿಮಾ ಉತ ವಾ ಯಾಃ

ಸ್ವಯಂಜಾಃ | ಸಮುದ್ರಾರ್ಥಾ ಯಾ ಶುಚಿಯಃ ಪಾವಣಾಸ್ತು ಆಪ್ತೋ ದೇವೀರಿತ ಮಾಮವಂತು || ಯಾಸಾಂ ರಾಜಾ
ವರುಣೋ ಯಾತಿ ಮಧ್ಯೇ ಸತ್ಯಾನ್ತಕೇ ಅವಶತ್ಯನ್ ಜನಾನಾಮ್ | ಮಧುಶ್ವತಃ ಶುಚಿಯೋ ಯಾ ಪಾವಣಾಸ್ತು ಆಪ್ತೋ
ದೇವೀರಿತ ಮಾಮವಂತು || ಯಾಸು ರಾಜಾ ವರುಣೋ ಯಾಸು ಸೋಮೋ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ಯಾಗೂರ್ಜಂ ಮದಂತಿ |
ವೈಶ್ವಾನರೋ ಯಾಸ್ತಗ್ನಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯಸ್ತು ಆಪ್ತೋ ದೇವೀರಿತ ಮಾಮವಂತು || ೩೩ ಚತುರ್ಥಃ ಸರ್ವೋಪಧ್ಯುದಕಮ್ ||

ಅಪಮಃ- ಅಪ ಇದ್ವಾ ಉಭೇಷಜೀರಿತಿ ಜಮದಗ್ನಿಃ | ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಅನುಪ್ಪುಷ್ | ಕುಶೋದಕಪೂರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||
ಓಂ ಅಪ ಇದ್ವಾ ಉ ಭೇಷಜೀರಾಪ್ತೋ ಅವಿನವಚಾತನೀ | ಅಪಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ಭೇಷಜೀಸ್ತಾಸ್ತೇ ಕೃಣ್ವಂತು ಭೇಷಜಮ್ ||
೩೩ ಕುಶೋದಕಮ್ ||

ಅಪಮಃ- ಪ್ರಸುತ ಅಪ ಇತಿ ನವರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಸಿಂಧುಕೃತ್ ಪ್ರಯಮೇಧೋ ನಮ್ಯೋ ಜಗತೀ | ಜಲಪೂರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||
ಓಂ ಪ್ರ ಸು ತ ಆಪ್ತೋ ಮಹಿಮಾನಮುಕ್ತಮಂ ಕಾರುಪ್ತೋಚಾತಿ ಸದನೇ ವಿವಸ್ತತಃ | ಪ್ರ ಸಪ್ತಸಪ್ತ ತ್ರೇಧಾ ಹಿ
ಚಕ್ರಮು ಪ್ರ ಸೃತ್ತಂಕಾಮತಿ ಸಿಂಧುರೋಜಸಾ || ೧ || ಪ್ರ ತೇಽರದದ್ವರುಣೋ ಯಾತವೇ ಪಥಃ ಸಿಂಧೋ ಯದ್ವಾಜಾ
ಅಭ್ಯುದ್ರವತ್ | ಭೂಮ್ಯಾ ಅಧಿ ಪ್ರವತಾ ಯಾಸು ಸಾನುನಾ ಯದೇಜಾಮಗ್ರಂ ಜಗತಾಮಿರಜಸಿ || ೨ || ದಿವಿ ಸ್ವನೋ
ಯತತಃ ಭೂಮ್ಯೋಪರ್ಯಂತಂತ ಶುಷ್ಕಮುದಿಯರ್ಚ ಭಾನುನಾ | ಅಭ್ಯುದಿವ ಪ್ರ ಸ್ತನಯಂತಿ ವೃಷ್ಟಯಃ ಸಿಂಧುಯಾದೇತಿ

ವೃಷಭೋ ನ ರೋರುದತ್ || ೩ || ಅಭಿ ತ್ವಾ ಸಿಂಧೋ ಶಿಶುಮಿನ್ಸ ಮಾತರೋ ವಾತ್ರಾ ಅರ್ಷಂತಿ ಪಯಸೇವ ಧೇನವಃ |
ರಾಜೀವ ಯುಧ್ವಾ ನಯಸಿ ತ್ವಮಿತ್ತಿಶ್ಚ ಯದಾಸಾಮಗ್ರಂ ಪ್ರವತಾಮಿನಕ್ಷಸಿ || ೪ || ಇಮಂ ಮೇ ಗಂಗೆ ಯಮುನೇ
ಸರಸ್ವತಿ ಶುತದ್ರಿ ಸ್ನೋಮು ಸಚಿತಾ ಪರಪ್ತ್ಯಾ | ಅಸಿತ್ಯಾ ಮರುದ್ಧ್ವೋ ವಿತಸ್ತಯಾಽರ್ಷೀಣೀಯೇ ಶೃಣುಹ್ಯಾ
ಸುಪೋಮಯಾ || ೫ || ತ್ವಪ್ತಾಮಯಾ ಪ್ರಥಮಂ ಯಾತವೇ ಸಜೂ ಸುಸರ್ತ್ವಾ ರಸಯಾ ಶ್ರೇತ್ಯಾ ತ್ಯಾ | ತ್ವಂ ಸಿಂಧೋ
ಕುಭಯಾ ಗೋಮತೀಂ ಕೃಮುಂ ಮೇಹತ್ತ್ವಾ ಸರಥಂ ಯಾಭೀರೀಯಸೀ || ೬ || ಋಜೇತ್ಯೇನೀ ರುಶತೇ ಮಹಿತ್ವಾ ಪಂ
ಪ್ರಯಾಂಸಿ ಭರತೀ ರಜಾಂಸಿ | ಅದಭ್ರಾ ಸಿಂಧುರಪಸಾಮಪ್ರಮಾಸ್ತಾ ನ ಚಿತ್ರಾ ವಪೃಷೀವ ದರ್ಶತಾ || ೭ || ಸ್ವಶ್ವಾ
ಸಿಂಧುಃ ಸುರಥಾ ಸುವಾಸಾ ಹಿರಗ್ರಯೀ ಸುಕೃತಾ ವಾಜಿನೀವತೀ | ಊರ್ಣಾವತೀ ಯುವತೀ ಸೀಲಮಾವತ್ಕೃತಾಧಿ ವಸ್ರೇ
ಸುಭಗಾ ಮಧುವೃಧಮ್ || ೮ || ಸುಖಂ ರಥಂ ಯುಯುಜೀ ಸಿಂಧುರಶ್ವಿನಂ ತೇನ ವಾಜಂ ಸನಿಷದಸ್ಮಿನ್ನಾಶೌ || ಮಹಾನ್
ಹ್ಯಸ್ಯ ಮಹಿಮಾ ಪಸ್ಯತೇದಭ್ರಸ್ಯ ಸ್ವಯಶೋ ವಿರಶ್ವಿನಃ || ೯ || (ಇತಿ ಕುಶೋದಕಮ್ ||)

ಉಕ್ತವರ್ಣಃ ಕಲರಪೂರಣಂ ಕೃತ್ವಾ ವರುಣಂ ಆವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೀತ್ || ಏವಂ ಇಂದ್ರಾದಿಲೋಕವಾಲಾಂಕ್ಷ ತತ್ಸಂತ್ಯು
ಆವಾಹಯೀತ್ ||
ಇಂದ್ರಶ್ರೇಷ್ಠಾನಿ ಗೃತಮದ ಇಂದ್ರಸ್ತಿಪ್ಪುಷ್ | ಲೋಕಪಾಲೇಂದ್ರಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||
ಓಂ ಇಂದ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠಾನಿ ದ್ರವಿಣಾನಿ ಧೇಹಿ ಚಿತ್ತಿಂ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಸುಭಗತ್ವಮಸ್ಮೈ | ಪೋಷಂ ರಯೀಣಾಮರಿಶ್ವಿಂ ತನೂನಾಂ

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಸಂ ದಾಚಿ ಸುದಿನತ್ತಮಪ್ಪಾಮ್ ॥

ಲೋಕಪಾಲಮಿಂದ್ರಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಕಾಣ್ತೋ ಮೇಧಾತಿಥಿರಗ್ನಿರ್ಗಾಯತ್ರೀ । ಲೋಕಪಾಲಾಗ್ನಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ ವೃಣೇಮಹೇ ಹೋತಾರಂ ವಿಶ್ವವೇದಸಮ್ । ಅಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಸುಕ್ರತಮ್ ॥

ಲೋಕಪಾಲಮಗ್ನಿಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಯಮಾಯ ಸೋಮಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಯಮೋ ಯಮೋನುಪ್ಪುಪ್ ॥ ಲೋಕಪಾಲಯಮಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯಮಾಯ ಸೋಮಂ ಸುನುತ ಯಮಾಯ ಜುಹುತಾ ಹವಿಃ । ಯಮಂ ಹ ಯಜ್ಞೋ ಗಚ್ಛತ್ಯಗ್ನಿದೂತೋ
ಅರೆಂಕೃತಃ ॥

ಲೋಕಪಾಲಂ ಯಮಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಮೋಜೂ ಇತ್ಯಸ್ಯಾಪ್ತೋರಃ ಕಾಣ್ತೋ ನಿರ್ಋತಿರ್ಗಾಯತ್ರೀ । ಲೋಕಪಾಲನಿರ್ಋತ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮೋ ಜು ಗಾ ಪರಾಪರಾ ನಿರ್ಋತಿರ್ದುರ್ಹಣಾ ವಧೀತ್ । ಪದ್ವೇತ್ ತೃಷ್ಣಯಾ ಸಹ ॥

ಲೋಕಪಾಲಂ ನಿರ್ಋತಿಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ತತ್ಪಾಯಾಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಶುನಶ್ವೇಪೋ ವರುಣಾಪ್ತಪ್ಪುಪ್ ॥ ಲೋಕಪಾಲವರುಣಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತತ್ತ್ವಾ ಯಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಂದಮಾನಸ್ತದಾ ಶಾಸ್ತ್ರೇ ಯಜಮಾನೋ ಹವಿಃ । ಅಹೇಕಮಾನೋ ವರುಣೇಹ
ಮೋಧ್ಯುರೂರಂ ಮಾ ನ ಆಯುಃ ಪ್ರ ಮೋಜೀಃ ॥

ಲೋಕಪಾಲಂ ವರುಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ತವ ವಾಯು ಇತ್ಯಸ್ಯ ವ್ಯಶ್ವೋ ವಾಯುರ್ಗಾಯತ್ರೀ । ಲೋಕಪಾಲವಾಯ್ವಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತವ ವಾಯುವೃತಸ್ತತಃ ತೃಪ್ತುರ್ಜಾಮಾತರದ್ಭುತಃ । ಅವಾಂಸ್ಯಾ ವೃಣೇಮಹೇ ॥

ಲೋಕಪಾಲಂ ವಾಯುಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಸೋಮೋ ಧೇನುಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಗೌತಮಃ ಸೋಮಾಪ್ತಪ್ಪುಪ್ ॥ ಲೋಕಪಾಲಸೋಮಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸೋಮೋ ಧೇನುಂ ಸೋಮೋ ಅವಂಠತಮಾಶಂ ಸೋಮೋ ವೀರಂ ಕರ್ಮಗ್ನಿಂ ದದಾತಿ । ಸಾದನ್ಯಂ ವಿದ್ಧಂ
ಸಘೇಯಂ ಪಿತೃಶ್ರವಣಂ ಯೋ ದದಾಶದಸ್ಮೈ ॥

ಲೋಕಪಾಲಂ ಸೋಮಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ತಮಿಶಾನಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಗೌತಮಃ ಈಶಾನೋ ಜಗತಿಃ । ಲೋಕಪಾಲೇಶಾನಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತದ್ವಿಕಾಶಂ ಜಗತ್ಸತ್ಯುಪಸ್ತುತಿಂ ಧಿಯಂಜಿವ್ಯಮವಗೇ ಹೂಮಹೇ ವಯಮ್ । ಪೂಜಾ ನೋ ಯಥಾ
ವೇದಸಾಮಸದ್ವೈಧೇ ರಕ್ಷಿತಾ ಪಾಯುರದೆಭಃ ಸ್ತುತಯೇ ॥

ಲೋಕಪಾಲಮೀಶಾನಮಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ತಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ವಾಸುದೇವಂ, ರುಕ್ಮಿಣೀಂ ಸತ್ಯಭಾಮಾಂ ಸರಸ್ವತೀಂ ಗಣಪತಿಂ
ಆ ಆವಾಹಯೇತ್ ॥

ಅಶ್ವತ್ಥಪೂಜಾ

ತತಃ ಅಶ್ವತ್ಥಃ ಪಂದ್ರಾಶೈಲಾರೋಪಣಾದಿ ಲೋಕಂ ವಿಧಾಯ ವೃಕ್ಷಸ್ಯ ಆಗ್ನೇಯಾಂ ಸ್ಪಷ್ಟಿಕಂ ನಿಧಾಯ, ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರತಿಮಾಂ
ಸುವರ್ಣಮಯೀಂ ಅಗ್ನಿತ್ವಾರಣಪೂರ್ವಕಂ, ಪೂಜಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾದಿ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ತಾಪಯೇತ್ ॥ ತತಃ-

ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇಧಾತಿಥಿವಿಷ್ಣುರ್ಗಾಯತ್ರೀ । ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಇದಂ ವಿಷ್ಣುಃ.... ಪಾಂಸುರೇ ॥ ಇತಿ ವಾಸುದೇವಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ತಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ತದ್ವಿಮತಃ- ಅಧ್ಯಾಸ್ಯೋಪಕೇಶಿತಿ ವಶೋಶ್ಚ ಇಂದ್ರೋ ನಿಚ್ಛದ್ ಗಾಯತ್ರೀ । ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಅಧ ಸ್ಯಾ ಯೋಜಣಾ ಮಹೀ ಪ್ರತೀಚೀ ವಶಮಶ್ವತ್ಥಮ್ । ಅಧಿರುಕ್ಮಾ ವಿ ನೇಯತೇ ॥

ಇತಿ ರುಕ್ಮಿಣೀಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ತಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ದಕ್ಷಿಣತಃ- ಸತ್ಯಾಸತ್ಯೇಭಿರಿತಿ ವಸಿಷ್ಠಃ ಉಚಾ ತ್ರಿಪುಷ್ಠಃ । ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸತ್ಯಾ ಸತ್ಯೇಭಿರ್ಮಹತೀ ಮಹದ್ವಿರ್ದೇವೀ ದೇವೇಭಿರ್ಯಜತಾ ಯಜತ್ಯೈಃ । ರುಜದ್ವೈಹ್ಯಾನಿ ದದದ್ವೈಯೋಣಾಂ
ಪ್ರತಿ ಗಾವ ಉಪಶಂ ವಾವಶಂತ ॥

ಇತಿ ಸತ್ಯಭಾಮಾಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ತಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಪೂರ್ವತಃ- ಪ್ರಕ್ಷೋದಸಾ ಮೈತ್ರಾವರೂರ್ವಸಿಷ್ಠಃ ಸರಸ್ವತೀ ತ್ರಿಪುಷ್ಠಃ । ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರ ಕ್ಷೋದಸಾ ಧಾಯಸಾ ಸಸ್ರ ವಿಚಾ ಸರಸ್ವತೀ ಧರುಗಾಮಾಯಸೀ ಪೂಜಾ । ಪ್ರಚಾಬಧಾನಾ ರಚ್ಛೇವ ಯಾತಿ
ವಿಶ್ವಾ ಅಪೋ ಮಹಿನಾ ಸಿಂಧುರನ್ಯಾಃ ॥

ಇತಿ ಸರಸ್ವತೀಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ತಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಪಶ್ಚಿಮತಃ- ಆತುನ ಇಂದ್ರ ಕಾಣ್ವಃ ಕುಸಿದೀಂದ್ರೋ ಗಾಯತ್ರೀ । ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಆ ತೂ ನ ಇಂದ್ರ ಕ್ಷಮಂತಂ ಚಿತ್ರಂ ಗ್ರಾಭಂ ಸಂ ಗೃಭಾಯ । ಮಹಾಹಸ್ತೇ ದಕ್ಷಿಣೇನ ॥

ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ತಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ತತಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೈಃ ಸಂಪೂಜಯೇತ್ । ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷ-
ಪೂಜಾರಾಂಜಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ॥

ಶ್ರೀತವಗಾಂ ಸಲಕ್ಷ್ಯಕಂ ಭಜಾಪ್ಯಕವಿಭೂಷಿತಮ್ ।
ಶಂಖಚಕ್ರಧರಂ ದೇವಂ ಓತವಾಸಸುಖಚತುರ್ಮ ॥
ಅಭಯಂ ವರದಂ ಶಾಂತಂ ವಿಶ್ವಖೇಟಕಧಾರಿಣಮ್ ।
ಧನುರ್ವಾಗಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಚಿಂತಯಿತ್ ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್ ॥
ಆಗ್ನೇಯಾಭಿಮುಖಂ ದೇವಂ ಮುಖಿತಃ ಕಾಮರೂಪಿಣಮ್ ।
ಇಷ್ಟಕಾಮಾರ್ಥಗುಪ್ತಧ್ವಜಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಪ್ರವರ್ಧನಮ್ ॥

ವಿವರಣೆಗೂ ಸಂಬಂತ್ಯ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ನಾರಾಯಣೋಪನಿಷದಾ ಚ ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿಷೇಕಪೂರ್ವಕಂ ಶುದ್ಧೋದಕಂ ಅಭಿಷೇಕಿತ್ ॥

ಓ ಸಹ ನಾವವತು । ಸಹ ನೌ ಭುನಕ್ತು । ಸಹ ವೀರ್ಯಂ ಕರವಾವಹೈ । ತೇಜಸ್ವಿ ನಾವಧೀತಮಸ್ತು ಮಾ ವಿದ್ವಿಷಾವಹೈ ॥ ಓ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ॥

ಓ ಅಥ ಪುರುಷೋ ಹ ವೈ ನಾರಾಯಣೋಽಕಾಮಯತ ಪ್ರಜಾಸ್ತೃಜೀಯೇತಿ । ನಾರಾಯಣಾತ್ಪ್ರಾಣೋ ಜಾಯತೇ । ಮನಃ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಚ । ಮಿಂ ವಾಯುಚ್ಛೋಕಿರಾಪಃ ಪೃಥಿವೀ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಧಾರಿಣಿ । ನಾರಾಯಣಾದ್ವಿಶ್ವಾ ಜಾಯತೇ । ನಾರಾಯಣಾದ್ವೈದ್ಯೋ ಜಾಯತೇ । ನಾರಾಯಣಾದಿಂದ್ರೋ ಜಾಯತೇ । ನಾರಾಯಣಾತ್ಪ್ರಜಾಪತಯಃ ಪ್ರಜಾಯಂತೇ । ನಾರಾಯಣಾದ್ವೈದಶಾದಿತ್ಯಾ ರುದ್ರಾ ವಸವಸ್ತವಾಗಾಣಿ ಚ ಭಂದಾಗಾಂಽಪಿ । ನಾರಾಯಣಾದೇವ ಸಮುತ್ಪದ್ಯಂತೇ । ನಾರಾಯಣೇ ಪ್ರವರ್ತಂತೇ । ನಾರಾಯಣೇ ಪ್ರರೀಯಂತೇ ॥

ಅಥ ನಿತ್ಯೋ ನಾರಾಯಣಃ । ಬ್ರಹ್ಮಾ ನಾರಾಯಣಃ । ಶಿವಶ್ಚ ನಾರಾಯಣಃ । ಶಕ್ತಶ್ಚ ನಾರಾಯಣಃ । ದ್ವಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೌ ಚ ನಾರಾಯಣಃ । ಕಾಲಶ್ಚ ನಾರಾಯಣಃ । ದಿಶಶ್ಚ ನಾರಾಯಣಃ । ಊರ್ಧ್ವಶ್ಚ ನಾರಾಯಣಃ । ಅಧಶ್ಚ ನಾರಾಯಣಃ । ಅಂತರ್ದಿಶಶ್ಚ ನಾರಾಯಣಃ । ನಾರಾಯಣ ವಿವೇದಗ್ಂ ಸರ್ವಮ್ । ಯದ್ಗೃತಂ ಯಚ್ಚ ಭವ್ಯಮ್ । ನಿಷ್ಕಲೋ ನಿರಂಜನೋ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪೋ ನಿರಾಖ್ಯಾತಶ್ಚಿದ್ವೋ ದೇವ ವಿಶೋ ನಾರಾಯಣಃ । ನ ದ್ವಿತೀಯೋಽಸ್ತಿ ಕಶ್ಚಿತ್ । ಯ ವಿವಂ ವೇದ । ಸವಿಷ್ಣುವೇದ ಭವತಿ ಸವಿಷ್ಣುರೇವ ಭವತಿ ॥ ಓಮಿತ್ಯಗ್ನೇ ವ್ಯಾಹರೇತ್ । ನಮ ಇತಿ ಪಞ್ಚಾತ್ । ನಾರಾಯಣಾಯೈತುಪಂಚಾತ್ । ಓಮಿತ್ಯೇಕಾಕ್ಷರಮ್ । ನಮ ಇತಿ ದ್ವೇ ಅಕ್ಷರೇ । ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರಾಣಿ । ವಿತದ್ವೈ ನಾರಾಯಣಾಪ್ಪಾಕ್ಷರಂ ಪದಮ್ । ಯೋ ಹ ವೈ ನಾರಾಯಣಾಪ್ಪಾಕ್ಷರಂ ಪದಮಧ್ಯೇತಿ । ಅನಪ್ರವೃದ್ವರ್ಗಮಾಯುರೇತಿ । ವಿಂದತೇ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಗ್ಂ ರಾಯಸ್ಮೋಪಂ ಗೌಪತ್ಯಮ್ । ತತೋಽಮೃತತ್ವಮಶ್ವತೇ ತತೋಽಮೃತತ್ವಮಶ್ವತೇ ಇತಿ । ಯ ವಿವಂ ವೇದ । ಪ್ರತ್ಯಗಾಸಂದಂ ಬ್ರಹ್ಮಪುರುಷಂ ಪ್ರಣಿವಸ್ತರೂಪಮ್ । ಅಕಾರ ಉಕಾರ ಮಕಾರ ಇತಿ । ತಾನೇಕಧಾ ಸಮಭರತದೇತದೋಮಿತಿ । ಯಮುಕ್ತ್ಯಾ ಮುಚ್ಯತೇ ಯೋಗೀ ಜನ್ಮಸಂಸಾರಬಂಧನಾತ್ । ಓ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಮಂತ್ರೋಪಾಸಕಃ । ವೈಕುಂಠಭುವನಲೋಕಂ ಗಮಿಷ್ಯತಿ । ತಥಿದಂ ಪರಂ ಪುಂಡರೀಕಂ ವಿಚ್ಛಾಸ್ಯನಮ್ । ತಸ್ಮಾತ್ಪದಿದಾವಸ್ತಾತ್ರಮ್ । ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೋ ದೇವಕೀಪುತ್ರೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೋ ಮಧುಸೂದನೋಮ್ ।

೬೪

ಸರ್ವಭೂತವೈಕಂ ನಾರಾಯಣಮ್ । ಕಾರಣರೂಪಮಕಾರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣಮ್ । ವಿತರಥವತಿರೋ ಯೋಧೀತಃ ।
ಪ್ರಾತರಧೀಯಾನೋ ರಾತ್ರಿಕೃತಂ ಪಾಪಂ ನಾಶಯತಿ । ಸಾಯಮಧೀಯಾನೋ ದಿವಸಕೃತಂ ಪಾಪಂ ನಾಶಯತಿ ।
ಮಧ್ಯದಿನಮಾದಿತ್ಯಾಮುಖೋಧಿಯಾನಃ ಪಂಚಪಾತಕೋಪಪಾತಕಾತ್ಮಮುಚ್ಯತೇ । ಸರ್ವವೇದಪಾರಾಯಣಪ್ರಣಾಂ
ಲಭತಃ । ನಾರಾಯಣಸಾಯುಜ್ಯಮವಾಪ್ನೋತಿ ನಾರಾಯಣಸಾಯುಜ್ಯಮವಾಪ್ನೋತಿ । ಯ ಏವಂ ವೇದ
ಇತ್ಯುಪನಿಷತ್ ॥

ಓಂ ಸಹ ನಾವತು । ಸಹ ನೌ ಭುನಕ್ತು । ಸಹ ವೀರ್ಯಂ ಕರವಾಮಹೈ । ತೇಜಸ್ವಿ ನಾವಧೀತಮಸ್ತು ಮಾ
ವಿದ್ರಿಪಾವಹೈ ॥ ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ॥

೧೩ ನಾರಾಯಣೋಪನಿಷತ್ಪ್ರತಿ ಅಭಿಜಿತ್ಯ 'ಧೃವಾದ್ಧಿ'ಯಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಮೃತಂ ಪರಿತ್ವಾ ವ್ಯಕ್ತಮೂಲಂ ಕಾಪಾಯವಸ್ತಯುಗ್ಗೇನ
ಸಂದೇಹೈ ಪುಷ್ಪಮೂಲಯಾ ಅಲಂಕರಯಾತ್ ॥ ತತಃ ಈಶಾನಪೂರ್ವಯೋಗ ಮಧ್ಯೇ ಸ್ಥಂಧಿಲಂ ರಚಯಿತ್ವಾ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ-

.....ಋಭಿತಿಥೌಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ (ಶ್ಲೋ) ಸದ್ಯಃ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣ ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷಸಂಸ್ಕಾರಾಂಗಭೂತಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿಧಿಹೋಮಾಖ್ಯಂ
ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಸ್ವಗೃಹಾಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಅನ್ನಾದಧಾತ್ ॥ ಅನ್ನಭಾಗಾಂತಮುಕ್ತ್ವಾ- ಅಶ್ವ ಪ್ರಧಾನಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ
ವಾಸುದೇವಂ ಏವ ವಾರಮ್, ಇದಂ ವಿಶ್ವಭೂತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ರುಕ್ಮೀಣಿ ಸತ್ಯಭಾಮಾಂ ಸರಸ್ವತೀಂ ಗಂಗಾಪತಿಂ ಚ ಅಪ್ಪಾಪ್ತವಾರಂ
ತತ್ಸಂತೃಪ್ಯ ಪುನಃ ತತ್ಸಂತೃಪ್ಯ ಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾಂ ಏವ ವಾರಂ "ಅಶ್ವತ್ಥವೈ..... ನಿಷದನ"ಮಿತಿ ಮಂತ್ರೇಣ

ಪಾಲಾಶವಿಷ್ಣುಪ್ರಧಾಪ್ತವೈ, ಪುನಃ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಮಂಡಲದೇವತಾ, ಇಂದ್ರಾದಿಲೋಕಪಾಲಾಂಶ್ಚ ಅಪ್ಪಾಪ್ತವಾರಂ (ಸತ್ಯತೃಪ್ತವಾ) ಆಚ್ಛೇನ
ಶೇಷೇಣ ಸ್ವೀಕೃತಮಗ್ನಿಂ..... ಯಕ್ಷ್ಯೇ ॥

ಏಕಮೂಹನಾದಿ ಇಧಾರಾ-ಅಭ್ಯರ್ಚನಾಗಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಧಾನಹೋಮಂ ಜುಹುಯಾತ್ । ತತಃ ಸ್ವೀಕೃತವಾದಿ ಹೋಮಲೇಪಂ
ಸಮಾಪ್ಯ ಪೂರ್ವಾಗ್ನಿಽಪಾಕಲೋದಧಿಃ ಪವಮಾನ ಸುವರ್ಚನಃ..... ಇತ್ಯನುವಾಕೇನ ಅಶ್ವತ್ಥಂ ತ್ರಿ ಪರಿಷಿಷ್ಟ ಕಿಂಚಿದವಶಿಷ್ಠೋದಕಾನ್
ಕಲಶಾನ್ ಕರ್ಮಾವಸಾನಪರ್ಯಂತಂ ತತ್ಸತ್ಸ್ಮಾನೇಷು ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥

ಉಪನಯನಮ್

ಉಪನಯನವಿಧಾಂ ಪರಃಪುನ ಚೇತ್ ರಾತ್ರಿ ಪುರಾಣಶ್ರವಣೀರ್ತನಾದಿಭಿ ಜಾಗರಣಂ ಕೃತ್ವಾ ವ್ರಾತಾಃ ಸ್ನಾತ್ತಾಃ ಕೃತಸತ್ಯಕೀಯಸ್ಸನ್
ಪ್ರಸ್ನಾಹಪೂರ್ವಕಂ ಕರ್ಮ ಪ್ರಾರಭೇತ್ ॥ ಸದ್ಭೂತ ಆಚಾರ್ಯಃ ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷಮಃ ಸ್ಥಂಧಿಲಃ ಸಂಸ್ಕಾರಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಅಗ್ನಿಂ
ಪವಮಾನಂ ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಅನ್ನಾಧಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

.....ಋಭಿತಿಥೌಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಮ್ ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷ ಪುಂಸವನಾದ್ಯುಪನಯನಾಂತಸಂಸ್ಕಾರಾನ್ ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕಾರಂ ಅಪ್ಪಾಪ್ತವಾರಮ್
ಅಗ್ನಿಂ-ವಾಯುಂ-ಸೂರ್ಯಂ-ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಅಭ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ, ಅಭ್ಯಶೇಷೇಣ ಸ್ವೀಕೃತಂ..... ಯಕ್ಷ್ಯೇ ॥

ಏಕಮೂಹನಾದಿ ಅಧಾರಾಂತಂ ವಿಧಾಯ ಪ್ರಧಾನಂ ಜುಹುಯಾತ್ । ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷ ಪುಂಸವನಸಂಸ್ಕಾರಾಂಗಪ್ರಧಾನಂ ಹೋಜ್ಯೇ ॥ ೧೩
ಓಂ ಭೂಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ಓಂ ಭುವಃ ಸ್ವಾಹಾ । ವಾಯವ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ಓಂ ಸ್ವಃ
ಸ್ವಾಹಾ । ಸೂರ್ಯಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ಓಂ ಭೂಭೂವಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಮಮ್ ಅನ್ನವಾರಂ ಹುತ್ವಾ-

ಓಂ ವಸಸ್ತುತೇ ಶತಪತ್ಯೋ ವಿ ರೋಹ ಸಹಸ್ರವಲ್ಮಾ ವಿ ವಯಂ ರುಹೇಮು । ಯಂ ತ್ವಾಮಯಂ ಸ್ವಧಿತಿಸ್ತೇಜಮಾನಃ
ಪ್ರಕ್ಷೇನಾಯ ಮಮತಃ ಸೌಭಿಗಾಯ ॥

೬೪

೧೩ ಮಂತ್ರೋಃ ಅಕ್ಷತಂ ಸ್ವ ಲೇತ್ ॥ ಏವಂ ಉಪನಯನಪರ್ಯಂತಂ ಹುತ್ವಾ ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕಾರಪೂಜಾಮಂತೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಮಂತ್ರೇಣ ವಕ್ಷ್ಯಂ ಸ್ವ ಲೇತ್ ॥ ಅಥ ಯಜಮನಗಾತ್ರತ್ವಾಂತರಾಲಿಂಗಿತಪಟಂ ಧೃತ್ವಾ ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ಮಂಗಳಾಪ್ತಕಪುರಸ್ಕರಂ ತದೇವ ಲಗ್ನಮಿತಿ ಪಠಿತೇ ಅಂತಃಪಟಂ ನಿಷ್ಕರ್ಯಾ ದೇವಾನಾಂ ನು ವಯಮಿತಿ ಧೃವಸೂಕ್ತಂ ಪಠೇತ್ ॥

ದೇವಾನಾಂ ನು ವಯಮಿತಿ ನವಚಗ್ನ ಬ್ರಹ್ಮಶ್ವೇದಾರ್ಗಾನ್ಯಾದಿವಾರ್ಗಾನುಷ್ಠುತ್ ॥ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

೧೦ ದೇವಾನಾಂ ನು ವಯಂ ಜಾನಾ ಪ್ರ ಪೋಚಾಮ ವಿಪಸ್ನಯಾ ॥ ಉಕ್ತೇಷು ಶಸ್ತ್ರಮಾನೇಷು ಯಃ ಪಶ್ಯಾದುತ್ತರೇ ಯುಗೇ ॥ ಬ್ರಹ್ಮಗಾಸ್ತರಿತಾ ಸಂ ಕರ್ಮಾರ್ಥ ಇವಾಧಮತ್ ॥ ದೇವಾನಾಂ ಪೂರ್ವೋ ಯುಗೇಽಸತಃ ಸದಜಾಯತ ॥ ದೇವಾನಾಂ ಯುಗೇ ಪ್ರಥಮೇಽಸತಃ ಸದಜಾಯತ ॥ ತದಾಶಾ ಅಸ್ತಜಾಯತ ತದುತ್ತಾನಪದಸ್ತರಿ ॥ ಭೂರ್ಜಘ್ನ ಉತ್ಪಾನಪದೋ ಭುವ ಆಶಾ ಅಜಾಯತ ॥ ಅದಿತೇರ್ಧಕ್ಕೋ ಅಜಾಯತ ದಕ್ಷಾದ್ವದಿತಿ ಪಠಿ ॥ ಅದಿತೈರ್ಹವಿನಿಪ್ಪ ದಕ್ಷ ಯಾ ದುಹಿತಾ ತವ ॥ ತಾಂ ದೇವಾ ಅಸ್ತಜಾಯತ ಭದ್ರಾ ಅಮೃತಬಂಧಮಾ ॥ ಯದ್ವೇವಾ ಅದಿ ಸರಲೀ ಸುಸಂರಭಾ ಅತಿಷ್ಠತ ॥ ಅತ್ರಾ ಪೋ ಸೃತೃತಾಮಿವ ತೀವ್ರೋ ರೇಗುರಪಾಯತ ॥ ಯದ್ವೇವಾ ಯತಯೋ ಯಥಾ ಭುವನಾನ್ವಪ್ಸಿತಃ ॥ ಅತ್ರಾ ಸಮುದ್ರ ಆ ಗೂಢಮಾ ಸೂರ್ಯಮವಭರ್ತನ ॥ ಅಪೌ ಪುತ್ರಾಗೋ ಅದಿತೇರ್ಯೇ ಜಾತಾಸ್ತನ್ಗಸ್ತರಿ ॥ ದೇವಾ ಉಪ ಪ್ರೃತ್ವಪ್ತಭಿಃ ಪರಾ ಮಾರ್ತಾಂಡಮಾಸೃತ್ ॥ ಸಪ್ತಭಿಃ ಪುತ್ರೈರದಿತಿರೂಪ ಪ್ರೃತ್ವೂರ್ವಂ ಯುಗಮ್ ॥ ಪ್ರಜಾಯೈ ಮೃತ್ಯವೇ ತ್ವತ್ಪುನರ್ಮಾರ್ತಾಂಡಮಾಭರತ್ ॥

೧೩ ಪರಿತ್ವಾ ಯುವಂ ವಸ್ತ್ರಾಗ್ನಿ..... ಸುಚೀಘ್ರೇ ॥ ೧೩ ವಸ್ತವ್ ॥ ಮಿತ್ರಸ್ತ ಚಿಕ್ಕು.....ದಧೇಹಮ್ ॥ ೧೩ ಅವಿವಮ್ ॥ ಯತ್ಸೋಪವಿತಂ..... ತೇಜಃ ॥ ೧೩ ಯಜ್ಞೋಪವಿತಮ್ ॥ ಇಯಂ ಮರುತ್ವಾತ್..... ಮೇಖಲೀಯಮ್ ॥ ೧೩ ಮೇಖಲಾಮ್ ॥ ಸ್ವಸ್ತೋ ಮಿಮೀತಾಂ..... ಸುಚೀತುನಾ ॥ ೧೩ ದಂಡಂ ಅಜಿನಂ ಚ ಮೂಲೇ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ, ಅಕ್ಷತಂ ಸ್ವಪ್ನಾಪ್ಯ

ಸಪ್ತಗವಾಂ ಸವಾಹುತೀಣಾಂ ಸರಿಸ್ತಾಂ ಗಾಂಧುತೀಣಾಂ ಉಪದೇಶವತ್ ಜಪೇತ್ ॥

ತತಃ ಮುಗೈದಾಯ ಸ್ತಾಹಾ ॥ ಯಮವೇದಾಯ ಸ್ತಾಹಾ ॥ ಸಾಮವೇದಾಯ ಸ್ತಾಹಾ ॥ ೧೩ ಪ್ರಸ್ತಮಿತತಂಡುಲಂ ಮೂಲೇ ದಹ್ಯತ್ ॥

ಪೂರ್ವೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾತೀಃ ಅಗ್ನೇ ಪೂರ್ವವತ್ ಸಂಕಲ್ಪಪುರಸ್ಕರಂ ಅನ್ಯಾಧಾನಂ ವಿಧಾಯ ಮಹಾನಾಮ್ನಾ ದಿಸಮಾವರ್ತನಾಂತಂ ಹುತ್ವಾ, ಕುಂಡಲಿಃ ಅಲಂಕಾರಾಂಭ ದತ್ತಾ, ಅಯುಷ್ಯಂ ವರ್ಚಿಸ್ಯಂ..... ೧೩ ಸೂಕ್ತಂ ಪಠಿತ್ವಾ ಮನೆಮಾಲಾಂ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ, ಮನೀಷಾವಿವರ್ಜನಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ, ಮಮಾಗ್ನೇ..... ೧೩ ಸೂಕ್ತಂ ಪಠೇತ್ ॥

ವಿವಾಹಃ

ಅಥ ಅಕ್ಷತ್ವಾಲವಾಲೇ ರತಕುಂಭಮತಂ ಜಲಂ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ ದುಗ್ಧ, ಪೃತ್, ಮಧುಕುಂಭೈಶ್ಚ ಸ್ತಾಪ್ಯ ಅಕ್ಷತಂ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮೇನ ಉಪ್ಲೇಷಣಂ ಚ ಅಲಂಕಾರಮ್ ॥ ತುಳಸೀಪೂಂ ಕುಂಬಕವಸ್ತ್ರವಸ್ತ್ರೈಃ ಅಲಂಕೃತ್ಯ ಸ್ವಸ್ತಿಸೂಕ್ತಪೂರ್ವಕಂ ಮಂಗಳತೂರ್ಯಧೀಷ್ಠಿ ॥ ಅನೀಯ ಅಕ್ಷತ್ಯಸ್ತ ದಕ್ಷಿಣಾರ್ಧೇ ಅರೋಪಯೇತ್ ॥ ಅತ್ರ ನಿಂಬಪತ್ರಂ ರೋಪಯಾದಿತಿ ಒಳಮ ವದಂತಿ ॥ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಪಠನಪೂರ್ವಕಂ ಕಂಠಭೂಷಣಂ-ಮಂಗಳಸೂತ್ರಪತ್ರಿಕಮಂಗಳಕರ್ಪಾವಧೂಷಣೈಃ ಅಲಂಕರಯೇತ್ ॥

ವಿವಾಹಃ ಲೋಕಪಂಚರಣಿಃ ಕನ್ಯಾವರಣಮ್ ॥

ಕನ್ಯಾವರಣಮ್ - ವರಪಕ್ಷಿಯಃ (ಯಜಮಾನಃ) ಪುಣ್ಯಮಹಿ ಭಾರ್ಗವಚ್ಯಾವನಅಕ್ಷವಾನೌರ್ವಜಾಮದ್ವೈ ಸಂಚಾರ್ಜೇಯಪ್ರವರಾನಿತಿ ಶ್ರೀವತ್ಸಗೋತ್ತೋಽಧವಾಯ, ವಾಸುದೇವ-ಸಂಕರ್ಷಣ-ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾನಿರುದ್ರಾತ್ಮಕಾಯ, ಮೂಲಾಗ್ರಯೋಃ ಬ್ರಹ್ಮಶಿವಾತ್ಮಕಾಯ, ಶ್ರೀಅಕ್ಷತ-ನಾರಾಯಣಪರ್ವಣಿಃ ವಕ್ಷ್ಯರೂಪಾಯ ವರಾಯ, ಕಾಶ್ಯಾಪವತ್ಸಾರನೈಧ್ರವತ್ರಯಾರ್ಜೇಯಪ್ರವರಾನಿತಿಶಾಶ್ವತಗೋತ್ತೋಽಧವಾಂ

ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪ್ರಪೌತ್ರೋ, ವೇದಾಃ ಪೌತ್ರೋ, ಕಶ್ಯಪಸ್ಯ ಪುತ್ರೋ ಸನ್ಯಾತೃಕೃತಿರೂಪಿಣೀಂ ಕನ್ಯಾಂ ಕಲ್ಯಾಣಕೃತಲಾವಾತ್ಸರ್ಯಂ ವ್ಯನೇಮತೇ-
ವ್ಯನೇದ್ಧಮ್ || ಇತಿ ಕನ್ಯಾಪಕ್ಷೀಯಃ ಆಚಾರ್ಯಃ ಅನ್ಯೇ ವಾ ||

ವಿವಾಹಮೋಕ್ಷಮು

ಅಥ ಅಶ್ವತ್ಥಸ್ಯ ಉತ್ತರಭಾಗೇ ಸ್ಥಂದಿಲಂ ನಿರ್ಮಾಯ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ-
.....ಶುಭತಿಥೌ

ಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾತ್ಮಕೃತೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ
ಅಶ್ವತ್ಥವಿವಾಹವಿಧಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ||

ಸ್ಥಂದಿಲೌ ಯೋಜಕನಾಮಗಮಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ಅಭಿಚ್ಛೇದ್ಯ ಅನ್ಯಾದಧಾತ್ ||

ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ- ಬ್ರಹ್ಮಾಣಾಂ ದ್ವಾರುಪರ್ಣೀತಿಮಂತ್ರೇಣ ತಿಲಾಭ್ಯದ್ರವ್ಯಾಭ್ಯಾಂ ಗಂಧ ವಾರಂ, ಅಗ್ನಿಂ ಪೃಥಿವೀಂ ಮಹಾಂತಂ,
ವಾಯುಮಂತಂ ಕ್ವಂ ಮಹಾಂತಂ, ಸೂರ್ಯಂ ದಿವಂ ಮಹಾಂತಂ, ಚಂದ್ರಮಸಂ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ದಿತೋ ಮಹಾಂತಂ ಚ ತಿಲಾಭ್ಯ-
ದ್ರವ್ಯಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪ್ರತಿದ್ರವ್ಯಂ ಸಪ್ರದಿಶತಿ ಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಶೇಷೇಣ ಸ್ತಿಪ್ತಕೃತಂ..... ಯಕ್ಷ್ಮೀ || ಅನ್ಯಾದಾನೋಕ್ತಕರ್ಮೇಣ
ಪ್ರಧಾನಾಂತರಿಗ ಮುಖಯತ ||

ದ್ವಾರುಪರ್ಣೀತಿ ದೀರ್ಘಕರ್ಮಾ ಔಚ್ಯೋ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಸ್ತಿಪ್ತುಪ್ || ಅಶ್ವತ್ಥವಿವಾಹಪ್ರಧಾನತೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ದ್ವಾ ಸುಪರ್ಣಾ ಸಯುಜಾ ಸಹಾಯಾ ಸಮಾನಂ ವೃಕ್ಷಂ ಪರಿ ಪಶ್ಯಚಾತೇ | ತಯೋರನ್ಯಃ ಪಿಪ್ಪಲಂ
ಸ್ಪಾದತೃ ನೃಪಸ್ತನೋ ಅಭಿ ಚಾಕಶೀತಿ ಸ್ತಾಹಾ || ಬ್ರಹ್ಮಣ ಇದಂ ನ ಮಮ || (೧೦೮ ವಾರಮ್)

ಓಂ ಭೂರಗ್ನಯೇ ಚ ಪೃಥಿವ್ಯೇ ಚ ಮಹತೇ ಚ ಸ್ತಾಹಾ | ಅಗ್ನಯೇ ಪೃಥಿವ್ಯೇ ಮಹತ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

(೨೬ ವಾರಮ್)

ಓಂ ಭುವೋ ವಾಯವೇ ಚಾಂತಂಕ್ಷಾಯ ಚ ಮಹತೇ ಚ ಸ್ತಾಹಾ | ವಾಯವೇಂತಂಕ್ಷಾಯ ಮಹತ ಇದಂ ನ ಮಮ ||

(೨೭ ವಾರಮ್)

ಓಂ ಸುರರಾದಿತ್ಯಾಯ ಚ ದಿವೇ ಚ ಮಹತೇ ಚ ಸ್ತಾಹಾ | ಅದಿತ್ಯಾಯ ದಿವೇ ಮಹತ ಇದಂ ನ ಮಮ || (೨೭
ವಾರಮ್)

ಓಂ ಭೂರ್ಭಾವಸ್ಯಕ್ಷಂಧಮುತೇ ಚ ನಕ್ಷತ್ರೇಭ್ಯಶ್ಚ ದಿಗ್ಗೃಶ್ಚ ಮಹತೇ ಚ ಸ್ತಾಹಾ | ಚಂದ್ರಮಸೇ ನಕ್ಷತ್ರೇಭ್ಯೋ ದಿಗ್ಗೃಶ್ಚ
ಮಹತ ಇದಂ ನ ಮಮ || (೨೮ ವಾರಮ್) ವಿವಂ ಪ್ರಧಾನಮೋಮ ||

ಮಧುವರ್ಕಸಂಭಾರಾತ್ ವೃಕ್ಷಮೂಲೇ ಸಮುಪ್ಸೃಗ್ಯ ತುಲಸ್ಯಶ್ವತ್ಥಯೋರಂತರಾಲೇಂತಾಪಟಂ ಧೃತ್ವಾ ಮಂಗಲಾಪ್ತಕಾಲಿ ಪರಿತ್ಯಾಂತಾಪಟಂ
ಸಿನ್ಧಾಯುಗ ಮಲಾದ್ರವ್ಯಾಃ ಏಕಂ ವೃಕ್ಷಮೂಲೇಷ್ಠ ಅನ್ಯಾಂ ಸಸ್ಯಮೂಲೇಷುಯೇತ್ || ತತಃ ಹರಿದ್ರಾಚೂರ್ಣಲಿಪ್ತಂ ಕಾರ್ಪಾಸತಂತಂ ವೃಕ್ಷೌ
ಪರಸ್ಪರಂ ಏಕದಂತಿಕಸಂಖ್ಯಯಾ ಆವೇಷಯೇತ್ || ಯಜಮಾನಃ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ

.....ಶುಭತಿಥೌ ಅಶ್ವತ್ಥಸ್ಯ ವಿವಾಹಾಂಗಭೂತಂ ನಿಂಬ(ತುಲಸೀ)ರೂಪ ಕನ್ಯಾದಾನಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ || ಸಾಕ್ಷತುಲರಣ್ಯೋದಕಂ
ಪತ್ಯಾ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ -

ದ್ವಾಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ವಿಧಾನ್ಯೇನ ಇಮಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ |

ನಿಂಬಪ್ರದಾಪನಂ ಪುಣ್ಯಂ ನಿಂಬಪ್ರೇಷ್ಯವಿವರ್ಧನಮ್ |

ನಿಂಬಾಶ್ವತ್ಥಪರಾಯ ತ್ವಾಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಪರಯಾ ಮುದಾ ||

(ತುಲಸೀಪ್ರದಾಪನಂ ಪುಣ್ಯಂ ತುಲಸೀಪ್ರೇಷ್ಯವರ್ಧನಮ್ |

ತುಲಸ್ಯಶ್ವತ್ಥಪರಾಯ ತ್ವಾಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಪರಯಾ ಮುದಾ ||)

ಇತಿ ಸಸ್ಯಂ ಅಶ್ವತ್ಥಕಾರ್ಪಾಸಾಂ ಸಂಯೋಜ್ಯ ಉದಕಧಾರಾಂ ಕಂಠಸೂತ್ರಂ ಪಾದಾಲಗುಣೀಯಕಾದಿ ಸೌಭಾಗ್ಯದ್ರವ್ಯಾಣ್ ಮೂಲೇ
ಆವೇಷಯೇತ್ || ತತಃ ಸ್ತಿಪ್ತಕೃದಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ||

ಅಶ್ವತ್ಥಮೂಲಃ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ನಮಃ || ಅಗ್ನಿಃ ಮಹೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ || ಶಾಖಾಸು ಸರ್ವದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ || ಪರಿತಃ
 ಇಂದ್ರಲೋಕಪಾಲಾಭ್ಯೋ ನಮಃ || ಸರ್ವಾಭ್ಯಃ ಸ್ವಾತೀದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ||
 ಪಿರವ್ಯೂಹಾಂ ವಿಧಾಯ | ಗಾಮವ್ಯೂಹಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ||
 ಅನಂತಾಯ ನಮಃ | ವಿನಯಾಯ ನಮಃ | ಜಯಾಯ ನಮಃ | ವಿಜಯಾಯ ನಮಃ | ಪಿಂಗಲಾಯ ನಮಃ |
 ಲೋಹಿತಾಯ ನಮಃ | ಶ್ಯಾಮಾಯ ನಮಃ | ಶ್ಯಾಮಲಾಂಗಾಯ ನಮಃ | ಅಮೃತೋದ್ರವಾಯ ನಮಃ ||

ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವೃಕ್ಷರಾಜಾಯ ಧೀಮಹಿ | ತನ್ನೋಶ್ವತ್ಥ ಪುಟೋಚಯಾತ್ ||

ಸಾರಾಯಾ ಯುಷಿ | ಅನುಪ್ಪಪ್ತ ಛಂದಃ | ನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ ||

ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಃ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ | ರುದ್ರತೇಜಃ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ | ವೃಕ್ಷತೇಜಃ ಶಿಖಾಯೈ ವಪುಶ್ | ಸೂರ್ಯತೇಜಃ
 ಕವಲಾಯ ಹುಮಶ್ | ಸೋಮತೇಜಃ ಆಸ್ಥಾಯ ಘೃತ್ ||

ನವನೀತಘನಶ್ಯಾಮಂ ನರಿನಾಯತಲೋಚನಮ್ |

ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಪದ್ಮಪೀತವಸ್ತ್ರಾದ್ಯಲಂಕೃತಮ್ ||

ಕುಂದೇಂದುಧವಲೋಪೇತಂ ಕೌಸ್ತುಭೇನ ವಿರಾಜತಮ್ |

ಸರ್ವದೇವಾತೃಕಂ ವಂದೇ ವನಮಾಲಾಧರಂ ಹರಿಮ್ ||

೬೦ ೬೦ ನಮೋ ಭಗವತೇ ಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾಯ ||

ಅಭವಾಃ ಪಶ್ಯಾತು ಮೋಹರೋಪಹಾರವ್ಯೂಹಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ||

ಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಸ್ಯ ಕಲೋಕ್ತಪೂಜಾ

ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಶಿವಾದೀನಾಂ ಸ್ಥಾನಂ ತ್ವಂ ವೃಕ್ಷರಾಟ್ ಸ್ವಯಮ್ |

ಅಗ್ನಿಃ ಸರ್ವೈಃ ಅಹೋ ಸ್ವಾದಿನ್ ಸ್ವಾತವ್ಯಂ ನು ತ್ವಯಾ ವಿಭೋ ||

ಶ್ರೀಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ | ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

ಮೂಲಾನಿ ಪ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಯಸ್ಯ ಋಗಾದ್ಯಾಶ್ವಾಂಗಪಲ್ಲವಾಃ |

ಘಟಾನಿ ಯುಷ್ಮಶಾಖಾಶ್ಚ ವಾಷ್ಠ್ಯೋನ ಮೇ ದಯಾಂ ಕುರು ||

ಶ್ರೀಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ | ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

ಸರ್ವತೀರ್ಥಮಯೋನಿ ಯಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವದೇವಮಯೋನಿ ಯತಃ |

ಸರ್ವತೀರ್ಥಾಂಗಬುಧಿಃ ತಸ್ಮಾತ್ ಪಾದ್ಯಮಾದತ್ತ್ವ ವೃಕ್ಷರಾಟ್ ||

ಶ್ರೀಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ | ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

ಆಪೋ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಯತ್ ಬೀಜಂ ಆಪೋ ಧರ್ಮಃ ಸನಾತನಃ |

ಅದ್ವೈತವಿತ್ರಂ ನಾಸ್ತ್ಯನ್ಯತ್ ಅಪಾಮುಷ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ಮೇ ||

ಶ್ರೀಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ | ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

ಶುದ್ಧಂ ಪಿ ದ್ರವ್ಯಗುತ್ವಾಣಿ ಗಂಗಾತೋಯನ ನಿತ್ಯಶಃ |

ಅತಃ ಸರ್ವಾಣಿ ಗುತ್ವಾಣಿ ಸ್ವಾಪಯೇ ಯುಷ್ಮದ್ವೃಕ್ಷರಾಟ್ ||

ಶ್ರೀಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ | ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

ಸರ್ವಭೂತನಿವಾಸಾಯ ಸರ್ವದೇವಮಯಾಯ ಚ |

ಸರ್ವಲಕ್ಷ್ಮಿನಿರಾಸಾರ್ಥಂ ವಾಸೋ ಕಲ್ಪಯಾಮ್ಯಹಮ್ ||

ಶ್ರೀಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ | ವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

252

ಯತೋ ಗಂಧವತೇ ಭೂಮಿಃ ಭೂಮಿರೂಪಾ ಹಿ ಪಾದಪಾಃ |

ರಾಜಾ ತ್ವಂ ಪಾದಪಾನಾಂ ಚ ಚಂದನಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಂ ||

ಶ್ರೀಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ | ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

ವೃಕ್ಷರಾಜ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಯದ್ವರಾಜ ನಮೋಸ್ತು ತೇ |

ಯಜ್ಞಾಂಗರೂಪ ಯಜ್ಞೇಶ ವೃಕ್ಷಾಶ್ವತ್ಥ ನಮೋಸ್ತು ತೇ ||

ಶ್ರೀಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ | ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

ನಿರ್ಯಾಸಂ ವೃಕ್ಷರಾಜಾನಾಂ ಧೂಪಾರ್ಥಂ ಕಲ್ಪಯಾಮ್ಯಹಮ್ |

ಧರ್ಮರೂಪೇಣ ವರ್ತಂತೇ ವೃಕ್ಷಾಶ್ವತ್ಥ ನಮೋ ನಮಃ ||

ಶ್ರೀಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ | ಧೂಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

ಚಕ್ರದರ್ಶಂ ಸರ್ವಲೋಕಾನಾಂ ತಿಮಿರಶ್ಚ ನಿವಾರಣಮ್ |

ಅರ್ಚಿಕೈಃ ಕಲ್ಪಯೇ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪರಿಗೃಹ್ಯೇವ ವೃಕ್ಷರಾಟ್ ||

ಶ್ರೀಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ | ದೀಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

ಅನ್ನಾದ್ಯವಂತಿ ಭೂತಾನಿ ಯದ್ವಶ್ಯಾನ್ನಾತ್ ಪ್ರವರ್ತತೇ |

ಅಶ್ವತ್ಥ ಯದ್ವರೂಪೋಽಸಿ ನೈವೇದ್ಯಂ ತೇಽರ್ಪಯಾಮ್ಯಹಮ್ ||

ಶ್ರೀಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ | ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

ಕ್ಷೀರೋದಶ್ಚ್ಯಂ ಚ ಯೇನೇಹ ತೇನ ಶ್ರೀಸ್ತ್ವಾಂ ನಿಷೇವತೇ |

ಸತ್ಯೇನ ತೇನ ವೃಕ್ಷೋದ್ರ ಮಾಮುಚಿ ಶ್ರೀನಿರ್ಜೀವತಾಮ್ ||

ಶ್ರೀಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ | ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

ವಿಕಾರಬೋಧಿ ರುದ್ರಾಣಾಂ ವಸೂನಾಮಪ್ಯಮೃತ್ಯುಥಾ |

ನಾರಾಯಣೋಽಸಿ ದೇವಾನಾಂ ವೃಕ್ಷರೂಪೋಽಸಿ ಚಿತ್ತಲ ||

ಶ್ರೀಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ | ಫಲಾನಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

ಅಶ್ವತ್ಥಾಯ ವರೇಣ್ಯಾಯ ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯಪ್ರದಾಯಿನೇ |

ನಮೋ ದುಃಸ್ವಪ್ನನಾಶಾಯ ಸುಸ್ವಪ್ನಫಲದಾಯಿನೇ ||

ಶ್ರೀಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ | ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

ಆರಾತ್ರೇ ಶ್ರೀದೋಸ್ಕರಸ್ತು ಆರಾತ್ರರಶುರಸ್ತು ತೇ |

ನಿವಾಸೋಽಸ್ತ್ಯಭಿವರ್ಜಿತು ಸ್ತುತಿ ಮೇಸ್ತು ವನಸ್ತತೇ ||

ಶ್ರೀಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ | ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

ಆಯುರ್ಬಲಂ ಯತೋ ವರ್ಚಃ ಪ್ರಜಾಃ ಪಶುವಸೂನಿ ಚ |

ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಚ್ಛಾಂ ಚ ಮೇಧಾಂ ಚ ತ್ವಂ ನೋ ದೇಹಿ ವನಸ್ತತೇ ||

ಆಯುಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಧನಂ ಧಾನ್ಯಂ ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ಸರ್ವದಾ ಶುಭಮ್ |

ದೇಹಿ ದೇಹಿ ಮಹಾವೃಕ್ಷ ತ್ವಾಮಹಂ ಚಾಭಿವಾದಯೇ ||

ಶ್ರೀಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ | ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

253

ದ್ವಾ
ಶ
ನ

ತತಃ ಸವಲವಾಃ ಸವತ್ಸಿಃ ಯಜಮಾನಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ |

ಅಶ್ವತ್ಥ ತ್ವಂ ಜಗನ್ನಾಥಃ ಪೂರಾ ದೇವೈಃ ವಿನಿರ್ಮಿತಃ |
ಪಾಪಾತ್ಕಂತ್ಯಾಹಿ ನೋ ದೇವ ಪುಣ್ಯಂ ದೇಹಿ ಮಹಾಫಲಮ್ ||

ಕ್ಷೀರೋದಧಿಸಮುದ್ರಾಶೇ ತುಲಸಿ ಹರಿವಲ್ಲಭೇ |
ಅಶ್ವತ್ಥೋದ್ಭಾವನಫಲಂ ದೇಹಿ ಮಹ್ಯಂ ಸದಾಶಿವೇ ||

೧೩ || ತತಃ ಅಶ್ವತ್ಥೋದ್ಭಾವನಕರ್ಮಸಾಂಕತ್ಯಾಫಲಸಿದ್ಧಯೇ ಆಚಾರ್ಯಾದಿಮುಕ್ತಿಸ್ಥೈಃ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದದ್ಯಾತ್ || ಆಚಾರ್ಯಃ
ಪೂರ್ವಾಭ್ಯಾಸಿತಲೋದಕೇನ ದೂರ್ವಾವಲ್ಲಭೈಃ ಸವತ್ಸಿಃಕಂ ಯಜಮಾನಂ ಅಭಿಷೇಯೇತ್ || ತತ್ತ್ವ ಮಂತ್ರಾಃ

ಓಂ ಆನೋ ಭದ್ರಾ..... ಜನಿತಮ್ || ೧೩ ದರ್ಶನಂ ಸೂಕ್ತಮ್ || [231] ಪುನಃ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಮ್]

ವಾಮನಸೂಕ್ತಮ್

ಅಸ್ಯ ವಾಮಸ್ಯೇತಿ ದ್ವಿಪಂಚಾಶ್ವತ್ಥಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಉಚಿತ್ಯೋ ದೀರ್ಘಕಮಾ ಋಷಿಃ | ಜಗದೀ ಪ್ರಸ್ತಾರಪಂಕ್ತಿಃ ಅನುಪ್ಪುಷ್
ಭಂದಾಂಃ | ಅದ್ಯಾನಾಮೇಕಚಕ್ರಾಂಶ್ವತ್ಥಾಂ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ, ತಸ್ಯಾಃ ಸಮುದ್ರಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವಾಕ್, ಆಪಶ್ಚ ಶಕಮಯಮಿತ್ಯಸ್ಯಾಃ
ಶಕಧಾಮಸೋಮಃ ತ್ರಯಃ ಕೇಶಿನ ಇತ್ಯಸ್ಯಾ ಅಗ್ನಿಸೋರ್ಯವಾಯವಃ ಚತ್ವಾಂ ವಾಗಿತ್ಯಸ್ಯಾ ವಾಕ್, ಇಂದ್ರಂ ಮಿತ್ರಮಿತಿ ದ್ರವ್ಯೋಃ
ಸೂರ್ಯಃ ದ್ವಾದಶಪ್ರಥಮ ಇತ್ಯಸ್ಯಾಃ ಕಾಲಚಕ್ರಂ, ಯಸ್ಯ ಇತ್ಯಸ್ಯಾಃ ಸರಸ್ವತೀ, ಯಜ್ಞೇನೇತ್ಯಸ್ಯಾಃ ಸಾಧ್ಯಾಃ ಸಮಾನಮಿತ್ಯಸ್ಯಾಃ
ಸೂರ್ಯಃ (ಪರ್ವಣ್ಯಾಗ್ರಯೇ ವಾ) ದಿವ್ಯಂ ಸುಪರ್ಣಮಿತ್ಯಸ್ಯಾಃ ಸರಸ್ವಾನ್ (ಸೂರ್ಯೋ ವಾ) ದೇವತಾಃ ||

ಓಂ ಅಸ್ಯ ವಾಮಸ್ಯ ಪರಿತಸ್ಯ ಹೋತುತ್ಯಸ್ಯ ಭೃತಾ ಮಧ್ಯಮೋ ಅಸ್ಯಶ್ವಃ | ತ್ವತೀಯೋ ಭೃತಾ ಪುತಪ್ತಪ್ತೋ
ಅಸ್ಯಾತ್ಯಾಶ್ವಂ ವಿಶ್ವತೀಂ ಸಪ್ತಪುತ್ರಮ್ || ಸಪ್ತ ಯುಂಜಂತಿ ರಥಮೇಕಚಕ್ರಮೇಕೋ ಅಶ್ವೋ ವತಂತಿ ಸಪ್ತನಾಮಾ | ತ್ರಿನಾಭಿ

ಚಕ್ರಮಪರಮಸರ್ವಂ ಯತ್ರೇವಾ ವಿಶ್ವಾ ಭುವನಾಧಿ ತಸ್ಯು || ಇಮಂ ರಥಮಧಿ ಯೇ ಸಪ್ತ ತಸ್ಯುಃ ಸಪ್ತಚಕ್ರಂ ಸಪ್ತ
ವಹಂತಶ್ಚಾಃ | ಸಪ್ತ ಸ್ವಸಾರೋ ಅಭಿ ಸಂ ನವಂತೇ ಯತ್ರ ಗವಾಂ ನಿಹಿತಾ ಸಪ್ತ ನಾಮು || ಕೋ ದದರ್ಶ ಪುಥಮಂ
ಜಾಯಮಾನಮಸ್ಯಸ್ತಂತಂ ಯದನಸ್ತಾ ಬಿಭರ್ತಿ | ಭೂಮ್ಯಾ ಅಸುರಸ್ಯಗಾತ್ಯಾ ಕ್ವ ಸ್ತೀತ್ಯೋ ವಿದ್ವಾಂಸಮುಪ ಗಾತ್
ಪ್ರಪ್ತುಮೇತತ್ || ಪಾಕಃ ಪೃಥ್ವಿಯ ಮನಸಾವಿಜಾನನ್ ದೇವಾನಾಮನಾ ನಿಹಿತಾ ಪದಾನಿ | ವಕ್ತೇ ಒಪ್ಯಯೇಂದ್ರ ಸಪ್ತ
ತಂತೂನ್ ವಿ ತತ್ಸೀದೇ ಕಮಯ ಓತವಾ ಉ || ೧ ||

ಓಂ ಅಚಿತ್ತಾನ್ ಚಿತ್ತುಪಶ್ಚಿದತ್ತ ಕವೀನ್ ಪೃಥ್ವಾಮಿ ವಿದ್ವನೇ ನ ವಿದ್ವಾನ್ | ವಿ ಯಸ್ಯಸಂಭವ ಪರಮಾ ರಜಾಂಸ್ಯಪಸ್ಯ
ರೂಪಃ ಕಿಮಪಿ ಸ್ವಿದೇಕಮ್ || ಇಹ ಬ್ರಹ್ಮತು ಯೇತೇಮಗ ವೇದಾಸ್ಯ ವಾಮಸ್ಯ ನಿಹಿತಂ ಪದಂ ವೇ | ಶೀರ್ಷಃ
ಕ್ಷೀರಂ ದುಪ್ರತೇ ಗಾಪ್ತೋ ಅಸ್ಯ ವಪ್ರಿಂ ವಸಾನಾ ಉದಕಂ ಪದಾಪುಃ || ಮಾತಾ ಪಿತರಮೃತ ಆ ಬಿಭಾಜ ದ್ವಿತ್ಯಗ್ನೇ
ವಸನಾ ಸಂ ಓ ಜಗ್ಮೀ | ಸಾ ಭಿಭತ್ಯುರ್ಗರ್ಭರಸಾ ನಿವಿದ್ರಾ ನಮಸ್ತಂತ ಇದುಪವಾಕಮೀಯು || ಯುಕ್ತಾ ಮಾತಾಸೀದ್
ಧುಂ ದಕ್ಷಿಣಾಯಾ ಅತಿಪ್ರದ್ಭರ್ಣೀ ದ್ವಜನೀಪಂತಃ | ಅವೀಮೇದ್ ವತ್ಸೋ ಅನು ಗಾಮಪಶ್ವದ್ ವಿಶ್ವರೂಪ್ಯಂ ತ್ರಿಪು
ಯೋವನೀಪು || ತಿಸ್ರೋ ಮಾತ್ಸ್ಯಸ್ಮಿನ್ ಪಿತ್ಸುನ್ ಬಿಭ್ರದೇಕ ಊರ್ಧ್ವಸ್ತಪ್ತೋ ನೇಮವ ಗ್ಲಾಪಯಂತಿ | ಮಂತ್ರಯಂತೇ
ವಿಪ್ಲೋ ಅಮುಷ್ಯ ಪೃಷ್ಠೇ ವಿಶ್ವವಿದಂ ವಾಚಮವಿಶ್ವಮಿನ್ವಾಮ್ || ೨ ||

೮
ಶ್ಲೋ
ಕ

ಓಂ ದ್ವಾದಶಾರಂ ನಟ ತಪ್ಪರಾಯ ವರ್ವರ್ತಿ ಚಕ್ರಂ ಪರಿ ದ್ಯಾಮೃತಸ್ಯ | ಆ ಪುತ್ರಾ ಅಗ್ನೇ ಮಿಥುನಾಗೋ ಅತ್ರ
ಸಪ್ತ ಶತಾನಿ ವಿಂಶತಿಶ್ಚ ತಸ್ಯಾ || ಪಂಚಪಾದಂ ಪಿತರಂ ದ್ವಾದಶಾಕೃತಿಂ ದಿವ ಆಹುಃ ಪರೇ ಅರ್ಧೇ ಪುರಿಪಿಗಿವ |
ಅರ್ಧೇಮೇ ಅನ್ಯ ಉಪರೇ ವಿಚಕ್ಷಣಂ ಸಪ್ತಚಕ್ರೇ ಪಳರ ಆಹುರರ್ಪಿತಮ್ || ಪಂಚಾರೇ ಚಕ್ರೇ ಪರಿವರ್ತಮಾನೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಾ
ತಸ್ಯುಭ್ಯಾವನಾನಿ ವಿಶ್ವಾ | ತಸ್ಯ ನಾಕ್ಷತ್ರ್ಯಪ್ರತೇ ಭೂರಿಭಾರಃ ಸನಾದೇವ ನ ಶೀರ್ಯತೇ ಸನಾಭಿ || ಸನೇಮಿ ಚಕ್ರಮುದರಂ
ವಿ ವಾವೃತ ಉತ್ತಾಗಾಯಾಂ ದಶ ಯುಕ್ತಾ ವಹಂತಿ | ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಚಕ್ಷೂ ರವಿಸ್ಯತ್ಯಾವೃತಂ ತಸ್ಮಿನ್ನಾರ್ಪಿತಾ ಭುವನಾನಿ
ವಿಶ್ವಾ || ಸಾಕಂಜಾನಾಂ ಸಪ್ತಭಮಾಹುರೇಕಂ ಪಳಿದ್ಯಮಾ ಭುಷಯೋ ದೇವಜಾ ಇತಿ | ತೇಪಾಮಿಷ್ಠಾನಿ ವಿಹಿತಾನಿ
ಧಾಮಶಃ ಸ್ವಾತೀ ರೇಜಂತೇ ವಿಕ್ರತಾನಿ ರೂಪಶಃ || ೨ ||

ಓಂ ಪ್ರಿಯಃ ಸತಸ್ತು ಉ ಮೇ ಪುಂಸ ಆಹುಃ ಪಶ್ಯದಕ್ಷಣಾನ್ವ ವಿ ಚಿತದಂಧಃ | ಕವಿಯಃ ಪುತ್ರಃ ಸ ಈಮಾ
ಚಿಕಿತ್ ಯುಕ್ತಾ ವಿಜಾನಾತ್ ಸ ಪಿತುಪಿತಾಸತ್ || ಅವಃ ಪರೇಣ ಪರ ವಿನಾವರೇಣ ಪದಾ ವತ್ಸಂ ಬಿಭೃತಿ
ಗೌರುದಸ್ಯಾತ್ | ಸಾ ಕದ್ರಿಚಿ ಕಂ ಪ್ರಿದರ್ಶಂ ಪರಾಗಾತ್ ಕ್ಷ ಸ್ತಿತ್ ಸೂತೇ ನಟ ಯೂಥೇ ಅಂತಃ || ಅವಃ ಪರೇಣ
ಪಿತರಂ ಯೋ ಅಗ್ನಾನುವೇದ ಪರ ವಿನಾವರೇಣ | ಕವೀಯಮಾನಃ ಕ ಇವ ಪ್ರ ವೋಚದ್ ದೇವಂ ಮನಃ ಕುತೋ ಅಧಿ
ಪ್ರಜಾತಮ್ || ಯೇ ಅವಾಂಚಸ್ತು ಉ ಪರಾಚ ಆಹುರ್ಯಃ ಪರಾಂಚಸ್ತು ಉ ಅವಾಂಚ ಆಹುಃ | ಇಂದ್ರಶ್ಚ ಯಾ

೮
ಶ್ಲೋ
ಕ

ಚಕ್ರಧುಃ ಸೋಮ ತಾನಿ ಧುರಾ ನ ಯುಕ್ತಾ ರವಿಸೋ ವಹಂತಿ || ದ್ವಾ ಸುಪರ್ಣಾ ಸಯುಜಾ ಸಸಾಯಾ ಸಮಾನಂ
ವೃಕ್ಷಂ ಪರಿ ಪ್ರಪಜಾತೇ | ತಯೋರನ್ಯಃ ಪಿಪ್ಪಲಂ ಸ್ವಾದ್ರತ್ಯನ್ವನ್ನನ್ಯೋ ಅಭಿ ಚಾಕಶೀತಿ || ೪ ||

ಓಂ ಯತಾ ಸುಪರ್ಣಾ ಅಮೃತಸ್ಯ ಭಾಗಮನಿಮೇಷಂ ವಿದಧಾಭಿಸ್ಸರಂತಿ | ಇನೋ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಭುವನಸ್ಯ ಗೋಪಾಃ ಸ
ಮಾ ಧೀರಃ ಪಾಕಮತ್ತಾ ವಿವೇಶ || ಯಸ್ಮಿನ್ ವೃಕ್ಷೇ ವದಧ್ಯದಃ ಸುಪರ್ಣಾ ನಿವಿಶಂತೇ ಸುವತೇ ಚಾಧಿ ವಿಶ್ವೇ |
ತಸ್ಮಿನ್ಮಾಹುಃ ಪಿಪ್ಪಲಂ ಸ್ವಾದ್ರಗ್ನೇ ತನ್ನೋನ್ನರದ್ಯಃ ಪಿತರಂ ನ ವೇದ || ಯದ್ನಾಯತ್ರೇ ಅಧಿ ಗಾಯತ್ರಮಾಹಿತಂ
ತ್ರೈಪುಷಾದ್ವಾ ತ್ರೈಪುಷಂ ನಿರತಕ್ತ | ಯದ್ವಾ ಜಗಜ್ಜಗತ್ಪಾಹಿತಂ ಪದಂ ಯ ಇತ್ತದ್ವಿದುಸ್ಯೇ ಅಮೃತತ್ವಮಾನಶಃ ||
ಗಾಯತ್ರೇಣ ಪ್ರತಿ ಮಿಮಿಶತೇ ಅರ್ಕಮರ್ಕೇಣ ಸಾಮ ತ್ರೈಪುಷೇನ ವಾಕಮ್ | ವಾಕೇನ ವಾಕಂ ದ್ವಿಪದಾ
ಚತುಷ್ಪದಾಕ್ಷರೇಣ ಮಿಮತೇ ಸಪ್ತ ವಾಗೇಃ || ಜಗತಾ ಸಿಂಧುಂ ದಿವ್ಯಸ್ತಭಾಯದ್ರಥಂತರೇ ಸೂರ್ಯಂ ಪರ್ಯಪಕ್ಯತ್ |
ಗಾಯತ್ರಸ್ಯ ಸಮಿದ್ಧಿಸ್ತ ಆಹುಸ್ತತೋ ಮಹ್ಮಾ ಪ್ರ ರಿಂಚಿ ಮಹಿತ್ತಾ || ೫ ||

ಓಂ ಉಪ ಪುಯಿ ಸುದುಶಾಂ ಧೇನುಮೇತಾಂ ಸುಹಸ್ರೋ ಗೋಧುಗುತ ದೋಹದೇನಾಮ್ | ಶ್ವೇಶ್ವಂ ಸವಂ ಸವಿತಾ
ಸಾವಿಪನ್ನೋಽಭಿದ್ರೋ ಭುರ್ಮಗ್ನಸ್ಯ ಪು ಪ್ರ ವೋಚಮ್ || ಒಂಕೃಣ್ವಂತಿ ವಸುಪತೀ ವಸೂನಾಂ ವತ್ಸಮಿಚ್ಯಂತಿ
ಮನ್ಸನಾಭಾಗಾತ್ | ದುಹಾಮುಪ್ಪಿಷ್ಠಾಂ ಪಯೋ ಅಶ್ವೋಯಂ ಸಾ ವರ್ಧತಾಂ ಮಹತೇ ಸೌಭಗಾಯ || ಗೌರದಿಮೇದಸು

ದತ್ತಂ ವಿಷಂಕಂ ಮೂರ್ಧಾನಂ ಒಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತವಾ ಉ । ಸೃಷ್ಟಾಣಂ ಪುಮಮುಭಿ ವಾವಶಾನಾ ಮಿಮಾತಿ ಮಾಯಂ
ಪಯತೀ ಪಯೋಫಿ ॥ ಅಯಂ ಸ ಶಿಂಖೇ ಯೇನ ಗೌರಭೀವೃತಾ ಮಿಮಾತಿ ಮಾಯಂ ಧ್ವಸನಾವಧಿ ಶ್ರಿತಾ । ಸಾ
ಚಿತ್ತಿಫುಗ ಒ ಚಕಾರ ಮರ್ತ್ಯಂ ವಿದ್ವದ್ ಭವಂತೀ ಪ್ರತಿ ವವಿಮೌಹತಃ ॥ ಅನಚ್ಛಯೇ ತುರಗಾತು ಜೀವಮೇವದ್ ಧ್ರುವಂ
ಮಧ್ಯ ಆ ಪಸ್ಯಾನಾಮ್ । ಜೀವೋ ಮೃತಸ್ಯ ಚರತಿ ಸ್ವಧಾಭಿರಮರ್ತ್ಯೋ ಮರ್ತ್ಯೇನಾ ಸಯೋನಿಃ ॥ ೬ ॥

ಓಂ ಅಪಶ್ಯಂ ಗೋಪಾಮನಿಪದ್ಯಮಾನಮಾ ಚ ಪರಾ ಚ ಪಥಿಭಿಶ್ಚರಂತಮ್ । ಸ ಸದ್ವಿಚೀ ಸ ವಿಷೋಚೀವಸಾನ
ಆ ವರದರ್ಶ ಭುವನೇಶ್ವತಃ ॥ ಯ ಈಂ ಚಕಾರ ನ ಸೋ ಅಸ್ಯ ವೇದ ಯ ಈಂ ದದರ್ಶ ಹಿರುಗಿನ್ನು ತಸ್ಮಾತ್ ।
ಸ ಮನುಯೋಗನಾ ಪರಿವೀತೋ ಅಂತರ್ಭವಪ್ರಜಾ ನಿರ್ಋತಮಾ ವಿವೇಶ ॥ ದೈವೇ ಪಿತಾ ಜನಿತಾ ನಾಭಿರತ್ಯ
ಬಂಧುರ್ಮ ಮತಾ ಪೃಥಿವೀ ಮಹಿಯಮ್ । ಉತ್ಪಾನಯೋಶ್ಚಮ್ನೋಽಯೋ ನಿರಂತರತ್ವಾ ಪಿತಾ
ದುಹಿತುರ್ಗರ್ಭವಾಧಾತ್ ॥ ಪೃಥ್ವಾಮಿ ತ್ವಾ ಪರಮಂತಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಪೃಥ್ವಾಮಿ ಯತ್ರ ಭುವನಸ್ಯ ನಾಭಿಃ । ಪೃಥ್ವಾಮಿ
ತ್ವಾ ವೃಷ್ಣೋ ಅಶ್ವಸ್ಯ ರೇತಃ ಪೃಥ್ವಾಮಿ ವಾಚಃ ಪರಮಂ ವೈಯಮ್ ॥ ಇಯಂ ವೇದೀ ಪರೋ ಅಂತಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಅಯಂ
ಯಚ್ಛೋ ಭುವನಸ್ಯ ನಾಭಿಃ । ಅಯಂ ಸೋಮೋ ವೃಷ್ಣೋ ಅಶ್ವಸ್ಯ ರೇತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಯಂ ವಾಚಃ ಪರಮಂ
ವೈಯಮ್ ॥ ೭ ॥

ಓಂ ಸಪ್ತಾರ್ಧಗರ್ಭಾ ಭುವನಸ್ಯ ರೇತೋ ವಿಷ್ಣೋಽಶ್ವಂತಿ ಪ್ರದಿಶಾ ವಿದ್ವಮಗಃ । ತೇ ಧೀತಿಭವನಸಾ ತೇ ವಿಪಶ್ಚಿತಃ
ಪಂಭುವಃ ಪರಿ ಭವಂತಿ ವಿಶ್ವತಃ ॥ ನ ವಿ ಜಾನಾಮಿ ಯದಿವೇದಮಸ್ಮಿ ನಿಗ್ಧಾಃ ಸಂನದ್ವೋ ಮನಸಾ ಚರಾಮಿ । ಯದಾ
ಮಾಗೇ ಪ್ರಥಮಜಾ ಋತಸ್ಮಾದಿತ್ ವಾಚೋ ಅಶ್ವವೇ ಭಾಗಮಸ್ಯಾಃ ॥ ಅಪಾಪ್ ಪ್ರಾಪ್ತೀತಿ ಸ್ವಧಯಾ
ಗೃಭೀತೋಮರ್ತ್ಯೋ ಮರ್ತ್ಯೇನಾ ಸಯೋನಿಃ । ತಾ ಶಶ್ವಂತಾ ವಿಷೋಚಿನಾ ವಿಯಂತಾ ನೈಗನ್ಯಂ ಚಕ್ರುರ್ನ ನಿ
ಚಿಕ್ರುರ್ನಮ್ ॥ ಋತೋ ಅಶ್ವರೇ ಪರಮೇ ವೈಯಮ್ ಯಸ್ಮಿನ್ ದೇವಾ ಅಧಿ ವಿಶ್ವೇ ನಿಷೇದುಃ । ಯಸ್ಯನ್ ವೇದ
ಕಿಮುಚಾ ಕಂಚ್ಯತಿ ಯ ಇತ್ಯದ್ವಿದುಶ್ಚ ಇಮೇ ಸಮಾಸತೇ ॥ ಸೂಯವಸಾರ್ ಭಗವಂತಿ ಒ ಭೂಯಾ ಅಥೋ ವಯಂ
ಭಗವಂತಃ ಸ್ಯಾಮ । ಅದ್ರಿ ತ್ವಗಮಶ್ವೋ ವಿಶ್ವದಾನೀಂ ಪಿಬ ಶುಭ್ರಮುದಕಮಾಚರಂತೀ ॥ ೮ ॥

ಓಂ ಗೌರವಿರಮಾಯ ಸಲಿಲಾನಿ ತಕ್ಷತ್ಯೇಕಪದಿ ದ್ವಿಪದಿ ಸಾ ಚತುಷ್ಪದಿ । ಅಪ್ಪಾಪದಿ ನವಪದಿ ಬಹುಪದೀ
ಸಪಸ್ವಿಕೃತಾ ಪರಮೇ ವೈಯದಸಃ ॥ ತಸ್ಯಾಃ ಸಮುದ್ರಾ ಅಧಿ ವಿ ಕ್ಷರಂತಿ ತೇನ ಜೀವಂತಿ ಪ್ರದಿಶಶ್ಚತಸ್ರಃ । ತತಃ
ಕರತಕ್ಷರಂ ತದ್ವಿಶ್ವಮುಪ ಜೀವತಿ ॥ ಶಕಮಯಂ ಧೂಮಮಾರಾದಪಶ್ಯಂ ವಿಷೂವತಾ ಪರ ವಿನಾಪರೇಣಾ । ಉಕ್ತಾಣಂ
ಪೃಥಿಮಪಚಂತ ವೀರಾಸ್ತಾನಿ ಧರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಥಮಾನ್ಯಾಸನ್ ॥ ತ್ರಯಃ ಶೀತಿನ ಋತುಥಾ ವಿ ಚಕ್ಷತೇ ಸಂವತ್ಸರೇ ವಶತ
ವಿಕ ವಿಪಾಮ್ । ವಿಶ್ವಮೇಕೋ ಅಭಿ ಚಪ್ತೇ ಶಚೀಭಿರ್ಧಾರಾಜಿರೇಕಸ್ಯ ದದೃಶೇ ನ ರೂಪಮ್ ॥ ಚಿತ್ತಾಂ ವಾಕ್ ಪರಿಮಿತಾ

ಪದಾನಿ ತಾನಿ ವಿದುರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಯೇ ಮನೀಷಿಣಃ | ಗುಪ್ತಾ ತ್ರಿಣಿ ನಿಹಿತಾ ನೇಗಯಂತಿ ತುರಿಯಂ ವಾಚೀ ಮನುಷ್ಯಾ
ವದಂತಿ || ಇಂದ್ರಂ ಮಿತ್ರಂ ವರೂಮಗ್ನಿಮಾತುರಥೇನ ದಿವ್ಯಃ ಸ ಸುಪರ್ಣೋ ಗರುತ್ಮಾನ್ | ಏಕಂ ಸದ್ವಿಪ್ರಾ ಬಹುಧಾ
ವದಂತ್ಯಗ್ನಿಂ ಯಮಂ ಮೊತಂಶ್ಚಾನಮಾಹುಃ || ೯ ||

ಓಂ ಕೃಷ್ಣಂ ನಿಯಾಸಂ ಹರಯಃ ಸುಪರ್ಣಾ ಅಪೋ ವಸಾನಾ ದಿವಮುತ್ಪತಂತಿ | ತ ಆವವೃತ್ತನ್ ತ್ವದನಾದ್ವತಸ್ಯಾದಿದ್
ಭೃತೇನ ಪೃಥಿವೀ ವೃದ್ಧತೇ || ದ್ವಾದಶ ಪ್ರಥಯಶ್ಚಕ್ರಮೇಕಂ ತ್ರಿಣಿ ನೃಪ್ನಾನಿ ಕ ಉ ತಚ್ಚಿಕತಃ | ತಸ್ಮಿನ್ ತ್ವಾಕಂ ತ್ರಿಶತಾ
ನ ಶಂಕರ್ವೋರ್ಬತಾಃ ಪಶ್ಚಿರ್ನ್ ಚಲಾಚಲಾಃ || ಯಶ್ಚೇ ಸ್ವಸಃ ಶಶಯೋ ಯೋ ಮಯೋಭೂರ್ಯೋನ ವಿಶ್ವಾ ಪುಷ್ಯಸಿ
ವಾಯೋಗೇ | ಯೋ ರತ್ನಧಾ ವಸುವಿದ್ಯಃ ಸುದತ್ತಃ ಸರಸ್ವತಿ ತವಿಹ ಧಾತವೇ ಕಃ || ಯಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞಮಯಜಂತ
ದೇವಾಸ್ಯಾನಿ ಧರ್ಮಾಗೇ ಪ್ರಥಮಾನ್ಯಾಸಃ | ತೇ ಹ ನಾಕಂ ಮಹಿಮಾಸಃ ಸಚಂತ ಯತ್ರ ಪೂರ್ವೇ ಸಾಧ್ಯಾಃ ಸಂತಿ
ದೇವಾಃ || ಸಮಾನವೇತದುರಕ್ತಮುಚ್ಚಿತ್ವ ಚಾಹುಃ | ಭೂಮಿಂ ಪರ್ಜನ್ಯಾ ಚಿನ್ತಂತಿ ದಿವಂ ಚಿನ್ತಂತ್ಯಗ್ನಯಃ || ದಿವ್ಯಂ
ಸುಪರ್ಣಂ ವಾಯುಸಂ ಬೃಹಂತಮಹಾಂ ಗರ್ಭಂ ದಶತಮೋಪಧೀನಾಮ್ | ಅಧೀಪತೋ ವೃಷ್ಟಿಭಿಸ್ಪರ್ಷಯಂತಂ
ಸರಸ್ವಂತಮವಸೇ ಚೋಹವಮಿ || ೧೦ ||

ಪರೋ ಮಾತ್ರಯಂತಿ ಮೃತ್ವಾಪರೂರ್ವಾಪ್ತು ಮುಖಃ | ತ್ರಿಪುಪ್ ಛಂದಃ | ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣು ದೇವತೆ ||

ಓಂ ಪರೋ ಮಾತ್ರಯಾ ತನ್ಮಾ ವೃಧಾನ ನ ತೇ ಮಹಿತ್ರಮನ್ವಶ್ವವಂತಿ | ಉಭೀ ತೇ ವಿದ್ವ ರಚಸೀ ಪೃಥಿವ್ಯಾ
ವಿಷ್ಣೋ ದೇವ ತ್ವಂ ಪರಮಸ್ಯ ವಿಶ್ವೇ || ೧ || ನ ತೇ ವಿಷ್ಣೋ ಜಾಯಮಾನೋ ನ ಜಾತೋ ದೇವ ಮಹಿಮ್ನಃ
ಹರಮಂತಮಾಪ | ಉದಸ್ತಭ್ಯಾ ನಾಕವೃಷ್ಯಂ ಬೃಹಂತಂ ದಾಧರ್ಥ ಪ್ರಾಚೀಂ ಕಕುಭಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾ || ೨ || ಇರಾವತೇ
ಧೇನುಮಂತಿ ಓ ಭೂತಂ ಸೂಯವಸಿನಿ ಮನುಜೇ ದಶಸ್ಯಾ | ವೃಸ್ತಭ್ಯಾ ರೋದಸೀ ವಿಷ್ವವೇತೇ ದಾಧರ್ಥ
ಪೃಥಿವೀಮುಘತೋ ಮಯೂಚೈಃ || ೩ || ಉರುಂ ಯಜ್ಞಾಯ ಚಕ್ರಧರು ಲೋಕಂ ಜನಯಂತಾ
ಸೂರ್ಯಮುಪಾಸವಗ್ನಿಮ್ | ದಾಸಸ್ಯ ಚಿದ್ವೃಷಭಸ್ಯ ಮಾಯಾ ಜಘ್ನಧರ್ನರಾ ಪೃತನಾಚ್ಯೇಷು || ೪ || ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣು
ದೃಢಿತಾಃ ಶಂಖರಸ್ಯ ನವ ಪುರೋ ನವತಿಂ ಚ ಪೃಥಿಪ್ತಮ್ | ಶತಂ ವರ್ಷಿಣಃ ಸಹಸ್ರಂ ಚ ಸಾಕಂ ಹಥೋ ಅಪ್ರತ್ಯಸುರಸ್ಯ
ವೀರಾಃ || ೫ || ಇಯಂ ಮನಿಷಾ ಬೃಹಂತ ಬೃಹಂತೋರುಕ್ರಮಾ ತವಸೋ ವರ್ಧಯಂತಿ | ರರೇ ವಾಂ ಸ್ತೋಮಂ
ವಿದಧೇಷು ವಿಷ್ಣೋ ಪಿಸ್ತತಮಿಷೋ ವೃಜನೇಶ್ವಿಂದ್ರ || ೬ || ವಪಶ್ವೇ ವಿಷ್ವವಾಸ ಆ ಕೈಣೋಮಿ ತಸ್ಮೈ ಜುಪ್ತಸ್ಯ ಶಿಖಿವಪ್ತ
ಹವ್ಯಮ್ | ವರ್ಧಂತು ತ್ವಾ ಸುಪ್ತುತಯೋ ಗಿರೋ ವೇ ಯೂಯಂ ಪಾತ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಸದಾ ನಃ || ೭ ||

ಮುಂಚಾಂತೀತಿ ಪಂಚರ್ಷಸ್ಯ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯೋ ಯಸ್ಮಿನ್ ನಾಶನ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿ ತ್ರಿಪುಪ್ ಪಂಚಮುಪ್ಪುಪ್ ||

ಓಂ ಮುಂಚಾದಿ ತ್ವಾ ಹವಿಷಾ ಜೀವನಾಯ ಕಮಚ್ಚಾತಯಕ್ವಾದುತ ರಾಜಯಕ್ವಾತ್ | ಗ್ರಾಹಿರ್ಜಗ್ರಾಹ ಯದಿ

ಮೃತದೇವಂ ತಸ್ಯಾ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿ ಪ್ರ ಮುಮುಕ್ಷುಮೇನಮ್ || ೧ || ಯದಿ ಕ್ಷಿತಾಯುರ್ಯದಿ ವಾ ಪರೇತೋ ಯದಿ
ಮೃತ್ಯೋರಂತಿಕಂ ನೀತ ವಿದ | ತಮಾ ಹರಾಮಿ ನಿರ್ಮತೇರುಪಸ್ತಾದಸ್ತೌರ್ಷಮೇನಂ ಶತಕಾರದಾಯ || ೨ || ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷೀಗಾ
ಶತಕಾರದೇನ ಶತಾಯುಷಾ ಹವಿಷಾಹಾರ್ಷಮೇನಮ್ | ಶತಂ ಯಥೇಮಂ ಶರದೋ ನಯಾತೀಂದ್ರೋ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ದುಂತಸ್ಯ
ಪಾರಮ್ || ೩ || ಶತಂ ಜೇವ ಶರದೋ ವರ್ಧಮಾನಃ ಶತಂ ಹೇಮಂತಾನ್ ಛೇತಮು ವಸಂತಾನ್ | ಶತಮಿಂದ್ರಾಗ್ನಿ
ಸವಿತಾ ಬ್ರಹ್ಮಸೃತಃ ಶತಾಯುಷಾ ಹವಿಷೇಮಂ ಪುನರ್ದುಃ || ೪ || ಆಹಾರ್ಷಂ ತ್ವಾವಿದಂ ತ್ವಾ ಪುನರಾಗಾ ಪುನರ್ನವ |
ಸರ್ವಾಂಗ ಸರ್ವಂ ತೇ ಚಕ್ಷ್ಮಃ ಸರ್ವಮಾಯುಶ್ಚ ತೇವಿದಮ್ || ೫ ||

೬೦ ಸಮುದ್ರವೈಷ್ಣಾ..... ಮಾಮವಂತು || ಇತ್ಯಾದಯಃ

ಸುರಾಸ್ತ್ರಮುಘಟಿತು ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಮಹೇಶ್ವರಾಃ | ವಾಸುದೇವೋ ಜಗನ್ನಾಥಸ್ತಥಾ ಸಂಕರ್ಷಣೋ ವಿಭುಃ || ೧ ||
ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಶ್ಚನಿಮದ್ರಶ್ಚ ಭವಂತು ವಿದಯಾಯ ತೇ | ಆಖಂಡಲೋಗ್ನಿಭಗವಾನ್ಮಮೋ ವೈ ನಿರ್ಮತಿಸ್ತಥಾ || ೨ || ವರೂಣಾ
ಪವನಶ್ಚೈವ ಧನುರ್ಧೃಕ್ಷಸ್ತಥಾ ಶಿವಃ | ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸೂತಾಃ ಸರ್ವೇ ದಿಕ್ಪಾಲಾಃ ಪಾಂತು ಸರ್ವದಾ || ೩ || ಕೀರ್ತಿಲಕ್ಷ್ಮೀ-
ಧೃತೀರ್ಮೇಧಾ ಪುಷ್ಪಃ ಶ್ರದ್ಧಾ ಕ್ರಿಯಾ ಮತಿಃ | ಬುದ್ಧಿರ್ಲಜ್ಜಾ ವಪುಃ ಶಾಂತಿಃ ಕಾಂತಿಸ್ತುಭಿಶ್ಚ ಮಾತರಃ || ೪ ||
ವಿಶ್ವಾಸ್ತ್ರಮುಘಟಂತು ದೇವಪತ್ನಃ ಸಮೂಹತಾಃ | ಆದಿತ್ಯಶ್ಚಂದ್ರಮಾ ಭೌಮೋ ಬುದ್ಧಿವಿವೇಕಾರ್ಕವಾಃ || ೫ ||
ಗೃಹಾಸ್ತ್ರಮುಘಟಂತು ರಾಹುಃ ಕೇತುಶ್ಚ ತಟಾಕಾಃ | ದೇವದಾನವಗಂಧರ್ವಾ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಪುಂಗಾಃ || ೬ || ಋಷಯೋ
ಮನವೋ ಗಾಘೋ ದೇವಮಾತರ ವಿದ ಚ | ದೇವಪತ್ನೀ ದ್ರುಮಾ ನಾಗಾ ದೈತ್ಯಾಶ್ಚಾಪುರಾಣಂ ಗಣಾಃ || ೭ || ಅಸ್ತ್ರಾಗ್ರೇ

ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾಗ್ರೇ ರಾಜಾನೋ ವಾಹನಾನಿ ಚ | ಔಷಧಾನಿ ಚ ರತ್ನಾನಿ ಕಾಲಶ್ಚಾವಯವಾಶ್ಚ ಯೇ || ೮ || ಸರಿತಃ ಸಾಗರಾಃ
ಶೈಲಾಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಜಲದಾ ನದಾಃ | ವಿತೇ ಶ್ವಾಮುಘಟಂತು ಸರ್ವಕಾಮಾರ್ಥಗ್ನಿಧಯೇ || ೯ || ಅರಿಷ್ಟಾನಿ ಪ್ರಾಶ್ಯಂತು ದುರಿತಾನಿ
ಭಯಾನಿ ಚ | ಶಾಂತರಸ್ತು ಶಿವಂ ಮೇಘಸ್ತು ದೇವಾಃ ಕುರ್ವಂತು ಮಂಗಲಮ್ || ೧೦ ||

ಇತ್ಯಾದ್ಯಾಃ || ವಿವರ ಅಘಟಿತೋ ಯಜಮಾನಃ ತಿಲಕಾದಿ ಧೃತ್ಯಾ ಆವಾಹಿತತೀರ್ಥದೇವತಾಭ್ಯಶ್ಚ ಉತ್ತರಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ ಉದ್ಗಾಸ್ಯ,
ಕೃಷ್ಣಾರ್ಣವಃ ಕೃತ್ವಾ ಶಿವಾರ್ಥಿಣಾನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಸಂಭೋದ್ಯ ಅರಿಷ್ಠಃ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ||

ಅನೇನ ಅಶ್ವತ್ಥೋದ್ಯಾಪನೇನ ಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾತ್ಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ||

ಇತಿ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾ ಇಪ್ಪಜಸ್ಯ | ಸಹ ಭುಂಜೇತ ||

|| ಇತಿ ಶೌನಕೀಯಃ | ಅಶ್ವತ್ಥೋದ್ಯಾಪನಪ್ರಯೋಗಃ ||

ಅಥ ಅರ್ಕವಿವಾಹಪ್ರಯೋಗಃ

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಂ ಸಮಾಪ್ತೈಕಾಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಯೋ ದ್ವಿತಯಾಂ ತಥಾ |

ತೃತೀಯಾಂ ನೋದ್ಯಹೇದ್ವಿಪ್ರ ಇತಿ ಧರ್ಮಕೃತೋ ವಿದುಃ ||

ಯದ್ಯದ್ಯಹೇತ್ವತೀಯಾಂ ತು ತರ್ಹಿ ಸಾ ವಿಧವಾ ಭವೇತ್ |

ಚತುರ್ಥಾದಿವಿವಾಹಾರ್ಥಂ ತೃತೀಯಾರ್ಕಂ ಸಮುದ್ಯಹೇತ್ ||

ಕಲತ್ರದ್ವಯಯೋಗೇನಿತಿ ಅರ್ಕಕನ್ಯಾಂ ಸಮುದ್ಯಹೇತ್ |

ಅದಿತ್ಯದವನೇ ವಾಚಿ ಹಸ್ತಕೇ ವಾ ಶನಿಶ್ವರೇ ।

ಕುಭೇ ದಿನೇ ವಾ ಪೂರ್ವಾಷ್ಟೇ ಕುರ್ಯಾದರ್ಕವಿವಾಹಕರ್ಮ ॥

ವರಃ ಕೃತಃಕೃತಿಯು ಗ್ರಾಮಾತ್ ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ ಉದೀಚ್ಯಾಂ ವಾ ಅರ್ಕಸಭ್ಯಸಮೀಪಂ ಗತ್ವಾ ಪ್ರಾಬ್ಧ್ಯಮಿ ಉಪವಿತ್ಯ, ದೇಶಕಾಲಾ ಸಂಕೀರ್ತನ-

.....ಕುಭೇಶ್ವರಿ ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಾಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಮ ತೃತೀಯ-
ಮಾನುಷವಿವಾಹಸ್ಯ ಶುಭಕಾರ್ಯವ್ಯರ್ಥಂ (ಮಮ ದ್ವಿಕಲತ್ರಯೋಗದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ) ಅರ್ಕವಿವಾಹಂ ಕಂಪ್ಯೇ ॥

ಗುರುಗಣೇಶಪೂಜಾ, ಸ್ವಸ್ತಿಪೂಜಾಪವಾಚನಂ, ಮಾತೃಕಾಪೂಜನಂ ನಾಂದೀಶ್ವಾದ್ಯಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ, ಆಚಾರ್ಯಂ ವೈಗುಯಾತ್ ।
ಆಚಾರ್ಯಃ ಅರ್ಕಸಭ್ಯಸ್ಯ ಪುರತಃ ಸ್ವಸ್ತಿಕಂ ನಿಧಾಯ, ಅರ್ಕೇ ಭಾಯಾದೇವೀಸಹಿತಂ ಸೂರ್ಯಂ ಪೂಜಯಾತ್ ॥

ಆ ಕೃಷ್ಣೇಶತ್ಯಸ್ಯ ಓರಗ್ನಾಸ್ತುತಃ ಸವಿತಾ ತ್ರಿಪ್ತುಪ್ ॥ ಸೂರ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಆ ಕೃಷ್ಣೇನ ರಜಸ್ವಾ ವರ್ತಮಾನೋ ನಿವೇಶಯಿಸ್ತಮೃತಂ ಮರ್ತ್ಯಂ ಚ । ಓರಗ್ನಾಯೇನ ಸವಿತಾ
ರಥೇನ್ಯಾದೇವೋ ಯಾತಿ ಭುವನಾನಿ ಪಶ್ಯತ್ ॥ ಭಾಯಾದೇವೀಸಹಿತಸೂರ್ಯಂ ಅರ್ಕೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ॥

ವ್ಯಾಹೃತ್ಯಾ ಆವಾಹ್ಯ ಪೋಷಣೀಪೂರ್ವ್ವ ಸಂಪೂಜ್ಯ, ಗುಹಾದನಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪ್ಯ, ವಸ್ತ್ರೇಣ ತುತುಭಿಶ್ಚಾವೇಷ್ಯ,
ಪೂಜಾಪುರಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾತ್ ।

ತೃಲೋಕೃವ್ಯಾನ್ವಪ್ತಾಶ್ಚ ಭಾಯಯಾ ಸಹಿತೋ ರವಃ । ತೃತೀಯೋದ್ಧಾಪಜಂ ದೋಷಂ ನಿವಾರಯ ಸುಖಂ ಕುರು ॥

ತತಃ ವರಃ ಪಲಮಾದಾಯ ತ್ರಿಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಪರಿಹಂಚೇದೇಭಿರ್ಮಂತ್ರೈಃ ॥

ಮಮ ಪ್ರೀತಿಕರಾ ಚೇಯಂ ಮಯಾ ಸ್ತೃಷ್ಠಾ ಪುರಾತನೇ । ಅರ್ಕಚಾ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸೃಷ್ಟಾ ಹೃಷಾನ್ಮಂಪ್ರತಿ ರಕ್ಷತು ॥ ನಮಸ್ಕೇ
ಮಂಗಲೇ ದೇವಿ ನಮಃ ಸವಿತುರಾತ್ಮನೇ । ತ್ವಾಹಿ ಮಾಂ ಕೃಪಯಾ ದೇವಿ ಪಶ್ಯೇತ್ಯಂ ಮೇ ಇಹಾಗತಾ ॥ ಅರ್ಕ ತ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ
ಸೃಷ್ಟಃ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಸಹಾಯ ಚ । ವೃಕ್ಷಾಣಾಮಾದಿಭೂತಸ್ತ್ವಂ ಭೂತಾನಾಂ ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನಃ ॥ ಕಲತ್ರದ್ವಯಯೋಗೋತ್ಕಂ ಮೃತ್ಯುಂ
ಪಾಪಂ ಚ ನಾಶಯ ॥ ಇತ್ಯರ್ಕಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೇತ್ಯು ತತಃ ವರಃ ಆಚಾರ್ಯಂ ಪ್ರತಿ-

ಕನ್ಯಾಂ ಪ್ರಯಚ್ಛೆ ॥ ಇತಿ ಪ್ರಣಮೇತ್ ॥ ಆಚಾರ್ಯಃ ವಾಗ್ಧಾಪಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಕಾಶ್ಯಪಾಪತ್ನಾರನ್ನೈಧ್ವಜೇತಿಪ್ರಪರಾನ್ನಿತಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನಾಂ ಆದಿತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಪೌತ್ರೀಂ ಸವಿತಾ ಪೌತ್ರೀಂ ಮಮ
ಶರ್ಮಣಃ ಪ್ರಪೌತ್ರೀಂ ಅರ್ಕನಾದ್ವೀಂಪ್ರಪರಾನ್ನಿತಗೋತ್ರೋದ್ಭವಾಯ ಪ್ರಪೌತ್ರಾಯಪೌತ್ರಾಯ
.....ಪ್ರಪೌತ್ರಾಯಶರ್ಮಣೇ ವರಾಯ ದಾಸ್ಯೇ ಇತಿ ತ್ರಿವಾರಂ ಉಕ್ತ್ವಾ ವರಸ್ಯ ಮಧುಪರ್ಕಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತತೋ ವರಃ
ಸುಮುಖೋಗೇ ಮಂಗಲವಾಸಪೂರ್ವಕಮರ್ಕಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ - "ಸ್ವಸ್ತೀನೋ ವಿಮುತಾ" ಇತಿ ಮಂತ್ರಂ ಪಠೇತ್ । ಅಥ ಆಚಾರ್ಯೇಣ
ಅರ್ಕಗಣ್ಯಾದಾಪಂ ಕಾರಯೇತ್ ॥ ತತ್ರಾಯಂ ಕ್ರಮಃ ॥ ವಾಗ್ಧಾಪದ್ಯೋಕ್ತಾದ್ಯುಚ್ಚಾರ್ಯ-

ಕಾಶ್ಯಪಾಪತ್ನಾರ ಶರ್ಮಣೇ ವರಾಯ ಆತನ್ಮಶ್ಚಾಯಾಸಹಿತಸವಿತಪ್ರೀತಯೇ ಇಮಾಮರ್ಕಕನ್ಯಾಂ ತುಭ್ಯಮಹಂ
ಸಂಪ್ರದದೇ ನ ಮಮ ॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ವರಪರ್ಷೇ ಸಾಕ್ಷತಃಪಂ ಕ್ಷಿದ್ವಾ ಮಂತ್ರಂ ಪಠೇತ್ ॥

ಅರ್ಕಕನ್ಯಾಂ ಇಮಾಂ ವಿಪ್ರ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ವಿಭೂಷಿತಾಮ್ । ಗೋತ್ರಾಯ ಶರ್ಮಣೇ ತುಭ್ಯಂ ವತ್ಸಾಂ ವಿಪ್ರ ಸಮಾಶ್ರಯ ॥
ಇತಿ । ತದಾ ವರಃ - "ಸ್ವಸ್ತಿ" ಇತಿ ಉಕ್ತ್ವಾ - ಕ ಇದಂ ಕನ್ಯಾ ಅದಾತ್..... ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾಮಿ ॥ ಕಾಮಸ್ತುತಿಂ ಪಠೇತ್ । (ಗೃಹಿ ಪುಟ
ದ್ರವ್ಯ) ಆಚಾರ್ಯಃ - ಕೃತಸ್ಯ ಅರ್ಕಗಣ್ಯಾದಾನವರ್ಮಣಃ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಪದ್ವರ್ಥಂ ಇಮಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ॥

ಇತಿ ಓರಗ್ನಂ ವದ್ಯಾತ್ । ತತಃ ವರಃ ಗಾಯತ್ರಾ ತ್ರಿರಾವೃತ್ತಾ ಪಂಚಕ್ಷತ್ರಾ ಅರ್ಕಂ ಆತ್ಮಾನಂ (ವರಂ) ಚ ಸೂತ್ರೇಣಾವೇಷ್ಠ-
ಯಾತ್ । ಮಂತ್ರಃ-

ಓಂ ಪರಿ ತ್ವಾ ನಿರ್ವಣೋ ಗಿರಿ ಇಮಾ ಭವಂತು ವಿಶ್ವತಃ । ವೈದ್ರಾಯಮನ್ವ ವೈದ್ರಯೋ ಜುಷ್ಠಾ ಭವಂತು

ಮಪ್ಪಯ ॥ ತಾನೋ ಮಹೋ ಮರುತ ವಿವಯೋವೋ ವಿಷೋರೇಪಸ್ಯ ಪ್ರಭುಃ ಹವಾಮಹೇ ।
 ಒರಗವಣಾನ್ಯಕುಪಾನ್ಯತಸ್ತುಚೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಂತಃ ಶಂಸಂ ರಾಧ ಈಮಹೇ ॥ ದಶವನಿಘೋ ದಶಕಕ್ಷೋಘೋ
 ದಶಯೋಕ್ತೋಘೋ ದಶಯೋಜನೋಘಃ ॥ ದಶಾಭೀಶುಘೋ ಅರ್ಚತಾಜರೋಘೋ ದಶ ಧುರೋ ದಶ ಯುಕ್ತಾ ವಹದ್ಯಾ ॥
 ತೇ ಅದ್ರಯೋ ದಶಯಂತಾಸ ಅಶವಸ್ತೇಪಾಮಾಧಾನಂ ಪರ್ಯಂತಿ ಹರ್ಯತಮ್ ॥ ತ ಲೋ ಸುತಸ್ಯ
 ಸೋಮಸ್ಯಾಂಧಸೋಂಶೋಃ ಪಿಯೂಷಂ ಪ್ರಥಮಸ್ಯ ಭೇದಿರೇ ॥ ತೇ ಸೋಮಾದೋ ಹಂ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ನಿಸತೇಂಶುಂ
 ದುಹಂತೋ ಅಧ್ಯಾಸತೇ ಗವಿ । ತೇಭಿದ್ರುಗ್ಧಂ ಪಟಿವಾನ್ವೋಮಂ ಮಧ್ವಿಂದ್ರೋ ವರ್ಧತೇ ಪ್ರಥತೇ ವೃಷಾಯತೇ ॥
 ವೃಷಾ ವೋ ಅಂಶುರ್ನ ಕಿಲಾಂ ಪಾಥನೇಳಾವಂತಃ ಸದಮಿತ್ ಸ್ತನಾತಿತಾಃ । ರೈವತ್ಯೇವ ಮಹತಾ ಚಾರವಃ ಸ್ತನ ಯಸ್ಯ
 ಗ್ರಾವಾಣೋ ಅಮುಪದ್ಧಮಧ್ವರಮ್ ॥

ತತ್ರಾಂತಃ ದ್ವೇಣ ಕೃತ್ವಾ ಏಕಂ ಗಾಯತ್ವಾ ಅರ್ಕಸ್ಯ ಸ್ವಧೇ ವರೋ ಬಧ್ನಿಯಾತ್, ಅಪರಂ ವರಹಸ್ತೇ ಆಚಾರ್ಯೋ
 ಬಧ್ನಿಯಾತ್ ॥ ತತ್ರ ಮಂತ್ರಃ-

ಓ ಬೃಹತ್ಸಾಮಕೃತ್ಯಧ್ವದ್ಧವೃಷ್ಣಿಯಂ ತ್ರಿಪುಘೌಷಃ ಶುಭತಮುಗ್ರವೀರಮ್ । ಇಂದ್ರಸ್ಯೋಮೇನ ಪಂಚದಶೇನ
 ವಂಧ್ಯಮಿದಂ ವಾತೇನ ಸಗರೋಣ ರಕ್ಷ ॥

ಅಥ ಅರ್ಕಸ್ಯ ಅಪ್ಪದಿಕ್ಷು ವಿಧಿವತ್ ಕಲಶಾನ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ತ, ಹರಿದ್ರಾಗಂಧಯುಕ್ತಜಲೇನಾರ್ಪಣಂ ಪ್ರತಿಶುಂಭಂ ಇದಂ ವಿಷ್ಣುಃ ಇತಿ
 ಮಂತ್ರೇಣ ವಿಷ್ಣುಂ ಆವಾಹ್ಯ, ಹೋಜರೋಪಾಸ್ಮಹಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ, ಉತ್ತರತಃ ಸ್ವಂದಿಲೇ ಯೋಜಕನಾಮಾನಮ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯೇತ್ ॥

ಅನ್ವಾಧಾನಃ-

ಅಶ್ವಿನೋಽಪಿತಿಗೌ..... ಆಭಾರದೇವತೇ ಆಶ್ವಿನ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಬೃಹಸ್ಪತೇ, ಅಗ್ನಿಂ, ಅಗ್ನಿಂ ವಾಯುಂ, ಸೂರ್ಯಂ,
 ಪುಷಾಪತಿಂ ಚಾಶ್ವಿನ ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಪ್ರಕೃತಂ..... ಸದ್ಯೋ ಯಶ್ವೇ । ಪರಿಸಮೂಹನಾದಿ ಆಭಾರಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ-
 ಸಂಗೋಭಿರಿತ್ಯನ್ಯಾಂಗಿರಾ ಬೃಹಸ್ಪತಿಸ್ವಿಪ್ರಪುತ್ । ಅರ್ಕವಿವಾಹಪ್ರಧಾನಾಪ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓ ಸಂ ಗೋಭಿರಾಂಗಿರಸೋ ನಕ್ಷತ್ರಮಾಣೋ ಭಗ ಇವೇದರ್ಯಮಾಂ ನಿನಾಯ । ಜನೇ ಮಿತ್ರೋ ನ ದಂಪತೇ
 ಅನಕ್ಷಿ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ವಾಜಯಾಶೋರಿವಾಜೌ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಬೃಹಸ್ಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಾ ವಾಮದೇವ ಅಗ್ನಿಃ (ಕಾಮ) ಸಮ್ರಾಡನುಪುಪ್ತ್ । ಅರ್ಕವಿವಾಹಪ್ರಧಾನಾಪ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓ ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಾ ಕಾಮಕಾಮಾಯ ವಯಂ ಸಮ್ರಾಡ್ಯಜಾಮಹೇ । ತಮಸ್ಯಭ್ಯಂ ಕಾಮಂ ದತ್ತಾಥೇದಂ ತ್ವಂ ಪೃತಂ
 ಪಿಪ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ತತಃ ವಸ್ತವ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಃಃ ಅಪ್ಪಂ ಹುತ್ವಾ ಸ್ವಿಪ್ರಕೃತಾದಿ ಹೋಮಾಶೇಷಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥ ತತಃ ಆಚಾರ್ಯಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ
 ಗೋವಿಧ್ವಮುಘೋತಾಂ ಭೋಮುಘಿಂ ದತ್ತಿಣಾಂ ದತ್ತಾ ಪೂರ್ವವತ್ ಅರ್ಕಂ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಕಲಶಾದೀನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಸದಕ್ಷಿಣಾಂ
 ದತ್ತಾ ಸ್ವೈವಾಚಯೇತ್ ॥ ತತಃ ಚತುರ್ಥಾದಿನೇ ಸದ್ಯೋ ವಾ ಅರ್ಕೇ ಸೂರ್ಯಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ, ವಿಸ್ವದ್ಯ ದಶ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ
 ಅಶಿವಃ ಗೃಹ್ಣೀಮಹತ್ ॥

॥ ಇತಿ ಅರ್ಕವಿವಾಹವಿಧಿಃ ॥

ಬಾಲವೈದ್ಯವ್ಯಯೋಗೇ ತು ಕುಂಭದ್ವಪ್ರತಿಮಾದಿಧಿ ।

ಕೃತ್ವಾ ಲಗ್ನಂ ರಹಃ ಪಶ್ಚಾತ್ ಕನ್ಯಾಮುದ್ವಾಹಯೇದಿತಿ ॥

ಸ್ವರ್ಣಾಂಜುಜಿಪ್ಪಲಾಸಾಂ ಚ ಪ್ರತಿಮಾವಿಷ್ಣುರೂಪಿಣೀ ।

ತಯಾ ಸಹ ವಿವಾಹೇ ತು ಪುನರ್ಭೂತಂ ನ ಜಾಯತೇ ॥

ಚಂದ್ರಕಾರಾಬಲಾಪ್ತಕೀ ವಿವಾಹೋಕ್ತರುಭದಿನೇ ಮಂಗಲಸ್ನಾತಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣಾಃ ಉಪವೇಶ್ಯ, ಸವಕ್ಷೀಃ ಯಜಮಾನಾ ಸ್ವಪ್ರಿಪ್ತ್ಯಾಹವಾಚನಾಭ್ಯುದಯಕೀ ಕೃತ್ವಾ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ-
.....ಕುಂಭಚಿಹ್ನೆ ಶಾಂತಿವತಾತ್ಮಕಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಪ್ರೇರಣಾಯಾ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಮ ಕನ್ಯಾಯಾಸಕ್ಷತ್ಯೇರಾಶಿ ಜಾತಾಯಾನಾಮ್ನಾ, ಬಾಲವೈದ್ಯವ್ಯಯೋಗಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಕುಂಭವಿವಾಹ-
ಕರ್ಮಾಚ್ಯಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಕಲಹಾರಾಧಾರ್ಥಂ ಜಪಹಾರಾಯಣಾರ್ಥಂ ಚ ಶ್ಲೋತ್ರಿಯಾನ್ ವ್ಯಗುಯಾತ್ । ಆಚಾರ್ಯಾ ವಿಶಾನ್ವದಿಶಿ ಚಕ್ರಾಬ್ಜಮಂಡಲಂ ರಚಯೇತ್ ।

ಪದ್ಯಂ ವೃತ್ತತ್ರಯಂ ಚಕ್ರಂ ರಾಶಿಯೇ ವೀಧಿಕಾ ತಥಾ । ಶೋಭೋಪಶೋಭಿಕಾಶ್ಚೈವ ಚಕ್ರಾಬ್ಜಸ್ಯ ತು ಲಕ್ಷಣಮ್ ॥

ಮಂಡಲೇ ದೇವತಾ ಆವಾಹ್ಯ, ಮಧ್ಯೇ ಧಾನ್ಯಲಾಶಿ ಬೃಹಂತಂ ಮೃಗ್ಮಯಕುಂಭಂ ವಿಧಿವತ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯೇತ್ ॥

ತತ್ಪ್ರಾಯಾಮಿ..... । ಇತಿ, ವರುಣಂ ಆವಾಹ್ಯ ಪಂಚೋಪಚಾರೋಕ್ತಮುದ್ರಾ ಪ್ರದರ್ಶಯೇತ್ ।

ಓಂ ಲಂ ಪ್ರಥಿವ್ಯಾತ್ಮನೇ ಗಂಧಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಅಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರಂ ಕನಿಷ್ಠಾಮಧ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಂಸ್ಪರ್ಶ್ಯ-

ಓಂ ಹಂ ಆಕಾಶಾತ್ಮನೇ ಪುಷ್ಪಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥ ತರ್ಜನಾಗ್ರಂ ಅಂಗುಷ್ಠಮಧ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಂಸ್ಪರ್ಶ್ಯ-

ಓಂ ಯಂ ವಾಯುತ್ಮನೇ ಧೂಹಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಅಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರಂ ತರ್ಜನೀಮಧ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಂಸ್ಪರ್ಶ್ಯ-

ಓಂ ರಂ ಅಗ್ನಾತ್ಮನೇ ದೀಪಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಅಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರಂ ಮಧ್ಯಮಾಮಧ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಂಸ್ಪರ್ಶ್ಯ-

ಓಂ ವಂ ಅಮೃತಾತ್ಮನೇ ನೈವೇದ್ಯಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಅಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರಂ ಅನಾಮಿಕಾಮಧ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಂಸ್ಪರ್ಶ್ಯ-

ತತಃ ಸಪರಿವಾರಾ ಯಜಮಾನಾ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥

ವರುಣಾಂಗಸ್ವರೂಪಾಯ ಜೀವನಾನಾಂ ಸುಮಾಶ್ರಯ ।

ಪತಿಂ ಜೀವಯ ಕನ್ಯಾಯಾಶ್ಚೀರಂ ಪುತ್ರಂ ಸುಖಂ ಕುರು ॥

ತತಃ ಸುವರ್ಣಗರ್ವಿತಾಂ ವಿಷ್ಣುಪ್ರತಿಮಾಂ ಪಂಚಗವ್ಯೇನ ಸಂಶೋಧ್ಯ ಅಗ್ನಿತ್ವಾರಣಪೂರ್ವಕರುದ್ಧಿಂ ಕುರ್ಯೇತ್ ॥

ಅಗ್ನಿತ್ವಾರಣಮ್

ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ-

ಪ್ರತಿಮಾನಿರ್ಮಾಣಕಾಲೇ ದಾಹನ-ತಾಡನ-ಭೇದನಾದಿರೋಪಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಅಗ್ನಿತ್ವಾರಣಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಸೂಕ್ತಪಠನಕಾಲೇ ಸಂತತಜಲಧಾರಾಂ ಕುರ್ಯೇತ್ । ಪ್ರಥಮತಃ ಅಗ್ನಿಪದರಹಿತಂ ಮಂತ್ರಂ ಪಠಿತ್ವಾ ತತಃ ಅಗ್ನಿಪದಸಹಿತಂ ಪಠಯಿಷ್ಯಮ್ ।

ಅಗ್ನಿ, ಸದ್ವಿಮಿತಿ ಸಪ್ತರ್ಷಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಸೌಚೀಕೋ ವೈಶ್ವಾನರಸ್ಮಿಪ್ಪುಷ್ । ಅಂಗಭಂಗತಾಡನದೋಪಪರಿಹಾರಾರ್ಥೇ ಜಲಧಾರಾಸೌಚಿನಿ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸದ್ವಿಂ ವಾಹಂಭರಂ ದದಾತಿ ವೀರಂ ಶ್ರುತೈಂ ಕರ್ಮನಿಷ್ಠಾಮ್ । ರೋದಸೀ ವಿ ಚರತುಮಂಜನ್ಮಾರೀಂ ವೀರಕುಕ್ಷಿಂ ಪುರಂದರಮ್ ॥ ೧ ॥ ಅಶ್ವಸು, ಸಮಿದಸ್ತು ಭದ್ರಾ ಮಹೀ ರೋದಸೀ ಆ ವಿವೇಶ । ಏಕಂ ಚೋದಯತುಮತ್ಸು ವೃತ್ರಾಣಿ

ದಯತೆ ಪುರೂಸಿ || ೩ || ಹತ್ತಂ ಜರತಃ ಕರ್ಗಮಾವಾದ್ಯೋ ನಿರದಹಜ್ಜರೋಽಮ್ | ಅತ್ರಿಂ ಘರ್ಮ ಉರುಷ್ಯದಂತ
ಸ್ತಮೇಧಂ ಪ್ರಜಯಾಸ್ತದತ್ತಮ್ || ೩ || ದಾದ್ವವಿಗಂ ವೀರಪೇಶಾ ಯುಷಿಂ ಯಃ ಸಹಸ್ರಾ ಸನೋತಿ | ದಿವಿ ಹವ್ಯಮಾ
ತತಾಸ್ಥ ಧಾಮಾನಿ ವಿಭೃತಾ ಪುರುತಾ || ೪ || ಉಕ್ತ್ಯೈರ್ಯುಷಯೋ ವಿ ಹೃಯಂತೇ ನರೋ ಯಾಮನಿ ಬಾಧಿತಾಃ |
ವಯೋ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಪತಂತಃ ಸಹಸ್ರಾ ಪರಿ ಯಾತಿ ಗೋನಾಮ್ || ೫ || ವಿಶ್ವ ಈಳತೇ ಮಾನುಷೀರ್ಯಾ ಮನುಷೋ
ನತುಷೋ ವಿ ಜಾತಾಃ | ಗಾಂಧರ್ವೀಂ ಪಥ್ಯಾಮೃತಸ್ಯ ಗವ್ಯೈತಿರ್ಭೃತ ಆ ನಿಷತ್ವಾ || ೬ || ಬ್ರಹ್ಮ
ಯುಭವಸ್ತತ್ಪರಮಹಾಮವ್ಯೋಚಾಮಾ ಸುವೃತ್ತಿಮ್ | ಪ್ರಾವ ಜರಿತಾರಂ ಯವಿಶ್ಯ ಮಹಿ ದ್ರವಿಗಮಾ ಯಜಸ್ವ || ೭ ||

ಪೂ ಅಗ್ನಿವದಸಹಿತಮ್ ||

ಓಂ ಅಗ್ನಿ ಸಕ್ಷಿಂ ವಾಜಂಭರಂ ದದಾತ್ಯಗ್ನಿವೀರಂ ಶ್ರುತ್ಯಂ ಕರ್ಮನಿಷ್ಠಾಮ್ | ಅಗ್ನಿ ರೋದೋ ವಿ
ಚರತಮಂಜಸ್ತಗ್ನಿರ್ಗಾರಿಂ ವೀರಕುಕ್ಷಿಂ ಪುರಂದಿಮ್ || ೧ || ಅಗ್ನೇರಪ್ತಸಃ ಸಮಿದಸ್ತು ಭದ್ರಾನ್ಯಿರ್ಮಹೀ ರೋದೋ ಆ
ವಿವೇಶ | ಅಗ್ನೀರೇಕಂ ಚೋದಯತಮತ್ಸಗ್ನಿವ್ಯಕ್ತಾಸಿ ದಯತೇ ಪುರೂಸಿ || ೨ || ಅಗ್ನಿಹತ್ಯಂ ಜರತಃ
ಕರ್ಗಮಾವಾದ್ಯೋ ನಿರದಹಜ್ಜರೋಽಮ್ | ಅಗ್ನಿರತ್ರಿಂ ಘರ್ಮ ಉರುಷ್ಯದಂತರಗ್ನಿನ್ಯಮೇಧಂ ಪ್ರಜಯಾ-
ಸ್ತದತ್ತಮ್ || ೩ || ಅಗ್ನಿರಾದ್ವವಿಗಂ ವೀರಪೇಶಾ ಅಗ್ನಿರ್ಯುಷಿಂ ಯಃ ಸಹಸ್ರಾ ಸನೋತಿ | ಅಗ್ನಿವಿವಿ ಹವ್ಯಮಾ

ತತಾಸ್ತಗ್ನೀರ್ಧಾಮಾನಿ ವಿಭೃತಾ ಪುರುತಾ || ೪ || ಅಗ್ನಿಮುಕ್ತ್ಯೈರ್ಯುಷಯೋ ವಿ ಹೃಯಂತೇಗ್ನಿಂ ನರೋ ಯಾಮನಿ
ಬಾಧಿತಾಃ | ಅಗ್ನಿಂ ವಯೋ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಪತಂತೋಗ್ನಿಃ ಸಹಸ್ರಾ ಪರಿ ಯಾತಿ ಗೋನಾಮ್ || ೫ || ಅಗ್ನಿಂ ವಿಶ್ವ
ಈಳತೇ ಮಾನುಷೀರ್ಯಾ ಅಗ್ನಿಂ ಮನುಷೋ ನತುಷೋ ವಿ ಜಾತಾಃ | ಅಗ್ನಿಗಾಂಧರ್ವೀಂ ಪಥ್ಯಾಮೃತಸ್ಯಾಗ್ನೇ-
ಗವ್ಯೈತಿರ್ಭೃತ ಆ ನಿಷತ್ವಾ || ೬ || ಅಗ್ನಯೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಯುಭವಸ್ತತ್ಪರಗ್ನಿಂ ಮಾಹಾಮವ್ಯೋಚಾಮಾ ಸುವೃತ್ತಿಮ್ | ಅಗ್ನೇ
ಪ್ರಾವ ಜರಿತಾರಂ ಯವಿಷ್ಯಾಗ್ನೇ ಮಹಿ ದ್ರವಿಗಮಾ ಯಜಸ್ವ || ೭ ||

ಪ್ರತಿಮಂ ಕಲಶೋಪರಿ ಸ್ಯಸ್ಯ ಪೂಜಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಂ ಕಾರ್ಯಮ್ |

ಓಂ ಕೌಂ ಓಂ ಆಂ ಯಂ ತೋನಾ ಧೃವಂ ಚೋತಿಃ |

ಓಂ ವಿ ಮೇ ಕರ್ಣಾ ಪತಯತೋ ವಿ ಚಕ್ಷುರ್ವೀಕ್ಷದಂ ಚೋತಿರ್ಪ್ರದಯ ಆಹಿತಂ ಯತ್ | ವಿ ಮೇ ಮನಶ್ಚರತಿ
ದೂರಆಧಿಃ ಕಿಂ ಸ್ವಿತ್ಕೃತ್ಯಾದಿ ಕಿಮು ನೋ ಮನಿಷ್ಯೇ || ಓಂ ಮಹಶ್ಚಿತ್ತಮಿಂದ್ರ ಯತ ವಿಕಾನ್ ಮಹಶ್ಚಿದ್ರಿ ಸ್ತುತಮೋ
ವರೂತಾ | ಸ ನೋ ವೇಧೋ ಮರುತಾಂ ಚಿತ್ತಾನ್ ತ್ವಮ್ ವನುಷ್ಯ ತವ ಹಿ ಪ್ರೇಷ್ಠಾ || ಓಂ ಜಾತವೇದಸೇ
ಅಗ್ನಿಃ || ಓಂ ಧೃವಾ ದ್ಯೌಃ ಧೃವಮ್ ||

ಓಂ ಆಂ ಓಂ ಕೌಂ ಯಂ ರಂ ಲಂ ವಂ ಶಂ ಪಂ ಸಂ ಹಂ ಸಃ ಅಮುಷ್ಯ ಪೂಾ ಇಹ ಪೂಾ ಅಮುಷ್ಯ ಜೀವಾ
ಸಿತಃ ಅಮುಷ್ಯ ಸರ್ವಾಂಧ್ರಿಯಾಣಿ ವಾಪ್ಯನಶ್ಚಕ್ಷುಶ್ಚೋತ್ರಪಶ್ಚಾಪೂಾಪೂಾ ಇಹಾಹತ್ಯ ಸುಖಂ ಚರಂ ಸುಪ್ರಸನ್ನಂ ಸುಖಿರಂ

ಸ್ವರೂಪಾತಿಶಯಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮಧಾತಿಥಿವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರೀ । ವಿಷ್ಣೋಃ ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥ ಓಂ ಇದಂ ವಿಷ್ಣುಃ ಶಾಂಕುಃ ॥ ಓಂ ಭೂ ವಿಷ್ಣುಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವ ವಿಷ್ಣುಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸುವ ವಿಷ್ಣುಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ ವಿಷ್ಣುಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ ॥ ಸ್ವಾಹಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಸುಖಃ । ದೈವಿ ಗಾಯತ್ರೀ ಭಂಡಃ । ನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಕೃದ್ಬೋಲಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ತರ್ಜನಾದಿತ್ರಯೇಣ ಪ್ರಸಾರಿತೇನ ಹೃದಯಮ್ ।

ಓಂ ಮಹೋಲಾಯ ಶಿರೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಂಗುಷ್ಠತರ್ಜನೇಭ್ಯಾಂ ಯೋಜಿತಮುಖಾಭ್ಯಾಂ ಅಧೋಗ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಶಿರಃ ।

ಓಂ ವೀರೋಲಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಚಟ್ । ಪ್ರಸೃತಾಂಗುಷ್ಠಮುಖೇನ ಶಿಖಾಮ್ ।

ಓಂ ದೂಲಾಯ ಕಮಲಾಯ ಹುಮ್ । ಕರದ್ವಯದಶಾಂಗುಲಿಭಿಃ ಪ್ರಸೃತಾಭಿಃ ಕಮಲಮ್ ।

ಓಂ ಪ್ಲಾಸೋಲಾಯ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಪೌಷಟ್ । ತರ್ಜನೇಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನೇತ್ರೈಃ ಅನಾಮಕಾಸುಕಂ ನೇತ್ರತ್ರಯಮ್ ।

ಓಂ ಸುಖೋಲಾಯ ಅಪ್ಯಾಯ ಫಟ್ । ಅಂಗುಷ್ಠತರ್ಜನೇಭ್ಯಾಂ ಸಶಬ್ದಮುಖಿತೋ ಭಾಮಿತಾಭ್ಯಾಂ ಅಪ್ಯಮ್ ।

ಧ್ಯಾನಮ್

ವಿಷ್ಣುಂ ಶಾರದಚಂದ್ರಕೋಟಿಸದೃಶಂ ಶಂಖಂ ರಥಾಂಗಂ ಗದಾ-

ಮಂಘೋಜಂ ದಧತಂ ಸಿತಾಬ್ಜನಿಲಯಂ ಕಾಂತ್ಯಾ ಜಗನ್ನೋಹನಮ್ ।

ಅಬದ್ಧಾಂಗದಹಾರಕುಂಡಲಪುಷ್ಪಾಪರಿಂ ಸ್ತುರತ್ಯಂಕಣಂ

ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಕಮುದಾರಣೈಸ್ತುಭಧರಂ ವಂದೇ ಮುನೀಂದ್ರೈಃ ಸ್ತುತಮ್ ॥

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ । ಇತಿ ರಿ ವಾರಂ ಜಪಿತ್ವಾ ತತ್ಪ್ರಾಣಾಂ ಮಾತೃಕಾಪ್ರಾಣಂ ಚ ಜಪೇತ್ ॥ ತತಃ ವಿಷ್ಣುಸ್ಮೃತ್ಯೈಃ ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರೀಭಿಃ ಪುಷ್ಪೈಃ ಅರ್ಚಯೇತ್ । ಧೂಪದೀಪೌ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ, ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥೇ ವಾಯುಸಂ ನಿವೇದಯೇತ್ ।

ಸಮರ್ಪಣಾಲೇ ಮುದ್ರಾಂ ದರ್ಶಯೇತ್ ॥ ತರ್ಜನೇಮಧ್ಯಮಾಂಗುಷ್ಠೈಃ ಪ್ರಾಣಾಮುತಿಃ । ಕನಿಷ್ಠಾಂಗುಲಿಗಾಂಗುಷ್ಠೈಃ ಅಪಾನಾಮುತಿಃ । ಮಧ್ಯಮಾಂಗುಲಿಗಾಂಗುಷ್ಠೈಃ ವಾಗ್ಗಾಮುತಿಃ । ಕನಿಷ್ಠತರ್ಜನೇಗುಷ್ಠೈಃ ಉದಾನಾಮುತಿಃ । ಸಮಾಂಗುಲಿಭಿಃ ಸಮಾನಾಮುತಿಃ । ತತಃ ನೈವೇದ್ಯಂ ವಿಷ್ಣುಃ ಸೀದಾಪಯೇತ್ । ಯಜಮಾನಃ ಕನ್ಯಾಂ ಕಲಶಪುರತಃ ಉಪವೇಶ್ಯ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತೃ-

.....ಕುಭತಿಥಿಃ ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಪ್ರೇರಣಾಯಾ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುತ್ಯರ್ಥಂಗೋತ್ತೋದಧುಃಶರ್ಮಾಹಂ ಮಮ ಕನ್ಯಾಂನಕೃತ್ಯೇರಾಶಿಃ ಜಾತಾಂನಾಮ್ನೀಂ ಶ್ರೀರೂಪಿಣೀಂ ಕಂಭಾತಕಾಯ ಮಹಾವಿಷ್ಣುರೂಪಿಣೀ ಸಮರ್ಹಯಾಮಿ ॥ ಕನ್ಯಾಂ ಉತ್ಪಾದ್ಯ ಮಾಲಾದಯಂ ದತ್ತ್ವಾ, ಸ್ವಯಂ ಪುಷ್ಪಾನಿ ಗೃಹೀತ್ವಾ-ದೇವ ದೇವ ಜಗನ್ನಾಥ ಜಗದಾನಂದಕಾರಕ । ರಾತ್ರಾಮಿ ವಿಷ್ಣುವೇ ತುಭ್ಯಂ ಮಮ ಕನ್ಯಾಂ ವಿಧಾನತಃ ॥ ದೇಹ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಂ ದೇವ ಕನ್ಯಾಂ ಪಾಲಯ ಮುಖಿತಃ । ಅಪ್ರದೃವಂ ಸುಮಾಂಗಲಂ ದೀರ್ಘಾಯುಃ ಶ್ರೀಸುಖಾಪಯೇ ॥

ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಪ್ರವಾಣೇ ಸಮರ್ಪ್ಯ ಪ್ರಣಮೇತ್ । ಕನ್ಯಾ ತು ಮಾಲಾದಯಂ ಕಲಶೋಪರಿ ಅರೋಪ್ಯ ಚತುಃ ಪ್ರದರ್ಶನೇಕೈಶ್ಚ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಉಪವೇಶೇತ್ ॥

ಅಚಾರ್ಯಃ ಮಂಗಲಸೂತ್ರವಾದಾಂಗುಲಿಯಂತಃ ಕಲಶಮೂಲೇ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ, ಪರಿವ್ರೋದಕಾಶ್ವತ್ತೇತಸೂತ್ರಂ ಕುಂಭಂ ಕನ್ಯಾಂ ಚ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಕ ಉಪವಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮ್ ।

ಓಂ ಪಶಿ ತ್ವಾ ಗಿರ್ವಣೋ ಗಿರ ಇಮಾ ಭವಂತು ವಿಶ್ವತಃ । ವೃದ್ಧಾಯುಷಮನು ವೃದ್ಧಯೋ ಜುಷ್ಠಾ ಭವಂತು ಮುಷ್ಠಯಃ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಕ್ರಿಶಾವರ್ತೃ ಸಂದೇಷ್ಟ್ಯ, ನಿಷ್ಕಾಸ್ಯ ದ್ವಯೋಃ ಪರಿದ್ರಾವಂತಂ ಅಬದ್ಧ್ಯ, ಏಕಂ ಕಲಶಕಂಠೇ ಕನ್ಯಾ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ । ಕನ್ಯಾಯಾ ವಾಮಪುಷ್ಠೇ ಅನ್ಯಾಂ ಸುಮಾಸಿನ ಅಬದ್ಧ್ಯ, ಕಲಶೋಪರಿಸ್ಥಿತಾಮ್ ಏಕಾಂ ಮಾಲಾಂ ಕನ್ಯಾಕಂಠೇ ಪ್ರಕ್ಷೀಪೇತ್ ॥ ಅಚಾರ್ಯಃ ಮಂಗಲಸೂತ್ರಂ ವಾದಾಂಗುಲಿಯಂತಃ ಚ ಕನ್ಯಾಯಾ ಅಂಶಕಾಂಚಲೇ ಪ್ರಕ್ಷೀಪೇತ್ । ಸಾ ತತ್ತ್ವವ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ । ಕನ್ಯಾ ಅಪ್ಪಾವಿಂಶತಿಸಾಮಾಂ ಪುಷ್ಪೈಃ, ಕಲಶಂ ಅರ್ಚಯೇತ್ ॥

ಶ್ರೀಮತ್ಕಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀಕೂರ್ಮಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀವನಮಾಲಿನೇ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀಹರಯೇ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀಪರಾಶಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀಹಲಾಯುಧಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀವಾಮನಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀಗೋವರ್ಧನಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀಪ್ರಚೀತಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀಮೇದಾಂಗಾಯ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀವೈಕುಂಠಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀಗರುಡಧೃತಾಯ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀಪುಂಡರೀಕಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀಅನಂತಾಯ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀಮಾಧವಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀವಿಶ್ವರೂಪಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ॥
ಶ್ರೀಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ ।	
ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀರಾಮಾಯ ನಮಃ ।	

ಇತಿ ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ ಸಮಸ್ತಾರ್ಥಕ ॥

ಅನ್ಯಃ ತತ್ತ್ವಪ್ರತಿಮಾಂ ಧ್ಯಾನೋದರಿ ಪುಶ್ಯ, ಮೃತಕುಂಭಂ ಉದ್ಯತ್ ಜಲಾಶಯಂ ಗತ್ಯಾ ವಿಭಜೇತ್ ॥ ಆಚಾರ್ಯಃ ಕಲಶಮೇಕಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ಪರಗುಣಾಸ್ತು ಪರಿತ್ಯಾ, ಕನ್ಯಾಂ ಸಮುದ್ರಪ್ರೇಷಾದಿ ಚತುಃಪುಂ (ಪುಟ 235), ಆನೋಭದ್ರೇತಿ ದಶಯುಗ್ಮಿ (ಪುಟ 231), ಪರೋ ಮತಪ್ರಯೇತಿ ಸಪ್ತಯುಗ್ಮಿ (ಪುಟ 261), ಮುಂಚಾಮತ್ಸೇತಿ ಪಂಚಯುಗ್ಮಿ (ಪುಟ 261), ಸುರಾಸ್ತಾಮಿತಿ ಪುರಾಣಶ್ಲೋಕೈಶ್ಚ (ಪುಟ 288), ಪಂಚಪ್ರವೈ, ಅಭ್ಯರ್ಚೀತೇ ॥ ಕನ್ಯಾ ಮಂಗಲಸೂತ್ರಂ ಪಾದಾಂಗುಲೀಯುಕಂ ಚ ಸುವಾಸನ್ನೈ ಉಪಾಯನದಾನರೋಪೇಣ ದದಾತ್ ॥ ಯಜಮಾನಃ ಸಪ್ತಪ್ರತಿಮಾಸಹಿತಂ ಕಲಶಂ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ದತ್ತಾ ಯುಕ್ತಿಗೃಹ್ಯಶ್ಚ ಭೂಯುಷೀಂ ದಕ್ಷಿಣಾದಿಕಂ ದತ್ತಾ ಭೋಜಯತ್ಯಾ ಅಶಿಷ್ಠಃ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ॥

॥ ಇತಿ ಕುಂಭವಿವಾಹಪ್ರಯೋಗಃ ॥

ಬಾಲವೈಧವ್ಯಯೋಗಹರಃ ಅಶ್ವತ್ಥವಿವಾಹವಿಧಿಃ ॥

ಸುಪ್ಪದ್ವಿಜಗುರೂನ್ಮಾರಿಂ ಮಂಗಲೋಚ್ಚಾರಣೈಃ ಸಮಮ್ । ಆಹೂಯೋದ್ವಾಹಕಾಲೇ ಚ ರಮ್ಯಭೂಮೌ ಸುಮಂಡಲೇ ॥
ಗತ್ಯಾ ಪ್ರಾದ್ಯು ಗೌಂಂ ಚ ಗಣನಾರ್ಥಂ ಚ ಭೂರುಹಮ್ । ಭವಾನಿಂ ಚೈವ ಮಂಥಾನಿಂ ಪಿತಾ ಮಂತ್ರಮುದೀರಯೇತ್ ॥
ಉದ್ವಾಹಯುಷೈಃ ವಿಧಿಪದ್ಧತ್ವೇನ ಮನೋಹರಾಮ್ । ಕನ್ಯಾಂ ಸೌಭಾಗ್ಯಸೌಖ್ಯಾರ್ಥಹೇತವೇಷಂ ದ್ವಿಪೋತ್ರಮ್ ॥
ಸಮಸ್ತೈಃ ವಿಘ್ನರೂಪಾಯ ಜಗದಾನಂದಹೇತವೇ । ಶಿಶ್ವೇದೇವಮನುಷ್ಯಾಣಾಮಾಶ್ರಯಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥
ಪನ್ನಾಂ ಪತಯೇ ತುಭ್ಯಂ ವಿಘ್ನರೂಪಾಯ ಭೂರುಹ । ನಮೋ ನಿವಿಲಪಾಪೋನಾಶನಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥
ಪೂರ್ವದಿನಕ್ಷತ್ರಂ ಪಾಪಂ ಬಾಲವೈಧವ್ಯಕಾರಕಮ್ । ನಾಶಯಾಸು ಸುಖಂ ದೇಹಿ ಕನ್ಯಾಯಾ ಮಮ ಭೂರುಹ ॥

ಇತ್ಯಶ್ವತ್ಥೇನ ಸಹ ವಿವಾಹಸಂಕಲ್ಪಪ್ರಾರ್ಥನೇ । ವಿವಾಹಸ್ತು ಕುಂಭವಿವಾಹವತ್ ವಿಧೇಯಃ । ಕಿಂ ತು ಮೃಗ್ಮಯ-ಕುಂಭಾರ್ಥೋದಿಭವಗಾದಿಕಂ ನಾತ್ಯ ॥

ಕದಳೀ(ರಂಭಾ)ವಿವಾಹಃ (ಶಂಖೋಕ್ತಃ)

ದಾಹ್ಯಾಧೋತ್ರಸಂಯೋಗಂ ಕುರುತೇ ಯೋಗ್ಯಜೇ ಸ್ಥಿತೇ । ಪರಿವೇಶ್ಯ ತು ವಿಜ್ಞೇಯಃ ಪರಿವಿಶ್ಯತ್ಯ ಪೂರ್ವಜಃ ॥
ಪ್ರೇಮ್ಯಾಃ ಛಾತಾ ಯದಾ ತಿಷ್ಠೇದಾಧಾನಂ ನೈವ ಚಾಶ್ರಯೇತ್ । ಅನುಜ್ಞಾತಸ್ತು ಕುರ್ವೇತ್ ಶಂಖೈಃ ವಚನಂ ಯಥಾ ॥
ಕಾಗಂ ರುಚಾನಿತಂ ಕುಪ್ಪಂ ಉನತ್ತಂ ಸ್ತೀಲಮೇವ ಚ । ಅಪಸ್ತೂರಂ ಪೂರ್ವಜಾತಂ ಕದಳ್ಯಾ ತು ವಿವಾಹಯೇತ್ ॥
ಪದ್ಮಾಪಸುಪ್ತಯೋ ರಾಜಾನ್ ವಿವಾಹೇ ನ ಸ ದೋಷಭಾಶ್ ॥

ಕಾರ್ತಿಕೆ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಿ ವಾ ಮಾಘೇ ವಾ ಫಾಲ್ಗುಣೇಷು ವಾ ।

ವೈಶಾಖೇ ಚೈಶ್ವಮಾಸೇ ವಾ ವಿವಾಹಂ ರಂಭಯಾ ಸಮಮ್ ॥

ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ ಪುತ್ರಪುತ್ರಪುತ್ರದಮ್ । ವಿವಾಹಪುನಶ್ಚೇತ್ಯೇ ಚಂದ್ರತಾರಾಬಲಾನ್ವಿತೇ ॥

ದಿವಸೇಷು ದಿವಾ ರಾಜನ್ ಪುಶಸ್ತುಃ ಕುಭಕಮಗತಃ । ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಕ್ಷೀಬಾದಿಷು ತ್ರೇಕಂ ಪ್ರಾತರಭ್ಯಷ್ಟ್ಯ ಸ್ವಾಪಯೇತ್ ॥

ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಧುಸ್ಮಗಲಂಕೃತ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನತಃ । ಸುವಾಸಿನೀಭಿರ್ಗತಾನಿ ಶ್ರಗ್ವಿನ್ನಾರಾಮಸನ್ನಿಧಿಮ್ ॥

ಗತ್ವಾ ಚ ಕದಳೀಮೂಲಂ ಪುಷ್ಕಾಹಂ ವಾಚಯೇತ್ತತಃ । ನಾಂದ್ಯಾಹ್ವಾನಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾದ್ಧರ್ಮಾರ್ಗಂ ಯಥಾವಿಧಿ ॥

ಲಗ್ನತ್ರಮಾನಂ ಪಾಶಿಷ್ಠಂ ಕದಲ್ಯಾ ಪರಿಯೇ ಮುದಾ ॥

ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ಮನಸಾ ಬ್ರಹ್ಮತಾಮೇತಿ ಮಂತ್ರತಃ । ಕದಲ್ಯಾಂ ಕಂಕಗಾಂ ಬದ್ಧ್ವಾ ವಿಶ್ವೇತಾತೇತಿ ಮಂತ್ರತಃ ॥ ವಿಶ್ವೇತಾತೇತಿ

ಪುಮನ್ ಬ್ರಹ್ಮತಾಮೇತಿ ಕದಳಿ ಚ ಕಂಕಣೀ ಧಾರಯೇತಾಮ್ ॥ ಪರಿತ್ವಾ ಗಿರ್ಮಣೀತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಕದಲ್ಯಾ ವಸ್ತ್ರಬಂಧನಮ್ ॥

ಆಶಾಸಾನೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಯೋಕ್ತಂ ದರ್ಭಮಯಂ ದ್ವಧಮ್ । ಬದ್ಧ್ವಾ ಸ್ವರ್ಗಮಯೀಂ ತಾಳೀಂ ಮಾಂಗಲ್ಯೇತಿ ಚ ಮಂತ್ರತಃ ॥

ಬದ್ಧ್ವಾ ಕಾಂಸುಮಯೇ ಪಾತ್ರೇ ತಂಜಲೈರಕ್ಷತೈಶ್ಚುಚೈಃ । ಸ್ವಪಸ್ವಾಭ್ಯಾಂ ವರೋ ದೃಶ್ಯಾ ವೈಶ್ವಸ್ಯೋಪರಿ ವಿಸ್ತಸೇತ್ ॥ ವಿವಂ ಕೃತ್ವಾ

ಪ್ರಿವಾರಂ ಚ ವೈಕ್ರಮೂಲಮುಪಾಧೀತಃ ॥ ಲೋಕಾಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಪ್ನಾಪ್ಯ ಹ್ಯಾಪ್ಯಭಾಗಾಂತಮಾಚರೇತ್ । ವನಸ್ತಚಿಭ್ಯ

ಇತ್ಯನುವಾಕೋಕ್ತಾನ್ ಸ್ವಾಹಾಕಾರಾನುಕ್ತ್ಯ ಆಬ್ರೂಹುತೀರ್ಹುತಾ ಜಯಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿಸರ್ವನಾಂತೇ । ವರಸ್ತಗ್ನಿಂ ಪರಿಕ್ರಮ್ಯ

ಹೃಪಾಸನಮಥಾಚರೇತ್ ॥ ಲೋಕಾಚಾರಮಾಪ್ನುಃ ಕದಳೀಂ ತಾಂ ಪರಿತ್ವಜೇತ್ ॥ ತಾಂಬೂಲಾದಿಕಮಾಸ್ವಾಧ್ಯ

ಪೂರ್ವಪದ್ಧೃಹಮಾಧೀತಃ ॥ ಸಗೃಹಃ ಸ್ಥಾನಸಂಜ್ಞೇತುಭಕರ್ಮ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ಪರಮೇಶ್ವಾದೀನಾಂ ಪೂಜಾಂ ನ ಭವೇದ್ವಂ

ಕದಾಚನ ॥ ಯಜ್ಞಂ ವಾಘ ವಿವಾಹಂ ವಾ ರಾಜ್ಯಂ ವಾ ಪಾಲಯೇತ್ತತಃ । ಉಭಯೋರ್ವದ್ವಿರಭವತ್ಪರಿವಿತ್ಯಾದಿ ಹೀಯತೇ ॥

ಅನ್ಯಥಾ ದೋಷಮಾಪ್ನೋತಿ ನಕಂ ಚಾಗ್ನಿಕೃತಿ । ತತ್ಕುಲಂ ಸಂಕರೀಭೂಯಾತ್ಸಂರೋ ನರಕಾಯ ವೈ ॥ ಯುಗಾಂತೇ ತು ನ

ಮುಕ್ತಸ್ವಾದಪ್ರತ್ಯಸ್ಯ ಯಥಾ ತಥಾ ॥

ರಂಭಾವಿವಾಹವಿಧಿ: (ಶೌನಕೇಯಃ)

ರಂಭಾವಿವಾಹಂ ವದಂತಿ ಭಗವಾನ್ ಶೌನಕೇಯ ಮುನಿಃ । ವಿವಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಕನಿಷ್ಠಸ್ಯ ನೋದ್ರವೇತ್ಯು ಕದಾಚನ ॥

ಜ್ಯೇಷ್ಠೇಷು ಚೇತ್ತರೀಣಿ ಸ್ವಾದ್ವಿಕಲಾಂಗಃ ಕ್ರಿಯಾದಿನಾ । ತ್ರಗ್ನೋಪಕುಪ್ತ ಉನ್ನತೃ ಅಂದೋದಮಾಕೋ ಭವೇದ್ವದಿ ॥

ಏತಃಪಾಂ ಚೈವ ಪುತ್ರಾಕಾಂ ವಿವಾಹಂ ಕಾರಯೇದ್ವದಿ । ವಿವಾಹೋಕ್ತದಿನೇ ಕುರ್ಯಾತ್ಸ್ಯಗೃಹ್ಯೋಕ್ತವಿಧಾನತಃ ॥

ನಾಂದೀಮುಖಾಂಕುಶಿ ಚೈವ ರಕ್ತಾಬಂಧಂ ಚ ವರ್ಷಯೇತ್ । ರಂಭಾಮೂಲಾಂತರಂ ಗತ್ವಾ ದೇಹಲಿಂಗಂ ಕಾರಯೇದಥ ॥

ಗೋಮಯೇನೋಪರಿಪ್ರಾಥ ಸ್ತುತಿವಾಚನಪೂರ್ವಕಮ್ । ಸಂಕಲ್ಪಂ ಚ ತತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಸನ್ಯಾಪರಣವರ್ಷತಃ ॥

ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಮಾಲೈಷ್ಟ್ರ ರಂಭಾಮಾಲಾಂ ತು ವೇಶ್ವಯೇತ್ । ಉಪಲೇಪಾದಿ ಸರ್ವತ್ರ ಅಪ್ಯಭಾಗಾಂತಮಾಚರೇತ್ ॥

ಹಸ್ತಗ್ರಹವರ್ಷಂ ಸ್ವಾತ್ ಸಪ್ತಪದ್ಮಾದಿ ವರ್ಷಯೇತ್ । ಸ್ವಸೂತ್ರೋಕ್ತವಿಧಾನೇನ ವಿವಾಹಾಪ್ರಾಹುತೀರ್ಹುತೇನ ॥

ಅಶ್ವಸ್ತಪನಲಾಚಾದಿ ನ ಕುರ್ಯಾತ್ಸ್ಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್ । ತತಃ ಸ್ತಿಪ್ತಕೃದಾರಭ್ಯ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

ವಿವಾಹನಂ ನ ಕುರ್ವೀತ ಪ್ರಿತ್ರಾಪ್ರವತಮಾಚರೇತ್ । ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿ ತಾಂಬೂಲಭಕ್ಷಣಂ ಚ ನ ದೋಷಕೃತ್ ॥

ಪ್ರಸವಾಂತಃ ಪ್ರಿತ್ರಾತ್ರಂ ತು ಸೂತಕವ್ರವತಮಾಚರೇತ್ । ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ರಂಭಾಚ್ಛೇದಂ ನ ಕಾರಯೇತ್ ॥

॥ ಇತಿ ರಂಭಾವಿವಾಹವಿಧಿಃ ॥

(ಶಿಘ್ರವಿವಾಹಫಲಪ್ರದಃ)

ಋತುರಾಂತ್ಯಾ ಶುದ್ಧಾ ಕೃತ್ಯಾ ಚಂದ್ರತಾರಾಗುಣೋಪಶುಭದಿನೇ ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾತ್ಯಾ ಧೌತಂ ಅಂಶುಕಂಚುಕಾದಿಕಂ ಪರಿಧಾಯ ಫೃತದೀಪಂ ವ್ರತಸ್ಥಾಪ್ಯ ಮಹಾತಿರ್ಥಗುರುಂ ಚ ಅಭಿವಂದ್ಯ ಶುದ್ಧವಸ್ತ್ರಾಪನೋಪರಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖೇ ಉಪವಿಶ್ಯ ಆಚಾರ್ಯಮೇತ್ ॥ ಶ್ರೀಕೇಶವಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಮಾಧವಾಯ ನಮಃ । ಇತಿ ನಾಮಮಂತ್ರೈಃ ಮಂತ್ರಾವೃತ್ತ್ಯಾ ದ್ವಿರಾಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಂಜಲಿಭೂತ್ಯಾ ನಮಸ್ಕರಿದತ್ತೇತ್ ॥

ಶ್ರೀಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುನೇ ನಮಃ । ಶ್ರೀಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀವಾಮನಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ ॥

ತತಃ ಶ್ರೀಪೂಂಧರಾಕಾಶಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ತ್ರಿವಾರಂ ಸ್ವಶರೀರಂ ಮಾರ್ಜಯೇತ್ ॥ ಅಂಜಲಿ ಶ್ವೇತವರ್ಣಪುಷ್ಪಂ ಸಂಪ್ರಚೋತ್ಯ-

.....ಶುಭತಿಥೌ ಶ್ರೀಕಾತ್ಯಾಯನೀವ್ರತದೇವತಾದುರ್ಗಾಂತರ್ಗತಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂನಕ್ಷತ್ರೇರಾಶೌ ಜಾತಾಯಾನಾಮ್ನಾ ಮಮ ಚಿಂತಿತಮನೋರಥಫಲವಾಪ್ತೃರ್ಥಂ, ಸುರೂಪಾನೀಕಗುಣಸಂಪನ್ನಪತಿಪ್ರಾಪ್ತೃರ್ಥಂ, ಗುರುಮುಖೇನ ಶ್ರೀಕಾತ್ಯಾಯನೀಮಂತ್ರೋಪದೇಶಸ್ಮೀಕಾರಪೂರ್ವಕವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನಸುಲತಯಥಾಶ್ಚ ಜಪಾವಿಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಇತಿ ಸಪ್ತಪದಂ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೇತ್ ॥ ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಭೋ ದೀಪ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷೀ ತ್ವಂ ಅನುಜ್ಞಾಂ ದೇಹಿ ಮೇ ಶುಭಮೇತ್ ॥ ಎವಂ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖೇದವಿಶ್ಯ ಗುರೋರಂತಿಕೇ ಉದಜ್ಜುಖೇ ಭೂತ್ಯಾ ಉಪದೇಶಾರ್ಥಂ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಉಪವಿಶೇತ್ ॥

ಶ್ರೀಕಾತ್ಯಾಯನೀಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಕಾತ್ಯಾಯನೀಮಂತ್ರಸ್ಯ ಸಂದವ್ರಜಕುಮಾರಿಕಾ ಋಷಯಃ । ಅನುಷ್ಠುಪ್ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀಕಾತ್ಯಾಯನೀ ದೇವತಾ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್

ಚಂದ್ರಹಾಸೋದ್ವಲಕರಾ ಶಾರ್ದೂಲವರವಾಹನಾ ।

ಕಾತ್ಯಾಯನೀ ಶುಭಂ ದದ್ಯಾತ್ ದೇವಿ ದಾನವಪ್ರಾತನಿ ॥

ಶ್ರೀಕಾತ್ಯಾಯನೀದುರ್ಗಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಯಥಾಶ್ಚ ಕಾತ್ಯಾಯನೀಮಂತ್ರಜಪಾವಿಂ ಕರ್ತುಂ ಮಂತ್ರಸ್ಮೀಕಾರಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಮಂತ್ರಃ

ಕಾತ್ಯಾಯನಿ ಮಹಾಮಾಯೇ ಮಹಾಯೋಗಿನೈರ್ದೀಶಂ ।

ಸಂದಗೋಪಯತಂ ದೇವಂ ಪತಿಂ ಮೇ ಕುರು ತೇ ನಮಃ ॥

ಇತಿ ಗುರುಣಾ ಉಪವಿಷ್ಯ ಸ್ವಯಂ ತ್ರಿವಾರಂ ಜಪಿತ್ಯಾ, ಗುರುಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ, ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖೇ ಉಪವಿಶ್ಯ ಜಪೇತ್ ॥ ೧೨, ೧೩, ೨ ರೀತೀಮಃ, ೪೨, ೧೩, ೮ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಯಾ, ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ, ಅಥವಾ ಕ್ರಮೇಣ ಜಪೇತ್ ॥ ಮನಃಪ್ರಾಪ್ತೃವಾ ಗಮಯೇತ್ ॥ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ರಂಗವಲ್ಲಾ ಅಪ್ಪದಲಪದ್ಧಂ ವಿರಚಯ್ಯ, ಜಪದರಾಂಜನ ಶ್ವೇತವರ್ಣಪುಷ್ಪೈಃ ಓತವರ್ಣೈರ್ವಾ ತೇಜೈಃ ಸ್ವೀಕೃತ ಅರ್ಚಯೇತ್ ॥ ರತಾಂಜನ ಸಮಸ್ಪರ್ಶಯೇತ್ ॥

ಜಪಸಮಾಪನಕ್ರಮಃ

ಅರ್ಚಯ್ಯ ವ್ಯಾಘ್ರಪವಾಚನಂ ಕೃತ್ಯಾ, ಧಾಸೋಪರಿ ಕಲಶಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ಪರಾಣಮಾವಾಹ್ಯ ಪಂಚೋಪಹಾರೈಸ್ಸಂಪೂಜ್ಯ, ಪರಿವೇಶನವಾದಿಕಂ ವೃಥಾಜದೇವತಾಂ ಶ್ರೀಕಾತ್ಯಾಯನೀನಾಮಕದುರ್ಗಾಂ ಅರ್ಪಯೇತ್ ॥

ಒಂ ಅಂ ಪ್ರಭಾಯ್ ನಮಃ | ಒಂ ವಿಂ ಸೂಕ್ತಾಯ್ ನಮಃ | ಒಂ ಡಿಂ ಸುಪ್ರಭಾಯ್ ನಮಃ |
 ಒಂ ಈಂ ಮಾಯಾಯ್ ನಮಃ | ಒಂ ಐಂ ವಿಕ್ತಾಯ್ ನಮಃ | ಒಂ ಅಂ ವಿಜಯಾಯ್ ನಮಃ |
 ಒಂ ಊಂ ಜಯಾಯ್ ನಮಃ | ಒಂ ಒಂ ನಂದಿಯ್ ನಮಃ | ಒಂ ಆಂ ಸರ್ವಗುಣಾಯ್ ನಮಃ ||

ನವಶತೀಕವದ್ಧೇ ಕಾತ್ಯಾಯನಿಂ ಘೋರಾದಿವ್ಯಾಹೃತ್ಯಾ ಆವಾಹ್ಯ, ಆವಾಹನಾದಿಪಂಚಮುದ್ರಾ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ-

ಏತತ್ತೇ ವದನಂ ಸೌಮ್ಯಂ ಲೋಚನತ್ರಯಘೋಷವತ್ |
 ಪಾತು ನಃ ಸರ್ವಘೋಷಭ್ಯು ಕಾತ್ಯಾಯನಿ ನಮೋಽಸ್ಯ ತೇ ||

ಒಂ ಧಾತ್ಯಾ, ಶ್ರೀಸೂಕ್ತೈಃ ಪೋದಶೋಚನಾದಿಪಂಚಮುಕ್ತಾಯಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ | ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥೇ ಮಧುಕದೋಫಲಶರ್ಕರಾಸಂಮಿಶ್ರಿತಂ
 ಧೃತ್ವಾಶ್ಚಂ ತ್ರಿಮಧುರಂ ಸಮರ್ಪ್ಯ, ಸೂರಾಜಯೇತ್ | ತತಃ ಕುಮಾರಿಂ ತಿಷ್ಠಂತಿಂ ಅಂಜಲಿ ಕ್ಷೀರಂ ಸಂಪೂರ್ಯ-

ಕಾತ್ಯಾಯನಾಯ ವಿದಿತ್ವೇ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಂ ಧೀಮಹಿ | ತನ್ನೋ ದುರ್ಗಿಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ||

ಪ್ರಮಾದಾಲಸ್ಯದೋಷಾದ್ವಾ ಕೃತಂ ತ್ವಂ ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ |
 ಪ್ರಸನ್ನಾಫ್ಯಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಕಾತ್ಯಾಯನಿ ನಮೋಽಸ್ಯ ತೇ ||

ಇತಿ ಅರ್ಘ್ಯಂ ದದ್ವಾತ್ | ಒಂ ತ್ರಿವಾರಮರ್ಘ್ಯಂ ದತ್ವಾ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ಕುರ್ಯಾತ್ | ಜಪ-ಪೂಜಾಸಂಪೂರ್ಣ-
 ಫಲವಾದ್ವರ್ಧಂ ಆಚಾರ್ಯನಯ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ವಾ-

ಏತತ್ಕಾಲಪರ್ವಂತಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನಪೂರ್ವಕಶ್ರೀಕಾತ್ಯಾಯನಿಜಪಾಖ್ಯೇನ ಕರ್ಮಣಾ ಶ್ರೀಕಾತ್ಯಾಯನಿ-
 ದುರ್ಗಾಂತರ್ಗತಮಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ || ಇತಿ ಜಲಂ ಉತ್ಸೃಜ್ಯ-

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ | ಅನಂತಾಯ ನಮಃ | ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ || ಇತಿ ತ್ರಿವಾರಂ ವದೇತ್ | ಆಚಾರ್ಯಃ ಉತ್ತರ-
 ಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ, ಕಲಶೋದಕೇನ ಕುಮಾರಿಂ ಪೂಜ್ಯ, ಅಶೀರ್ವಚನಂ ವದೇತ್ ||

|| ಇತಿ ಕಾತ್ಯಾಯನೀವ್ರತವಿಧಿ ||

ದೂರ್ವಾಯುಷ್ಯಚರಹೋಮಪ್ರಯೋಗಃ

(ರಕ್ಷಾವಿಧಿ)

ಸೇವಪರ್ವಂತೇ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರೇ ತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರೇ ವಾ ಶಿಶುಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ, ಅಲಂಕೃತ್ಯ, ಸಪತ್ನೀಕೃತೃ, ಸ್ವದಕ್ಷಿಣತಃ ಶಿಶುಂ ಮಾತುರುತ್ತರೇ
 ಉಪವೇದ್ಯ, ಸ್ವತೀವಾಚನಾಭ್ಯುದಯಾಕಃ ಕೃತ್ವಾ, ಸಂಕಲ್ಪ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತೃ-

.....ಏವೈಫಿ ಶಾಂತಿದೇವತಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಪ್ರೇರಣಾಯಾಂ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಮ ಶಿಶೋ
 ಆಯುಷ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ದೂರ್ವಾಯುಷ್ಯಚರಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಆಚಾರ್ಯಮುಖೇನ ಕಾರಯಿಷ್ಯೇ || ತದಂಗತಯಾ ಆಚಾರ್ಯಾದಿ-
 ಮುಕ್ತಗ್ರರಾಂ ಕಂಜ್ಯೇ || ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ, ಶ್ರೇಷ್ಠಿಯಾನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಹೋಮಾರ್ಥಂ, ಕಲಶಾರಾಧನಾರ್ಥಂ, ಜಪಾರ್ಥಂ ಚ
 ವ್ಯಗ್ರಯಾತ್ || ಆಚಾರ್ಯಃ- ಸಖಬಂಜುಷ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರ-ರಾಶಿ-ನಾಮಾನಿ ಉತ್ಸೃಜ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಹೋಮಂ ಪ್ರಾರಭೇತ್
 ಸ್ವದೇಶೋಲ್ಲೇಖನಾದಿ ಬಲವರ್ಧನನಾಮಾನಂ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನಾಂತೇ ಅನ್ಯಧಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ||

ಅಗ್ನಿಸ್ತನ್ಮೂಲತಃ ಅಗ್ನಿಃ ಅಗ್ನಿಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತ್ಯಾ ಪೋಷಕವಾರಂ ಆಚ್ಛೇನ, ನಾರಾಯಣಂ ಅಶ್ವವಾರಂ,
 ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಮುಖಪುರುಷಂ ಪೋಷಕವಾರಂ, ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರೇಣ ವಾಸುದೇವಂ ದ್ವಾದಶವಾರಂ, ಪಡಕ್ಷರೇಣ ವಿಷ್ಣುಂ
 ಪದ್ಮಾರಮಾಚ್ಛೇನ, ಜಾತವೇದಸಸ್ಯಾದಿವೈನ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಆಧಾರದೇವತೇ ಆಚ್ಛೇನ, ಅಗ್ನಿಪೋಮೌ ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಚ್ಛೇನ,
 ತತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ನರಸಿಂಹಂ ಅಶ್ವವಾರಮಾಚ್ಛೇನ, ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಂ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ
 ಶಿಶೋಃ ನಾಮೋಕ್ತತ್ರಯಪುಟಿತೇನ ೧೦೮ ವಾರಂ ತ್ರಿಮಧುರಾಕ್ಷತ್ರಗುಣತರೂವಾಂಕುರೈಃ, ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ವಿಶ್ವಾನ್ ದೇವಾನ್
 ವರವಾರಂ, ಅಗ್ನಿಂ ಪೋಷಕವಾರಂ, ಜಾತವೇದಸಸ್ಯಾಂ ವಿಕವಾರಂ ಚರುದ್ರವೈಣಾ, ಚರುತೇಜೋ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಗ್ನಿಂ..... ಸದ್ಯೋ
 ಯೇಕ್ಷ್ಯೇ |

ಇತಃತಮುಕ್ತೃ ವ್ಯಾಹೃತ್ಯಾ ಸಮುದ್ರಯಮಗ್ನಾಪ್ತಾಧಾಯ, ಪರಿಸಮೂಹನಾದ್ಯಾಜೈಃ ದರ್ಭಾಗ್ರಕ್ಷೇಪಣಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ,
 ಸಿದ್ಧಾವಗ್ನಿಸಮೀಪೇ ಉತ್ತರತೋ ಸಿದ್ಧಾಯ, ಆಚ್ಛೇನ ಸಹ ತದನ್ವಂ ತ್ರಿ ಪಯಂಗ್ನಿ ಕೃತ್ವಾ, ತದುಲ್ಲುಕಮಪಾಪ್ಯ ಅಪಃ

ಸ್ವಪ್ನಾಚೋದ್ವಾಸಗಾಢಿ ಸುಪಂಮಾರ್ಜನಾಂತಃ ಕೃತ್ವಾ, ಅನ್ವಮ್ ಅಭಿಭಾಯ್, ಅಗ್ನಾಜ್ಜಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ನೇತ್ರಾಃಪ್ರಾಪ್ತವಿತ್ಯುತಃ
ಅಮದ್ವೈರಭಿಭಾಯ್, ಅಗ್ನಿಲೋಕರಾಗ ಕುರ್ಯತ್ । ಯಜಮಾನಃ ಸಂಕಲ್ಪಃ -

ಶಾಂತಿದೇವತಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಆಚಾರ್ಯಃ ಯಾ ಯಾ ಯಕ್ಶ್ಮಮಾಗಾದೇವತಾಃ ತಾಭ್ಯಸ್ತುಭ್ಯಃ
ಅನ್ವಾಧಾನೋಕ್ತಪಂಕ್ತಿತಹವನೇಯದ್ವ್ಯಾಣಿ ಹುತಾನಿ, ಹೋಜ್ಯಮಾಣಾನಿ ಚ ಮಯಾ ಸಕೃದೇವ ಪರೀಕ್ಷಾನ್ತಿ ನ ಮಮ ॥
ಇತ್ಯಕ್ಷತವಿಮುಕ್ತಃಪತ್ ॥

- ಓಂ ಭೂಭುವಾಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪೋಡಶವಾರಮ್ ।
- ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಷ್ಟವಾರಮ್ ।
- ಓಂ ಸುಪುನಿರ್ವಾದಶಾಂಗುಲಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಇತಿ ಪೋಡಶಯುಗ್ಮಿ ಸಕೃತ್ ಸಕೃತ್ ।
- ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ದ್ವಾದಶವಾರಮ್ ।
- ಓಂ ವಿಂ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪದ್ಮಾರಮ್ । ವಿವಂ ಹುತ್ವಾ, ಅಗ್ನಿಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ।

ಅಂಗಾರವರ್ಗಮಧಿಕೋಂಠಬಿಹಿಪ್ರಭಾಧಿ ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಪರಶ್ವಧಧರ್ಮಧರಮೇಕವೀರಮ್ ।
ಧ್ಯಾಯೇದಚೇತುರ್ಮಹಾತಮುಚೈಃ ಸ್ವಪದ್ಧಿರಾವಿತಮಾತ್ಮಪದವಿಂ ಪ್ರತಿಪಾದಯಂತಮ್ ॥

ಅಗ್ನಿಂತ್ರ್ಗತಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಾಯ ನಮಃ ॥

ತತಃ ಸ್ವಪ್ನಿಕಮಧ್ಯೇಃ ಕಲರಮಧ್ಯೇ ಚ ಅನ್ವಾಧಾನೋಕ್ತಪ್ರಧಾನದೇವತಾ ಆವಾಹ್ಯ ಸ್ತುತಾಢಿ ಧೂಪದೀಪನೈವೇದ್ಯಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ,
ಇಧ್ಯಾಗಾಢಿ ಚಿಹ್ನಪ್ರಂತಂ ಕುರ್ಯತ್ ॥ ಅಥ ಪ್ರಧಾನಪೋಮಃ ।

ಬ್ರಹ್ಮಾ ಯುಷಿಃ । ಅನಪ್ತುತ್ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀನರಸಿಂಹೋ ದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನಾಜ್ಜಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಉಗ್ರಂ ವೀರಂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ ದ್ವಲಂತಂ ಸರ್ವತೋಮುಖಮ್ । ನೃಸಿಂಹಂ ಭೀಷಣಂ ಭದ್ರಂ ಮೃತ್ಯುಮೃತ್ಯುಂ
ನಮಾಮೃತಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ನರಸಿಂಹಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಅಷ್ಟವಾರಂ ಹುತ್ವಾ ವ್ಯಾಪ್ತಕಿಮೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ಅಥ ೧೦೮ ವಾರಂ ತ್ರಿಮಧುರಾಕ್ತ (ದಧಿ-ಮಧು-ಫಲಿತ) ತ್ರಿಗುಣಿತರೂಪಾಂಕುರೈಃ
ಮೃತ್ಯುಂಜಯಮಂತ್ರೇಣ ಹುನೇತ್ ॥

ಕರ್ಹೋರ ಯುಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಃ । ಮೃತ್ಯುಂಜಯಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹೋ ದೇವತಾ । ತ್ರಿಮಧುರಾಕ್ತರೂಪಾ-
ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಜೂಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಸಃ ಶಿಖಾಯೈ ವಚಚ್ಚಿತ್ । ಸಃ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಜೂಂ
ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ಪೌಷಚ್ಚಿತ್ । ಓಂ ಅಧ್ರಾಯ ಛೇಚ್ಚಿತ್ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ - ಚಂದ್ರಾಕಾಂಗ್ಯವಿಲೋಚನಂ ಸ್ಥಿತಮುಖಂ ಪದ್ಮದಯಾಂತಃ ಸ್ಥಿತಂ
ಮುದ್ರಾಪಾತಮೃಗಾಕ್ಷಸೂತ್ರವಿಲಸತ್ಪಾಣಿಂ ಓಮಾಂಕುಪ್ರಭಮ್ ।
ಕೋಟೀರೇಂದುಗುಲಪ್ತುಧಾಪ್ಯುತನುಂ ಹಾರಾಹಿಭೂಷೋಜ್ವಲಂ
ಕಾಂತ್ಯಾ ವಿಶ್ವವಿಮೋಹನಂ ಪಶುಪತಿಂ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಂ ಭಾವಯೇ ॥

ಓಂ ಓಂ ಜೂಂ ಸಃ ನಕ್ಷತ್ರೇರಾಶಿಜಾತಂ (ಜಾತಾಂ)ನಾಮಾನಂ (ನಾಮೀಂ) ಶಿಶುಂ
ಪಾಲಯ ಪಾಲಯ ಸಃ ಜೂಂ ಓಂ ಓಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಮೃತ್ಯುಂಜಯರುದ್ರಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥
ಇತಿ ಹುತ್ವಾ ತತಃ ಅವದಾನಧರ್ಮೇಣ ಚರಂ ಆಯುಷ್ಯಪ್ರದಸೂಕ್ತಿಃ ಹುನೇತ್ ॥

ಅನೋಛದ್ರಾ ಇತಿ ದಶಚಕ್ರ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ರಾಹುಗಣೋ ಗೌತಮೋ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ । ಪಂಚಾದ್ಯಾಃ ಸಪ್ತಮೀ ಚ ಜಗತ್ಸ್ಯಃ,
ಪೃಥ್ವಿ ವಿರಾಟ್ ಅಪ್ಸರಾದ್ಯಾಃ ತಿಸ್ತಸ್ಮಿಪ್ತುಭ್ಯಃ । ಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ನೋ ಭದ್ರಾಃ ಕೃತವೋ ಯಂತು ವಿಶ್ವತೋಽದಿಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಅಪಂಚಾಸ್ಯ ಉದ್ವಿಧಃ । ದೇವಾ ನೋ ಯಥಾ
ಸದವಿದ್ವದ್ಧೇ ಅಸನ್ನಪ್ತಾಯುಷೋ ರಕ್ತಿಕಾರೋ ದೀವದೀವೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧ ॥

ದೇವಾನಾಂ ಭದ್ರಾ ಸುಮತಿರ್ಋಷ್ಯಜಾಯತಾಂ ದೇವಾನಾಂ ರಾತಿರಭಿ ನೋ ನಿ ವರ್ತತಾಮ್ । ದೇವಾನಾಂ ಸುಖಮುಪ
ಸೇದಿಮಾ ವಯಂ ದೇವಾ ನ ಆಯುಃ ಪ್ರ ತೀರಂತು ಜೀವಸೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೨ ॥
ತಾನ್ಮೂರ್ವಯಾ ನಿವಿದಾ ಹೂಮಹೇ ವಯಂ ಭಗಂ ಮಿತ್ರಮದಿತಂ ದಕ್ಷಮ್ನುಧಮ್ । ಅರ್ಯಮಗಾಂ ವರುಗಾಂ
ಸೋಮಮುಪ್ತೀನಾ ಸರಸ್ವತೀನಸ್ತುಭಗಾ ಮಯಸ್ಯರತ್ನಾಸ್ತಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೩ ॥
ತನ್ನೋ ವಾತೋ ಮಯೋಭು ವಾತು ಭೀಷಜಂ ತನ್ನಾತಾ ಪೃಥಿವೀ ತತ್ತಿತಾ ದ್ಯೌಃ । ತದ್ಧ್ವಾವಾಗ್ನೋಮಸುತೋ
ಮಯೋಭುಪ್ರವೃದ್ಧೀನಾ ಶೃಗುತಂ ಧಿಷ್ಣ್ಯಾಯಮಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೪ ॥
ತಮಿಶಾಸಂ ಜಗತ್ಸಸ್ಯಪ್ರಸ್ತತಿಂ ಧಿಯಂಜಿನಮವಸೇ ಹೂಮಹೇ ವಯಮ್ । ಪೂಷಾ ನೋ ಯಥಾ
ವೇದಸಾಮಸದ್ವಧೇ ರಕ್ತಿತಾ ಪಾಯುರದಭ್ರಸ್ತಸ್ತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೫ ॥
ಸ್ತುತಿ ನ ಅಂದ್ರೋ ವೃದ್ರವಾಃ ಸ್ತುತಿ ನಃ ಪೂಷಾ ವಿಶ್ವವೇದಾಃ । ಸ್ತುತಿ ನ್ನಾಶ್ವೀರ್ಣ ಅರಿಪ್ತನೇಮಿಃ ಸ್ತುತಿ ನೋ
ಬೃಹಸ್ತತೀರ್ಧಾತು ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೬ ॥
ಪೃಷದಶ್ವಾ ಮರುತಃ ಪೃಶ್ವಿಮಾತರಶ್ವಭಂಯಾವಾನೋ ವಿದಥೇಷು ಜಗ್ರಯಃ । ಅಗ್ನಿಜಿಹ್ವಾ ಮನವಸ್ಸೂರಚಕ್ಷುಸೋ
ವಿಶ್ವೇ ನೋ ದೇವಾ ಅವಸಾ ಗಮನ್ತಹ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೭ ॥

ಭದ್ರಂ ಕಣೀಭಿಃ ಶೃಗುಯಾಮ ದೇವಾ ಭದ್ರಂ ಪಶ್ಯೇಮಾಕ್ಷಭಿರ್ಯಜತಾಃ । ಸ್ಥಿರೈರೇಗೈಸ್ತುಷ್ಪುವಾಂಸಸ್ತನೂಭಿರ್ವ್ಯ-
ಶೇಮ ದೇವಜಿತಂ ಯದಾಯುಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೮ ॥
ಶತಮಿನ್ಸು ಶರದೋ ಅಂತಿ ದೇವಾ ಯತ್ರಾ ನಶ್ವತ್ರಾ ಜರಸಂ ತನೂನಾಮ್ । ಪುತ್ರಾಸೋ ಯತ್ರ ಪಿತರೋ ಭವಂತಿ
ಮಾ ನೋ ಮಧ್ಯಾ ರೀಂಪತಾಯುಗಂತ್ವೋ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೯ ॥
ಅದಿತೀರ್ಧಾರದಿತೀರಂತರಿಕ್ಷಮದಿತೀರ್ಮಾರ್ತಾ ಸ ಪಿತಾ ಸ ಪುತ್ರಃ । ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ಅದಿತೀಃ ಪಂಚ ಜನಾ ಅದಿತೀರ್ಜಾತ-
ಮದಿತೀರ್ಜನಿತ್ವಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧೦ ॥
ಇಮಂ ಸ್ತೋಮಮಿತಿ ಪೋಲಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಅಂಗೀರಸಃ ಕುತ್ಸೋಽಗ್ನಿರಾದ್ವಾಜ್ಜತುರ್ಧತ ಜಗತ್ಸಃ । ಅಂತ್ಯೇ ದ್ವೇ
ತಿಷ್ಠುಭಃ । ಪೂರ್ವೋದೇವಾ ಭವತು ಸುಸ್ತತೋರಥ ಇತ್ಯಾದಯಃ ತ್ರಯಃ ಪಾದಾ ದೇವದೇವತಾಃ । ತನ್ನೋಮಿತ್ರ
ಇತ್ಯರ್ಧರ್ಚಸ್ಯ ಮಿತ್ರಾಪರಾಕಾದಿತೀಂಧುಪೃಥಿವೀದ್ಯಾವೇ ವಾ ದೇವತಾಃ । ಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥
ಓಮ್ ಇಮಂ ಸ್ತೋಮಮರ್ಹತೇ ಜಾತವೇದಸೇ ರಥಮಿವ ಸಂ ಮಹೇಮಾ ಮನೀಷಯಾ । ಭದ್ರಾ ಹಿ ನಃ
ಪ್ರಮತಿರಸ್ಯ ಸಂಸದ್ಯಗೈಃ ಸುಪ್ತೇ ಮಾ ರಿಜಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧ ॥
ಹಿಂ ಯಶ್ಚೈ ತ್ವಮಾಯಜಸೇ ಸ ಸಾಧತನ್ವರ್ವಾ ಕ್ಷೇತಿ ದಧತೇ ಸುವೀರ್ಯಮ್ । ಸ ತೋತಾವ

ಸೈನಮಶೋತ್ಕಂಪಕರಗ್ನೇ ಸಪ್ತೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೨ ||

ದೂ
ವಾ
ಯ
ವ್ಯ

ಓಂ ಶಕೇಮ ತ್ವಾ ಸಮಿಧಂ ಸಾಧಯಾ ಧಿಯಶ್ವೇ ದೇವಾ ಹವಿರದಂತ್ಯಾಹುತಮ್ | ತ್ವಮಾದಿತ್ಯಾ ಆ ವಹ ತಾನ್
ಹೃಗ್ರಶ್ವಸ್ಯಗ್ನೇ ಸಪ್ತೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೩ ||

ಓಂ ಭೂಮೇಧಂ ಕೃಣಾಮಾಹ ವನಿಂಶಿ ತೇ ಚಿತಯಂತಃ ಪರ್ವಣಾಪರ್ವಣಾ ವಯಮ್ | ಜೀವಾತವೇ ಪ್ರತರಂ
ಸಾಧಯಾ ಧಿಯೋಗ್ನೇ ಸಪ್ತೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೪ ||

ಓಂ ವಿಶಾಂ ಗೋಪಾ ಅಶ್ಯ ಚರಂತಿ ಜಂತವೋ ದ್ವಿಪಚ್ಚ ಯದುತ ಚತುಪ್ಪದಚ್ಚುಭಿಃ | ಚತ್ವಃ ಪ್ರಕೇತ ಉಪಸೋ
ಮಹಾ ಅಶ್ಯಗ್ನೇ ಸಪ್ತೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೫ ||

ಓಂ ತ್ವಮಧ್ಯಯುರ್ವುತ ಹೋತಾಃ ಪೂರ್ವಾಃ ಪ್ರಶಾಸ್ತಾ ಪೋತಾ ಜನುಷಾ ಪುರೋಹಿತಃ | ವಿಶ್ವಾ ವಿದ್ವಾ ಆರ್ತ್ವಿಣ್ಯಾ
ಧೀರ ಪುಶ್ಯಸ್ಯಗ್ನೇ ಸಪ್ತೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೬ ||

ಓಂ ಯೋ ವಿದ್ವತಃ ಸುಪ್ರತೇಕಃ ಸದೃಶ್ಚುಃ ದೂರೇ ಚಿತ್ತಂತಳಿದಿವಾತಿ ರೋಚಣೀ | ರಾತ್ರಾಸ್ಥಿದಂಧೋ ಅತಿ ದೇವ
ಪಶ್ಯಸ್ಯಗ್ನೇ ಸಪ್ತೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೭ ||

ದೂ
ವಾ
ಯ
ವ್ಯ

ಓಂ ಪೂರ್ವೋ ದೇವಾ ಭವತು ಸುಸ್ತತೋ ರಥೋಸ್ರಾಕ್ತಂ ಶಂಸೋ ಅಭ್ಯಸ್ತು ದೂಢ್ಯಃ | ತದಾ ಜಾನಿತೋತ
ಪುಷ್ಯತಾ ವಚೋಗ್ನೇ ಸಪ್ತೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೮ ||

ಓಂ ವದ್ಯದ್ವಾರಾಶಂಸಾ ಅಪ ದೂಢ್ಯೋ ಜಹಿ ದೂರೇ ವಾ ಯೇ ಅಂತಿ ವಾ ಕೀ ಚಿದತ್ತಿಣಿಃ | ಅಥಾ ಯಜ್ಞಾಯ
ಗೃಣತಃ ಸುಗಂ ಕೃಧ್ಯಗ್ನೇ ಸಪ್ತೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೯ ||

ಓಂ ಯದಯುಕ್ತಾ ಅರುಷಾ ರೋಹಿತಾ ರಥೇ ವಾತಜೂತಾ ವೃಷಭಸೈವ ತೇ ರವಃ | ಆದಿನ್ವಸಿ ವನಿಸೋ
ಧೂಮಕೇತುನಾಗ್ನೇ ಸಪ್ತೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೧೦ ||

ಓಮ್ ಅಧ ಸ್ವನಾದುತ ಬಿಭೃಃ ಪತತ್ತಿಣೋ ದೃಷ್ಟಾ ಯತ್ತೇ ಯವಸಾಮೋ ವ್ಯಷ್ಟಿರನ್ | ಸುಗಂ ತತ್ತೇ ತಾವಕೇಭ್ಯೋ
ರಥೇಭ್ಯೋಗ್ನೇ ಸಪ್ತೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೧೧ ||

ಓಮ್ ಅಯಂ ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವರೂಸ್ಯ ಧಾಯೋವಯಾತಾಂ ಮರುತಾಂ ಹೇಲೋ ಅದ್ವಿತಃ | ಮೃಳಾ ಸು ನೋ
ಘಾತೇಪಾಂ ಮನಃ ಪುನರಗ್ನೇ ಸಪ್ತೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೧೨ ||

ಓಂ ದೇವೋ ದೇವಾನಾಮುಃ ಮಿತ್ರೋ ಅದ್ವಿತೋ ವಸುರ್ವಸೋನಾಮುಃ ಚಾರುರಧ್ವರೇ | ತಮಗ್ನಾತ್ಮಾಮ ತವ
ಪ್ರಪ್ರಸ್ಯಸ್ಯಗ್ನೇ ಸಪ್ತೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ || ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ || ೧೩ ||

ಓಂ ತತ್ತೇ ಭದ್ರಂ ಯಶ್ಚಮಿದ್ಧಃ ಸ್ವೇ ದಮೇ ಸೋಮಾಹುತೋ ಜರಣೀ ಮೃಳಯತ್ತಮಃ । ದಧಾಸಿ ರತ್ನಂ ದ್ರವಿಣಂ

ಚ ದಾಶುಷೋಗ್ರೇ ಸುಖೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧೪ ॥

ಓಂ ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಂ ಸುದೃಢೀಕೋ ದದಾಶೋನಾಗಾಸ್ತಮದಿತೀ ಸರ್ವತಾತಾ । ಯಂ ಭದ್ರೇಣ ಶಮನಾ ಚೋದಯಾಸಿ

ಪ್ರಜಾವತಾ ರಾಧನಾ ತೇ ಸ್ವಾಮಿ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧೫ ॥

ಓಂ ಸ ತ್ವಮಾಗ್ರೇ ಸೌಭಗತ್ವಸ್ಯ ವಿದ್ವಾನ್ಸಾಹವಾಯುಃ ಪ್ರ ತೀರಿಹ ದೇವ । ತನ್ನೋ ಮಿತ್ರೋ ವರುಣೋ

ವಾಮಹಂತಾಮದಿತೀ ಸಿಂಧುಃ ಪೃಥಿವೀ ಉತ ದ್ರೌಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧೬ ॥

ಜಾತವೇದಸ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂಟಪಃ ಕೃತ್ಯಪೋ ಜಾತವೇದಾ ಅಗ್ನಿಸ್ತಪ್ತುಃ । ಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಜಾತವೇದಸೇ ಸುನವಾಮ ಸೋಮಮರಾತೀಯತೋ ನಿ ದತಾತಿ ವೇದಃ । ಸ ನೇ ಪರ್ಷದತಿ ದುರ್ಗಾಣಿ ವಿಶ್ವಾ

ಗಾವೇದ ಸಿಂಧುಂ ದುರಿತಾತ್ಮಗ್ನಿಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಜಾತವೇದಸ ಅಗ್ನಯೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೧೪. ಸಪ್ತರಶಮಿ ಮಂತ್ರೈಃ ಅವದಾನಧರ್ಮೇಣ ಹುತ್ವಾ ಸ್ವಪ್ರಕೃದಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥ ತತಃ ಕಲಶೋದಕಂ ವ್ಯಾಪ್ತುಮಂ ಶಿಶುಂ ಅದವ್ಯಾಪ್ತೃ ಉದವ್ಯಾಪ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಪಲ್ಲವೈಃ ಅಭಿಷಂಚೀಯುಃ । ಮಂತ್ರಾಃ- ಅನೋಭದ್ರಾದಿ ದಶಯಗ್ನಿ, ಇಮಂ ಸ್ಯಮಮಿತಿ ದೋಷರ ನಿಗ್ಗಿ, ಜಾತವೇದಸೇ ಇತಿ ವಿಕಯಾ, ಸುರಾಸ್ತ್ರಾಮೃಘಪಿಂಚಂತಿತಿ ಪುರಾಣಶ್ಲೋಕೈಶ್ಚ ಅಭಿಷಂಚೀಯುಃ ॥

ಸುರಾಸ್ತ್ರಾಮೃಘಪಿಂಚಂತು ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಮಹೇಶ್ವರಾಃ । ವಾಸುದೇವೋ ಜಗನ್ನಾಥಸ್ತಥಾ ಸಂಕರ್ಷಣೋ ವಿಭುಃ ॥ ೧ ॥ ಪ್ರದ್ಯುಮನ್ನಾನಿವೃದ್ಧ ಭವಂತು ವಿಜಯಾಯ ತೇ । ಆಖಂಡಲೋಗ್ನಿಭಗವಾನ್ ಯವೋ ವೈ ನಿರ್ಮಾತೃತಥಾ ॥ ೨ ॥ ವರುಣಾಃ

ಪದನಶ್ಚೈವ ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷಸ್ತದಾಶಿವಃ । ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಹಿತಾಸ್ತವೇಗ ದಿಕ್ಪಾಲಾಃ ಪಾಂತು ಸರ್ವದಾ ॥ ೩ ॥ ಕೀರ್ತಿಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಧೃತಿರ್ಮೇಧಾ

ಪೃಷ್ಠಶ್ಚೈವಾ ಕ್ರಿಯಾ ಮತಿಃ । ಬುದ್ಧಿರ್ಲಕ್ಷ್ಮಾ ವಪುಶಾಂತಿಸ್ತುಚಿಃ ಕಾಂತಿಶ್ಚ ಮಾತರಃ ॥ ೪ ॥ ವಿಶ್ವಾಸ್ತ್ರಾಮೃಘಪಿಂಚಂತು

ಧರ್ಮಪತ್ಯಸ್ಯಮಾಶುಃ । ಆದಿತ್ಯಕ್ಷಂಧಮಾ ಭೋಮೋ ಬುದ್ಧಿಃಪತಿತಾಕಾಶಜಾಃ ॥ ೫ ॥ ಗ್ರಹಾಸ್ತ್ರಾಮೃಘಪಿಂಚಂತು ರಾಹುಃ ಕೇತುಶ್ಚ

ಸರ್ವದಾ । ದೇವದಾನವಗಂಧರ್ವಾ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಪನ್ನಗಾಃ ॥ ೬ ॥ ಮುಪಯೋ ಮನಯೋ ಗಾಘೋ ದೇವಮಾತರ ವಿವ ಚ । ದೇವಪತ್ನೀ ದ್ಯುಮಾ ನಾಗಾ ದೈತ್ಯಾಶ್ಚಕ್ಷರಾಂ ಗಣಾಃ ॥ ೭ ॥ ಅಸ್ತ್ರಾಗ್ರೇ ಸರ್ವಗ್ರಸ್ತ್ರಾಗ್ರೇ ರಾಜಾನೋ ವಾಹನಾನಿ ಚ । ಔಷಧಾನಿ

ಚ ರತ್ನಾನಿ ಕಾಲಾಪಯವಾಶ್ಚ ಯೇ ॥ ೮ ॥ ಸರಿತಸ್ತುಗರಾಶೈಲಾಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಜಲದಾ ನದಾಃ । ವಿತೇ ತ್ವಾಮೃಘಪಿಂಚಂತು

ಧರ್ಮಣಾಮಾರ್ಗಾದ್ರಯೇ ॥ ೯ ॥

೧೦. ಪೂರ್ವಾರ್ಷೀಕೈಃ ಅಭಿಷಿಕ್ತೈಃ ಕಿಂಚಿತ್ ಹೋಮಸ್ಯ ಭಸ್ಮ ಸಂಗ್ರಹ್ಯ ಅಭಿಮಂತ್ರಯೇತ್ ।

ವಾಸುದೇವೋ ಜಗನ್ನಾಥಃ ಪೂರ್ವಾಭಿಮನೋ ಹರಿಃ । ರಕ್ತತು ತ್ವರಿತೋ ಬಾಲಂ ಮುಂಚಿ ಮುಂಚಿ ಕುಮಾರಕರ್ಮ ॥ ೧ ॥

ಕೃಷ್ಣ ರಕ್ತ ಶಿಶುಂ ಶರಶ್ಚ ತ್ವಮುಕ್ತೈಃ ಪ್ರಮರ್ದನ । ಪಾತಸ್ಯಂಕವಮಧ್ಯಾಪ್ತಸ್ಯಾಯಾಪ್ತೇಷು ಚ ಸಂಧ್ಯಯೋಃ ॥ ೨ ॥ ಮಹಾನಿಶಿ

ಸದಾ ರಕ್ತ ಕಂಸಾಶ್ವಿನಿಪೂಜನ । ಯಕ್ಷರಕ್ತಪಿಶಾಚಾಂಶ್ಚ ಗ್ರಹಾನ್ ಮಾತೃಗ್ರಹಾನಪಿ ॥ ೩ ॥ ಬಾಲಗ್ರಹಾನ್ ವಿಶೇಷೇಣ ಭಿಂದಿ

ಭಿಂದಿ ಮಹಾಭಯಾತ್ । ತಾಢಿ ತಾಢಿ ಹರೇ ನಿತ್ಯಂ ತ್ವದ್ರಕ್ತಾಭಿಷಂತಿ ಶಿಶುರ್ಮ ॥ ೪ ॥ ವಿವಂ ಅಭಿಮಂತ್ರೈಃ ಶಿಶೋಃ ಲಲಾ-
ಟಾದ್ವಾರಮ ತತ್ ಭಸ್ಮ ಬೀಜಯೇತ್ ॥

॥ ಇತಿ ದೂರ್ವಾಯುಷ್ಯಚರಹೋಮಃ ಕರ್ತೃವಿಧಿಶ್ಚ ॥

ಸಂಕಲ್ಪ, ಅಮುಕಕರ್ಮಾಂಗಕಲಶಪಾತ್ರಸಂಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕಲಶಾರಾಧನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ||

ಕಲಶಪಾತ್ರಮುಂ ದರ್ಭಾದ್ಯಯೇನ ಓಂ ಯಂ ಓಮ್ ಇತಿ ಪೋಡಶವಾರಂ ಅಭಿಮಂತ್ರಯೇತ್ || ಓಂ ರಂ ಓಮ್ ಇತಿ ದ್ವಾತ್ವಿಂಶದ್ವಾರಂ ದರ್ಭಾದ್ಯಯೇನ ಅಂತಃ ಒಬ್ಬ ದಾಹನಂ ತಾಪನಂ ಚ | ತತಃ ದಶವಿಧವುದ್ಧಿ | ದೇವಸ್ಥಾಪ್ತಾ..... ಇತಿ ಲೇಪಯೇತ್ |

ಸುಮಿತ್ರಾನ್.... ಇತಿ ಕೀರತ್ಯಗಜಲೇನ ಕ್ವಾಳನಮ್ | ಅಥ ಓಂ ವಂ ಓಮ್ ಇತಿ ದ್ವಾದಶವಾರಂ ಅಮೃತಮನುನಾ ದರ್ಭಾಗ್ನೈ | ಅಂತಃ ಒಬ್ಬ ಅಪ್ಪವನಮ್ | ಅಥ ಓಂ ಲಂ ಓಮ್ ಇತಿ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿವಾರಂ ಕಲಶಪಾತ್ರಸ್ಯ ಅಧೋಭಾಗೇ ಮಾರ್ಜನಮ್ ||

ಸೋನಾ ಪೃಥಿವೀತ್ಯಸ್ಯ ಮೇಧಾತಿಥಿಃ ಪೃಥಿವೀ ಗಾಯತ್ರೀ | ಭೂಪ್ರಾರ್ಥನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಸೋನಾ ಪೃಥಿವಿ ಭವಾನ್ಯಕ್ಷರಾ ನಿವೇಶನೀ | ಯಚ್ಚೈ ನಃ ಶರ್ಮ ಸಪ್ರಥಃ ||

ಶಂ ಸೋ ದೇವೀರಿತಿ ಆಂಬರಪ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪ ಆಪೋ ಗಾಯತ್ರೀ | ಪೂರ್ವಕ್ಷಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಶಂ ಸೋ ದೇವೀರಭಿಪ್ರಯ ಆಪೋ ಭವಂತು ಜೀತಯೇ | ಶಂ ಯೋರಭಿ ಸ್ತವಂತು ನಃ ||

ಆರಂಗರೇವತಿ ಭೂತಾಂಶಃ ಅಶ್ವಿನೌ ತ್ರಿಪುಷ್ | ರಂಗವರ್ಧಿನ್ಯಾಸೀ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಆರಂಗರೇವ ಮಧ್ಯೇರಯೇಭೇ ಸಾರಥೇವ ಗವಿ ನೀಚಿನಬಾರೀ | ಕೀನಾರೇವ ಸ್ವೇದಮುಖ್ಯದಾನಾ ಕ್ವಾಮೇಧೋರ್ಜಾ ಸೂರ್ಯವಸಾತ್ ಸಚೀಥೇ ||

ಯೇನ ತೋಕಾಯತ್ಯಸ್ಯ ಆತ್ರೇಯಃ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಃ ಮರುತಃ ಸತೋಬೃಹತೀ | ಧಾನ್ಯಪ್ರಸರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಯೇನ ತೋಕಾಯ ತನಯಾಯ ಧಾನ್ಯಂಗಿ ಬಿಜಂ ವಹದ್ಧೇ ಅಕ್ಷಿತಮ್ | ಅಸುಬ್ಧಂ ತದ್ವತ್ಸ ಯದ್ವ ಈಮಹೇ ರಾಧೋ ವಿಶ್ವಾಯು ಸೌಭಗಮ್ ||

ಪವಿತ್ರಂತೇ ಆಂಗಿರಸು ಪವಮಾನಃ ಸೋಮೋ ಜಗತಿ | ದರ್ಭನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಪವಿತ್ರಂ ತೇ ವಿತತಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತುತೇ ಪ್ರಭುರ್ಗಾತ್ರಾಣಿ ಪರ್ಯೇಡ ವಿಶ್ವತಃ | ಅತಪ್ತತನೂರ್ನ ತದಾವೋ ಅಶ್ವತೇ ಶ್ವತಾಸ್ತ ಇದ್ವಹಂತಸ್ತತ್ ಸಮಾರತ ||

ಆ ಕಲಶೇಷು ಆಂಗಿರಸು ಪವಮಾನಃ ಸೋಮೋ ಜಗತಿ | ಕಲಶಗ್ರಹಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಆ ಕಲಶೇಷು ಧಾವತಿ ಶ್ವೇಸೋ ವರ್ಮ ವಿ ಗೌಹತೇ | ಅಭಿ ದ್ಯೋಣಾ ಕನಿಕದತ್ ||

ತಂತು ತನ್ನಸ್ತಿ ದೇವಾ ಅಗ್ನಿರ್ಜಗತಿ | ಸೂತ್ರಜೇಪ್ತನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ತಂತುಂ ತನ್ನಸ್ತವಸೋ ಭಾನುಮನ್ರಿಪಿ ಜ್ಯೋತಿಷ್ವತಃ ಪಥೋ ರಕ್ತ ಧಿಯಾ ಕೃತಾನ್ | ಅನುಪ್ಪಗಂ ಪಯತೋಗುವಾಪುಃಪ್ತೋ ಮನುರ್ಭವ ಜನಯಾ ದೇವ್ಯಂ ಜನಮ್ ||

ತ್ವೇಪ್ತಃ ಇತಿ ವಾಹಸ್ತತ್ಯೋ ಭಾರದ್ವಾಜಃ ಅಗ್ನಿ ಅನುಪುಷ್ | ಧೂಪಾಪ್ರಾರ್ಥನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ತ್ವೇಪ್ತಃ ಧೂಮಃ ಮಿಗ್ಧಾತಿ ದಿವಿ ವ್ಯಾಕ್ರ ಆತತಃ | ಸೂರೋ ನ ಹಿ ದ್ರುತಾ ತ್ವಂ ಕೃತಾ ಪಾವಕ ರೋಚನಃ ||

ಅಧ್ಯಪ್ತಃ ಕಕ್ಷೇವಾನ್ ದೈರ್ಘಕಮಃ ಲಿಖಿಷ್ಯ ಅಶ್ವಿನೌ ಗಾಯತ್ರೀ । ಕಲಶಪಾತ್ರಸ್ಯ ಅಧೋಮುಖಿನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಅಧ ಸ್ವಪ್ತಸ್ಯ ನಿರ್ವಿಗದೇಃ ಘಂಟತಶ್ಚ ರೇವತಃ । ಉಭಾ ತಾ ಬ್ರಹ್ಮ ನಶ್ಯತಃ ॥

ಉದ್ಯೋಗ ಅಗ್ನಿಮತಿ ಮೃತಾಪರಾಣಿ ವಸಿಷ್ಠೋ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಸ್ತಪ್ತಾಃ । ಕಲಶಪಾತ್ರಸ್ಯ ಉದ್ಯೋಗಮುಖಿನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಉದ್ಯೋಗ ಅಗ್ನಿಃ ಸುಮತಿಂ ವಸಿಷ್ಠೋ ಅಶ್ವೇತ್ ಪ್ರತೀಚಿ ಜೂರ್ವಿಗದೇವತಾತಿಮೇತಿ । ಭೇಜಾತೇ ಅದ್ವೀ ರಥೈವ ಪಂಥಾಮೃತಂ ಹೋತಾ ನ ಇಹಿತೋ ಯಜಾತಿ ॥

ಪ್ರಸುತ ಆಪ್ತೇ ನವರ್ಚಸ್ಯ ಸಿಂಧುಕ್ಷಿತ್ ಪ್ರಯಮೇಧಃ ನದ್ಯ ಜಗತಿ । ಶ್ರೋಣಾಮೇಕ ಇತಿ ವಿಕರ್ಚಸ್ಯ ದೀರ್ಘತಮಾ ಲಿಖ್ಯಾಘುಜ್ವಲೇ ಜಗತಿಃ । ಜಲಪೂರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರ ಸು ವ ಆಪ್ತೇ.....ಸ್ವಯಂಶರಣೋ ವಿರಶ್ಯನಃ ॥ (ಪುಟ 236)

ಓಂ ಶ್ರೋಣಾಮೇಕ ಉದಕಂ ಗಾಮವಾಜತಿ ಮಾಂಸವೇಕಃ ಪಿಂಶತಿ ಸೂನವಾಭೃತಮ್ । ಆ ನಿಮ್ನುಚಿ ಶಕ್ಯದೇಕೋ ಅಪಾರ್ಧರತ್ ಕಿಂ ಸ್ತಿತ್ ಪುತ್ರೈಃ ಪಿತ್ರಾ ಉಪಾವತು ॥

ಸ ಓ ರತ್ನಾನಿ ಶ್ವಾವಾಶ್ಚಃ ಸವಿತಾ ಗಾಯತ್ರೀ । ರತ್ನನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸ ಓ ರತ್ನಾನಿ ದಾಶುಷೇ ಸುವಾತಿ ಸವಿತಾ ಭಗಃ । ತಂ ಭಾಗಂ ಚಿತ್ರಮೀಮಹೇ ॥

ಆ ಪ್ಸಾಯಸ್ತ ಸೋತಮಃ ಸೋಮೋ ಗಾಯತ್ರೀ । ಕ್ಷೀರಪ್ರಕ್ಷೇಪಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ಪ್ಸಾಯಸ್ತ ಸಮೇತು ತೇ ವಿಶ್ವತಃ ಸೋಮ ವೃಷ್ಟೈಮ್ । ಭವಾ ವಾಜಸ್ಯ ಸಂಗಥೇ ॥

ದಧಿಕಾವ್ಯೋ ಗೌತಮೋ ವಾಮದೇವೋ ದಧಿಕಾ ಅನುಪ್ತಾಃ । ದಧಿಪ್ರಕ್ಷೇಪಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ದಧಿಕಾವ್ಯೋ ಅಕಾರಿಷಂ ಆಯೂಷಿ ತಾನಿಷತ್ ॥

ಘೃತಂ ಮಿಮಿಕ್ಷೇ ಶೌನಕೋ ಗೃತ್ವಮದಃ ಸ್ವಾಹಾಕೃತಯಸ್ತಪ್ತಾಃ । ಘೃತಪ್ರಕ್ಷೇಪಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಘೃತಂ ಮಿಮಿಕ್ಷೇ ಘೃತಮಸ್ಯ ಯೋನಿರ್ಘೃತೇ ಶ್ರಿತೋ ಘೃತಮಸ್ಯ ಧಾಮ । ಅನುಷ್ಠಧಮಾ ವಹ ಮಾದಯಸ್ತ ಸ್ವಾಹಾಕೃತಂ ವೃಷಭ ವಕ್ಷಿ ಹವ್ಯಮ್ ॥

ಮಧು ವಾತತಿ ತೃಚಸ್ಯ ಗೌತಮೋ ರಾಹೂಗಣೋ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಗಾಯತ್ರೀ । ಮಧುಪ್ರಕ್ಷೇಪಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಧು ವಾತಾ ಋತಾಯತೇ ಮಧು ಕ್ಷರಂತಿ ಸಿಂಧವಃ । ಮಾಧ್ವೀನಃ ಸಂತೋಷಧಿಃ ॥ ಮಧು ನಕ್ಷಮುತೋಷಸೋ ಮಧುಮತ್ ಪಾರ್ಥಿವಂ ರಜಃ । ಮಧು ದೈರಸ್ತು ನಃ ಪಿತಾ ॥ ಮಧುಮಾಸ್ತೋ ವನಸ್ತತಿಮ್ ಮಧುಮಾ ಅಸ್ತು ಸೂರ್ಯಃ । ಮಾಧ್ವೀರ್ಗಾವ್ಯೋ ಭವಂತು ನಃ ॥

ಸ್ವಾದು ಪವಸ್ತ ವೇನೋ ಭಾರ್ಗವಃ ಪವಮಾನಃ ಸೋಮೋ ಜಗತಿ । ಶರ್ಕರಾಪ್ರಕ್ಷೇಪಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸ್ವಾದುಃ ಪವಸ್ತ ದಿವ್ಯಾಯ ಜನ್ಮನೇ ಸ್ವಾದುರಿಂದ್ರಾಯ ಸುಹವೀತುನಾಮ್ನೇ । ಸ್ವಾದುರ್ಮಿತ್ರಾಯ ವರೂಣಾಯ

ವಾಯವ್ಯ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯೇ ಮಧುಮಾ ಅದಾಭ್ಯಃ ॥ ತತಃ ಪಂಚವಂ ತತ್ಸಂಸ್ಕೃತೃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಮಿಶ್ರೀಕೃತ್-

ಓಂ ತತ್ಸಂಸ್ಕೃತವರೇಣ್ಯಂ..... ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ಓಮ್ ॥ ಇತಿ ಕಲಶೇ ಪ್ರಕ್ಷೇಪಣೀಯಮ್ ॥

ರುವತಿ ಭೀಮಾತಿ ರೇಣುವ್ಯಕ್ತಾಮಿತ್ರ ಪವಮಾನಃ ಸೋಮೋ ಜಗತಿಃ । ಕಪಾಯೋದಕಪ್ರಕ್ಷೇಪಣೀ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ರುವತಿ ಭೀಮೋ ವೃಷಭಸ್ತದ್ವಿಷ್ಯಯಾ ಶೃಂಗೇ ಶಿಶಾನೋ ಹರಿಣಿ ವಿಚಕ್ಷಣಾಃ । ಆ ಯೋನಿಂ ಸೋಮಂ ಸುಕ್ತಂ
ನ ಪೀದತಿ ಗವ್ಯಯಾ ತ್ವಗ್ರವತಿ ನಿರ್ಗೇಗವ್ಯಯೇ ॥

ಓಂ ಕಾಂಡಾತ್ಕಾಂಡಾತ್ಪ್ರಚೋದಯತಿ ಪರುಷಃ ಪರುಷಃ ಪರಿ । ವಿವಾ ಸೋ ದೂರ್ವೇ ಪ್ರ ತನು ಸಹಸ್ರೇಣ ಶತೇನ
ಚ ॥ ಇತಿ ದೂರ್ವಾಂಕುರಾಣಿ ।

ಬಲಶ್ಚತಃ ಭೀಮೋತಿ ಪ್ರಥಿವ್ಯನುಪುತ್ ॥ ಮೃತ್ತಿಕಾಪ್ರಕ್ಷೇಪಣೀ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಬಲಶ್ಚಾ ಪರ್ವತಾನಾಂ ಪಿದ್ರಂ ಬಿಭೃಷಿ ಪ್ರಥಿವಿ । ಪ್ರ ಯಾ ಭೂಮಿಂ ಪ್ರವತ್ವತಿ ಮಹ್ಯಾ ಜನಮುಪಿ ಮಹಿನಿ ॥

ಯಾ ಓಪಧಂತಿ ಆರ್ಹವಣೋ ಭಿಷಗೋಪಧಯ ಅನುಪುತ್ ॥ ಕಪಾಯೋದಕಪ್ರಕ್ಷೇಪಣೀ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯಾ ಓಪಧಿಃ ಪೂರ್ವಾ ಜಾತಾ ದೇವೇಭ್ಯಸ್ಪ್ರಿಯುಗಂ ಪುರಾ । ಮನ್ವೈ ನು ಬಭೂವೌಕಾಮಹಂ ಶತಂ ಧಾಮಾನಿ
ಸಪ್ತ ಚ ॥ ಶತಂ ವೈ ಲಂಬ ಧಾಮಾನಿ ಸಹಸ್ರಮುತ ವೈ ರುಹಃ । ಅಧಾ ಶತಕೃತ್ಯೋ ಯೂಯಮಿಮಂ ವೇ ಅಗದಂ

ಕೃತ ॥ ಓಪಧಿಃ ಪ್ರತಿ ಮೋದಧ್ವಂ ಪುಷ್ಪವತಿಃ ಪ್ರಸೂವರಿಃ । ಅಶ್ವಾ ಇವ ಸಜಿತ್ವರೀರ್ವಿರುಧಃ ಪಾರಯಿಷ್ವಃ ॥

ಓಪಧಂತಿ ಮಾತರಸ್ತದ್ವೈ ದೇದೀರುಪ ಬ್ರುವೇ । ಸನೇಯಮಶ್ವಂ ಗಾಂ ವಾಸ ಆತ್ಮಾನಂ ತವ ಪೂರುಷಃ ॥ ಅಶ್ವಶ್ಚೈ ವೈ

ನಿಷದನಂ ಪರ್ಣಿ ವೈ ವಸತಿಷ್ಠತಾ । ಗೋಭಾಜ ಇತ್ಯಿಲಾಸಥ ಯತ್ಸನವಥ ಪೂರುಷಮ್ ॥

ತಪೋಪ್ರವ್ರತಮಿತಿ ಪವಿತ್ರ ಅಂಗಿರಸ ಪವಮಾನಃ ಸೋಮೋ ಜಗತಿಃ । ಕೂರ್ಚನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತಪೋಪ್ರವ್ರತಂ ವಿತತಂ ದಿವಸ್ತದೇ ಶೋಚಂತೋ ಅಸ್ಯ ತಂತವೈ ವ್ಯಸಿರನ್ ॥ ಅವೆತ್ಯಸ್ಯ ಪವಿತಾರಮಾಶವೈ
ದಿವಸ್ತಪ್ತಮಧಿ ತಿಷ್ಠಂತಿ ಚಿತತಾ ॥ ಇತಿ ಪೂರ್ವಾಶ್ಚ ದರ್ಭಿಃ ಕೃತಂ ಕೂರ್ಚಂ ಲೂರ್ಧ್ವಮುಖಂ ಸ್ಯಸೇತ್ ॥

ಗಂಧದ್ವಾರಾಮಿತಿ ಚಿತ್ತೇತಂದಿರಾನುಪುತ್ ॥ ಗಂಧೋದಕಪ್ರಕ್ಷೇಪಣೀ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ ದುರಾಧರ್ಪಾಂ ನಿತ್ಯಪುಷ್ಪಾಂ ಕಂಡಿಣೀಮ್ ॥ ಈಶ್ವರಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಾಮಿಹೋಪ ಪಯೇ
ಪ್ರಿಯಮ್ ॥

ಅರ್ಚತ ಪ್ರಾರ್ಚತಃ ಪ್ರಿಯಮೇಥ ಅಂಗಿರಸಃ ಇಂದ್ರೋನುಪುತ್ ॥ ಅಕ್ಷತಪ್ರಕ್ಷೇಪಣೀ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಅರ್ಚತ ಪ್ರಾರ್ಚತ ಪ್ರಿಯಮೇಧಾಸೋ ಅರ್ಚತಃ । ಅರ್ಚಂತು ಪುತ್ರಕಾ ಉತ ಪುರಂ ನ ದ್ಧೃಷ್ಟರ್ಚತಃ ॥

ಅಮನತಃ ಇತಿ ಸ್ತುಂಬಿತ್ರಃ ಅಗ್ನಿರನುಪುತ್ ॥ ಪುಷ್ಪಪ್ರಕ್ಷೇಪಣೀ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಆಯೋ ತೇ ಪರಾಯೋ ದೂರ್ವಾ ರೋಹಂತು ಪೃಥ್ವೀಃ | ಹೃದಾಶ್ಚ ಪುಂಡರೀಕಾಶಿ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಗೃಹಾ
ಇಮೇ ||

ಈಶ್ವರಮಿತಿ ವಾತರಶನಾಃ ಕೇಶಿನೋನುಪ್ಪುಷ್ಪಃ | ಪಂಚಪಲ್ಲವನ್ಯಾಃ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಈಶ್ವರಗ್ನಿಂ ಕೇಶಿಂ ವಿಪಂ ಕೇಶಿಂ ವಿಭರ್ತಿ ರೋದಮಃ | ಕೇಶಿಂ ವಿಶ್ವಂ ಸ್ವರ್ಧ್ವತೇ ಕೇಶಿದಂ ಜ್ಯೋತಿರುಚ್ಯತೇ ||
ಮನಯೋ ವಾತರಶನಾಃ ಪಿಶಂಗಾ ವಸತೇ ಮಲಾಃ | ವಾತಸ್ಯಾನು ಧಾಬಿಂ ಯಂತಿ ಯದ್ಧೇವಾಗೋ ಅವಿಕ್ಷತ || ಉನೃದಿತಾ
ವಾನೋಯನ ವಾತಾ ಆ ತ್ಯಮಾ ವಯಮ್ | ಶರೀರೇದಸ್ಯಾತ್ಮಂ ಯೂಯಂ ಮರ್ತಾಗೋ ಅಭಿ ಪಶ್ಯಥ || ಅಂತರಿಕ್ಷೇಣಾ
ಪತತಿ ವಿಶ್ವಾ ರೂಪಾವಚಾಕಶತ್ | ಮುನಿದೇವಸ್ಯದೇವಸ್ಯ ಸೌಕೃತ್ಯಾಯ ಸಖಾ ಹಿತಃ || ವಾತಸ್ಯಾಶ್ಲೋ ವಾಯೋಃ
ಸಖ್ಯಾಥೇಣ ದೇವೇಷತೋ ಮುನಿಃ | ಉಘೌ ಸಮುದ್ರಾವಾ ಕ್ಷೇತಿ ಯಶ್ಚ ಪೂರ್ವ ಉತಾಪರಃ || ಅಪ್ಸರಸಾಂ
ಗಂಧರ್ವಾಣಾಂ ಮೃಗಾಣಾಂ ಚರಣೇ ಚರನ್ | ಕೇಶಿ ಕೇತಸ್ಯ ವಿದ್ವಾನ್ ತ್ವಮಾ ಸ್ವಾದುರ್ಮದಿಂತಮಃ || ವಾಯುರಸ್ಯಾ
ಉಪಾಮಂಥತ್ ಓನಪ್ತ್ಯ ಸ್ಯಾ ಕುನಸ್ತಮಾ | ಕೇಶಿ ವಿಪಸ್ಯ ಪಾತ್ರೇಣ ಯದುದ್ರೇಣಾಪಿಬತ್ ಸಹ ||

ಪೂರ್ಣಾದರ್ಶಿತಿ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ಶತಕೃತುರನುಪ್ಪುಷ್ಪಃ | ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರೇ ಧಾನ್ಯಅಕ್ಷತಪ್ರಕ್ಷೇಪಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಪೂರ್ಣಾ ದರ್ಶಿ ಪರಾ ಪತ ಸುಪೂರ್ಣಾ ಪುನರಾಪತ | ವಸ್ತೇವ ವಿ ಕ್ರೀಣಾವಹಾ ಇಪಮೂರ್ಧ್ವಃ
ಶತಕೃತೋ ||

ಯಾ ಫಲಿನಿತಿ ಅರ್ಥವಾಗೋ ಭಿಷಗೋಪಧಯೋನುಪ್ಪುಷ್ಪಃ | ಫಲನ್ಯಾಃ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಯಾ ಫಲಿನಿಯಾ ಅಫಲಾ ಅಪುಷ್ಪಾ ಯಾಶ್ಚ ಪೃಥ್ವೀಃ | ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರಸೂತಾಸ್ತಾ ನೋ ಮುಂಚಂತೈಹಸಃ ||

ಯುವಂ ವಸ್ತ್ರಾಗೇತ್ಯಸ್ಯ ಔಷಧ್ಯಾ ದೀರ್ಘಕಮಾ ಮಿತ್ರಾವರಣೌ ತ್ರಿಪುಷ್ಪಃ | ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಯುವಂ ವಸ್ತ್ರಾಗೇ ಒದಮಾ ವಸಾಥೇ ಯುಪೋರಚ್ಚಿದ್ರಾ ಮಂತಪೋ ಹ ಸರ್ಗಾಃ | ಅವಾತಿರತಮನೃತಾನಿ ವಿಶ್ವ
ಮತೇನ ಮಿತ್ರಾವರಣಾ ಸಚೀಧಃ || ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮವಃ |

ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಪ್ರತಿಮೇ ಇತಿ ಅರ್ಚ್ಯವೇಣೋ ದೇವಾಪಿ ದೇವಾಪ್ನಿಪುಷ್ಪಃ | ಪ್ರತಿಮಾನ್ಯಾಃ ವಿನಿಯೋಗಃ ||

ಓಂ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಪ್ರತಿ ಮೇ ದೇವತಾಮಿಹ ಮಿತ್ರೋ ವಾ ಯದ್ದರೋಣೋ ವಾಸಿ ಪೂಷಾ | ಆದಿತ್ಯವಾಃ
ಯದ್ವಸುಭಿಮುರುತ್ವಾನ್ ಸ ಪರ್ವಸ್ತಂ ಶಂತನವೇ ವೃಷಾಯ ||

ಸುವರ್ಣಮಯಿಃ ಕರ್ಮದೇವತಾಪ್ರತಿಮಾಂ, ಅಗ್ನಿತ್ವಾರಣಾದಿ ಜಲಧಾರಯಾ ಶುದ್ಧೀಕೃತ್ಯ, ಪ್ರಕ್ಷೇಪೇತ್ ||

33- ಪವಿತ್ರಂ ತೇ.... ಇತಿ ಕೀರ್ತನಂ ಉದ್ಧೃಗಮುಖಂ ನೃಣೇತ್ | ಗಂಧಾಕ್ಷತಪುಷ್ಪಾದಿಭಿಃ, ಅಲಂಕೃತ್ಯ ವರುಣಂ ಅವಾಹಯೇತ್ ||

|| ಇತಿ ವಿಶೇಷಕಲಶಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನವಿಧಿಃ ||

ಶುದ್ಧಿವಿಚಾರಃ

ಹನ್ಯಂತೇ ಪ್ರಾಣನೋ ಮಹ್ಯಾಂ ಲೇಪನೇ ಹಸ್ತಪುರ್ವಕಾತ್ |
ತಸ್ಯಾತ್ವದ್ವೈಪನಿರ್ವೃತ್ಯೈ ಪೋಕ್ಷಯೇತ್ ಪಾಣನಾ ದಲ್ಯೈ ||

ಪೋಕ್ಷಗೌಲಕ್ಷಗೌಮ್

ಉತ್ಪಾನೇನೈವ ಹಸ್ತೇನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಪೋಕ್ಷಗೌಂ ಭವೇತ್ | ಅವಾಚಿನೇನ ಹಸ್ತೇನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಸ್ಯಾದಪೋಕ್ಷಗೌಮ್ ||
ಮುಕ್ತಾಕ್ಷತೇನ ಹಸ್ತೇನ ಕೃತಮಭ್ಯುಕ್ಷಗೌಂ ಭವೇತ್ | ತಿರ್ಯಗಗ್ಗೃತೇನ ಹಸ್ತೇನ ಕೃತಂ ಪರ್ಯುಕ್ಷಗೌಂ ತಥಾ ||

ಪುಣ್ಯಾಹಮಂಡಲಲಕ್ಷಗೌಮ್

ಸಂಯುಕ್ತದ್ವಿಧೀರೇಖಾಭಿಃ ಚತುಷ್ಕೋಣಾಸ್ಥಿತಂ ಸಮಮ್ | ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಾದುದೀಚ್ಯಗ್ನೇ ನವಕ್ರಂ ಹಸ್ತಮಾತ್ರಕಮ್ ||
ಸವ್ಯಾಪಸವ್ಯಂ ಪೂರ್ವಾಗ್ನೇ ಪ್ರಾಗಾದೀಶಾಂತಮೇವ ಚ | ಉದೀಚ್ಯಗ್ನೇ ಲಿಖೇದಗ್ನೇ ಮಧ್ಯೇ ಪೂರ್ವಾಗ್ನಗ್ನೇ ತಥಾ ||
ಆಗ್ನೇಯೇಶಾನಯೋರಗ್ನೇ ತತ್ಸನ್ನಿಧ್ಯೈ ದ್ವಯಂ ದ್ವಯಮ್ | ದಶಾದಿಕಾರಕಾರೂಪಂ ಪುಣ್ಯಾಹೇ ಮಂಡಲಂ ಸ್ಪೃಶಮ್ ||

ಪಂಚಗವ್ಯವಿಚಾರಃ

ಗೋಮೂತ್ರಗೋಮುಯಕ್ಷೀರದಧಿಸರ್ಪಿಕುಶೋದಕೈಃ | ನಿರ್ದಿಷ್ಟಂ ಪಂಚಗವ್ಯಂ ತು ಪವಿತ್ರಂ ಕಾಯಕೋಧನಮ್ ||

ಪಂಚಗವ್ಯಮ್ ಋಚಾ ಪೂತಂ ಸ್ವಾಪಯೇದಗ್ನಿಸನ್ನಿಧೌ | ಆಪೋಹಿಪೋತಿ ಚಾಲೋದ್ಯ ಮಾನಸ್ಯೋಕ್ಷೇತಿ ಮಂತ್ರಯೇತ್ ||
ಸಪ್ತಾವರಾಸ್ತು ಯೇ ದರ್ಭಾಃ ಅಚ್ಚಿನ್ನಾಗ್ರಾಃ ಶುಕ್ಲತೃಪಿಃ | ದಿಭಿರುದ್ವೃತ್ಯ ಹೋತವ್ಯಂ ಪಂಚಗವ್ಯಂ ಯಥಾವಿಧಿ ||
ಇರಾವತಿ ಇದಂ ವಿಪುಷ್ಪಮಾನ್ಸ್ಯೋಕ್ಷೇತಿ ಶಂವತಿಃ | ವಿಶ್ವೇರುದ್ವೃತ್ಯ ಹೋತವ್ಯಂ ಹುತತೇಜಂ ಸ್ವಯಂ ಒಚೀತ್ ||

ನಾಂದೀವಿಚಾರಃ

ಕಾರ್ಯಂ ಆಭ್ಯುದಯಿಕಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಶೌತೇ ಸ್ನಾತೇ ಚ ಕರ್ಮಣಿ |
ಇದಂ ಶ್ರಾದ್ಧ ಪ್ರಕುರ್ವಂತಿ ದ್ವಿಜಾ ವೃದ್ಧಿವಿಮೃತಕಮ್ ||
ತತ್ರಾಪಿ ಮಾತರಃ ಪೂರ್ವಂ ಪೂಜನೀಯಾಃ ಪ್ರಯತ್ನತಃ |
ಅಕ್ಕೃತ್ವಾ ಮಾತರಯಾಗಂ ತು ವೈದಿಕಂ ಯಸ್ತಮಾಚರೇತ್ ||
ತಸ್ಯ ಕ್ರೋಧಸಮಾವಿಷ್ಟಾಃ ಒಂಸಾಮಿಚ್ಛಂತಿ ಮಾತರಃ |
ಊರ್ಧ್ವಾವಕ್ಯಾಸ್ತು ಯೇ ತತ್ರ ನಾಂದೀಮುಖಸಮಾಪ್ತಯಾಃ ||
ಸಂಬಂಧನಾಮರೂಪಾಣಿ ವರ್ಷಯೇದತ್ತ ಕರ್ಮಣಿ |
ಕುಘಾರ್ಥೇ ಪ್ರಥಮಾಂತೇನ ವೃದ್ಧೌ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಚರೇತ್ ||
ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಂ ಒಹಾ ಕುರ್ಯಾತ್ ಆದ್ಯೇ ಪಾಣಿಗ್ರಹೇ ಪುನಃ |
ಆತ ಊರ್ಧ್ವಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಸ್ವಯಮೇವ ತು ನಾಂದಿಕಮ್ ||
ಗೌಶಃ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾನಾಂ ಮಾತೃಭ್ಯಃ ಪೂಜನಂ ಸಕೃತ್ |
ಸಕೃದೇವ ಭವೇತ್ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಆದೌ ನ ಪೃಥಗಾದಿಶು ||
ಯತ್ನತಃ ಕ್ರಿಯತೇ ಕರ್ಮ ಪೈತ್ವಕೈಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಪ್ರತಿ |

ತತ್ಪರಂ ತತ್ರ ಕರ್ತವ್ಯಂ ವೃತ್ತದೇವಿಕಪೂರ್ವಕಮ್ ||

ತೇಜಾಂ ಅರಗ್ಗಭೂತಂ ತು ಪೂರ್ವಂ ದೈವಂ ನಿಯೋಜಯೇತ್ |

ಅಗ್ನಿಜ್ವಾ ವಿಪ್ರಜ್ವಾ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ದ್ವಿಧಾ ಸ್ಥಿತಾ ||

ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಸ್ತಯಃ ಪೂರ್ವಾ ವಪ್ತಸ್ತಾನ್ತೇ ತಯಃ ಸ್ಥಿತಾಃ |

ಇತ್ಯೇತೇ ತದ್ವಿಶೇಷಃ || ವಿಶ್ವೇದೇವಾಸ್ತಯೋದಕ ||

ನಾಂದೀಮುಖೇ ಸತ್ಯವಸೂ ಕಾಮ್ಯಕೇ ಧುಂಲೋಚನೇ |

ಇಪ್ಪಿಶ್ವಾದ್ವೇ ಕೃತುರ್ದಳೈ ಪಾರ್ವಣೀ ಚ ಪುರೂರವೇ ||

ಸುಂದೀಕರಣಶ್ವಾದ್ವೇ ಅಪ್ಪಕಾಯಾಂ ತಥೈವ ಚ |

ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ಕಾಲಕಾಮೌ ವಿಪ್ರಜ್ವಾ ದಶ ಸ್ಥಿತಾಃ ||

ದೇವನಾಂದೀವಿಚಾರಃ

ಒತ್ಕೃಣಾಂ ಚ ಗಣಾಃ ಸಪ್ತ ತ್ರಿಶು ಲೋಚನು ವಿಶ್ರುತಾಃ | ಅಮೂರ್ತಾಗ್ನೇ ಸಮೂರ್ತಾಗ್ನೇ ದ್ವಿಧಾ ಭಿನ್ನಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ||

ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಸ್ತು ಒರ್ಗಜದಃ ಅಜ್ವಾಃ ಸೋಮತಾ ಇತಿ | ಅಮೂರ್ತಾಗ್ನೇಶು ಚತ್ವಾರಃ ಪಿತರಶ್ಚ ಪಿತಾಮಹಾಃ ||

ಪ್ರಪಿತಾಮಹಾಸ್ತಥಾ ಪೂರ್ವಾಃ ಸಮೂರ್ತಾಗ್ನೇಶ್ವಿತಿ ತ್ರಯಃ | ಅಮೂರ್ತಾ ದೇವಕಾರ್ಯೇಶು ಸಮೂರ್ತಾಃ ಪಿತೃಕರ್ಮಣಃ ||

ನಾಂದೀವ್ಯಾಪ್ತಿಕಾಲಃ

ವಿಕವಿಂಶತ್ಪ್ರಪರ್ಯಾನ್ತೇ ವಿವಾಹೇ ದಶ ವಾಸರಾಃ | ತ್ರಿಪಚ್ಚು ಚೋಲೋಪನಯನೇ ಶ್ವಾದ್ವೇ ವಿಪ್ರಾಂಘ್ರಶೋಧನಮ್ ||

ಪಾರಂಭಂ ವರಗಾಂ ಯಜ್ಞೇ ಸಂಕಲ್ಪೋ ವ್ರತಸತ್ಯೋಃ | ನಾಂದೀಶ್ವಾದ್ವಂ ವಿವಾಹಾದೌ ಶ್ವಾದ್ವೇ ಪಾಕಪರಿಕ್ರಿಯಾಃ ||

ದೀಕ್ಷಾಂತೋಪಭೃಥೋ ಯಜ್ಞೇ ಕಂಕಣಾಂತಂ ವಧೂವರೌ |

ಪ್ರತಃ ಬ್ರಹ್ಮೋದನಂ ಯಾವತ್ ವಚೋಃ ಪಾಲಾಶದರ್ಶನಮ್ | ತಾವನ್ನಾಶೌಚಮಿತ್ಯಾಹುಃ ಶ್ವಾದ್ವೇ ಕೂರ್ಚವಿಸರ್ಜನಮ್ ||

ನಾಂದೀಕರ್ತೃನಿಯಮಾಃ

ನಾಂದೀಶ್ವಾದ್ವೇ ಕೃತೇ ಪಶ್ಯಾತ್ ಯಾವನ್ನಾತ್ವವಿಸರ್ಜನಮ್ | ದರ್ಶಶ್ವಾದ್ವಂ ಕ್ಷಯಶ್ವಾದ್ವಂ ಸ್ನಾನಂ ಉಪ್ಯೋದಕೇನ ಚ ||

ಅಪಸವಂ ಸ್ವಧಾಕಾರಂ ನಿಶ್ಚಶ್ವಾದ್ವಂ ತಥೈವ ಚ | ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಂ ಚಾದ್ಯಯನಂ ನದೀಸೀಮಾತಿಲಂಘನಮ್ ||

ಉಪವಾಸಂ ವ್ರತಂ ಚೈವ ಪರಾನ್ಯಂ ಚಾಪಿ ವರ್ಜಯೇತ್ | ಸಮ್ಯಕ್ಸಂಕಲ್ಪಜಃ ಕಾಮಃ ಪರಿಪಾಲ್ಯಾನಿ ಯತ್ನತಃ ||

ವಿವಾಹಮಧ್ಯೇ ಯದಿ ಚೇತ್ ಕ್ಷಯಾಹುಃ ತತ್ರ ಸ್ವಮುಖ್ಯಾಃ ಪಿತರೋ ನ ಯಾಂತಿ |

ವೃತ್ತಃ ವಿವಾಹೇ ಪರತಸ್ತು ಕುರ್ಯಾತ್ ಶ್ವಾದ್ವಂ ಸ್ವಧಾಭಿರ್ನಶು ದೂಪಯೇತ್ತತ್ ||

ಸ್ವಂಡಿಲರಚನಾವಿಚಾರಃ

ವರಾಹಕೂರ್ಮನಾಗಾಶ್ಚ ವಸಂತಿ ವಸುಧಾತಲೇ | ಪನ್ನಗಾಸ್ತತ್ರ ಪಿಶುಂತಿ ತದರ್ಥಂ ಸ್ವಂಡಿಲಂ ಸ್ಥಿತಮ್ ||

ಚತುರಸ್ತಂ ಲಿಖೇದ್ರೇಖಾಃ ಚತುರ್ಗುಕ್ಷು ದ್ವಯಂ ದ್ವಯಮ್ | ಪೂರ್ವೇ ಚ ಪೂರ್ವತಃ ಪೂರ್ವೇ ದಕ್ಷಿಣಾರಂಭಮಾಲಿಖೇತ್ ||

ದಕ್ಷಿಣೇ ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಮವೈ ಪ್ರತೀಚಾದಿಶಮಾರಭೇತ್ | ಪಶ್ಚಿಮೇ ಪಶ್ಚಿಮಾತ್ ಪೂರ್ವೇ ಉತ್ತರೇ ದಕ್ಷಿಣ ಉತ್ತರೇ ||

ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರಯೋಃ ರೇಖಾಂ ಅರಭೇತ್ ಪೂರ್ವವತ್ತಥಾ |

ಅಕ್ಷತಪತ್ರಾಗ್ನೇ ಪೂರ್ವಾದಿ ದಿಕ್ಷು ವಿದಿಕ್ಷು ಲಿಖೇತ್ಯ ದಲಾನಿ ಅಪ್ಪ |

ಸಮಧಾ ವಿಲಿಖೇತ್ ಮಧ್ಯೇ ರೇಖಾ ತು ಉದಗಾಯತಾ ||

ತಸ್ಯ ಯಾಮ್ಯೋತ್ತರೇ ರೇಖೀ ಮಧ್ಯೇ ತಿಪ್ತಾ ತ್ವಸಂಗತಾಃ | ಕನಿಷ್ಠಾಗುಲಿಮತ್ ಸ್ತೂಲಾ ರೇಖಾಃ ಸ್ವಾಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಣಿ ||
 ಉಕ್ತಲಕ್ಷಣಮಾನೇನ ನ್ಯೂನಾ ದಾರಿದ್ರ್ಯದಾ ಭವೇತ್ | ಅಧಿಕಾ ರಾಜ್ಜೀದಾ ಚ ವಹ್ನಿಪೀಡಾಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀ ||
 ವಕ್ರಾ ವ್ಯಾಧಿಪ್ರದಾ ಕರ್ತಾಃ ಖಂಡಿತಾ ಮೃತ್ಯುದಾ ಮತಾ | ವಿಕೀರ್ಣೇ ಬಾಂಧವಾನ್ ಹಂತಿ ಸಂಪರ್ಕೇ ಕಲಹಪ್ರದಾ |
 ಉಕ್ತಲಕ್ಷಣಸಂಯುಕ್ತಂ ಸರ್ವಕರ್ಮಫಲಪ್ರದಮ್ ||

ಗೃಹ್ಯಕರ್ಮಸು ಅಗ್ನಿವಿಚಾರಃ

ಸ್ವಾತೋಗ್ನಿದ್ವಿಧೋ ಜ್ವಲಯೋ ಗೃಹ್ಯ ಪೌರುಷ ಇತ್ಯಪಿ |
 ಯಸ್ಮಿನ್ ವಿವಾಹಂ ಕುರುತೇ ಸೋಽಗ್ನಿಗೃಹ್ಯ ಇತಿ ಸ್ವತ್ಯುಃ ||
 ಗೃಹ್ಯೇ ಗಾಠ್ಯಾಗಣಿ ಕರ್ಮಾಗಣಿ ಚೀತರಾಕ್ಷ್ಯವ ಪೌರುಷೇ |
 ಪ್ರತಿಪ್ಯಾಪ್ಯಾಥ ರೇಖಾಸು ಹೋಮಾಯಾಲಂ ಹವಿರ್ಭವಮ್ ||

ಅಗ್ನಿಪ್ರವ್ವಲನಮ್

ಪರ್ಣೇನೈವ ಭವೇದ್ವ್ಯಾಧಿಃ ಶೂರ್ವೇಣಾ ಧನನಾಶನಮ್ | ಪಾಣಿನಾ ಮೃತ್ಯುಮಾಪ್ನೋತಿ ಆಯುಃ ಕ್ಷೀಣಂ ಮುಖೀ ಧಮೇ ||
 ಧಮನಿಮಂತರಂ ಕೃತ್ವಾ ತ್ವಣಂ ವಾ ಕಾತ್ಯವೇವ ವಾ | ಮುಖೀನಾಗ್ನಿಂ ಸಮಿಂಧೀತ ಮುಖಾದಗ್ನಿರಜಾಯತ ||
 ದೇಶೋರಗ್ನಿಪ್ರಸೂತತ್ವಾದ್ವೇಣಾರಗ್ನೇಶ್ಚ ಪಾವನಃ | ತಸ್ಮಾದ್ವೇಣುಧಮನ್ಯೈವ ಧಮೇದಗ್ನಿಂ ವಿಚಕ್ಷಣಾಃ ||

ಸಮಿದ್ವೋಮಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಮ್

ಮೂಲತಃ ಕರ್ಮನಾಶಃ ಸ್ವಾತ್ ಮಧ್ಯತಃ ಪುತ್ರನಾಶನಮ್ | ಅಗ್ನೇಣಾ ಮುಂಚಿತೋ ವ್ಯಾಧಿಃ ಏಕಪಾಣಿರ್ಧನಕ್ಷಯಃ ||
 ಮೂಲಮಧ್ಯಮಮಧ್ಯೇನ ಸಮಿದ್ವೋಮಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಮ್ ||

ಪರಿಜೇಚನಾದಿಕ್ರಮಃ

ಅಪ್ಪಾಗುಲಿಮಿತಃ ದೇಶೇ ಪರಿಜೇಚನಮಾಚರೇತ್ | ನವಾಗುಲಿಪ್ರಮಾಣಃ ತು ವಿಧಿನಾ ಪರಿಧಿಂ ನೈಕೇತ್ ||
 ದಶಾಗುಲಿಪ್ರಮಾಣಃ ತು ಪರಿಸ್ತೇಯ ಕುಶಾನ್ ಕ್ರಮಾತ್ | ಏಕಾದಶಾಗುಲೀ ದೇಶೇ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾನ್ ಕ್ಷೀವೇತ್ ||

ಪವಿತ್ರವಿಚಾರಃ

ವಜ್ರೋ ಯಥಾ ಸುರೇಂದ್ರಸ್ಯ ಶೂಲಂ ಹಸ್ತೇ ಪರಸ್ಯ ಚ | ಚಕ್ರಾಯುಧಂ ಯಥಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ವಿವಂ ವಿಶ್ವಕರೇ ಕುಶಃ ||
 ಅನ್ಯಾನ್ ಚ ಪವಿತ್ರಾಣಿ ಕುಶದೀರ್ವಾತ್ಮತಾನಿ ಚ | ಹೇಮಾತಕಪವಿತ್ರಸ್ಯ ಹೇಣಾ ನಾಹಂಕಿ ವೈ ಕಲಾಮ್ ||
 ಅಸ್ತಸ್ಯೋ ವೈಷ್ಣವೋ ಮಾರ್ಗೋ ಬ್ರಹ್ಮಮಾರ್ಗವಿಮಿಷತಃ | ಸಕೃತ್ಪದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ ಪವಿತ್ರಮುಪಿಧೀಯತೇ ||
 ತದ್ವಹ್ರಂಧಿಮತ್ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪವಿತ್ರಂ ದೇವದದಿಭಿಃ | ಪವಿತ್ರಕರ್ತಾರಭಿಮುಖೋ ಪ್ರದೇಶೋ ಬ್ರಹ್ಮಮಾರ್ಗಕಃ ||
 ಚತುರ್ಭುಜಾರ್ಭುಪಿಂಮಾಲೈಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಪವಿತ್ರಕಮ್ ||
 ದಕ್ಷಾನ್ಯಾಮಿಕಯಾ ವಿಪ್ರೋ ದಿಭ್ರಿಯಾದ್ಧಂಧಿಸಂಯುತಮ್ | ಅಂಗುಲಿಮೂಲದೇಶೇ ತು ಪವಿತ್ರಂ ಧಾರಯೇದ್ವಿಜಃ ||
 ರಾಜಾ ದ್ವಿಪರಣಿಃ ಚೈವ ವೈಶ್ವಸ್ವೈಗೈ ಕರಸ್ಯ ಚ | ಗ್ರಂಥೀಕೃತಪವಿತ್ರೇಣ ನ ಭುಂಜೀಯಾನ್ ಚಾಚಮೇತ್ ||
 ನ ಪಿಚೇದ್ವಿಧಿ ಕುರ್ವೀತ ತದಾ ತಚ್ಚಿಗ್ಗಣಿತಂ ಭವೇತ್ | ಹೈವೇನ ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವಾನ್ ಕುಯೋದೇವಾವಿಚಾರಯನ್ ||

ಮಂತ್ರೋಗ ಧಾರಯದ್ವಿಪ್ರಾ ಪವಿತ್ರಂ ಸರ್ವಕರ್ಮಃ । ಮಂತ್ರಂ ವಿನಾ ಧೃತಂ ಯತ್ಕೃತ್ವವಿತ್ತಮಫಲಂ ಭವೇತ್ ॥
ಧೃತಂ ಪವಿತ್ರಂ ಕರ್ಮಾಂತೇ ಗ್ರಂಥಿಂ ಮುಕ್ತಾಫಃ ಸಂತ್ಯಜೇತ್ ॥

ಕೂರ್ಚವಿಚಾರಃ

ನವಭಿಃ ಸಪ್ತಭಿಃ ದರ್ಭೈಃ ಪಂಚಭಿಃ ಕ್ರಮಶಃ ಸ್ಫುತಃ । ಕೂರ್ಚಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಮಧ್ಯಮಶ್ಚ ಕನೀಯಾಶ್ಚ ಇತೀರಿತಃ ॥

ತದ್ಗಂಧಿಃ ದ್ವೈಂಗುಲಾ ಜ್ವೇಯಾ ತದೂರ್ಧ್ವಂ ಚತುರಂಗುಲಮ್ ।
ಪೋಷಣಾಂಗುಲ ಆಯಾಮಂ ಅಧ್ರಾಶ್ಚ ನಿಯೋಜಯೇತ್ ॥
ಪೂರ್ಣಾಹಕುಂಭಕೋಯೇಷು ದ್ವಿಜಃ ಕೂರ್ಚಂ ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ ।
ಪ್ರಾಗಗ್ರಂ ಉದಗಗ್ರಂ ವಾ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ಕೂರ್ಚಮಾಸನಮ್ ।
ಮುಷ್ಕರ್ಥಂ ದೇವತಾರ್ಥಂ ಚ ಪಿತ್ರರ್ಥಂ ಪಕ್ಷಿಣಾಗ್ರಕರ್ಮ ॥

ಯೋಗ್ಯಾಯೋಗ್ಯದರ್ಭಾಃ

ನದೀಶೀರಾಭಿಶೀರಾದೌ ಶೀತೈಃ ಕ್ಷೇತ್ರೈಃ ಚ ಕಾನನೈಃ । ಚಾತಃ ಕುಶಸ್ತಮಂತ್ರಸ್ತು ಕ್ರಿಯಾಸು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಉಚ್ಯತೇ ॥
ವಿಂಚಿನಾ ಸಮುತ್ಪನ್ನ ಪರಮೇಶ್ವಿನಿಸರ್ಗಜಃ । ನುದ ಪಾಪಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ದರ್ಭ ಸ್ತುತಿಕರೋ ಭವ ॥
ದರ್ಭ ಶ್ರಾದ್ಧವಾಗಾಸ್ಯ ಸಮಂಶ್ರೋತೃಪಿತಾಃ ಕುಶಾಃ । ಅಯಾತಯಾಮಾತ್ರೈಃ ಜ್ವೇಯಾ ನಿಯೋಜ್ಯಾಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಃ ॥

ಅಚ್ಚಿನ್ನಾಗ್ರಾನ್ತವಿತ್ರಾಂಶ್ಚ ಸಮೂಲಾನ್ ಕೋಮಲಾನ್ ಶುಭಾನ್ ।
ಪಿತ್ರದೇವದ್ವಿಜಾರ್ಥಂ ಓ ಸಮಾದಧ್ಯಾತ್ಮತಾನ್ ದ್ವಿಜಃ ॥

ಚಿತೌ ದರ್ಭಾಃ ಪಥಿ ದರ್ಭಾ ಯೇ ದರ್ಭಾ ಯಶ್ಚ ಭೂಮಿಮುಃ ।
ಸ್ವರಣಾಸನಪಂಚೇಷು ಪರ್ಚ ಕುಶಾನ್ತರಿವರ್ಷಯೇತ್ ॥
ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ವೇಷು ಯೇ ದರ್ಭಾ ಯೇ ದರ್ಭಾಃ ಪಿತ್ರತರ್ಪಣೇ ।
ಹತಾ ಮೂತ್ರಪೂರಿತಾಃ ತೇಷಾಂ ತಾಗೋ ವಿಧೀಯತೇ ॥

ಇಧೃವೃಕ್ಷವಿಚಾರಃ

ಪಲಾಶಃ ಖದಿರೋಲ್ಲಾಸಃ ಶಮೀ ವಟ ಉದಂಬರಃ ।
ಅಶ್ವಾಮಾರ್ಗಾರ್ಕದೂರ್ವಾಶ್ಚ ಕುಶಾಶ್ಚೇತ್ಯಪರೇ ವಿದುಃ ॥
ದಶ ದ್ವಾದಶ ವಾಂಗುಲ್ಯಃ ಸಮಾಃ ಪಂಚದಶ ಸ್ಫುತಾಃ ।
ನಾತ್ಯಂಗುಲ್ಯಾಃ ಸತ್ಪಚ್ಚ ಸಾದ್ರಾ ಇಧ್ಮಾ ಇಹೋತ್ತಮಾಃ ॥
ವಿಶೇರ್ಣಾಯುಕ್ತಯಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ದ್ವಿಶಾಖಾ ವ್ಯಾಧಿಸಂಭವಮ್ ।
ಪ್ರಸ್ತಯಾ ಮೃತ್ಯುಮಾಘ್ನೋಽಪಿ ವಕ್ರಾ ವಿಘ್ನಕರೇ ತಥಾ ॥
ಪಾಟಿತಾ ಹರತೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿಂ ಕೃತಾ ಬಾಂಧವಾನಿದಾ ।
ದ್ವಿಶಾಖಾ ಮೃತ್ಯುಹಾನಿಶ್ಚ ಕೇಟದುಷ್ಪಾರ್ಥನಾಶಿನೀ ।
ದ್ವೇಪಂ ಪ್ರಕುರುತೇ ದೀರ್ಘಾ ಪ್ರಾಣಾಞ್ಚಾ ಪಿತ್ವಚಃ ಸ್ಫುತಾಃ ॥
ಸಮಿತ್ ಪವಿತ್ರಂ ವೇದಿಶ್ಚ ತ್ರಯಂ ಪ್ರಾದೇಶಸಮೃತಾಃ ।
ಇಧೃವೃಕ್ಷ ದ್ವಿಗುಣಃ ಕಾರ್ಯಪ್ತಿಗುಣಃ ಪರಿಧಿಃ ಸ್ಫುತಃ ॥

ಸ್ವಾರ್ಥ ಪ್ರಾದೇಶ ಇಧೋ ವಾ ದ್ವಿಗುಣ ಪರಧಿ ಸ್ವತಃ ।
ಚತುರ್ವಿಂಶತಿರಂಗುಲಯೋರರಶ್ಚಿಃ ತದರ್ಧಂ ಪ್ರಾದೇಶಶ್ಚಕ್ಷಿಃ ॥

306

ಶ್ಲೋ
ಕಾಃ

ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ವಿಚಾರಃ

ಉತ್ತರಃ ಸರ್ವಪಾತ್ರಾಣಿ ಉತ್ತರಃ ಸರ್ವದೇವತಾಃ । ಉತ್ತರೇಷಾಂ ಪೂರ್ವಯನಂ ಕಿಂ ತು ಬ್ರಹ್ಮಾ ಹಿ ದಕ್ಷಿಣಃ ॥
ಯಮೋ ವೈವಸ್ವತೋ ರಾಣಿ ವಸತಃ ದಕ್ಷಿಣಾದಿರಿ । ತೇನ ಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಭವತಿ ದಕ್ಷಿಣಃ ॥
ನಿರಾಸಕ್ತೋಪದೇಶಶ್ಚ ತಥಾ ಬ್ರಹ್ಮಜಘ್ನೋಽಪಿ ಚ । ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಹುತಿಶ್ಚಂಭಾ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪಂಚ ಕರ್ಮಸು ॥

"ಬ್ರಹ್ಮಸುತಬ್ರಹ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಸದನ ಆಶಿಷತೇ ಬ್ರಹ್ಮಸತೇ ಯಜ್ಞಂ ಗೋಪಾಯ ಸ ಯಜ್ಞಂ ಪಾಹಿ ಸ ಯಜ್ಞಪತಿಂ ಪಾಹಿ
ಸ ಮಾಂ ಪಾಹಿ" ಇತಿ ಮಂತ್ರಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಜಪಂ ಜಪೇದಿತಿ ಗೃಹ್ಯೇ ॥
ಅಜನೋ ವಾ ಪಿತುಃ ವಾ ಸಹ ಅಗ್ನೇರುತ್ತರಪಶ್ಚಿಮೇ । ಅಯಾಶ್ಚೇತೈಕಯುರ್ವಾ ತು ಅತೋ ದೇವಾ ಅವಂತು ನಃ ॥
ಇತಿ ದ್ವಾಹ್ಯಾಂ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿರ್ಮಹತ್ವಾ ಚತುರ್ಭುರ್ಭೂತಮ್ ॥

ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರವಿಚಾರಃ

ನಿತ್ಯಾ ತು ನಾಪಿಕಾದಗ್ರಮದಗಗ್ಗೇರ್ನಿಧಾಯ ಚ । ದರ್ಶೈಃ ಪ್ರಚ್ಛಾದಯೇತ್ಪಾತ್ರಂ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರಂ ತದುಚ್ಚಿಕೇ ॥

ಅತ್ರಾಪಾಂ ಪೂರ್ವಯನೇ ಕಾರಣಂ ಶ್ರೂಯತಃ-

ಓಂ ಅಪಃ ಪ್ರಣಿಯತಿ । ಅಪ್ಸೋ ವೈ ರಕ್ಷೋಽಭ್ಯುಃ । ರಕ್ಷಸಾಮಪಹತ್ಯೈ ।

ಯಾವತಾನ್ನೇನ ಭೋಕ್ತೃಸ್ತು ತೃಪ್ತಿಃ ಪೂರ್ಣೈವ ಜಾಯತೇ ।
ತಂ ಪರಾರ್ಥಮತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರಮಿತಿ ಸ್ವಪಿಃ ॥
ಗಂಗಾದ್ವಾಃ ಸರಿತಃ ಸರ್ವಾಃ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರೇ ತು ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ।
ತಾಭಿರಭ್ಯುಕ್ತೀತೋ ಯಸ್ತು ಸ ಚ ಪೂತೋ ಭವೇದಶ್ಚೈಃ ॥
ಕರ್ಮಾಂತೇ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರಂ ತದಾಕೃಷ್ಣೈವಾವನಿಂ ಸ್ವಪಿಶತ್ ।
ಬಹಿಃ ಪಿ ಸ್ವಾಹ್ಯ ಸಂತರ್ಪ್ಯ ಶಾವಯೇದ್ಧಾರುಣಂ ದಿಶಮ್ ॥
ವಾಮಪಾರ್ಶ್ವೇ ತಥಾಽನಿಶಂ ಪಶ್ಚಿಂ ಪ್ರತ್ಯಗ್ಗೃಹ್ಣೀದ್ಧಿವಾ ।
ಅಬಿಚ್ಯ ಪಾಣೌ ತತ್ಪ್ರಾಯಂ ಮಾಹಂ ಪ್ರಜಾಮನೇನ ತು ॥
ತತ್ಪ್ರಾದೇಶ್ಯಾಂ ಗೃಹ್ಣೀತ್ವಾ ತು ಪಾಪಮಾತೃಕ್ಷತಂ ಸ್ಮರನ್ ।
ಅತ್ಯಾಂ ಯಜಮಾನಂ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಾ (ಹೋತಾ) ತ್ರಿ ಪೂರ್ವಕ್ಷಃ ತದ್ವಲ್ಪಿಃ ॥

ಹವನಪ್ರಕಾರಃ

ದ್ರವಂ ಹವಿಸ್ತುಪೇಕ್ಷೇದ ಪಾದೇನಾ ಕರಿನಂ ಹವಿಃ । ಅಜ್ಞಾಲ್ಪಗ್ನೇಣಾ ಹೋತವ್ಯಮಕೃತ್ವಾಽಜ್ಞಾಲಿಭೇದನಮ್ ॥
ಅಜ್ಞಾಲ್ಪುತ್ತರಪಾಶ್ವೇನಾ ಹೋತವ್ಯಮಿತಿ ಚ ಸ್ವಪಿಃ ॥

ಸುಕ್ಲೋಮದ ವಿಚಾರಃ

ಪಲಾಶಪತ್ಯೈ ನಿಶ್ಚಿದ್ವೈಃ ರುಚಿರೈಃ ಸುಕ್ಲೋಮೈ ಮತಃ । ವಿದಧ್ಯಾತ್ ವಾಸ್ತವ್ಯಪತ್ಯೈಃ ಸಂಸ್ಥಿತೈಃ ಹೋಮಕರ್ಮಣಃ ॥

307

ಶ್ಲೋ
ಕಾಃ

ಯತ್ರ ಕಾಶ್ವಪತ್ರ ಕರ್ಣೌ ಹುನೇಕ್ಷಿತ್ವಾಧಿಕ್ಯವ್ಯಸ್ರವಃ | ಧೂಮಸ್ಥಾನೇ ಶಿರಃ ಪೋಕ್ಷಂ ಮನೋದುಃಖಂ ಭವೇದಿಹ ||
ಯತ್ರಾಲ್ಪದ್ವಲನಂ ನೇತ್ರಂ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ನಾಶನಮ್ | ಭಸ್ಮಸ್ಥಾನೇ ತು ಕೇಶಃ ಸ್ನಾತ್ ಸ್ಥಾನನಾಶೋ ಧನಕ್ಷಯಃ ||
ಅಂಗಾರೇ ನಾಸಿಕಾಂ ವಿದ್ಯಾತ್ ಮನೋದುಃಖಂ ವಿದುರ್ಬುಧಾಃ | ಯತ್ರ ಪ್ರದ್ವಲನಂ ತತ್ರ ಪಿಪ್ಪಾ ಚೈವ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ ||

ಅಗ್ನಿನಾಮಾನಿ

ಪಾವಕೋ ಲೌಕಿಕೇ ಹೃಗ್ನಿ ಪ್ರಥಮಃ ಸಂಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ | ಅಗ್ನಿಸ್ತು ಮಾರುತೋ ನಾಮ ಗರ್ಭಾಧಾನೇ ವಿಧೀಯತೇ ||
ಪುಂಸವೇ ಪವಮಾನಸ್ತು ಶೋಭನಃ ಶುಭಕರ್ಮಕುಸು | ಸೀಮಂತೇ ಮಂಗಲೋ ನಾಮ ಪ್ರಬಲೋ ಛಾತಕರ್ಮಗಣಿ ||

ನಾಮ್ನಿ ವೈ ಪಾರ್ಥಿವೋ ಹೃಗ್ನಿ ಪಾಶನೇ ತು ಶುಚಿಃ ಸ್ವತಃ |
ಸುಭೋ ನಾಮ ಸ ಚೋಲೇ ತು ವ್ರತಾದೇಶೇ ಸಮುದ್ಯವಃ ||
ಗೋದಾನೇ ಸೂರ್ಯನಾಮಾಗ್ನಿರ್ವಿವಾಹೇ ಯೋಜಕೋ ಮತಃ |
ಅವಸಥೋ ದ್ವಿಜೋ ಜ್ಞೇಯೋ ವೈಶ್ವದೇವೇ ತು ರುಕ್ಮಕಃ ||
ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತೇ ವಿಟಶ್ಚೈವ ಪಾಕಯಜ್ಞೇಷು ಪಾವಕಃ |
ದೇವಾನಾಂ ಪವ್ಯವಾಹಶ್ಚ ಪಿತ್ವಾಣಾಂ ಕವ್ಯವಾಹನಃ ||
ಶಾಂಠಿಕೇ ವರದಃ ಪೋಕ್ಷಃ ಪೌಷ್ಠಿಕೇ ಬಲವರ್ಧನಃ |
ಪೂರ್ವಾಹುತ್ಕಾಂ ಮೃದೋ ನಾಮ ಕ್ರೋಧೋಗ್ನಿಶ್ಚಾಭಿಚಾರಿಕೇ ||

ವತ್ಸಾರ್ಥೇ ಕಾಮದೋ ನಾಮ ವನದಾಹೇ ತು ದೂಪಕಃ |
ಕುಶ್ಲೌ ತು ಚಾಳರೋ ಜ್ಞೇಯಃ ಕ್ರವ್ಯಾದೋ ಮೃತದಾಹನೇ ||
ವಜ್ರನಾಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋಮೇ ಕೋಟಿಹೋಮೇ ಹುತಾಶನಃ |
ವೃಷೋತ್ಕರ್ಗೇಽಧ್ವರೋ ನಾಮ ಶುಚಿಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಸ್ವತಃ ||
ಸಮುದ್ರೇ ವಾಡವೋ ಹೃಗ್ನಿ ಕ್ಷಯೇ ಸಂವರ್ತಕಸ್ತಥಾ |
ಬ್ರಹ್ಮಾ ವೈ ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಶ್ಚ ಈಶ್ವರೋ ದಕ್ಷಿಣಸ್ತಥಾ ||
ವಿಷ್ಣುರಾಹವನೀಯಃ ಸ್ವಾದ್ವಿಹೋತ್ತೇ ತ್ರಯೋಗೈಯಃ |
ಜ್ಞಾತ್ವೈವಮಗ್ನಿನಾಮಾನಿ ಗೃಹ್ಯಕರ್ಮ ಸಮಾರಭೇತ್ ||

ಅಗ್ನಿ: ಪಿಪ್ಪಾವಿಚಾರ:

ಒರಣ್ಯಾ ಗಗನಾ ರಕ್ತಾ ಕೃಷ್ಣಾ ಚೈವ ತು ಸುಪ್ರಭಾ |
ಬಹುರೂಪಾಽಪಿರಕ್ತಾ ಚ ಸಪ್ತ ಪಿಪ್ಪಾ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ||
ಒರಣ್ಯಾಯಾಂ ಹುನೇದಿಧೃಂ ಗಗನಾಯಾಂ ಭೃತಂ ಚರಮ್ |
ರಕ್ತಾಯಾಂ ಧಾನ್ಯಮೋಮಃ ಸ್ನಾತ್ ಕೃಷ್ಣಾಯಾಂ ಲಾಜಮೇವ ಚ ||
ಸುಪ್ರಭಾಯಾಂ ಹುನೇತ್ ಸಕ್ಯಂ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಂ ಬಹುರೂಪಕೇ |
ತಿಲಹೋಮೋಽಪಿರಕ್ತಾಯಾಂ ಪಿಪ್ಪಾಸ್ತೇವಂ ಹುನೇತ್ ಕ್ರಮಾತ್ ||
ಒರಗೃವರ್ಣಾ ಪಿಪ್ಪಾ ಚ ಪಶ್ಚಿಮೇ ದಿಶಿ ತಿಷ್ಠತಿ |

ಮುಖ್ಯೋದ್ಯಾ ಭುಜಃ ಪೋಕ್ಷೋ ವಿವಾಹಾದಿಮು ಕರ್ಮಸು ||
 ಗುಣಾ ಮಧ್ಯಮಾ ಬ್ರವ ವಾಮದೇವಸ್ಯ ಚಾತಕೇ |
 ರಕ್ಷೋತ್ತರಾ ಚ ಜಾಲಾಲೇಶಿಪನಾಯಕಮಗೇ ||
 ಕೃಷ್ಣಾ ಚ ದಕ್ಷಿಣಾ ಚಿಹ್ನಾ ಕಾಶ್ವಕೀ ಪಿತೃಕರ್ಮಗೇ |
 ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಸುಪ್ರಭಾ ಪೂರ್ವಾ ಸರ್ವಕರ್ಮಸು ಶಸ್ತಕೇ ||
 ಅಪರಿತ್ಯಾಗ್ನಿದಿಗ್ಗಾಘೇ ಗುರೋತ್ಪಾಂಶಿಕರ್ಮಗೇ |
 ದಶಾನೇ ಬಹುರೂಪಾಃ ಸ್ಯಾ ರೋಮುಪಾದೋಽಂಗಿರೋಽಥವಾ |
 ದಿವಂ ಚಿಹ್ನಾವಿಧಿಂ ಜ್ಯೋತ್ಸಾ ಜುಹುಯಾದ್ವೈಯಂ ಭವೇತ್ ||

ನಿರ್ವಾಪಾದಿವಿಚಾರಃ

ಪವಿತ್ರಾಂಶಹೀತೇ ಶೂರ್ವೇ ವ್ರಿಹಿ (ಧಾನ್ಯ) ಮುಕ್ತುಚಿತುಪ್ಪಯಮ್ |
 ನಿರ್ವಪೇದಗ್ರಯೇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರೇಣಾವರ್ತಯೇತ್ತತಃ ||
 ನಿರ್ವಾಪಸ್ಯ ಕ್ರಮೇಣೈವ ಪೋಕ್ಷೇಣಸ್ಯ ಕ್ರಮೇಣ ಭವೇತ್ |
 ಮಂತ್ರೋಕ್ತದೇವತಾನಾಂ ಚ ತೂಕ್ಷ್ಣಮೇವಾಥ ನಿರ್ವಪೇತ್ ||
 (ಋಗ್ವಂಶಃ) ಚತುರಶ್ವತುರೋ ಮುಕ್ತೇನ ಪೋಕ್ಷೇಣಂ ಚ ತಥಾ ಭವೇತ್ |
 ಸಪ್ತವ ಶ್ರಪಯೇತ್ತತ್ರ ನಾಸ್ತಿ ವ್ಯವರಣಂ ತಥಾ |
 ಅದಿಪ್ರಮಂತ್ರಹೋಮೇಷು ಸರ್ವಕ್ರಮಂ ಪ್ರತೀಯತಾಮ್ ||

ಅವದಾನಧರ್ಮವಿಚಾರಃ

ದವ್ಯಾಽಮುಪಸ್ವೃಣಾತ್ಯಾಜ್ಯಮಾಗ್ನೇಯಚಿರುಮಧ್ಯತಃ | ಅವದ್ರ ಹವಿರಂಗುಚ್ಛಪರ್ವಮಾತ್ರಂ ತದೋಪ್ಯ ಚ ||
 ಅಸ್ತ್ವವ ಪೂರ್ವತಸ್ತದ್ರವದ್ವಾನ್ಯಾಂ ತದಾವಪೇತ್ | ಪಾತ್ರಸ್ತಮಭಿಘಾಯಂ ಸ್ವಾದ್ರವೇಗ್ಧಂ ಚಾಭಿಘಾರಯೇತ್ ||

ದ್ರವ್ಯಪ್ರಮಾಣವಿಚಾರಃ

ಪಾಣ್ಯಾಹುತಿಂ ದ್ವಾದಶಪರ್ವಪೂರಿತಂ ಪಶ್ಚಾಹುತಿಂ ಬಾರಿಹಂ ಪ್ರಮಾಣಮ್ |
 ಆಹ್ನಾಹುತಿಮಾಪನಿಮಗ್ನಸಾರಾ ಹುತಾಶನಸ್ಯೋಪಂ ಶೋಡಶಾಂಗುಲಾ ||
 ಕರ್ಪಪ್ರಮಾಣಮಾಹ್ನಂ ಸ್ವಾನ್ಯಧು ಕ್ಷೀರಂ ಚ ತತ್ಸಮಮ್ |
 ತಂದುಲಾನಾಂ ಶುಕ್ಲಮಾತ್ರಂ ಪಾಯಸಂ ಪ್ರಸ್ತತೇಃ ಸಮಮ್ ||
 ಅನ್ನಂ ಗ್ರಾಸಸಮಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ಲಾಜಾ ಮುಷ್ಟಿಮಿತಾ ಮತಾಃ |
 ಇಕ್ಷುಃ ಪರ್ವಪ್ರಮಾಣಾಃ ಸ್ವಾದಂಗುಲದ್ವಿತಯಂ ಲತಾ ||
 ಪ್ರಾದೇಕಮಾತ್ಮಾ ಸಮಿಧೋ ವ್ರಿಹಿಣಾಂ ಮಂಜರೀ ಸಮಾ |
 ತಿಲಸತ್ಪಕುಣಾದಿನಾಂ ಮೃಗೀಮುದ್ರಾಪ್ರಮಾಣತಃ ||
 ಪ್ರಸ್ತಧಾನ್ಯಂ ಚತುಷ್ಟಪ್ತರಾಹುತೇಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಮ್ |
 ತಿಲಾನಾಂ ತು ತದರ್ಧಂ ಸ್ವಾತಂದುಲಾ ವ್ರಿಹಿಭಿರ್ದಮಾ ||
 ಪ್ರಸ್ತತಿಧ್ವಿತಯಂ ಮಾನಂ ಪ್ರಸ್ತಂ ಮಾನಚಿತುಪ್ಪಯಮ್ |
 ದ್ರವದ್ರವ್ಯಸ್ಯ ಮಾನಂ ಸ್ವಾದ್ವಾರಾ ಗೋರ್ಕರ್ಗದೀರ್ಘಿಕಾ ||

ಆಹುತಿಮುದ್ರಾವಿಚಾರ:

ಮುದಂ ರಾತೀತಿ ಮುದ್ರಾ ಸ್ಥಾತ್ ಸರ್ವಕರ್ಮಫಲಪ್ರದಾ ।

ಅರ್ಚನೇ ದಪಕಾಲೇ ತು ಧ್ಯಾನೇ ಚ ಹೋಮಕರ್ಮಣಿ ॥

ಹೋಮಮುದ್ರಾಸ್ತಯಃ ಪೂಜಾ ಮೃಗೀ ಹಂಸೀ ಚ ಸೂಕರೇ ।

ಸೂಕರೇ ಕರಸಂಕೋಚೇ ಹಂಸೀ ಮುಕ್ತನಿಷ್ಕಿಣಾ ॥

ಕನಿಷ್ಠಕರ್ಪಣಾ ಬಾಹ್ಯಾ ಮೃಗೀಮುದ್ರಾ ಚ ಕೀರ್ತಿತಾ । ಯದ್ವಿಶಾಂತಿಕೃತ್ಯೇಷು ಮೃಗೀ ಹಂಸೀತಿ ಕಥ್ಯತೇ ॥

ಅಭಿಚಾರಿಕೃತ್ಯೇಷು ಸೂಕರೇ ತು ಪ್ರಶಸ್ತತೇ ॥

ಆಜ್ಞಾಭಾಗ (ಚಕ್ರಪೀಠ) ವಿಚಾರ:

ಅಥಾಜ್ಞಾಭಾಗೌ ದುಹುಯಾತ್ ಪಾಶ್ವೇಗ್ಗೇರುತ್ತರೇಽಗ್ನಯೇ । ಸ್ವಾಹೇತಿ ದಕ್ಷಿಣೇ ಸೋಮಾಯ ಸ್ವಾಹೇತಿ ಯಥಾಕ್ರಮಮ್ ॥

ಯತ್ಕಾ/ಃ ಪಾಪಮಾನಸ್ತು ಯತ್ರ ವಾ ಸದಸಸ್ತಪಿಃ । ನ ಚಾಜ್ಞಾಭಾಗೌ ನೇಶ್ವರೈಃ ಪುನರಾಧಾನಕಂ ವಿನಾ ॥

ಚೋಲೋಪನೇಶೋರವಿಲವತೇಷು ಬ್ರಹ್ಮೋದನೇ ದಾರಪಂಗುಣೇ ಚ ।

ಸ್ವಾನೇ ಚ ಗೋದಾನವಿಧೌ ಚ ಸರ್ವೇ ನೈವಾಜ್ಞಾಭಾಗೌ ಪ್ರವಂದಂತಿ ಸಂತಃ ॥

ಚೋಲೋಪನೇಶೋದ್ರಾಹೇ ಸಮಾವರ್ತನವ್ರತೇಷು ಚ । ನಿಮಿಲ್ಲ ನಯನೇ ಕರ್ತುಃ ಆಯುರಾದಿಪ್ರವೃದ್ಧಯೇ ॥

ಸ್ಮರತಃ/ಃ ಪುರುಶಾನಂ ಚೋಲಾದಿಶಕರ್ಮಣಃ । ಅನ್ಯತ್ರ ಉನ್ಮಿಲ್ಲ ನಯನೇ ಹವಿರ್ಗೃಹ್ಣಾತಿ ಹವ್ಯವಾಚ್ ॥

ಬ್ರಹ್ಮೋದನೇ ಗೃಹಪಾಪೈ ನಾಜ್ಞಾಭಾಗೌ ದಶಸ್ತಪಿ ।

ಸ್ವಿಪ್ಪಕೃದ್ಗೋಮವಿಚಾರ:

ಉಪಪೀರ್ಯಾಥ ಹವಿಷೋರ್ವಯೋರಪ್ಯುತ್ತರಾರ್ಧತಃ । ಪೂರ್ವಾವದಾನತೋ ಭೂಯಃ ಸಕ್ತಶ್ಚಕ್ರದವದೃತಿ ॥

ಒಪ್ಯ ದ್ವಿರಂಭಾರ್ಯಾತ್ರ ಪಾತ್ರಸ್ಯಂ ನಾಭಿಭಾರಯಾತ್ ॥

ಗ್ರಂಥಿಹೋಮನಿಷೇಧವಿಚಾರ:

ಶೌತೇಃ ಶುಬ್ಧಂ ತಥಾ ರಜ್ಜುಂ ಶ್ವಾವಣ್ಯಾಂ ಉಪವೀತಕರ್ಮ ।

ಗ್ರಂಥಿಂ ವಿಸೃಜ್ಯ ದುಹುಯಾತ್ ಗ್ರಂಥಿಯುಕ್ತಂ ನ ಪಾವಯೇತ್ ॥

ಪೂರ್ಣಾಹುತಿವಿಚಾರ:

ದ್ರವ್ಯಮಂತ್ರಸ್ವರಾದೀನಾಂ ನ್ಯೂನಾಧಿಕನಿವೃತ್ತಯೇ । ಪೂರ್ಣಾಂತೇ ದುಹುಯಾತ್ ಪೂರ್ಣಂ ಫಲೇನ್ನೈವ ಫಲೇತ್ಯನಾ ॥

ಆದ್ಯಂ ದ್ವಾದಶಕೃತ್ಯಸ್ತು ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪೂರಯೇತ್ಪುಚಮ್ । ತಯಾ ಚಾಜ್ಞಾಹುತೀ ಕಾರ್ಯಾ ಸಾ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂಶ್ಯತೇ ॥

ವಿದಾಹಾದಿಕ್ರಿಯಾಯಾಂ ಚ ಶಾಲಾಯಾಂ ವಾಸ್ತುಪೂಜನೇ । ನಿತ್ಯಹೋಮೇ ಪೃಷೋತ್ತರೇಽಗ್ನೇ ನ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂಶ್ಯತೇ ॥

ನ ಪ್ರಸೂತಾ ನ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಾ ನ ಬಂಧೋ ನ ಚರುಶ್ವಪಃ ।

ನೇಧ್ಯೋ ನ ಚಕ್ರಃ ಸ್ವಿಪ್ಪಾದ್ಯಂ ಔಪತಂತ್ರಿಕಂ (ನಿತ್ಯಹೋಮೇತಿ) ಗದ್ಯತೇ ॥

ಆಶೀರ್ವಾದಗದ್ಯಾನಿ

314

ಆಯುರ್ಧರ್ಮಮರೋಗತಾಂ ಪ್ರಿಯವಧೂಂ ಚೈಶ್ವರ್ಯಮಮ್ಯಾಹತಂ

ಪ್ರತ್ಯಾಸ್ ಭದ್ರಗುಣಾನ್ ದದಾತು ಭವತಾಂ ಸುಖಾಮಮಾನ್ಯಂ ಪದಮ್ |

ಪಾರಾವಾರಸುತಾಪಯೋಧರತಟೀಪಾಟೀರಪಂಕಾಂತ-

ಶ್ಯಾಮಃ ಕಾಮಪಿತಾ ಪಿತಾಮಹಪಿತಾ ಶೇಷಾಂಕಶಾಯೀ ಹಃ ||

ಸ್ವಸ್ತಿ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಃ ಸತ್ಯಾಃ ಸಫಲಾಃ ಸಂತು ಇತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||

|| ತಥಾವ್ಯು || (ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ)

- * ಆಯಂ ಯಜಮಾನಃ ಅನವರತಾನ್ನರಾನವಿಶೇಷಸಂತೋಷಿತವಿದ್ವಜ್ಞಾನಾರ್ವಿದಪರಂಪರಾಪ್ರಾಪ್ತಸಮುತ್ಪತ್ತಯ್ಯುಕ್ತೋ ಭೂಯಾದಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||
- * ಇಮಂ ಯಜಮಾನಂ ಬಂಧುಜನಾಃ ದೀನಜನಾಃ ಪಂಡಿತಜನಾಃ ಸ್ವಸ್ತುಸಂಮಾನಸಮುಚಿತಕಲಾಪಶಿಶೋಯವಾಗೋ-ಗೋಮಲಿಪ್ಯಾದಿನಾಂ ಸಂಪಾದನಾಯ ಸಮಾಶ್ರಯಂತಾಮ್, ಅನುಬಂಧಿನಶ್ಚ ನಿರಿಂಪಾ ಇವ ದಿವಸ್ವತಿಂ, ಆಪಗಾ ಇವ ಉದ್ವಸ್ತಂ, ಸಂಯಮಿನ ಇವ ಪಾರಾಶರ್ಯಮನುಪರ್ವತಾಂತಾಮಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||
- * ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಶೌತೃತ್ವಾರ್ತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಾದಿಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞಾದಿವಸರುದ್ರಾಹೃಣಾತಿಥಿ-ಸತ್ಕಾರಾದಿಸತ್ಕರ್ಮಾಣಿ ನಿರಂತರಾಣಿ ಭೂಯಾಸುತಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||
- * ಅಸ್ಮೈ ಯಜಮಾನಾಯ ಪೌಲಸ್ತ್ಯ-ವೈರೋಚಿನಿ-ಮಾರುತಿ-ಕೃಪ-ಪಾರಾಶರ್ಯ-ದ್ರೋಣಿ-ಚಾಮದಗ್ನ್ಯ-ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಾದಿ-ಚರಜೀವಿನಃ ಸುಪ್ರಸನ್ನಾಃ ದೀರ್ಘಾಯುಃಪ್ರದಾಃ ಭೂಯಾಸುತಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||

ಆಶೀರ್ವಾದ

- * ಅಸ್ಮಾತ್ ಯಜಮಾನಾತ್ ಶೋಕಪ್ರಭೃತಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ-ಆಧಿದೈವಿಕ-ಆಧಿಭೌತಿಕಾದಿತಾಪತ್ರಯಸಹಿತಾಃ ಆಧಿವ್ಯಾಧಯಃ ದೂರ-ವರದೃಷ್ಟಂತಾಂ ಇತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||
- * ಅಸ್ಮೈ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಶ್ರೀರ್ಯತೋ ಗೌಃ ವಿದ್ಯಾ ವಿನಯೋ ವಿತ್ತಂ ಬಹುಪುತ್ರಂ ಚಾಪುತ್ರಂ ಚ ಭೂಯಾದಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||
- * ಅಸ್ಮಿನ್ ಯಜಮಾನೇ ರೂಪಲಾವಣ್ಯತಾರುಣ್ಯಕಾರುಣ್ಯವರೋದದಾನ್ಯತಾದಯಃ ಸರ್ವೇ ಸದ್ಗುಣಾಃ ಸಂಮಿರಿತಾಃ ಸಂತಃ ಸಮುಚ್ಛಂಭಂತಾಮಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||
- * ಇಮೌ ದಂಪತಿಃ ಅನ್ಯೋನ್ಯಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತೌ ಸಾಲಂಕಾರೌ ಸಂತಾನಸಂಪತ್ಸಮುದ್ರೌ ಕೀರ್ತಿಮಂತೌ ಸುಖಭಾಗಿನೌ, ನಿರುಪದ್ರವೌ, ನಿರೋಗೌ, ನಿರ್ವ್ರಸೌ, ನಿರ್ದಾಹೌ, ಭಗವದ್ವಕ್ತೃಭಾತೌ ಚ ಸ್ವಾತಾಂ ಇತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||
- * ಇಮೌ ದಂಪತಿಃ ವಾಗ್ವಿಲರಗ್ಗುರ್ಭಾವಿವ ಪೂಂಶ್ಚ, ಲಕ್ಷ್ಮೀವಾರಾಯಣಾಮಿವ ಪೂರ್ಣಾನಂದೌ, ಗೌರೀಶಂಕರಾಮಿವ ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಿನೌ, ಅರುಂಧತೀವಲಿಪ್ಯಾವಿವ ತಪಸ್ಸಮುದ್ರೌ, ಪಿತಾರಾಮಾವಿವ ಸಕಲಸುಖಭೋಗಭಾಗ್ಯೋಪೇತೌ, ರಾಧಾಕೃಷ್ಣಾವಿವ ಸಫಲಮೋದರೌ, ಅನಸೂಯಾತ್ರೀ ಇವ ಪಾತಿವ್ರತ್ಸಸತ್ಯಶೌಚಪರಾಯಣೌ, ಚಿರಾಯುಷ್ಮಂತೌ ಧನಧಾನ್ಯಕನಕಸ್ತುವಾಹನ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾಭಿವೃದ್ಧಿಮಂತೌ ಚ ಸ್ವಾತಾಂ ಇತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||
- * ಇಮೌ ದಂಪತಿಃ ಓಪ್ಪಿಸ್ತೌ ಶೇವಿಸ್ತೌ ಬಹುಪುತ್ರಮಂತೌ ಬಹುಮಿತ್ರಮಂತೌ ದಿಗಂತವಿಶ್ರಾಂತಕೀರ್ತಿಮಂತೌ ಚ ಭೂಯಾಸ್ತುಮಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||
- * ಇಮೌ ದಂಪತಿಃ ಸತತನಮದಮರತಪತಿಯಮರರೂಢನಮುಖನಿಖಿಲಜಗದಧಿಪತಿಮುಕುಟಪಟುಪಿತಮಗ್ನಿರುಚಿತಬಲಮುರ-ಮುಹುರಪರಮಲನಿಹಿತಪ್ರದಯಕಮೌ ಚ ಭೂಯಾಸ್ತು ಇತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||
- * ಇಮೌ ದಂಪತಿಃ ಇಂದ್ರಾನ್ ಇವ ಬಲಾಢ್ಢಿ, ಅಶ್ವಿನಾವಿವ ನೀರೋಗಶರಣೌ, ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಾಮಿವ ನಿತ್ಯಾನಿವೋಗಿನೌ

315

ಗದ್ಯಾನಿ

ಜಾನಕೀರಘನಂದನಾದಿವ ದೃಢಗಾತ್ರ, ರಚಕಂದರ್ಪಾವಿವ ಅನ್ನೋನ್ನಭಾವಿವತಫುಲಾನುತಫುಲಮುಖೇಮಬದ್ಧಿ, ಲೋಪಾಮದ್ಯಾ-
ಕುಂಭಸಂಭವಾವಿವ ಶ್ರುತಿಶ್ರುತಿಚೋದಿತನಿಜಾತ್ರಮೋಚಿತನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಬದ್ಧಶರೈ, ದೈವದೇವಿಯುಧಿಷ್ಠಿರಾವಿವ ಬಹುವಿಧ-
ವಿಶಿಷ್ಟಜ್ಞಾನಮದ್ಯುಕ್ತಸಂಭೃತ ಮಹಾಂತಾ ಸುಚರ್ಮಿ, ಜಿತಮನ್ಯೂ ಗತದೈನ್ಯ ವದಾನ್ಯೂ ಮೂರ್ಧನ್ಯೂ ದೇವಕಲ್ಪಿ ಯುಷಕಲ್ಪಿ
ವಿಶರಣಜಿತಕಲ್ಪಿ ವಿಚಿತ್ರವಿಧಿಕಲ್ಪಿ ಭೂಲೋಕಭೂಪಾಂಯಮಾಣಿ ಚ ಭೂಯಾಸ್ತಾಂ ಇತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋ-
ಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||

- * ಇತೌ ದಂಪತಿ ಚಕ್ರಾಶ್ರಮೋದ್ಧೃತಕವಿಪಕ್ಷರಾಜವಕ್ಷಸ್ಥಲೇ ನಿತ್ಯಪ್ರವಾಸಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷವಕ್ಷಸ್ಥಲಿನಿಲಯಲಕ್ಷ್ಮೀಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣಾ-
ಪಾತ್ರ್ ಭೂಯಾಸ್ತಾಂ ಇತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||
- * ಅನಯೋ, ದಂಪತೋ, ಪ್ರೀತಿ, ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನಾಪ್ತಿಸಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||
- * ಅನಯೋ, ದಂಪತೋ, ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದರ್ಮಕರ್ಮನಿಷ್ಠಾಗರಿವೃತ್ತಂ ಭೂಯಾದಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||

ಉಪನಯನಸಂದರ್ಭೇ

- * ಅಸ್ಯ ವಟೋ, ದೇವೋಕ್ತಮಾಯುಷ್ಯಂ ಭೂಯಾದಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||
- * ಅಸ್ಯ ವಟೋ, ಗುರುಕುಲಾವಾಸಬ್ರಹ್ಮರ್ಯವ್ರತಕಾಲದ್ರಯಾಗ್ನಿಕಾರ್ಯವೇದಾದ್ಯನುಭಿಕ್ಷಾಚರಣಗುರುಶುಶ್ರೂಷಣಾ ದೌ ಮತಿಃ
ಅಚಂಚಲಾಪ್ತಿಸಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||
- * ಅಸ್ಯ ವಟೋ, ಗುರುದೇವತಾನ್ಯುಜೇಗ ಪ್ರಗವತ್ರದ್ವಾಮೇಧಾಪ್ರವೃತ್ತಿಸಿದ್ಧಿದ್ವಾರಾ ಸರ್ವೇ ವೇದಾಃ ಪ್ರತಿಭಾಸಂತಾಮಿತಿ ಭವಂತೋ
ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||

ವಿಶೇಷಸಂಕಲ್ಪಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಮದ್ಗೃಹವತೋ ಮಹಾಪುರುಷಸ್ಯ ಅನಿವಾರ್ಯವೀರ್ಯಸ್ಯ ಅಮಿಲಲೋಕಪರಿಪಾಲನಪರಾಯಣಸ್ಯ ಸುಕ್ಷಿದಾನಂದ-
ರೂಪಸ್ಯ ಅದಿನಾರಾಯಣಸ್ಯ ನಿತ್ಯನಿರಹಮನಿರವಧಿಕಾಪ್ರಮೇಯಮುಹಮುಹಾಚಿಂತಾಪರಿವಿಶತತ್ವಾ ಭಿಯಮಾಗಮಹಾಜಲೌಘ-
ಮಧ್ಯೇ ಪಂಚಮಮಾಣಾಣಾಂ ಕ್ರಮಾತ್ ದಶಗುಣೋತ್ತರೈಃ ಅಶ್ವೇಜೋದಾಯಾಕಾಶಾಹಂಕಾರಮಹದವ್ರತಾತ್ಮಕಸಮ್ಪಾದರಣೈಃ
ಪರಿವೇಷಿತಾನಾಂ ಅನೇಕೋಟಿಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾಣಾಂ ವಿಶತಮೇ ಅಸ್ಥಿತ್ವಹತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮಂಡಲೈಃ ಶ್ರೀಭೂಭುವಃಪಲ್ಲಿಸಂಶ್ಲೇಷಕಾಶಾಂತ-
ವೀನ್ಯನಾಂಭೋರುಪಪತ್ಯಾದಿಃ ಲಾಂಛನೋರಗ್ವಲಸ್ಯ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕನಿಖಿಲಪ್ರಪಂಚನಿರ್ಮಾಣಕಪಟಿನಾಟಕಸೂತ್ರಧಾರಸ್ಯ, ಶ್ರೀಮಹಾ-
ವಿಷ್ಣೋಃಪ್ರಾಪ್ತಯಾ ನಾಭಿಸರೋಜಮಧ್ಯಸ್ಥಮದ್ಯುಕ್ತಸ್ಯ, ಶಾರದಾನೀರದಪಾರದಸ್ಯಚ್ಚಾಯವಾಗ್ನೇವತಾನಿರಗಲಿನಿರಂತರವಿಶರಣ-
ವಿಲಾಸಭವನಾಯಮಾನವದನಾರವಿಂದಸ್ಯ, ಸರಸರಣಾರಸನಿಕರಭಾಸುರಮಾನಸಸರೋಜವರವಿಶರಣಾಲಾಲನಮಾನಸರಾಜಹಂಸವಾಹನಸ್ಯ,
ದೇವತೀರ್ಯಜ್ಞಸಮ್ಪಾಣಾಂ ಸಕಲವಿಜೃಂಭನಕರ್ಮಗಿ ಪ್ರವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಅದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಗೋ ಪ್ರಥಮಪರಾರ್ಧೇ ಪಂಚಾಶದ್ವತ್ತರೇಷು
ಅತಿತೇಷು ದ್ವಿತೀಯಪರಾರ್ಧೇ, ಪಾರ್ಥಿವ-ಕೂರ್ಮ-ಪ್ರಲಯ-ಅನಂತ-ಶ್ವೇತವರಾಹ-ಬ್ರಾಹ್ಮ-ಸಾವಿತ್ರಾಖ್ಯಸಪ್ತಕಲ್ಪಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ
ಶ್ವೇತವರಾಹಕಲ್ಪೇ, ಸ್ವಾಯಂಭುವ-ಸ್ವಾರೋಚಿಷ-ಉತ್ತಮ-ತಾಮಸ-ರೈವತ-ಚಾತುಷ-ವೈವಸ್ವತ-ಸೂರ್ಯಸಾರ್ವ-ದಕ್ಷಸಾರ್ವ-
ವೃಹಸ್ಪತೀರಗ-ಧರ್ಮಸಾರ್ವ-ರುದ್ರಸಾರ್ವ-ವೇದಸಾರ್ವ-ಇಂದ್ರಸಾರ್ವ-ಇಂದ್ರಸಾರ್ವ-ಇಂದ್ರಸಾರ್ವ-ಇಂದ್ರಸಾರ್ವ-ಇಂದ್ರಸಾರ್ವ-ಇಂದ್ರಸಾರ್ವ-
ವೃಹಸ್ವತಮನ್ವತರೈಃ ಸಪ್ತವಿಂಶತಿಮಹಾಯುಗೇಷು ಅತಿತೇಷು ಅಪ್ಪಾವಿಂಶತಿತಮೇ, ಕೃತ-ತೈತರ-ದ್ವಾಪರ-ಕಲಿಯುಗಾಖ್ಯ-
ಚತುರ್ಯುಗಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ ದ್ವಾತಿಂಶತಸಹಸ್ರಾನ್ವಿಶತಿತುಲಗಕ್ವಾಭೈಃ ವರ್ತಮಾನೇ ಕಲಿಯುಗೇ, ಪ್ರಥಮಪಾದೇ,
ವಿಂಶತಶ್ವಕುಶಲೇಖಚಾಲಲೋಕಾಕಪುಷ್ಪರೂಪಿಸ್ವದ್ವಿಪಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಲೋಕನವಿಕ್ಷೀರ್ಣಸ್ಯ ಸ್ಥಿತಂ ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ, ಭಾರತ-
ಕಂಪ್ರಮ-ಹರಿ-ಇಲಾಪ್ರತ-ಭದ್ರಾಶ್ವ-ಕೇತುಮಾಲ-ಹಿರಣ್ಯ-ರಮಣ-ಕೇತುರವರ್ಣಾಖ್ಯನವವರ್ಣಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಭಾರತವರ್ಧೇ,
ಇಂದ್ರ-ಕೇಶಿರ-ಅಪ್ಸರ-ಗಂಧರ್ವ-ಪುಷ್ಪ-ಗಂಧರ್ವ-ಸೌಮ್ಯ-ವರುಣ-ಭರತಾಖ್ಯನವಮಂಡಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಭರತಖಂಡೇ, ಚತುರ್ಧಶ-
ಪುರುಷಿರಾಜಮಾನಸ್ಯ ಸುರಗಣಮಯಸ್ಯ ಮಹಾಮೇರೋಃ ದಕ್ಷಿಣಪಾರ್ಶ್ವೇ, ವಿಂಧ್ಯಾರಣ್ಯ-ದಂಡಕಾರಣ್ಯ-ಚಂಡಕಾರಣ್ಯ-
ಶ್ವೇತಾರಣ್ಯ-ಸ್ಥವಿಪಾರಣ್ಯ-ವೃಷಾರಣ್ಯ-ಗುಹಾರಣ್ಯ-ದೇವದಾರುಪನ-ಇಕ್ಷುವನ-ಕದರ್ಲಿಪನಾಖ್ಯದಶಾರಣ್ಯಮಧ್ಯೇ ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ
ಭಾಗೀರಥ-ಭೀಮರಥ-ಸರಸ್ವತಿ-ಗೌತಮೀ-ಗೋದಾರಿ-ನರ್ಮದಾ-ಯಮುನಾ-ಕೃಷ್ಣಾ-ಗಂಡಕೀ-ಗೋಮತಿ-ಪಾಪನಾಸಿದ್ಧಾ-
ದಿಃ

ಮಹಾನದೀಶು ಗೋದಾವರಿಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣಕೂಲಿಃ, ಯುದ್ಧಿಕ್ಕಿರ-ವಿಕ್ರಮ-ತಾರಿವಾಹನ-ವಿಜಯಾಭಿನಂದನ-ನಾಗಾರ್ಜುನ-
ಕರಿಭೂಪಾಖ್ಯಪುಷ್ಕರಿಕವರ್ತಕಶಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ತಾರಿವಾಹನತೇ, ಮತ್ಸ್ಯ-ಕೂರ್ಮ-ವರಾಹ-ನರಸಿಂಹ-ವಾಮನ-ಭಾರ್ಗವ-
ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣ-ಬುದ್ಧ-ಕಲ್ಯಾಣವಿರತಾರಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಬುದ್ಧಾವತಾರೇ, ರಾಮ-ಬ್ರಹ್ಮ-ಪ್ರಜಾಪತಿ-ಪರಶುರಾಮಾದಿಕ್ಷೇತ್ರೇಶು
ಮಧ್ಯೇ ಪರಶುರಾಮಕ್ಷೇತ್ರೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮ-ದೈವ-ಪಿತೃ-ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯ-ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯ-ಸೌರ-ಚಾಂದ್ರ-ಶಾವನ-ನಾಕ್ಷತ್ರಮಾನಾಖ್ಯನವರ್ತಕ-
ಮಾನಮಧ್ಯೇ ಚಾಂದ್ರಸೌರಮಾನೇನ ಪ್ರಭವಾದಿಅಕ್ಷಯಾಂತಪತ್ನಿಸಂವತ್ಸರಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇಸಂವತ್ಸರೇ ದಕ್ಷಿಣ-ಉತ್ತರ
ಅಯನಯೋಃಅಯನೇ, ವಸಂತಾದಿ ಶಿಶಿರಾಂತ ಪದ್ಯತೂನಾಂ ಮಧ್ಯೇಋತೌ, ಮೇಷಾದಿ-ವೀಣಾಂತ-
ದ್ವಾದಶರಾಶಿನಾಂ ಮಧ್ಯೇರಾಶಿ ಅರ್ಕೇ, ಚೈತ್ಯಾದಿಪಾಲನಾಂತದ್ವಾದಶಮಾಸಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇಮಾಸೇ,
ಕೃತ್ಯ-ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಯೋಃ ಮಧ್ಯೇಪಕ್ಷೇ, ಪ್ರತಿಪದಾದಿಪೂರ್ಣಮಾಮಾವಾಸ್ಯಾಂತತಿಥೀನಾಂ ಮಧ್ಯೇತಿಥೌ, ಭಾಸ್ವಾದಿ-
ಸ್ವರವಾಸರಾಂತಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇವಾಸರೇ, ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿರೇವಂತಸಪ್ತವಿಂಶತಿನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇನಕ್ಷತ್ರೇ, ಭವಂಭಾದಿ-
ವೈದೃಶಪರ್ಯಂತಯೋಗಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇಯೋಗೇ, ಭವಾದಿಕಿಂಸುಖಪರ್ಯಂತಕರಣಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇಕರಣೇ,
ಶ್ರೀಕುಲದೇವತಾತ್ಮಕಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಪರಮಾತ್ಮ ಪ್ರೇರಣಾಯಾ ಪರಮಾತ್ಮಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ||

ಗೋತ್ರಪ್ರವರಾಣಾಂ ವಿವರಣಮ್

ಕಶ್ಯಪೋತ್ತಿಭರದ್ವಾಚೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಽಥ ಗೌತಮಃ |

ಜಮದಗ್ನಿವರ್ಮಪುಷ್ಕ ಸತ್ಯತೇ ಋಷಯಃ ಸ್ಪೃತಾಃ ||

ಸಪ್ತರ್ಷಿಣಾಮಗನ್ಯಾಸ್ತಮಾನಾಂ ಯದಪತ್ನಂ ತತ್ ಗೋತ್ರಮ್ | ಗೋತ್ರಪ್ರವರ್ತಕಾಣಾಂ ಕಶ್ಯಪಾದಿನಾಂ ವಂಶಪ್ರವರ್ತ-
ಕಾಣಾಂ ಭೃಗ್ವಾದಿನಾಂ ಚ ಋಷಿಣಾಂ ವ್ಯಾವರ್ತಕಾಃ ಋಷಿವಿಶೇಷಾಃ ಪ್ರವರಾಃ ||

ಸಮಾನಗೋತ್ರತ್ವಂ ಸಮಾನಪ್ರವರತ್ವಂ ಚ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ವಿವಾಹಪ್ರತಿಬಂಧಕಮ್ | ತತ್ರ ಪ್ರವರಸಾಮ್ಯಂ ದ್ವಿವಿಧಮ್ |
ಏಕಪ್ರವರಸಾಮ್ಯಂ, ದ್ವಿಪ್ರವರಸಾಮ್ಯಂ ಚಿತಿ ||

ತತ್ರ ಭೃಗ್ವಂಗಿರೋಗಣಿತರೇಶು ಏಕಪ್ರವರಸಾಮ್ಯಮತಿ ವಿವಾಹಪ್ರತಿಬಂಧಕಮ್ | ಕೇವಲಭೃಗುಗಣಿತೇಶು ಕೇವಲಾಂಗಿರೋ-
ಗಣಿತೇಶು ಚ ಏಕಪ್ರವರಸಾಮ್ಯಂ ನ ವಿವಾಹಪ್ರತಿಬಂಧಕಮ್ | ಕಿಂತು ತ್ರಿಪ್ರವರೇಶು ದ್ವಿಪ್ರವರಸಾಮ್ಯಮೇವ ಪಂಚಪ್ರವರೇಶು
ತ್ರಿಪ್ರವರಸಾಮ್ಯಮೇವ ಚ ವಿವಾಹಪ್ರತಿಬಂಧಕಮ್ ||

ಕಶ್ಯಪಗಣಾಃ	
ಗೋತ್ರಂ	ಪ್ರವರಾಃ
ಕಶ್ಯಪಾಃ	ಕಾಶ್ಯಪಃ, ಅವತ್ಸಾರಃ, ಅಸಿತಃ
ನಿಧುವಾಃ	ಕಾಶ್ಯಪಃ, ಅವತ್ಸಾರಃ, ನೈಧ್ರವಃ
ಕೇಘಾಃ	ಕಾಶ್ಯಪಃ, ಅವತ್ಸಾರಃ, ಕೈಘಃ
ಕಂಡಿಲಾಃ	ಕಾಶ್ಯಪಃ, ಅವತ್ಸಾರಃ, ಕಾಂಡಿಲ್ಯ, ಅಥವಾ ಕಾಶ್ಯಪಃ, ಅವತ್ಸಾರಃ, ದೇವಲಃ ಅಥವಾ ಕಾಶ್ಯಪಃ, ಅವತ್ಸಾರಃ, ಅಸಿತಃ ಅಥವಾ ಕಾಶ್ಯಪಃ, ಅಸಿತಃ, ದೇವಲಃ ಅಥವಾ ದೇವಲಃ ಅಸಿತಃ.
ಅತಿಗಣಾಃ	
ಅತ್ತಯಃ	ಅತ್ತಯಃ, ಅರ್ಚಿನಾಸಃ, ಶ್ವಾವಾತ್ಸಃ

ಗವಿಕ್ಕರಾ:	ಆತ್ಮೀಯ, ಆರ್ಚನಾನು, ಗಾವಿಕ್ಕರಾ ಅಥವಾ ಆತ್ಮೀಯ, ಗಾವಿಕ್ಕರಾ, ಪೌರ್ವಾತಿಥಿ:
ವಾದ್ಯತಕಾ:	ಆತ್ಮೀಯ, ಆರ್ಚನಾನು, ವಾದ್ಯತಕಾ:
ಮುಧ್ವಲಾ:	ಆತ್ಮೀಯ, ಆರ್ಚನಾನು, ಪೌರ್ವಾತಿಥಿ:
ಅತಿಥಿಯು:	ಆತ್ಮೀಯ, ಆರ್ಚನಾನು, ಅತಿಥಿ: ಅಥವಾ ಆತ್ಮೀಯ, ಆರ್ಚನಾನು, ಗಾವಿಕ್ಕರಾ.
ವಾಮರಥ್ಯಾ:	ಆತ್ಮೀಯ, ಆರ್ಚನಾನು, ಅತಿಥಿ: ಅಥವಾ ಆತ್ಮೀಯ, ಆರ್ಚನಾನು, ಗಾವಿಕ್ಕರಾ.
ಸುಮಂಗಲಾ:	ಆತ್ಮೀಯ, ಆರ್ಚನಾನು, ಅತಿಥಿ: ಅಥವಾ ಅತ್ತಿ, ಸುಮಂಗಲಾ, ಶ್ಯಾಮಾಪ್ತಿ.
ಬೀಜವಾಹಾ:	ಆತ್ಮೀಯ, ಆರ್ಚನಾನು, ಅತಿಥಿ: ಅಥವಾ ಆತ್ಮೀಯ, ಆರ್ಚನಾನು, ಗಾವಿಕ್ಕರಾ.
ಧನಂಜಯಾ:	ಆತ್ಮೀಯ, ಆರ್ಚನಾನು, ಧನಂಜಯ.
ವಾಲಿಯಾದಯು (ಆತ್ಮೀ: ಪುತ್ರಿಕಾ- ಪುತ್ರಾ):	ಆತ್ಮೀಯ, ವಾಮರಥ್ಯಾ, ಪೌತ್ರಿಕ.
ಅಂಗಿರೋಗಣೇಷು ಗೌತಮಾಂಗಿರಸು:	
ಆಯಾಸ್ಕಾ:	ಆಂಗಿರಸು, ಆಯಾಸ್ಕಾ, ಗೌತಮ:

ಶರದ್ವತಾ:	ಆಂಗಿರಸು, ಗೌತಮ, ಶಾರದ್ವತ:
ಸೌಮಂದಾ:	ಆಂಗಿರಸು, ಔತ್ಪಥ್ಯ, ಕಾಕ್ಷೀವತ, ಗೌತಮ, ಸೌಮಂದಾ: ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸು, ಔತ್ಪಥ್ಯ, ಗೌತಮ, ಔತ್ಪಥ್ಯ, ಕಾಕ್ಷೀವತ: ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸು, ಆಯಾಸ್ಕಾ, ಔತ್ಪಥ್ಯ, ಗೌತಮ, ಕಾಕ್ಷೀವತ: ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸು, ಔತ್ಪಥ್ಯ, ಕಾಕ್ಷೀವತ: ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸು, ಔತ್ಪಥ್ಯ, ಕಾಕ್ಷೀವತ: ಅಥವಾ ಔತ್ಪಥ್ಯ, ಗೌತಮ, ಸೌಮಂದಾ.
ದೀರ್ಘತಮಸು:	ಆಂಗಿರಸು, ಔತ್ಪಥ್ಯ, ಕಾಕ್ಷೀವತ, ಗೌತಮ, ದೈರ್ಘತಮಸು: ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸು, ಔತ್ಪಥ್ಯ, ದೈರ್ಘತಮಸು.
ಕರೇಗುಪಾಲಯು:	ಆಂಗಿರಸು, ಗೌತಮ, ಕಾರೇಗುಪಾಲ.
ವಾಮದೇವಾ:	ಆಂಗಿರಸು, ವಾಮದೇವ್ಯ, ಗೌತಮ ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸು, ವಾಮದೇವ್ಯ, ಬಾರ್ಹದ್ಯುಕ್ಯ.
ಔಶನಾ:	ಆಂಗಿರಸು, ಗೌತಮ, ಔಶನ:
ರಹೂಗಣಾ:	ಆಂಗಿರಸು, ರಾಹೂಗಣ, ಗೌತಮ:
ಸೋಮರಾಜಕಾ:	ಆಂಗಿರಸು, ಸೌಮರಾಜ್ಯ (ಸೋಮರಾಜಕಾ), ಗೌತಮ:
ಪ್ರವಹುಕ್ಯ:	ಆಂಗಿರಸು, ಬಾರ್ಹದ್ಯುಕ್ಯ, ಗೌತಮ. ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸು, ವಾಮದೇವಾ, ಬಾರ್ಹದ್ಯುಕ್ಯ.
ಉತಥ್ಯಾ:	ಆಂಗಿರಸು, ಔತ್ಪಥ್ಯ, ಗೌತಮ:
ಔಶನಾ:	ಆಂಗಿರಸು, ಔತ್ಪಥ್ಯ, ಕಾಕ್ಷೀವತ: ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸು, ಆಯಾಸ್ಕಾ, ಔತ್ಪಥ್ಯ, ಗೌತಮ, ಕಾಕ್ಷೀವತ.

ರಾಘವಾ:	ಅಂಗಿರಸು, ರಾಘವ, ಗೌತಮ.
ಅಂಗಿರೋಗಣೇಷು ಭಾರದ್ವಾಜಾಂಗಿರಸು:	
ಭರದ್ವಾಜಾ:	ಅಂಗಿರಸು, ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯ, ಭಾರದ್ವಾಜ.
ಗರ್ಗಾ:	ಅಂಗಿರಸು, ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯ, ಭಾರದ್ವಾಜ, ಶೈನ್ಯ, ಗಾರ್ಗಾ ಅಥವಾ ಅಂಗಿರಸು, ಶೈನ್ಯ, ಗಾರ್ಗಾ ಅಥವಾ ಭಾರದ್ವಾಜ, ಗಾರ್ಗಾ, ಶೈನ್ಯ ಅಥವಾ ಅಂಗಿರಸು, ಶೈನ್ಯ, ಕಾಪಿಭುವ.
ಯುಕ್ತಾ:	ಅಂಗಿರಸು, ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯ, ಭಾರದ್ವಾಜ, ವಾಂದನ, ಮಾತವಚನು ಅಥವಾ ಅಂಗಿರಸು, ವಾಂದನ, ಮಾತವಚನು.
ಕಪಯ:	ಅಂಗಿರಸು, ಅಮಹಯ್ಯ (ಅಮೋಯವ), ಔರುಕ್ಲಯ್ಯ (ಔರುಕ್ಲಯವ).
ಅಶ್ವಮವ:	ಅಂಗಿರಸು, ಭಾರದ್ವಾಜ, ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯ, ಮಂತ್ರವರು, ಅಶ್ವಭುವ.
ಅಂಗಿರೋಗಣೇಷು ಕೇವಲಾಂಗಿರಸು:	
ಹಂತಾ:	ಅಂಗಿರಸು, ಅಂಬರೀಷ, ಯೌವನಾಶ್ವ, ಅಥವಾ ಮಾಂಧಾತಾ, ಅಂಬರೀಷ, ಯೌವನಾಶ್ವ.
ಕುಪ್ತಾ:	ಅಂಗಿರಸು, ಮಾಂಧಾತಾ, ಕೌತ್ಸ.
ಕಣ್ವಾ:	ಅಂಗಿರಸು, ಅಜಮೀಥ, ಕಾನ್ವಾ ಅಥವಾ ಅಂಗಿರಸು, ಘೌರ, ಕಾನ್ವಾ.

ರಥೀತರಾ:	ಅಂಗಿರಸು, ವೈರೂಪ, ರಾಥೀತರು ಅಥವಾ ಅಂಗಿರಸು, ವೈರೂಪ, ಶಾರ್ಪದಶ್ವ; ಅಥವಾ ಅಪ್ಪಾದಂಪ್ರ, ವೈರೂಪ, ಶಾರ್ಪದಶ್ವ.
ವಿಷ್ಣುವೃದ್ಧಾ:	ಅಂಗಿರಸು, ಪೌರುಕುತ್ಯ, ತ್ರಾಸದಶ್ವವ.
ಮುರ್ದಲಾ:	ಅಂಗಿರಸು, ಭಾಮರ್ಯಾಶ್ವ, ಮೌರ್ದಲ್ಯ; ಅಥವಾ ಶಾಕ್ಷ್ಯ, ಭಾಮರ್ಯಾಶ್ವ, ಮೌರ್ದಲ್ಯ; ಅಥವಾ ಅಂಗಿರಸು, ಶಾಕ್ಷ್ಯ, ಮೌರ್ದಲ್ಯ.
ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಗಣಾ:	
ಕುಕಾ:	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ದೇವರಾತ, ಔದಲ.
ಲೋಹಿತಾ:	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಆಪ್ತಕ, ಲೋಹಿತ, ಅಥವಾ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಮಾಧುಚೈಂದರು, ಆಪ್ತಕ; ಅಥವಾ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಆಪ್ತಕ.
ಕೌಕ್ತಾ:	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಗಾಥಿನ, ರೈವಣ, ಅಥವಾ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಕೌಕ್ತಕ, ರೈವಣ.
ಕಾಮಕಾಯನಾ:	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ದೇವಶ್ರವಣ, ರೈವಶರಣ.
ಅಜಾ:	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಮಾಧುಚೈಂದರು, ಆಜು ಅಥವಾ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಅಶ್ವರಥ, ವಾಧೂಲ.
ಕತಾ:	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಕಾತ್ಯ, ಅತ್ಥಿಲ.
ಧನಂಜಯಾ:	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಮಾಧುಚೈಂದರು, ಧಾನಂಜಯ ಅಥವಾ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಮಾಧುಚೈಂದರು, ಅಭಿಮರ್ಷಣ.

ಅಭಿಮುಖಗಾಣಾ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಅಭಿಮುಖಗಾಣಾ, ಸೌರಿಕ
ಪೂರಣಾ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಪೌರಣಾ ಅಥವಾ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ದೇವರಾತ, ಪೌರಣಾ
ಇಂದ್ರಸೌರಿಕಾ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಇಂದ್ರಸೌರಿಕ
ಆಶ್ವರಥಾ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಆಶ್ವರಥ, ವಾಧುಲ
ಸಾಹುಲಾ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಸಾಹುಲ, ಮಾಹುಲ
ಗಾಥಿನಾ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಗಾಥಿನ, ರೈಗವ (ವೇಗುವಾ) (ರೇಗವ) (ಉದವೇಗವ)
ವೈಗವಾ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಗಾಥಿನ, ವೈಗವ
ಒರಗಾರೇತಸು	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಹೈರಗಾರೇತಸು
ಸುವರ್ಗಾರೇತಸು	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಸುವರ್ಗಾರೇತಸು
ಕಪ್ಪೇತರೇತಸು	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಕಾಪ್ಪೇತರೇತಸು
ಶಾಲಂಕಾಯನಾ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಶಾಲಂಕಾಯನ, ಸೌರಿಕ
ಫುತಸೌರಿಕಾ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಫುತಸೌರಿಕ
ಕಥಣಾ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಕಾಥಣ

ಸೌಹಿಣಾ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಮಾಧುಚಂದಸು, ಸೌಹಿಣಾ
ಭೃಗುಗಣಾ:	
ವತ್ತಾ	ಭಾರ್ಗವ, ಚ್ಯಾವನ, ಆಪ್ತವಾನ, ಔವ, ಜಾಮದಗ್ನಿ, ಅಥವಾ ಭಾರ್ಗವ, ಔವ, ಜಾಮದಗ್ನಿ, ಅಥವಾ ಭಾರ್ಗವ, ಚ್ಯಾವನ, ಆಪ್ತವಾನ
ಬಿರಾ	ಭಾರ್ಗವ, ಚ್ಯಾವನ, ಆಪ್ತವಾನ, ಔವ, ಬೈದ ಅಥವಾ ಭಾರ್ಗವ, ಔವ, ಜಾಮದಗ್ನಿ
ಆಪ್ತಜೇಣಾ	ಭಾರ್ಗವ, ಚ್ಯಾವನ, ಆಪ್ತವಾನ, ಆಪ್ತಜೇಣ, ಆನೂಪ ಅಥವಾ ಭಾರ್ಗವ, ಆಪ್ತಜೇಣ, ಆನೂಪ
ವಾತ್ಸ್ಯಾ	ಭಾರ್ಗವ, ಚ್ಯಾವನ, ಆಪ್ತವಾನ
ವತ್ಸಪ್ರರೋಧಸೌ	ಭಾರ್ಗವ, ಚ್ಯಾವನ, ಆಪ್ತವಾನ, ವಾತ್ಸ್ಯ, ಪೌರೋಧಸು
ವೈಜಮಥಿತ	ಭಾರ್ಗವ, ಚ್ಯಾವನ, ಆಪ್ತವಾನ, ವೈಜ, ಮಥಿತ
ಯಾಘ್ಯಾ	ಭಾರ್ಗವ, ವೈತಕವ್ಯ, ಸಾವೇತಸು
ಮಿತ್ರಯವ:	ಭಾರ್ಗವ, ವಾಘೈಶ್ವ, ದೈವೋದಾಸ ಅಥವಾ ಭಾರ್ಗವ, ಚ್ಯಾವನ, ದೈವೋದಾಸ ಅಥವಾ ವಾಘೈಶ್ವ
ವೈನ್ಯಾ	ಭಾರ್ಗವ, ವೈನ್ಯ, ಪಾರ್ಥ

ಕುಸಣ:	ಶೌನಕ: ಅಥವಾ ಗಾರ್ತ್ವಮದ: ಅಥವಾ ಭಾಗವ: ಗಾರ್ತ್ವಮದ: ಅಥವಾ ಭಾಗವ: ಶೌನಕೋತ್ತರ: ಗಾರ್ತ್ವಮದ:
ವೇದವಿಶ್ವಜ್ಯೋತಿಷ:	ಭಾಗವ: ವೇದ: ವೈಶ್ವಜ್ಯೋತಿಷ:
ಶಾಖರಮಾತರಾ:	ಭಾಗವ: ಶಾಖರ: ಮಾತರ: .
ವಸಿಷ್ಠಗಣಾ:	
ವಸಿಷ್ಠ:	ವಾಸಿಷ್ಠ: ಇಂದ್ರಪ್ರಮದ: ಆಭರದ್ವಯ: ಅಥವಾ ವಾಸಿಷ್ಠ:
ಕುಂಡಿನಾ:	ವಾಸಿಷ್ಠ: ಮೈತ್ರಾದರಣ: ಕುಂಡಿನ:
ಲುಹವನ್ಯವ:	ವಾಸಿಷ್ಠ: ಇಂದ್ರಪ್ರಮದ: ಆಭರದ್ವಯ: (ಆಭರದ್ವಯವು)
ಪರಾಶರಾ:	ವಾಸಿಷ್ಠ: ಶಾಕ್ಯ: ಪಾರಾಶರ್ಯ:
ಅಗಸ್ತ್ಯಗಣಾ:	
ಇದ್ಧವಾಹಾ:	ಅಗಸ್ತ್ಯ: ದಾರ್ಥಾಚ್ಯುತ: ಐದ್ಧವಾಹ: ಅಥವಾ ಅಗಸ್ತ್ಯ:
ಸಾಂಭವಾಹಾ:	ಅಗಸ್ತ್ಯ: ದಾರ್ಥಾಚ್ಯುತ: ಸಾಂಭವಾಹ:
ಗೋಮವಾಹಾ:	ಅಗಸ್ತ್ಯ: ದಾರ್ಥಾಚ್ಯುತ: ಗೋಮವಾಹ:

ಯದ್ಧವಾಹಾ:	ಅಗಸ್ತ್ಯ: ದಾರ್ಥಾಚ್ಯುತ: ಯದ್ಧವಾಹ:
ದರ್ಭವಾಹಾ:	ಅಗಸ್ತ್ಯ: ದಾರ್ಥಾಚ್ಯುತ: ದರ್ಭವಾಹ:
ಸಾರವಾಹಾ:	ಅಗಸ್ತ್ಯ: ದಾರ್ಥಾಚ್ಯುತ: ಸಾರವಾಹ:
ಅಗಸ್ತ್ಯಯ:	ಅಗಸ್ತ್ಯ: ಮಾಹೇಂದ್ರ: ಮಾಯೋಭವ:
ಪೂರ್ಣಮಾಸಾ:	ಅಗಸ್ತ್ಯ: ಪೂರ್ಣಮಾಸ: ಪಾರಣ:
ಓಮೋದಕಾ:	ಅಗಸ್ತ್ಯ: ಹೈಮವರ್ಚಿಣ: ಹೈಮೋದಕ:
ಪಾಣಿಕಾ:	ಅಗಸ್ತ್ಯ: ಪೈನಾಯಕ: ಪಾಣಿಕ:
ದ್ವಿಗೋತ್ರಾ:	
ಶೌಗಪ್ತರಿವಯ:	ಅಂಗಿರಸ: ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯ: ಭಾರದ್ವಾಜ: ಶೌಗ: ಶೈಶಿರ: ಅಥವಾ ಅಂಗಿರಸ: ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯ: ಭಾರದ್ವಾಜ: ಕಾತ್ಯ: ಆಪ್ತಿಲ: ಅಥವಾ ಅಂಗಿರಸ: ಕಾತ್ಯ: ಆಪ್ತಿಲ: ಅಥವಾ ಭಾರದ್ವಾಜ: ಕಾತ್ಯ: ಆಪ್ತಿಲ:
ಸಂಕೃತಯ:	ಅಂಗಿರಸ: ಗೌಂದೀಪಿ: ಸಾಂಕೃತ್ಯ: ಅಥವಾ ಶಾಕ್ಯ: ಗೌಂದೀಪಿ: ಸಾಂಕೃತ್ಯ:
ಲೋಗಾಕ್ಷಯ:	ಕಾಶ್ಯಪ: ಅವತ್ಸಾರ: ವಾಸಿಷ್ಠ: ಅಥವಾ ಕಾಶ್ಯಪ: ಅವತ್ಸಾರ: ಅಪಿತ:
ದೇವರಾಹಾ:	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ: ದೇವರಾಹ: ಔದಲ:

ಧನಂಜಯಾ	ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಮಾಧುಕೈಂದ್ರ, ಧಾನಂಜಯ
ಜಾತೂಕರ್ಣ್ಯಾ	ವಾಸಿಷ್ಠ, ಆತ್ಮೇಯ, ಜಾತೂಕರ್ಣ್ಯ
ವಾಮರಥ್ಯಾದಯಃ	ಪೂರ್ವಮುಕ್ತಾಃ
ಕಪಿಲಾಃ	ಪೂರ್ವೋಕ್ತಮುಕ್ತಾಂತರ್ಗತಾಃ । ಅಂಗಿರಸಃ, ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯ, ಭಾರದ್ವಾಜಃ, ವಾಂದನಃ, ಮಾತವಚಸಃ
ಕತಾಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾಂ- ತರ್ಗತಾಃ,	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಕಾತ್ಯ, ಆಪ್ತಿಲಃ

ಕೃತ್ತಿಯೈಶ್ಚ ತು ಪುರೋಹಿತಗೋತ್ರಪ್ರವೃತ್ತೌ ಇತಿ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಃ । ಸ್ವಗೋತ್ರಾಚ್ಛಾಣೇ ಉಪನಯನೇ ಯಃ ಆಚಾರ್ಯಃ
ತದ್ಗೋತ್ರಪ್ರವರ್ತರೀವ ವಿವಾಹಾವಿವಾಹೌ, ಕರ್ಮಣಿ ಚ ।

ಆಚಾರ್ಯಗೋತ್ರಪ್ರವರಾನಭಿಧ್ಯಸ್ತು ದ್ವಿಜಃ ಸ್ವಯಮ್ ।
ದತ್ತಾತ್ಮನಂ ತು ಕಸ್ತ್ಯುಚಿತ್ತದ್ಗೋತ್ರಪ್ರವರೋ ಭವೇತ್ ।

ಅಥವಾ-

ಗೋತ್ರಸ್ಯ ತ್ವಪರಿಜ್ಞಾನೇ ಕಾತ್ಯಪಂ ಗೋತ್ರಮುಚ್ಯತೇ ।

ಯಸ್ಮಾದಾಹ ಶ್ರುತಿಃ ಸರ್ವಾಃ ಪ್ರಜಾಃ ಕಶ್ಯಪಸಂಭವಾಃ ॥

ಗೋತ್ರೋಚ್ಚಾರಣಪೂರ್ವಕಂ ಅಭಿವಾದನಕ್ರಮಃ

ಕಾರ್ಣಯುಗಂ ಸ್ವಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ವಪ್ಪಾಶ್ವಾ ಚಾನುದ್ರಯಾದಿಕರ್ಮ ।

ಚರಣಾಂಗುಷ್ಠಯುಗ್ಮಾಂತಂ ಸಂಮುದ್ಯ ತು ಶನೈಃ ಶನೈಃ ।

ದಕ್ಷಶ್ಲೋತ್ರಸಮಂ ಬಾಹುಂ ದಕ್ಷಿಣಂ ತು ಪುನಾರ್ಯ ಚ ॥

ಬಾಹೂಪರಿ ಶಿರೋ ನಮ್ರಮುಕ್ತಂ ತದಭಿವಾದನಮ್ ।

ಸ್ವಗೋತ್ರನಾಮಶರ್ಮಾಹಂ ಭೋಪದ್ವರಭಿವಾದಯೇತ್ ॥ ಇತಿ ॥

ವೃತ್ತಪ್ರವಾಣನಾ ಕಾರ್ಯಮುಪಸಂಗ್ರಹಣಂ ಗುರೋಃ । ಸರ್ವೇನ ಸವ್ಯ ಸ್ವಪ್ರವೃತ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣೇನ ತು ದಕ್ಷಿಣಃ ॥

ಇತ್ಯಾದಿಪ್ರವಣಾನುಸಾರೇಣ ಸವ್ಯದಕ್ಷಿಣವಾಣಿಭ್ಯಾಂ ಸವ್ಯದಕ್ಷಿಣಕರ್ಣಸ್ಪರ್ಶನಪೂರ್ವಕಂ ಸ್ವಸ್ತಕಾಕಾರವಾಣಿಭ್ಯಾಂ ಗುರ್ವಾದೀನಾಂ
ಜಮುಪ್ರಭೃತಿ ಚರಣಾಂಗುಷ್ಠಪರ್ಯಂತಂ ಸಂಮಾರ್ಜನಪೂರ್ವಕಂ ದಕ್ಷಿಣಂ ಬಾಹುಂ ದಕ್ಷಿಣಶ್ಲೋತ್ರಸಮಂ ಪ್ರಸಾರ್ಯ
ಶಿರೋವನಮನಪೂರ್ವಕಮ್ -

ಅಮುಕಗೋತ್ರಃ ಅಮುಕಪ್ರವರಾನ್ವಿತಃ ಅಮುಕಶರ್ಮಾಹಂ ಭೋಃ ಅಭಿವಾದಯೇ ॥

ಇತಿ ಉಚ್ಚಾರ್ಯ ಅಭಿವಾದನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಏವಂ ಧಾ- ಅಂಗಿರಸಗೋತ್ರಃ ತ್ರಾಪ್ತೇಯಪ್ರವರಾನ್ವಿತಃ -

ಅಂಗಿರಸಗೋತ್ರೋತ್ತಮಃ ಅಂಗಿರಸ-ಅಂಬರಿಷ-ಯೌವನಾಶ್ವ-ತ್ರಾಪ್ತೇಯ ಪ್ರವರಾನ್ವಿತಃ ಆಶ್ವಲಾಯನಸೂತ್ರಃ
ಋಕ್ಸಾಹಾಧ್ಯಾಯಃ ಶರ್ಮಾಹಂ ಭೋಃ ಅಭಿವಾದಯೇ ॥ ಇತಿ

ಭಾರ್ಗವಗೋತ್ರಃ ವಸಿಷ್ಠೇಯ ಪ್ರವರಾನ್ವಿತಃ -

ಭಾರ್ಗವಗೋತ್ರಃ ಭಾರ್ಗವ-ಚ್ಯಾವನ-ಪಿವ-ಅಶ್ವವಾನ-ಜಾಮದಗ್ನ್ಯ-ಪಂಚಾಶೇಯ ಪ್ರವರಾನ್ವಿತಃ ಆಶ್ವಲಾಯನಸೂತ್ರಃ
ಋಕ್ಸಾಹಾಧ್ಯಾಯಃ ಶರ್ಮಾಹಂ ಭೋಃ ಅಭಿವಾದಯೇ ॥ ಇತ್ಯಾದಿ ।

ಏವಂ ವೈಗೋತ್ರಂ ತದನುಸಾರಪ್ರವರಂ ಚ ಉಚ್ಚಾರ್ಯ ಸ್ವಸ್ತಕಾಕಾರವಾಣಿಚ್ಛಾರಣಂ ಚ ವಿಧಾಯ್ವಿವ ಅಭಿವಾದನಂ ಕಾರ್ಯಮ್ ॥

ಧರ್ಮಸ್ತಂಭವಿತತ್ಪ್ರದಕ್ಷಾಪಯತೇ ಮಹತೋ ಭಯಾತ್ |

ಶ್ರುತ್ವೈವ ಸಂತಸ್ತುಪ್ಪಂತಿ ದೂರಾದ್ಧರ್ಮಪರಂ ನರಮ್

|| ೧ ||

ಯಾರು ಶುಭವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನನ್ನು ಧರ್ಮವು ದೊಡ್ಡ ಕಷ್ಟದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಸದ್ವಿವರ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡುವವರನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದೇ ಇಲ್ಲ. ದೂರದಿಂದ ಕೀಳಿಯೇ ಸಂತೋಷವರುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರುತಿಶ್ಲೋಕದಾಚಾರಃ ಸ್ವಸ್ಯ ಚ ಪ್ರಿಯಮಾತ್ಮನಃ |

ಸಮ್ಯಕ್ಸಂಕಲ್ಪಜಃ ಕಾಮೋ ಧರ್ಮಮೂಲಮಿದಂ ಸ್ವತಮ್

|| ೨ ||

ಶ್ರುತಿ, ಸ್ತೋತಿ, ಸದಾಚಾರ, ತನ್ನಾತ್ಮನಿಗೆ ಹಿತವೆನಿಸಿದುದು, ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಇಚ್ಛೆ - ಇವೆಲ್ಲವೂ ಧರ್ಮದ ಬೀರು ಎನಿಸಿದೆ.

ಧೃತಿಃ ಕ್ರಮಾ ದಮೋಽರ್ಹಯಂ ಶೌಚಮಿಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹಃ |

ಹ್ರಿದಿಹಿಂಸಾ ಸತ್ಯಮಕ್ರೋಧೋ ದಶಕಂ ಧರ್ಮಲಕ್ಷಣಮ್

|| ೩ ||

ಧೈರ್ಯ, ತಾಳ್ಮೆ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತ, ಕರಿಯಿರುವುದು, ಶುದ್ಧತೆ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ, ಲಜ್ಜೆ, ವಿದ್ಯೆ, ಸತ್ಯ, ಕ್ರೋಧವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ - ಇವು ಹತ್ತು ಧರ್ಮದ ಗುರುತುಗಳು.

ಅನುಷ್ಠಿತಂ ಶು ಯದ್ವೇದೈಃ ಮುನಿಭಿರ್ಯಾದನುಷ್ಠಿತಮ್ |

ನಾನುಷ್ಠೇಯಂ ಮನುಷ್ಯಸ್ಯ ತದ್ವಕ್ತಂ ಕರ್ಮ ಬಾಚರೇತ್

|| ೪ ||

ದೇವತೆಗಳೂ ಮುನಿಗಳೂ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಅವರು ಹೇಳಿದಂಥ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರುತಿಶ್ಲೋಕ ಚಕ್ಷುಷೀ ದ್ವೇ ದ್ವಿಜಾನಾಂ ನ್ಯಾಯವತ್ಕನಾಮ್ |

ಮಾರ್ಗಮುಕ್ತಾಂತಮಾತ್ರಮ್ ಪ್ರಪಂಚಿ ಪಥಶ್ಚೈತಾಃ

|| ೫ ||

ಶ್ರುತಿ ಹಾಗೂ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೆರಡು ನ್ಯಾಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಮಾರ್ಗತತ್ವ ನಡೆಯುವವರು ಅಧಾವತನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ತತಃ ಪ್ರಾಹ್ಮುಖಿ ಆಚರಣಿ ಪ್ರಾಗ್ರುದಹ್ಮುಖಿ ವಿವ ವಾ |

ಪ್ರತ್ಯಾಲ್ಪಾದ್ಧಿ ಕೌ ಮೃದ್ವಿರಾಚಮೇನನುಜಃ ಸದಾ

|| ೬ ||

ಘರ್ವಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವೇ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಮುಖಮಾಡಿ ಮೃತ್ರಿಕೆ ಮತ್ತು ನೀರಿನಿಂದ ಕೈಗಳನ್ನು ಶುಚಿಗೊಳಿಸಿ ಮನುಷ್ಯನು ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಗೋಕರ್ಣಾಕೃತಿಪದ್ಮೇನ ಮಾಪಮಗ್ನಂ ಜಲಂ ಒಚೇತ್ |

ಯಾಮೃಪ್ರತ್ಯಾಹ್ಮುಖಿತ್ವೇನ ಕೃತಮಾಚಮನಂ ಯದಿ |

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತೇ ತದಾ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸ್ನಾನಮಾಚಮನಂ ಕ್ರಮಾತ್

|| ೭ ||

ಆಚಮನ ಮಾಡುವಾಗ ಹಸುವಿನ ಕಿವಿಯಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಂಗೈಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉದ್ದ ಮುಳುಗುವಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ದಕ್ಷಿಣ-ಪಶ್ಚಿಮ ಮುಖಮಾಡಿ ಆಚಮನಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಾಗಿ ಸ್ನಾನ, ಆಚಮನೆಯನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸತ್ಯಾದಾಚಮನಾಚಿತ್ತಿ ಅಥಾವೇ ಸರಿಲಸ್ಯ ಚ |

ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇಶು ನಿಮಿತ್ತೇಶು ದಕ್ಷಿಣಾಶ್ರಮಾಂ ಸ್ತೋತೇ

|| ೮ ||

ಆಚಮನಮಾಡಲು ಅರತ್ತನಾದರೆ ನೀರು ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಲಕದಿವುನ್ನು

ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅಮೃತದೀಪವನ್ನು ಪರಿಶುಭಹುದು.

ವಿಶ್ವಾಸಂ ಕೃತ್ತಿಯಾಸಾಂ ಚ ಪ್ರಣವಾದಿ ನಮೋಂತಕಮ್ ।

ಸುವಾಸಿನಾಂ ವೈಶ್ಯಾಸಾಂ ಕೀಶವಾದಿ ನಮೋಂತಕಮ್

॥ ೯ ॥

ಅಯತಂ ಪೂರ್ವಕಂ ಕೃತ್ವಾ ಗೋಕರ್ಣಾಕೃತಿವತ್ಪರಮ್ ।

ಸಂಪತಾಂಗುರಿನಾ ತೋಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪಾಣಿನಾ ದ್ವಿಜಃ ।

ಮುಕ್ತಾಂಗುಭೃಕವೈ ತು ಶೇಷೇಣಾಚಮನಂ ಚರೇತ್

॥ ೧೦ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಕೃತ್ತಿಯರೂ ಓಂಕಾರವನ್ನು ಮೊದಲು ಹೇಳಿ 'ನಮು' ಎಂದು ಕೊನೆಗೆ ಹೇಳಿ ಕೀಶವಾದಿನಾಮಗಳಿಂದ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ವೀಯರೂ ವೈಶ್ಯರೂ 'ನಮು' ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿ ಕೀಶವಾದಿನಾಮಗಳಿಂದ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಸುವಿನ ಕಿವಿಯಂತೆ ತೆರೆದ ಅಂಗೈಯಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಬೆರಳುಗಳನ್ನೂ ಜೋಡಿಸಿ ನೀರನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅಂಗುಭೃ ಮತ್ತು ಕಿರು ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸ್ವದತ್ತಾದ್ವಿಗುಣಂ ಪೂಂ ಪರದತ್ತಾನುಪಾಲನಮ್ ।

ಪರದತ್ತಾಪಹಾರೇಣ ಸ್ವದತ್ತಂ ನಿಷ್ಕಲಂ ಭವೇತ್ ॥

॥ ೧೧ ॥

ದಾನಪಾಲನಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ದಾನಾಚ್ಛ್ರೀಯಸ್ತು ಪಾಲನಮ್ ।

ದಾನಾಚ್ಛ್ರೀಯಸ್ತು ವಿಚ್ಛೇಯಾತ್ ಪಾಲನಾದಚ್ಯುತಂ ಪದಮ್

॥ ೧೨ ॥

ಗಾವು ದಾನಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಮೇಲು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಕದ್ದರೆ ತಾನು ನೀಡಿದ್ದು ನಿಷ್ಫಲವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ದಾನ ಮತ್ತು ಪಾಲನೆಗಳಿಗೂ ದಾನಕ್ಕಿಂತ ಪರಿಪಾಲನೆಯೇ ಉತ್ತಮ. ದಾನದಿಂದ ಕೀರ್ತಿ-ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಬಂದರೆ, ಪಾಲನೆಯಿಂದ ಪರಮಪದವಿಮೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಹೋಮಕಾಲೇ ನ ಭಾಷೇತ ಜಪಕಾಲೇ ಕಥಾಚನ ।

ಸ್ವಾಸ್ಥತೋ ವರುಣಾ ಕಾಂತಿಂ ದುಪ್ಪತೋಽಗ್ನಿಃ ಶ್ರಿಯಂ ಪರೇತ್ ।

ಭೋಜನೇ ಮೃತ್ಯುರಾಯುಷ್ಯಂ ಶ್ರಿಸು ಮೌನಂ ಸಮಾಚರೇತ್

॥ ೧೩ ॥

ಹೋಮಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ ಜಪಮಾಡುವಾಗಲೂ ಲೌಕಿಕವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮಾತಾಡಬಾರದು. ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಮಾತಾಡಿದರೆ ವರುಣನು ಕಾಂತಿಯನ್ನೇ ಕಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹೋಮಿಸುವಾಗ ಮಾತಾಡಿದರೆ ಅಗ್ನಿಯು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ ಮಾತಾಡಿದರೆ ಯಮನು ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸ್ನಾನ, ಹೋಮ, ಭೋಜನದ ವೇಳೆ ಮೌನವಾಗಿರಬೇಕು.

ಯಶ್ಚೋಪವೇತವದ್ರಾಘ್ಯಂ ವಾಸಃ ಸರ್ವತ್ರ ಕರ್ಮಸು ।

ವಂದನೇ ತಪಃಕೇ ಶ್ರಾಧ್ಧೇ ಸ್ನಾನಕಾಲೇ ಕಠಿ ಧರೇತ್

॥ ೧೪ ॥

ಸರ್ವಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಉತ್ತರೀಯ(ಹೆಗಲಿನ ವಸ್ತ್ರ)ವನ್ನು ಬುಜ್ಜೋಪವಿತದಂತೆ ಧರಿಸಬೇಕು; ನಮಸ್ಕಾರ, ತಪಗಾ, ಶ್ರಾಧ್ಧ, ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಸೊಪ್ಪದದ್ದಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಆರ್ಘವಾಸಾಸ್ತು ಯಃ ಕುರ್ಮಾತ್ ಜಪ-ಹೋಮ-ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾನ್ ।

ಸರ್ವಂ ತದ್ವಾಕ್ಸಂ ವಿಧ್ಯಾತ್ ಲಿಖಿಷಾಸು ಚ ಯತ್ಕರಮ್

॥ ೧೫ ॥

ಒಪ್ಪೆಒಟ್ಟೆಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜಪ, ಹೋಮ, ದಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ತಾಮಸ ಹಾಗೂ ರಾಕ್ಷಸ ವ್ಯವಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮೇಣಕಾಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕೈಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮವೂ ತಾಮಸವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿವರಿಸ್ತೋ ನ ಭುಜಿತ ಶ್ರುತೇ ಸ್ವಾರ್ಥ ಚ ಕರ್ಮಗಃ ।

ನ ಕುರ್ಯಾದೇವ ಕಾರ್ಯಾಗಃ ದಾನಂ ಹೋಮಂ ತಥಾ ಜಪಮ್

|| ೧೬ ||

ಒಂದೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರುತ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾರ್ಥಕರ್ಮಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಉಟ-ಜಪ-ದೇವತಾರಾಧನೆ-ದಾನ-ಹೋಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

ಅಸೂರೂಢಪಾದೋ ವಾ ವಶ್ಯಾರ್ಥಪ್ರಾಪ್ತಕೋಪಿ ವಾ ।

ಹಸತೇ ವದತೇ ಬ್ರಿವ ತಪ್ತಿಯಾ ನಿಪ್ತಲಂ ಭವೇತ್

|| ೧೭ ||

ಅಸದದಲ್ಲಿ ಪಾದಗಳನ್ನಿರುವುದು, ಅರ್ಧವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟು ಉದರದವನ್ನು ಹಗಲಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ನಗುತ್ತಿರುವುದು, ಮತಾಡುತ್ತಿರುವುದು - ಇವುಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಾರದು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅವು ನಿಪ್ತಲವಾಗುತ್ತವೆ.

ಅರ್ಧವಾಸಾ ಜಲೇ ಕುರ್ಯಾತ್ ತರ್ಪಣಾಚಮನಂ ತಥಾ ।

ಶುಷ್ಕವಾಸಾ ಸ್ಥಲೇ ಕುರ್ಯಾತ್ ತರ್ಪಣಾಚಮನಾರ್ಚನಮ್

|| ೧೮ ||

ಒದ್ದಿಟ್ಟಿರುವುದನ್ನುಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೀರಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಆಚಮನ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಒಣಗಿದ ಬಟ್ಟೆಯುಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೆಲದಲ್ಲಿ ತರ್ಪಣ-ಆಚಮನ-ಆಚನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅರ್ಘ್ಯೇ ತು ದಾನಮುದ್ರಾ ಸ್ನಾತ್ ಸಾರ್ಥ್ಯೇ ಚಾಂಜರಿಮುದ್ರಿಕಾ ।

ಗೋಕರ್ಣಾಕೃತ್ತಿರಾಚಾರ್ಮೇ ಯಜನೇ ಹಂಸಮುದ್ರಿಕಾ

|| ೧೯ ||

ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡುವಾಗ ದಾನಮುದ್ರೆಯೂ ಪಾದ ಕೊಡುವಾಗ ಆಂಜರಿಮುದ್ರೆಯೂ ಆಚಮನ ಮಾಡುವಾಗ ಗೋಕರ್ಣಾಕೃತಿಯ ಮುದ್ರೆಯೂ ಹೋಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಂಸಮುದ್ರೆಯೂ ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ.

ಭಸ್ಕ-ಗೋಮಯ-ಮೃದ್-ವಾರಿ-ಪಂಚಗವ್ಯ-ಕುಶೋದಕೈಃ ।

ಸ್ನಾನಂ ದತವಿಧಂ ಪೋಕ್ಷಂ ಗುಣಾನ್ಯೇಭಿಧೀಯತೇ

|| ೨೦ ||

ವಿಭೂತಿ, ಗೋಮಯ, ಮೃತ್ತಿಕೆ, ನೀರು, ಪಂಚಗವ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ದರ್ಭೆಯ ಜಲ -ಇವುಗಳ ಸ್ನಾನವೇ ದತವಿಧಸ್ನಾನವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇವು ಗೌಸ್ನಾನಗಳು.

ಹಸ್ತಾದೌ (ಕರಮಾಲೇ) ಬ್ರಹ್ಮತೀರ್ಥಂ ಚ ಹಸ್ತಾಗ್ರೇ ದೇವತೀರ್ಥಕಮ್ ।

ಹಸ್ತಪಾರ್ಶ್ವೇರ್ಷತೀರ್ಥಂ ಚ ತತ್ರಾರ್ಘ್ಯೇ ಪಿತ್ತತೀರ್ಥಕಮ್ ।

ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಅಗ್ನಿತೀರ್ಥಂ ಚ ಪಂಚತೀರ್ಥಮುದಾಹೃತಮ್

|| ೨೧ ||

ಅಂಗೈಯ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮತೀರ್ಥ, ತುದಿಯಲ್ಲಿ ದೇವತೀರ್ಥ, ಕಿರುಬೆರಳ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಋಷಿತೀರ್ಥ, ತೋರುಬೆರಳ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಪಿತ್ತತೀರ್ಥ, ಅಂಗೈಯ ನಡುವೆ ಅಗ್ನಿತೀರ್ಥ -ಒಗೆ ವರು ತೀರ್ಥಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಯಾಂ ತಿಥಿಂ ಸಮನುಪ್ರಾಪ್ಯ ಉದಯಂ ಯಾತಿ ಭಾಸ್ಕರಃ ।

ಸಾ ತಿಥಿಃ ಸಮನುಪ್ರಾಪ್ಯ ದೇವಪೂಜಾದಿಕರ್ಮಸು

|| ೨೨ ||

ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಯಾವ ತಿಥಿ ಇದೆಯೋ ಅದೇ ತಿಥಿಯನ್ನು ಪೂಜಾದಿಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ವಿಕಪತಂ ನ ದಾತವ್ಯಂ ದ್ವಿಪತಂ ರೋಗದಾಯಕಮ್ ।

ತ್ರಿಪತಂ ಕಲಹಂ ಪೋಕ್ಷಂ ಚತುಪತಂ ಶುಭಾವಹಾಃ

|| ೨೩ ||

ಪರ್ಣಸ್ನಾಗ್ನಂ ಚ ಮೂಲಂ ಚ ಶಿರಾಂ ಬ್ರಿವ ವಿಶೇಷತಃ ।

ಚೂರ್ಣಪತ್ರಂ ವರ್ಷಯಿತ್ಯಾ ತಾಂಬೂಲಂ ಖಾದಯೇದ್ವಿಜಃ

|| ೨೪ ||

ವೀಳದಲಿ ಒಂದನ್ನು ಕೊಡಬೇಡಿರಬಾರದು. ಎರಡು ಎಲೆಗಳು ರೋಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುವವು. ಮೂರು ಎಲೆಗಳು- ಕಲಹವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುವು. ನಾಲ್ಕು ಅಥವಾ ಐದು ಎಲೆಗಳು ಶುಭವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುವು.

ವೀಳದಲಿಯ ತುದಿ, ಬುಡ, ನಾರು ಹಾಗೂ ಪುತಿಯಾದುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಾಂಬೂಲಸೇವನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ತಾಂಬೂಲಂ ಸುಷ್ಕಂ ಯೋ ದದ್ಯಾತ್ ಪ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋಽಪಿಭಕ್ತತಃ ।

ಮೇಧಾವಿ ಸುಭಗಃ ಪ್ರಾಚ್ಛೋ ದರ್ಶನೀಯಶ್ಚ ಚಾಯತೇ

|| ೨೫ ||

336

ಫಲೇನ ಶ್ವಪ್ತತೇ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಪತ್ತೇಗಾ ಭಗವಾನ್ ಹರಿಃ ।

ಚೂರ್ಣಮೀಶ್ವರಶ್ವಪ್ತಸ್ಯ ಸ್ಯಾತ್ ತಾಂಬೂಲಾಶನದಾನತಃ

|| ೨೬ ||

ಬಂ
ದ
ನಃ

ವಿಕದ್ವಿತಿಚತುಃಪದ್ಯೋ ಪೂರ್ಣಃ ಫಲಾನಿ ಚ ।

ಲಾಘಾಲಾಘೌ ಸುಖಂ ದುಃಖಮಾಯುರ್ಮರಣಮೇವ ಚ

|| ೨೭ ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಯಾರು ಒಳ್ಳೆಯ ತಾಂಬೂಲ ನೀಡುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಬುದ್ಧಿವಂತರು, ಸೌಭಾಗ್ಯವಂತರು, ಪ್ರಾಜ್ಞರು, ಸುಖದವರೂ ಆಗುತ್ತಾರೆ.

ಫಲದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೂ ಎಲೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯೂ ಅಡಕೆಯ ಚೂರಿನಿಂದ (ಸುಗ್ಗದಿಂದ) ಈಶ್ವರನೂ ತೃಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ತಾಂಬೂಲ ದಾನವು ಇವು ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳದ್ದು.

ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು, ಐದು, ಆರು ಅಡಕೆಗಳ ದಾನದಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ -ಲಾಘ, ನಷ್ಟ, ಸುಖ, ದುಃಖ, ಆಯುಷ್ಯ, ಮರಣ ಎಂಬ ಆರು ಫಲಗಳು ಸಿದ್ಧಿಸುವವು.

ಪರ್ಣಮೂಲೇ ಭವೇದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿ ಪರ್ಣಾಗ್ರೇ ಧನಸಂಕ್ಷಯಃ ।

ಚೂರ್ಣಪರ್ಣಂ ಹರತ್ಯಾಯುಃ ಶಿರಾ ಬುದ್ಧಿಪ್ರಕಾಶಿನೀ

|| ೨೮ ||

ಪರ್ಣಾಗ್ರಂ ಪರ್ಣಪ್ರಪ್ತಂ ವಾಸಚೂರ್ಣಪರ್ಣಂ ದ್ವಿಪರ್ಣಕಮ್ ।

ರಾಶೌ ಖದಿರತಾಂಬೂಲಂ ಶಕ್ರಶ್ಚಾಪಿ ಶ್ರಿಯಂ ಹರೇತ್

|| ೨೯ ||

ಎಲೆಯ ಮೂಲದಿಂದ ವ್ಯಾಧಿಯೂ ಎಲೆಯ ತುದಿಯಿಂದ ಧನನಾಶವೂ ತುಂಡಾದ ಎಲೆಯಿಂದ ಆಯುಷ್ಯಹಾನಿಯೂ ನಾನಿನಿಂದ ಬುದ್ಧಿಗಾಢವೂ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಎಲೆಯ ತುದಿ ಹಾಗೂ ಬೆನ್ನು(ಗಾರು), ಸುಗ್ಗವಿಲ್ಲದ ಎಲೆ, ಎರಡು ಎಲೆ, ರಾತ್ರಿ ಖದಿರಸಾರ(ಕಾಬಿ)ದಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಾಂಬೂಲ-ಇವು ಇವುಗಳ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ದಾತವಾಡುತ್ತವೆ.

337

ಬಂ
ದ
ನಃ

ಅಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿನಾ ಪರ್ಣಪೂರ್ಣಾನ್ ಖಾದತಿ ಯೋ ನರಃ ।

ಸಪ್ತಪದ್ಮದ್ರವ್ಯಃ ಸ್ಯಾತ್ ಅಂಶೇ ವಿಷ್ಣುಂ ನ ಸಂಸ್ಮರೇತ್

|| ೩೦ ||

ಒಳ್ಳದಲೆ ಅತಕೆಯನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಕಾರ ಯಾರು ಮೆಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ ಮನುಷ್ಯನು ವಿಠೇಳು ಜನ್ಮದಲ್ಲೂ ದರಿದ್ರನಾಗುವನು. ಭಗವಂತನನ್ನು ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಲಾರನು.

ದೇವಯಾತ್ರಾವಿಹಾರೇಷು ಯಜ್ಞೇಷು ಪ್ರಕೃತೇಷು ಚ ।

ಉತ್ಸವೇಷು ಚ ಸರ್ವೇಷು ಸ್ವಪ್ನಾಸ್ವಪ್ನೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ

|| ೩೧ ||

ಉತ್ಸವೇ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಯಃ ಸ್ಥಾತಿ ಸ್ತರ್ಶಕಂಕಯಾ ।

ಸ್ವರ್ಗಪ್ತಾಃ ಪಿತೃತಸ್ತಸ್ಯ ಪತಂತಿ ನರಶಃ ಕ್ಷಣಾತ್

|| ೩೨ ||

ವಿಷ್ಣುಲಯಸಮೀಪಸ್ಯಾನ್ ವಿಷ್ಣುರೇವಾರ್ಥಮಾಗತಾನ್ ।

ಚಂದಾಲಾನ್ ಪತಂತಾನ್ಯಾಪಿ ಸ್ವಪ್ನಾನ್ ನ ಸ್ಥಾನಮಾಚರೇತ್

|| ೩೩ ||

ದೇವರ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ, ವಿಹಾರದಲ್ಲಿ, ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ, ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಅಸ್ವಶ್ವತೆಯು ಇಲ್ಲ.

ದೇವರ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮೈಲಿಗೆಯಾಯಿತೆಂದು ಸ್ಥಾನಮಾಡುವವನ ಒತ್ತಗಳು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ನರಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ.

ವಿಷ್ಣುವಾಲಯದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವವರೂ ದೇವರಸೇವೆಗೆ ಬಂದವರೂ ಅಗಿರುವ ಚಂದಾಲರನ್ನಾಗಲೀ ಪತಿತರನ್ನಾಗಲೀ ಮುಟ್ಟದರೂ

ಸ್ವಾನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ. ದೇವರ ಪೂಜೆ ಹಾಗೂ ಒಕ್ಕಕಾರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಾನ ಮಾಡಿಯೇ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ನ ಪಿಟೀಸ್ ಶಂಖತೋಯಂ ಚ ನ ಚ ಭೂಮೌ ವಿನ್ನಿಹೇತ್ ।

ನ ಪೊಕ್ಕಿಯೇಚ್ಚ ನೈವೇದ್ಯಂ ಭುಜಾನ್ಯಸ್ತಥಾವಾನ್ ಭವೇತ್

|| ೩೪ ||

ಶಂಖದ ಜಲವನ್ನು ಕುದಿಯಲೂ ಬಾರದು. ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳಲೂ ಬಾರದು. ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಪೊಕ್ಕಿಸಲೂ ಬಾರದು. ಪೊಕ್ಕಿಸಿದ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಭುಜಿಸಿದರೆ ಮಹಾವಾಪ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮಕರಕ್ಕೆ ಯದಾ ಭಾನೌ ವಸುಮುಕ್ತದ್ವಿತೀಯಕೇ ।

ಇಥಾ ಋತುಮುಖೇ ಜ್ಞೇಯಾ ಕೃಷಿಂ ಸರ್ವತ್ರ ವರ್ಜಯೇತ್ (ಕೃಷಿಯೆಚ್ಚಾನ್ ವಿವರ್ಜಯೇತ್) || ೩೫ ||

ಮಕರದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಧನಿಷ್ಠಾಕ್ಷತ್ರದ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಗತಿಸುವಾಗ, ಭೂಮಿಯು ಋತುಮುಖಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಬಿಡಬೇಕು. (ಕೃಷಿ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು)

ಆದೌ ತು ಕರ್ಕಶೇ ದೇವಿ ಮಹಾನದ್ಯೋ ರಜಸ್ವಲಾಃ ।

ತ್ರಿದಿನಂ ಚ ಚತುರ್ಥೇಽಪಿ ಶುದ್ಧಾಃ ಸ್ವರ್ಜಾಪ್ತವೀ ಯಥಾ

|| ೩೬ ||

ಕರ್ಕಾಶದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರುದಿನ ಮಹಾನದಿಗಳು ರಜಸ್ವಲೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ನಾಲ್ಕನೇ ದಿನ ಗಂಗೆಯಂತೆ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ.

ಉಪಾಕರ್ಮಣಿ ಚೋತ್ಸರ್ಗೇ ಪ್ರೇತಸ್ಥಾನೇ ತಥೈವ ಚ ।

ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯೋಪರಾಣಿ ಚ ರಚೋದೋಷೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ

|| ೩೭ ||

ಉತ್ಸರ್ಗದಲ್ಲಿ, ಉಪಾಕರ್ಮದಲ್ಲಿ, ಪ್ರೇತಶಾರ್ವದಲ್ಲಿ, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ನದಿಗಳ ರಚೋದೋಷವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬಾರದು-ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

ಅತಃ ಕುಶೋ ವಕ್ಷ್ಯಮಂತೌ ತುಳುವಿವೃಥೇನವಃ ।

ಸ್ನೇತೇ ನಿರ್ಮಾಲ್ಪತಾಂ ಯಾಂತಿ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾಃ ಪುನಃ ಪುನಃ

|| ೩೮ ||

ದರ್ಭೆ, ಅಗ್ನಿ, ಮಂತ್ರ, ತುಳು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಗೋವು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೂ ನಿರ್ಮಾಲ್ಪವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ದರ್ಭಾಃ ಕೃಷ್ಣಾಜನಂ ಮಂತ್ರಾಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಪವಿತ್ರಗ್ರಯಃ ।

ಅಯಾತಯಾಮಾನ್ಯೇತಾನಿ ನಿರೋಚ್ಯಾನ್ ಪುನಃ ಪುನಃ

|| ೩೯ ||

ದರ್ಭೆ, ಕೃಷ್ಣಾಜನ, ಮಂತ್ರ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಪವಿತ್ರ, ಅಗ್ನಿ -ಇವು ಎಲ್ಲವುಗಳಿಗೂ 'ಯಾತಯಾಮತಃ' (ಉಚ್ಚಿಷ್ಟತೆ, ಪಾಪಿತ್ಯ, ಹಾಗುವುದು) ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ದರ್ಭಾಃ ಪಿಂಡೀಕು ನಿರ್ಮಾಲ್ಪಾಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಪ್ರೇತಭೋಜನೇ ।

ಮಂತ್ರಾಃ ಗೌ ತುಳೀ ನೀಚೇ ಚತಾಯಾಂ ಚ ಹುತಾಶನಃ

|| ೪೦ ||

ಪಿಂಡದಾದಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ದರ್ಭೆಯು ನಿರ್ಮಾಲ್ಪವೆನಿಸುವುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಪ್ರೇತಭೋಜನ ಮಾಡಿದರೆ ನಿರ್ಮಾಲ್ಪವೆನಿಸುವುದು. ಮಂತ್ರ, ಗೋವು, ತುಳಿಯು ನೀಚದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರೆ ಅದು ಮತ್ತೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಚತಾಯ ಅಗ್ನಿ ಅರುದ್ಧವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾಕ್ಷತ್ರೆರ್ಚರ್ಚಯೇದ್ವಿಷ್ಣುಂ ನ ತುಲಯ್ತಾ ಗಣಾಧಿಪಮ್ ।

ನ ದೂರ್ವಾಭಿರ್ಯಜೇದ್ಧೇವೀಂ ಬಿಲ್ವಪತ್ಮೈಶ್ಚ ಭಾಸ್ಕರಮ್

|| ೪೧ ||

ಉನ್ನತಮರ್ಚಾಪುಷ್ಪಂ ಚ ವಿಷ್ಣೋರ್ವರ್ಚ್ಯಂ ಸದಾ ಬುಧೈಃ ।

ಪತಂ ವಾ ಯದಿ ವಾ ಪುಷ್ಪಂ ಫಲಂ ಸೇಷ್ಯಮಧೋಮುಖಮ್ ।

ಯಥೋತ್ತಮಂ ತಥಾ ದೇಯಂ ಬಿಲ್ವಪತ್ರಮಧೋಮುಖಮ್

|| ೪೨ ||

ಅಕ್ಷತೆಯಿಂದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನೂ ತುಲಸಿಯಿಂದ ಗಣಪತಿಯನ್ನೂ ದೂರ್ವೆಯಿಂದ ದೇವಿಯನ್ನೂ ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆಯಿಂದ ಸೂರ್ಯನನ್ನೂ ಲುಮ್ಬತ್ರ ಹಾಗೂ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನೂ ತಿಳಿದವರು ಯಾವತ್ತು ಪೂಜಿಸಲಾರರು. ಪತ್ರ, ಪುಷ್ಪ, ಫಲಗಳನ್ನು ಅಧೋಮುಖವಾಗಿ ಅರ್ಚಿಸಲಾರದು. ಬಿಲ್ವಪತ್ರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಧೋಮುಖವಾಗಿರುವಂತೆಯೇ ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು.

340

ಬಿ
ದ
ವ

ಏಕಾಂ ವಿನಾಯಕೇ ಕುರ್ಯಾತ್ ದ್ವೇ ಸೂರ್ಯಾ ತಿಸ್ರ ಈಶ್ವರೇ ।

ಚತಸ್ತು ಕೇಶವೇ ಪಂಚ ದುರ್ಗಾಯಾಂ ಪುಷ್ ಕುಮಾರಕೇ ।

ಸಪ್ತಾಶ್ವತ್ಥೇ ವಿಧಿವಸ್ತುಮಾರ್ಪದಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್

॥ ೪೩ ॥

ಗಣಪತಿಗೆ ಒಂದು, ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಎರಡು, ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಮೂರು, ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ನಾಲ್ಕು, ದುರ್ಗೆಗೆ ಐದು, ಸೈದನಿಗೆ ಆರು, ಅಶ್ವತ್ಥಕ್ಕೆ ಏಳು -ವಿಧಪ್ರಕಾರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಮಾಡು ಮಾಡಬೇಕು.

ಪದೇ ಪದಾಂತರಂ ಕೃತ್ವಾ ಕರೌ ಚಲನವರ್ಜಿತೌ ।

ಸ್ತುತಿವಾಗ್ಧಾ ಹೃದಿ ಧ್ಯಾನಂ ಚತುರಂಗಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೇ

॥ ೪೪ ॥

ಹೆಜ್ಜೆ ತಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡಬೇಕು. ಚಲನೆಯಿಲ್ಲದ ಕೈಗಳು, ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ- ಇವುಗಳು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯ ನಾಲ್ಕು ಅಂಗಗಳು. ಒಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶಂಭೋ! ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸೋಮಸೂತ್ರಂ ನ ಲಂಘಯೇತ್ ।

ಲಂಘನಾದೇಹಮೇವ ಸ್ನಾತ್ ನ ಲಂಘೇದಯುತಂ ಫಲಮ್

॥ ೪೫ ॥

ಶಿವನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬರುವಾಗ ಸೋಮಸೂತ್ರದಿಂದ ಬರುವ ನೀರು ಹೋಗುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಮುಟ್ಟದಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು ದಾಟಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬರಲಾರದು. ದಾಟಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಂದಲ್ಲಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಫಲ. ದಾಟದೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಂದರೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಫಲವಿರುವುದು.

ಉರಗಾ ಶಿರಗಾ ದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಮನಗಾ ವಚಸಾ ತಥಾ ।

ಪದ್ಮಾಂ ಕರಾಭ್ಯಾಂ ಜಾನುಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಣಾಮೋಽಪ್ಯಾಂಗ ಉಚ್ಯತೇ

॥ ೪೬ ॥

ಸಮಸ್ತಾಂಗಳಿಗೆ ಎಂಬ ಅಂಗಗಳು: ಎದೆ, ಶಿರಸ್ಸು, ದೃಷ್ಟಿ, ಮನಸ್ಸು, ಮಾತು, ಕೈಗಳೆರಡು, ಕಾಲುಗಳೆರಡು, ಮೊಣಕಾಲುಗಳೆರಡು- ಇವೇ ಅಪ್ಪ ಅಂಗಗಳು.

ಬಾಹುಭ್ಯಾಮಥ ಜಾನುಭ್ಯಾಂ ಶಿರಗಾ ಮನಗಾ ಧಿಯಾ ।

ಪಂಚಾಂಗತಃ ಪ್ರಣಾಮಃ ಸ್ನಾತ್ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ನಮನಲಕ್ಷಣಮ್

॥ ೪೭ ॥

ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಮಪೂಜನವಾಗಿ ಕೈಗಳೆರಡು, ಮೊಣಕಾಲುಗಳೆರಡು ಮತ್ತು ತಲೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಬೇಕು. ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ನೆನೆಯಬೇಕು. ಇವು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮಸ್ತಾರದ ಐದು ಅಂಗಗಳು.

ಪ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ಗುಹಂ ಶಂಖಂ ಯೋಜಿತಃ ಸ್ತನಮಂಡಲಮ್ ।

ರೇತಃ ಪವಿತ್ರಗ್ರಂಥಿಂ ಚ ನ ಚ ಭೂಃ ಧಾರಯೇತ್ಸದಾ

॥ ೪೮ ॥

ಪ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ಗುಹ, ಶಂಖ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಎದೆ, ಪುರುಷನ ರೇತಸ್ಸು, ಪವಿತ್ರ ಗಂಟು -ಇವನ್ನು ಭೂಮಿಯು ಎಂದೂ ಧರಿಸಲಾರಳು. ಇವನ್ನು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಇಡಬಾರದು.

ವಾಮಹಸ್ತೇ ಜಲಂ ದೃತ್ವಾ ಮಗ್ನೇಬಂಧೇ ನಿಧಾಯ ಚ ।

ಭೂಂಜಾನೋಽಪಿ ಒಲಿತ್ ವಾರಿ ನೋಚ್ಯಪ್ತಂ ಮನುಬ್ರವೀತ್

॥ ೪೯ ॥

ಒಲಿಬಿಡುವಂತಿರುವಾಗ ಒಲಿಗೆ ಮಗ್ನಗೊಂಡ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಡಗೈಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಕುದಿದರೆ ಎಂಜಲು ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮನು ಹೇಳುವನು.

ತಾಂಬೂಲೇಕ್ಷುಫಲೇ ಚೈವ ಭುಕ್ತವೇಹಾನುಲೇಪನೇ ।

341

ಬಿ
ದ
ವ

ಮಧುಪರ್ವ ಚ ಸೋಮೇ ಚ ನೋಚ್ಚಪ್ತಂ ಮನುರಬ್ರವೀತ್ |

ರತಿಕಾಲೇ ಮುಖಂ ಪ್ರೋಕ್ಷಾಂ ಶುದ್ಧಮಾಖೇಚಿಕೇ ಶುನಾಮ್

|| ೫೦ ||

342

ಸ್ತು

ತಾಂಬೂಲ ಮೆಚ್ಚುವಾಗ, ಕಬ್ಬು ತಿನ್ನುವಾಗ, ಭೋಜನಮಧ್ಯೆ ಕೆಲಸಕ್ಕುವಾಗ, ಮಧುಪರ್ವದಲ್ಲಿ, ಸೋಮಯಾಗದಲ್ಲಿ, ರತಿಕಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯರ ಮುಖ, ಚೇತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಯೆಯ ಎಂಜಲು -ಎಂದೂ ಎಂಜಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಕ್ಷೀರೇ ತು ಲವಣಂ ಮಿಶ್ರಂ ಉಚ್ಚಿಷ್ಯೇತಿ ಚ ಯದ್ವೃತಮ್ |

ಸ್ನಾನಂ ರಜಕೋರ್ಣಿಕಾ ತಾಮ್ರೇ ಗವ್ಯಂ ಸುರಾಸಮಮ್

|| ೫೧ ||

ಉಪ್ಪು ಬೆರೆತ ಹಾಲನ್ನು, ಎಂಜಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆದ್ದ ತುಪ್ಪವನ್ನು, ತಾಮ್ರದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಗವ್ಯವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಮದಿವಾಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿ ಒಗ್ಗಿಸುವ ನದಿಫಲಪ್ರ(ಸ್ನಾನಫಲ)ದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಮದ್ಯವಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ನಾಂಕೀಲೋದಕಂ ಕಾಂತ್ಯೇ ಕಾಂತ್ಯಪಾತ್ರಸ್ತಿಕಂ ಮಧು |

ಗವ್ಯಂ ಚ ತಾಮ್ರಪಾತ್ರಾಂ ಮದ್ಯತುಲ್ಯಂ ಘೃತಂ ವಿನಾ

|| ೫೨ ||

ಕಂಚಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ತೆಂಗಿನ ನೀರೂ ಕಂಚಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಜೇನೂ ತಾಮ್ರಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತುಪ್ಪ ಹೊರತಾದ ಗದ್ದವೂ ಮದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಯಾಮಧಾನಾ ಪಿಶಾಚಾಶ್ಚ ಕ್ರೂರಾಶ್ಚೈವ ಹಿ ರಾಕ್ಷಸಾಃ |

ಹರಂತಿ ರಸಮನ್ನಸ್ಯ ಮಂಡಲೇನ ವಿವರ್ಜಿತಮ್

|| ೫೩ ||

ಉಲ ಮಾಮುವಾಗ, ಸೈದ್ಯಕ್ಕಿರುವಾಗ, ಇತರ ಯಾವುದೇ ಪೂಜೆಯ ವೇಳೆ ಸಮರ್ಪಣೆಯಲ್ಲಿ -ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇರುವ ಮೊದಲು ಮಂಡಲಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡುವ ವಸ್ತುವನ್ನಿಡಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ರಾಕ್ಷಸರು, ಪಿಶಾಚಿಗಳು, ಕ್ರೂರ ದುಷ್ಟಗಳು ಮಂಡಲವಿಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುವಿನ ರಸವನ್ನು ಓಲಿ ಅರಬ್ಬಿಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಅರ್ಘ್ಯೇ ಸ್ನಾನೇ ತಥಾ ವರ್ಷ್ಯೇ ಉಪವೀತೋಪಹಾರಯೋಃ |

ಪಾದ್ಯೇ ಭೋವನ ಉತ್ಕರ್ಗೇ ಕುರ್ಯಾದಾಚಮನೀಯಕಮ್

|| ೫೪ ||

343

ಸ್ತು

ಅರ್ಘ್ಯ, ಸ್ನಾನ, ವಸ್ತ್ರಧಾರಣೆ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಧಾರಣೆ, ಉಪಾಹಾರ, ಪಾದ್ಯ, ವಾಂತಿ, ಉಗುಳುವುದು, ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ-ಇವನ್ನು ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಆಚಮನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಣಿರಾಃ ಶಯನೇ ವಿಂದ್ಯಾದ್ಧನಮಾಯುಶ್ಚ ದಕ್ಷಿಣೇ |

ಪಶ್ವಿಮೇ ಪ್ರಬಲಾ ಚಿಂತಾ ಹಾನಿಮ್ಪ್ರಕೃರಣೋತ್ತರೇ

|| ೫೫ ||

ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ತಲೆಹಾಕಿ ಮಲಗಿದರೆ ಧನವೃದ್ಧಿ, ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ತಲೆಹಾಕಿದರೆ ಆಯುಷ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಚಿಂತೆ, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಸಾವು ಮತ್ತು ಹಾನಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ.

ಭೋಜನಾಂತೇ ಶತಪದಂ ಗತ್ವಾ ತಾಂಬೂಲಭಕ್ಷಣಮ್ |

ಶಯನಂ ವಾಮಕುಶ್ಠಾ ತು ಭೈಷಜ್ಯಾತ್ ಕಿಂ ಪ್ರಯೋಜನಮ್

|| ೫೬ ||

ಉಂಡು ನೂರು ಪೆಜ್ಜೆ ನೆತ್ತರು, ತಾಂಬೂಲ ಸವಿದು, ಎಡಮಗ್ಗಲಾಗಿ ಮಲಗುತ್ತಾ ಬಂದರೆ ಔಷಧದ ಉಪಯೋಗವಾದರೂ ಏಕೆ ಬೇಕು?

ಶಯಾಂತಂ ಚ ಸುಕನ್ಯಾಂ ಚ ಚೈವನಂ ಶುಕ್ರಮಶ್ವಿನೌ (ಚಂದ್ರಮಶ್ವಿನೌ) |

ಭೋಜನಾಂತೇ ಸ್ಮರೇದ್ವಸ್ತು ತಸ್ಯ ಚಕ್ಷುರ್ನ ಓಯತೇ

|| ೫೭ ||

ಶಯಾಂತ ರಾಜನನ್ನೂ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನೂ ಚೈವನ, ಶುಕ್ರ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಿನಿದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಉಂಡ ಮೇಲೆ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕಣ್ಣು ಕೆಡದೆ ದೃಷ್ಟಿ ಬಿಡ್ಬಾನ್ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ನಾರ್ದವಾಧಾಶ್ಚ ನಗ್ನಶ್ಚ ನೋತ್ತರಾಪರಮುಕ್ತಕಃ |

ನಾಕಾಶೇ ಸರ್ವತಃ ಶೂನ್ಯೇ ನ ಛಾತ್ಯತ್ತದ್ಯಮೇ ತಥಾ

|| ೫೮ ||

344

ಬಂ
ದ
ವ

ನ ವಿಶಾಲಾಂ ನ ವಾ ಭಗ್ನಾಂ ನಾಸಮಾಂ ಮಲಿನಾಂ ನ ಚ ।

ನ ಚ ಜಂತುಮಯಾಂ ಶಯ್ಯಾಮಧಿಷ್ಠೇದನಾಸ್ತೌತಾಮ್

|| ೫೯ ||

344

ಸಂ

ಒದ್ದಿಬಿಲ್ಲೆ ಉಲ್ಲಾಗಲಿ, ಬತ್ತಲಿಯಾಗಲಿ, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ತಲೆ ಹಾಕಿಯಾಗಲಿ, ಬರಿದಾದ ಆಕಾಶದಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಅಶ್ವತ್ಥಮರದ
ಒಳಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ವಿಶಾಲವಾದ ಹರಿದು ಚಂದಿಯಾದ, ಎತ್ತರ ತಗ್ಗಿರುವ, ಮಲಿನವಾದ, ಹುಳುಹುಪ್ಪಡಿ ಇರುವ ಹಾಗೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ,
ಹೂದಿಸದ ಹಾಗೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಎಂದೂ ಮಲಗಬಾರದು.

ಪಂಚಾದ್ಯೋ ಭೋಜನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪ್ರಾಜ್ಞುಷೋ ಮೌನಮಾಶ್ರಿತಃ ।

ತಪ್ತೌ ಪಾಡೌ ತಥೈವಾಸ್ತಮೇಶು ಪಂಚಾರ್ಥತಾ ಮತಾ

|| ೬೦ ||

ಕೈಗಳರತು, ಎರಡು ಪಾದಗಳು, ಮುಖ ಇವು ವರು ಒದ್ದಿಯಾಗಿದ್ದು ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಮುಖಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೌನವಾಗಿ
ಉಬ್ಬಮಾಡಬೇಕು

ಅರ್ಥಾಗಮೋ ನಿತ್ಯಮರೋಗಿತಾ ಚ ಪ್ರಿಯಾ ಚ ಭಾರ್ಯಾ ಪ್ರಿಯವಾದಿನಿ ಚ ।

ವಶ್ಯಶ್ಚ ಪುತ್ರೋಽರ್ಥಕರಃ ಚ ವಿದ್ಯಾ ಪಡ್ವೀವಲೋಕಸ್ಯ ಸುಖಾನಿ ರಾಜಸಾ

|| ೬೧ ||

ದಿವ್ಯಾ ಸಂಪತ್ತು ಒಡುತ್ತಿರುವುದು, ಸದಾ ಆರೋಗ್ಯದಿರುವುದು, ಮನಮೆಚ್ಚಿದ ಮಡದಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾತಾಡುವವಳಾಗಿರುವುದು,
ವಶವಾಗಿರುವ ಮಗ, ಸಾರ್ಥಕವಾದ ವಿದ್ಯೆ -ಇವು ಆರು ಬದುಕಿನ ಸುಖಗಳು.

ಅನ್ನೇನ್ನೈವ ತು ಕಾರ್ಯಾಣಿ ಶಂಕುಲೇನ ಜಲೇನ ವಾ ।

ತದಭಾವೇಽಪಿ ಮನಸಾ ವೈಶ್ವದೇವಃ ಪ್ರಸೇತಿಕಃ

|| ೬೨ ||

ವೈಶ್ವದೇವವನ್ನು ಅನ್ನದಿಂದಲೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಿಲ್ಲವಾದರೆ ಅಕ್ಕಿಯಿಂದಲಾಗಲಿ, ನೀರಿನಿಂದಲಾಗಲಿ ಅದೂ ಇಲ್ಲವಾದರೆ
ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲಾಗಲಿ ವೈಶ್ವದೇವವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು.

ಸಂಕಲ್ಪಂ ಸೂಕ್ತಪಠನಂ ಮಾರ್ಜನಂ ಚಾಘ್ರಮರ್ಪಣಮ್ ।

ದೇವಾದಿತರ್ಪಣಂ ಪೂರ್ವೈಂ ಸ್ನಾನಂ ಪಂಚಾಂಗಲಕ್ಷಣಮ್

|| ೬೩ ||

ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡುವುದು, ಪುರುಷಸೂಕ್ತಾದಿಗಳ ಪಠನ, ಆವೇಷಮಾರ್ಜನ, ಅಘ್ರಮರ್ಪಣ, ದೇವತಾದಿಗಳ ತರ್ಪಣ -ಇವು ಸ್ನಾನದ
ಪಂಚಾಂಗಗಳು. ಇವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸ್ನಾನವೆನಿಸುವುದು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಮೈತೊಳೆಯುವುದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಮಾಧುರ್ಯಮೃತವತ್ಕ್ರಿಃ ಪದಚ್ಯೇದಸ್ತು ಸುಸ್ವರಃ ।

ಧೈರ್ಯಂ ಲಯಸಮೇತತ್ವಂ ಪಡೇತೇ ಪಾಠಕಾ ಗುಣಾಃ

|| ೬೪ ||

ಮಧುರತೆ, ಅತ್ತರವೃಷ್ಣತೆ, ಪದವಿಂಗಡತೆ, ಸ್ವರಭಾರ, ಧೈರ್ಯ, ಲಯದಿಂದ ಕೂಡಿರುವಿಕೆ -ಇವು ಆರು ಪಾಠಕರ ಗುಣಗಳು.

ಗೀತಃ ಶಿಫ್ರಃ ಶಿರಃಶಂಖಃ ಯಥಾಲಿಖಿತಪಾಠಕಃ ।

ಅನರ್ಥಪ್ರೋಽಽಪುಕಂಶ್ಚ ಪಡೇತೇ ಪಾಠಕಾಧರ್ಮಾಃ

|| ೬೫ ||

ಪಾಠಾತ್ಮಾ ಓದುವುದು, ಅವಸರದಿಂದ ಓದುವುದು, ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಾ ಓದುವುದು, ಹೇಗೆ ಬರಿದಿರುವುದೋ ಹಾಗೆಯೇ
ಅರ್ಥವನ್ನೊಳಗೈದೆ ಓದುವುದು, ಅರ್ಥದ ಬದಲು ಬೇರೆ ಅರ್ಥಮಾಡುವುದು, ಕೀಳು ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಓದುವುದು -ಇವೆಲ್ಲ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ
ವೇದ ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಟ್ಟ ಗುಣಗಳಾಗಿವೆ.

ನ ಸೂರ್ಯಮವಲೋಕಿತ ಉದಯಾಸ್ತೋಭಯೋಃ ಕೃಚಿತ್ ।

ನ ಮುಷೇನ ಧರ್ಮತಾಗ್ನಿಂ ನ ಚಿ ವ್ಯಾಲಂ ತು ಲಂಘಯೇತ್

|| ೬೬ ||

ನೀರ್ವೀರಿಯಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಬಾರದು. ಬಾಯಿಯಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಹಾವನ್ನು
ವಾಲಬಾರದು

ತಪಸಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೇಣಾ ಹೋಮೇನ ಚ ಶಮೇನ ಚ ।

ವಿಗತಾಂ ಶರ್ಮದಾಸೇನ ಶರ್ಮಾಂತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭವೇತ್

|| ೬೭ ||

ತಪ್ಪಿಸಿದ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಿಂದ ಹೋಮ ಹಾಗೂ ಭಗವತ್ತರವಾದ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಹೆಸರಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶರ್ಮಾ ಎಂದು ಬರುತ್ತದೆ.

ತಾಪತ್ರಯಾತ್ ಅತಿಬಲಾತ್ ಜಗತ್ ಸಂವಹತೀತಿ ಯತ್ |

ತದ್ವಾತ್ಮವ್ಯಸಮೇ ಧೀರೇ ಮಮಾಂತಂ ಕೃತ್ರಿಯೇ ಭವೇತ್ |

|| ೬೮ ||

ಅತಿವಿಬಲವಾದ ತಾಪತ್ರಯದಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನಾದುದರಿಂದ ಕೃತ್ರಿಯನ ಹೆಸರಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 'ವರ್ಮ' ಎಂದು ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ಕಾಲೇ ಕಾಲೇ ಧನಂ ದತ್ತ್ವಾ ಸರ್ವಂ ಗೋಪಯತೀತಿ ಯತ್ |

ತದ್ವಾತ್ ವೈಶ್ಯಸ್ಯ ನಾಮೈತತ್ ಗುಪ್ತಾಂತಂ ಅಭಿಧೀಯತೇ |

|| ೬೯ ||

"ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ತನ್ನ ಧನಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನೂ ಆದಾಯದ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ಗುಪ್ತವಾಗಿರಿಸುತ್ತಾ ಇರುವವನು" ಎಂಬುದಕ್ಕಾಗಿ ವೈಶ್ಯನ ಹೆಸರಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 'ಗುಪ್ತ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಕ್ ಚೂಡಾಕರಣಾತ್ ಬಾಲಃ ಪ್ರಾಣಿಷ್ಠಾಪನಾತ್ ಶಿಶುಃ |

ಕುಮಾರಕಸ್ಯ ವಿಚ್ಛೇದೋ ಯಾವನ್ನೋದೇನಿಬಂಧನಮ್ |

|| ೭೦ ||

ಅನ್ನಪ್ರಾಶನವಾಗುವವರೆಗೆ ಶಿಶುವೆಂದೂ ಚೇಲಿದವರೆಗೆ ಬಾಲನೆಂದೂ ಉಪನಯನದ ತನಕ ಕುಮಾರನೆಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಿಶೋರಭ್ಯುಕ್ತಗಾಂ ಪೈಶ್ಯಕ್ರಂ ಬಾಲಸ್ಥಾಪನಮಂ ತಥಾ |

ರಜಸ್ವಲಾದಿಸಂಸ್ಪರ್ಶೇ ಸ್ನಾನಮೇವ ಕುಮಾರಕಃ |

|| ೭೧ ||

ಮುಖ್ಯಾದವನ್ನು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಹಾಗೂ ಅವರ ವಸ್ತುಗಳ ಸ್ವರ್ಗವಾದರೆ 'ಶಿಶು'ವಿಗೆ ನೀರು ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಚಮನದಿಂದ (ಮೈಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒದ್ದೆಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಒರೆಸುವುದು) ಬಾಲಕನಿಗೆ ಶುದ್ಧಿಯೂ, ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಶುದ್ಧಿಯೆಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಅಸಂಭಾಷ್ಯಾನ್ ಹಿ ಸಂಭಾಷ್ಯ ಅತೋಕುಳಗೀಡಲಮ್ |

ಅಮಲಕ್ಕಾಃ ಫಲಂ ಚೈವ ಪಾರಣೀ ಪ್ರಾಶ್ನ ಕುಪ್ಪತಿ |

|| ೭೨ ||

ಒಣದಕ್ಕಾದ ಉಪವಾಸವುತದಂದು ಅನರ್ಹರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಲೇಬಾರದು. ಮಾತಾಡಬಾರದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೊತೆ ಮಾತಾಡದೆ ನಿರ್ವಾಹದಲ್ಲಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿದರೆ ವಾರಣೀಮಾಡುವ ಮೊದಲು ತುಳಗೀಡಳ, ಅಗೋಪುಪ್ಪದ ಎಲೆ, ನಲ್ಲಿಕಾಯ ಇವುಗಳನ್ನು ತಿಂದರೆ ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಂಕಲ್ಪೈವ ಸದಾ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸ್ನಾನದಾನವ್ರತಾದಿಕ್ಮಮ್ |

ಅನ್ಯಥಾ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಾಗೇ ನಿಪ್ಪಲಾನಿ ಭವಂತಿ ಹಿ |

|| ೭೩ ||

ಸ್ನಾನ, ದಾನ, ವ್ರತ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪವೂರ್ವಕವೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಾ ನಿಪ್ಪಲವೆನಿಸುವುದು.

ಪೂರ್ವೇ ಸ್ವೋತ್ತಮಂ ದಕ್ಷಿಣೇ ದೇವಪೂಜಾ ಪಶ್ಚಾಚ್ಚಾಪಃ ಪುತ್ರರೇ ತರ್ಪಣಂ ಚ |

ಈಶಃ ಕುಂಭಸ್ಥಾಪನಂ ಸರ್ವಸಿದ್ಧೈ ಮಧ್ಯೇ ಕುರ್ಯಾದಧ್ಯರಂ ಯಜ್ಞಕರ್ತಾ |

|| ೭೪ ||

ಯಜ್ಞಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವೋತ್ತಮತನುವು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯೂ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಜಪವೂ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ತರ್ಪಣವೂ ಈಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಕುಂಭಸ್ಥಾಪನೆಯೂ ಹೋಮವನ್ನು ಈ ನಡುವೆಯೂ ಮಾಡಿದಾಗ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಕನ್ಯಾಪುತ್ರವಿವಾಹಃ ಕು ಗೋದಾನೇ ವ್ರತಬಂಧನಃ |

ಅಶಿವಾರ್ಪಣೀಭಿವೇಶಿ ಚ ಪಶ್ಚಿ ತುತರತೋ ಭವೇತ್ |

|| ೭೫ ||

ಮಗರ ಹಾಗೂ ಮಗನ ಮದುವೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಗೋದಾನದಲ್ಲಿ ವ್ರತಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅಶಿವಾರ್ಪಣವನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಸ್ನಾನಾರ್ಪಣದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಪಶ್ಚಿಮ ಎಡಕ್ಕೆ ಇರಬೇಕು.

ಶ್ರೀಶೇ ಶುಲ್ಕಂ ತಥಾ ರಜ್ಜುಂ ಶ್ವಾಪ್ನಾಪ್ನುಮಪವಿತಕಮ್ ।

ಗ್ರಂಥಿಂ ವಿಸ್ತೃಜ್ಯ ಜುಹುಯಾತ್ ಗ್ರಂಥಿಯುಕ್ತಂ ನ ಹೋಮಯಾತ್

|| ೭೭ ||

348

ಶ್ವೇತಯಾಗದಲ್ಲಿ ಶುಲ್ಕ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಹೋಮದಲ್ಲಿ ಇಂಧನವನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ ಹಗ್ಗವನ್ನೂ ಉಪಾಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನೂ ಹೋಮ ಮಾಡುವಾಗ ಗಂಟನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಮಿಸಬೇಕು. ಗಂಟುಪಾಕದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಗಂಟು ಇದ್ದೇ ಹೋಮಿಸಬಾರದು.

ಯತ್ರ ದಿಹ್ನಯವೋ ನೋಕ್ಶೋ ಜಪಹೋಮಾದಿಕಮ್ಗಾಂ ।

ತಿಶ್ವಸ್ಯ ದಿಶಃ ಪೂಜ್ಯಾ ದಿಂದ್ರಿಸೌಮ್ಯಾಪರಾಜಿತಾಃ (ಐತಾನೀ)

|| ೭೮ ||

ಎಲ್ಲಿ ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಕರ್ಮಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೋ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಪೂರ್ವ-ಉತ್ತರ-ಈಶಾನ್ಯವೆಂಬ ಮೂರು ದಿಕ್ಕುಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಜಪಾನುಮಂತ್ರಣಾಪ್ಯಾಯನಾಭಿಮಂತ್ರೇ ತಥೈವ ಚ ।

ಉಪಸ್ಯಾಕರ್ಮಕರಣೇ ಪಯುಜ್ಯತೇ

|| ೭೯ ||

ಜಪ, ಅನುಮಂತ್ರಣ, ಆವ್ಯಾಯನ, ಅಭಿಮಂತ್ರಣ, ಉಪಸ್ಯಾನ, ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಈ ಆರು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮೃದುವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು.

ಮಂತ್ರಮುಚ್ಚಾರಯನ್ನೇವ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಂ ತ್ವಪಿ ಸಂಸ್ಕರೇತ್ ।

ಶೇಷಿಣಾ ತನ್ನಾ ಭೂತ್ಯಾ ಸ್ವಾದೇತದನುಮಂತ್ರಣಮ್

|| ೮೦ ||

ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ, ಮಂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ ವಿಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಪ್ರಧಾನದೇವತೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದನ್ನು ಅನುಮಂತ್ರಣ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಉಪಸ್ಯಾನಂ ತದೇವ ಸ್ವಾತ್ ಪ್ರಣಿಶ್ಛಾನಮುಕ್ತಮಮ್ ।

ಬಾಹ್ಯಕರ್ಮ ಯದೇತೇಷು ಕರ್ಮಣಾಲೇ ಕ್ರಿಯೇತ ಯತ್

|| ೮೧ ||

ಬಾಹ್ಯವಾಗಿ ಕೈಮುಗಿದು, ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಣತಿಪೂರ್ವಕ ಎದ್ದುನಿಂತು ಕರ್ಮ ಮಾಡುವಾಗ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರೆ ಉಪಸ್ಯಾನ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಕರ್ಮಣಃ ಕರಣಂ ತಸ್ಯ ವಿಹಿತಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶನಮ್ ।

ಮಂತ್ರೇಣ ಕೃತ್ವಾ ಮಂತ್ರಾಂತೇ ಕ್ರಿಯತೇ ಕರ್ಮ ಯೇಷು ಚ

|| ೮೨ ||

ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಷಯವು ಗೊತ್ತಾಗುವಂತೆ ಮಂತ್ರದಿಂದ ತೋರಿಸಿ ಮಂತ್ರದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಾಜಾಪತಂ ಉಪಾಂತು ಸ್ವಾತ್ ಮಧ್ಯಂ ಸಾವಿತ್ರಮೇವ ಚ

|| ೮೩ ||

ಪ್ರಜಾಪತಿದೇವತಾಕಮಂತ್ರವನ್ನು ಮಧ್ಯೆಯೂ ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಮಧ್ಯಮಸ್ವರದಿಂದಲೂ ಹೇಳಬೇಕು.

ವಿವಾಹಾದಿಕ್ರಿಯಾಯಾಂ ಚ ಕಾಲಾಯಾಂ ವಾಸ್ತುಪೂಜನೇ ।

ನಿತ್ಯಹೋಮೇ ವೃಷೋತ್ಸರ್ಗೇ ನ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಶ್ಚತೇ

|| ೮೪ ||

ವಿವಾಹಾದಿ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲೂ, ವಾಸ್ತುಪೂಜೆಯಲ್ಲೂ, ನಿತ್ಯಹೋಮ, ವೃಷೋತ್ಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿ ಇಲ್ಲ.

ಯತ್ಯಾಗ್ನಿಃ ಪವಮಾನಸ್ತ ಯತ್ರ ವಾ ಸದಸ್ಯತಃ ।

ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಸ್ಸಗ್ಭಿವ್ಯಾ ಪೂನರಾಧಾನಕಂ ವಿನಾ

|| ೮೫ ||

ಪ್ರಸಂಧಾನ ವಸ್ತು 'ಅಗ್ನಿಃ ಪವಮಾನ' ಹಾಗೂ 'ಸದಸ್ಯತೆ' ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವ ಹೋಮಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿ ಇಲ್ಲ.

ನ ಮುಕ್ತಕೇಶೋ ಜುಹುಯಾನ್ಯ ನಿಪಾತಿತಪಾನಕಃ ।

ಉತ್ತರೀಯವಿಹೀನಸ್ತ ನ ಚ ಪ್ತಾವೃತಶೀರ್ಷಕಃ

|| ೮೬ ||

349

ಬಿಂ
ದ
ವಿ

ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಹತ್ತನೇ ಅಂಗವಾಗಿದ್ದು ಹೀಗಿದೆ ।

ಸಂಹಿತಾಂಗವಾಗಿದ್ದು ವಾಗ್ವಿಜ್ಞಾನ ಬಹುಯಾದ್ಯವಿ

|| ೮೬ ||

350

ಪು
ಟ
ದ
ವ

ತಲೆಕೂದಲು ಬಿಟ್ಟುಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಮೂಗಾಲು ನೀಡಿ ಹಾಗೂ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಉತ್ತರಿಯವಿಲ್ಲದೆ, ತಲೆಗೆ ವಸ್ತ್ರ ಹಾಕಿಕೊಂಡು
ಪೂಜಿಸುವುದು ಬಾರದು.

ಅಂಗ್ಯ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿ ಅಂಗ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಹವಿವಸ್ತ್ರ ಗಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು ಉಳಿದ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಕೂಡಿಸಿ ಮೂಕಾರದ
ಪೂಜಿಸುವುದು ಬಾರದು.

ವಂದಿತಾ ಪೂಜಿತೋ ವಿಶ್ವಾ ದುಗ್ಧಾ ಗೌರಿವ ಹೀದತಿ ।

ಪುನರಾಪ್ಯಾಯತೇ ಧೇನುಃ ಸತ್ಯಕೈಃ ಸಜಲ್ಪಯಥಾ ।

ವಿವಂ ಜಪ್ತೇಶ್ಚ ಹೋಮೈಶ್ಚ ಪುನರಾಪ್ಯಾಯತೇ ದ್ವಿಜಃ

|| ೮೭ ||

ಬೇರೆಯವರಿಂದ ವಂದನೆ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ವಿಶ್ವನು ಹಾಲು ಕರೆದ ಗೋವಿನಂತೆ ಸತ್ಯಹೀನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹುಲ್ಲು, ನೀರು
ಸೇವಿಸಿದುದಿಂದ ಗೋವು ಪುನಃ ಪುಟ್ಟಿಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಜಪ-ಹೋಮಗಳಿಂದ ವಿಶ್ವನು ಸತ್ಯಪೂರ್ಣನಾಗುವನು.

ಪ್ರತಿಗ್ರಹೈಶ್ಚ ನಶ್ಯಂತಿ ವಾರಿಣಾ ಇವ ಪಾವತಃ ।

ತಾನ್ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಜಾನ್ ದೋಷಾನ್ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೈರ್ವಿಧೀಜಾತ್ಯಮಾಃ ।

ಉತ್ತಾರಯಂತಿ ವಿದ್ವಾಂಸೋ ವಾಯುರ್ಮೇಘಾಽನಿವಾಂಬರೇ

|| ೮೮ ||

ದಾಸ್ಯೀಕಾರದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವು ನೀರಿನಿಂದ ಬಂತಿ ನಾಶಹೊಂದುವಂತೆ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿದ್ವಾಂಸನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು
ದಾಸ್ಯೀಕಾರದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪಾಪವನ್ನು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾದಿಗಳಿಂದ ಗಾಳಿಯು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮೋಡವನ್ನು ಚದುರಿಸುವಂತೆ
ದೂರಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಯಾಗಾವಶಾನೇ ಪೂಜಾಂತೇ ಭೋಜನಾಂತೇ ಪುನಃ ಪುನಃ ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಯಾನಿ ಭಾಷಂತೇ ಮನ್ಯಂತೇ ತಾನಿ ದೇವತಾಃ

|| ೮೯ ||

351

ಪು
ಟ
ದ
ವ

ಯಾಗದ, ಪೂಜೆಯ, ಭೋಜನದ ಅವಶ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ಅದನ್ನು ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ
ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತಾರೆ

ಬಹುಾನಿ ಧರ್ಮಜಾಲಾನಿ ಸಾಪಾಯಾನಿ ಕಲೌ ಯುಗೇ ।

ಹರಸ್ತುತಿಶ್ಚಾನ್ಯದಾನಂ ನಿರಪಾಯಮಿದಂ ದ್ವಯಮ್

|| ೯೦ ||

ಧರ್ಮದ ಆಚರಣೆಯು ಹಲವು ವಿಧದ್ದಿದೆ. ಈ ಕೆರಿಯುಗಳಲ್ಲಿ ಅವೆಲ್ಲ ಅಪಾಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವುಗಳು. ಕೆರಿಯುಗಳಲ್ಲಿ
ಅಪಾಯವಿಲ್ಲದ ಧರ್ಮಆಚರಣೆಯು ಎರಡೇ- ಒಂದು ಭಗವನ್ನಮ್ಮನ್ನರಣೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಲೆಂದು ಮಾಡಿದ
ಅರ್ಪಣವಸ್ತು.

ಜಪನಿಷ್ಠೋ ದ್ವಿಜಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಸರ್ವಯಜ್ಞಫಲಂ ಜಪಾತ್ ।

ಸರ್ವೇಪಾಮಾವ ಯಜ್ಞಾನಾಂ ಜಪಯಜ್ಞಃ ಪ್ರಶಸ್ತತೇ

|| ೯೧ ||

ಜಪಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆ ಇರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಶ್ರೇಷ್ಠನು. ಜಪದಿಂದ ಸರ್ವಯಜ್ಞದ ಫಲವೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ
ಸರ್ವಯಜ್ಞಗಳಿಗಿಂತ ಜಪಯಜ್ಞವು ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿದೆ.

ಧ್ಯಾಯಾತ್ಮ ಮನಸಾ ಮಂತ್ರಂ (ದೇವಂ) ಜಪ್ತೌಷ್ಠೌ ನ ವಿಚಾಲಯೇತ್ ।

ನ ಕಂಪಯೇತ್ ಶಿರೋ ಗ್ನಿವಾಂ ದಂತಾನ್ವೈವ ಪ್ರಕಾಶಯೇತ್

|| ೯೨ ||

ಮನಃಪ್ರಕರ್ಷಣಂ ಶೌಚಂ ಮೌನಂ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಚಿಂತನಮ್ ।

ಅವ್ಯಗ್ರಹಮನಿರ್ದೇಶೋ ಜಪಸಂಪತ್ತಿಹೇತವಃ

|| ೯೩ ||

ಮನ್ನಿಸಿ ನಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾಧಿಪಾನದೇವತೆಯ ಧಾನ್ಯ, ನಾಲಿಗೆ-ತುಲಗಳನ್ನು ಅಲಗಾದಿಸಿರುವುದು, ತಲೆ-ಕುತ್ತಿಗೆ ಅಲ್ಲಾಡದಂತಿರುವುದು, ಹಲ್ಲುಗಳು ಕಾಣದಂತಿರುವುದು, ಮಾನ, ಶೌಖಾಪಾರ, ಮನಃಪ್ರಸನ್ನತೆ, ಮಂತ್ರಾರ್ಥಾನುಸಂಧಾನ, ಚಂಚಲತೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ಹೀಗೆಯೇ ಆಗಬೇಕೆಂಬ ಹಲ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು- ಇವು ಜಪದ ಪುಟ್ಟ ಕಾರಣಗಳು.

352

ನಿಷ್ಕೇವದ್ವಂಭಗಾಕ್ರೋಧನಿದ್ವಾಲ್ಪಕೃದಾಮದಾಂ ।

ಪತಿತಶ್ಚಾಂತ್ಯಜಾ ಧೂರ್ತಾಃ ದಕ್ಷಿಣೇ ಜಪವೈರೀಶಾಃ ॥ ೯೪ ॥

ಉಗುಳುವುದು, ಆಕರಿಸುವುದು, ಒಬ್ಬ, ನಿಧಿ, ಆಲಸ್ಯ, ಹಸಿವು, ಸೊಕ್ಕು, ಪತಿತನು, ಅಂತ್ಯಜನು, ದುಷ್ಟನು -ಇವು ಹತ್ತು ಜಪಕ್ಕೆ ವೈರಿಗಳು.

ಯಜ್ಞೇ ದಾನಂ ತಪೋ ರಾಜ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಚ ಪೂಜನಮ್ ।

ವಿತಾನಿ ನಿತ್ಯಕೃತ್ವಾನಿ ಜಪಹೋಮಾದಯೋಽಪಿ ಚ ॥ ೯೫ ॥

ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿಸುವುದು, ದಾನ ಕೊಡುವುದು, ತಪಸ್ಸು ಆಚರಿಸುವುದು, ಸನ್ಮಂತ್ರ ಜಪಿಸುವುದು, ನಿತ್ಯಹೋಮ ನಡೆಸುವುದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು -ಇವು ರಾಜರು ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡಬೇಕಾದ ನಿತ್ಯ ಕೃತ್ಯಗಳು.

ಅಬ್ರಾಯನರ್ತಮಾಶಾಂಶ್ಚ ಪಕ್ಷತಿಥ್ಯಕ್ಷನಾಸರಾನ್ ।

ಯೋಗಂ ಚ ಕರಣಂ ಚೈವ ಸಂಕಲ್ಪೇ ಸಮುದಾಹರೇತ್ ॥ ೯೬ ॥

ಮಾಸಪಕ್ಷತಿಥಿನಾಂ ತು ನಿಮಿತ್ತಾನಾಂ ಚ ಸರ್ವಶಃ ।

ಉಲ್ಲೇಖನಮಕುರ್ವಾಣೋ ನ ತಸ್ಯ ಫಲಭಾಗ್ಯವೇತ್ ॥ ೯೭ ॥

ವರ್ಷ, ಅಯನ, ಹುತು, ಮಾಸ, ಪಕ್ಷ, ತಿಥಿ, ನಕ್ಷತ್ರ, ವಾರ, ಯೋಗ, ಕರಣ -ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಮಾಸ-ಪಕ್ಷ-ತಿಥ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು-ಕರ್ಮದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಹೇಳದೇ ಮಾಡಿದ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಕರ್ಮಫಲ ದೊರೆಯಲಾರದು.

ಶರ್ಕರಾ ಮಧು ದುಗ್ಧಂ ಚ ಫೈತಂ ದಧಿ ಸಮಾಂಶಕಮ್ ।

ಪಂಚಾಮೃತಮಿದಂ ಪೈರೇಕ್ಲಂ ದೇಹತುಪ್ತೌ ವಿಧೀಯತೇ ॥ ೯೮ ॥

ಸಕ್ಕರೆ, ಜೇನುಕುಪ್ಪೆ, ಹಾಲು, ತುಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮೊಸರು- ಇವೇ ಪಂಚಾಮೃತ. ಸಮಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳ ಇದು ದೇಹಕುಶಲಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ದೀಪಂ ನ ಸ್ವಾಪಯೇದ್ಭೂತೌ ಭೃತಕೈಲೇ ನ ಮಿಶ್ರಯೇತ್ ।

ಪಾತ್ರಂ ತಸ್ಯ ನ ಭಗ್ನಂ ಸ್ವಾತ್ ವರ್ತೇಣ ಛಾಪ್ಯದೂಷಿತಾ ॥ ೯೯ ॥

ದೇವಸ್ಥ ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ದೀಪಂ ದದ್ಯಾದ್ಭೂತವಿಧಿ ।

ಫೃತದೀಪಂ ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಮೈಲದೀಪಂ ಚ ವಾಮತಃ ।

ಸಾಧಾರಂ ಸ್ವಾಪಯೇದ್ಧೀಪಮನ್ಯಥಾ ಹೃತುಭ್ಯಂ ಭವೇತ್ ॥ ೧೦೦ ॥

ದೀಪವಸ್ತು ನೆಲದ್ದಿಡಬಾರದು. ತುಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಮಿಶ್ರಮಾಡಿ ದೀಪಹಚ್ಚುಬಾರದು. ದೀಪದ ಪಾತ್ರೆ (ಎಣ್ಣೆಬತ್ತಿ ನಿಲ್ಲುವ) ಎತ್ತರರಲಾರದು. ಎತ್ತರಿಯು ದೂಷಿತಗೊಳ್ಳದೆ ಸುಗುಣವಾಗಿ ಮೃದುವಾಗಿ ಸೌಮ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು.

ದೇವರ ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ ದೀಪವನ್ನು ವಿಧಿಪ್ರಕಾರ ಇಡಬೇಕು. ತುಪ್ಪದ ದೀಪ ದೇವರ ಬಲಕ್ಕೂ ಎಣ್ಣೆಯ ದೀಪ ಎಡಕ್ಕೂ ಇಡಬೇಕು. ದೀಪಕ್ಕೆ ಗಲ್ಲದಾದ ಆಧಾರವೂ ಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವಾದರೆ ಅಶುಭವುಂಟಾಗಬಹುದು.

ಪ್ರಸಕ್ತಃ ಲಿಖಿತಂ ಮಂತ್ರಂ ಅಲೋಕ್ಯ ಪ್ರಜಪಂತಿ ಯೇ ।

ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಸಮಂ ಶೇಷಾಂ ಪಾತಕಂ ಪರಿಹರ್ತಿತಮ್ ॥ ೧೦೧ ॥

ಗುರುಗಳಿಂದ ಲಿಖಿಸಿದ ಪಠ್ಯದಿಂದ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಮಂತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ಜಪಮಾಡಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಸಮಾನವಾದ ದೋಷವು ಎರುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

353

ಬಂ
ದ
ಮ

ಮರಿನಾಂಗಪದಾಃ ಕೀಶಾ ಮುಖಂ ದುರ್ಗಾಂಧಸಂಯುತಮ್ ।

ಯೋ ಜಪೇತ್ಸಂ ತದಾ ಹಸ್ತಾಧೀವತಾ ಸುಜುಗುಪ್ತತಮ್

॥ ೧೦೨ ॥

354

ಸ್ತು

ಕೀಳಕಾರುವ ಕೂದಲು, ದುರ್ಗಾಂಧ ಬರುವ ಬಾಯಿ ಇವುಗಳು ಇರುವವರು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿದರೆ ಮಂತ್ರದೇವತೆಗಳು ಆ ಪೆನಗಿಡು ವಸ್ತ್ರೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ವಿನಾ ಹಿ ಪ್ರಾಂ ಮಂತ್ರಾ ಸ್ತ್ರೀಕೂರಾಕಾಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ ।

ಪ್ರಾವೇನ ಸಮಾಯುಕ್ತಾಃ ತನ್ಮಂತ್ರಾಶ್ಚ ವಿಶೋಪಮಾಃ

॥ ೧೦೩ ॥

ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿ, ಕೂದಲಾಗಿ ಒಂಕಾರವಿಲ್ಲದ ಮಂತ್ರವು ಸಿದ್ಧಿಯಾಯಕವು. ಒಂಕಾರಸಹಿತವಾಗಿ ಅವರು ಜಪಿಸಿದರೆ ಆ ಮಂತ್ರಗಳೇ ವಿಷವೆನಿಸುತ್ತವೆ.

ಸರ್ವಾಚೀಪ್ಸಯುಕ್ತಾಭ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟಬಲತತ್ತ್ವಥಾ ।

ವಿಷ್ಣುಂತ್ಯಭಿಧಾ ಮಹ್ಯಂ ಸಾ ನ ಯುಕ್ತಾ ದಿವೌಕೇಶಾಮ್

॥ ೧೦೪ ॥

ಭಗವಂತ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ- ವಿಶೇಷವಾದ ಬಲ ಇರುವುದರಿಂದಲೂ ಸರ್ವರನ್ನೂ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವವನಾದುದರಿಂದಲೂ 'ವಿಷ್ಣು' ಎಂದು ನನಗೆ ಹೆಸರು. ಬೇರೆ ಯಾವ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಈ ಹೆಸರು ಯುಕ್ತವಾಗಲಾರದು.

ವಿಷ್ಣುರ್ವಿಶ್ವತಾನಿ ಕರ್ಮಾಗಾಃ ಸುಫಲಾನಿ ಭವಂತಿ ಹಿ ।

ಅನರ್ವಿತಾನಿ ಕರ್ಮಾಗಾಃ ಭಸ್ಮಿನಿ ಸ್ವಸ್ತಹವ್ಯವತ್

॥ ೧೦೫ ॥

ವಿಷ್ಣು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದಾಗ ಪೂರ್ವಾಫಲವಾಗುತ್ತಿ. ಅನರ್ವಿತ ಕರ್ಮಗಳು ಭಸ್ಮದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸು ಹೋಮಿಸಿದಂತೆ ನಿಪ್ಪಲು.

ಯತ್ಕರೋಪಿ ಯದತ್ಕಾಪಿ ಯದ್ವಹೋಪಿ ದದಾಪಿ ಯತ್ ।

ಯತ್ರಪಶ್ಯಪಿ ಕೌಂತೇಯ ತತ್ಪುರುಷ ಮದರ್ಪಣಾಮ್

॥ ೧೦೬ ॥

355

ಸ್ತು

ಸರ್ವಕಾರ್ಯಗಳು, ಘೋಗ, ಹೋಮ, ದಾನ, ತಪಸ್ಸು - ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನನಗೆ ಅರ್ಪಿಸು ಎಂದು ಭಗವಂತನ ಆದೇಶ.

ಅನಾಮಿಕಯಾ ದೇವಸ್ಯ ಪುಷೀಕಾಂ ಚ ತಥೈವ ಚ ।

ಗಂಧಾನುಲೇಪನಂ ಕಾರ್ಯಂ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ವಿಶೇಷತಃ

॥ ೧೦೭ ॥

ಪಿತ್ಯುಕಾಮರ್ಪಯೇದ್ಗಂಧಂ ತರ್ಜನಾ ಚ ತಥೈವ ಚ ।

ತಥೈವ ಮಧ್ಯಮಾಂಗುಲ್ಯಾ ಧಾರ್ಯೋ ಗಂಧಃ ಸ್ವಯಂ ಬುಧಃ ।

ಕನಿಷ್ಠಾಂಗುಲ್ಯಸಂಯುಕ್ತಾ ಗಂಧಮದ್ರಾ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ

॥ ೧೦೮ ॥

ದೇವತಾಪಿಗಳಿಗೆ ಅನಾಮಿಕಾ ಬೆರಳೆಂದಲೂ ಪಿತ್ಯುಗಳಿಗೆ ತರ್ಜನಿಯೆಂದಲೂ ತನಗೆ ಮಧ್ಯಮ ಬೆರಳೆಂದಲೂ ಗಂಧಾರ್ಪಣವು ವಿಶೇಷವೆನಿಸಿದ ಗಂಧ ಸ್ವದ ಇದ್ದಾಗ ಕಿರುಬೆರಳಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೆಬ್ಬೆರಳು ಗಂಧಮುದ್ರೆಯೆನಿಸುವುದು.

ಭವಾನೀಯ ಸುವಾಗ್ಗೇಣ ದಕ್ಷಿಣಾನಾಮಿಕಾಗ್ರಮ್ ।

ತ್ವಾಯುಷಂ ಮಂತ್ರಕರಣಂ ಧೃತಂ ಯದ್ವಿಫಲಂ ವಿಧುಃ

॥ ೧೦೯ ॥

ಹೋಮಾದಿನಾದದ್ಧ ಸುವಾ(ವತ್ರ)ದಿಂದ ಉತ್ತರಭಾಗದ ಭಸ್ಮ ತೆಗೆದು "ತ್ವಾಯುಷಂ" ಎಂಬ ಮಂತ್ರಪಠನಪೂರ್ವಕ ಬಲಗೈಯ ಅನಾಮಿಕಾ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಧರಿಸಬೇಕು.

ಅಂಗುಷ್ಠಃ ಪುಷ್ಪಿದಃ ಪ್ಲೋಕ್ವೋ ಮಧ್ಯಮಾಯುಕೇ ತಥಾ ।

ಅನಾಮಿಕಾಸ್ತದಾ ನಿತ್ಯಂ ಮುಕ್ತದಾ ತರ್ಜನೀ ಸ್ತೃತಾ

॥ ೧೧೦ ॥

ಗೋಪೀಚಂದ್ರವನ್ನೂ ಪುಷ್ಪದ ಸಂದರ್ಭ- ಅಂಗುಷ್ಠ ಬೆರಳು ಪುಷ್ಪಿಯನ್ನೂ, ಮಧ್ಯ ಬೆರಳು ಆಯುಷ್ಯವನ್ನೂ, ಅನಾಮಿಕಾ

ಅಗ್ನಿವನ್ನೂ, ತರ್ಜನಿ ಬೆರಳು ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಪಾದೌ ಶಿರಸ್ವಥಾ ಹಸ್ತೌ ನಿಕುಂಚ್ಯ ಮುಕುಲಾಕೃತೀ ।

ಮನೋಬುದ್ಧ್ಯಭಿಮಾನೈಶ್ಚ ಪ್ರಣಾಮೋಽಪ್ಪಾಂಗಸಂಕ್ಷಲೇ ।

॥ ೧೧೧ ॥

ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಪುಟಃ ಸಮಗೃಹ್ಯಃ ಕೃತ್ವಾ ಭುಜಾಂತರೇ ।

ಪ್ರಾಮ್ಯ ದಂಡವದ್ಭೂಮೌ ಅಪ್ಪಾಂಗೇನ ನಮಸ್ಕಿಯಾ

॥ ೧೧೨ ॥

ಅಂತಃಕರಣಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಹೂವಿನ ಮೊಗ್ಗಿನಂತೆ ಜೋಡಿಸಿದ ಕೈಗಳ ನಡುವೆಯಿರುವ ಎದೆಯೂ ಪಾದಗಳು ಮತ್ತು ಶಿರಸ್ಸು ನೆಲವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವಂತೆಯೂ ಮಾಡುವ ಉದ್ದಂಡಪ್ರಣಾಮವು ಸಾಪ್ತಾಂಗಪ್ರಣಾಮವೆನ್ನಿಸುವುದು.

ಅಶ್ವತ್ಥಾಂಗಾರಶ್ವೈವ ನ ಸ್ತುತೃಪೌ ಸದೈವ ಹಿ ।

ಅಶ್ವತ್ಥಂ ಮಂಡವಾದೇ ತು ಸಾಗರಂ ಪರ್ವಣಿ ಸ್ತುತೇತ್

॥ ೧೧೩ ॥

ಸಮುದ್ರ ಹಾಗೂ ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಬಾರದು. ಗ್ರಹಣ, ಸಂಕ್ರಮಣ, ಅಮಾವಾಸ್ಯಾದಿವರ್ಧಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನೂ ಶನಿವಾರ ಅಶ್ವತ್ಥವನ್ನೂ ಸೇವಿಸಬಹುದು.

ಸರ್ವೇಶು ಧರ್ಮಕಾರ್ಯೇಷು ಪಕ್ಷೀ ದಕ್ಷಿಣತಃ ಶುಭಾ ।

ಅಭಿಜೇತೇ ವಿಪ್ರಪಾದಕೃಲನೇ ಚೈವ ವಾಮತಃ

॥ ೧೧೪ ॥

ಎಲ್ಲಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿಯು ಬಲಭಾಗದಲ್ಲೂ, ಅಭಿಷೇಕ ಹಾಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಾದಪ್ರಶ್ಠಾಳನಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬೇಕು.

ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಾಣುಷೋ ದಾತಾ ಪ್ರತಿಗ್ರಾಹ್ಯುತ್ತರಾಮುಖಿ ।

ಕನ್ಯಾದಾನೇ ವಿಪರ್ಯಾಸಃ ಮಧುಪರ್ಕೇ ತು ಪಶ್ಚಿಮಃ

॥ ೧೧೫ ॥

ಎಲ್ಲ ದಾನಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತು ಕೊಡಬೇಕು. ದಾನಸ್ವೀಕರಿಸುವವರು ಉತ್ತರಮುಖವಾಗಿರಬೇಕು. ಕನ್ಯಾದಾನ-ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಾತೃವು ಉತ್ತರಮುಖಿಯಾಗಿಯೂ ದಾನಸ್ವೀಕರಿಸುವ ವರನು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖಿಯಾಗಿಯೂ, ಮಧುಪರ್ಕಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನನು ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖಿಯಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕು.

ಕನ್ಯಾಗೋದಾನಸಮಯೇ ಲಾಜಹೋಮೇ ಕರಗ್ರಹೇ ।

ಪೂರ್ಣಾಹುತಾವಂಜಲೌ ಚ ತಿಷ್ಠೇದಲೇ ನ ಸಂಚಯಃ

॥ ೧೧೬ ॥

ಕನ್ಯಾದಾನ, ಗೋದಾನ, ಲಾಜಹೋಮ, ವಧೂವಾಚಿತ್ರಹಣ, ಪೂರ್ಣಾಹುತಿ, ವಟುಗಳು ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕರಣಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಇರಬೇಕು.

ತಾಂಬೂಲಂ ತುಳಸಿಂ ವಸ್ತುಂ ಲಂಬು ಕೃತ್ವಾಪಿನಂ ತಥಾ ।

ಸಂಸ್ಕೃತಾಗ್ನೌ ಕ್ಷಿಪೇದಸ್ತು ಆಯುಃ ಪುಷ್ಕಾಂ ಚ ನಶ್ವತಿ

॥ ೧೧೭ ॥

ಹೋಮಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳೆಲೆ, ತುಳಸಿ, ವಸ್ತ್ರ, ನೀರು, ಅಜಿನಾದಿಗಳನ್ನು ಆಹುತಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು. ಇದರಿಂದ ಆಯುಷ್ಯ, ಪುಷ್ಕಗಳ ಹ್ರಾಸವಾಗುವುದು.

ಭಸ್ವನಾ ಶುದ್ಧತೇ ಕಾಂಶಂ ತಾಮ್ರಮಾಷ್ಣೇನ ಶುದ್ಧತೀ ।

ರಜಸಾ ಶುದ್ಧತೇ ನಾರೀ ನದೀ ವೇಗೇನ ಶುದ್ಧತೀ

॥ ೧೧೮ ॥

ಕಂಚಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಭಸ್ವಲೇವನಿಂದಲೂ, ತಾಮ್ರಪಾತ್ರೆಗಳು ಹೂಸಹ್ಣೇನ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದಲೂ, ಸ್ತ್ರೀಯು ರಜಸ್ವಾಪದಿಂದಲೂ ನದಿಯು ಪ್ರವಾಹದಿಂದಲೂ ಶುದ್ಧವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಸುವರ್ಣರೂಪ್ಯಕಾಪ್ತಾನಿ ಮುಕ್ತಾರಶ್ವಶಿಲಾದಿ ಚ ।

ಕಾಂಶ್ವಪಿತ್ತಲತಾಮ್ರಾದಿ ತ್ರಸ್ಥೂರಮಯಾನಿ ಚ ।

ನಿರ್ಲೇಪಾನಿ ತು ಶುದ್ಧಾಂತಿ ಕೇವಲೇನ ಜಲೇನ ಚ

॥ ೧೧೯ ॥

ಚನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಕಲ್ಲು, ಕಬ್ಬಿಣ, ಮುತ್ತು, ರತ್ನಾದಿಗಳೂ ಕೆಂಪು, ತಾಮ್ರ, ಹಿತ್ತಾಳೆ, ತವರೂಸಾದಿಗಳೂ ಬೇರೆ ಲೇಪನವಿಲ್ಲದೆಯೂ
ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಿಲ್ಲದೆ ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ.

358

ಸಕ್ಕರೆತಂ ನಮಂ ಸ್ವಲ್ಪಂ ಸದಶಂ ಯಸ್ಯ ಧಾರಿತಮ್ ।

ಅಶತಂ ತದ್ವಿಜಾನೀಯಾತ್ಪರ್ವಕರ್ಮಸು ಪಾವನಮ್

॥ ೧೨೦ ॥

ಒಮ್ಮೆ ಒಗ್ಗಿದ ಒಗ್ಗಾಕದ ಹೊಸದಾದ, ಕೊಳೆಯಿಲ್ಲದ, ಅಂಚಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಂದ ಧರಿಸಲ್ಪಡದೇ ಇದ್ದ
ಅಶತವೆನಿಸುವ ವಸ್ತುವು ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲೂ ಪವಿತ್ರವೆನಿಸುವುದು.

ಕಾರ್ಣಾಸಂ ಕಪಿನಿರ್ಮಾತೃಂ ಕೌಶೀಯಂ ಭೋಜನಾವಧಿ ।

ಉರ್ಣಾವಸ್ತ್ರಂ ಸದಾ ಶುದ್ಧಂ ಉರ್ಣಾ ವಾತೇನ ಶುದ್ಧೈತಿ

॥ ೧೨೧ ॥

ರೇತಸ್ಪರ್ಶಾಚ್ಚವಸ್ತ್ರಕಾತ್ ಸ್ವರ್ಣಾನ್ನೂತ್ರಪುನಃಪಯೋಃ ।

ರಜಸ್ಸಲಾದಿಸಂಸ್ಪರ್ಶಾದೂರ್ಣಾ ವಾತಾನ್ ಶುದ್ಧೈತಿ

॥ ೧೨೨ ॥

ಒಗ್ಗಿದ ಒಗ್ಗಾದ ಹತ್ತಿಯ ಬಟ್ಟೆ ಒಮ್ಮೆ ಉಡುವ ತನಕವೂ ರೇಶ್ಮೆಯ ಪಟ್ಟಿ ಭೋಜನ ಪರ್ಯಂತವೂ ಶುಚಿಯೆನಿಸುವುದು.
ಉಣ್ಣೆಯಿಂದ ತಯಾರಾದ ವಸ್ತ್ರ, ಧಾಬರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೂ ಗಾಳಿಯ ಸಂಪರ್ಕವಾದಾಗ ಶುದ್ಧವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ
ರೇತಸ್ಪರ್ಶವಾದಾಗಲೂ ಶವಸ್ಪರ್ಶ, ರಜಸ್ಸಲಾಸ್ಯಸ್ಪರ್ಶ, ಮಲಮೂತ್ರ ಸ್ಪರ್ಶವಾದಾಗಲೂ ಗಾಳಿಯ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದಲೂ ಶುದ್ಧವೆನಿಸ
ಲಾರದು.

ಸಪ್ತವಾತಾಹತಂ ವಸ್ತ್ರಂ ಶುಷ್ಕವತ್ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಮ್ ।

ಆದ್ರ್ವಂ ಛಾಪಿ ದ್ವಿಜಾತೀನಾಂ ಆದ್ರ್ವತಂ ಗೌತಮಾದಿಭಿಃ

॥ ೧೨೩ ॥

ನಿಷೇಧವೆನಿಸುವ ಒದ್ದಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಎಳೆ ಸಾರಿ ಝಾಕುಸಲು ಧರಿಸಬಹುದೆಂದು ಋಷಿಮತವಿದೆ.

ವನಿತಾನಾಂ ಗಲೇ ಸೂತ್ರೇ ಮಾಂಗಲ್ಯೇ ಶಿಥಿಲೇ ಪುನಃ ।

ಕೈಶ್ವಾ ತು ಪೂರ್ವವತ್ಸರೋ ಧಾರಯಾತ್ ಪ್ರಥಮೋಪಮಮ್

॥ ೧೨೪ ॥

ಸುಮಂಗಲೆಯರ ಮಂಗಳಸೂತ್ರ ಭಿನ್ನವಾದಾಗ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಮಾಡಿ ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಸ್ವಯಂ ಧರಿಸಬೇಕು.

ಭುಕ್ತ್ಯಾ ಸಮುದ್ರಜೇಷ್ಠಾಂ ಸಾವಿತ್ರಿಗೃಹಾಣ ತಥಾ ।

ಉಪೋಷಿತವಸ್ತ್ರ ತಾಂ ದದ್ಯಾತ್ ಅರ್ಚಿತಾಯ ದ್ವಿಜಾತಯಃ

॥ ೧೨೫ ॥

ವರಸು ಕನ್ಯಾವಾಣಿಗೃಹವನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಸ್ತೋತ್ರಾದಿಗಳನ್ನೂ ಸಾತ್ವಿಕಾಹಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಡೆಸಬೇಕು. ದಾನ ಹಾಗೂ
ಉಪವೀತವನ್ನು ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಕೊಡಬೇಕು.

ಪರಾನ್ನೇನ ಮುಖಂ ದಗ್ಧಂ ಹಸ್ತೌ ದಗ್ಧೌ ಪ್ರತಿಗೃಹಾತ್ ।

ವ್ಯವಹಾರೇ ಮನೋ ದಗ್ಧಂ ಉತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಃ ಕಥಂ ಭವೇತ್

॥ ೧೨೬ ॥

ದ್ವಿಜನೇ' ವರಾಸ್ತಭೋಜನದಿಂದ ಮುಖವೂ ದಾನಪಡೆಯುವುದರಿಂದ ಕೈಗಳೂ ಲೋಕವಾತ್ಸರ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಮನವೂ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡಾಗ ಇನ್ನೆ ವಾತ್ಸರ್ಯ ಹೇಗಾದೀತು?

ಜಕಾರೋ ಜನ್ಮವಿಚ್ಛೇದಃ ಪಕಾರಃ ಪಾಪನಾಶನಃ ।

ತದ್ವಾತ್ ಜಪ ಇತಿ ಪೋಷ್ಣೋ ಜನ್ಮಪಾಪನಾಶಕಃ

॥ ೧೨೭ ॥

'ಜಪ' ಶಬ್ದವಿಲ್ಲದವು ಜಕಾರವು ಪುನಃಜನ್ಮದಿಂದ ಬದುಗಿಡೆಯನ್ನೂ ಪಕಾರವು ಪಾಪನಾಶವನ್ನೂ ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಜಪವು
ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮರೆತರೂ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ನೀಡತಕ್ಕದ್ದು ಆಗುತ್ತದೆ.

359

ಬಿ
ದ
ಮ

ಪಾದಾಭ್ಯಾಂ ನ ಸ್ತುತೇದಗ್ನಿಂ ನ ಗುರುಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ತಥಾ |

ನ ಚ ಗಾಂ ನ ಕುಮಾರಿಂ ಚ ನ ಶಿಶುಂ ನ ಚ ದೇವತಾಧ್ಯಾನ್

|| ೧೨೮ ||

380

ಬಿ
ದ
ವ್ಯ

ಅಗ್ನಿಯನ್ನೂ ವಿದ್ಯಾ ಉಪದೇಶಕ ಗುರುಗಳನ್ನೂ ವಿಪ್ರನನ್ನೂ ಗೋಧನನ್ನೂ ಕುಮಾರಿಯನ್ನೂ ಮಗುವನ್ನೂ ದೇವತೆಯನ್ನೂ ಕಾಲುಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಬಾರದು.

ಮನಃಪ್ರಹರ್ಷಗಾಂ ಶೌಚಂ ಮೌನಂ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಚಿಂತನಮ್ |

ಅವ್ಯಗ್ರತ್ವಮನಾಲಸ್ಯಂ ಜಪಸಂಪತ್ತಿಹೇತವಃ |

|| ೧೨೯ ||

ಮನಃಪ್ರಸನ್ನತೆ, ಶುಚಿತ್ವ, ಮೌನ, ಮಂತ್ರಾರ್ಥಜ್ಞಾನ, ಏಕಾಗ್ರತೆ, ಉದಾಸೀನರೂಪತ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜಪವು ವಿಶೇಷಫಲಪ್ರದವು.

ಉತ್ಪಾಣಿ ಚರಣೌ ಕೃತ್ವಾ ಊರುಸಂಸ್ಥೌ ಪ್ರಯತ್ನತಃ |

ಊರುಮಧ್ಯೇ ತಥೋತ್ಪಾಣೌ ಪಾಣೌ ಕೃತ್ವಾ ತತೋ ದೃಶೌ

|| ೧೩೦ ||

ನಾಸಾಗ್ರೇ ವಿಸ್ಮರೇನ್ಮಂತ್ರಂ ಜಪನ್ ಏಕಾಗ್ರಮಾನಸಃ |

ಉತ್ಕುಂಗಂ ಚಿಟುಕಂ ವಕ್ತ್ರಃ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪವನಂ ಶಸ್ತ್ರೈಃ |

ಇದಂ ಪದ್ಮಾಸನಂ ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷಂ ಸರ್ವವ್ಯಾಧಿನಾಶನಮ್

|| ೧೩೧ ||

ಮನಸ್ಸಿನ ಏಕಾಗ್ರತೆಯೊಡನೆ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುವವನು ತೊಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪಾದಗಳನ್ನು ಮೇಲುಬಿಹಾಗೂ, ಅಂಗೈಗಳನ್ನು ಮೇಲುಬಿಹಾಗಿ ತೊಡೆಗಳ ನಡುವೆ ಇರಿಸಿ ದೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನೂ ನಾಸಾಗ್ರದಲ್ಲಿರಿಸಬೇಕು. ಎದೆ ಮತ್ತು ಗಲ್ಲಗಳನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಭಾಚಿ ಪಾದವಾಯುವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಈ ಪದ್ಮಾಸನವು ಎಲ್ಲಾ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರಕವಾಗಿದೆ.

ಜಾನೂಷ್ಕೇಂದ್ರಾರಂಶರೇ ಸಮ್ಯಕ್ ಕೃತ್ವಾ ಪಾದತಲೇ ಉಭೇ |

ಮಜುಕಾಯಾ ಸಮಾಸೀನಃ ಸ್ವಸ್ತಿಶಾಸನಮುಚ್ಯತೇ

|| ೧೩೨ ||

ಎರಡು ತೊಡೆಗಳ ಕೆಳ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಾದಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೆಟ್ಟಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು 'ಸ್ವಸ್ತಿಶಾಸನ'ವೆನಿಸುವುದು.

ದಕ್ಷಿಣೋರೋರಧಃ ಪಾದಂ ವಾಮಂ ವಿಸ್ತಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಮ್ |

ಪಾದಂ ವಾಮೋರ್ಧ್ವಕಂ ಕೃತ್ವಾ ವೀರಾಸನಮಿಹೋಚ್ಯತೇ

|| ೧೩೩ ||

ಬಲ ತೊಡೆಯ ಕೆಳಗೆ ಎಡ ಪಾದವನ್ನೂ, ಎಡ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬಲಪಾದವನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದು ವೀರಾಸನವೆಂದೆನಿಸುವುದು.

[ಸೂಚನೆ:- ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಮೂರು ಆಸನಗಳ ಮೂಲಕ ಜಪ-ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಮಧ್ಯೇ ಮಧ್ಯೇ ಆಸನಗಳನ್ನು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಬಾರದು.]

ಉಪಾಕರ್ಮಣಿ ಸೂತಾಂತೇ ಯಾತೇ ಮಾಣೀ ಚತುಷ್ಟಯೇ |

ಧೃತ್ವಾ ನೂತ್ಯಾಕಿ ಸೂತ್ಯಾಕಿ ಪುರಾಣಾನಿ ವಿಸರ್ಜಯೇತ್ |

|| ೧೩೪ ||

ಉಪಾಕರ್ಮದಿನ, ಪಾತಾಶುಚಿ ಮೃತಾಶುಚಿಗಳ ಶುದ್ಧಿಯ ದಿನ, ಹಾಗೂ ಧರ್ಮ ನಾಶೋಕ್ತಿಗಳಿದ್ದ ನೂತನ ಉಪವಿಹ ಧರ್ಮ ಪರೆಯದನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಬೇಕು. (ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಜಸ್ವಲ್ಯಾಭ್ಯರ್ಚನ, ಶವಸ್ವರ್ಚ ಮಾಡಿದರೂ ನೂತನ ಉಪವಿಹ ಧರ್ಮಬೇಕು.)

ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರೇಪಸಮ್ಯೇಕೇ ಸ್ಥಿತೇ ಯಜ್ಞೋಪವೇಶಿತಾ |

ಪ್ರಾಚೀನಾವೇಶಿತಾ ಸಮ್ಯೇ ಕಂಠಸ್ಥೇ ಚ ನಿವೇಶಿತಾ

|| ೧೩೫ ||

ಜನಿವಾರವು ಎಡ ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಉತ್ತರೀಯದಂತೆ ಇದ್ದರೆ 'ಉಪವೇಶಿಕೆ' ಎಂದೂ ಬಲ ಹೆಗಲಲ್ಲಿದ್ದು ಎಡ ಕಂಠಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ 'ಪ್ರಾಚೀನಾವೇಶಿಕೆ' ಎಂದೂ ಮಲಗಾರವಾಗಿದ್ದರೆ 'ನಿವೇಶಿಕೆ' ಎಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯೋ ನ ಜಾನಾತಿ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಸ್ಯ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಿಮ್ |

ಮಹಾಂತಂ ವಹತೇ ಭಾರಂ ಪಶುರ್ಗೌರಿವ ಸರ್ವದಾ

|| ೧೩೬ ||

ಉಪವೀತದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಯಾವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವನು ಉಪವೀತವನ್ನು ಧರಿಸುವುದು ಪಶುವು ಕುತ್ರಿಗೆಯ್ದಿ
ಹಗ್ಗದ ಭಾರ ಹೊತ್ತಂತೆಯೇ ಸರಿ.

362

ಬಂ
ದ
ವೆ

ಸಂಖ್ಯಾನೇ ಯಜ್ಞಸೂತ್ರೇಣ ಜಪಹೋಮಾದಿ ನಿಷ್ಕಲಮ್

|| ೧೩೭ ||

ಹೋಮದ ಆಹುತಿಕಾಲ ಹಾಗೂ ಜಪಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಪವೀತವನ್ನು ಸಂಪ್ರಗಾಣಿ ಒಳಗಿಡರೆ ಸತ್ಕರ್ಮವು ನಿಷ್ಫಲವೆನ್ನಿಸುವುದು.

ಮುದಂ ರಾಶಿಶಿ ಮುದ್ರಾ ಸ್ವಾತ್ ಸರ್ವಕರ್ಮಫಲಪ್ರದಾ |

ಅರ್ಚನೇ ಜಪಕಾಲೇ ತು ಧ್ಯಾನೇ ಕಾಮ್ಯೇ ಚ ಕರ್ಮಗೇ

|| ೧೩೮ ||

ದೇವತಾಭೂಷಾ, ಜಪ, ಆವಾಹನಾದಿ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು. ಎಕೊದರೆ ಮುದ್ರೆಗಳು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷ
ಪಡಿಸುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಫಲಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಅವಾಹನಂ ಸ್ವಾಹನಂ ಚ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ಸನ್ನಿರೋಧನಮ್ |

ಸಂಮುಖೀಕರಣಂ ಚೈವ ಅವಗುಂಠನಮೇವ ಚ

|| ೧೩೯ ||

ಅವಾಹನ, ಸ್ವಾಹನ, ಸನ್ನಿಧಾನ, ಸನ್ನಿರೋಧನ, ಸಂಮುಖೀಕರಣ, ಅವಗುಂಠನವೆಂದು ಆರು ಮುದ್ರೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು.

ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಅಂಜಲೀ ಕೃತ್ವಾ ನಾಮಿಕಾಮೂಲಪರ್ವಣೋಃ |

ಅಂಗುಷ್ಠೌ ನಿಕ್ಷಿಪ್ತೇಶ್ವೇಯಂ ಮುದ್ರಾ ತ್ವಾವಾಹನೇ ಮತಾ

|| ೧೪೦ ||

ಕೈಗಳನ್ನು ಅಂಜಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅನಾಮಿಕಾ ಬೆರಳಿನ ಪರ್ವಮೂಲ(ಬೆರಳಿನ ಗಂಟು)ದಲ್ಲಿ ಅಂಗುಷ್ಠಗಳೆರಡನ್ನೂ ಇಟ್ಟಾಗ
'ಅವಾಹನಮುದ್ರೆ'ಯೆಂದೂ,

ಅಧೋಮುಖೀ ತ್ರಿಯಂ ಚೇತ್ಸಾತ್ ಸ್ವಾಹನೇ ಮುದ್ರಿತಾ ಮತಾ |

ಅದೇ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಕೆಳಮುಖವಾಗಿರಿಸಿದಾಗ 'ಸ್ವಾಹನಮುದ್ರೆ'ಯೆಂದೂ,

ಉಚ್ಚ್ರಿತಾಂಗುಷ್ಠಮುಚ್ಚ್ರೇಸ್ತು ಸಂಯೋಗಾತ್ ಸನ್ನಿಧಾಯಿನೀ

|| ೧೪೧ ||

ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸಂಧಿಸಿ ಅಂಗುಷ್ಠಗಳೆರಡನ್ನೂ ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿರಿಸಲು 'ಸನ್ನಿಧಾನಮುದ್ರೆ'ಯೆಂದೂ,

ಅಂತಃಪ್ರವೇಶಿತಾಂಗುಷ್ಠಾ ಸಾ ವೈ ಸಂರೋಧಿನೀ ಮತಾ |

ಅದೇ ಮುಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಅಂಗುಷ್ಠಗಳನ್ನು ಇರಿಸಲು 'ಸನ್ನಿರೋಧಮುದ್ರೆ'ಯೆಂದೂ,

ಮುಚ್ಚಿದ್ರಿಯುಕ್ತಾಂಗುಷ್ಠೌ ಸಂಮುಖೌ ಚ ಪರಸ್ಪರಮ್ |

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತೌ ಉಚ್ಚ್ರಿತ್ಯೌ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸೇಯಂ ಸಂಮುಖಮುದ್ರಿತಾ

|| ೧೪೨ ||

ಮುಟ್ಟಿ ಎರಡರ ಮೇಲೆ ಅಂಗುಷ್ಠಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ತಾಗಿಸುವಂತೆ ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿ ಸಂಮುಖವಾಗಿರಿಸಲು 'ಸಂಮುಖಮುದ್ರೆ'
ಯೆಂದೂ,

ಹಸ್ತೌ ತು ಸಂಮುಖೌ ಕೃತ್ವಾ ಮುಚ್ಚೇ ಕೃತ್ವಾ ವಿಗುಂಠಯೇತ್ |

ತಯೋರುಪರಿ ಚಾಂಗುಷ್ಠೌ ನಿಕ್ಷಿಪ್ತೇತ್ ವಿವೃತೌ ತಥಾ |

ಅವಗುಂಠನಮುದ್ರೆಮಾಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಫಲಪ್ರದಾಃ

|| ೧೪೩ ||

ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅಂಗುಷ್ಠಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರುವಂತೆ ಅದರ ಮೇಲಿರಿಸಲು 'ಅವಗುಂಠನ
ಮುದ್ರೆ'ಯೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಮುದ್ರೆಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲಸಿದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ.

ಮಂತ್ರೇ ತಿರ್ಥೇ ದ್ವಿಜೇ ದ್ವೈವೇ ದ್ವೈವಚ್ಛೇ ಭೇಷಜೇ ಗುಠಿ |

ಯಾದ್ಯೇತಂ ಭಾವನಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸಿದ್ಧಿಭವತಿ ತಾದೃಶೇ

|| ೧೪೪ ||

ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ, ಗಂಗಾಹಿರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಲ್ಲಿ, ದೇವರಲ್ಲಿ, ಜೋಮಿಸರಲ್ಲಿ, ವೈದ್ಯರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಯಾವ
ವಸ್ತುವಿಟ್ಟುಕೊಡುವೆವೋ ಇಂತುತೆವೆಯೋ ಅದರಂತೆ ಫಲವೂ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದು.

363

ಬಂ
ದ
ವೆ

ಗಾಢಶಸ್ತ್ರ ಗೃಹೇ ಶೌರಂ ಪಾಪಾಣಿ ಗಂಧಲಿಪನಮ್ ।

ಆತ್ಮರೂಪಂ ಜಲೇ ದೃಶ್ಯಂ ಹೃದ್ಯಾಪಿ ತ್ರಿಯಂ ಹರೇತ್

|| ೧೪೫ ||

364

ಸ್ವ

ಶೌರಿಕನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶೌರವನ್ನೂ, ಬಂಡೆಲ್ಲಿಗೆ ಗಂಧಲೇಖಿಸುವುದನ್ನೂ, ತನ್ನ ಬಿಂಬವನ್ನು ನೀರಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದನ್ನೂ ಎಂ
ನಜೇದಿಸಿದ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದವನು ಇಂದ್ರನಾದರೂ ಸರಿ ಆತನ ಸಂಪತ್ತು ನಾಶವಾಗುವುದು.

ಬಂ
ದ
ವೆ

ಮೃತವತ್ಸಪಯಃ ಓಷ್ಣಾ ಮುಖೇ ಓಷ್ಣಾ ಜಲಂ ದ್ವಿಜಃ ।

ಉತ್ಪೋಷ್ಯ ರಜನೀಮೇಕಾಂ ಪಂಚಗವ್ಯೇನ ಶುದ್ಧೈತಿ

|| ೧೪೬ ||

ಕರುಷ್ಠ ದನದ ಹಾಲು ಕುಡಿದರೆ, ಪ್ರಾಣಿಗಳಂತೆ ಬಗ್ಗಿ ನೀರು ಕುಡಿದರೆ ಪಾಪವೆಂದೂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಾಗಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ
ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಮರುದಿನ ಪಂಚಗವ್ಯಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ ಸ್ವೈತಿ.

ದೀಪಪ್ರಕಮನಂ ಪುಂಸಃ ಕೂಷ್ಠಾಂಡಭೇದನಂ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ।

ಛೇದೋಚ್ಚಶಸ್ತ್ರ ಶೂದ್ರಸ್ತ ಕುಲಕ್ಷಯಕರಂ ಸ್ವೈತಮ್

|| ೧೪೭ ||

ಗಂಡುಸರು ದೀಪವನ್ನು ಆರಿಸುವುದರಿಂದಲೂ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯನ್ನು ತುಂಡುಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ ಶೂದ್ರನು
ಅಕ್ಷತ್ಸಮರವನ್ನು ಕಡಿಯುವುದರಿಂದಲೂ ಅವರವರ ಕುಲವು ಕ್ಷೀಣವಾಗುವುದು. ಇದು ವಿಶೇಷ ನಿಯಮ. ದೇವರಿಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿದ ದೀಪವನ್ನು
ಯಾರೂ ಆರಿಸಬಾರದು. ಬೆರಗಿಂದ ದೀಪದ ಬತ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವರ್ಕ ಮಾಡಬಾರದು. ಪೂರ್ಣವಾದ ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೆಚ್ಚ
ಬಾರದು. ಅಕ್ಷತ್ಸವೃಕ್ಷದ ಶಾಪಾಸಮಿಧಾದಿಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಛೇದಿಸಬಹುದು.

ದೀಪಕಾಂತೌ ದೀಪದಾನಂ ಕೂಷ್ಠಾಂಡೇ ಕನಕಂ ತಥಾ ।

ದ್ರುಮಭೇದೇ ವಿಪ್ರಸೇವಾ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ವಿಧೀಯತೇ

|| ೧೪೮ ||

ಶಿರೆಯದ ಪುರಪರು ದೀಪ ನಂದಿಸಿದರೆ ದೀಪದಾನವನ್ನೂ ಸ್ತ್ರೀಯು ಕೂಷ್ಠಾಂಡ ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಸುವರ್ಣದಾನವನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕು.
ದ್ರವ್ಯದವರದಿಂದ ಕೂದ್ರನು ಅಕ್ಷತ್ಸಮರ ಕಡಿದರೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಕುಲಸ್ತ್ರೀ ತು ಶಿರಃಸ್ಥಾತಾ ಉತ್ಸವೇ ವಾಘ ತೈಲತಃ ।

ವಾರೇ ಚ ಪೃತ್ಯಕ್ಷೇ ಕರ್ಮಗ್ನಾನ್ನದಾ ಕಂಠಸಂಪ್ಪವಾ

|| ೧೪೯ ||

ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಉತ್ಸವವಾಗಿ ಅವಭೃಥವನ್ನೂ, ಮಂಗಳವಾರ ಶುಕ್ರವಾರ ತೈಲಾಭ್ಯಂಜನವನ್ನೂ, ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿನಗಳಲ್ಲೂ
ಆಶೇಚರದ್ರೋದಧರದಲ್ಲೂ ತಲೆಗೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕು. ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಠವನ್ನೂ ಮಾತ್ರ ಮುತವಾಗಿದೆ.

ಏಕೈಕಮಂದರಿಂ ದೇವಾ ದೌದೌ ಚ ಸನಕಾದಯಃ ।

ಅಶ್ವಂತಿ ಓತರಸ್ತ್ರೀಂಸ್ತ್ರೀನ್ ಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚೈಕೈಕಮಂದರಿಮ್

|| ೧೫೦ ||

ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖಃ ಸವ್ಯಂ ಜಾನ್ಠಾಚ್ಚ ದ್ವಿಗುಣೈಃ ಕುಶೈಃ ।

ತಿಲೈರ್ಜಲೈಶ್ಚ ದೇಶಿನ್ಯಾ ಮೂಲದರ್ಭಾದಿನ್ನಿಗೃತ್ಯೈಃ

|| ೧೫೧ ||

ದಕ್ಷಿಣಾಂಸೋಪದಿಶೀ ಸ್ವಾತ್ಮಮೇಕಾಂದರಿಭಿಷ್ಠಿಃ ।

ಸಂತರ್ಪಯೇದ್ವಿಪ್ರತಿತ್ಯನ್ ಶತರಾಂಶ್ಚ ಓತ್ಸನ್ ಸ್ವಕಾನ್

|| ೧೫೨ ||

ಮಾತೃಮಾತಾಮಹಾಸ್ವದೃತ್ ತ್ರೀನೇವಂ ತು ತ್ರಿಭಿಷ್ಠಿಃ ।

ಮಾತಾಮಹಸ್ವ ಯೇಷ್ಯನ್ಯೇ ಗೋತ್ರಿಕೋ ರಾಹವರ್ಜಿತಃ ।

ತಾನೇಕಾಂದರಿದಾನೇನ ತರ್ಪಯೇತ್ ಸಕೃತ್ ಸಕೃತ್

|| ೧೫೩ ||

ಪ್ರತ್ಯಯವ್ಯವದ ಮೇಲೆ ತರ್ಪಣ ಕೊಡಬೇಕು. ಅಗ್ನಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೆ ದೇವತಾರ್ಥವೆನಿಸುವ ಬೆರಳುಗಳ ತುದಿಗಳಿಗೆ, ದರ್ಭೆಗಳ
ತುದಿಯನ್ನು ಮೇಲೆ, ಒಂದೊಂದಾರ್ತಿ ತರ್ಪಣ ಕೊಡಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣ ಕೊಡುವಾಗ ಉಪವೇತ ಮಾಲಾರವಾಗಿ

365

ಬಂ
ದ
ವೆ

ಸುಖತೀರ್ಥಪ್ರದೇಶವೆನಿಸುವ ಬಲ್ಲಾಯ ಕಿರುಬೆರಗಿನ ಮೂಲಕ್ಕೆ ದರ್ಭೆಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಎರಡೆರಡಾವರ್ತಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಸುಮಂತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಅಜಾರ್ಯತರ್ಪಣವನ್ನು ಮೂರು ಮೂರಾವರ್ತಿ ಒತ್ತತೀರ್ಥಪ್ರದೇಶವೆನಿಸಿದ ತರ್ಪಣ ಅಂಗುಷ್ಠಗಳ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ದರ್ಭೆಗಳ ಮೂಲಾಗ್ರಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಒತ್ತತರ್ಪಣಾಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದವರು ಉಪವೀತಿಗಳಾಗಿಯೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರಾಚೀನವೀತಿಗಳಾಗಿಯೂ ಅಜಾರ್ಯತರ್ಪಣವನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕು. ಒತ್ತತರ್ಪಣ ಕೊಡುವಾಗ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಮುಖಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಒತ್ತತೀರ್ಥಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ದರ್ಭೆಗಳ ಮೂಲಕ್ಕೆ, ದೇವರ ತೀರ್ಥ ಮತ್ತು ಜಲದಿಂದ ಮೊದಲು ಸಂಬಂಧ-ಹೆಸರು-ಗೊತ್ತ-ರೂಪ ಹಾಗೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಕೊಡಬೇಕು. ಒತ್ತವರ್ಗ (ಒತ್ತ-ಒತಾಮಹ-ಪ್ರತಿತಾಮಹ) ಮಾತ್ರವರ್ಗ (ಮಾತ್ರ-ಒತಾಮಹ-ಪ್ರತಿತಾಮಹ) ಸಾಪ್ತಮಾತ್ರ, ಮಾತಾಮಹವರ್ಗ (ಮಾತಾಮಹ-ಮಾತು, ಒತಾಮಹ-ಮಾತು, ಪ್ರತಿತಾಮಹ) ಇವರಿಗೆ ಮೂರು ಮೂರರಂತೆಯೂ ಅನಂತರದ ಸಂಬಂಧಿಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದರಂತೆಯೂ ಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ಶಾಸ್ತ್ರವಚನ ಸಾರಿದೆ. ಮಾತ್ರವಿನ ತಾಯಿವರ್ಗಕ್ಕೂ (ಮಾತಾಮಹ-ಮಾತುಒತಾಮಹ-ಮಾತುಪ್ರತಿತಾಮಹ) ಮೂರರಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದರೂ ತರ್ಪಣಕೊಡುವುದು ವಿತತವೆಂದು ರೂಢಿ.

ಜೀವಪ್ರತಿತಾಪಿ ತುರ್ವೀಕ ತರ್ಪಣಂ ಯಮಭೀಷ್ಠಯೇ ||

ದೇವತಾಧ್ಯೇವತೀರ್ಥೇನ ಯಮಂ ಸಂತರ್ಪಯೇದ್ಭುಧಃ ||

ಒತ್ತಶ್ವಾದಪಸವೇನ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖ್ಯಿಲ್ಯೈ || ೧೫೪ ||

|| ೧೫೪ ||

ಯಮ ಮತ್ತು ಭಿಷ್ಣುಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದೇವತೆಗಳಾದುದರಿಂದ(ತಂದೆ ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಸವ್ವಂದಲೇ) ತರ್ಪಣಕೊಡಬೇಕು. ಯಮನಿಗೆ ಒತ್ತರೂಪವನ್ನೂ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಅವಸ್ಥದಿಂದ ತೆಂಬುಮುಖವಾಗಿ ತಿಲಮುಕ್ತಜಲದಿಂದ ತರ್ಪಣ ಕೊಡಬೇಕು.

ನಮೋ ವಸ್ತುಪ್ರತಿತಾ ದೇವಾ ವಿಶ್ವಭಕ್ತಿಪರಾಯಣಾಃ ||

ಧರ್ಮಮಾರ್ಗ ಪ್ರೇರಯಂತು ಭವಂತಃ ಸರ್ವಾ ವಿವ ಹಿ || ೧೫೫ ||

|| ೧೫೫ ||

ಪರಮವಿಶ್ವಭಕ್ತರಾದ ತತ್ತ್ವಭಿಮಾನದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಿಸಿರಿ.

ಮಂತ್ರಾತ್ಮತಮಂತ್ರಾಃ

ಓಮ್ || ಇಂದ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ದ್ರವಿಣಾನಿ ಧೇಹಿ ಚಿತ್ತಿಂ ದಕ್ಷಿಣ ಸುಭಗತ್ವಮಸೇ || ಪೋಷಂ ರಯೀಣಾಮರಿಕ್ಷಿಂ ತನೂನಾಂ ಸ್ತುಧ್ಯಾಸಂ ವಾಚಃ ಸುಧಿಸತ್ವಮಹೈಮ್ || ೧ ಪುನಶ್ಚಾಸ್ತದಿತ್ಯಾ ರುದ್ರಾ ವಸವಃ ಸಮಿಂಧತಾಂ ಪುನರ್ಭವ್ಯಾಣೋ ವಸುನೀಧ ಯಶ್ಚೈಃ || ಪೃತೇನ ತ್ವಂ ತನುಪೋ ವರ್ಧಯಸ್ವ ಸತ್ಯಾಃ ಸಂತು ಯಜಮಾನಸ್ತ ಕಾಮಾಃ || ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷೀಣ ಕತಶಾರದೇನ ಶತಾಯುಷಾ ಹವಿಷಾಹಾರ್ಷವೇನಮ್ || ಶತಂ ಯಥೇಮಂ ಶರದೋ ನಯಾತೀಂದ್ರೋ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ದುರಿತಸ್ಯ ಪಾರಮ್ || ಶತಂ ವೇದ ಶರದೋ ವರ್ಧಮಾನಃ ಶತಂ ಹೇಮಂತಾಶ್ವಾತಮು ವಸಂತಾನ್ || ಶತಮಿಂದ್ರಾಸ್ತೀ ಸವಿತಾ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ಶತಾಯುಷಾ ಹವಿಷಮಂ ಪುನರ್ದಮಃ || ಅಹಾರ್ಷಂ ತ್ವಾದಿದಂ ತ್ವಾ ಪುನರಾಗಾಃ ಪುನರ್ನವ || ಸರ್ವಾಂಗ ಸರ್ವಂ ತೇ ಚತುಃ ಸರ್ವಮಾಯುಷ್ಯ ತೇವಿದದಮ್ || ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರೈಶ್ಚ ಸರ್ವಸ್ಯ ಜಿತ್ವೈಶ್ಚ ಸರ್ವಮೇವ ತೇನಾಸ್ತಶ್ಚೋತಿ ಸರ್ವಂ ಜಯತಿ || ಮಧ್ಯಾಸ್ತೃ ಹವ್ಯೈರ್ನವದೋಪಸದೈಃ || ದ್ವಿತಂ ದೇವಂ ದ್ವಿತ್ವಧೇಯನ್ನೋ ಅಸ್ಮ || ಅನೂರಾಧಾನ ಹವಿಷಾ ವರ್ಧಯಂತಃ || ಶತಂ ವೇದೇವ ಶರದಸ್ಪತೀಃ || ನಪೋನಪೋ ಭವತಿ ಜಾಯಮಾನೋಽಹ್ನಂ ಕೇತುರಪಸಾಮೇತ್ಯಗ್ರಮ್ || ಭಾಗಂ ದೇವೇಭ್ಯೋ ದಿ ವರ್ಧಾತ್ಮಾಯನ ಪ್ರ ಚಂದ್ರಮಾಸ್ತರತೇ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ||

* ಕುವೆರಳ್ಳಿ ೬೪ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮಂತ್ರಾತ್ಮತಮ ಅರಾಭದ್ರೈ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಾದಿಕೆ ಇದೆ.

ಜಪಚ್ಛಿದ್ರಂ ತಪಶ್ಚಿದ್ರಂ ಯಜ್ಞದ್ರಂ ಯಜ್ಞಮಗಾಃ ।

ಸರ್ವಂ ಭವತಿ ನಿಶ್ಚಿದ್ರಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈರುಪಾಸಾದಿತಮ್ ।

ಶ್ರು ಮಂತ್ರಾರ್ಥಾಸ್ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಾಃಪೂಜ್ಯಂತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ।

368

ಇತಿ ಗೃಹ್ಯ ಸುಪದಮುಬ್ಬಿಶ್ಯ ಬ್ರೂಯಾತ್ । ಪರಿಪದುಚ್ಛ್ರ್ಯ "ತಥಾಸ್ತು" ಇತಿ ಸಭ್ಯೋದ್ದೇಶಂ ಪೂರಯೇತ್ । ವಿಕತ್ತೂರಣಂ ಯಮುಮಾಸ್ಯ ಕಮಾಲೋಪಶೂರ್ತ್ಯ ಭವತಿ ।

ಸರ್ವಮುಪಾಸಾರ್ಥಾನಂತರಂ ಕರ್ತವ್ಯಾಶೀಃ

ಅನ್ಯಮಾರ್ತೇ ಲಗ್ನೋರಾದ್ರೇಶ್ವಾನವಾಂಶದ್ವಾದಶಾಂಶತ್ರಿಸಾಂಶಾದಿ ಸಮಯೇಷು ಯೇ ಯೇ ಗ್ರಹಾಃ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಜನ್ಮನಕ್ರತ್ತದಶಾತ್ ನಾಮನಕ್ರತ್ತವಶಾತ್, ಜನ್ಮರಾಶಿವಶಾತ್, ಜನ್ಮರಾಶಿವಶಾತ್ ಶುಭೇತರಶ್ವಾನೇಷು ಸ್ಥಿತಾಃ, ತೇಷಾಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಶುಭಫಲರಾಶ್ಯತ್ತಂ ಭೂಯಾದಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು । "ತಥಾಸ್ತು" ।

ಕರ್ಮಾಸುಪಾಸುಲಗ್ನಂ ಚ ಸಕಲದೋಷವಿರಹಿತಂ ಶುಭಫಲಕರಿತಂ ಚ ಸುಖಪ್ರದಂ ಭೂಯಾತ್ ।

ಯದ್ವ್ಯಕ್ತೇನ ಮಹೋತ್ವೇನ ಯಶ್ಚಿಂಚಿದಪಶ್ಚದ್ವಿತಂ ಯಾಜಕಾಣಾಂ ಯಜ್ಞಾಶ್ರಾವಿ ಪರುಷಂ ಜನ್ಮೈಃ ಯಜ್ಞಕೃತಮುಕ್ತಲಂ ವಾ ತತ್ಪರ್ದವಾಃ ಮಂತ್ರಫೋಷೈಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶೀರ್ವಚನಬಲೇನ ಚ ಶಾಂತಕಲಾಪಂ ಸಾಮಂಗಲಂ ಸುಸ್ಥೀಲಂ ಶ್ರಾವ್ಯಂ ಶ್ರುತ್ಯಪೂರ್ಯಾತ್ ।

ಗರ್ಭಾಧಾಸಂದರ್ಭೇ-

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಧಾರ್ಯಾರ್ಯಾಃ ಗರ್ಭಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ಕಾರಿತ ವಿಧಿನಾ ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಃ

ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಭೂತ್ವಾ ಸರ್ವಗರ್ಭಸಂಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕಸಕಲವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದಸಮಸ್ತಲಕ್ಷಣೋಪೇತಾಯುಷ್ಯಕ್ಷುಗುಣಸತ್ಪಂತಾನಪಲಪ್ರದೋ ಭೂಯಾತ್ ।

ಅನೇನ ಕಲಿಷ್ಠಮಾಗ ಗರ್ಭಾಧಾನಲಗ್ನಸುಲಗ್ನತಾ ಒದ್ದಿರ್ದ್ವಿತಿ..... ।

369

ಪುಂಸವನಾನವಲೋಭನನೀಮಂತೋನ್ನಯನಸಂದರ್ಭೇ-

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಕಾಲಿಶಾಭ್ಯಾಂ ಭಾರ್ಯಾರ್ಯಾಃ ಪುಂಸವನಾನವಲೋಭನಸಂಸ್ಕಾರಾಭ್ಯಾಂ ಪತ್ನ್ಯಾಃ ಉತ್ಪತ್ತ್ಯವಾನೇ ಸರ್ವಗರ್ಭಾಣಾಂ ವೀಜಗರ್ಭಸಮುದ್ಭವದೋಷಪರಿಹಾರಪೂರೋಪಶಾ ಜ್ಞಾನೋದಯಪ್ರತೀಕೋಪರಿಹಾರೋಽಸ್ತಿತಿ ।

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಕಾಲಿಕೇನ ಭಾರ್ಯಾರ್ಯಾಃ ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನಸಂಸ್ಕಾರೇಣ ಉನ್ನಯನಲಗ್ನನಿದೋಷಪೂರ್ವಕಂ ಗರ್ಭಾಧಿವೃದ್ಧಿಪರಿಪಂಥಿಪಿತರಧಿರಶ್ರಿಯಾಃಲಕ್ಷ್ಮೀಭೂತರಾಕ್ಷೀಗಣದೂರನಿರಸನಕ್ರೇಮಸಕಲಸೌಭಾಗ್ಯಜನಕಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಗಮಾದೇವತ್ವಾ ಪ್ರತಿಗರ್ಭಂ ವೀಜಗರ್ಭಸಮುದ್ಭವೋಃ ನಿಬರ್ಹಾಜನಕಾಶೀಯಒದ್ದಿಭೂಯಾದಿತಿ..... ।

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಕಾಲಿಕ ವಿಶ್ವಬಲಿರಂಗಶ್ವಾರೇಣ ಗರ್ಭಾಧಿದೇವತಾಶ್ರೀಮಹಾವಿಶ್ವಪ್ರಾದೇನ ಗರ್ಭಿಣ್ಯಾಃ ಸರ್ವಬಾಧಾಪರಿಹಾರ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸುಖಪ್ರಸಾದಿಭೂಯಾದಿತಿ..... ।

ವಾತಕರ್ಮ-ನಾಮಕರಣಸಂದರ್ಭೇ-

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಕಾಲಿಶಾಭ್ಯಾಂ ಶಿಶೋಃ ವಾತಕರ್ಮನಾಮಕರಣಸಂಸ್ಕಾರಾಭ್ಯಾಂ ವೀಜಗರ್ಭಸಮುದ್ಭವೋಃ ನಿಬರ್ಹಣಿದ್ವಾರಾ ಗರ್ಭಾಂಗಮಾದೇವತಸಕಲದೋಷಪರಿಹಾರಪೂರ್ವಕಮ್ ಆಯುಷ್ಯಂ ವೀಧಾಧಿವೃದ್ಧಿಶ್ಚ ಭೂಯಾದಿತಿ..... ।

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಕಾಲಿಕೇನ ನಾಮಕರಣಸಂಸ್ಕಾರೇಣ ಶಿಶೋಃ ಆಯುಷ್ಯೋಽಧಿವೃದ್ಧಿಃ ವ್ಯವಹಾರಒದ್ದಿಶ್ಚ ಭೂಯಾದಿತಿ..... ।

ಚೂಡಾಕರ್ಮಸಂದರ್ಭೇ-

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಶಿಶೋಃ ದೀಪಗರ್ಭಸಮುದ್ರವೈನೋಪರಿಹಾರಪೂರ್ವಕಂ ಕುಲದೇವತಾನುಗ್ರಹಪ್ರಾಪ್ತೃಘಂ ಕಾರಿತ್ಯಃ ಉಪನಿಷ್ಠಮಣಾನ್ಮಜ್ಜಾತನಚೂಡಾಕರ್ಮಸಂಸ್ಕಾರೈಃ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಿಸತೇಽ ಇಂದ್ರಿಯಾಯುರ್ಬಲಾದ್ವಿಭೂರ್ಯಾದಿತಿ..... ||

370

ಚೂಡಾಕರ್ಮಮೂರ್ತ ಸುಲಗ್ನತಾಽದ್ವಿದ್ವಾರಾ ಸಂಭಾವಿತಾಶೇಷದೋಷನಿವೃತ್ತಿಭೂರ್ಯಾದಿತಿ..... ||

ಉಪನಯನಸಂದರ್ಭೇ-

ಅಶ್ವ ವಚೋಃ ವೇದೋಕ್ತಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಮಾಯುಷ್ಯಂ ಭೂಯಾದಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು || "ತಥಾಹು"

ಅಶ್ವ ವಚೋಃ ಗುರುಕುಲಾವಾಸಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತಕಾಲದ್ವಯಾಗ್ನಿಕಾರ್ಯವೇದಾದ್ಯಯನಭಿಕ್ಷಾಚರಣ ಗುರುಶುಕ್ರಪ್ರಣಾಧೌ ಮತಿರಚಚಲಾಽಪ್ತಿತಿ ಭವಂತೋಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು || "ತಥಾಹು"

ಅಶ್ವ ವಚೋಃ ಗುರುದೇವತಾನುಗ್ರಹೇಣ ಭತಿಶ್ರದ್ಧಾಮೇಧಾಽದ್ವಿರ್ಮತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು || "ತಥಾಹು"

ಅಶ್ವ ವಚೋಃ ಶಕಲವಿದ್ಯಾಸ್ವಪೂರ್ಣಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸಂ ಚ ಭೂಯಾದಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು || "ತಥಾಹು" ಸಮಸ್ತಸನ್ಯಗಲಾನಿ ಭವಂತು..... || "ತಥಾಹು"

ಸಮಾವರ್ತನಸಂದರ್ಭೇ-

ಅಶ್ವ ವಚೋಃ ಉಪನಯನಾದಾರಭ್ಯ ಶೌಚಾಚಮನಸಂಧ್ಯಾವಂದನ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯಭಿಕ್ಷಾಟನಭೋಜನಗುರುಪಾಸನವೇದಾದ್ಯಯನ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಗಮನಮಾನಾಮ್ ಉಪೇಕ್ಷಾಪ್ತನಿತದೋಷಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ, ಮಹಾನಾಮ್ನೇ ಮಹಾವ್ರತೋಪನಿಷದ್ಗೋದಾನವ್ರತಚತುಷ್ಪಯ ಸಂಸ್ಕಾರದೋಷವನಿತದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಚ ಕೃತಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರತೋಮಪೂರ್ವಕಂ ಗುರುಪೂಜನೇನ ಸಮಸ್ತದೋಷಪರಿಹಾರೋಽಪ್ತಿತಿ..... ||

ಅನೇನ ಕಾಲತಸಮಾವರ್ತನಸಂಸ್ಕಾರೇಣ ಸ್ನಾತಕವ್ರತೋಪಾರದ್ವಾರಾ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮೋಪಾಧಿಕಾರೋ ಭೂಯಾದಿತಿ..... ||

ದಿವಾಹಸಂದರ್ಭೇ-

ಆಯಂ ಪ್ರವಾಹಿಕಮುಹೂರ್ತಃ ಸಮುಹೂರ್ತೋಽಪ್ತಿತಿ..... ||

ಅನ್ಯೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ಯೇ ಯೇ ಗೃಹಾಃ ಕುಫಸ್ತಾನ್ಯೇನು ಸ್ಥಿತಾಃ ತೇ ಚಂಚ್ಚಿತ್ತಂತುಕುಫಲಾನುಕೂಲಾ ಭವಂತು..... ||

371

ಅನೇನ ವರೇಣ ಅನುಷ್ಠಿತಃ ವರ್ಧೂಪಾಣಿಗ್ರಹಣ-ಲಾಜಮೋಷ-ಪರಿಣಯನ-ಶಿಲಾರೋಹಣ-ಸಪ್ತಪದೀ-ಮಾಂಗಲೃಪಂಧನಾದಿ ಧಾರ್ಮಿಕಕಾನಂಪ್ರದಾಯಿಕಕರ್ಮಭಿಃ ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಪ್ರೀತಿಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಭೂತ್ವಾ ಅನಯೋಃ ದಂಪತ್ಯೋಃ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯವರಪ್ರದೋ ಭೂಯಾದಿತಿ..... ||

ಅನಯೋಃ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಗೃಹೇ ಮದುವಾಕ್ಶಾಸ್ತ್ರೈಃ ಶೈರ್ಯಂ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ಸುಪ್ರಸನ್ನತಾ ಧನಕನಕವಸ್ತುವಾಹನಸಮೃದ್ಧಿಶ್ಚ ಭೂಯಾದಿತಿ..... ||

ಉತ್ಸರ್ಗನ-ಉಪಾಕರ್ಮ ಸಂದರ್ಭೇ-

ಅನ್ಯೇ ದಿನೇ ವಿಶ್ವೈಸ್ತುತ ಆಚರತೇನ ಉತ್ಸರ್ಗನಕರ್ಮಣಾ ಅಧೀತಾನಾಂ ಧಂದಸಾಂ ಯಾತಯಾಮತಾ ನಿರಾಸೇನ ಆಪ್ಯಾಯನ ದ್ವಾರಾ ವೇದಾಪ್ಯಯನಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ಭೂಯಾದಿತಿ..... ||

ತಸ್ಯ ಗೃಹಸೂರ್ವಕಮ್ ಆಪ್ಯಾಯನದ್ವಾರಾ ಅಧ್ಯೈಷ್ಯಮಾಣಾನಾಂ ಧಂದಸಾಂ ಸರ್ವೀಯಕ್ತಾಯ ಕೃತೇನ ಉಪಾಕರ್ಮಣಾ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಶ್ವೇತಾತ್ಮಕರ್ಮಾಂಶ್ಚಾನ್ಯಯೋಃಗೃತಾಽದ್ವಿರ್ಮತಿ..... ||

ನೂತನ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಾಂ ವೇದಗ್ರಹಣಸಾಮರ್ಥ್ಯಾದಿಪೂರ್ವಕಂ ಕರ್ಮಾನ್ಮಜ್ಜಾತಮತಿರಚಲಾ ಭೂಯಾದಿತಿ..... ||

ದತ್ತಪುತ್ರ ಸಂದರ್ಭೇ-

ಅಯಂ ಯಜಮಾನಃ ಅಪುತ್ರಪ್ರಯುಕ್ತ ದತ್ತಪುತ್ರಸ್ವೀಕಾರವಿಧಿನಾ ಪೈತ್ಯಕಮುಣಾಪಕರಣಪುನ್ಯಾಮನರಕತ್ರಾಣಪೂರ್ವಕಂ ಕೃತಾರ್ಥೋ
ಭೂಯಾದಿತಿ..... ||

372

ಯಜಮಾನೇನ ಸ್ವೀಕೃತಃ ಕುಮಾರಃ ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ಣಃ ಆಯುಷ್ಯವಿದ್ಯಾವಿನಯಸಂಪನ್ನೋ ಭೂಯಾದಿತಿ

ಋತುಶಾಂತಿ ಸಂದರ್ಭೇ-

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಕೃತೇನ ಕುಮಾರ್ಯಾಃ (ಭಾರ್ಯಾಯಾಃ) ಋತುಶಾಂತಿ ಕರ್ಮಣಾ ಪ್ರಥಮರಚೋದರ್ಶನಕಾಲೇ
ಸಂಭೂತಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಪತ್ಯಾಸಮಾನಪಾಪಾನಾಂ ಪರಿಹಾರಪೂರ್ವಕಂ ತ್ರಿಕರಣಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕಂ ಸ್ವವಿಹಿತ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಯೋಗ್ಯತಾ
ಸಿದ್ಧಿರಸ್ತುತಿ..... ||

ಅಶ್ವತ್ಥೋದ್ಯಾಪನಸಂದರ್ಭೇ-

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಕಾರಿತೇನ ಸಾಂಗವೃಕ್ಷಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನವಿಧಿನಾ ವಾಯುಸೋಭ್ಯಪ್ರಬೇಜಗರ್ಭಾಚ್ಛಾತದೋಷನಿವೃತ್ತಿಭೂಯಾ-
ದಿತಿ.....

ಅನೇನ ಶುಭಮುಪಾರ್ತೇ ಕಾರಿತ್ಯೈಃ ಉಪನಯನ-ವಿವಾಹ ಸಂಸ್ಕಾರಕಲ್ಪೋಕ್ತಪೂಜಾದಿ ಕರ್ಮಭಿಃ ಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಃ ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ
ಭೂತ್ವಾ ಅಸ್ಯ ಪುಣ್ಯಾತಿಶಯಾಯುಷ್ಯ ಯತಃ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಧನಧಾನ್ಯವಿದ್ಯಾವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸ್ವಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತ್ಯಾಪ್ತ್ವಹಿರಣ್ಮಯಾಶ್ಚಕಪಲಪ್ರದೋ
ಭೂಯಾದಿತಿ..... ||

ಅರ್ಕವಿವಾಹಸಂದರ್ಭೇ-

ಅನೇನ ಮಯಾಸುಧಿತೇನ (ಆಚಾರ್ಯಮುಖೇನ ಕಾರಿತೇನ) ಅರ್ಕವಿವಾಹಕರ್ಮಣಾ ಜನ್ಮಾಂತರೀಯದುರಿತಪ್ರಯುಕ್ತ
ದ್ವಿಕಲತ್ರಯೋಗಪರಿಹಾರೋಽಸ್ತುತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||

373

ಕುಂಭವಿವಾಹಸಂದರ್ಭೇ-

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಆಚಾರ್ಯಮುಖೇನ ಕಾರಿತ ಕುಂಭವಿವಾಹಕರ್ಮಣಾ ಅಸ್ಯ ಕುಮಾರಿಕಾಯಾಃ ಬಾಲವೈಧವ್ಯಯೋಗದೋಷ
ಪರಿಹಾರೋಽಸ್ತುತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||

ರಂಭಾಕದಲೀ)ವಿವಾಹಸಂದರ್ಭೇ-

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಆಚಾರ್ಯಮುಖೇನ ಕಾರಿತೇನ ರಂಭಾ(ಕದಲೀ)ವಿವಾಹಕರ್ಮಣಾ ಅಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಪರಿವೇತ್ಸತ್ವ ಪ್ರಯುಕ್ತ
ಮೋಷಪರಿಹಾರೋಽಸ್ತುತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಯಂತು ||

ಕಾತ್ಯಾಯನೀವ್ರತಸಂದರ್ಭೇ-

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಕುಮಾರೀಮ್ ಉದ್ವಿಶ್ಯ ಆಚರತೇನ ಕಾತ್ಯಾಯನೀವ್ರತಕರ್ಮಣಾನಕ್ಷತ್ರೇರಾಶೌ ಚಾತಾಯಾಃ
... ನಾಮ್ನಾಂ ವ್ರತವೇದತಾನುಗ್ರಹೇಣ ಚಿಂತಿತಮನೋರಥಾವಾಪ್ತಿಃ ಸಮೀಹಿತಾನೀಕಗುಣಸಂಪನ್ನಪತಿಪ್ರಾಪ್ತಿಶ್ಚ ಭೂಯಾದಿತಿ..... ||

ತತಃ ಸಭಾಂ ವ್ರತಿ ಸಾಧ್ವಾಂಗಂ ಪ್ರಗಮ್ಯ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತಾನ್ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣೇಯಾತ್ ||

ಮಂತ್ರಗಳು

ಅ		ಅಗ್ನಿಸುವಿತ್ರವಸ್ತ್ರಮಮ್	28
ಅಂಗಾದಂಗಾತ್ಪಂಚಮಿ	67, 203	ಅಗ್ನೇ ಅಚ್ಚಾ ವರೇಹ ನಃ	6
ಅಂಗಾರವರ್ಗಮ್	282	ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ನೋ	21
ಅಕ್ಲಿ ಮೂದಿವ್ವು	31	ಅಗ್ನೇ ನಯ ಸುವಧಾ	22
ಅಗ್ನಿ ಆಯಾಹಿ ದೀಪಯೇ	185	ಅಗ್ನೇ ಪವಸ್ತ ಸ್ವಪಾ	12, 81
ಅಗ್ನಿ ಆಯಾಹಿ ಪವಸ	11, 81	ಅಗ್ನೇ ಬೃಹಸ್ಪತಸಾಮೋಧ್ಯೋಗ್	182
ಅಗ್ನಯೇ ಸಮಿಧಮಾಹಾವಮ್	94	ಅಘೋರಶಕ್ತುಃ	14, 136, 143, 205
ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ ವ್ಯೇಗಮಹೇ	238	ಅತೋ ದೇವಾ ಅವಂತು	16, 49
ಅಗ್ನಿಂ ನರೋ ರಿಧಿತಿಘ್ನಃ	180	ಅತ್ರಿಯಗ್ಧ್ರಾಮವರೋಹನ್	174
ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರಕ್ಷುರಿತಂ	6	ಅತ್ರೇರ್ಯಗ್ಧಾನುಸೂಯಾ	175
ಅಗ್ನಿರ್ಯುಷಿ ಪವಮಾನಃ	12, 81	ಅಥ ಪುರುಷೋ ಹ ವೈ	242
ಅಗ್ನಿಸ್ತಾಗ್ನಿ ಸಮಿದ್ಧತೇ	5	ಅದಾತಂ ದಮಯಿತ್ವಾ	98
ಅಗ್ನಿಮೋಃ ಪುರೋಹಿತಮ್	177, 184	ಅದಿಹಿ ಕೇಶಾನ್ ವಪತ್ವಾಪ	81
ಅಗ್ನಿರೈತು ಪ್ರಥಮೇ	44	ಅಥ ಸ್ವಾ ಯೋವಣಾ	241
ಅಗ್ನಿ ಸಹಿಂ ವಾಜಮ್	270	ಅಥ ಸ್ವಪ್ರಸ್ಯ ನಿರ್ವಿದೇ	292

ಅಧ್ಯಕ್ಷ ವೇದಾಪ್ಪಾಣಿ	115	ಅವಂಗವತೀತೇಶ್ವರೀ	129
ಅನಾಪ್ತಕಂ	17	ಅಕ್ಕಾ ಭವ ಪರಕುರ್ಭವ	66
ಅನಾದೃಷಂ	152	ಅಶ್ವತ್ಥ ತ್ವಂ ಜಗನ್ನಾಥ	254
ಅನ್ನಕ್ಷರಾ ಯಜಮ	128	ಅಸ್ಮಿನ್ ರಾಷ್ಟ್ರೇ ಶ್ರಿಯಮ್	133
ಅನ್ನಪತೇನ್ನಸ್ಯ	76	ಅಸ್ಮೇ ಪ್ರ ಯಂಧಿ	67
ಅಪ ನು ಶೋಕುರುದಧೃಮಗ್ನೇ	27	ಅಸ್ಯ ಜಿಬ ಕ್ಷುಮತ	131
ಅಪಸ್ಪರ್ಶಂತು ತೇ ಭೂತಾ	183	ಅಸ್ಯ ವಾಮಸ್ಯ	254
ಅಮೋಘಗ್ನಿ ನಮುಧಾ	179	ಅಹಂ ವರ್ಷ್ಯ ಸಜಾತಾನಾಮ್	133
ಅಭಯಂ ವರದಂ	242		
ಅಫಿ ತ್ವಾ ಗೋತಮಾ ಗಿರಾ	172	ಆ	
ಅಪ್ಪಾತ್ಮಚ್ಚಂ ವರುಗ	135	ಆ ಕಲಶೇಷು ಧಾವತಿ	291
ಅಮೋಹಮ್ಯಾ ನಾ	146	ಆ ಕೃಷ್ಣೇನ ರಜನಾ	264
ಅಮಂ ತೇ ಯೋನಿ	23, 170	ಆ ಗ್ನಾ ಅಗ್ನ ಇಹಾವಸೇ	194
ಅಯಾಶ್ವಗ್ನೇ	15	ಆಗ್ನೇಯಾಭಿಮುಖಂ ದೇವಂ	242
ಅರುಣಾರೂಗಭಾವರುಂ	160	ಆಗ್ನೇ ಯಾಹಿ ಮರುತ್ಸವಾ	181
ಅರ್ಕಾಶ್ಯಾಂ ಇಮಂ	266	ಆ ತೂ ನ ಇಂದ್ರ ಕ್ಷುಮಂತಮ್	160, 241
ಅರ್ಕ ತ್ವಂ ಪ್ರಶ್ನುಣಾ	265	ಆ ತೇ ಗರ್ಭೋ ಯೋನಿಮೈತು	43
ಅರ್ಚಿತ ವ್ಯರ್ಚಿತ	295	ಆ ತೇ ಒತರ್ಮರುತಾಮ್	212
ಅರ್ಯಮಾಂ ನು	13, 146	ಆರಿತ್ಯಾಸ್ತಾ ಜಾಗತೇನ	134
ಅರಿದವಾ ಭವ ಪರ್ವಾಣಿ	143, 149	ಆ ನು ಪ್ರಹಂ ಜನಯತು	13, 150, 153, 205

ಆ ಸೋ ಭದ್ರಾ ಕೃತವೋ	231, 283
ಆವೋ ಅಪ್ಪಾನ್	20
ಆವೋ ಓ ಹೃ ಮಂಗಳಾಭುವ	230
ಆ ಹ್ಯಾಯಸ್ ಸಮೇತು	283
ಆಯನೇ ತೇ ಪರಾಯಣೇ	296
ಆಯವ್ಯಂ ವರ್ಚಸ್ವಮ್	114
ಆರಂಗರಾ ಮಧ್ಯರಾಯೇಥೇ	290
ಆವದಂಸ್ತಂ ಲಕುನೇ	178
ಆವೋ ಉಪಾಸಮಧ್ಯರಸ್ತ	213

ಇ

ಇಂದುರ್ದೇವಾನಾಮುಪ	131
ಇಂದ್ರ ತ್ವ ವೃಷಭಮ್	209, 219
ಇಂದ್ರ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸು	67, 237
ಇಂದ್ರಾಣೀಮಾಸು ನಾರಿಮು	129, 208
ಇದಂ ವಿಷ್ವರ್ವ ಚಕ್ರಮೇ	16, 198, 223
ಇದಮಾಪು	21
ಇಮಂ ಮೇ ಗಂಗೆ	237
ಇಮಂ ಸ್ತೋಮಮರ್ಹತೇ	285
ಇಮವಾಪ್ಯಾನಮಾರೋಹಾಶ್ವೇವ	147

ಉ

ಉದ್ಯೋಗ ಅಗ್ನಿ ಸುಮತಿಮ್	292
----------------------	-----

ಋ

ಋತಸ್ತು ಗೋಪ್ತು	97
ಋತಂ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರಮ್	173

ಏ

ಏತಶ್ಚೈವದಮಮ್	280
ಏತೋ ವೈದ್ವಂ ರ್ವವಾಮು	235
ಏವಾ ಸಾ ವೈದ್ವಾ	174
ಏವೈಶ್ವೇಶ್ವರ	5

ಒ

ಒಂ ಒ ಮೇ ವೃದ್ಧ	22, 95
---------------	--------

ಕ

ಕ ಇದಂ ಕನ್ಯಾ ಆದಾತ್	137
ಕರಿವಪ್ಪುಮಮಮ್	126
ಕನ್ಯಾ ಕಿಂಕಣವನ್ಯಾಮ್	137
ಕನಾ ವಾರವಾಯುಕಿ	131
ಕನೇ ಮಮಾಗತೋ	138

ಇಮೂ ಕುಮಾರೋ ಜರಾಮ್	67
ಇಮೂ ಕ್ರಮಿಂದ್ರ	14, 150, 153, 205
ಇಮೂ ಆಪು ಶಿವತಮೂ	217
ಇಮೂ ರುದ್ರಾಯ ತವಸೇ	211
ಇಮೂ ರುದ್ರಾಯ ಸ್ವರಧನ್ವಸೇ	212
ಇಯಂ ದುರುಕ್ವಾತ್	97
ಇಷ ವಿಕವದೀ ಭವ	148
ಇಷೇ ತ್ಯೋಜೇತ್ಯಾ	185
ಇಷೈವ ಸ್ತಮ್	205

ಉ

ಉಗ್ರಂ ವೀರಂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಮ್	282
ಉತಾಸು ಮೈತ್ರಾವರುಣೋ	173
ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ತತೇ	23
ಉದೀರ್ವ್ಯಾತೋ ಪತೀವತೇ	29
ಉದೀರ್ವ್ಯಾತೋ ವಿಶ್ವಾವಸೋ	29
ಉದು ತ್ವಂ ಜಾತವೇದಸಮ್	73
ಉದ್ವದಿನದ್ವತಿಂ ಇಂದುಕಿರೀಟಾಮ್	208, 220
ಉದ್ಯನ್ನದ್ಯ ಮಿತ್ರಮಹ	200
ಉಭಯಂ ಶ್ವಗಾವೃಷ ನ	215

ಕಶ್ಯಪೋತ್ತಿ	319
ಕಶ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರ್ಯಸು	83
ಕಿಂಕಣಂ ಮೋಚಯಿಷ್ಯಾಮಿ	160
ಕಾಂಡಾತ್ಯಾಂಡಾತ್	294
ಕಾತ್ಯಾಯನಿ ಮಹಾಮಾಯೀ	279
ಕುಂದೇಂದುಧವಲೋಜೇತಮ್	250
ಕುಪುಂಭಕಶ್ವದಬ್ರವೀತ್	177
ಕೀಶ್ವ ಅಗ್ನಿಮ್	296
ಕುಪ್ತಿಪೂಗಾಮುಲಾಮ್	222

ಗ

ಗಂತಾ ನೋ ಯಜ್ಞಮ್	179
ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ ದುರಾಧರ್ವಾಮ್	295
ಗೃಣಾನಾ ಜಮದಗ್ನಿನಾ	173, 178
ಗೃಭ್ಣಾಮಿ ತೇ ಸೌಭಗತ್ಯಾಯ	146
ಗೃಹಾಪ್ತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸೂಕ್ತಮ್	68, 175
ಗೌತಮೋ ಜಮದಗ್ನಿಶ್ಚ	172
ಗೌರಂ ಕನ್ಯಾಮ್	138
ಗೌರೀಮಾಮಾಯು	30, 259

ಫೃತಂ ಮಿಮಕ್ಷೇ	293
ಫೃತಾದುರ್ಲಭವತ್	131
ಚ	
ಚಂದ್ರಶಾಖೋದ್ಭವಕರಾ	280
ಚಂದ್ರಾಣ್ಯಾಗ್ನಿವಿಲೋಚನಮ್	283
ಚತ್ವಾರಿ ಶೃಂಗಾ	7
ಚತ್ರಂ ದೇವಾನಾಮ್	73
ಛುರಿಕೇ ತ್ವಂ	159
ಜ	
ಜಾತವೇದಸೇ	216, 288
ಜುಷ್ಯೋ ದಮಾನಾ	5
ತ	
ತಂತುಂ ತನ್ವನೃಜಸೋ	291
ತಬ್ಬಂಯೋರಾ	186
ತಬ್ಬಕ್ಕುರ್ದೋವಹಿತಮ್	73
ತತ್ಪ್ರತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್	96, 208
ತತ್ಪ್ರತುರ್ವರೇಣ್ಯಮಹೇ	92

ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ	68, 175
ತಪೋವೃತ್ತಿವತ್	295
ತಮರ್ವಂತಮ್	68
ತಮೀಶಾನಂ ಜಗತಸ್ತಪಸ್ವತೀಮ್	217, 240
ತಮು ಪ್ಲೂಹಿ ಯಃ	213
ತವ ವಾಯವ್ಯತಸ್ತತೇ	239
ತುಭ್ಯಮಗ್ರೇ ಪರಿ	204
ತ್ವಾಯಂತಾಮಹ ದೇವಾಸ್ತಾಯತಾಮ್	216
ತ್ರಿನಯನಃ	7
ತ್ರಿಭಿಷ್ಟುಂ ದೇವ ಸಮಿತರ್ವರ್ಷಿಷ್ಟುಃ	215
ತ್ಯೈಲೋಕ್ಯವಾನ್ವಪ್ತಾಶ್ಚ	264
ತ್ಯಂಜಿತಂ ಯಜಾಮಹೇ	198, 214, 216
ತ್ವಮಗ್ರೇ ದ್ರುಘಿಃ	178
ತ್ವಮಗ್ರೇ ರುದ್ರೋ	218
ತ್ವಮರ್ಯಮಾ ಭವಸಿ	12, 145
ತ್ವಂ ಹೃಗ್ರೇ ಪ್ರಥಮೋ	180
ತ್ವಂ ಹೃಗ್ರೇ ಸದಮಿತ್	179
ತ್ವೇಷಸ್ತೇ ಧೂಮಃ	291

ದ	
ದಕ್ಷಿಣಾಪ್ಲೇಃ ಚಕಾರಿಪಮ್	197
ದಾಕ್ಷಾಯಣೀಂ ಮಹಾದೇವೀಂ	159
ದೇವ ದೇವ ಜಗನ್ನಾಥ	274
ದೇವ ಸಮಿತರೇಷ	93
ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸಮಿತಃ	92, 93, 217
ದೇವಾ ಏತಸ್ಯಾವಪದಂತ	175
ದೇವಾಣಾಂ ನು ವಯಂ ಜಾನಾ	246
ದೇವೀಂದ್ರಾಣಿ ಸಮಸ್ತುಭ್ಯಮ್	130
ದ್ವಾ ಸುಪರ್ಣಾ ಸಯುವಾ	248
ಧ	
ಧಾತಾ ದಧಾತು ದಾಧುಹೇ	45
ಧಾತಾ ಪ್ರವಾಣಾಮುತ	46
ಧಾಮಂತೇ ವಿಶ್ವಮ್	19, 179
ಧೃವಾ ದ್ವೈರ್ಭೃಗವಾ	31
ನ	
ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ	186
ನವೋತಪಸಿವಾ	250
ನಾರಾಯಣಃ ಸಮನ್ಯತೇ	185

ನಾರಾಯಣಂ ಸುರಗುರುಮ್	185
ನಿಂಬಪ್ರಸಾವನಂ ಪುಣ್ಯಮ್	249
ನೀಲಲೋಹಿತಮ್	155, 160
ನೂ ಮರ್ತೋ ದಯತೇ	54
ನೇಜಮೇಷ ಪರಾ ಪತ	26, 46
ಪ	
ಪದ್ಧಂ ವೃತ್ತತ್ರಯಮ್	268
ಪರಿ ತ್ವಾ ಗಿರ್ವಣೋ ಗಿರ	154, 265, 273
ಪರೋ ಮಾತ್ರಯಾ	53, 261
ಪವಮಾನಃ ಸುವರ್ಚಸಃ	199
ಪವತ್ರಂ ತೇ ವಿತತಮ್	291
ಪುರುಷಸಮೃತಃ	17
ಪುರ್ಣಾ ದರ್ಶಿ ಪರಾ ಪತ	297
ಪೂಷಣಂ ನು ದೇವಮ್	13, 147
ಪೃಥಿ ತ್ವಯಾ ಧೃತಾ	183
ಪ್ರ ಕ್ಷೋದನಾ	241
ಪ್ರಜಾಪತೇ ನ ತ್ವದೇತಾನ್ಯನ್ಯೋ	12, 28, 47
ಪ್ರ ಣೋ ದೇವೀ	9
ಪ್ರತಿ ಚಕ್ಷುಃ ಪಿ ಚಕ್ಷುಃಂದ್ರಶ್ಚ	181

ಪ್ರತೀ ದದಾಮು	66
ಪ್ರತ್ಯವರೋಹ ಜಾತವೇದ	7, 170
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣದಭಿ	127
ಪ್ರಮಾದಾಲ್ಯದೋಷಾದ್ವಾ	280
ಪ್ರ ವಾ ಪಾತಮಂಧಸೋ	51
ಪ್ರ ಸು ಗ್ಲೌತಾ ಧಿಯಸಾನಸ್ವ	132
ಪ್ರ ಸು ವ ಆಪ್ತೋ	236
ಪ್ರಸೂತೋ ಭಕ್ತಮಕರಮ್	175

ಬ

ಬರಹಾ ಪರ್ವತಾನಾಮ್	294
ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರತೀ ಪ್ರತಿ ಮೇ	297
ಬ್ರಹ್ಮತಾಮ	266
ಬ್ರಹ್ಮ ಒಪ್ಪಾನಮ್	198

ಭ

ಭವಾ ಮಿತ್ರೋ	51
ಭಾಸ್ವಾನ್ಯೇ ಭಾಸಯೇತ್ಪ್ರತ್ಯಮ್	1
ಭುವನಸ್ವ ಒತರಂ	213, 218

ಮ

ಮಧು ವಾತಾ ಮತಾಯತೇ	134, 293
ಮಮ ಪ್ರೀತಿಕರಾ	265
ಮಮ ವಂಶಕುಲೇ	138
ಮಮ ಪ್ರತೀ ಹೃದಯಮ್	97
ಮಮಾಗ್ರೇ ವಚೋ	116
ಮಯ ಮೇಧಾಮ್	94
ಮಾಂಗಲ್ಯತಂತ್ರನಾನೇನ	149, 157
ಮಾ ಚಿದನ್ಯದ್ವಿ ಶಂಕತ	181
ಮಾತಾ ರುದ್ರಾಕಾಮ್	134
ಮಾ ನಸ್ತೋಕೇ ತನಯೇ	22, 95
ಮಾಹಂ ಪ್ರಜಾಂ	21
ಮಿತ್ರಸ್ವ ಚಿಕ್ಕರ್ಥರುಣಮ್	90
ಮುಂಚಾಮಿ ತ್ವಾ	261
ಮೇಧಾಂತೇ ದೇವಾ	66
ಮೇಧಾಂ ಮಹ್ಯಮಂಗಿರಸೋ	100
ಮೋ ಪು ಗಾ ಪರಾಪರಾ	238

ಯ

ಯ ಏಕ ಇಂದ್ರಿದಯತೇ	214
-----------------	-----

ಯಜ್ಞಾಗ್ರತೋ	218
ಯಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞಂ	19
ಯಜ್ಞೋಪವೀತಮ್	90, 197
ಯತ್ಕೋವಾಂ ಸಂ	152
ಯತ್ ಕ್ಷುರೇಣ	82, 113
ಯತೇ ಯಮಮ್	222
ಯತೇ ರಾಜಾಚ್ಚ ತ್ರಮ್	182
ಯತೇ ಸುಕೀಮೇ	45
ಯತ್ರ ವೇತ್ಯ ವನಸ್ಪತೇ	169
ಯತ್ಕಾಕ್ಷತ್ರಾ	17
ಯಥೋಯಂ ಪೃಥಿವೀ	26, 47
ಯದಸ್ವ ಕರ್ಮಗೋ	15
ಯದ್ಯೋ ದೇವಾ	18
ಯಮಾಯ ಸೋಮಂ	238
ಯಮೋ ನಿಹಂತಾ	193
ಯಸ್ಮಾ ಹೃದಾ ಕಿರಿಕಾ	204
ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಂ	11
ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಾ ಕಾಮಕಾಮಾಯಾ	267
ಯಸ್ಯ ಸ್ವತ್ಯಾ	23
ಯಾ ಒಪ್ಪಧಿ	207, 294

ಯಾ ಪರಿನೀರ್ಯಾ	27, 297
ಯಾಲ್ಯಕ್ಷ್ಮಿ ಯಜ್ಞ ಮೇ	221
ಯಾತೇ ರುದ್ರ	218
ಯಾಸ್ತೇ ರಾಕೇ ಸುಮತಯು	46
ಯುವಂ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ	90, 297
ಯುವಾ ಸುವಾಸಾ	93
ಯುವೋರ್ಹ ಮಾತಾದಿರ್ಹಚೀತಸಾ	222
ಯೇನ ತೋಣಾಯ	291
ಯೇನ ಧಾತಾ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರತೀ	82, 113
ಯೇನ ಭೂಯಶ್ಚರಾತ್ಮಾಮ್	82, 113
ಯೇನಾವಪತ್ತವಿತಾ	82, 113
ಯೇ ಯಜ್ಞೇನ	203
ಯೋ ನಾ ಸ್ತೋ ಆರತೋ	180

ರ

ರಾಣಾಮಹಂ ಸುಹವಾಮ್	46
ರುದ್ರಾಸ್ತಾ ತ್ರೈಪುಭೇನ	134
ರುವತಿ ಭೀಮೋ	294

ವ

ವಧೇನ ದಸ್ಯಮ್	28
-------------	----

ವಸುಕೇ ಶಿವಲಿಪ್ತಾ	130, 240
ವರುಗು ನು ದೇವಮ್	13, 147
ವರುಣಾಗಸ್ವರೂಪಾಯ	269
ವಸವಸ್ವಾ ಗಾಯತ್ರೇಣ	134
ವಾಚಾ ದತ್ತಾ ಮಯಾ	130
ವಾಸುದೇವೋ ಜಗನ್ನಾಥಾ ಪೂತನಾ	290
ವಿ ಜ್ಯೋತಿಷಾ ಬ್ರಹ್ಮತಾ	6, 19
ವಿ ಮೇ ಕರ್ಣಾ ಪತಯತೋ	271
ವಿಶ್ವಂಭೂ ವಂಚ	137
ವಿಶ್ವಾನ ನೋ ದುರ್ಗಹಾ	11
ವಿಶ್ವೇಶ್ವಾ ತೇ ಸವನೇಷು	195
ವಿಶ್ವೇ ಶ್ವಾ ದೇವಾನುಪ್ಪುಳೇನ	134
ವಿಷ್ಣು ಶಾರದಚಂದ್ರಕೋಟಿಸದೃಶಮ್	272
ವಿಷ್ಣುಯೋಗಿನಿ ಕಲ್ಪಯತು	25, 57
ವಿಷ್ಣೋರ್ನು ಕಂ ವೀರ್ಯಗಢೆ	50
ವಿಷ್ಣುಗ ಶ್ರೇಷ್ಠೇನ	26, 47
ಶ	
ಶಂ ನ ಗಾಂಧ್ಯಾ	214, 233
ಶಂ ನೋ ದೇವಿರಭಿಪ್ರಯ	185, 223, 230, 290

ಸಹಸ್ರಶಿರ್ಷಾ ಪುರುಷ	55, 224
ಸ ಹಿ ರತ್ನಾನ್ ದಾಶುಷಿ	292
ಸುರಾಸ್ವಾಮಿಭೂಷಿತು	220, 262, 288
ಸುವರ್ಣವರ್ಣಾಮ್	129
ಸುಶ್ರವಾ ಸುಶ್ರವಾ ಆಸಿ	100
ಸೂರ್ಯೋ ನೋ ದಿವಸ್ವಾತು	29
ಸೋಮಸ್ಯ ವನ ತವಸಮ್	178
ಸೋಮೋ ಘೇನುಂ	239
ಸೋಮೋ ದದಧಂಧ	204
ಸ್ವತಂ ಚ ಮೇ	112
ಸ್ವೋನಾ ಪ್ರಥಿವಿ ಭವಾಸ್ತಕ್ತರಾ	290
ಸ್ವೈವಾ ವಿಶ್ವಕಿರ್ವತೃತಾ	216
ಸ್ವೈ ನೋ ಮಿಮುತಾಮುಕ್ತಿಸಾ	74, 98, 232

ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತ	149
ಶ್ರೀವರ್ಚಸ್ವಮಾಯುಷ್ಯಮ್	148
ಶ್ರೀಸರಸ್ವತೀ ನಿಧಿಂ ಧುನಿಮೇತೋರರಮ್ಭಾತ್	242
ಶ್ವೇತವರ್ಣಂ ಸಲಶ್ಚೈಶಮ್	292
ಶ್ಲೋಕಾನಮೇಕ ಉದಕಮ್	
ಪ	
ಸಂ ಗೋಭಿರಾಂಗಿರಸೋ	267
ಸಂ ವಾಂ ಕರ್ಮಣಾ	52
ಸತ್ಯಾ ಸತ್ಯೇಭಿರ್ಮಹತೀ	241
ಸತ್ಯೇನೋತ್ತಭಿತಾ	139
ಸದಸಸ್ತಕಮದ್ಭುತಮ್	99
ಸಪ್ತಹಸ್ತ	7
ಸಮಂಜಂತು ವಿಶ್ವೇ	14, 151
ಸಮಾನೇ ವ ಆಕೂಟಿ	182
ಸಮದ್ರಸ್ಯ ಶ್ರಯಮಾಣಾ	130
ಸಮುದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಸರಿಲಸ್ಯ	235
ಸಮ್ರಾಜ್ಞೇ ಶ್ವಕುರೇ	14, 153
ಸಮಿತುಷ್ಪಾ ಪ್ರಸವ	10
ಸಹ ನಾವವತು	245

ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಮೇಧಾಮ್	22
ಸ್ವಸ್ತಯನಂ ತಾರ್ಕ್ಯಮ್	227
ಸ್ವಾದಿಪ್ಪಯಾ	181
ಸ್ವಾದು ವವಸ್ಯ ದಿವ್ಯಾಯ ಜಗನ್ನಿಲೇ	293
ಸ್ವಾಹಾಗ್ನೇಯ ವರುಣಾಯ	20
ಪ	
ಹಿಂಕೃಣ್ತೀ ವಸುಪತ್ನೀ	130
ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾ ಸಮ	158
ಹಿರಣ್ಯಯೇ ಅರಣೇ ಯಂ	26
ಹಿರಣ್ಯರೂಪಾ ಸ ಹಿರಣ್ಯಸಂದೃಗವಾಮ್	30
ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಂ ಹರಿಣೀಮ್	209
ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾ ಶುಚಯಾ	199